THEOLOGIA MORALIS, JUXTA SACRAE SCRIPTURAE, CANONUM, &...

Francois Genet

Digitized by Google

BIBL. NAZ.
Vittorio Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
A
434(2
NAPOLI

533154 Racc. Vill A. 434 2

THEOLOGIA MORALIS,

JUXTA SACRAM SCRIPTURAM, Canones, & Sanctos Patres.

AUTHORE

FRANCISCO GENETTO,

Avenionenſi, Epiſcopo Vaſionenſi.

TOMUS SECUNDUS.

Continens Tractatus de Beneficiis, de Simonia, & de Pœnis Simoniacorum: Ideam Juris Canonici, & Civilis: Regulas Juris utriuſque: Et Conſtitutiones B. Pii V. de Cambiis, Sixti V. de Uſuris, & Innocentii XII. de conſanguineis Sum. Pont.

Editio ſecunda Latina, auctior, variiſque præſertim Conciliorum Provincialium, & Synodorum Italiæ Decretis illuſtrior.

VENETIIS,
Apud PAULUM BALLEONIUM.

M. DCCV.

Superiorum Permiſſu, ac Privilegii.

Biblioteca Nazionale NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX
TRACTATUUM, CAPITUM, & Quæſtionum
TOMI SECUNDI.

TRACTATUS PRIMUS.
De Beneficiis.
CAPUT PRIMUM.
De Definitione, & diviſione Beneficiorum Eccleſiaſticorum.

Quæſt. 1. QUid eſt Beneficium? 1

Q. 2. Quomodo ſe gerere debet Epiſcopus inveniens in diœceſi ſua beneficia quædam occupata à Clericis, qui nulla obeunt munera, ſeu quia non conſtat de obligationibus fundationis, ſeù quia illæ non ſunt ampliùs in uſu? 3

Q. 3. Fuerunt-ne ſemper in Eccleſia Beneficia? *ibid.*

Q. 4. Qua ratione Eccleſiæ bona prioribus illis ſæculis erant adminiſtrata, priuſquam Beneficia eſſent erecta? 4

Q. 5. Quandonam introducta eſt in Eccleſia diviſio bonorum Eccleſiaſticorum in tres aut quatuor partes æquales? 6

Q. 6. Quandonam Epiſcopi abdicare cœperunt adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ, quæ in quatuor partes dividere tenebantur? 9

Q. 7. Quo modo Laici poterant poſſidere hujuſmodi Eccleſiæ bona? 11

Q. 8. Epiſcopus diſponebat-ne de ſingulis pro-

Digitized by Google

ventibus Parochiarum diœceſis ſuæ? 12
Q. 9. Quomodo alia Eccleſiæ bona diſtracta ſeu diviſa fuerunt varias in portiones ſeù beneficia? 15
Q. 10. Quomodo omnes hi reditus diviſi fuerunt in varia Beneficia, qualia nunc videmus? *ibid.*
Q. 11. Prædictæ bonorum diviſiones immutarunt-ne eorum naturam, & beneficiarii tenentur-ne reditus conſiderare ut patrimonia pauperum? 16
Q. 12. Quomodo dividuntur Beneficia? 18

Caput II.

De qualitatibus requiſitis in illis qui ad Beneficia aſſumuntur.

Quæſt. 1. Quænam requiruntur in eo qui Beneficium obtinet? 19
Q. 2. Quid ſignificatur per bonos mores, quos ſacri canones requirunt? 20
Q. 3. Quænam ſcientia requiritur, ut quis ad Beneficium promoveatur? *ibid.*
Q. 4. Quænam ſcientia requiritur in Epiſcopo? 21
Q. 5. Tenentur-ne Parochi ſcire ſacros Canones, & ſacram Scripturam? *ibid.*
Q. 6. Tenentur-ne Epiſcopi, & Presbyteri plenè ſcire, quidquid in ſacra ſcriptura, & Canonibus continetur, & ea omnia quæ ad proprium ſpectant miniſterium? 22
Q. 7. Quid vocas ſcientiam eminentem in Epiſcopo & Presbitero deſiderandam, quid verò ſcientiam convenientem, quæ ipſis ſufficit? *ibid.*
Q. 8. Qui ut Beneficium conſequatur, quod Doctoris gradum deſiderat, hunc gradum in aliqua univerſitate ſine debita ſcientia aſſequi-

quitur, peccat-ne, & tenetur-ne Beneficium deſerere? *ibid.*
Q. 9. Quanam ætate obtineri poſſunt Beneficia? 25
Q. 10. Exigitur-ne neceſſariò, ut ad Beneficium promovendus Ordines habeat requiſitos ad Beneficii Functiones exercendas? *ibid.*
Q. 11. Præter mores, ſcientiam, & ætatem, deſideratur-ne prætereà ad Beneficia ritè obtinenda vera Dei vocatio? 26
Q. 12. Quo pacto dignoſcere quis poterit, ſe à Deo ad Beneficium vocari, aut ad aliud Eccleſiaſticum munus? *ibid.*

CAPUT III.

De recta intentione quam habere debet, qui Beneficium ſuſcipit.

Quæſt. 1. QUænam debet eſſe ejus intentio, qui ad Beneficium aſſumitur? 29
Q. 2. Quænam ſunt in captandis Beneficiis vitioſæ plurimorum intentiones, quæ cautè vitandæ ſunt? *ibid.*

CAPUT IV.

De obligationibus eorum qui Beneficia conferunt, aut ad illa nominant.

Quæſt. 1. POteſt-ne Beneficium conferri indigno? 32
Q. 2. Quid intelligitur per perſonam indignam? 33
Q. 3. Nunquid ſufficit ad exoneran dam conſcientiam collatoris, quòd ſciat, aliquem non eſſe indignum, ut illi Beneficium rectè conferat? *ibid.*
Q. 4. Qui Beneficia tantùm permutant, reſignant,

Digitized by Google

gnant, aut ad ea præſentant, tenentur-ne eligere dignos? 35

Q. 5. Nonne poſſunt Patroni rem totam committere judicio Epiſcopi, qui titulum aut forma dignum conferre debet illis, quos nominant vel præſentant ad Beneficia? 36

Q. 6. Poteſt-ne aliquis tuta conſcientia ab alio Epiſcopo poſtulare forma dignum, quando proprius Epiſcopus Beneficii illud recuſavit? 37

Q. 7. Quomodo ſe gerere debet Metropolitanus, aut Epiſcopus delegatus authoritate Apoſtolicâ, cùm ab Ordinario recuſatus, ad eum recurrit, ut obtineat forma dignum pro Beneficio? *ibid.*

Q. 8. Tenentur-ne collatores Beneficiorum eligere non ſolùm dignum, ſed etiam digniorem, quando agitur de Beneficio cum cura animarum? 38

Q. 9. Tenentur-ne collatores non tantùm dignum, verùm etiam digniorem eligere, quando agitur de Beneficio ſimplici? 40

Q. 10. Quo ſenſu intelligi debet, quòd quis ſemper teneatur eligere digniorem? 45

Q. 11. Per digniorem, intelligitur-ne ſemper doctior, aut ſanctior? 46

Q. 12. Poteſt-ne quis, tutâ conſcientiâ, conferre Beneficium conſanguineo? 47

Q. 13. Quomodo dignoſci poteſt, an is qui dat Beneficium conſanguineo ſuo, det illud principaliter ratione conſanguinitatis, aut ratione meritorum? *ibid.*

Q. 14. Licet-ne Beneficium conferre conſanguineo, quando id non fit ratione conſanguinitatis? 48

Q. 15. In electionibus, ſeu proviſionibus, quæ fieri debent per concurſum juxta Concil. Trid. quo pacto debet in praxi fieri examen? 50

CAPUT V.

De Reſignatione, ſeù renunciatione Beneficiorum.

Quæſt. 1. QUid eſt Reſignatio, ſeu Renunciatio Beneficii? 52
Q. 2. Quotuplex eſt Reſignatio? 53
Q. 3. Reſignationes in Favorem ſunt-ne uſitatæ in Eccleſia jam à longo tempore? *ibid.*
Q. 4. Poteſt-ne reſignari Beneficium ſine cauſa? & quæ ſunt reſignationis cauſæ legitimæ? 55
Q. 5. Licet-ne reſignare Beneficium, ut commodiùs vita tranſigatur? 56
Q. 6. Reſignatio in favorem S. cum conditione ut collator conferat Beneficium perſonæ, de qua conventum eſt? eſt-ne licita? 57
Q. 7. Reſignatio in favorem, eſt-ne prohibita jure divino, an jure tantùm humano? 58
Q. 8. Quiſnam poteſt ab hac lege Eccleſiaſticâ diſpenſare? *ibid.*
Q. 9. Quâ ratione fieri poteſt, ut reſignationes factæ in favorem in manibus ſummi Pontificis, non ſint ſimoniacæ de jure divino, cùm ſemper in illis fieri videatur contractus, qui vocatur: *Facio ut des*? 59
Q. 10. Poteſt-ne hæc reſignatio in favorem fieri aliquando in manibus Ordinarii? 60
Q. 11. Poſſunt-ne legati à latere admittere reſignationes in favorem? 61
Q. 12. Quid dicendum de conſuetudine, quæ in quibuſdam Eccleſiis obſervatur, ut canonici collatores inter ſe tacitè conveniant de conferendo Beneficio ei qui puram & ſimplicem reſignationem in manibus Capituli factam offert, aut certè ei quem reſignans aliquo modo indicat? 62
Q. 13. Quid agere debet Canonicus factus

Digitized by Google

membrum Capituli, in quo talis viget conſuetudo? 65
Q. 14. Quæ eſt reſignatio cauſa mortis? 65
Q. 15. Licet-ne Beneficiario reſignares Beneficium ſub conditione tacita, vel expreſſa illud repetendi, ſi convaleſcat? *ibid.*
Q. 16. Nonne in Gallia, in foro externo, talis regreſuum uſus adhuc viget? 67
Q. 17. Peccat-ne graviter, qui fraudulentam facit permutationem, aut reſignationem in favorem, itaut reſignans, de conſenſu reſignatarii, proviſiones Beneficii reſignati apud ſe habeat, aut illas tradat reſignatario ea conditione, ut ante mortem reſignantis, poſſeſſionem non capiat? 68
Q. 18. Licet-ne reſignare Beneficium in favorem cauſa permutationis: ideſt cum ea conditione, ut reſignatarius Beneficium, quod poſſidet, viciſſim reſignet in favorem primi reſignantis? *ibid.*
Q. 19. Si omnia pacta in permutatione Beneficiorum prohibita ſunt: vix ullum unquam permutari poterit Beneficium? 69
Q. 20. Quandonam reſignatio, cauſa permutationis cœteri debet ſimoniaca? 70
Q. 21. Licet-ne reſignare Beneficium in favorem alterius Beneficiarii, ut viviſſim reſignet ille ſuum in favorem conſanguinei aut amici primi reſignantis? *ibid.*
Q. 22. Licet-ne Beneficiariis Coadiutores aſſumere cum ſpe fulturæ ſucceſſionis? 71
Q. 23. Licet-ne ante obitum Titularis, petere Beneficium vacaturum ab eo qui jus habet illud conferendi? 74

CAPUT VI.

De Pluralitate Beneficiorum.

Quæſt. I. LIcet-ne plura ſimul poſſidere Beneficia? 75

Q. 2.

Digitized by Google

Q. 2. Poſſet-ne reſponderi expreſſæ Concil. Trid. authoritati, Concil. Trid. non eſſe in Gallia uſu receptum, & ita hanc legem contra pluralitatem latam, Gallos non afficere? 77

Q. 3. Poteſt-ne probari, pluralitatem Beneficiorum etiam ſimplicium, quorum unum ſufficit ad honeſtam vitæ ſuſtentationem, fuiſſe malam & prohibitam ante Concil. Tridentinum? 86

Q. 4. Licet-ne habere plura Beneficia ex diſpenſatione ſummi Pontificis? 90

Q. 5. In quibuſnam circumſtantiis legitimè obtineri poſſunt plura Beneficia cum diſpenſatione ſummi Pontificis? *ibid.*

Caput VII.

De Obligatione Beneficiariorum circa reſidentiam.

Quæſt. I. QUo jure reſidere tenentur Epiſcopi, Parochi, aliique curam animarum habentes? 95

Q. 2. Quam pœnam incurrunt Epiſcopi, aliique curam animarum habentes, qui in ſuis Beneficiis non reſident? *ibid.*

Q. 3. Nullæ-ne prætereà pęnæ decernuntur contra Parochos ſine cauſa non reſidentes? 96

Q. 4. Quibuſnam de cauſis licitum eſt à reſidentia abeſſe? *ibid.*

Q. 5. In quo conſiſtit Epiſcoporum & Parochorum reſidentia? *ibid.*

Q. 6. Dignitates & Canonicatus in Eccleſiis cathedralibus aut collegiatis, obligant-ne ad reſidentiam, & in choro aſſiſtentiam? 98

Q. 7. Dignitates aut Canonici qui receperunt diſtributiones quotidianas, etiamſi abeſſent ſine legitima cauſa, tenentur-nè eas reſtituere? 99

Q. 8. Quibuſnam ex cauſis excuſari poſſunt Canonici, qui ab officio abſunt? *ibid.*
Q. 9. Nonne poteſt Epiſcopus duos ex Canonicis cathedralis ſuæ à reſidentia excuſare, ut ſibi aſſiſtant & inſerviant? 100
Q. 10. Licet-ne Canonico abeſſe, ut ſtudiis vacet? *ibid.*
Q. 11. Sufficit-ne Canonico aſſiſtere, ſeu adeſſe choro, ut legitimè percipere poſſet diſtributiones? *ibid.*
Q. 12. Canonici lucrantur-ne diſtributiones, cum in choro feſtinanter cantant, anticipantes verſus, aut extremas sylabas non pronunciantes, cùm inter canendum colloquuntur, aut ſerò conveniunt ad officium, vel abſque legitima cauſa exeunt, eo nondum completo? 102
Q. 13. Præceptor, Cantor, aut is cui puntuandi ſeu notandi incumbit onus, peccat-ne, & tenetur-ne ad reſtitutionem, quoties non punctuat ſeu notat eos qui ſine legitima cauſa à divino officio abſunt? 105

CAPUT VIII.

De obligatione Beneficiatorum, & eorum qui in ſacris Ordinibus ſunt conſtituti, deferendi Tonſuram, & capillos breviores.

Quæſt. 1. CLerici qui ſacrum Ordinem ſuſceperunt, aut Beneficium poſſident, tenentur-ne coronam, & breviores capillos habere? 106
Q. 2. Tonſura quanta eſſe debet? 107
Q. 3. Clerici tenentur-ne deferre capillos ad modùm breves? *ibid.*
Q. 4. Qua de cauſa ſacri Canones decernunt, ut Clerici tonſuram & breviores capillos habeant? *ibid.*
Q. 5. Beneficiati, aut in Ordinibus ſacris conſtitu-

Digitized by Google

tuti, peccant-ne mortaliter, cùm non deferunt coronam & capillos breviores? *ibid.*
Q. 6. Quæ ſunt aliæ Clericorum & Beneficiatorum obligationes? 109

CAPUT IX.
De Veſte talari.

Quæſt. 1. Beneficiati, aut in ſacris Ordinibus conſtituti tenentur-ne deferre veſtem talarem? 114
Q. 2. Clerici qui nondum ſunt in Ordinibus ſacris conſtituti, quique tenue tantùm & modicum Beneficium poſſident, tenentur-ne deferre veſtem talarẽ, & capillos breviores? 116
Q. 3. Clerici in ſacris Ordinibus conſtituti, aut Beneficium qualecumque poſſidentes, peccant-ne, quando veſtem talarem non deferunt? 122
Q. 4. Licet-ne aliquando deferre veſtem breviorem, quam ſubtanellam vocant? 123
Q. 5. Licet-ne Sacerdotibus iter agentibus, miſsã cũ prædicta contractiori veſtes celebrare? 125
Q. 6. Deberent-ne Clerici lugubres veſtes deferre ob mortem parentum? *ibid.*

CAPUT X.
De Horis Canonicis, ſeu Officio divino.

Quæſt. 1. Quid eſt Officium divinum? 127
Q. 2. Recitatio divini Officii, eſt-ne antiqua in Eccleſia? 128
Q. 3. Clerici tenebantur-ne primis Eccleſiæ temporibus recitare divinum officium? 129
Q. 4. Recitabatur-ne olim Officium divinum privatim ab iis Clericis qui publicis Eccleſiæ precibus non interfuerant? 130
Q. 5. Quare Eccleſia diſtribuit divinum officium in varias diei horas? 131
Q. 6. Quas horas divino officio recitando deſtinavit Eccleſia? 132

Digitized by Google

Q. 7. Quinam tenetur divinum oſſicium recitare? 135
Q. 8. Qui Beneficium poſſidet, cujus tenues reditus ad honeſtè vivendum non ſufficiunt, tenetur-ne officium recitare? 136
Q. 9. Qui gaudent aliqua penſione ſuper quocunque Beneficio conſtituta, tenentur-ne ad divini officii recitationem? 137
Q. 10. Attentio eſt-ne neceſſaria in recitatione divini officii? & ſatisfacit-ne præcepto, qui voluntariè diſtractus eſt per aliquod notabile tempus? 138
Q. 11. Nonne dici poſſet, Canones, & Patres neceſſitatem attentionis in divino officio demonſtrantes, conſilium potiùs quàm præceptum indicare? 140
Q. 12. Quid reſponderi poteſt illis qui objiciunt, quòd cum non poſſit Eccleſia præcipere actus internos, nequit conſequenter adſtringere Clericos, ut officium cum interiori attentione recitent? 144
Q. 13. Quænam requiritur attentio in divini officii recitatione? 145
Q. 14. Requiritur-ne, quòd attentio in divino officio non ſit interrupta? 146
Q. 15. Peccat-ne qui officium non recitat horis ab Eccleſia conſtitutis? *ibid.*
Q. 16. Poteſt-ne eſſe peccatum mortale, non recitare officium debitis Horis? 147
Q. 17. Si quis, prætermiſſa una Hora, dicat aliam, puta ſextam ante Tertiam, tenetur-ne una cum Tertia ſextam recitare? *ibid.*
Q. 18. Tenetur-ne Sacerdos recitare Matutinum cum Laudibus, priuſquam Miſſam celebret? 148
Q. 19. Quibuſnam de cauſis poteſt quis diſpenſari à recitando officio? *ibid.*
Q. 20. Qui ob morbum, aut aliquam ex ſupradictis cauſis, integrum officium recitare

ne-

nequit, tenetur-ne perſolvere eam partem quam poteſt? 150
Q. 21. Suſpenſi aut Interdicti ab Ordinum ſuorum exercitio, excommunicati, aut degradati, tenentur-ne recitare divinum Officium? *ibid.*
Q. 22. Quâ devotione, & quo potiſſimùm in loco recitandum eſt divinum Officium? *ibid.*
Q. 23. Eſt-ne grave peccatum, interrumpere abſque neceſſitate divinum Officium; ſive publicè, ſive privatim dicatur? 151
Q. 24. Beneficiatus Choro addictus, peccat-ne recitando officium ſubmiſsâ voce, dum alii publicè cantant? & ſatisfacit-ne hoc modo obligationi ſuæ? 153
Q. 25. Peccat-ne qui Officium non proprium pro proprio recitat? 160
Q. 26. Peccant-ne graviter, qui officium recitant in choro cum nimiâ feſtinatione & confuſione &c. *ibid.*
Q. 27. Qui Choro aſſiſtens, non intelligit omnia quæ à cæteris dicuntur, tenetur-ne privatim eam Officii partem recitare, quam non audivit? 161
Q. 28. Quonam corporis habitu recitari debet Officium? *ibid.*
Q. 29. Tenetur-ne quis regulariter Chori ceremonias obſervare, quando privatim Breviarium recitat? 167
Q. 30. Tenentur-ne Regulares poſt editam profeſſionem Officium divinum recitare, etiam quando ſunt extra Monaſterium? 168
Q. 31. Qui per unum diem omiſit recitare Officium, tenetur-ne illud die ſequenti recitare unâ cum Officio diei currentis? Et debet-ne id pro pœnitentiâ injungi? *ibid.*
Q. 32. Quid ſignificant ſeptem divini Officii Horæ inſtitutæ ab Eccleſia? *ibid.*

Digitized by Google

CAPUT XI.

De uſu & diſpenſatione redituum, ſeu bonorum Eccleſiaſticorum.

Quæſt. 1. BEneficiarii ſunt-ne domini redituum Beneficiorum? 169

Q. 2. Qua ratione probari poteſt, beneficiarios non eſſe dominos redituum ſuorum Beneficiorum? 170

Q. 3. Poteſt-ne hæc eadem veritas authoritate ſummorum Pontificum demonſtrari? 175

Q. 4. Quid Sancti Patres hac de re cenſuerunt? & quo pacto mentem ſuam in hac magni ponderis quæſtione expoſuerunt? 177

Q. 5. Sancti qui ſcripſerunt poſt diviſionem bonorum Eccleſiæ in varia Beneficia, locuti ſunt-ne eodem modo &c. 178

Q. 6. Poteſt-ne eadem veritas ratione probari? 184

Q. 7. Quæ eſt in hac quæſtione S. Thomæ opinio? 188

Q. 8. Cum Beneficiarii non faciunt expenſas ſtatui convenientes, & ſic partem redituum reſervant, ſunt-ne domini illius portionis ex parſimoniâ provenientis, & poſſunt-ne de eadem pro arbitrio diſponere? 192

Q. 9. Canonici aliique choro addicti habent-ne majorem facultatem diſponendi de bonis ex quotidianis diſtributionibus provenientibus, quàm de aliis Beneficiorum reditibus? 194

Q. 10. Quo tandem modo Beneficiati reditus Beneficiorum impendere debent? 196

Q. 11. Clerici qui nullum poſſident Beneficium perpetuum, ſed in Vicarii aut Secundarii officio Eccleſiæ ſerviunt, aut qui tempore Quadrageſimæ aut Adventus concionantur, poſ-

Digitized by Google

poſſunt-ne de bonis hoc modo acquiſitis liberè diſponere ? & ſunt-ne illorum veri & abſoluti domini ? *ibid.*

Q. 12. Qui habent, unde ſuſtententur ex bonis patrimonialibus, poſſunt-ne ſumere neceſſaria ad ſuſtentationem ex reditibus Beneficiorum ? 198

Q. 13. Quid reſpondendum verbis S. Pauli: *Qui altari deſerviunt, cum altari participant*. Et; *Dignus eſt operarius mercede ſua*. Ex quibus colligi poſſe videtur, clericos qui patrimonium ſufficiens poſſident, vivere poſſe ex reditibus Beneficiorum ? 203

Q. 14. Nonne conſuetudo conferendi Beneficia Clericis tam divitibus quàm pauperibus, excuſare videtur eos qui ex reditibus Beneficiorum viventes, patrimoniales reditus cumulant, ut ditiores fiant ? 205

Q. 15. Si Beneficia data ſint tantùm ad Clericos honeſtè alendos, cur igitur poſſunt conferri divitibus ? & cur ſæpè reditus longè majores ſunt, quàm par ſit ad Beneficiati ſuſtentationem ? 206

Q. 16. Sacerdotes qui habent, unde honeſtè vivant, poſſunt-ne accipere eleemoſynam pro celebratione Miſſæ ? *ibid.*

Q. 17. Poſſunt-ne Beneficiati moriendo, ad beneplacitum de rebus illis diſponere, quas ex reditibus Beneficiorum compararunt ? 207

Q. 18. Conſuetudo, juxta quam Beneficiati de omnibus bonis ſuis, ſine exceptione ullâ teſtantur, nonne Canonum ſanctiones abrogaſſe videtur ? 213

C A-

Caput XII.

De Penſionibus.

Quæſt. 1. QUid eſt Penſio Eccleſiaſtica? 216
Q. 2. Quo pacto in Eccleſiâ introductæ ſunt Penſiones? 218
Q. 3. Licet-ne reſervare ſibi penſiones in permutatione aut reſignatione Beneficii? 220
Q. 4. Quinam ſunt illi caſus, in quibus licet ſibi penſionem ex Beneficio reſervare? 221
Q. 5. Qui poſtquam Beneficio ſervivit, morbo, aut aliis juſtis de cauſis, eidem ſervire nequit; poteſt-ne tutâ conſcientiâ renunciare, & penſionem reſervare, ſi eâ indigeat? 225
Q. 6. Licet-ne penſionem exigere ex Beneficio, propter jus quod quis in illud habere prætendit, &, ut vulgò dicitur, pro bono pacis? *ibid.*
Q. 7. Licet-ne Beneficium conſequi cum intentione penſionem poſtmodùm ex eo ſibi reſervandi? 227
Q. 8. Poteſt-ne licitè penſionem Eccleſiaſticam exigere, qui Beneficium poſſidet ſufficiens ad honeſtam ſuſtentationem? 228
Q. 9. Qui ſuper aliquo Beneficio penſionem habet, tenetur-ne eam in eoſdem uſus impendere, in quos impendi debent reditus Beneficii? 230
Q. 10. Tenentur-ne illi qui penſionem habent Eccleſiaſticam, Eccleſiæ aliquo modo ſervire? *ibid.*
Q. 11. Quibus modis penſiones Eccleſiaſticæ ceſſare poſſunt? 231

Digitized by Google

TRACTATUS SECUNDUS.

De Simonia.

CAPUT PRIMUM.

De definitione Simoniæ.

Quæſt. 1. QUid eſt Simonia? 233
Q. 2. Requiritur-ne ad ſimoniam, ut detur temporale pro ſpirituali tanquam pretium? An ſufficit, ut detur tamquam motivum, quo inducatur collator Beneficii ad illud tali perſonæ conferendum? 234
Q. 3. Quid reſpondendum objectioni ſumptę ex S. Tho: ſequentibus verbis: *Sacramenta emi aut vendi non poſſunt ſine ſimonia, quia pretium emptionis ponitur quaſi menſura adæquans ad illud quod emitur*? Nam conſequens eſſe videtur, ad ſimoniam requiri, ut detur temporale tamquam pretium adæquans ſpirituale? 237
Q. 4. Licet-ne aliquid dare ad removenda obſtacula quæ impediunt, ne quis Beneficium conſequatur? 238
Q. 5. Nonne dici poſſet, hoc Sum. Pontif. reſponſum, conſilium, non autem præceptum continere? &c. *ibid.*
Q. 6. Licet-ne dare aliquid temporale ad tollendas moleſtias, ſeu vexationes intentatas contra poſſidentes Beneficium? 239
Q. 7. Licet-ne dare pecuniam Sacerdoti, ut adminiſtret ſacramentum in extrema neceſſitate, ſi non vult illud gratis adminiſtrare? 241
Q. 8. Liceret-ne dare rem aliquam ſpiritualem, veluti jus nominandi ad Beneficia &c. ad redimendam vexationem, quæ excitatur contra Beneficiatum canonicè electum? 242
Q. 9. Committitur-ne ſimonia, cum promittitur ali-

aliquid temporale pro ſpirituali ſine intentione ſolvendi &c. *ibid.*

Q. 10. Licet-ne emere rem temporalem ſpirituali annexam, dando pretium, non pro re ſpirituali, ſed pro ſolâ re temporali illi annexâ? 244

Q. 11. Licet-ne vendere jus Patronatus? 245

Q. 12. Quomodo intelligendum eſt, quod ſuperiùs diximus ex S. Thoma, de rebus temporalibus ſpiritualibus annexis, inter quas ponit Angel. Doctor jus Patronatus, dicens, quòd vendi poſſunt? 246

Q. 13. Licet-ne vendere Calicem conſecratum? *ibid.*

Q. 14. Licet-ne cariùs vendere bona, veluti feudum, eò quòd annexum habeat jus Patronatus: aut Calicē, eò quòd ſit conſecratus? 247

Q. 15. Quanam de causâ videmus, quòd prioribus Eccleſiæ ſæculis Concilia & S. Patres, ut plurimum contra ſimoniam quæ in ordinationibus fit, acriter invehuntur: poſteriori verò tempore contra ſimoniacas beneficiorum collationes vehementiùs frequentiùſque inſurgunt? *ibid.*

CAPUT II.

De diviſione Simoniæ.

Quæſt. 1. QUomodo dividitur Simonia? 249

Q. 2. Quænam eſt Simonia juri divino contraria? *ibid.*

Q. 3. Quænam eſt Simonia contra jus poſitivum aut eccleſiaſticum? *ibid.*

Q. 4. Quot ſunt ſpecies Simoniæ eccleſiaſtico juri contrariæ? *ibid.*

Q. 5. Simonia quæ committitur in collatione Beneficiorum, quæ conferuntur propter rem temporalem, eſt-ne contra jus divinum, aut ſolùm contra jus eccleſiaſticum? 250

Q.6. Quænam eſt Simonia mentalis? 253
Q.7. Quænam eſt Simonia conventionalis? 254
Q.8. Quænam eſt Simonia realis? *ibid.*
Q.9. Quot modis Simonia perpetratur? 255
Q.10. Poteſt-ne afferri aliqua ratio, quâ demonſtretur, his tribus muneribus contineri, quidquid temporale pro ſpirituali dari poteſt? 257
Q.11. Simonia mentalis eſt-ne vera Simonia &c. *ibid.*
Q.12. Numquid datur alia Simoniæ ſpecies, quę confidentialis dicitur? 258
Q.13. Quænam eſt confidentiaria illa Simonia? 259

Caput III.

De variis caſibus, in quibus Simonia committitur.

Quæſt. 1. Committit-ne Simoniam, qui fundat Beneficium cum intentione illud permutandi cum alio? 260
Q.2. Nonne poteſt Beneficii fundator ſibi jus Patronatus illius reſervare, aut cùm alio Beneficiario paciſci, quòd eum ad tale Beneficium præſentabit, modò ipſe aliud Beneficium quod poſſidet, dicto Patrono aut alteri ab eo deſignando renunciabit? 263
Q.3. Nonne dici poſſet, ſimiles fundationes ad Eccleſiæ bonum & utilitatem ſpectare, cùm augeant Eccleſiæ reditus; proindeque damnari non debere? *ibid.*
Q.4. Canonicus choro aſſiſtens principaliter ut accipiat diſtributiones, ita ut nullo modo adeſſet, ſi nullæ forent diſtributiones percipiendæ, committit-ne Simoniam? 264
Q.5. Dare aut accipere aliquid pro ſepulturâ, Sacramentorum adminiſtratione, aut aliis functionibus ſpiritualibus, eſt-ne Simoniacum? *ibid.*

Q.6.

Digitized by Google

Q.6. Committitur-ne Simonia, cum pro ingreſſu in Religionem aliquid exigitur? 268
Q.7. Quandonam licet Monaſteriis Religioſorũ aliquid accipere in ingreſſu Religionis? *ibid.*
Q.8. Quandonam Simonia committitur, dum recipitur aliquid ab ingredientibus Religionem? 272
Q.9. Quid nomine Monaſterii opulenti debet intelligi, quod ſcil. nihil exigere poteſt à volentibus ingredi Religionem, ſine Simoniacâ labe? 277
Q.10. Poſſunt-ne monaſteria opulenta aliquid exigere à Novitiis pro victu & veſtitu tempore probationis? 279
Q.11. Parentes qui familiam à plurium liberorum onere liberare volentes, illos variis artibus quodammodo cogunt profeſſionem in aliquâ Religione emittere; & filii qui profitentur, ut parentibus morem gerant, & ut pendente vitâ habeant neceſſaria ad ſuſtentationem: ſunt-ne ob has primarias & principales intentiones coram Deo culpabiles judicandi? *ibid.*
Q.12. Committitur-ne aliquoties Simonia ab eo qui Beneficium petit? 280
Q.13. Si non liceat petere Beneficium curam animarum habens, quomodo intelligenda ſunt hæc verba S. Pauli 1. ad Timoth. cap. 3. *Si quis epiſcopatum?* &c. 284
Q.14. Qui ſuſcipiunt Ordines, ſolo intuitu habendi Beneficii, ſunt-ne aliquo modo Simoniaci cenſendi? 286
Q.15. Religioſus qui precibus & cum ambitu munus Prioris aut Provincialis quærit, committit-ne aliquam Simoniæ ſpeciem? 287
Q.16. Committit-ne Simoniam Religioſus promittendo ſuffragium ſuum alteri, modò ille ſibi promittat ſuum, aut ſpondeat, aliud ei ſe munus procuraturum? 288
Q.13. Poteſt-ne Beneficiarius citrà Simoniam ſuum

ſuum reſignare Beneficium, hac conditione, ut ſibi detur aliquid temporale pro expenſis proviſionis ſibi conceſſæ, pro reparationibus, & aliis ejuſmodi expenſis, quas fecit, ut pacificus eſſet Beneficii poſſeſſor? 289

Q. 18. Poteſt-ne Epiſcopus Beneficium conferre intuitu obſequii ſibi præſtiti? 290

Q. 19. Licet-ne clerico in ſpiritualibus obſequium Epiſcopo pręſtare, principaliter ut obtineat Beneficium? 292

Q. 20. Committit-ne Simoniam, qui miſſam celebrat, ut habeat, undè vivat? *ibid.*

Q. 21. Eſt-ne Simonia, accipere certum ſtipendium pro celebratione miſſæ, & ſatisfacere per alium, collato illi minori ſtipendio, aliqua illius parte ſibi retenta? 294

Q. 22. Cùm ordinarius præſcripſit eleemoſynam certam pro retributione Miſſæ, teneturne Sacerdos tot celebrare Miſſas, quot ſuſcepit celebrandas, ſi collatum illi fuit minus ſtipendium, quàm ſit taxatum ſeu præſcriptum ab Ordinario. 295

Q. 23. Licet-ne accipere duplicatum ſtipendium pro eâdem miſsâ, cùm Sacerdos applicat petenti parte etiam ſpecialem fructus, ipſimet celebranti correſpondentem? 296

Q. 24. Nonne licet, authoritate Sum. Pontificis miſſas reducere ad minorem numerum quando reditus ſunt tenues? Quod ſi licet; quare non poſſunt plures miſſæ ſimul adunari, ut percipiatur eleemoſyna ordinationi Epiſcopi conveniens? *ibid.*

Q. 25. Committitur-ne Simonia, cum aliquid exigitur pro immiſſione in poſſeſſionem alicujus Beneficii? 297

Q. 26. Commmittitur-ne Simonia, cùm datur Beneficium pro acquirenda hominum gratiâ, pro laude, vel favore: ſeu cùm ſperatur aliquod obſequium ab eo cui Beneficium confertur, ſine tamen ullo pacto? 298

Q.27. Committitur-ne Simonia, cùm pecunia datur Sacerdoti, ut Miſſam pro nobis celebret; aut pauperi, ut Deum pro nobis oret? *ibid.*
Q.28. Nonne dici poſſet, ex paritate rationis, licitum eſſe dare rem temporalem tanquam motivum ad inducendum collatorem, ut nobis conferat Beneficium? 299
Q.29. Nominati ab Epiſcopo ad examinandum eos qui ad Beneficia aſſumi debent, committunt-ne Simoniam, cùm idcircò aliquid ab examinandis accipiunt? 301
Q.30. Committit-ne Simoniam, qui concionatur principaliter ad comparandam ſibi laudem humanam, aut propter lucrum inde proveniens? *ibid.*
Q.31. Cùm fideles teneantur ſubminiſtrare temporalia Concionatoribus, quare illis non licebit conciones habere, ut hæc bona temporalia conſequantur? 302
INNOCENTII XI. *Admonitio ad verbi Dei Concionatores, per litteras S. Cong. Concilii, ad Epiſcopos directas.* 304
Inſtructio pro Concionatoribus Eminentiſs. Card. Cibò. 307

TRACTATUS ULTIMUS.

De Pœnis Simoniacorum.

Quæſt. 1. QUas pœnas incurrunt, qui Ordines ſimoniacè ſuſcipiunt? 313
Q.2. Qui ſuſciperet Ordines per alterius Simoniam, inſcius facti, eſſet-ne ſuſpenſus ab executione Ordinis ſic ſuſcepti, &c. 314
Q.3. Quis poteſt cum eo diſpenſare, qui Simoniacè fuit ordinatus? *ibid.*
Q.4. Quas incurreret pœnas, qui ſuſciperet Ordines ſub titulo Patrimonii obtenti ab altero, cui

Digitized by Google

cui promiſit, ſe nihil unquam repetiturum: quod dicitur fictum, ſeu falſum Patrimonium? 315
Q.5. Quam pœnam incurrit is qui Beneficium Simoniacè conſecutus eſt? 317
Q.6. Quis diſpenſare poteſt cum eo, qui Beneficium Simoniacè conſecutus eſt? 318
Q.7. Quaſnam alias pœnas incurrunt, qui per Simoniam Beneficium obtinent? *ibid.*
Q.8. Tenetur-ne quis reſtituere, quod ſimoniacè accepit; & quo pacto fieri debet hæc reſtitutio? 320
Conſtitutio PAULI Papæ IV. circa obtinenda Beneficia. 321
Idea generalis juris Canonici, & Civilis: ac modus citandi, & inveniendi locos in utroque jure citatos. 325
De Iure Canonico. *ibid.*
De Iure Civili. 337

DIGESTORVM SEV PANDECTARVM LIB. L. TIT. VLT.

DE diverſis Regulis juris antiqui. 340
Sequuntur præterea Tituli duo de Regulis juris, ex corpore juris Canonici ſive Pontificii deſumpti. Quorum prior eſt
Titulus XLI. Libri V. Decretalium Gregorii IX. Summi Pontificis. 369
Alter eſt Titulus ultimus Libri VI. Decretalium Bonifacii VIII. Sum. Pontif. 370
Cambiorum Illicitorū declaratio, & prohibitio.
Conſtitutio B. Pii V. Pontif. Maxim. 376
Damnatio Contractuum ſocietatis, ſecuritatem capitalis, aut certam reſponſionem, aut aliter uſurariam pravitatem continentium.
Conſtitutio Sixti V. Pontif. Max. 379
Moderatio donationum & diſtributionis redituum

tuum Eccleſiaſticorum in conſanguineos, vel affines Romani Pontificis, ſeu eorum loco adlectos; ac præſcribens cautelas ſervandas circa ſignaturas earum gratiarum, quę aliquando ægrotante Romano Pontifice *per conceſſum* fieri dicuntur.

Conſtitutio Innocentii XII. Pont. Max. 386

Edictum Eminentiſſimi Cardin. Marci Antonii Barbadici, de illis quæ cultum divinum, & chorum reſpiciunt. 399

Declaratio ſuper eas materias & cauſas ſpirituales, & Eccleſiaſticas, in quibus forum Epiſcopale nihil poteſt exigere, niſi quod pro ſolo Cancellario determinatur.

Ordinatio, Innocentii XI. Pontif. Maxim. vulgò *Taſſa Innocentiana.* 403

TRA-

Digitized by Google

TRACTATUS PRIMUS.

DE BENEFICIIS.

CAPUT PRIMUM.

De Definitione, & diviſione Beneficiorum Eccleſiaſticorum.

Quæſt. 1. QUID eſt Beneficium?

Reſp. Eſt jus recipiendi reditus ex bonis Eccleſiaſticis Deo dicatis, ratione ſpiritualis officii, ſummi Pontificis, aut Epiſcopi autoritate conſtitutum.

Primò, eſt *Ius Papæ aut Epiſcopi autoritate conſtitutum*, quia, ut ait Gloſſa: *Conſtat eſſe Beneficia Eccleſiaſtica, ex quo ſic ſunt per Epiſcopum ordinata*. Sola enim Prælati autoritas, ſeu approbatio, & confirmatio, facit, ut hujuſmodi bona ſpiritualia fiant, & ſub bonis Eccleſiaſticis contineantur, aut inter illa computentur. Unde obſequia pro mortuis, & ſimilia, licèt perpetua, non ſunt Beneficia, Gloſſ. in c. Si beneficiorum, de Decimis, in Clementin.

ſine tali approbatione, ſed potiùs ſalaria ſeu ſtipendia, aut eleemoſynæ deſtinatæ iis qui talia obeunt munia.

Secundò, eſt jus percipiendi *Fructus quorumdam bonorum Deo dedicatorum*, quia bona Eccleſiaſtica ita dicta ſunt, eò quòd ordinantur ad cultum Dei, & pauperum ſuſtentationem, ut ait ſanctus Thomas: nam cùm ſibi objeciſſet, quòd *Videtur quod malè fecerint Principes & alii dando divitias Prælatis*; Reſpondit, *Dicendum eſſe, quod non dederunt Prælatis propter ſe, ſed propter pauperes; & ideò non dederunt eis, ſed pauperibus. Prælatis autem dantur tanquam pauperum diſpenſatoribus.*

S. Th. in Epiſt.2. ad Corint. c. 12.lect.5.

Denique traduntur hi fructus *Propter aliquod officium ſpirituale*; quia nullum eſt beneficium, quod non obliget ad aliquod munus ſpirituale, & juxta Concilium Tridentinum: *Beneficia ad divinum cultum, atque Eccleſiaſtica munia obeunda ſunt conſtituta*: Nimirùm vel propter Miſſam celebrandam, vel ut verbum Dei prædicetur, vel ut divinum officium recitetur, & ſimilia; ut patet ex Canone *Significatum*, & ex capite *Quia per ambitioſam*, in quo ſic habetur: *Officium propter quod beneficium Eccleſiaſticum datur*. Nomine verò *Officii*, non ſolùm intelligitur Horarum Canonicarum recitatio, quæ vulgò vocari ſolet Officium divinum, juxta Decretum Concilii Generalis Lateranenſis ſub Innocentio tertio celebrati: Verùm etiam intelliguntur cætera munia ſingulis Beneficiis annexa, & prætereà obligatio, quâ bona Eccleſiaſtica obtinentes, tenentur operari juxta vires & facultatem, & Eccleſiæ inſervire: Iis enim aptè applicari poſſunt verba ſancti Pauli: *Si quis non vult operari, nec manducet: & ſi qui altari deſerviunt*,

Conc. Trident. ſeſſ. 21. de ref. c.3.

Cap.Significatum, de Præbendis.

Cap.Quia per ambitioſam, de Reſcriptis in 6.

2.ad Theſſalon. c.3. v.10.

1. ad Corint.c.9. v.13.

viunt, cum altari participant; ita non videtur æquum, ut ii qui nullum munus obeunt, de altari quidquam recipiant. Etenim ut habetur in Concilio Colonienſi, *Divini Iuris eſt, ut qui ſervit altari, de altari vivat: nec bono jure is qui non ſervit altari, de altari vivit; ſicut ſtipendium non debetur niſi militanti*. Conc. Colon. an. 1549. c. 3. tit. 9.

Quæſt. 2. Quomodo ſe gerere debet Epiſcopus inveniens in Diœceſi ſua beneficia quædam occupata à Clericis, qui nulla obeunt munera, ſeu quia non conſtat de obligationibus fundationis, ſeu quia obligationes antiquæ talium beneficiorum non ſunt ampliùs in uſu?

Reſp. Juxta ſanctum Carolum: *Cæteris etiam beneficiis, quæcumque jam ab Eccleſiaſticis officiis immunia reperiuntur, ſive Canonicatus, ſive Clericatus, ſive etiam ſimplicium nomine appellentur, iis Epiſcopus priſtina munera reſtituat: ac ſi non conſtat ſatis, qualia ea eſſent, pro fructuum ratione onera imponat, aut Miſſas divinaque officia celebrandi; aut, ſi Clericatus, ſimpliciave beneficia ſunt, minorum etiam Ordinum functiones obeundi, ad divini cultus propagationem*. Idem ſtatuitur in Concilio Burdigalenſi. Conc. Mediol. 1. tit. Communia de Miniſtris. Conc. Burdigal. ann. 1624. tit. 18. §. 1.

Quæſt. 3. Fuerunt-ne ſemper in Eccleſia Beneficia?

Reſp. Si Beneficii nomine dignitatem aliquam aut officium velimus intelligere, ſeu munus Eccleſiaſticum: Dicendum, ab initio in Eccleſiâ ſemper fuiſſe Beneficia; cùm certum ſit, Epiſcopos ſemper fuiſſe, Presbyteros etiam, aut Curatos, Diaconos, & Archidiaconos, & ſimilia in Eccleſia munia aut dignitates, quæ neceſſariæ erant ad Eccleſiæ regimen, & ad ſanctificationem fidelium. Verùm ſi Bene-

Digitized by Google

neficii nomine intelligamus Jus aliquod perpetuum gaudendi parte aliquâ bonorum Eccleſiæ, quæ ſpecialiter aſſignata ſunt, & determinata, quæque tranſeunt ad eum qui tali beneficio ſuccedit: hoc ſenſu debemus dicere, Beneficiorum inſtitutionem non eſſe adeò antiquam, nec talia fuiſſe in primis Eccleſiæ ſæculis.

Quæſt. 4. Quâ ergo ratione Eccleſiæ bona prioribus illis ſæculis erant adminiſtrata priuſquam Beneficia eſſent erecta?

Reſp. Primis illis Eccleſiæ Sæculis, & beatis illis temporibus, ut habetur in Actibus Apoſtolorum: *Multitudinis credentium erat cor unum & anima una: nec quiſquam eorum quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat; ſed erant illis omnia communia; neque enim quiſquam egens erat inter illos. Quotquot enim poſſeſſores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apoſtolorum; dividebatur autem ſingulis prout cuique opus erat.* His, inquam, temporibus, certum eſt, Apoſtolos, & Epiſcopos, quos illi variis in locis conſtituerunt, plenam habuiſſe diſponendi facultatem de oblationibus fidelium, cæteriſque Eccleſiæ bonis, quæ omnia communia erant, eaque diſtribuiſſe ſingulis juxta cujuſque indigentiam. Et licèt hæc communitas bonorum non diu viguerit inter Laicos, inter Clericos tamen per aliquot ſæcula duravit, ſub Epiſcopi directione & adminiſtratione, qui ſingulis Eccleſiæ miniſtris neceſſaria dabat ad honeſtè vivendum. Unde legimus in Canone Apoſtolis tributo: *Præcipimus, ut in poteſtate ſua Epiſcopus Eccleſiæ res habeat: Si enim animæ hominum pretioſiores illi ſunt creditæ, multò magis*

Actor. c. 4. v. 31.

Can. 41. Apoſt. Refertur in Can. Præcipimus, 12. q. 1.

magis oportet eum curam pecuniarum gerere, ita ut poteſtate ejus, indigentibus omnia diſpenſentur per Presbyteros & Diaconos, & cum Dei timore, & omni ſolicitudine miniſtrentur.

Ipſæ verò res, inquit ſanctus Urbanus Papa in Canone illi attributo, *in ditione ſingularum Parochiarum, Epiſcoporum, qui locum tenent Apoſtolorum, erant, & ſunt uſque adhuc, & futuris ſemper debent eſſe temporibus: E quibus Epiſcopi & fideles diſpenſatores eorum, omnibus communem vitam degere volentibus, miniſtrare cuncta neceſſaria debent, prout meliùs potuerint, ut nemo in eis egens inveniatur. Ipſæ enim res fidelium oblationes appellantur, quia Domino offeruntur; non ergo debent in aliis uſibus, quàm Eccleſiaſticis, & prædictorum Chriſtianorum fratrum vel indigentium converti, quia vota ſunt fidelium, & pretia peccatorum, ac patrimonia pauperum, atque ad prædictum opus explendum Domino traditæ.* Can. Videntes 12. q. 1.

Denique in Concilio Antiocheno ſic habetur: *Epiſcopus Eccleſiaſticarum rerum habeat poteſtatem, ad diſpenſandum erga omnes qui indigent, cum ſumma reverentia & timore Dei.* Verùm quia Epiſcopus variis ſpiritualibus officiis occupatus, & regimini ſpirituali ſuæ Diœceſis, ſeu orationi, inſtructioni, & prædicationi verbi Dei, fideliumque ſanctificationi ita erat intentus, ut vix rebus temporalibus Eccleſiæ adminiſtrandis vacare poſſet: ut plurimùm habebat Oeconomum, quem ex Presbyteris aut Diaconis Eccleſiæ ſuæ eligebat, quique Eccleſiæ bona, redditusque ſub Epiſcopi autoritate recipiebat, ac diſtribuebat: Multis in Eccleſiis Occidentis bonorum temporalium adminiſtratio ad Archidiaconum ſpectabat, uti legimus Conc. Antioch. cap. 23. refertur in Can. Epiſcopus, 12. q. 1.

Digitized by Google

de ſancto Laurentio, cujus fidei bona Eccleſiæ Romanæ erant commiſſa, quia ſcilicet illius Eccleſiæ primus tunc erat Diaconus. Epiſcopi autem congregati in Concilio Chalcedonenſi, hanc diſciplinam tam utilem & neceſſariam fuiſſe Eccleſiæ judicarunt, ut dixerint: *Quoniam in quibuſdam Eccleſiis, ut rumore comperimus, præter Oeconomos, Epiſcopi facultates Eccleſiaſticas tractant: placuit omnem Eccleſiam habentem Epiſcopum, habere Oeconomum de Clero proprio, qui diſpenſet res Eccleſiaſticas ſecundùm ſententiam Epiſcopi; ita ut Eccleſiæ diſpenſatio præter teſtimonium non ſit, & ex hoc diſpergantur Eccleſiaſticæ facultates, & Sacerdotio maledictionis contumelia procuretur*. Unde ſanctus Hieronymus ſic loquitur: *Sciat Epiſcopus, cui commiſſa eſt Eccleſia, quem diſpenſationi pauperum curæque præficiat*.

Concil. Chalced. Can. 26.

Epiſt. ad Nepotianum.

Quæſt. 5. Quando-nam introducta eſt in Eccleſiâ diviſio bonorum Eccleſiaſticorum in tres aut quatuor partes æquales?

Reſp. Licèt à primis uſque ſæculis, Eccleſiæ bona impenſa fuerint, ut Epiſcopus, ejuſque Clerus neceſſaria haberet, ut repararentur Eccleſiæ, & pauperes alerentur; nihilominùs hæc diviſio bonorum expreſsè tantùm ordinata fuit circa quintum ſæculum. Simplicius Papa de hâc diviſione loquitur in Epiſtola ad Florentium Equitium, & Severum Epiſcopos, contra Gaudentium Auſinii Epiſcopum, qui bonis Eccleſiæ abutebatur: *Simul etiam*, inquit Simplicius Papa, *de reditibus Eccleſiæ vel oblatione fidelium quid deceat neſcienti, nihil licere permittat; ſed ſola ei ex his quarta portio remittatur: duæ Eccleſiaſticis Fabricis, & erogationi peregrinorum & pauperum profuturæ ab Onagro Presbytero ſub*

Simplicius Papa, in Epiſt. 3. ad Florentiũ, Equitium, & Severum Epiſcopos, an. 475.

ſub periculo ſui ordinis miniſtrentur; ultima inter ſe Clericis pro ſingulorum meritis dividatur. Cui etiam hoc ſpecialiter præcipimus imminere, ut tres illas portiones, quas per triennium dicitur ſibi tantummodò vindicaſſe, reſtituat.

Gelaſius Papa de eâdem diviſione ita ſcribit: *Quatuor autem tam de reditu, quàm de oblatione fidelium, prout cujuslibet Eccleſiæ facultas admittit (ſicut dudùm rationabiliter eſt decretum) convenit fieri portiones: quarum una ſit Pontificis, altera Clericorum, tertia pauperum, quarta Fabricis applicanda. Mos eſt Apoſtolicæ Sedis*, inquit ſanctus Gregorius Papa, *Ordinatis Epiſcopis præceptum tradere, ut de omni ſtipendio quod accedit, quatuor fieri debeant portiones, una videlicet Epiſcopo & familiæ ejus propter hoſpitalitatem & ſuſceptionem, alia Clero, tertia pauperibus, quarta Eccleſiis reparandis.* Idem quoque ſummus Pontifex in una ex ſuis Epiſtolis refert diſtributionem quartæ partis bonorum Eccleſiæ in uſum Cleri deſtinatæ, fieri ſolitam ab Epiſcopo ſecundùm quòd ipſe judicaret, habitâ ratione munium & officiorum, quæ unuſquiſque præſtabat Eccleſiæ.

Gelaſius in Epiſt. 5. ad Epiſcopos Lucaniæ, ref. in Can. Quatuor, 12. q. 2.

S. Greg. in reſp. ad Auguſtinū Angliæ Epiſcopū; refertur in Can. Mos eſt, 12. q. 2.

S. Greg. lib. 7. Epiſt. 8. Leoni Epiſcopo.

Sin autem quidam reperiantur Canones Conciliorum in Hiſpaniâ celebratorum, veluti Concilii Bracarenſis primi, Concilii Toletani quarti, & noni, Concilii Emeritenſis, & Toletani etiam decimi ſexti quod refertur in Canone *Vnio*, ubi ſic habetur: *Vnio noſtræ Congregationis decernit atque inſtituit, ut tertias quas antiqui Canones de Parochiis ſuis habendas Epiſcopis cenſuerunt, ſi eas exigendas crediderint, ab ipſis Epiſcopis dirutæ Eccleſiæ reparentur.* Etiamſi, inquam, in dictis Canonibus Ec-

Concil. Bracar. 1. Can. 7.

Conc. Tolet. 4. Can. 33.

Conc. Tolet. 9. Can. 6.

Concil. Emeritenſe, Can. 14.

Digitized by Google

Conc. Tolet.16.Can. 5.refert.in Can. Vnio 10.q.3.

cleſiæ bona tres in partes dividantur; dicendum eſt, tunc Epiſcopos & Clerum fuiſſe obligatos ad alendos pauperes, & Eccleſias reparandas. Et licèt in omnibus ferè Eccleſiis Occidentis reditus Eccleſiaſtici in quatuor partes fuerint diviſi: hæc diviſio quæ inſtituta tantùm fuit in remedium contra avaritiam Præſulum, & cupiditatem Oeconomorum ſeu Archidiaconorum, & ad ſedandas querelas Clericorum & pauperum, qui ſæpè putabant ſibi partem congruam ex Eccleſiæ bonis non dari: Hæc, inquam, diviſio nullo modo mutabat naturam bonorum Eccleſiaſticorum; & ita tam hæc quarta pars Epiſcopis adjudicata, quàm ea quæ Clericis erat attributa, erat ſemper pars patrimonii pauperum; proindèque poſtquam Epiſcopus, & Clerici inde ſumpſiſſent, quod illis erat neceſſarium ad honeſtam ſuſtentationem, reliquum ad pauperes pertinebat.

P. Thomaſſinus, Oratorié. Gallus, in lib. de Diſciplina Eccleſiæ, p.1.lib.4. c.15.n.11.

Ut enim ait Pater Thomaſſinus, hæ partes ſemper conſervabant naturam totius, & ſicut ante diviſionem factam nihil aliud erant bona Eccleſiæ, quàm patrimonia pauperum, ita & poſt diviſionem. Erant itaque quatuor partes patrimonii pauperum, cujus diviſio nec originem nec naturam rei commutabat. Decreta Eccleſiæ, quibus quarta ſaltem pars bonorum Eccleſiaſticorum pauperibus concedebatur, non liberabant beneficiarios ab iis regulis eorum ſtatui, profeſſioni, & naturæ bonorum Eccleſiaſticorum prorſus eſſentialibus; cùm Clerici ſolo neceſſario contenti eſſe debeant, ſuperfluum dare pauperibus, nihil niſi honeſtum victum & veſtitum quærere, cætera pauperibus erogare, luxum & copiam rerum fugere, æſtimare

mare

mare & amare paupertatem; enorme planè crimen credere, nec latrocinium modò, ſed & ſacrilegium eſſe, ex pauperum bonis diteſcere. Hæc invariata manent, nec ullam patiuntur mutationem, licèt Eccleſiæ bona vario variis ſæculis diviſa ſint modo.

Quæſt. 6. Quandonam Epiſcopi abdicare cœperunt adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ, quæ in quatuor partes dividere tenebantur?

Reſp. Hæc diſciplinæ mutatio, non ſubitò, neque ſtatim aut ſimul, ſed ſenſim ſine ſenſu contigit. Epiſcopi enim primò ad certum tempus, tum per totam vitam alicui Clerico quamdam bonorum Eccleſiæ partem concedebant, & tandem in perpetuum ceſſerunt bona Eccleſiæ, quæ à primis temporibus eorum adminiſtrationi erant ſubjecta, mediante Oeconomo aut Archidiacono. Initium hujus diviſionis bonorum Eccleſiæ reperiri poteſt ineunte ſexto Sæculo in Epiſtolâ Symmachi Papæ ad ſanctum Cæſarium Archiepiſcopum Arelatenſem; ubi ſic habetur: *Poſſeſſiones quas unuſquiſque Eccleſiæ proprio dedit aut reliquit arbitrio, alienari quibuslibet titulis atque diſtractionibus, vel ſub quocumque argumento non patimur; niſi fortè aut Clericis bonorum meritorum, aut Monaſteriis Religionis intuitu, aut certè peregrinis, neceſſitas largiri ſuaſerit: ſic tamen ut hæc ipſa non perpetuò, ſed temporaliter perfruantur*. Concilium Agathenſe eodem tempore celebratum, idipſum decernit his verbis: *Minuſculas verò res, aut Eccleſiæ minùs utiles, peregrinis vel Clericis, ſalvo jure Eccleſiæ, in uſum præſtari permittimus*.

Symmachus, Epiſ. 5. c. 1. refert. in Can. Poſſeſſiones, 16. q. 1.

Concil. Agathen. ann. 506. Can. 7.

Dici poteſt, has conceſſiones fuiſſe veluti

A 5 quod-

filii ſunt, & quaſi primogeniti domus Dei quæ eſt Eccleſia.

Quin etiam aliquando Laici conjugati bona ſua tradebant Eccleſiæ hoc pacto, ut ipſis relinqueretur uſusfructus pendente vita, ita ut ea Eccleſiæ nomine poſſiderent. Nonnunquam etiam ea lege, ut Epiſcopus ipſis concederet aliquem Eccleſiæ fundum, quo durante vita gauderent, perindè ac propriis terris ſeu bonis quæ Eccleſiæ poſt ſuam tantùm mortem relinquere volebant. Id autem fiebat conſentiente Clero, ne aliquod damnum ex hujuſmodi pactis pateretur Eccleſia, ut videre licet apud Marculſum monachum, qui ſeptimo vivebat ſæculo, & nonnullas harum conceſſionum formulas refert libro ſecundo, ubi hæc habentur: *Ea tamen conditione, ut dum advivimus, ſupraſcripti loci, tam illi quos nobis præſtitiſtis, quàm quos pro animæ noſtræ remedio ad ipſam Eccleſiam delegavimus abſque ullo præjudicio Eccleſiæ veſtræ, de qualibet re uſufructuario ordine poſſidere debeamus.*

Marculphus Monachus, in ſuis Formulis, lib. 2. c. 39. & 40.

Quæſt. 8. Epiſcopus diſponebat-ne de ſingulis proventibus Parochiarum Diœceſis ſuæ, poſtquam plures erectæ fuerunt variis in locis pro majori populi commodo?

Reſp. Conſtat, ad ſextum uſque ſæculum diſpoſuiſſe Epiſcopos de ſingulis reditibus & oblationibus quæ fiebant in Parochiis ſuæ Diœceſis; nam cùm dictæ Eccleſiæ eſſent veluti diviſiones & portiones Eccleſiæ Cathedralis, quæ originalis ſola erat illius Diœceſis Eccleſia matrix & fundatrix aliarum: Epiſcopus retinebat in eaſidem jus quod in Eccleſia Cathedrali, inſtituebat ſeu nominabat in illis Parochos & Beneficiarios ſeu Vicarios, quibus

bus relinquebat, quod ſibi conveniens videbatur, ex fundis ſeu oblationibus harum Parochiarum.

Verùm Concilium Aurelianenſe primum hoc circiter tempore ita ſtatuit: *De his quæ Parochiis in terris, vineis, mancipiis, atque peculiis, quicumque fideles obtulerint, antiquorum Canonum ſtatuta ſerventur, ut omnia in Epiſcopi poteſtate conſiſtant. De his tamen quæ in altario acceſſerint, tertia fideliter Epiſcopis deferatur.* Concilium Carpentoratenſe paulò poſt celebratum, ſequens Decretum fecit: *Hujuſmodi ad nos querela pervenit, quòd ea quæ à quibuſcumque fidelibus Parochiis conferuntur, ita ab aliquibus Epiſcopis præſumantur, ut aut parum, aut prope nihil Eccleſiis quibus collata fuerant, relinquatur: hoc nobis juſtum & rationabile viſum eſt, ut ſi Eccleſia civitatis ejus, cui Epiſcopus præeſt, ita eſt idonea, ut Chriſto propitio nihil indigeat, quidquid Parochiis fuerit derelictum, Clericis qui ipſis Parochiis deſerviunt, vel reparationibus Eccleſiarum rationabiliter diſpenſetur; ſi verò Epiſcopum multas expenſas & minorem ſubſtantiam habere contigerit, Parochiis quibus largior fuerit collata ſubſtantia, hoc tantùm quod Clericis vel ſartis tectis rationabiliter ſufficiat, reſervetur: Quod autem amplius fuerit, propter majores expenſas Epiſcopus ad ſe debeat revocare.*

Concilio Aurel. 1. anno 511. Can. 15.

Concilio Carpentoract. anno 527. Can. Unico.

Sequentibus deinceps temporibus oblationes omnes, quæ Eccleſiis Parochialibus fiebant, Parocho cæteriſque Clericis ibidem deſervientibus concedebantur. Ipſi etiam Epiſcopi terras quaſdam Eccleſiæ Parochis concedebant, ut patet ex Concilio Toletano tertio, ubi ſic habetur: *Si quid verò quod utilitatem non gravet Eccleſiæ pro ſuffragio Monachorum, vel Eccleſiis*

Concilio Tolet. 3. ann. 589. Can. 3.

ad

ad ſuam Parochiam pertinentibus dederunt (Epiſcopi) firmum maneat. Quia ſcilicet Parochi poſt hanc vitam nullâ re indigent, Parochiarum verò indigentia ſemper durat, quia perpetuæ eſſe debent.

Deinde etiam decimæ ipſis Eccleſiis Parochialibus conceſſæ fuerunt; iis renunciarunt Epiſcopi, ut ſe liberarent ab omni cura providendi res neceſſarias Parochis, ſeu etiam Vicariis & aliis Clericis; quin etiam ipſi Epiſcopi & Abbates decimas ſolvere tenebantur ex terris ſeu fundis ad ſe pertinentibus, ut uniformis ubique vigeret uſus, nullaque immunis terra foret à ſolvendis propriæ Parochiæ decimis; ut videre eſt in Concilio Cabilonenſi ſecundo, ubi ſic habetur: *Queſti ſunt quidam fratres, quòd eſſent quidam Epiſcopi & Abbates, qui decimas non ſinerent dari Eccleſiis, ubi illi coloni Miſſas audiunt: proinde decrevit ſacer iſte Conventus, ut Epiſcopi & Abbates de agris & vineis, quæ ad ſuum vel Fratrum ſtipendium habent, decimas ad Eccleſias deferri faciant: familiæ verò ibi dent decimas ſuas, ubi infantes eorum baptizantur, & ubi per totum anni circulum Miſſas audiunt.*

Concilio Cabilon. 2. ann. 813. Can. 19.

Et quia varii Epiſcopi quartam partem decimarum & oblationum in ſingulis quibuſque Parochiis habere prætendebant juxta antiquorum Decreta Canonum; ideò Concilium Pariſienſe ſextum, ſic decrevit: *Quamquam authoritas Canonica doceat, ut quarta pars decimarum & redituum ex oblationibus fidelium in uſus Epiſcoporum cedat; ubicumque tamen Epiſcopus ſua habet, ſuis contentus ſit: ubi autem nihil rerum Eccleſiæ habet, accipiat de memorata quarta parte ſibi ſuiſque, non quòd avaritia, quod abſit, ſuaſerit, ſed potiùs quòd neceſſitas compulerit.*

Concilio Pariſ. 6. ann. 829. Can. 31.

Cæ-

Digitized by Google

Cæterùm ſi accipiendi nulla neceſſitas urſerit, nihil de memorata quarta parte accipiat, ſed uſibus Eccleſiarum vel pauperibus Chriſti impertiendam ſecundùm ſuam diſpoſitionem relinquat. Et ita Parochiæ omnes diverſis gradibus erectæ fuerunt in beneficia perpetua, cum perpetuis & fixis proventibus & oblationibus & fundis, quos Epiſcopi Parochis conceſſerant.

Quæſt. 9. Quomodo alia Eccleſiæ bona diſtracta ſeu diviſa fuerunt varias in portiones ſeu beneficia?

Reſp. Cùm plerique Epiſcoporum voluiſſent nono circiter ſæculo vitam communem inter Clericos ſtabilire, & Eccleſiarum Cathedralium Canonicos in unum corpus congregare: aſſignarunt ipſis quidquid ad ſuſtentationem opus erat, ſive per unionem Parochiarum cum jure in oblationes & decimas, ſive tradendo in perpetuum varios Eccleſiæ fundos: hoc eodem tempore plura fundarunt Monaſteria ex Eccleſiæ bonis, variaque xenodochia ſeu hoſpitalia ad recipiendos peregrinos, aut alendos, ſeu curandos pauperes Diœceſis. Hinc factum eſt, ut per has varias diviſiones eximerentur Epiſcopi ab adminiſtratione trium partium bonorum Eccleſiaſticorum, quorum omnimodam curam antea gerebant; cum obligatione tamen diſtribuendi Clero, pauperibus, & Eccleſiis, ut ſuperiùs dictum fuit.

Quæſt. 10. Quo tandem modo omnes hi reditus diviſi fuerunt in varia beneficia, qualia nunc videntur?

Reſp. Progreſſu temporis cùm omnia ferè Capitula communem vitam & menſam reliquiſſent, præbendæ diviſæ fuerunt inter Canonicos, alioſque Clericos Eccleſiæ inſervientes; & hoc modo plura erecta

fue-

fuerunt beneficia cum reditibus propriis ac perpetuis, & diſtributionibus pro cujuslibet dignitate ac Eccleſiæ ſervitio. Eo quoque ferè modo erecta ſunt beneficia regularia, quorum plurima poſtmodùm in Commendam Clericis ſęcularibus conceſſa ſunt. Primò namque Abbates privatam voluerunt habere familiam & menſam ſegregatam à communitate Monachorum; quibus etiam poſtea tradiderunt aliquam redituum Monaſterii partem ad ſuſtentationem. Multa denique Monaſteria diviſa fuerunt, eorumque reditus inter Monachos diſtributi, qui partes ſuas ſub beneficii regularis nomine poſſidere cœperunt; quin imò plurima ex hujuſmodi beneficiis, effecta ſunt ſæcularia, & nunc ab Eccleſiaſticis ſæcularibus obtinentur.

Quæſt. II. Prædictæ bonorum diviſiones immutaverunt-ne eorum naturam, & beneficiarii tenentur-ne reditus conſiderare ut patrimonia pauperum?

Reſp. Illud quod ſuperiùs numero quarto dictum fuit, huic quæſtioni ſatisfacere poſſet; verùm quia multùm intereſt, ut omnes Clerici penitùs intelligant hæc ſtatus Eccleſiaſtici fundamenta; non abs re erit hìc denuò repetere omnes mutationes quæ contigerunt in diſtributione bonorum Eccleſiæ, omneſque diviſiones ab aliquot ſæculis factas in varia beneficia, horum bonorum naturam minimè commutaſſe, atque adeò verè ea ſemper eſſe patrimonia pauperum; ac proinde beneficiarios quoſcumque non debere ſibi aſſumere ex reditibus Eccleſiaſticis, niſi id quod eſt neceſſarium ad honeſtè vivendum. Licèt autem hæc veritas per ſe ſatis manifeſta ſit; nihilominùs quia ſecreta latenſque quandoque cupiditas prætextus ſemper ſpecioſos ſubmini-

ni-

niſtrare ſolet, ut nobis in his rebus aduletur: juvabit ad majorem hujus veritatis lucem, in medium afferre, quid hac de re ſenſerint ſancti Patres & Concilia, etiam poſt diviſionem bonorum Eccleſiaſticorum in varia beneficia.

In Concilio Turonenſi hanc orationem habuit Arnulphus Epiſcopus Lexovienſis: *Poſſumus licitè divitias poſſidere, ſi tamen earum nos non reputaverimus dominos, ſed miniſtros: ſi intellexerimus, patrimonium pauperum eſſe patrimonium Chriſti; ſi proventibus Eccleſiæ, ſi pauperum neceſſitatibus erogantur: alioquin fures & latrones nos ratio manifeſta convincet, ſi res alienas, invitis dominis, noſtro præſumpſerimus arbitrio contrectare.* Sanctus Bernardus hac de re ita ſcribit ad Fulconem Beneficiarium: *Quidquid præter neceſſarium victum, ac ſimplicem veſtitum de Altario retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt.*

Arnulph. Epiſcopus Lexovien. in Oratione Synodica habita in Concil. Turonenſi anno 1163.

S. Bern. epiſt. 2. ad Fulconē.

In ſynodo Exceſtrienſi in Anglia: *Eccleſiaſtici quidquid vitæ ſuæ neceſſitati eis ſuperfuerit de patrimonio Ieſu-Chriſti, in uſus pauperum, quorum diſpenſatores exiſtunt, tenentur ex debito erogare.* S. Carolus in Concilio Mediolanenſi primo: *Sacrorum,* inquit, *Canonum Decretis ſtatutum eſt, & ſanctiſſimorum Patrum teſtimoniis celebratum, quæ bona fidelium pietas Deo conſecravit, ea vel illorum neceſſitatibus honeſtè ſublevandis, qui divinis dicati obſequiis, Chriſti miniſtri, & diſpenſatores myſteriorum Dei effecti eſſent, vel Eccleſiis reficiendis, earumque ornamentis ad divinum cultum neceſſariis comparandis, vel pauperibus ſuſtentandis addicta eſſe; ſiquidem ubi primùm Eccleſiæ bona eſſe cœperunt, eam naturam & conditionem conſequuta ſunt, ut in alium quàm in ſacrum & pium uſum eorum fructus converti nefas eſſet.*

Synod. Exceſtr. ann. 1287. Can. 18.

Concilio Mediol. 1. cap. Quæ pertinent ad Jurium Eccleſiaſticorum conſervationem.

Qua-

Digitized by Google

Quare cavendum eſt, ne cupiditate prolapſi, quæ radix eſt omnium malorum, dum vel propriis, vel propinquorum & familiarium divitiis & honoribus ſtudemus, quæ Deo dicata ſunt bona, & Eccleſiæ detrimento, & pauperum gemitu, & bonorum offenſione, ad aliorum uſum convertamus.

Plura de hâc obligatione dicemus capite undecimo hujuſce Tractatus.

Quæſt. 12. Quomodo dividuntur Beneficia?

Reſp. Beneficia dividuntur primò in ſæcularia & regularia: ſæcularia illa ſunt quæ Clericis ſæcularibus conferri debent, juxta Concilium Tridentinum cap. 11. de Reformatione ſeſſ. 14. ſeu illis qui nullam profeſſi ſunt regulam, ſed Deo in ſæculo ſerviunt. Regularia, juxta idem Concilium cap. 10. ea ſunt quæ profeſſis in aliquo Ordine regulari conferri tantùm poſſunt. In Gallia, ut & in aliis etiam regionibus, ſufficit, ut quis novitiatum inchoet, ad hoc ut poſſit obtinere Beneficium regulare.

Beneficia ſæcularia dividi poſſunt in beneficia curam animarum habentia, & in ſimplicia: Curam animarum habentia ea ſunt, quæ obligant ad Sacramentorum adminiſtrationem; ſimplicia verò non obligant.

Beneficia etiam dividuntur, in beneficia in titulum & in Commendata: Beneficia in titulum ea ſunt, quæ à titularibus ſeu habentibus titulum poſſidentur: Commendata verò ſunt ea, quæ licèt regularia ſint, à ſummo tamen Pontifice conferuntur Clericis ſæcularibus, non mutatâ nihilominùs eorum naturâ; undè beneficiati potiùs adminiſtratores, quàm titulares dicuntur, ut habetur in Canone.

Juriſperiti alias afferunt Beneficiorum di-

diviſiones: v. g. in Beneficia habentia dignitatem annexam, & Beneficia ſine dignitate; in Beneficia reſidentialia, & non reſidentialia: quæ tamen diviſiones non ſunt omninò neceſſariæ in præſenti Tractatu de Beneficiis, ubi agitur de iis tantùm quæ pertinent ad conſcientiam.

Caput II.

De Qualitatibus requiſitis in illis qui ad Beneficia aſſumuntur.

Quæſt. I. QUænam requiruntur in eo qui Beneficium obtinet?

Reſp. Requiruntur boni mores, ſcientia, ætas, Ordo conveniens; ut enim dicitur in cap. *Licèt*: *Nullus ad regimen Eccleſiæ Parochialis aſſumatur, niſi ſit idoneus moribus, ſcientia, ætate, & infra annum ſe faciat ad Sacerdotium promovere.* Proindeque nullus ad quodcumque Beneficium promoveri debet, niſi ſit idoneus ad tale Beneficium adminiſtrandum. Concilium Aquiſgranenſe doctrinam præſertim & probitatem in Clerico deſiderat; nam *Doctrina ſine vita, Clericum arrogantem reddit: vita ſine doctrina, inutilem facit.* Deinde opus eſt ut obſervent, quod ſacris Canonibus continetur, & ut habetur in regulis Juris: *Beneficium Eccleſiaſticum non poteſt ſine inſtitutione Canonica obtineri. Pertinet autem ad inſtitutionem Canonicam*, ut docet ſanctus Antoninus explicans hanc regulam: *ut Beneficium conferatur ei qui ſit habilis ad hoc; putà, ut non ſit irregularis, vel infra legitimam ætatem, & hujuſmodi.* Debet etiam Clericus non eſſe interdictus, nec

Cap. Licèt, de electione in 6.

Concilio Aquiſgr. Can. 20. anno 816.

Regula 1. de reg. jur. in 6.

S. Anton. p. 3. tit. 15. §. De Beneficiis.

Digitized by Google

Can. Poſtulaſtis, de Clerico Excommunicato.

nec ſuſpenſus, neque excommunicatus; nam juxta Canones: *Clericis excommunicationis vinculo innodatis Eccleſiaſtica Beneficia conferri non poſſunt.*

Quæſt. 2. Quid ſignificatur per bonos mores, quos ſacri Canones requirunt?

Concilio Trident. ſeſſ. 22. de ref. cap. 1.

Reſp. Intelligitur ea totius vitæ ratio, quæ deceat bonum Eccleſiaſticum, de qua ita diſſerit Concilium Tridentinum: *Quapropter ſic decet omnino Clericos in ſortem Domini vocatos, vitam, moreſque ſuos omnes componere, ut habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus nihil niſi grave, moderatum, ac religione plenum præ ſe ferant; levia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.* Idem deſiderat Clemens V. cùm ait: *Ad Beneficium promovendus debet eſſe vitæ laudabilis, & converſationis honeſtæ.* Et Innocentius III. *Sanè adjicimus*, inquit, *ut illos repræſentare procurent, quos vel converſatio notos reddit, vel commendat probabile teſtimonium Prælatorum.*

Clementina. Cùm ei de conceſſione præbendæ. Cap. In Lateranéſi de prçbendis & dignitatibus.

Quæſt. 3. Quænam ſcientia requiritur, ut quis ad Beneficium promoveatur?

Act. Eccleſię Mediol. lib. 3. tit. de Examine eorum qui præficiẽdi ſunt.

Reſp. Ex ſancto Carolo: *Qui cauſa Beneficii cujuſvis generis ad examen accedit, de eo hæc inveſtigentur, an teneat, quæ ſcitu neceſſaria ſunt ad functiones illius Beneficii recte riteque præſtandas.* Ex quo ſequitur, plus ſcientiæ requiri in Epiſcopo, quàm in Parocho: & plus in Parocho, quàm in ſimplici Beneficiato.

Concilio Trident. cap. 12. ſeſſ. 24. de Reform.

Quædam etiam Beneficia, putà Decanatus, Archidiaconatus, Præbendæ Theologales, & alia, gradum aliquem exigunt in Theologia aut Jure Canonico; unde in Concilio Tridentino ita ſtatuitur: *Nemo deinceps ad dignitates quaſcumque, quibus animarum cura ſubeſt, promoveatur, niſi qui ſal-*

ſaltem vigeſimum quintum annum attigerit, & in Clericali ordine verſatus, doctrina ad ſuum munus exequendum neceſſaria, ac morum integritate commendetur. Archidiaconi etiam, qui oculi dicuntur Epiſcopi, ſint in omnibus Eccleſiis, ubi fieri poterit, Magiſtri in Theologia, ſeu Doctores, aut licentiati in Iure Canonico.

Quæſt. 4. Quænam ſcientia requiritur in Epiſcopo?

Reſp. Debet præcipuè habere ſcientiam ſacræ Scripturæ & Canonum, quos *Non electione proprii arbitrii ſancti Patres, ſed potiùs ex ſententia divini judicii ſanxerunt.* Unde in Canone ſic ſtatuitur: *Inquiratur autem diligenter à Metropolitano qui ad Epiſcopatus eſt promovendus gradum, ſi in promptu habeat legere, ſcrutabiliter & non tranſitoriè, tam ſacros Canones & ſanctum Euangelium, quàm divini Apoſtoli librum, & omnem divinam ſcripturam, atque ſecundùm mandata converſare, & docere ſibi populum commiſſum. Subſtantia enim ſummi ſacerdotii noſtri ſunt eloquia divinitùs tradita, id eſt, vera divinarum Scripturarum diſciplina. Quod ſi diſceptaverit, & ita libenter facere & docere minimè ſpoponderit, nullatenùs ordinetur. Ait enim Prophetæ Deus;* Tu ſcientiam repuliſti, & ego repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi.

Can. Hoc ipſum, 33. q. 2: Can. Omnes Pſallētes, diſt. 38.

Quæſt. 5. Tenentur-ne Parochi ſcire ſacros Canones & ſacram Scripturam?

Reſp. Conſtat ex pluribus Conciliis, id expreſsè Parochis impoſitũ & pręceptum. In Concilio Toletano ſic habetur: *Sciant ergo ſacerdotes Scripturas ſanctas & Canones, ut omne opus eorum in prædicatione & doctrina conſiſtat, atque ædificent cunctos tam fidei ſcientia quàm morum diſciplina.* Idem ſtatuere videtur ſummus Pontifex Cęleſtinus:

Can. Ignorantia, diſt. 38.

Nulli,

Can. Nulli ſacerdotũ, diſt. 38. Siricius Papa, ep. 1. ad Himeriam Tarraconenſẽ. cap. 15.

Nulli, inquit, *ſacerdotum liceat Canones ignorare, nec quidquam facere, quod Patrum poſſit regulis obviare*. Demùm Siricius Papa diſertè ait, quòd *Statuta Sedis Apoſtolicæ, vel Canonum venerabilia definita, nulli ſacerdotum ignorare eſt liberum*. Per Sacerdotes autem principaliter Parochi intelliguntur, quibus præcipuè, ob dignitatem ſtatus, & neceſſitatem populi commiſſi, convenit ſacras Scripturas intelligere, & ita Canones noſſe, ut utiliter conſcientias regere valeant.

Quæſt. 6. Tenentur-ne Epiſcopi & Preſbyteri plenè ſcire, quidquid in ſacra Scriptura & Canonibus continetur, & ea omnia quæ ad proprium ſpectant miniſterium?

Cap. Cùm nobis olim de electione & electi poteſtate.

Reſp. Juxta Innocentium tertium, ſufficit, ut habeant ſcientiam convenientem; ait enim, *Illius quoque litteraturæ, licèt non eminentis, tamen convenientis, electus exiſtat, ut pro defectu ſcientiæ ab electione non deberet excludi*. Et juxta Gloſſam: *Eminens ſcientia bene eſt deſideranda in Prælato, competens toleranda*.

Quæſt. 7. Quid vocas ſcientiam eminentem in Epiſcopo & Parocho deſiderandam, quid verò ſcientiam convenientem ſeu competentem, quæ ipſis ſufficit?

Innoc. IV. in cap. Cùm in cunctis, de Electione & electi poteſtate.

Reſp. *Scientiam reputamus eminentem*, ait Innocentius IV. *quæ ſubtiles quæſtiones diſcutere & definire novit, & in promptu reſponſiones habet: ille habet mediocrem, qui ſcit aliquomodo examinare negotia, quamvis ad omnia neſciat reſpondere, & qui in libris veritatem eorum quæ ſcire tenetur, ſcit quærere, etſi in promptu omnia non habeat*.

Quæſt. 8. Qui, ut Beneficium conſequatur, quod Doctoris gradum deſiderat,

hunc

hunc gradum in aliqua Univerſitate ſine debita ſcientia aſſequitur, peccat-ne, & tenetur-ne Beneficium deſerere, quod per talem gradum obtinuit; quia tale Beneficium in menſe graduatis aſſignato vacavit?

Reſp. Certum eſt, quòd obtinens Beneficium requirens Doctoris gradum, abſque ſcientia neceſſaria, peccat & tenetur illud dimittere, niſi poſſit brevi ſcientiam comparare neceſſariam ad Beneficii functiones omnes exercendas, & gradui Doctoris convenientem. Ratio eſt, quia ad poſſidendum Beneficium, quod ex Tridentina Synodo gradum Doctoris requirit, neceſſe eſt, ut quis eâ ornetur ſcientiâ, quam hujuſmodi gradus exigit; cùm Concilium non aliam ob cauſam hunc gradum requirat, niſi quia credidit, ſcientiam tali gradui convenientem, neceſſariam eſſe ad obeunda munia talium Beneficiorum. Cumque hæc Concilii Tridentini ratio ſemper ſubſiſtat, conſequens eſt in caſu propoſito, eum non poſſe retinere Beneficium, quod Doctoratus gradum exigit, qui ſcientiam Doctoris non habet; quia ut habetur in regulis Juris: *Certum eſt, quod is committit in legem, qui legis verba complectens, contra legis nititur voluntatem*. Reg. Certum eſt, 88. de regulis jur. in 6.

Secundò, conſtat, eum qui Beneficium conſequutus eſt ratione Doctoratus, quem pretio aut favore comparavit ſine debita ſcientia, teneri tale Beneficium dimittere; quia collatio Beneficii ei facta, ita nulla eſt, ac ſi facta fuiſſet in favorem alterius qui talem gradum non haberet; Concilium enim Tridentinum voluit, graduatos in collatione Beneficiorum cæteris præferri, ut viris doctis ea Beneficia conferrentur, non au-

tem iis qui Doctoratus gradum ſine debita ſcientia haberent; quod etiam evidenter patet in Conſtitutionibus Regum Galliæ in executionem ſacrorum Canonum ſæpiùs editis, in quibus aſſeritur, collatores ordinarios & Patronos Eccleſiaſticos non teneri conferre graduatis ſimplicibus Beneficia vacatura in menſibus dictis graduatis aſſignatis, niſi competenti tempore ſtuduerint.

Henricus III. Rex Galliæ, an. 1585.

Unde etiam in Concilio Toletano ſic ſtatuitur: *Ad Doctoratus lauream, graduſque alios ii ſoli promoveantur, qui vitæ integritatem, ſtudiis tempus dignum, Doctrinæ eruditioniſque ſpecimen ſevero examine præbuerint.*

Concilio Toletan. an. 1590.

In Concilio autem Lateranenſi ſub Leone X. (juxta quod collatores Beneficia in Regno Galliæ vacantia tenentur conferre graduatis) ita ſtatuitur: *Monemus autem præfati Regni Univerſitates ſub pæna privationis omnium & ſingulorum Privilegiorum à nobis & Sede Apoſtolica obtentorum, ne Collatoribus ſeu Patronis Eccleſiaſticis habeant aliquos nominare, niſi eos, qui ſecundùm præfata tempora ſtuduerint, (tempus autem competens eſt, decennium in Magiſtris, ſeu Licentiatis, aut Baccalaureis in Theologia; ſeptennium verò in Doctoribus, ſeu Licentiatis in Iure Canonico, Civili aut Medicina; quinquennium autem in Magiſtris ſeu Licentiatis in Artibus, cum rigore examinis à Logicalibus incluſivè aut in ulteriori Facultate) & ſecundùm dictarum Univerſitatum ſtatuta, ad gradus, & non per ſaltum provecti fuerint. Quòd ſi ſecus fecerint, ultra nullitatis pænam, quam in præfatarum nominationum litteris declaramus, Univerſitates ipſas nominandi Privilegio ad tempus, ſecundùm culpæ qualitatem, ſuſpendemus.*

Concilio Lateran. ſub Leone X. ſeſſ. 11.

Quæſt.

Quæſt. 9. Quanam ætate obtineri poſſunt Beneficia?

Reſp. Sacrum Concilium Tridentinum ſtatuit, ut: *Nullus ante decimum quartum annum Beneficium poſſit obtinere*. Et ut, *Nemo ad Dignitates quaſcumque, quibus animarum cura ſubeſt, promoveatur, niſi qui ſaltem vigeſimum-quintum ætatis annum attigerit*. Præterea decernitur in Canone, ut, *Nullus in Epiſcopum eligatur, niſi qui jam trigeſimum ætatis annum exegerit*. Notandum tamen eſt, quòd juxta Concilium Lateranenſe ſub Leone decimo, vigeſimus-ſeptimus tantùm ætatis annus requiritur; nam ſic habetur in dicto Concilio: *Statuimus & ordinamus, quòd Rex Franciæ unum gravem Magiſtrum in 27. ſuæ ætatis anno ad minùs conſtitutum, nobis & ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus nominare poſſit*. In Gallia etiam requiritur tantùm decimus-quartus annus completus ad obtinendum Canonicatum in Eccleſiis Cathedralibus, decimus autem in Collegialibus; & abſolutè loquendo, Beneficium ſimplex intra octavum annum obtineri poteſt.

Conc. Trident. ſeſſ. 23. de ref. c. 6. Ib. ſeſſ. 24. de refor. c. 12. Cap. Cùm in cunctis, de electione & electi poteſtate. Concil. Lateran. ſeſſ. 11.

Quæſt. 10. Exigitur-ne neceſſariò, ut ad Beneficium promovendus Ordines habeat requiſitos ad Beneficii functiones exercendas?

Reſp. In Canone *Licèt* ſolummodò *requiritur, ut intra annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum, ſe faciat ad ſacerdotium promoveri is qui ad regimen aſſumitur Parochialis Eccleſiæ*. Et Concilium Tridentinum ſtatuit, ut Epiſcopi & Canonici in capitulo congregati: *Neminem etiam deinceps ad Dignitatem, Canonicatum, aut portionem recipiant, niſi qui eo ordine ſacro aut ſit initiatus, quem illa*

Can. Licèt Canon, de electione & electi poteſtate in 6. Cõc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 12.

Dignitas, Præbenda, aut portio requirit: aut in tali ætate, ut infra tempus à Iure & ab hac ſancta Synodo ſtatutum initiari valeat. Et ſeſſione ſeptimâ jam Decretum fuerat, ut: *Facultates de non promovendo conceſſæ, ad annum tantùm ſuffragentur.*

Ibid ſeſſ.7. de reform. c.12.

Quæſt. 11. Præter mores, ſcientiam, & ætatem, deſideratur-ne præterea ad Beneficia ritè obtinenda vera Dei vocatio?

Reſp. Omninò neceſſaria eſt Dei vocatio in omni Beneficiorum genere, & in iis præſertim quibus annexa eſt cura animarum; quia nemo ſperare debet ſe poſſe utiliter aliorum ſalutem procurare, ſicut tenetur in talibus Beneficiis, niſi à Deo ſit vocatus; quemadmodum enim ad ſolum Deum pertinet benedictionem & incrementum dare verbi ſemini, dicente Apoſtolo, quòd: *Neque qui rigat, eſt aliquid, neque qui plantat: ſed qui incrementum dat, Deus:* Ita quos Deus ipſe non vocavit, neque miſit, hanc ab eo benedictionem expectare minimè debent: *Quomodo enim*, inquit idem Apoſtolus, *prædicabunt, niſi mittantur?* Unde ſanctus Gregorius Papa: *Sicut*, inquit, *locus regiminis deſiderantibus negandus eſt, ita fugientibus offerendus; & ſicut ſcriptum eſt*, Nec quiſquam ſibi ſumat honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Unde meritò exclamat ſanctus Bernardus: *Ad regimen animarum ſeſe ingerere, quanta impudentia eſt?*

1. ad Corint. c.3.

Ad Romanos, c.10.

Can. In ſcripturis, 8.q.1.

S. Bernard. Serm. in Cantica.

Quæſt. 12. Quo pacto dignoſcere quis poterit, ſe à Deo ad Beneficium vocari, aut ad aliud Eccleſiaſticum munus?

Reſp. Primò: *Vnuſquiſque*, ait S. Ambroſius, *ſuum noverit ingenium, & ad id ſe applicet, quod ſibi aptum elegerit: itaque* *quid*

S. Ambroſ. lib.1. Offi-cior. c.44.

quid ſequatur, priùs conſideret: non ſolùm bona ſua noverit, ſed etiam vitia cognoſcat. Videat igitur, an habeat eas partes, & dotes, quas Concilia requirunt, ſcientiam, bonos mores, & cætera: utrum poſſit videri idoneus ad tale Beneficium ſuſcipiendum, & dignè Deo adminiſtrandum. Conſideret in primis, Deum neque ignaros, neque vitiis deditos, neque eos qui nullum in pietate progreſſum fecere, ad obtinenda Beneficia vocare, quibus annexa eſt animarum cura.

Secundò, Deum oret per ſe & per alios, ut ſuam voluntatem dignetur manifeſtare, exemplo ipſiuſmet Chriſti, qui ut oſtenderet neceſſitatem orationis in diſcernenda vocatione Dei, antequam Apoſtolos eligeret: *Exiit in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei: Et cùm dies factus eſſet, vocavit diſcipulos ſuos, & elegit duodecim ex ipſis, quos & Apoſtolos nominavit*. Lucæ, c. 6.

Tertiò, exploret quis, utrum, juxta Concilium Tridentinum: *Iudicio ſui Epiſcopi ſit utilis aut neceſſarius ſuis Eccleſiis*: Et tanquam Beneficium quodcumque ſuſcipiat, ſincerè paratus ſit proprio Epiſcopo obtemperare, ejuſque voluntatem humiliter exequi; quia ut plurimùm nemo meliùs Dei vocationem agnoſcit, quàm Epiſcopus qui ſuo munere ritè fungitur, & præſcriptas à Deo & Eccleſia regulas ſequitur. Cōc. Trid. ſeſſ. 21. de Reform. c. 16.

Quartò, videndum eſt & attentè examinandum, an quis mediis omninò licitis ad Beneficium pervenerit? an ambierit? an quæſierit? an aliquod obſequium præſtiterit, ut id conſequeretur? utrum parentum aut conſanguineorum ope id obtinuerit? utrum precibus importunis, potiùs

quàm perſonalis alicujus meriti conſideratione electus fuerit? utrum nec per ſe nec per alios conventio aliqua facta fuerit, quæ licèt ab hominibus non improbetur, apud Deum tamen facilè reprobatur? utrum graviorem quàm par eſt imponi patiatur penſionem, quæ tertiam partem redituum Beneficii ſuperet, aut non relinquat, unde Beneficiarius vivere poſſit, aut quæ ſine legitima cauſa ſit impoſita? utrum nullam Capellaniam fundaverit permutationis cauſa? Denique coram Deo quiſque ſeipſum interroget, utrum verè dicere poſſit, ſe tale Beneficium non concupiſſe, aut in tale miniſterium ſe non ingeſſiſſe, ita ut à Deo potiùs quàm à ſe ipſo ad id vocari videatur.

Quintò, nullum acceptari debet Beneficium ſine prævio ſapientium in Domino virorum conſilio, qui nulla humana ratione moveantur, ſed unicè gloriam Dei quærant, multò magis divino cultui quàm humanis rebus intenti.

Sextò, nullam omninò intentionem malam habere debet, qui Beneficium ſuſcipit, ſed potiùs ſincerum animum quærendi non gloriam mundanam, non opes, non vitam quietam & voluptuoſam; ſed laborem, Dei gloriam, ſalutem animarum, & propriam ſanctificationem.

Hanc diſpoſitionem requirit Tridentina Synodus in iis qui initiandi ſunt prima Tonſurâ, ſine qua nulla Beneficia obtineri poſſunt: *Prima Tonſura*, inquit, *initientur, de quibus probabilis conjectura ſit, eos non ſæcularis judicii fugiendi fraude, ſed ut Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe. Vniverſos ſiquidem*, inquit ſanctus Bernardus, *in ordinibus Eccleſiaſticis conſtitutos honorem quærentes proprium, & divi-*

Cõc. Trid. ſeſſ. 23. de refor. c. 4.

S. Bernard. ſuper hæc verba: Ecce nos reliquimus omnia.

divitias ſeu corporis voluptates, poſtremò quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu-Chriſti, manifeſtè prorſus & indubitanter non ea quæ à Deo eſt, gratia, ſed quæ omnium radix malorum eſt cupiditas, introducit.

Caput III.

De Recta intentione quam habere debet, qui Beneficium ſuſcipit.

Quæſt. 1. Quaenam debet eſſe ejus intentio, qui ad Beneficium aſſumitur.

Reſp. Intendere debet Deo & Eccleſiæ fideliter inſervire, ſicque propriam ſalutem operari: *Vt Deo fidelem cultum præſtet*, inquit Concilium Tridentinum loco citato. Et ſanctus Bernardus, ſeu potiùs ejus Secretarius Godefredus Abbas Igniacenſis & poſtea Claravallenſis: *Qui ea intentione, inquit, gradus Eccleſiaſticos & miniſteria Sanctuarii quærit, imò quæritur, & ſine curis ſæculi in ſanctimonia cordis & corporis vivit, illuminandus accedat ad Dominum, & ſuam pariter ac proximorum operetur ſalutem, orationis ſtudio deditus & verbo prædicationis.* S. Bernard. Ibid.

Quæſt. 2. Quænam ſunt in captandis Beneficiis vitioſæ plurimorum intentiones, quæ cautè vitandæ ſunt?

Reſp. Plurimæ enumerari poſſunt: Prima eſt, quando Beneficium ex ſpiritu ſuperbiæ & ambitionis inquietè ſuſcipitur; nam, ut ait ſanctus Leo: *Principatus quem ambitus occupavit, etiamſi moribus aut actibus non offendit, ipſius tamen initii ſui eſt pernicioſus exemplo; & difficile eſt ut* Can. Principatus, 1. q. 1.

bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio. Unde meritò reprobantur in Concilio Toletano relato in Canone: *Qui ambitu honorem quærunt*.

Can. Qui in aliquo, diſt. 51.

Quem enim, inquit ſanctus Joannes Chryſoſtomus, *conſcium adibis, ſi procuraris vel per te ipſum, vel per alium? quibus oculis obtueberis illum qui tibi fuit auxilio? quid habebis, quod excuſes? Etenim qui nolens & invitus compulſus eſt, habiturus eſt aliquam excuſationem. Quamquam maximè & hic privatus eſt venia, niſi quod ad hoc coactus habet aliquid excuſationis. Cogita quid acciderit Simoni. Quid enim refert, ſi non das pecuniam, ſed pecuniæ loco adularis, ſubornas, multaque machinaris? Pecunia tua ſit tecum in perditionem, ad illum dictum eſt; & his dicetur: Ambitio tua ſit tecum in perditionem, quoniam putaſti ambitu humano parari donum Dei*.

S. Chryſoſ. Homil. 3. in Acta Apoſtol.

Quapropter, juxta mentem ſancti Gregorii Papæ: *Sicut is qui invitatus renuit, quæſitus refugit, ſacris eſt Altaribus admovendus; ſic qui ultro ambit, vel importunè ſe ingerit, procul dubio eſt repellendus. Nam qui ſic nititur ad altiora conſcendere, quid agit, niſi ut creſcendo decreſcat, & aſcendendo exteriùs, interiùs ad profunda deſcendat?*

S. Greg. Papa, lib. 7. Epiſt. 110. aut 112.

Secunda intentio prava eſt, quæ ex cupiditate naſcitur, quâ plures reditus tantùm & divitias ſibi avaro animo proponunt; quod tamen ipſis fortaſsè non contingeret, ſi adverterent ad illud divi Auguſtini: *Si intentio noſtra appetitu rerum temporalium inquinatur, ipſum quoque opus ea intentione ſuſceptum ſordeſcit*. Unde ſanctus Carolus, in Concilio Mediolanenſi ſecundo, ita loquitur: *A clero evellatur & extirpetur prava illa bonorum temporalium cupi-*

S. Auguſt. in ſermone Domini in monte lib. 2. Conc. Mediol. 2. c. 28.

cupiditas, & illicitus Beneficiorum Eccleſiaſticorum ambitus. Et ſanctus Bernardus: *Si Beneficium*, inquit, *eo quærit aut tenet animo, eoque intuitu, ut hujus vitæ habeat neceſſaria, euangelizat ut manducet, & perverſo nimis ordine Cæleſtibus terrena mercatur*; quia ſcilicet finem ad media refert, cùm media referre deberet ad finem; Deo & Eccleſiæ ſervit, ut vivat, cùm vivere potiùs debeat, ut Deo & Eccleſiæ fideliter inſervire poſſit.

S. Bernard. de Vita & moribus Clericor. c. 5.

Idcircò ſanctus Antoninus expreſsè docet, quòd *Quærere aut appetere hujuſmodi Curata principaliter propter honorem & divitias quæ inde ſequuntur hominibus, videtur eſſe mortale; & ratio eſt, quia eſt contra ordinem charitatis; eſt enim de ordine dilectionis, ut diligatur priùs ſalus animarum quàm corporum*: Quapropter Concilium Bituricenſe disertè ita ſtatuit: *Cùm beneficium Eccleſiaſticum non otioſis, ſed officium ſuum exequentibus ſit conſtitutum, & propter officium detur beneficium: denuntiat hæc Synodus omnibus cujuſcumque gradus & conditionis, qui Beneficia Eccleſiaſtica ſolius temporalis proventus gratia ſuſcipiunt, eos non facere fructus ſuos, ſed ad reſtitutionem teneri*.

S. Anton. p. 2. tit. 3. c. 5. §. 4.

Conc. Bituricenſ. ann. 1584. tit. de Beneficiis, §. 1.

Tertia prava intentio eſt, cùm quis vitæ mollioris, otioſæ, & voluptuoſæ ſtudio Beneficia & munera ſuſcipit Eccleſiaſtica, contra Concilii Tridentini mentem, dum Clericis ita loquitur: *Ac ſe non ad propria commoda, non ad divitias aut luxum, ſed ad labores & ſolicitudines pro Dei gloria vocatos eſſe intelligant*.

Cõc. Trid. ſeſſ. 25. de refor. c. 1.

Dionyſius Chartuſianus vehementer invehitur in Clericos, qui cum tali intentione Beneficia conſequuntur: *Qui*, inquit, *Eccleſiaſtica Beneficia optant, quærunt*, *impe-*

Dionyſ. Chart. lib. cõtra pluralitatem beneficiorum, c. 15.

Digitized by Google

impetrant, ſuſcipiunt, non intuitu ſpiritualis boni, putà divini officii, ut ſcilicet, competentiam habentes, Deo devotiùs quietiùſque miniſtrent, ſed intuitu commodi temporalis; iſti ſunt ſubverſores rectiſſimi ordinis rerum, atque in temporalibus finem ſibi conſtituunt. Idcircò mortaliter peccant, etiam unicum Beneficium competens taliter cupiendo, obtinendo, habendo. Tales ſunt omnes qui amore temporalium divitiarum, aut carnalium deliciarum, ſeu tranſitoriorum bonorum, Eccleſiaſtica Beneficia quærunt, procurant ſeu habent.

S. Tho. Quodlib. 9. art. 15. S. Thomas idem jam aſſeruerat, his verbis: *Si aliquis hac intentione plura Beneficia habeat, ut ſit ditior, ut lautiùs vivat, ut faciliùs ad Epiſcopatum perveniat in aliqua Eccleſiarum, ubi eſt præbendatus, non tolluntur prædictæ deformitates, ſed augentur; quia eum tali intentione & unum Beneficium habere, quod nullam inordinationem importat, eſſet illicitum.*

Caput IV.

De Obligationibus eorum qui Beneficia conferunt, aut ad illa nominant.

Quæſt. 1. POteſt-ne Beneficium conferri indigno?

Reſp. Id fieri omninò non poteſt ſine gravi Dei offenſa; quia non modò repugnat talis collatio aut nominatio juri Eccleſiaſtico id expreſsè prohibenti, cùm in Concilio Tridentino ſtatutum ſit, ut etiam Cōc. Trid. ſeſſ. 7. de refor. c. 3. *Inferiora Beneficia perſonis dignis & habilibus conferantur*: Verùm etiam talis collatio

tio indigno facta, adverſatur Juri naturali & ſenſui communi; nam ut dictum alibi fuit, cùm Beneficium detur propter officium, id eſt, ut exerceantur functiones Beneficio convenientes: conferri iis non debet, qui carent requiſitis ad munera obeunda.

Quæſt. 2. Quid intelligitur per perſonam indignam?

Reſp. Id explicat Concilium Tridentinum, dum ait: *Nemo deinceps ad dignitates quaſcumque promoveatur, niſi morum integritate commedetur*. Et juxta Divum Thomam, dicendum eſt: *Quòd oportet eligere ad prælationem vel Eccleſiaſticum officium, aliquem qui ſit bonus ſimpliciter, quia per quodlibet mortale peccatum aliquis redditur indignus ad quodlibet ſpirituale exercendum*. Ex quo ſequitur, quòd ſaltem quolibet habitu mortalis peccati carere debet qui ad Eccleſiaſtica Beneficia promovetur; ac proindè mortaliter peccaret collator, qui eum eligeret quem ſciret in prava peccandi conſuetudine verſari. Demùm generaliter loquendo, per perſonam indignam intelligitur ille, qui non habet omnia requiſita ad exercendas Beneficii functiones dignè Deo.

Cōc. Trid. ſeſ. 24. c. 12. de refor.

S. Tho. Quodlibeto. 8. a. 6.

Quæſt. 3. Numquid ſufficit ad exonerandam conſcientiam collatoris, quòd ſciat aliquem non eſſe indignum, ut illi Beneficium rectè conferat?

Reſp. Ut huic difficultati rectè reſpondeatur, præmittendum eſt, collatorem Beneficii, cùm non poſſit eligere licitè indignum, ut mox diximus, peccare quoties eligit hominem ſibi ignotum; quia ſe committit periculo eligendi indignum; proindèque ſcire debet, eum quem electurus eſt, habere dotes requiſitas quæ eum

Digitized by Google

tali Beneficio reddant dignum. Et ratio eſt, quia ut is qui jus habet conferendi Beneficium, miniſter ac diſpenſator fidelis habeatur bonorum Eccleſiæ, ſecundùm Apoſtolum, debet ſaltem eandem adhibere curam, ut bonos miniſtros Eccleſiæ eligat, quam impenderet in negotio temporali alicujus momenti: proindèque quemadmodum nemo vellet eligere in adminiſtratorem bonorum ſuorum temporalium, hominem quem non ſciret idoneum fore & capacem ad ea utiliter gerenda; ita nec collator Beneficium conferre debet illi, quem neſcit habere qualitates requiſitas ad obeunda illius munia, & functiones convenientes ritè exercendas.

Cōc. Trid. ſeſſ. 23, de refor. c. 6.

Unde Concilium Tridentinum ſtatuit, ut *Nullus ante decimum quartum annum Beneficium poſſit obtinere*; quia ſcilicet ante eam ætatem ſciri vix poteſt, an is qui eligitur, habeat dotes requiſitas ad Beneficium etiam ſimplex obtinendum, quod certè à bonis moribus præſertim pendet. Unde concludere licet, Beneficium conferri non poſſe puero, qui non eſt idoneus ad id obtinendum, ſub ſpecie ac prætextu quòd aliquando futurus eſt idoneus. Conſtat enim experimento quotidiano, pueros qui aliquam ſpem dabant ſe utiliter Eccleſiæ inſervituros in aliquo Beneficio, obtento tali Beneficio, ſuperbire, ſtudium negligere, ſeque ad aliquod officium Eccleſiæ præſtandum inutiles ineptoſque reddere; habito enim fine, ceſſat ut plurimùm motus ad finem.

Verùm ſi nequeunt pueris Beneficia ſimplicia conferri abſque periculo nocendi Dei & Eccleſiæ ſervitio, potiori Jure Canonicatus aut Beneficia curam animarum ha-

habentia eis conferri non debent, ſub prætextu diſpenſationis ut plurimùm per ſubreptionem obtentæ. Etenim cùm hæc Beneficia gravioris ſint momenti, diligentius requirunt examen, ut digniores poſſint eligi, & non illi quibus rei alicujus temporalis adminiſtratio ea in ætate non committeretur, quamvis maxima ſpes eſſet, eos aliquando habituros requiſita ad illud negotium rectè agendum.

Hac in re, ut refert Guillelmus Pariſienſis Epiſcopus: *Pulchrè Epiſcopum habentem pyrum onuſtam fructibus, & volentem Archidiaconatum conferre Robinulo nepotulo ſuo, quidam deluſit: cùm interrogaret Epiſcopus, cui pyrum illam committeret cuſtodiendam, & reſponſum eſſet à quodam, ut illam memorato Robinulo committeret, Epiſcopus reſpondit, Abſit, quia pyra illa omnia devoraret: Dixit Epiſcopo: Domine, qualiter committetis Robinulo tot millia animarum cuſtodienda, cui tam pauca pyra committerè non audetis?*

Guillelmus Arvernus, Pariſienſis Epiſcopus in tractatu de Collatione Beneficiorum, c. 3.

Quæſt. 4. Qui Beneficia tantùm permutant, reſignant, aut ad ea præſentant, tenentur-ne eligere dignos?

Reſp. Conſtat, hos omnes teneri ex Concilio Tridentino, in quo ſic decernitur: *Omnes verò & ſingulos qui ad promotionem præficiendorum quodcumque jus quacumque ratione à Sede Apoſtolica habent, ſancta Synodus hortatur & admonet, ut meminerint eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, niſi quos digniores & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, præfici diligenter curaverint.* Quod licèt ad Epiſcopos ſpectare videatur, ad reliquos tamen extendi rectè poteſt; quia Papa aut Epiſcopi qui omnia Beneficia de Jure conferre deberent, non majorem Patronis poteſtatem

Cōc. Trid. ſeſſ. 24. c 1.

Digitized by Google

conceſſere, quàm ipſi habuerint; cùm igitur conſtet ex dictis, ſummum Pontificem & Epiſcopos teneri dignos eligere ad Beneficia, ad id etiam tenentur Patroni quicumque ſint.

Idem etiam dicendum eſt de iis qui reſignant aut permutant aliquod Beneficium, quia ut infrà dicetur, præcipua eorum intentio eſſe debet, procurare utilitatem Eccleſiæ: quod certè non facerent, ſi reſignarent aut permutarent in favorem minùs digni, & in hoc committerent grave peccatum acceptionis perſonarum; quod etiam extendi debet ad eos, qui facultatem aliquam habent nominandi & eligendi; qui grave damnum inferunt Eccleſiæ juxta qualitatem Beneficii, dum indignum nominant, aut in favorem illius reſignant vel permutant, ut ſuo loco pleniùs inferiùs demonſtrabimus.

Quæſt. 5. Nonne poſſunt Patroni rem totam committere judicio Epiſcopi, qui titulum aut forma dignum conferre debet illis, quos nominant vel præſentant ad Beneficia?

Reſp. Tenentur Patroni præſentare eos quos judicant digniores & aptiores, aliter enim inciderent in peccatum acceptionis perſonarum; nec ideò in conſcientia tuti cenſendi ſunt, quia dicunt, ſe rem committere judicio Epiſcopi eos examinaturi. Primò, quia juxta Concilium mox relatum, tenentur Patroni præſentare digniores. Secundò, quia experientiâ compertum eſt, eos qui Epiſcopi Diœceſani judicio cenſentur indigni, quique ab eo forma dignum conſequi minimè poſſunt, ad alios præcurrere, variiſque modis obtinere ut plurimùm quod à proprio Epiſcopo habere non potuerunt; quod ſatis oſtendit, examen

Epi-

Epiſcopi non liberare Patronos ab obligatione digniores eligendi. Addo etiam, nonnullas eſſe indignitatis rationes, quæ cùm probari non poſſint in foro externo, non dant locum Epiſcopo, ut recuſet tale forma dignum.

Quæſt. 6. Poteſt-ne aliquis tutâ conſcientiâ ab alio Epiſcopo poſtulare forma dignum, quando proprius Epiſcopus Beneficii illud recuſavit?

Reſp. Ex S. Gregorio, *Sententia Paſtoris, ſive juſta, ſive injuſta fuerit, timenda eſt*; unde recuſatus à proprio Epiſcopo, timere debet, ne cupiditas aut ambitio obtinendi Beneficium perſtringat oculos, & efficiat ut judicet ſe injuſtè rejectum fuiſſe ab eo quem Deus conſtituit immediatum & legitimum ſuarum ovium judicem & cuſtodem. Attamen ſi injuſtitia Epiſcopi eſſet notoria, certum eſt, poſſe haberi recurſum ad ſuperiorem. Can. Sententia, 11. q. 3.

Quæſt. 7. Quomodo ſe gerere debet Metropolitanus, aut Epiſcopus delegatus authoritate Apoſtolicâ, cùm ab Ordinario recuſatus, ad eum recurrit, ut obtineat forma dignum pro Beneficio?

Reſp. Debet poſtulantem examinare ſuper recuſationis cauſis, & videre, utrum benè vel malè judicatum ſit, non autem ipſum iterùm examinare; ideoque proceſſum verbalem, quem vocant, ab Ordinario factum requirere debet, & in illo contentas cauſas recuſationis expendere. Et ſi recuſatus non probat, talem proceſſum contrarium eſſe veritati, aut ſe ab Epiſcopo interrogatum fuiſſe ſuper his quæ ſcire minimè tenebatur pro qualitate Beneficii, cùm ipſo procedi debet ſicut in omnibus paſſim appellationibus, in quibus judex, ad quem recurritur, cognoſcit tantùm

Digitized by Google

tùm an benè vel malè appellatum fuerit, non autem de re ipſa.

Ratio eſt, quia ſi Metropolitanus aut Epiſcopus delegatus rejectum ab Epiſcopo ſuo de novo examinaret, eumque admitteret, ſæpiùs injuſtè condemnaret Epiſcopi proprii recuſationem; cùm ſieri poſſet, ut juſtè rejectus, poſtmodum iis rebus ſtuduerit, quas ignorabat. Id etiam conſtat ex verbis Bullæ, in qua datur Epiſcopo delegato facultas judicandi, *Conſtito de evidenti gravamine & injuſta recuſatione;* quæ verba ſatis oſtendunt, Epiſcopum delegatum non habere jus examinandi eum qui rejectus fuit ab Ordinario, niſi poſtquam per examen proceſſus verbalis cognoverit illum injuſtè fuiſſe rejectum.

Concilio Mediol. I. tit. de Beneficiorũ collatione.

Id ipſum ſanctè decrevit Divus Carolus his verbis: *Omnibus ſingulisque Notariis, Cancellario, Secretariiſque prohibitum deinceps ſit, ne ſi ejuſmodi delegatæ executionis acta confecerint, eorum partem ad Canonem præſcriptum edant: ſed acta omnia & ſingula ab ſe ob eam cauſam conſcripta, illis ipſis ad alterum iſtiuſmodi executionis judicem dent: ut hic, quid à priore judice actum, decretumve ſit, ſcire poſſit, ne in Beneficio conferendo ſurreptio obreptiove indebitè inſit.*

Quæſt. 8. Tenentur-ne collatores Beneficiorum eligere non ſolùm dignum, ſed etiam digniorem, quando agitur de Beneficio cum cura animarum?

Reſp. Tenentur omninò, & decretum Concilii Tridentini dubitare non ſinit, quin Electores, Patroni, & ſimiles incidant in peccatum mortale acceptionis perſonarum, dùm dignum præferunt digniori; decernit enim Concilium: *Eos alienis peccatis communicantes mortaliter*

Concilio Trid. ſeſſ. 24. cap. 1.

per-

peccare, niſi quos digniores & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, præfici diligenter curaverint.

Id etiam probari poſſet ex Conſtitutione Pii V. in qua ſic habetur: *Ut non ſolùm dignis, ſed etiam magis idoneis repertis, juxta Concilii Tridentini Decretum, Parochiales Eccleſiæ conferantur, volumus, & eadem authoritate decernimus: quòd ſi Epiſcopus minùs habilem, poſthabitis magis idoneis, elegerit, poſſint illi qui relicti fuerint, à mala electione hujuſmodi ad Metropolitanum appellare; & conſtito de prioris eligentis irrationabili judicio, eoque revocato, Parochialis magis idoneo per eumdem judicem appellationis authoritate noſtra conferatur.*

Conſtitutio 32. Pii V. De Collatione Eccleſiarū Parochialium.

Unde etiam in Concilio Provinciali Urbinatenſi à Fœlice Tiranno Archiepiſcopo, anno 1569. congregatâ, ſic ſtatuitur: *In beneficiis per Epiſcopos conferendis, curam præſertim animarum habentibus, Sacrorum Canonum inſtituta, conciliariaque Decreta quæcumque quàm diligentiſſimè obſerventur, humana quavis affectione poſtpoſita; iiſque dumtaxat, quos ob eorum virtutes ac merita digniores, & vacanti Eccleſiæ utiliores, Epiſcopi judicaverint, eadem conferant, juxta Sanctiſſimi D. N. Pii quinti Bullam. Quos autem non religione atque animi devotione beneficia appetere proſpexerint, ſed ut eccleſiaſticis bonis ditati, vel ſuos potiſſimùm juvent, vel proprio commodo indulgeant, ne ſimplicibus quidem beneficiis dignos eſſe judicent.*

Conciliū Urbinat. ann. 1569. tit. de Beneficiis.

Demùm S. Auguſtinus explicans hæc verba Epiſtolæ Jacobi: *Nolite in perſonarum acceptione habere fidem Domini noſtri Jeſu-Chriſti. Non eſt putandum*, inquit, *leve eſſe peccatum in perſonarum acceptione habere fidem Domini gloriæ: quis enim ferat eligi di-*

S. Aug. in Ep. 29. in cap. 2. Jacobi.

divitem ad ſedem honoris gloriæ Eccleſiæ, contempto paupere inſtructiore & ſanctiore? Unde S. Gregorius Papa in duabus Epiſtolis loquens Epiſcopis electoribus, ſic dicit: *Ille qui Deo placuerit, & utilior viſus fuerit ordinetur.*

S. Greg. lib. 4. ep. 47. & lib. 9. Epiſt. 74.

Verùm quia, non obſtantibus tam validis, inconcuſſis, radioque ſolari clarioribus authoritatibus, adhuc inſurgebant Doctores prurientes auribus, docenteſque licere collatoribus non eligere digniores ad Beneficia curata; Apoſtolica Sedes ſequentem damnavit propoſitionem: *Cùm dicit Concilium Tridentinum, eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles, ipſi judicaverint, ad Eccleſias promovent: Concilium vel primò videtur per hoc* Digniores, *non aliud ſignificare velle, niſi dignitatem eligendorum, ſumpto comparativo pro poſitivo: vel ſecundò locutione minùs propria ponit* Digniores, *ut excludat indignos, non verò dignos: vel tandem loquitur tertiò, quando fit concurſus.*

Decretum Innocentii XI. contra 65. Propoſ. 47. Propoſ. damnata.

Quæſt. 9. Tenentur-ne collatores non tantùm dignum, verùm etiam digniorem eligere, quando agitur de Beneficio ſimplici?

Reſp. Videtur, quòd omnia Beneficiorum genera conferri debent non ſolùm dignis, ſed etiam dignioribus; quia ex D. Thoma, *Si minùs digni, & ſimpliciter & per reſpectum ad bonum commune, dignioribus præferantur, eſt peccatum acceptionis perſonarum in diſpenſatione ſpiritualium, quorum Prælatus Eccleſiaſticus non eſt dominus, ut poſſit ea dare pro libito, ſed diſpenſator, ſecundùm illud* 1. *ad Corinth.* 4. Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti & diſpenſatores Myſteriorum Dei.

S.Th. 2.2. q. 63. art. 3. ad 1.

S. Th. 2.2. q. 63. art. 2. ad 3.

Idem

Idem ſanctus Doctor rem in alio loco fuſiùs exponit, iiſque rationibus confirmat, quibus acquieſcere debent omnes Electores & Patroni, licèt cupiditas procurandi Beneficia conſanguineis & amicis ita eos excæcaret, ut auderent quodammodò contemnere tanti Doctoris authoritatem, licèt plurium ſummorum Pontificum judicio illius doctrina fuerit approbata, & de eo dicat Joannes 22. in Bulla Canonizationis, quòd *Etſi nulla alia extarent miracula, ob quæ ſanctus hic Canonizari poſſet, quælibet quæſtionum quas determinavit, & quilibet articulorum quos ſcripſit, unum eſt per ſe miraculum. Tot igitur miracula fecit, quot articulos ſcripſit, quia omnes reſolvit lumine pluſquam humano.* In Bulla Joann.22.

Ita igitur diſſerit ſanctus Doctor: *Ad hoc quod electio impugnari non poſſit in foro judiciali, ſufficit eligere bonum, nec oportet eligere meliorem, quia ſic omnis electio poſſet habere calumniam; ſed quantum ad conſcientiam eligentis, neceſſe eſt, eligere meliorem vel ſimpliciter vel in comparatione ad bonum commune; quia ſi poteſt haberi aliquis magis idoneus erga aliquam dignitatem, & alius præferatur, oportet quòd hoc ſit propter aliquam cauſam; quæ quidem ſi pertineat ad negotium, quantum ad hoc erit ille qui eligitur, magis idoneus; ſi verò non pertineat ad negotium, id quod conſideratur ut cauſa, erit manifeſtè acceptio perſonæ.* S.Th. 2.2. q.63.art.2. ad 3.

Id ipſum clariùs explicat ſanctus Thomas, dum ait: *Non ergo Epiſcopus tenetur ſemper meliori ſimpliciter, id eſt, ſanctiori, ſed tenetur dare meliori quoad hoc (id eſt, quod Beneficium percipiat) non enim poteſt eſſe quod unum præferat alteri, niſi propter aliquam cauſam, quæ ſiquidem pertineat ad honorem Dei & utilitatem Eccleſiæ, quantum* S. Thom. Quodlib.6. art.9.

Digitized by Google

ad hoc ille eſt melior: ſi autem illa cauſa ad hoc non pertineat, erit acceptio perſonarum, quæ tantò eſt gravior, quantò in rebus divinis committitur.

Hìc autem obſervandum eſt, rationes omnes ſancti Thomæ ſuperiùs allatas æquè militare pro Beneficiis ſimplicibus ac pro Beneficiis curatis, de quibus omnibus dicitur in Canone: *Non ex affectu carnali, ſed diſcreto judicio debuiſti Eccleſiaſticum Officium & Beneficium in perſona magis idonea diſpenſare.* Verum tamen eſt, quòd cùm minùs dignus digniori præfertur, dum agitur de Beneficio cui annexa eſt cura animarum, peccatum eſt gravius, quàm ſi ageretur de Beneficio ſimplici; ſed ex alia cauſa, quia ſcilicet gravius infertur damnum Eccleſiæ & ſaluti proximi: exceptâ tamen hâc unicâ ratione, cæteræ militant etiam in collatione Beneficiorum ſimplicium, cùm incurratur peccatum acceptionis perſonarum in ſpiritualibus, ex eo quòd minùs dignus digniori præponitur, cùm fiat contra rectam rationem & juſtitiam, quæ exigit, ut in diſpenſatione bonorum communium, utpotè Beneficiorum, ſolùm ratio habeatur meriti perſonarum; injuria etiam fit Eccleſiæ quæ vult, ut magis idonei minùs idoneis præferantur, & bona à fidelibus data ad majorem Eccleſiæ utilitatem conferantur.

Cap. Unico. tit. ut Eccleſiaſtica Beneficia ſine diminutione conferantur.

Infideliter etiam agit præferens digniori minùs dignum, ſicut infideliter ageret, qui debens ex officio eligere procuratorem aut domeſticum pro amico, eligeret ſcienter minùs idoneum eodem pretio. Neque objici poteſt leve damnum inferri Eccleſiæ, quia Beneficia ſimplicia ſunt, quæ obligant tantùm ad divinum officium & ad celebrationem paucarum Miſſarum. Nam etſi obti-

tinens tale Beneficium, tantùm obligetur in foro externo ad recitationem privatam divini Officii; ratio tamen naturalis dictat, quòd is qui Eccleſiæ reditus percipit, & de iis vivit bonis quæ pietate fidelium ejus uſibus ſunt conſecrata, juxta talentum ſibi à Deo conceſſum laborare debet, & Eccleſiæ inſervire. Et licèt nullum certum munus habeat, juſtum & æquum eſt, ut aliquod ſibi procuret ab Epiſcopo, ne ſententiam à Domino latam ſubeat: *Inutilem ſervum ejicite in tenebras exteriores: illic erit fletus & ſtridor dentium.* Inutilis autem eſt ille ſervus, qui bona domini manducat, eique nullum obſequium præſtat. Matt. c.25. v.30.

Præterea cùm Beneficia ſimplicia dignioribus non dantur, Diœceſis privatur miniſterio magis idonei, qui in illa propter tale Beneficium commoratus fuiſſet, & utilem operam præſtitiſſet ad Dei gloriam & animarum ſalutem: tota etiam fraudatur Eccleſia, quia non habens, unde honeſtè vivat, libroſque & alia neceſſaria comparet, ſæpiùs negliget talentum ſibi à Deo creditum ad conciones habendas, aut aliud miniſterium Eccleſiaſticum rectè implendum; ſicque ferè inutilis erit Eccleſiæ, cui valdè prodeſſe potuiſſet cum tali auxilio ſimplicis Beneficii.

Pauperes etiam privantur eleemoſynis, quas liberaliùs ut plurimùm recepiſſent à dignioribus, quàm à minùs dignis qui injuſtè præferuntur. Eccleſiæ quoque reparationibus & ornamentis fraudantur, & digniori injuria fit aliquo modo, dum tale Beneficium quod ſua virtute mereri videbatur, minùs digno, ſe ſpreto, confertur, nulla habita ratione majoris Dei gloriæ.

Nocet etiam hæc injuſta Beneficiorum diſtri-

diſtributio divinæ gloriæ & Eccleſiæ utilitati; dum removet ſtimulum & motivum, licèt minùs perfectum, quo multi Eccleſiaſtici excitari poſſunt ad ſtudium ſacræ Theologiæ & Canonum, & ad pietatem ferventiùs amplectendam, certâ ſpe ducti, nihil ipſis defuturum, ſi ſcientiâ ac virtute inſignes eſſent, ſeque facilè habituros quæcumque Beneficia etiam ſimplicia ad honeſtam ſuſtentationem ſufficientia. Et ita dici poſſet, illos qui Beneficia ſimplicia minùs dignis conferunt, non minùs Eccleſiæ nocere, quàm eos qui quotidianas diſtributiones Canonicis choro non inſervientibus æquè darent, ac aliis qui Divinis officiis aſſiduè intereſſent.

Præterea hæc perverſa rerum communium diſtributio, majus etiam præjudicium affert; dum ſcilicet plures Clerici videntes, favore, precibus, ambitu, conſanguineorum ope, non autem pietate & doctrinâ Eccleſiaſticâ, aut merito ullo obtineri Beneficia: iiſdem pravis mediis, plerumque ſimoniacis in praxi, eadem Beneficia conſequi nituntur, parùmque curant eas ſibi comparare dotes, quibus proximo utiles eſſe poſſent.

Denique damnum quod Eccleſiæ infertur præferendo minùs dignos dignioribus in diſtributione Beneficiorum ſimplicium, eò certè gravius eſt, quòd ſæpiùs per ſæcula etiam integra durat; quia hic Eccleſiaſticus minùs dignus renuntiando ſeu reſignando Beneficinm, imitatur ut plurimùm exemplum illius, à quo illud accepit; & ita Beneficium minùs digno tradit, & hic alteri, & ita deinceps; ita ut in die judicii, in quo Deus, teſtante Pſalmiſta, *Iuſtitias judicabit*, ſæpiùs conſtare poſſit, collationem aut præſentationem factam in favorem minùs digni,

Pſ.74. v.2. Cùm accepero tempus, ego juſtitias judicabo.

Digitized by Google

digni, rejecto illo quem digniorem eſſe conſtabat, multorum malorum originem fuiſſe, variaque impediſſe bona; & ita graviſſimum onus collatori, dum de æternitate agitur, impegiſſe. Eò magis quòd hæc exempla ſcandaloſa ſunt, & peſtis inſtar ſerpere ſolent, multoſque impellunt ad imitandam hanc Beneficiorum iniquam diſtributionem, quæ cum gravi Eccleſiæ & collatoris ſeu præſentantis damno ſæpiùs fieri videtur.

Unde non ampliùs miror, quod ſanctus Antoninus, loquens de collatione Beneficiorum ſimplicium in favorem minùs digni, dixerit illam eſſe contrariam juri divino, & juſtitiæ diſtributivæ: *Ad hoc*, inquit, *ut quis valeat habere Beneficium ſimplex, vel præbendam, ſufficit quòd major ſit ſeptennio: tamen quamvis jure humano non irritetur talis collatio, jure tamen divino illicitum eſt dare talia Beneficia talibus, niſi quando alii non inveniuntur; quia contra juſtitiam diſtributivam eſt, ſi detur minùs digno. Quamvis autem iſte puer non ſit indignus poſitivè propter defectum, quia eſt innocens: reſpectu tamen illius eſt indignus, quia alius eſt dignior. Unde contempto meliore, ſanctiore, juſtiore, dare alteri eſt grave peccatum, ut dicit Auguſtinus ſuper Epiſtolam Iacobi.* S. Anton. 3.p. tit.15. cap.1. §.3.

Hinc etiam eſt, quòd Innocentius III. graviter hac de cauſa arguit Archiepiſcopum Mediolanenſem: *Non*, inquit, *ex affectu carnali, ſed diſcreto judicio, debuiſti Eccleſiaſticum Officium & Beneficium in perſona magis idonea diſpenſare.* Cap. Unic. tit. ut Eccleſiaſtica Beneficia ſine diminutione conferantur.

Quæſt. 10. Quo ſenſu intelligi debet, quòd quis ſemper teneatur eligere digniorem?

Reſp.

Reſp. Hoc ita intelligi debet, ut per acceptionem perſonarum, dignus non prę-feratur digniori, verbi gratiâ, quia conſanguineus eſt, aut amicus, aut à potentibus vel amicis commendatus; nam ſi id fieret bonâ aliquâ ratione quæ utilitatem Eccleſiæ reſpiceret, tunc nullum omninò peccatum involveret. Unde non ſemper tenetur Epiſcopus conferre digniori aliquod Beneficium, quod parvam habet adminiſtrationem, dum judicat, talem utiliùs Eccleſiæ inſerviturum in urbe. Ac proinde, dummodò prudenter agatur, & major Dei gloria attendatur, aut utilitas Eccleſiæ in eligendo, præſentando, nominando, aut reſignando, vel permutando: tunc propriè dignior eligitur, quia ſemper ille præfertur, qui, attentis omnibus circumſtantiis, magis idoneus videtur, ad majorem Dei gloriam in tali Beneficio procurandam; ita ut magis expedire videatur, ut talis potiùs, quàm alius, eligatur; licèt fortaſſe alius ſit magis pius, aut etiam magis doctus.

E contra verò quando quis propriis ducitur commodis, carnis & ſanguinis affectu, ſpe alicujus obſequii, quod vel ab ipſo nominato, vel ab ejus parentibus, conſanguineis, aut amicis expectat: aut denique timore, ſeu amicitiâ malè ordinatâ: in his omnibus caſibus, vix poſſibile eſt, ut dignior ad Beneficium nominetur aut eligatur; quia illis affectibus obcæcamur, iiſque impellimur, ut in re tanti momenti creaturam Creatori præferamus, & bonum privatum, publico bono.

Quæſt. II. Per digniorem, intelligitur-ne ſemper doctior, aut ſanctior?

Reſp.

Digitized by Google

Reſp. Juxta Sanctum Thomam, *Dignitas perſonæ poteſt attendi dupliciter: uno modo ſimpliciter & ſecundùm ſe; & ſic majoris dignitatis eſt ille, qui magis abundat gratiæ donis. Alio modo per comparationem ad bonum commune; contingit enim quandoque, quod ille qui eſt minus ſanctus & minus ſciens, poteſt magis conferre ad bonum commune, propter potentiam vel induſtriam ſæcularem, vel propter aliquid hujuſmodi: ideo quandoque, abſque acceptione perſonarum in diſpenſatione ſpiritualium, illi qui ſunt ſimpliciter minùs boni, melioribus præferuntur.* Sicut ſuperiùs dictum eſt. S. Th. 2. 2. q. 63. art. 2. in corp.

Quæſt. 12. Poteſt-ne quis, tutâ conſcientiâ, conferre Beneficium conſanguineo?

Reſp. Poteſt, modò tamen principalis intentio, ob quam datur Beneficium, ſeu præcipuum motivum, non ſit ipſa conſanguinitas; nam, juxta ſanctum Thomam, *Ille qui dat ratione conſanguinitatis Præbendam alicui principaliter, peccat graviter.* Quod certè multùm coram Deo conſiderari debet, antequam talis fiat electio aut reſignatio in favorem conſanguinei. S. Th. in 4. diſt. 25. q. 3. art. 3. ad 7.

Quæſt. 13. Quomodo dignoſci poteſt, an is qui dat Beneficium conſanguineo ſuo, det illud principaliter ratione conſanguinitatis, aut ratione meritorum?

Reſp. Id facilè cognoſci poterit, obſervando in hac materia id quod Sanctus Antoninus in materia uſuræ obſervavit: quòd ſcilicet, *Dicitur intentio principalis, cùm aliquis magis movetur ad mutuandum propter lucrum quod ſperet evenire, quàm propter aliud: ſed intentio ſecundaria dicitur, quando etſi ſperat aliquid ſibi dari ab eo cui mutuavit, ex ſua liberalitate; tamen non illud* S. Anton. p. 2. tit. 1. cap. 7. §. 1.

eum

eum movet, ſed magis benevolentia, ita quod etiamſi non crederet ſibi aliquid dari ultra ſortem, adhuc tamen mutuaret. Et ita in hac materia dicitur intentio principalis, cùm aliquis magis movetur ad conferendum Beneficium propter conſanguinitatem, quàm propter dignitatem perſonæ aut utilitatem Eccleſiæ. Sed intentio minùs principalis, ſeu ſecundaria, dicitur, quando etſi confert conſanguineo, tamen conſanguinitas in ſe non movet eum, ſed magis dignitas perſonæ; ita quòd etiam ſi non eſſet conſanguineus, adhuc tamen illi conferret propter utilitatem Eccleſiæ.

Quæſt. 14. Licet-ne Beneficium conferre conſanguineo, quando id non fit ratione conſanguinitatis?

S. Th. 2.2. q.63.art.2. ad 1. *Reſp.* Huic quæſtioni expreſsè reſpondere videtur ſanctus Thomas, dum ait: *Quandoque conſanguinei Prælati Eccleſiaſtici ſunt æque digni ut alii: & ſic licitè poteſt, abſque perſonarum acceptione, conſanguineos ſuos præferre, qui ſaltem in hoc præeminent, quòd de ipſis magis confidere poteſt, ut unanimiter ſecum negotia Eccleſiæ tractent: eſſet tamen hoc dimittendum propter ſcandalum, ſi ex hoc aliqui exemplum ſumerent, etiam præter dignitatem, bona Eccleſiæ conſanguineis dandi.*

Ex his Angelici Doctoris verbis patet, Beneficium non eſſe conferendum conſanguineo, niſi ubi dignior illo non reperitur, & cùm creditur magis idoneus quàm alii, ut Eccleſiæ *unanimiter* cum Prælato inſerviat; qua de cauſa, etiam juxta doctrinam ſancti Thomæ, tanquam dignior haberi debet, propter utilitatem Eccleſiæ, quam is faciliùs quàm alii procurare poſſe ſupponitnr.

Digitized by Google

In his autem caſibus magna prudentiâ magnaque circumſpectione uti neceſſe eſt; quia ſcilicet periculum eſt, ne quis ſibi aduletur in ſimilibus collationibus in favorem conſanguineorum, quos nonnulli imaginantur & fingunt cæteris præferre propter ſolam majorem Dei gloriam, & Eccleſiæ utilitatem, cùm reverà caro & ſanguis magis ipſos movet & impellit, imò quandoque excæcat, ad talem electionem faciendam.

Unde Petrus Cantor, non ignoti nominis author, qui duodecimo floruit ſæculo, & ad Epiſcopatum Tornacenſem electus fuit, de conſanguineis loquens: *Sed quid*, inquit, *ſi æquè honeſtus eſt, & dignus ut extraneus? ſed & hoc periculoſum eſt, niſi probitas ejus exigat, & excludat omnem infamiam, ſcandalum, & malum exemplum; quod de facili non fit; non enim exemplum à benè geſtis noſtris ſumitur, ſed à cortice, ſpecie, & ſuperficie illorum, non à veritate. Si enim dedi nepoti meo propter gratiam, alii utentur meo exemplo, ut dent ſuis magis propter naturam, quàm propter gratiam.* Petrus Cántor, c. 43.

Fatendum eſt, raro admodùm ac difficilè omnes has conditiones in electione conſanguineorum reperiri, ac cavendum ne ſanguinis ſui amore, ſecretâque naturæ illuſione quis decipiatur, neve vituperetur à multis, qui non facilè ſibi perſuadebunt, Prælatum aut alium puro Dei & Eccleſiæ amore moveri in tali electione: neve quis præbeat occaſionem ſcandali & lapſus multis qui talem affinis aut conſanguinei nominationem quam vident imitabunt, purum autem motivum quod videre nequeunt, quodque non credunt, facilè prætermittent.

Digitized by Google

Denique attendant collatores ſeu præſentantes & ſimiles, quid hac de re dicat Concilium Colonienſe: *Nulla itaque conſanguinitatis ratio, nulla propinquitatis contemplatio facere debet hoc, ut gubernatio populi, alii quàm meliori tradatur: ceſſent omnes affectus humani, qui ſua, non quæ Ieſu-Chriſti ſunt, quærunt.* Id probat ſanctus Hieronymus, & confirmat exemplo Moiſis his verbis, relatis in Canone: *Moſes amicus Dei, cui facie ad faciem locutus eſt Deus, potuit utique ſucceſſores Principatus filios ſuos facere, & poſteris propriam relinquere dignitatem; ſed extraneus de alia Tribu eligitur Ieſus, id eſt Ioſue; ut ſciremus, Principatum in populis non ſanguini deferendum eſſe, ſed vitæ.*

Conc. Colonien. an. 1536. p. 1. c. 4.

Can. Moſes, 8. q. 1.

Quæſt. 13. In electionibus, ſeu proviſionibus, quæ fieri debent per concurſum juxta Concilium Tridentinum, quo pacto debet in praxi fieri examen?

Reſp. Poſtquam ea omnia impleta ſunt, quæ ante dictum examen à Concilio pro parochiis præſcribuntur ſeſſ. 24. de reformat, cap. 18. examen utiliter poteſt fieri eo planè modo qui indicatur in præclara Synodo Cæſenatenſi, à Caſimiro Cardinali Denoff congregata & in lucem editâ, his verbis: *Cum examinatur is cujus curæ certa Eccleſia parochialis tradenda eſt, videant examinatores, ut ferendo ſuffragium, juxta Tridentini Concilii præſcriptum, æqua lance perpendant illius mores, doctrinam, prudentiam, aliaſque res ad gubernandam Eccleſiam opportunas: quæ nimirùm ſit Parochiæ amplitudo & ſictus, quæ etiam Candidati corporis habitudo ac laborum patientia; non enim quicumque generaliter aptus ad animarum curam cenſetur, is etiam omnibus locis idoneus eſt.*

Synod. Cæſenaten. lib. 2. c. 8. pag. 163.

Vt

Ut verò aliqua ratione conſulatur timori Examinandorum, quo ſubinde correpti, ea ipſa quæ probè norunt, explicare nequeunt; poterit pro concurſu ad beneficia parochialia examen inſtitui in hunc ferè modum.

Die examinis, hora competenti convenient omnes examinandi, quibus ad menſam oblongam conſidentibus, & ad ſcribendum paratis, dictabit quilibet Examinator tres ad minus quæſtiones, ex eo Tractatu Theologiæ Moralis depromptas, qui unicuique illa vice obtinget, Epiſcopo vel ejus Vicario generali præmonente, ne in eadem materia plures conveniant. Aderit tunc præſens Vicarius generalis, & toto tempore quo examinandi reſolutiones ſcribent, aderunt cum illo tale duo Examinatores. Aſſignabitur etiam iiſdem examinandis ſententia aliqua ex Euangelio deprompta, quæ ſermonis ad populum ſit thematis inſtar; propoſitionemque, quam inde probandam aſſument, argumentis fluxiùs explicatis communient, ut ingenii ſui & eruditionis Eccleſiaſticæ experimentum præbeant; nec enim minùs iſtud exercitium ad inſtruendum populum neceſſarium eſt, quàm Theologiæ moralis ſcientia ad reliqua parochialia munia ritè obeunda. Omnibus his abſolutis, ſcripta arcæ includentur, & vocatis Examinatoribus, qui dubia propoſuerunt, coram Epiſcopo vel ejus Vicario generali leget ea Cancellarius, præſentibus ſingulis qui ſcripſerunt; iiſque poſtea dimiſſis, Examinatores ſuffragia ſecretè ferent, tum ſuper ſcientia & docendi populum peritia, tum ſuper reliquis, quæ in illo examine ponderanda ſunt ex præſcripto Tridentinæ Synodi.

Hic modus ſervari poterit in examine, non modò ad parochias, ſed quandoque etiam ad Confeſſiones audiendas. Cum verò examen fit per interrogationes, ſi is qui examinatur,

adeò ſe rudem & ignarum prima fronte prodat, ut rerum magis obviarum nullam ferè ſcientiam uſumque habere videatur, Examinatores ultra non procedant, ne tempus fruſtrà teratur. Rurſus cum quempiam doctum & litterarum benè peritum examinatores animadvertent, ejuſmodi paucis expediant.

Cõc. Avenionenſe, an. 1594. De Examinat.

Et Concilium Provinciale Avenionenſe à Franciſco Maria poſtea Cardinali Tauruſio congregatum, ſtatuit, ut *cum quis ad examen venerit, ejus vultus, & habitus corporis, veſtitus, & inceſſus, geſtus, & ſermo diligenter inſpiciatur; ex his enim animi levitas vel gravitas deprehenditur. In examine verò is potiſſimùm ordo teneatur, ut primò de toto vitæ ſtatu, genere, patria, domiciliove quæratur illius qui examen ſubit. His perquiſitis, examinatores ad explorandam ſcientiam mox deſcendent.*

Caput V.

De Reſignatione, ſeu Renuntiatione Beneficiorum.

Quæſt. I. Quid eſt Reſignatio ſeu Renunciatio Beneficii?

S. Anton. p. 2. tit. 1. c. 5. §. 11.

Reſp. Ex ſancto Antonino: *Renunciatio eſt juris proprii ſpontanea refutatio, quæ fieri debet in manibus ejus, à quo habetur inſtitutio & confirmatio.* Quæ verba diligenter ſunt obſervanda; multi enim Clerici exiſtimant, quòd reſignare Beneficium nihil aliud eſt, quàm id alteri remittere; quod tamen contrarium eſt reſignationis naturæ: quia cùm Beneficium ad Eccleſiam pertineat, & non ad ejus poſſeſſorem, ſeu Beneficiarium, qui illius eſt tantùm admini-

Digitized by Google

miniſtrator, nullum omninò jus habet illud dandi alteri per reſignationem ſeu renunciationem; ſed illud purè & ſimpliciter remittere debet ei, cui Eccleſia curam commiſit providendi tali Beneficio.

Quæſt. 2. Quotuplex eſt reſignatio ſeu renunciatio Beneficii?

Reſp. Dividitur primò in tacitam, & expreſſam: reſignatio tacita eſt ea quæ à jure procedit, non autem à verborum reſignantis expreſſione; quando ſcilicet Beneficiarius matrimonium contrahit, aut profeſſionem emittit in aliqua religione, aut poſſeſſionem conſequitur alterius Beneficii incompatibilis cum priore Beneficio.

Expreſſa verò reſignatio ea eſt, quæ fit expreſsâ voluntate Beneficiarii, qui vult renunciare, & de facto renunciat juri, quod in Beneficio habet.

Hæc renunciatio expreſſa ſubdividitur in puram & ſimplicem, & conditionalem: per puram & ſimplicem reſignationem Beneficium ſine ullo pacto & conditione ei traditur & remittitur, qui jus habet illud conferendi, ut illud det cui meliùs voluerit. Alia verò reſignatio eſt conditionalis, quæ communiter vocari ſolet *in favorem*, quâ Beneficium eâ conditione reſignatur in manibus collatoris, ut illud conferat ei in cujus favorem facta eſt dicti Beneficii dimiſſio.

Hæc rurſus reſignatio in favorem ſubdividi poteſt in reſignationem quæ fit causâ mortis, & eam quæ nullo mortis metu fit, atque illam quæ fit causâ permutationis.

Quæſt. 3. Reſignationes in favorem ſunt-ne uſitatæ in Eccleſia jam à longo tempore?

adeò ſe rudem & ignarum prima fronte prodat, ut rerum magis obviarum nullam ferè ſcientiam uſumque habere videatur, Examinatores ultra non procedant, ne tempus fruſtrà teratur. Rurſus cum quempiam doctum & litterarum benè peritum examinatores animadvertent, ejuſmodi paucis expediant.

Cõc. Avenionenſe, an. 1594. De Examinat.

Et Concilium Provinciale Avenionenſe, à Franciſco Maria poſtea Cardinali Tauruſio congregatum, ſtatuit, ut *cum quis ad examen venerit, ejus vultus, & habitus corporis, veſtitus, & inceſſus, geſtus, & ſermo diligenter inſpiciatur; ex his enim animi levitas vel gravitas deprehenditur. In examine verò is potiſſimùm ordo teneatur, ut primò de toto vitæ ſtatu, genere, patria, domiciliove quæratur illius qui examen ſubit. His perquiſitis, examinatores ad explorandam ſcientiam mox deſcendent.*

CAPUT V.

De Reſignatione, ſeu Renuntiatione Beneficiorum.

Quæſt. I. QUid eſt Reſignatio ſeu Renunciatio Beneficii?

S. Anton. p. 2. tit. 1. c. 5. §. 11.

Reſp. Ex ſancto Antonino; *Renunciatio eſt juris proprii ſpontanea refutatio, quæ fieri debet in manibus ejus, à quo habetur inſtitutio & confirmatio.* Quæ verba diligenter ſunt obſervanda; multi enim Clerici exiſtimant, quòd reſignare Beneficium nihil aliud eſt, quàm id alteri remittere; quod tamen contrarium eſt reſignationis naturæ: quia cùm Beneficium ad Eccleſiam pertineat, & non ad ejus poſſeſſorem, ſeu Beneficiarium, qui illius eſt tantùm admini-

miniſtrator, nullum omninò jus habet illud dandi alteri per reſignationem ſeu renunciationem; ſed illud purè & ſimpliciter remittere debet ei, cui Eccleſia curam commiſit providendi tali Beneficio.

Quæſt. 2. Quotuplex eſt reſignatio ſeu renunciatio Beneficii?

Reſp. Dividitur primò in tacitam, & expreſſam: reſignatio tacita eſt ea quæ à jure procedit, non autem à verborum reſignantis expreſſione; quando ſcilicet Beneficiarius matrimonium contrahit, aut profeſſionem emittit in aliqua religione, aut poſſeſſionem conſequitur alterius Beneficii incompatibilis cum priore Beneficio.

Expreſſa verò reſignatio ea eſt, quæ fit expreſsâ voluntate Beneficiarii, qui vult renunciare, & de facto renunciat juri, quod in Beneficio habet.

Hæc renunciatio expreſſa ſubdividitur in puram & ſimplicem, & conditionalem: per puram & ſimplicem reſignationem Beneficium ſine ullo pacto & conditione ei traditur & remittitur, qui jus habet illud conferendi, ut illud det cui meliùs voluerit. Alia verò reſignatio eſt conditionalis, quæ communiter vocari ſolet *in favorem*, qua Beneficium eâ conditione reſignatur in manibus collatoris, ut illud conferat ei in cujus favorem facta eſt dicti Beneficii dimiſſio.

Hæc rurſus reſignatio in favorem ſubdividi poteſt in reſignationem quæ fit causâ mortis, & eam quæ nullo mortis metu fit, atque illam quæ fit causâ permutationis.

Quæſt. 3. Reſignationes in favorem ſunt-ne uſitatæ in Eccleſia jam à longo tempore?

Reſp. Tales reſignationes nunquam in jure antiquo fuerunt permiſſæ; neque harum aliquod reperiri poteſt exemplum in Gratiani Decreto, vel in Decretalibus, aut etiam Clementinis: ita ut dici poſſit, illarum uſum ſenſim ſine ſenſu in Eccleſiam fuiſſe introductum circa finem decimiquinti ſæculi, contra puritatem regularum omnium ſacrorum Canonum, qui nullam unquam facultatem dabant Beneficiario cuicumque, ſibi deligendi ſucceſſorem mediante conditione expreſſa inſerta in procuratione ad reſignandum in manibus ſummi Pontificis; quia, ut dicitur in Epiſtola Zachariæ ſummi Pontificis ad Bonifacium Archiepiſcopum Moguntinum, relatâ in Canone: *De eo autem quod tibi ſucceſſorem conſtituere dixiſti, ut te vivente, in tuo loco eligatur Epiſcopus: hoc nulla ratione concedi patimur; quia contra omnem Eccleſiaſticam regulam, vel inſtituta Patrum eſſe monſtratur.*

Can. Petiiſti, 7.q.1.

Verùm cum hic reſignationum uſus valdè commodus viſus ſit, iis qui conſiderant Beneficia non ut munera & officia ſibi ab Eccleſia commiſſa, & quaſi ſacra quædam depoſita, ſed ut dignitates valdè utiles, & commoda temporalia, quorum ſe dominos pro libito voluntatis eſſe putant, quæque libenter ad conſanguineos aut amicos cariſſimos tranſmittere optant: reſignationes in favorem factæ ſunt frequentes, & eò jam talis uſus proceſſit, ut vix ullus reperiri poſſit Beneficiarius, qui poſt aliquot periculoſi morbi dies, ſibi non deligat ſucceſſorem in Beneficio per reſignationem in favorem. Unde fit, ut mediante tali uſu, plures in id ſolùm incumbere videantur, ut Beneficia perpetuò in eadem familia conſervent: & non pauci con-

conſiderare videantur dignitates Eccleſiaſticas, & ipſa etiam Beneficia curam animarum habentia, tanquam proprium familiæ patrimonium, & reverà videantur hæreditate poſſidere ſanctuarium Dei, cùm de Beneficiis diſponunt perinde ac de fundo aut feudo temporali, cujus proprietatem & dominium haberent. Quod tamen eſt contra intentionem ſummorum Pontificum, qui ſolùm tolerare videntur has reſignationes, quia putant, Beneficiarios (qui meliùs ut plurimùm agnoſcere poſſunt, quàm alii, onera annexa Beneficio ab ipſis poſſeſſo, & dotes neceſſarias ſucceſſori ad illud dignè Deo adminiſtrandum) eligere illum quem utiliorem eſſe putant Eccleſiæ, quæ ſine dubio non permittit, ut ita violetur diſciplina, & libertas eligendi legitimis collatoribus, & ipſi etiam ſummo Pontifici, auferatur, niſi propter majus bonum; non autem ut introducatur hæreditaria quædam ſucceſſio in Beneficiis.

Ex quibus inferre licet, reſignationes in favorem, conſiderari debere ſolùm tanquam toleratas in Eccleſia, & à paucis ſæculis introductas: atque hunc qualemcumque uſum, licitum eſſe non poſſe coram Deo, niſi dum in praxim deducitur ad majorem Dei gloriam & Eccleſiæ utilitatem procurandam, & cùm ſucceſſor in Beneficio ob id ſolummodò Pontifici nominatur, ut ſuccedat is, quem, omnibus prudenter penſatis, nullâ habitâ ratione carnis & ſanguinis, putamus magis idoneum fore ad implenda Beneficii munia, & Eccleſiæ inſerviendum.

Quæſt. 4. Poteſt-ne reſignari Beneficium ſine cauſa? & quæ ſunt reſignationis cauſæ legitimæ?

Reſp. Non licet reſignare Beneficium ſ ne cauſa legitima, quæ Eccleſiæ utilitate & ſpiritualem reſignantis profectum ſp ctet. Hinc eſt quod Innocentius III. ſcr bens Epiſcopo renunciare volenti: *Si*, i quit, *propter aliquam cauſam utilem & h neſtam in hujuſmodi propoſito cedendi Be ficio perſeveres, de licentia noſtra ceda; alioquin cedendi licentiam authoritate Ap ſtolica tibi ſcias eſſe penitùs interdictam* Hæ cauſæ expreſſæ & enumeratæ ſunt i Canonibus, & his duobus verſibus co tinentur:

Cap. Niſi cū pridem de Renunciatione.

Debilis, ignarus, malè conſcius, irre gularis,
Quem mala plebs odit, dans ſcandala cedere poſſit.

Præſcribuntur etiam hujuſmodi cauſæ in Bulla B. Pii V. in qua ſummus Pontifex, volens mederi gravibus incommodis, quæ oriri videbantur ex frequentibus Beneficiorum reſignationibus, ſic loquitur: *Epiſcopi & alii facultatem habentes, eorum dumtaxat reſignationes recipere & admittere poſſint, qui aut ſenio confecti, aut valetudinarii, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxii, cenſuriſque Eccleſiaſticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Eccleſiæ vel Beneficio inſervire; ſeu qui unum aliud vel plura Beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoveri.*

B. Pius V. in Bulla 58. Quanta Eccleſiæ Dei.

Quæſt. 5. Licet-ne reſignare Beneficium ut commodiùs vita tranſigatur?

Reſp. Id legitimè & inculpatè fieri nequit; nam Clerici ad labores & ſolicitudines pro Dei gloria vocati ſunt, non ad propria commoda, ut ſuperiùs dictum eſt ex Concilio Tridentino.

Cōc. Trid. ſeſſ. 25. de refor. c. 1.

Unde

Unde hæc cauſa meritò rejicitur in Inſtitutionibus Juris Canonici, his verbis: *Cæterùm ob alias cauſas renunciationem affectantes, audiendi non ſunt: dum fortè aliqui laboris anguſtias declinantes, ad otium, adverſus glorioſi Pontificis (id eſt, ut ait Gloſſa*, Divi Martini) *exemplum, aſpirare contendunt*. Hic quippè Sanctus dixiſſe refertur: Domine, ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius, non recuſo laborem. Et ratio eſt, quia Clerici Deo in aliquo miniſterio conſecrati, non debent ampliùs de ſemetipſis diſponere in detrimentum gloriæ Dei & utilitatis Eccleſiæ. Lib. 1. Inſtit. Juris Canonici, tit. de Renunciatione.

Quæſt. 6. Reſignatio in favorem eſt-ne licita, ſcilicet dum fit poſt conventionem factam cum Beneficii collatore, quâ promiſit ſe illud collaturum perſonæ, de qua conventum eſt; ita ut reſignans ita diſpoſitus & animatus ſit, ut nullo modo renunciaret Beneficio, niſi certus eſſet illud conferendum eſſe tali perſonæ?

Reſp. Hæc conventio illicita eſt, quia privat collatorem libertate, quam habere omninò debet, ut poſſit conferre Beneficium digniori ſeu aptiori ſuo judicio: & efficit ut Beneficia titulo quodam ſucceſſionis ſuſcipiantur, quod planè ſacris Canonibus contrarium eſt, ut ſatis patet ex Concilio Tridentino, ſeſſione 25. de Reform. c. 7. & ex Bullis B. Pii V. in quibus ſic loquitur: Bulla 134. B. Pii V. *Nos volentes omnem hæreditariam Beneficiorum Eccleſiaſticorum ſucceſſionem de Eccleſia Dei tollere, ac libertati collatoris Beneficiorum hujuſmodi providere, ut de perſona magis utili & idonea, prout requiritur, faciliùs providere valeat, &c.* Et in alia Bulla: Bulla 58. B. Pii V. *Caveant autem*, inquit, *Epiſcopi, & alii prædicti, itemque omnes electores, præſentatores, & Patroni, tam Eccleſiaſtici*

adeò ſe rudem & ignarum prima fronte prodat, ut rerum magis obviarum nullam ferè ſcientiam uſumque habere videatur, Examinatores ultra non procedant, ne tempus fruſtrà teratur. Rurſus cum quempiam doctum & litterarum benè peritum examinatores animadvertent, ejuſmodi paucis expediant.

Cõc. Avenionenſe, an. 1594. De Examinat.

Et Concilium Provinciale Avenionenſe, à Franciſco Maria poſtea Cardinali Tauruſio congregatum, ſtatuit, ut *cum quis ad examen venerit, ejus vultus, & habitus corporis, veſtitus, & inceſſus, geſtus, & ſermo diligenter inſpiciatur; ex his enim animi levitas vel gravitas deprehenditur. In examine verò is potiſſimùm ordo teneatur, ut primò de toto vitæ ſtatu, genere, patria, domiciliove quæratur illius qui examen ſubit. His perquiſitis, examinatores ad explorandam ſcientiam mox deſcendent.*

Caput V.

De Reſignatione, ſeu Renuntiatione Beneficiorum.

Quæſt. I. QUid eſt Reſignatio ſeu Renunciatio Beneficii?

S. Anton. p. 2. tit. 1. c. 5. §. 11.

Reſp. Ex ſancto Antonino; *Renunciatio eſt juris proprii ſpontanea refutatio, quæ fieri debet in manibus ejus, à quo habetur inſtitutio & confirmatio.* Quæ verba diligenter ſunt obſervanda; multi enim Clerici exiſtimant, quòd reſignare Beneficium nihil aliud eſt, quàm id alteri remittere; quod tamen contrarium eſt reſignationis naturæ: quia cùm Beneficium ad Eccleſiam pertineat, & non ad ejus poſſeſſorem, ſeu Beneficiarium, qui illius eſt tantùm admini-

miniſtrator, nullum omninò jus habet illud dandi alteri per reſignationem ſeu renunciationem; ſed illud purè & ſimpliciter remittere debet ei, cui Eccleſia curam commiſit providendi tali Beneficio.

Quæſt. 2. Quotuplex eſt reſignatio ſeu renunciatio Beneficii?

Reſp. Dividitur primò in tacitam, & expreſſam: reſignatio tacita eſt ea quæ à jure procedit, non autem à verborum reſignantis expreſſione; quando ſcilicet Beneficiarius matrimonium contrahit, aut profeſſionem emittit in aliqua religione, aut poſſeſſionem conſequitur alterius Beneficii incompatibilis cum priore Beneficio.

Expreſſa verò reſignatio ea eſt, quæ fit expreſsâ voluntate Beneficiarii, qui vult renunciare, & de facto renunciat juri, quod in Beneficio habet.

Hæc renunciatio expreſſa ſubdividitur in puram & ſimplicem, & conditionalem: per puram & ſimplicem reſignationem Beneficium ſine ullo pacto & conditione ei traditur & remittitur, qui jus habet illud conferendi, ut illud det cui meliùs voluerit. Alia verò reſignatio eſt conditionalis, quæ communiter vocari ſolet *in favorem*, quâ Beneficium eâ conditione reſignatur in manibus collatoris, ut illud conferat ei in cujus favorem facta eſt dicti Beneficii dimiſſio.

Hæc rurſus reſignatio in favorem ſubdividi poteſt in reſignationem quæ fit causâ mortis, & eam quæ nullo mortis metu fit, atque illam quæ fit causâ permutationis.

Quæſt. 3. Reſignationes in favorem ſunt-ne uſitatæ in Eccleſia jam à longo tempore?

Reſp. Tales reſignationes nunquam in jure antiquo fuerunt permiſſæ, neque harum aliquod reperiri poteſt exemplum in Gratiani Decreto, vel in Decretalibus, aut etiam Clementinis: ita ut dici poſſit, illarum uſum ſenſim ſine ſenſu in Eccleſiam fuiſſe introductum circa finem decimiquinti ſæculi, contra puritatem regularum omnium ſacrorum Canonum, qui nullam unquam facultatem dabant Beneficiario cuicumque, ſibi deligendi ſucceſſorem mediante conditione expreſſa inſerta in procuratione ad reſignandum in manibus ſummi Pontificis; quia, ut dicitur in Epiſtola Zachariæ ſummi Pontificis ad Bonifacium Archiepiſcopum Moguntinum, relatâ in Canone: *De eo autem quod tibi ſucceſſorem conſtituere dixiſti, ut te vivente, in tuo loco eligatur Epiſcopus: hoc nulla ratione concedi patimur; quia contra omnem Eccleſiaſticam regulam, vel inſtituta Patrum eſſe monſtratur.*

Can. Petiiſti, 7. q. 1.

Verùm cum hic reſignationum uſus valdè commodus viſus ſit, iis qui conſiderant Beneficia non ut munera & officia ſibi ab Eccleſia commiſſa, & quaſi ſacra quædam depoſita, ſed ut dignitates valdè utiles, & commoda temporalia, quorum ſe dominos pro libito voluntatis eſſe putant, quæque libenter ad conſanguineos aut amicos cariſſimos tranſmittere optant: reſignationes in favorem factæ ſunt frequentes, & eò jam talis uſus proceſſit, ut vix ullus reperiri poſſit Beneficiarius, qui poſt aliquot periculoſi morbi dies, ſibi non deligat ſucceſſorem in Beneficio per reſignationem in favorem. Unde fit, ut mediante tali uſu, plures in id ſolùm incumbere videantur, ut Beneficia perpetuò in eadem familia conſervent: & non pauci

con-

conſiderare videantur dignitates Eccleſiaſticas, & ipſa etiam Beneficia curam animarum habentia, tanquam proprium familiæ patrimonium, & reverà videantur hæreditate poſſidere ſanctuarium Dei, cùm de Beneficiis diſponunt perinde ac de fundo aut feudo temporali, cujus proprietatem & dominium haberent. Quod tamen eſt contra intentionem ſummorum Pontificum, qui ſolùm tolerare videntur has reſignationes, quia putant, Beneficiarios (qui meliùs ut plurimùm agnoſcere poſſunt, quàm alii, onera annexa Beneficio ab ipſis poſſeſſo, & dotes neceſſarias ſucceſſori ad illud dignè Deo adminiſtrandum) eligere illum quem utiliorem eſſe putant Eccleſiæ, quæ ſine dubio non permittit, ut ita violetur diſciplina, & libertas eligendi legitimis collatoribus, & ipſi etiam ſummo Pontifici, auferatur, niſi propter majus bonum; non autem ut introducatur hæreditaria quædam ſucceſſio in Beneficiis.

Ex quibus inferre licet, reſignationes in favorem, conſiderari debere ſolùm tanquam toleratas in Eccleſia, & à paucis ſæculis introductas: atque hunc qualemcumque uſum, licitum eſſe non poſſe coram Deo, niſi dum in praxim deducitur ad majorem Dei gloriam & Eccleſiæ utilitatem procurandam, & cùm ſucceſſor in Beneficio ob id ſolummodò Pontifici nominatur, ut ſuccedat is, quem, omnibus prudenter penſatis, nullâ habitâ ratione carnis & ſanguinis, putamus magis idoneum fore ad implenda Beneficii munia, & Eccleſiæ inſerviendum.

Quæſt. 4. Poteſt-ne reſignari Beneficium ſine cauſa? & quæ ſunt reſignationis cauſæ legitimæ?

Reſp. Non licet reſignare Beneficium ſine cauſa legitima, quæ Eccleſiæ utilitatem & ſpiritualem reſignantis profectum ſpectet. Hinc eſt quòd Innocentius III. ſcribens Epiſcopo renunciare volenti: *Si*, inquit, *propter aliquam cauſam utilem & honeſtam in hujuſmodi propoſito cedendi Beneficio perſeveres, de licentia noſtra cedas; alioquin cedendi licentiam authoritate Apoſtolica tibi ſcias eſſe penitùs interdictam.* Hæ cauſæ expreſſæ & enumeratæ ſunt in Canonibus, & his duobus verſibus continentur:

Cap. Niſi cū pridem de Renunciatione.

Debilis, ignarus, malè conſcius, irregularis,
Quem mala plebs odit, dans ſcandala, cedere poſſit.

Præſcribuntur etiam hujuſmodi cauſæ in Bulla B. Pii V. in qua ſummus Pontifex, volens mederi gravibus incommodis, quæ oriri videbantur ex frequentibus Beneficiorum reſignationibus, ſic loquitur: *Epiſcopi & alii facultatem habentes, eorum dumtaxat reſignationes recipere & admittere poſſint, qui aut ſenio confecti, aut valetudinarii, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxii, cenſuriſque Eccleſiaſticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Eccleſiæ vel Beneficio inſervire; ſeu qui unum aliud vel plura Beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoveri.*

B. Pius V. in Bulla 58. Quanta Eccleſiæ Dei.

Quæſt. 5. Licet-ne reſignare Beneficium ut commodiùs vita tranſigatur?

Reſp. Id legitimè & inculpatè fieri nequit; nam Clerici ad labores & ſolicitudines pro Dei gloria vocati ſunt, non ad propria commoda, ut ſuperiùs dictum eſt ex Concilio Tridentino.

Cōc. Trid. ſeſſ. 25. de refor. c. 1.

Unde

Unde hæc cauſa meritò rejicitur in Inſtitutionibus Juris Canonici, his verbis: *Cæterùm ob alias cauſas renunciationem affectantes, audiendi non ſunt: dum fortè aliqui laboris anguſtias declinantes, ad otium, adverſus glorioſi Pontificis (id eſt, ut ait Gloſſa,* Divi Martini*) exemplum, aſpirare contendunt.* Hic quippè Sanctus dixiſſe refertur: Domine, ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius, non recuſo laborem. Et ratio eſt, quia Clerici Deo in aliquo miniſterio conſecrati, non debent ampliùs de ſemetipſis diſponere in detrimentum gloriæ Dei & utilitatis Eccleſiæ.

Lib. 1. Inſtit. Juris Canonici, tit. de Renunciatione.

Quæſt. 6. Reſignatio in favorem eſt-ne licita, ſcilicet dum fit poſt conventionem factam cum Beneficii collatore, quâ promiſit ſe illud collaturum perſonæ, de qua conventum eſt; ita ut reſignans ita diſpoſitus & animatus ſit, ut nullo modo renunciaret Beneficio, niſi certus eſſet illud conferendum eſſe tali perſonæ?

Reſp. Hæc conventio illicita eſt, quia privat collatorem libertate, quam habere omninò debet, ut poſſit conferre Beneficium digniori ſeu aptiori ſuo judicio: & efficit ut Beneficia titulo quodam ſucceſſionis ſuſcipiantur, quod planè ſacris Canonibus contrarium eſt, ut ſatis patet ex Concilio Tridentino, ſeſſione 25. de Reform. c. 7. & ex Bullis B. Pii V. in quibus ſic loquitur: *Nos volentes omnem hæreditariam Beneficiorum Eccleſiaſticorum ſucceſſionem de Eccleſia Dei tollere, ac libertati collatoris Beneficiorum hujuſmodi providere, ut de perſona magis utili & idonea, prout requiritur, faciliùs providere valeat, &c.* Et in alia Bulla: *Caveant autem,* inquit, *Epiſcopi, & alii prædicti, itemque omnes electores, præſentatores, & Patroni, tam Eccleſiaſtici*

Bulla 134. B. Pii V.

Bulla 58. B. Pii V.

quàm Laici quicumque ſint, ne verbo quidem, aut nutu, vel ſigno, futuri in hujuſmodi Beneficiis & Officiis ſucceſſores, ab ipſis reſignantibus, aut aliis eorum ſignificatione vel hortatu deſignentur, aut de his aſſumendis promiſſio inter eos, vel etiam intentio qualiſcumqne intercedat.

Hæc etiam veritas probari facilè poſſet authoritate multorum Canonum, in quibus omnis pactio in rebus ſpiritualibus rejicitur, & præſertim in Canone *Tua nos*, in quo ſic habetur: *In ſpiritualibus omnis pactio & conventio ceſſare debet, juxta Canonicas ſanctiones.*

Cap. Tua nos, De Simonia.

Quæſt. 7. Reſignatio in favorem, eſt-ne prohibita jure divino, an jure tantùm humano?

Reſp. Videtur tantùm ex ſe prohibita jure humano, ſeu Eccleſiaſtico: *Renunciare autem Beneficio*, inquit ſanctus Antoninus, *ut detur alteri, eſt Simoniacum, quia prohibitum, ſcilicet ex jure poſitivo.* Idem ſentit ſanctus Raymundus his verbis: *Quædam ſunt Simoniaca, quia prohibita, ſcilicet per conſtitutionem Eccleſiæ tantùm, ut cùm quis renunciat Eccleſiæ, illa conditione vel pacto, ut nepoti ſuo detur vel aliis.*

S. Anton. p.2. tit.1. c.5.§.11

S. Raymundus, in ſũma, lib.1. tit.1.de Simonia.

Quæſt. 8. Quiſnam poteſt ab hac lege Eccleſiaſtica diſpenſare?

Reſp. Solus ſummus Pontifex, qui ſine dubio, ob plenitudinem poteſtatis, poteſt in iis omnibus diſpenſare, quæ Juris tantùm ſunt Eccleſiaſtici. Advertendum tamen videtur, quòd ut talis diſpenſatio locum habeat, requiritur, ut nihil fiat in reſignatione, quod ſit contra jus Divinum, & ut reſignans in favorem, id agat intuitu utilitatis Eccleſiæ, putans illum, in cujus favorem reſignat, eſſe magis idoneum ad ſer-

ſerviendum Deo & Eccleſiæ in tali Beneficio. Nam ſi reſignatio fiat principaliter ratione alicujus commodi temporalis, aut quia reſignatarius eſt conſanguineus, aut amicus; & reſignans intendat in hoc aliquod bonum in ſeipſum redundans, ſic quòd magnificetur per hoc & nobilitetur domus ſua, & ſimilia; tunc fit Simonia de jure Divino, ſuper qua ſummus Pontifex non diſpenſat. Nam ut dicitur in Gloſſa: *In his quæ in ſui natura Simoniaca ſunt... ut vendere Sacramenta, & hujuſmodi ſpiritualia, ibi non excuſat authoritas Papæ; in his verò quæ per conſtitutionem Eccleſiæ ſimoniam inducunt, excuſaret authoritas Papæ, quia poteſt diſpenſare in talibus.* Gloſſ. in c. Cùm pridem, de Pactis, verbo: Illicita pactionis.

Id etiam probari poteſt ex Bulla 58. B. Pii V. ſuperiùs relatâ, quâ cavetur, ne collatores Ordinarii admittant ſimiles reſignationes.

Quæſt. 9. Quâ ratione fieri poteſt, ut reſignationes factæ in favorem in manibus ſummi Pontificis, non ſint ſimoniacæ de jure Divino, cùm ſemper in illis fieri videatur contractus, qui vocatur in jure, *Facio ut des?*

Reſp. Quamvis negari non poſſit, quin ille *Qui*, ut ait D. Thomas, *dat ratione conſanguinitatis Præbendam, ſi intendit aliquod bonum in ſeipſum redundans, ſic quòd magnificetur per hoc, & nobilitetur domus ſua, vel quod ipſe in conſanguineis ſit fortior, Simoniam committit*, quæ eſt ſimonia de jure Divino; cùm faciat verum contractum ſaltem in mente non gratuitum, qui vocatur *Facio ut des*: hoc eſt, cedo meo juri, renuncio Beneficium, ut illud conferatur nepoti meo: Attamen ſi intenditur ſolùm Eccleſiæ utilitas, non S. Th. in 4. diſt. 25. q. 3. a. 3. ad 7.

committitur ſimonia jure Divino prohibita, licèt fiat contra prohibitionem Eccleſiæ nolentis, ut quis ſibi deligat ſucceſſorem, & adimat libertatem legitimis collatoribus; fiantque pacta & conventiones in rebus ſpiritualibus: Verùm quia majus intenditur bonum Eccleſiæ, & viſibile Eccleſiæ caput poteſt hoc probare, & reddere legitimum in his circumſtantiis ad utilitatem ejuſdem Eccleſiæ.

Quæſt. 10. Poteſt-ne hæc reſignatio in favorem fieri aliquando in manibus Ordinarii?

Reſp. Id nunquam licet juxta Bullam B. Pii V. mox relatam, quâ prohibetur, ne Epiſcopi, aliique Patroni, tam Eccleſiaſtici quàm Laici, tales admittant reſignationes; imò ne Legatis quidem ſummi Pontificis id conceſſum eſt: & ſi ii qui tales reſignationes faciunt, æquè metuerent æternæ vitæ quàm ſui Beneficii jacturam, certum eſt, quòd nullæ tales in praxi fierent reſignationes; quia ſi conſtaret in tribunali externo, eos cum collatore conveniſſe, priuſquam Beneficium reſignarent, ut illud certæ perſonæ conferret, tunc Beneficium impetrabile eſſet ob ſimoniam.

Itaque hoc diſcrimen eſt inter reſignationem quæ in manibus ſummi Pontificis, & eam quæ in manibus alterius cujuſcumque collatoris fit: quòd in priori explicitè dicitur, eam fieri eâ conditione, ut ſummus Pontifex Beneficium reſignatum conferat tali perſonæ, & non aliàs, nec alio modo; quia cùm Pontifex poſſit diſpenſare in Eccleſiaſtico jure, quando id facit pro utilitate Eccleſiæ; non eſt quòd timeatur impetratio Beneficii, licèt cum hac conditione reſignetur.

Ve-

Verùm eadem illa conditio exprimi nequit in reſignatione facta in manibus cujuſcumque alterius collatoris, quia hæc conditio redderet Beneficium impetrabile, cùm hic collator non habeat poteſtatem tollendi ſimoniam Eccleſiaſticam. Unde ſæpiùs ſupprimitur conditio, & à collatore exigitur tantùm ſecreta promiſſio conferendi Beneficium tali perſonæ. Aut etiam in praxi duo ſimul ſupplices exhibentur libelli, quorum unus continet reſignationem Beneficii, alter verò illius collationem, & Procurator ſeu Expeditionarius curat, ut ultimus priùs ſubſcribatur quàm prior: aut etiam alia ejuſdem farinæ fiunt pacta quæ libertatem adimunt collatori conferendi Beneficium illi quem digniorem putat, & efficiunt in praxi, ut Beneficiarius eodem modo ſæpiùs diſponat de Beneficio, ac de proprio temporali patrimonio; licèt, juxta Eccleſiæ Canones & Decreta, id à ſolius collatoris voluntate pendere deberet.

Hi autem qui tales reſignationes faciunt, propriam cæcitatem facilè excuterent, ſi perpendere tantiſper vellent varios dolos quos per ſe, aut per alios adhibent, ut celent pactum tacitum aut expreſſum cum collatore factum, ut Beneficium perſonæ nominatæ ſeu deſignatæ conferatur; quod pactum ſine dubio ab Eccleſia prohibetur.

Quæſt. 11. Poſſunt-ne Legati à latere admittere reſignationes in favorem?

Reſp. Certum eſt, ſummum Pontificem eam facultatem, quæ ſibi ſoli reſervata eſt, nulli unquam Legato à latere aut Vice-Legato communicare, eoſque æqualem tantùm poteſtatem habere in reſignationibus cum Epiſcopis ſeu Ordinariis; exceptâ tamen ſolâ facultate diſpenſandi à regula

vi-

viginti dierum, qui debent effluere poſt reſignationem factam ante mortem reſignantis; à qua regula Ordinarius non poteſt diſpenſare, licèt Legatus diſpenſet. Sed in cæteris pari paſſu ambulant; ita ut ſi conſtaret in foro externo, factam fuiſſe reſignationem in favorem in manibus Legati à latere, illa protinùs tanquam nulla & ſimoniaca rejiceretur. Unde magna cautela & induſtria adhibetur, ne id innoteſcat hominibus. Verùm hæc coram Deo prorſus inutilia ſunt, quia ſcilicet cognitor eſt ſecretorum, & ſcrutator eſt cordium.

Et ita concludere poſſumus, illos qui reſignant in favorem in manibus alterius quàm ſummi Pontificis, incurrere ſimoniam Juris Eccleſiaſtici: & ſæpiùs etiam rei fiunt veræ ſimoniæ de jure Divino, quia ut plurimùm renunciant Beneficio propter aliquod commodum temporale, quod in ipſos aut eorum familias inde redundat, aliter non facturi.

Quæſt. 12. Quid dicendum de conſuetudine, quæ in quibuſdam Eccleſiis obſervatur, ut Canonici collatores inter ſe tacitè conveniant de conferendo Beneficio ei qui puram & ſimplicem reſignationem in manibus Capituli factam offert, aut certè ei quem reſignans aliquo modo indicat?

Reſp. Hæ reſignationes ſimoniacæ videntur, ut patet ex Bulla B. Pii V. in qua

B: Pius V. in Bulla 58.

ſic habetur: *Caveant autem Epiſcopi, & alii prædicti, itemque omnes electores, præſentatores, & Patroni, tam Eccleſiaſtici quàm Laici quicumque ſint, ne verbo quidem, aut nutu, vel ſigno, futuri in hujuſmodi Beneficii ſucceſſores ab ipſis reſignantibus, aut aliis eorum ſignificatione vel hortatu deſignentur,*

tur, aut de his aſſumendis promiſſio inter eos, vel etiam intentio qualiſcumque intercedat. Certum eſt autem in caſu propoſito, eum qui reſignat, ſucceſſorem ſuum indicare, eoſque qui reſignationem acceptant, intentionem habere conferendi Beneficium ei quem reſignans indicavit; itaque tam reſignans quàm collatores ſimoniam committunt juxta hanc Bullam.

Et, ut docet Sanctus Raymundus, id fieri nequit ſine gravi peccato. *Quid*, inquit Sanctus ille Doctor, *de quadam conſuetudine, quæ in pleriſque Eccleſiis inolevit? videlicet dum debent fieri multi Canonici, dicunt majores præcipuè ad invicem: Canonizemus nepotulos noſtros: placeat tibi de meo, & mihi placebit de tuo: ſic paciſcuntur per hæc verba vel æquipollentia? Reſpondeo, quòd committitur ſimonia; quia dicit Canon: Abſit omnis pactio, ceſſet omnis conventio.* S. Raym. in ſumma lib. 1. §.23.

Secundò, hæc conſuetudo eſt illicita, quia adinventa eſt, ut Capitulum reverà idem præſtet, quod fieret per reſignationem in favorem; cùm tamen ad ſolum ſummum Pontificem pertineat talem reſignationem admittere, & à ſimoniâ Eccleſiaſticâ purgare.

Tertiò quia, juxta Concilium Tridentinum, *In Beneficiis Eccleſiaſticis ea quæ hæreditariæ ſucceſſionis imaginem referunt, ſacris conſtitutionibus ſunt odioſa, & Patrum Decretis contraria.* Sed nihil magis in praxi hæreditariæ ſucceſſionis imaginem refert quàm ſupradicta conſuetudo, quæ idcircò non poteſt non reprobari. Concilio Trident. ſeſſ. 25. de ref. cap. 7.

Plures hìc afferri poſſent Canones, in quibus Eccleſia paſſim declarat, ſe tales modos obtinendi Beneficia ſemper horruiſſe, & conſtanter prohibuiſſe: videndi, ſunt hi Canones in margine Concilii Tridentini loco.

Digitized by Google

loco citato relati: videlicet Canon *Plerique*, Canon *Apoſtolica*, 8. q. 1. Canones *Ex tranſmiſſa*, & *Ad extirpandas ſucceſſiones*. De Filiis Presbyterorum, *Quia Clerici*. De jure Patronatus. Videri etiam poteſt Concilium Romæ ſub Papa Hilario celebratum, Canone 4. Concilium ſecundum Lateranenſe, Canon. 16. Et Bullę 38. & 134. B. Pii V.

Quod certè multùm nos deplorare cogit, & amarè deflere craſſam tot Eccleſiaſticorum cæcitatem, qui in mortis articulo & hora æternitatis decretoria conſtituti, nihil magis curant, quàm ut, quibuſcumque tandem modis, conſanguineos ſuos Beneficiorum ſucceſſores relinquant, licèt ſæpiùs neque digniores, neque etiam digni ſint coram Deo.

Can. Plerique 8. q. 1. Sufficiat interim hìc referre Canonem *Plerique*, cæteros lector pro libito videre poterit: *Plerique Sacerdotes in mortis confinio conſtituti, in locum ſuum feruntur alios deſignatis nominibus ſubrogare; ut ſcilicet non legitima expectetur electio, ſed defuncti gratificatio pro populi habeatur aſſenſu. Quod quàm grave ſit, æſtimate. Atque ideo, ſi placet, etiam hanc licentiam generaliter de Eccleſiis auferamus; ne, quod turpe dictu eſt, homini quiſquam putet deberi, quod Dei eſt. Ab univerſis acclamatum eſt: Hæc præſumptio nunquam fiat: quæ Dei ſunt, ab homine dari non poſſunt.*

Hic Canon à Synodo firmatus, cui ipſe ſummus Pontifex præerat, ſatis oſtendit, has reſignationes non eſſe licitas; quia in hoc caſu certum eſt, ſolam voluntatem reſignantis efficere, ut ſucceſſor Beneficium poſſideat; quod conſtitutionibus Eccleſiaſticis planè contrarium eſt. Et reverà nepos ſuccedens dicere plerumque ſolet, ſe

Beneficium à Patruo accepiſſet; & ita multi putant, Beneficiarium de Beneficio diſponere poſſe pro libito & tanquam dominum; licèt Beneficia, juxta ſacros Canones, ad Deum & Eccleſiam pertineant, non ad homines.

Ad convincendos Canonicos, qui brevi reddituri ſunt coram Deo rationem miniſterii ſui, & zeli quo erga Eccleſiam animati fuerunt, ſufficere deberet oſtendere, multùm Eccleſiæ intereſſe, ne Beneficia tali modo conferantur, ut ab eo prorſus abhorrerent. Meminiſſe juvaret, ſe non modò eſſe Eccleſiæ filios, ſed etiam miniſtros, & quidem inter primarios, quandoquidem eos ad hanc dignitatem evexit Eccleſia, ut Conſilium Epiſcopi conſtituerent; eis arcana ſua commiſit, veritates revelavit, quas ad fideles tranſmitterent. Matris ſaltem miſereantur, quæ multos adverſarios & inimicos ſuſtinens, filios & intimos miniſtros inter perſecutores numerare cogi omninò non deberet.

Quæſt. 13. Quid agere debet Canonicus factus membrum Capituli, in quo talis viget conſuetudo?

Reſp. Cùm ſatis conſtet ex Bulla B. Pii V. & ex Canonibus jam citatis, reſignationes hujuſmodi eâ intentione factas, ut Beneficium conſanguineo aut amico conferatur, mediante tacito pacto cum collatoribus ſeu Patronis inito, ſimoniam Eccleſiaſticam involvere, & ab ea reſignantes abſolvi non poſſe niſi à ſummo Pontifice, aut ab eo poteſtatem habente, extra articulum mortis: omnes Canonici debent, ſaltem ex charitate, omnia tentare & movere, ut talem abuſum tollant, qui tot fratrum animas perdit; & ideo nunquam regulariter admittere eum deberent, qui à reſignante

fuit

ſuit aliquo modo deſignatus, maximè ſi æquè idoneus reperiri poſſit: & hoc, ne abuſui conſentire videantur, & occaſionem ſcandali præbeant. Nam ſi ſanctus Thomas dicit, quòd *Quando conſanguinei ſunt æquè digni ad dignitatem Eccleſiaſticam, poteſt Prælatus illos præferre: eſſet tamen hoc dimittendum propter ſcandalum, ſi ex hoc aliqui exemplum ſumerent, etiam præter dignitatem bona Eccleſiæ conſanguineis dandi*: Quantò magis in hoc caſu dicendum eſt, Canonicum nunquam ſuo voto adhærere debere illi qui fuit à reſignante indicatus; cùm certum ſit, hanc conſuetudinem efficere, ut plures etiam indigni ad hæc Beneficia perveniant?

S. Th. 2.2. q.3. art.2. ad 4.

Quæſt. 14. Quæ eſt reſignatio causâ mortis?

Reſp. Ea eſt, quâ Beneficiarius in periculo mortis conſtitutus, reſignat cum regreſſûs ſpe, ſi convaleſcat.

Quæſt. 15. Licet-ne Beneficiario reſignare Beneficium ſub conditione tacita vel expreſſa illud repetendi & recuperandi, ſi convaleſcat?

Reſp. Id minimè licet; quia regreſſus ad Beneficia fuit expreſsè damnatus à Concilio Tridentino his verbis valdè notandis: *Cùm in Beneficiis Eccleſiaſticis, ea quæ hæreditariæ ſucceſſionis imaginem referunt, ſacris Conſtitutionibus ſint odioſa, & Patrum decretis contraria: nemini in poſterum acceſſus aut regreſſus, etiam de conſenſu, ad Beneficium Eccleſiaſticum cujuſcumque qualitatis concedatur: nec hactenus conceſſi ſuſpendantur, extendantur, aut transferantur: hocque Decretum in quibuſcumque Beneficiis Eccleſiaſticis, ac in quibuſcumque perſonis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, locum habeat.*

Concilio Trident. ſeſſ.25. de Reform. cap. 7.

Eoſdem

Digitized by Google

Eoſdem etiam regreſſus reprobavit prohibuitque Beatus Pius V. his verbis: *Nos volentes omnem hæreditariam Beneficiorum Eccleſiaſticorum ſucceſſionem de Eccleſia Dei tollere, ac libertati hujuſmodi Beneficiorum providere, & ut de perſona magis utili & idonea, prout requiritur, faciliùs provideri valeat: omnes & ſingulos regreſſus, etiam de conſenſu, aut aliàs quomodolibet, ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis efficaciſſimis, etiam motu proprio & ex certa ſcientia, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, clauſulis irritantibus, & aliis Decretis quomodolibet per quoſcumque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ad Beneficia Eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, ſæcularia & quorumvis ordinum regularia &c. motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, authoritate Apoſtolica, tenore præſentium, revocamus, caſſamus, & abolemus.* B. Pius V. in Bulla quæ incipit: Romani Pontificis.

Quæſt. 16. Nonne in Gallia, in foro externo, talis regreſſuum uſus adhuc viget?

Reſp. Rebuffus docet, omnes regreſſus ad Beneficia in Gallia eſſe prohibitos. Rebuffus, in Praxi Beneficiorum.

Idem aſſerit Flaminius Pariſius, celebris Galliæ Doctor: Et Laurentius Bouchel, magni nominis in Curia Pariſienſi Advocatus, in ſua ſumma, poſt multas rationes allatas, concludit, regreſſum non debere locum habere, etiam in Gallia; quia talis agendi modus veram in Beneficia inveheret ſucceſſionem, reſque ſpirituales componeret ad normam temporalium, efficiendo in praxi, ut Beneficia tanquam bona patrimonialia poſſiderentur. Hæc omnia, qui talem praxim introducere vellent, priùs coram Deo ponderare ſatagant. Flaminius Pariſius, tit. de Reſignat. lib. 6.q.3.n.14. Laurentius Bouchellius, in ſumma Beneficiali, juxta uſū & praxim Galliæ, verbo: Regreſſus.

Quæſt.

Digitized by Google

Quæſt. 17. Peccat-ne graviter, qui fraudulentam facit permutationem, aut reſignationem in favorem, ita ut reſignans, de conſenſu reſignatarii, proviſiones Beneficii reſignati apud ſe habeat, aut illas tradat reſignatario eâ conditione, ut ante mortem reſignantis, poſſeſſionem non capiat?

Reſp. Certum eſt ex Canonibus, quòd licèt reſignationes ita liberæ ſint, ut nullus cogatur Juri ſuo cedere: ubi tamen factæ ſunt, ita ligant eum qui ſpontè ceſſit, ut nullo modo poſſit regredi ad Beneficium: ſicut Eſau, vendito Jure primogenituræ Jacobo fratri, non ampliùs recuperare illud potuit. *Quàm periculoſum ſit in divinis rebus*, inquit Sanctus Cyprianus ſcribens ad Sanctum Cornelium Papam, *ut quis cedat Iuri ſuo & poteſtati, Scriptura ſacra declarat, cùm Eſau primatus ſuos inde perdidit, nec recipere poſtmodùm potuit, quod ſemel ceſſit.*

Can. Quã periculoſum, 7. q. 1.

Itaque veræ Confidentiæ crimen incurrit, quiſquis ita Beneficium reſignat; quia ſemper intentionem habet regrediendi ad Beneficium reſignatum, contra Decretum Alexandri Papæ III. in quo ſtatuitur, eum qui ſemel Beneficium reſignavit, non poſſe ampliùs regredi, niſi de novo ipſi conferatur.

Cap. Ex tranſmiſſa de Renuntiatione,

Quæſt. 18. Licet-ne reſignare Beneficium in favorem causâ permutationis: id eſt, reſignare cnm ea conditione, ut reſignatarius Beneficium, quod poſſidet, viciſſim reſignet in favorem primi reſignantis?

Reſp. Urbanus Papa III. hâc de re conſultus, ita reſpondit: *Generaliter itaque teneas, quòd commutationes præbendarum de Iure fieri non poſſunt, præſertim pactione*

Cap. Quæſitum, de rerum permutatione.

ne præmiſſa: quæ circa ſpiritualia vel connexa ſpiritualibus, labem ſemper continet ſimoniæ. Si autem Epiſcopus cauſam inſpexerit neceſſariam, licitè poterit de uno loco ad alium transferre perſonas, ut qui uno loco minùs ſunt utiles, alibi ſe valeant utiliùs exercere.

Ex quibus verbis concludere licet, prohibitum non eſſe reſignare Beneficium in favorem cauſâ permutationis, in manibus Epiſcopi, modò intendatur ptincipaliter majus Eccleſiæ bonum.

Quæſt. 19. Si omnia pacta, omneſque conventiones, in permutatione Beneficiorum prohibita ſint: vix ullum unquam permutari poterit Beneficium.

Reſp. Non omninò prohibentur partes inter ſe convenire, modò ea tantùm conditione conveniant, ut Epiſcopus probet conventiones factas, ita ut permutatio non fiat vi & virtute pacti priùs facti, ſed ſolùm ob authoritatem Epiſcopi conſentientis & approbantis. *Nec fiat aliquid*, inquit Sanctus Antoninus, *ex partium pacto, ſed ex officio & juſſione judicis*. Et, ut ait Gloſſa, *Tractatus de permutandis Beneficiis eſt permiſſus, dummodò non fiat pactio aſſerta inter partes; ſed totum ponatur in arbitrio ſuperioris*. S. Anton. p. 3. tit. 15. cap. 2. Gloſſa in Clem. 1. de rerum permutatione.

Unde etiam Jacobus Cardinalis Boncompagnus, in Synodo Bononienſi, ſic decernit: *Beneficiorum permutatio, non niſi ex legitima cauſa, à Nobis approbanda, concedetur. Caveant tamen permutantes, ne pinguiores reditus anhelantes, abjecto motivo majoris lucri moveantur: ſæpè enim in deteriora devolvitur, qui prioris Eccleſiæ connubia diſſolvit ſpe uberioris proventus, & infortunia colligit, qui bonorum commoda quærit.* Synodus Bonon: lib. 3. c. 9. ann. 1698.

Quæſt.

Quæſt. 20. Quandonam reſignatio, cauſâ permutationis, cenſeri debet ſimoniaca?

S.Th. in 4. ſent. diſt. 25. q. 3. art. 3. ad 8.

Reſp. Ex S. Thoma, *Si pro aliquo terreno commodo utriuſque, vel alterius, fiat permutatio, eſt ſimonia; ſi autem pro aliquo ſpirituali, utpote quia hic in illo loco meliùs poſſit Deo ſervire, non eſt ſimonia: Vnde tunc poteſt fieri permutatio authoritate Epiſcopi Diæceſani.* Unde licet colligere cum Urbano III. in loco jam citato, quòd *Generaliter commutationes Præbendarum de jure fieri non poſſunt, præſertim pactione præmiſſa, quæ circa ſpiritualia, vel ſpiritualibus connexa, labem ſemper continet ſimoniæ.* Sed cùm nimiùm videatur in praxi, quòd plerique permutantes proprium temporale commodum quærant, quid aliud dicere poſſumus, niſi ut plurimùm in permutationibus reperiri ſimoniam?

Can. Quæſitum, de rerum permutatione.

Quæſt. 21. Licet-ne reſignare Beneficium in favorem alterius Beneficiarii, ut viciſſim reſignet ille ſuum in favorem conſanguinei aut amici primi reſignantis?

Reſp. Certum eſt primò, has reſignationes fieri non poſſe, niſi in manibus ſummi Pontificis, cùm reſignationes in favorem ſint ſimoniacæ de Jure Eccleſiaſtico, niſi fiant permutationis causâ, ut ſuperiùs dictum eſt: Proindeque ſolus Pontifex eas admittere poteſt, quia ſolus poteſt pro utilitate Eccleſiæ purgare tales Juris Eccleſiaſtici ſimonias.

Notandum eſt ſecundò, ſæpiùs in his reſignationibus reperiri ſimoniam de Jure Divino, à qua nec etiam ſummus Pontifex diſpenſat, ut dictum eſt ſupra num. 8. ſed juxta Sanctum Thomam: *Si tamen aliquis det Beneficium Eccleſiaſticum alicui, hoc pacto & ea intentione, ut exinde ſuis conſangui-*

S.Th. 2.2. q. 100. ar. 5. ad 2.

neis

Digitized by Google

neis provideat, eſt manifeſta ſimonia, ſcilicet de jure Divino. Quod tamen fit in caſu propoſito; certum eſt enim, eum qui Beneficium reſignat alteri Beneficiario, eâ conditione, ut ipſe quoque ſuum reſignet alicui conſanguineo ſuo vel amico, ut plurimùm intendere commodum temporale conſanguinei vel amici, in hac ſua reſignatione Beneficii; committit igitur ſimoniam de jure Divino, & conſequenter tales reſignationes in quæſtione propoſitæ, illicitæ omninò ſunt.

Quæſt. 22. Licet-ne Beneficiariis Coadjutores aſſumere cum ſpe futuræ ſucceſſionis?

Reſp. Coadjutoriæ cum certâ ſpe ſuccedendi, penitùs fuerunt ſacris Canonibus ignotæ, ſaltem in Beneficiis Epiſcopatu inferioribus. Sed ſenſim ſine ſenſu introductæ fuerunt, ex diſpenſatione, ultimis Eccleſiæ ſæculis, contra primam Conciliorum intentionem, quæ ſemper multùm ab his omnibus abhorruerunt, quæ quandam hæreditariæ ſucceſſionis imaginem referunt in Beneficiis. *Accepimus*, inquit Alexander Papa III. *quod quædam ſunt Eccleſiæ Clericis tali tenore conceſſæ, quod poſt eorum obitum alii nominati ſuccedant. Verùm quoniam hoc iniquum eſt, & ſacris Canonibus inimicum, & ideo non debet aliquatenùs tolerari: mandamus, quatenus hujuſmodi ſucceſſiones tam deteſtabiles & iniquas, appellatione ceſſante, prohibeas, & omninò frivolas & inanes eſſe decernas.* Cap. Accepimus, de pactis.

Ut tales ſucceſſiones rejicerentur, ita ſtatuit Concilium Tridentinum: *Cùm in Beneficiis Eccleſiaſticis ea quæ hæreditariæ ſucceſſionis imaginem referunt, ſacris Canonibus ſint odioſa, & Patrum Decretis contraria.. in Coadjutoriis quoque cum futura ſucceſſione,* Concilio Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 7.

idem

Digitized by Google

idem poſthac obſervetur, ut nemini in quibuſcumque Beneficiis Eccleſiaſticis permittantur. Quòd ſi quandoque Eccleſiæ Cathedralis, aut Monaſterii urgens neceſſitas, aut evidens utilitas poſtulet Prælato dari Coadjutorem, is non aliàs cum futura ſucceſſione detur, quàm hæc cauſa priùs diligenter à ſanctiſſimo Romano Pontifice ſit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum ſit, quæ à Iure & Decretis hujus ſanctæ Synodi in Epiſcopis & Prælatis requiruntur: aliàs conceſſiones ſuper his factæ, ſubreptitiæ eſſe cenſeantur.

Fagnanus in lib. 3. Decretal. cap. Nulla, de Conceſſione præbendæ. num. 71.

Hoc Concilii Decretum attentè perpendens Proſper Fagnanus, celeberrimus Eccleſiæ Romanæ Prælatus, & eruditiſſimus Canonum interpres, *Ex hoc contextu*, inquit, *luce clariùs apparet, Coadjutorias cùm futura ſucceſſione à ſancta Synodo non eſſe permiſſas ſummo Pontifici quacumque de cauſa, niſi in Cathedralibus & Monaſteriis: nam cùm præmiſerit regulam univerſalem negativam in quibuſcumque Beneficiis, & ab illa exceperit tantùm Cathedrales & Monaſteria ex urgenti cauſa; utique hæc exceptio firmat regulam in contrarium in Canonicatibus & aliis Beneficiis; adeo ut in illis, quacumque de cauſa, Coadjutoriæ cum futura ſucceſſione de cætero à ſummo Pontifice nullatenùs ſint permittendæ. Vnde poſt Concilium nemini fuerunt conceſſæ uſque ad tempora Sixti quinti.*

Poteſt quidem ſummus Pontifex, utens ſuæ plenitudine poteſtatis, diſpenſare in hoc Concilii Decreto; verùm cùm id non faciat, niſi propter graves rationes ad majus Eccleſiæ bonum pertinentes: videtur Concilium, cui Pontificis authoritas perſpecta erat, quodammodò innuiſſe, vix ullas afferri poſſe rationes ſatis urgentes ad con-

concedendas Coadjutorias, & ad derogandum huic Conciliari conſtitutioni in Beneficiis inferioribus, quorum munera non ita ſunt Eccleſiæ neceſſaria, ut propterea ejus diſciplinæ tale vulnus inferri debeat: maximè cum reperiri facilè poſſit alia via Canonibus magis conformis, ad ſupplendum defectum talium Beneficiatorum, ut ſcilicet detur eis Coadjutor juxta Jus commune, aſſignatâ ei congruâ Beneficii portione, ſed ſine ſucceſſionis ſpe.

Hoc modo Lucius Papa III. ſic de Rectoribus, ſeu Parochis infirmis loquitur: *De Rectoribus Eccleſiarum lepræ macula uſque adeo infectis, quòd altari ſervire non poſſunt, nec ſine magno ſcandalo eorum qui ſani ſunt, Eccleſias ingredi; hoc volumus te tenere, quòd eis dandus eſt Coadjutor, qui curam habeat animarum, & de facultatibus Eccleſiæ ad ſuſtentationem ſuam congruam recipiat portionem.* Idem ferè habetur in Concilio Tridentino.

Cap. de Rectoribus, de Clerico ægrotâte.

Cōc. Trid. ſeſſ. 21. de refor. c.6.

Quocirca Canonicis, aliiſque Beneficiariis qui Coadjutores optant, priùs coram Deo examinare convenit, utrum ſolius utilitatis Eccleſiæ intuitu id agant, & utrum commodum, quod Eccleſia inde perceptura eſt, prævalere & præponderare poſſit tot Canonum violationi, & inſurgenti periculo, ne hoc modo ſpecies quædam ſucceſſionis hæreditariæ in Beneficia introducatur, neve præbeatur occaſio mortem proximi optandi: quæ ultima res, tanti momenti viſa eſt Concilio Lateranenſi, præſidente Alexandro Papâ III. congregati, ut Decretum ediderit his verbis: *Nulla Eccleſiaſtica miniſteria, ſeu etiam Beneficia, vel Eccleſiæ tribuantur alicui, ſeu promittantur, antequam vacent; ne deſiderare quis mortem proximi videatur, in*

Conc. Lateran. ſub Alexan. III. Can. 2. refertur in cap. Nulla, de Conceſſione Præbendæ.

cujus locum & Beneficium ſe crediderit ſucceſſurum; cùm enim in ipſis etiam legibus gentilium inveniatur inhibitum, turpe eſt, & Divini plenum animadverſione Iudicii, ſi locum in Eccleſia Dei futuræ ſucceſſionis expectatio habeat, quam ipſi etiam Gentiles condemnare curarunt.

Neque verò putandum, memoriam gratiæ acceptæ à principali Beneficiario, ſufficere ad excludendum à Coadjutoris mente omne illius mortis deſiderium; nam ſatis periculoſum eſt, ne Coadjutor videns, ſe Beneficium obtinere non poſſe, niſi morte Principalis interveniente, & interim teneri ſe, ſine ullo prorſus emolumento, omnia Beneficii onera portare, cupiditate ſecretò impellente, annos laborioſos conſiderans, tædio ſenſim afficiatur, & longiorem Beneficiarii vitam non amet. Unde etiam in ſimili planè caſu obſervat Gloſſa, quòd *Non tenet promiſſio de Præbenda non vacante, etiam de conſenſu ejus qui tenet eam.*

Gloſſ. in cap. Nulla, de Conceſſione Præbendæ: verbo, Cōdemnare.

Quæſt. 23. Licet-ne ante obitum Titularis, petere Beneficium vacaturum ab eo qui jus habet illud conferendi?

Reſp. Id non licet, & expreſsè prohibetur in Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. loco mox relato; cùm enim promitti non poſſit Beneficium nondum vacans, nec etiam conſequenter peti licitè poteſt. Et Collator, ſeu Patronus Beneficii, nunquam debet illud promittere, antequam certus ſit de morte Titularis. Rationem aſſignat Concilium, ne talis promiſſio præbeat occaſionem optandæ mortis illius, cujus Beneficium quis ſe obtinere ſperat.

Caput VI.

De pluralitate Beneficiorum.

Quæſt. 1. Licet-nè plura ſimul poſſidere Beneficia?

Reſp. Primò, juxta Concilium Tridentinum, non licet habere plura Beneficia incompatibilia; ita enim ſtatuitur: *Illi verò qui in præſenti plures Parochiales Eccleſias, aut unam Cathedralem & aliam Parochialem obtinent, cogantur omninò, quibuſcumque diſpenſationibus ac unionibus ad vitam non obſtantibus, una tantùm Parochiali, vel ſola Cathedrali retenta, alias Parochiales infrà ſpatium ſex menſium dimittere: alioquin tam Parochiale, quàm Beneficia omnia quæ obtinent, ipſo jure vacare cenſeantur; nec ipſi antea illa obtinentes, tuta conſcientia, fructus poſt dictum tempus retineant.* Cōc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 17.

Illud autem ſex menſium tempus, datum fuit ad renuntiandum pluralitati Beneficiorum incompatibilium, quæ poſſidebantur ante Concilium; nam nunc qui obtinet à ſancta Sede Beneficium incompatibile cum alio jam poſſeſſo, habet tantùm duos menſes ad renunciandum priori purè & ſimpliciter in manibus ſummi Pontificis: quo tempore elapſo ſine tali renunciatione, omnia Beneficia vacarent, ut expreſsè de ſtilo apponitur in Bullis. Si verò obtineatur Beneficium ab Epiſcopo incompatibile cum alio quod quis poſſidet, tunc ſtatim, & antequam apprehendatur poſſeſſio ſecundi Beneficii, renuntiandum eſt primo; alioquin ipſo jure vacaret.

In Gallia, in foro externo, poſſideri poſſunt per annum duo Beneficia etiam

incompatibilia; quia non cenſetur quis pacificus poſſeſſor ſecundi Beneficii, niſi per annum id poſſederit. Attamen in foro interno, ubi quis rationabiliter judicat, ſe pacificè poſterius Beneficium poſſidere poſſe, teneri videtur coram Deo, & in foro conſcientiæ, ſtatim alterutrum eligere, poſtquam conſultò per ardentiores preces Deo, & audito pio prudentique Directore ſeu Confeſſario, diſcernere quis potuerit, in quo potiſſimùm Beneficio Deo meliùs famulari, ſuamque & proximi ſalutem procurare faciliùs valeat. Quod idem præſtandum eſt, ut eligere poſſit, tutâ conſcientiâ, Eccleſiaſticum virum, quem coram Deo putat eſſe digniorem aptioremque ad deſerviendum illi Beneficio, quod ipſe dimiſſurus eſt in illius favorem. Niſi tamen velit electionem committere legitimo Beneficii Collatori, quod ſæpiùs tutius eſt, & Eccleſiæ intentioni magis videtur conſonum; præſertim cùm probabiliter ſperatur, fore ut Collator Beneficium dimiſſum ſolius Dei intuitu conferat digniori.

Cõc. Trid. ſeſſ. 24. de reſor. c. 17.

Secundò, ex eodem Concilio Tridentino, non minùs certum eſt, licitum non eſſe plura Beneficia ſimplicia poſſidere, ſi unum ex his ad honeſtam Beneficiarii ſuſtentationem ſufficiat; ſic enim loquuntur Patres: *Cùm Eccleſiaſticus ordo pervertatur, quando unus plurium officia occupat Clericorum, ſanctè ſacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Eccleſiis conſcribi: Verùm quia multi improbæ cupiditatis affectu, ſeipſos, non Deum, decipientes, ea quæ benè conſtituta ſunt, variis artibus eludere, & ſimul plura Beneficia obtinere non erubeſcunt: ſancta Synodus debitam regendis Eccleſiis diſciplinam reſtituere cupiens, præ-*

ſenti

ſenti Decreto, quod in quibuſcumque perſonis, quocumque titulo, etiamſi Cardinalatus honore fulgeant, mandat obſervari: ſtatuit, ut in poſterum unum tantùm Beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur; quod quidem ſi ad vitam ejus cui confertur, honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominùs aliud ſimplex ſufficiens, dummodò utrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferre.

Unde concludere licet, ſacrum Concilium prohibere omnibus, ne ipſis quidem Cardinalibus exceptis, ne plura Beneficia, etiam ſimplicia, ſimul habeant, quando unum ex his ſufficit ad honeſtam ſuſtentationem. Prohibet etiam pluralitatem Beneficiorum curam animarum habentium, aut perſonalem reſidentiam requirentium, licèt unum non ſufficiat ad ſuſtentationem.

Quæſt. 2. Poſſet-ne reſponderi huic expreſſæ Concilii Tridentini authoritati, Concilium Tridentinum non eſſe in Gallia uſu receptum; & ita hanc legem contra pluralitatem latam, Gallos non afficere?

Reſp. Ut huic quæſtioni reſpondeatur, ſupponendum eſt primò, ea quæ à generalibus Conciliis definita ſunt, in his quæ pertinent ad bonos mores, perinde ac in his quæ ſpectant ad fidem, eſſe certa & indubitata, omneſque omninò Chriſtianos, ſine ullo planè diſcrimine, teneri illis Decretis obedire; nec ullo modo neceſſarium eſt, ut talia Decreta publicentur, aut recipiantur, quia infallibilitas ſacris à Deo conceſſa Conciliis, quæ univerſalem Eccleſiam repræſentant, non poteſt ab hominum voluntate pendere, aut ad aliquas nationes limitari, quæ Conciliorum publicationi conſenſerunt; neque verò quis

nunquam aſſerere auſus eſt, eorum Decreta publicatione aut receptione indigere aliquâ, niſi quatenùs in iis conduntur novæ leges ad externam Eccleſiæ diſciplinam ſpectantes.

Hoc poſito, aſſerere poſſumus, quòd Concilium Tridentinum, dum pluralitatem Beneficiorum illicitam eſſe definivit, nullam novam legem condidit, ſed antiquas tantùm renovavit & inſtauravit, quæ leges ad Jus naturale & divinum quodammodò pertinebant, & declaravit, talem pluralitatem eſſe malam. Quare certum eſt, eos qui ante Concilium duo ſimul poſſidebant Beneficia, quorum unum ad congruam ſuſtentationem ſufficiebat, peccaſſe. Verum quidem eſt, eos qui poſt Concilii definitionem eandem pluralitatem retinent, graviùs peccare; quia ignorantia quæ ante Concilium prætendi poterat, & minuere peccatum, poſt Concilium nullum poteſt habere locum. Denique Concilium nullum jus novum hac in re ſtatuit, ſed illud tantùm aperuit & declaravit, quod priùs erat ſtabilitum, nullâque propterea, hac de cauſa, publicatione aut receptione indigebat.

Memoires du Clergé tom. 1. page 479.

Prætereà legimus in Regiſtris publicis ſeu Commentariis Cleri Gallicani apud Antonium Vitrè Pariſiis impreſſis anno 1673. dictum Clerum, poſtquam ſæpiùs & inſtanter Concilii Tridentini publicationem petiiſſet, illud tandem recepiſſe in Conventu generali ejuſdem Cleri Gallicani habito Lutetię Pariſiorum anno 1615. ut conſtat ex Actis ejuſdem Cleri in ſupradicto libro inſertis: quæ hìc referre non incongruum duxi, ut omnes intelligant Clerici, ſe nullatenùs excuſari poſſe coram Deo, ab obſervatione Decretorum

Con-

Concilii, ſub prætextu quòd in Gallia receptum non fuerit, cùm videant, tot inſignes Præſules congregatos, & Clerum Gallicarum repræſentantes, putaſſe ſe teneri eadem Decreta obſervare, illorumque obſervationem procurare: atque etiam Concilium ſolemni ritu recepiſſe poſt maturam hâc de re deliberationem.

Inſtrumentum, ſeu Proceſſus verbalis eorum quæ geſta ſunt in Conventu generali Cleri Gallicani, ad recipiendum Concilium Tridentinum, die 19. Maji, & 7. Iunii 1615.

ARTICULUS III.

Poſt lectam deliberationem Cameræ Eccleſiaſticæ, in Comitiis ſeu Statibus generalibus, factam 23. die menſis Martii proximè præteriti: in qua Conventus generalis Cleri, menſe Majo præſentis anni congregandus, enixè rogatur, ut ſolicitè procuret, nihilque intentatum relinquat, ut petitioni factæ ab eadem Camera Eccleſiaſtica reſpondeatur.

Poſt audita Provinciarum Eccleſiaſticarum vota, concluſum fuit, quòd præſens Conventus ſolicitè in hoc ſe gerat, & inſtantiſſimè requirat ſupra petitam reſponſionem, præſertim ſuper Articulis ſelectis & Eccleſiæ magis utilibus, atque ſuper omnia proſequatur publicationem Concilii Tridentini.

Cùm deinde Conventus deliberare cœpiſſet ſuper receptione & publicatione ſancti Concilii Tridentini, ad quam obtinendam multi ſupplices libelli oblati ſunt Regiis Majeſtatibus à præcedentibus Conven-

„ tibus Cleri generalibus, à Comitiis ſub
„ Statibus generalibus, & à præſenti etiam
„ Conventu: Interim donec velint rectam
„ ſuper hac materia reſolutionem habere, &
„ favorabiliter reſpondere, inſequendo
„ etiam mentem defuncti Regis Henrici magni,
„ qui in una ex reſponſionibus datis libello
„ ipſi oblato à Clero anno 1602. decrevit,
„ quòd Conſtitutiones & Decreta ejuſdem
„ ſacri Concilii obſervarentur, hortans
„ Regni ſui Epiſcopos, ut huic obſervationi
„ invigilarent: poſt longam maturamque diſcuſſionem
„ & deliberationem, de communi
„ & unanimi totius Conventus conſenſu, facta
„ eſt & firmata concluſio, prout ſequitur.

„ Cardinales, Archiepiſcopi, Epiſcopi,
„ Prælati, aliique Eccleſiaſtici ſubſcripti, repræſentantes
„ Clerum generalem Galliæ,
„ in Cœnobio Auguſtinianorum Pariſiis
„ cum permiſſione Regia congregati: poſt
„ maturam deliberationem ſuper publicatione
„ Concilii Tridentini, unanimiter agnoverunt
„ & declararunt, agnoſcunt & declarant,
„ ſe teneri ex debito officii & in conſcientia
„ ad recipiendum, prout de facto
„ receperunt & recipiunt, dictum Concilium,
„ & ſe illud pro poſſe obſervaturos promittunt
„ miniſterio & authoritate ſpirituali &
„ Paſtorali.

„ Et ad procurandam ampliorem, & magis
„ ſolemnem ac peculiarem receptionem,
„ cenſent, Concilia Provincialia omnium
„ Metropolitanarum Provinciarum hujus
„ Regni, convocanda eſſe & celebranda in
„ unaquaque Provincia intra ſex menſes ad
„ ſummum, rogandoſque Illuſtriſſimos Archiepiſcopos
„ & Epiſcopos abſentes per
„ litteras à præſenti Conventu ſcriptas unà
„ cum exemplaribus præſentis Articuli; ut
„ in dictis Concilis Provincialibus Concilium

Digitized by Google

"lium Tridentinum recipiatur, & injungatur poſtmodùm, ut in particularibus Diœceſanis Synodis etiam recipiatur, juxta deliberationem & concluſionem Statuum generalium Regni, quæ concluſio hìc in fine inſerta eſt. Si quid autem impediat dictorum Conciliorum Provincialium præſcripto tempore convocationem, in Synodis nihilominùs Diœceſanis proximè ſequentibus dictum Concilium recipietur & obſervabitur in Diœceſibus.

Quæ omnia Præſules prædicti, & Eccleſiaſtici ſubſignati, promiſerunt & jurarunt ſe procuraturos & effecturos omni quo poterunt modo. Actum in Generali Conventu dicti Cleri, habito Lutetiæ Pariſiorum, apud Auguſtinianos, die 7. Julii, anno 1615.

Sequitur tenor Articuli Cameræ Eccleſiaſticæ in Statibus generalibus, de quo mentio facta fuit ſupra, & qui conformis eſt Articulo eâ de re à Camera Nobilium ſtabilito.

ARTICULUS IV.

"Dicti Eccleſiaſtici Regni veſtri, inhærentes præcedentibus precibus, & ſupplicibus libellis, multoties jam, ac diverſis temporibus Majeſtatis veſtræ prædeceſſoribus oblatis, tam in Comitiis generalibus Regni, quàm in Conventibus Cleri; cùm non poſſint, nec debeânt à precibus ſuis deſiſtere, aut defatigati ceſſare; quandoquidem agitur de Dei cultu, & de honore hujus Chriſtianiſſimæ Monarchiæ, quæ à tot annis, cum tanto cæterarum Catholicarum nationum ſtupore, præfert velut in fronte quandam hanc diviſionis notam: ſupplicantes humillimè Majeſtatem

„ veſtram obſecrantur, ut velit hanc gloriam
„ & coronam ſibi hactenùs à Deo reſervatam
„ amplecti, ac decernere, ut univerſale &
„ œcumenicum Tridentinum Concilium re-
„ cipiatur & publicetur in hoc Regno, ejuſ-
„ que Decreta ſerventur; ſine ullo tamen
„ præjudicio jurium veſtræ Majeſtatis, li-
„ bertatum Eccleſiæ Gallicanæ, Privilegio-
„ rum & exemptionum, Capitulis, Mona-
„ ſteriis & Communitatibus competen-
„ tium: Suplexque Sanctitati ſuæ libellus of-
„ feretur, ut hæc Privilegia & exemptiones
„ conſerventur, & integra permaneant, ita ut
„ nullum à dicta publicatione præjudicium
„ patiantur.

Ubi autem ſupradicta reſolutio & conclusio lecta fuit, omnes Illuſtriſſimi Prælati, cæterique Eccleſiaſtici eidem ſigillatim ſubſcripſerunt, & jurarunt in manibus dicti Domini Cardinalis, qui & ipſe prior juraverat, ſupra Sacro-ſancta Euangelia: ac decretum fuit, ut dicta concluſio ſubſcriberetur ab illis etiam deputatis, qui huic ſeſſioni non interfuerunt, & aliis Dominis Prælatis qui nunc in hac Civitate reperiuntur. Quod & factum fuit, ut conſtat ex Originali autographo ſeparatim ſcripto in uno Chartæ folio, cui ſubſcriptum fuit prout ſequitur:

Petrus Cardinalis de Gondy, Epiſcopus olim Pariſienſis.

Iacobus Cardinalis Perronius, Archiepiſcopus Senonenſis.

Franciſcus Cardinalis de la Rochefoucault, Epiſcopus Silvanectenſis.

Ludovicus, Archiepiſcopus Rhemenſis, primus Par Franciæ.

Hieronymus, Archiepiſcopus Viennenſis.

Paulus, Archiepiſcopus Aquenſis.

Leo-

Leonardus, Archiepiſcopus Auxitanus.
Andreas, Patriarcha Bituricenſis.
Guillelmus, Archiepiſcopus Ebredunenſis.
Franciſcus, Archiepiſcopus Auguſtopolitanus, Coadjutor Rhotomagenſis.
I. de l'Eſtan, Epiſcopus Carcaſſonenſis.
F. Pierre, Epiſcopus Mirapicenſis.
L. Epiſcopus Agathenſis.
Franciſcus, Epiſcopus Abrincenſis.
Carolus, Epiſcopus Andegavenſis.
Carolus, Epiſcopus Nannetenſis.
Cyrus, Epiſcopus Cabillonenſis.
Carolus de Balzac, Epiſcopus Noviomenſis, Par Franciæ.
R. Potier, Epiſcopus & Comes Bellovacenſis, Par Franciæ.
I. Epiſcopus Tullenſis.
Bertrandus d'Eſchaux, Epiſcopus Bajonenſis.
Ægidius, Epiſcopus Tolonenſis.
Franciſcus, Epiſcopus Vabrenſis.
Salvator de Hiarſe, Epiſcopus Tarbenſis.
Ioannes de Vieuxpont, Epiſcopus Meldenſis.
Ioannes Bertier, Epiſcopus Rivenſis.
Gabriel, Epiſcopus Aurelianenſis.
Renatus, Epiſcopus Trecenſis.
Euſtachius, Epiſcopus Nivernenſis.
Stephanus Polueret, Epiſcopus Electenſis.
Ioannes, Epiſcopus Gratianopolitanus.
Antonius de Maitie, Epiſcopus Oloronenſis.
Franciſcus de Medavi, Epiſcopus Lexovienſis.
P. Huraud, Epiſcopus Carnotenſis.
Claudius, Epiſcopus Aginnenſis.
Iacobus, Epiſcopus Bajocenſis.
I. de Saletes, Epiſcopus Laſcurenſis.
C. Noailles, Epiſcopus ſancti Flori.
P. Antonius Peraud, Epiſcopus Helenopolitan. Coadjutor Vticenſis.

Iacobus, Epiſcopus Sagienſis.

Sebaſtianus, Epiſcopus & Dux Lingonenſis, Par Franciæ.

Henricus, Epiſcopus Pariſienſis.

Ægidius, Epiſcopus Convenenſis.

Benjaminus, Epiſcopus & Dux Laudunenſis, Par Franciæ.

Petrus, Epiſcopus Epheſinus, Coadjutor Viennenſis.

Vitalis, Epiſcopus Emeſinus, Coadjutor Carcaſſonenſis.

Stephanus, Epiſcopus Graſſenſis.

Petrus de Flaires, Epiſcopus ſancti Pontii.

Andreas, Epiſcopus Valentinenſis, & Dienſis.

P. De Cornuſſon, Coadjutor Vabrenſis.

Hiſnaand. Epiſcopus Glandatenſis.

P. Aleaume, Epiſcopus Regienſis.

I. Epiſcopus Vaſatenſis.

Franciſcus de Gondy, Decanus Eccleſiæ Pariſienſis.

P. Habert, Regius Conſiliarius, ſupplicum libellorum Magiſter, Prior ſancti Arnaldi Creſpienſis.

Leonorus d'Etampes, de Valencei, Abbas de Bourgueil.

Robertus Bollene, Prior Parcenſis, major Archidiaconus, Officialis & Vicarius generalis Diœceſis Ebroicenſis.

Alphonſus de Breteville, Cancellarius Eccleſiæ Rhotomagenſis.

Carolus de la Sauſſaye, Curatus ſancti Iacobi in Macello.

Carolus Fougeu, Abbas ſancti Everti Aurelianenſis.

Claudius Antonius d'Hebrard, de S. Sulpice, Abbas de la Garde-Dieu, magnus Archidiaconus Cadurcenſis.

Petrus

Petrus de Pereiſſac, Canonicus, & Vice-Decanus Burdegalenſis.

Ioannes Aubert, magnus Archidiaconus Rhemenſis.

Iacobus du Lac, Prior Noſtræ-Dominæ de Auditu.

Carolus de Bouves, Vicarius generalis Pontis ad Iſaram.

Ioannes de Bouſſartigue, Canonicus & Sindicus Cleri Convenenſis, pro Provincia Auxitana.

Antonius de Bavaſtre, Dominus & Curatus d'Arcaville, pro Provincia Rhotomagenſi.

Frater Guillelmus Elias, Prior de Cleville, pro Rhotomagenſi.

Ioannes de Bertier, Abbas Capellæ, magnus Tholoſæ Archidiaconus.

Claudius de Rueil, magnus Turonenſis Archidiaconus.

Duo recentes Agentes Cleri deſignati.

Honoratus Sabatier, Archidiaconus Arelatenſis.

Ioſephus Dalmas, Præpoſitus ſancti Iacobi de Sents, Ebredunenſis.

Duo antiqui Cleri Agentes.

Martinus de Racine, Canonicus Pariſienſis, Abbas de la Vernuſſe.

Petrus Behety, Archidiaconus Convenenſis.

Michael Sublt, Abbas de Vendome, pro Senonenſi.

Stephanus Signoret, Præpoſitus Aptenſis, pro Aquenſi.

Gabriel Maran, Abbas de Dorat, pro Bituricenſi Provincia.

Chriſtophorus du Verdier, Abbas de Pebrac, pro Bituricenſi.

Gabriel du Croc, Præpoſitus Claromontanus, pro Bituricenſi.

A. Pons

Iacobus, Epiſcopus Sagienſis.

Sebaſtianus, Epiſcopus & Dux Lingonenſis, Par Franciæ.

Henricus, Epiſcopus Pariſienſis.

Ægidius, Epiſcopus Convenenſis.

Benjaminus, Epiſcopus & Dux Landunenſis, Par Franciæ.

Petrus, Epiſcopus Epheſinus, Coadjutor Viennenſis.

Vitalis, Epiſcopus Emeſinus, Coadjutor Carcaſſonenſis.

Stephanus, Epiſcopus Graſſenſis.

Petrus de Flaires, Epiſcopus ſancti Pontii.

Andreas, Epiſcopus Valentinenſis, & Dienſis.

P. De Cornuſſon, Coadjutor Vabrenſis.

Hiſnaand. Epiſcopus Glandatenſis.

P. Aleaume, Epiſcopus Regienſis.

I. Epiſcopus Vaſatenſis.

Franciſcus de Gondy, Decanus Eccleſiæ Pariſienſis.

P. Habert, Regius Conſiliarius, ſupplicum libellorum Magiſter, Prior ſancti Arnaldi Creſpienſis.

Leonorus d'Etampes, de Valencei, Abbas de Bourgueil.

Robertus Bollene, Prior Parcenſis, major Archidiaconus, Officialis & Vicarius generalis Diæceſis Ebroicenſis.

Alphonſus de Breteville, Cancellarius Eccleſiæ Rhotomagenſis.

Carolus de la Sauſſaye, Curatus ſancti Iacobi in Macello.

Carolus Fougeu, Abbas ſancti Everti Aurelianenſis.

Claudius Antonius d'Hebrard, de S. Sulpice, Abbas de la Garde-Dieu, magnus Archidiaconus Cadurcenſis.

Petrus

Petrus de Pereiſſac, Canonicus, & Vice-Decanus Burdegalenſis.

Ioannes Aubert, magnus Archidiaconus Rhemenſis.

Iacobus du Lac, Prior Noſtræ-Dominæ de Auditu.

Carolus de Bouves, Vicarius generalis Pontis ad Iſaram.

Ioannes de Bouſſartigue, Canonicus & Sindicus Cleri Convenenſis, pro Provincia Auxitana.

Antonius de Bavaſtre, Dominus & Curatus d'Arcaville, pro Provincia Rhotomagenſi.

Frater Guillelmus Elias, Prior de Cleville, pro Rhotomagenſi.

Ioannes de Bertier, Abbas Capellæ, magnus Tholoſæ Archidiaconus.

Claudius de Rueil, magnus Turonenſis Archidiaconus.

Duo recentes Agentes Cleri deſignati.

Honoratus Sabatier, Archidiaconus Arelatenſis.

Ioſephus Dalmas, Præpoſitus ſancti Iacobi de Sents, Ebredunenſis.

Duo antiqui Cleri Agentes.

Martinus de Racine, Canonicus Pariſienſis, Abbas de la Vernuſſe.

Petrus Behety, Archidiaconus Convenenſis.

Michael Sublt, Abbas de Vendome, pro Senonenſi.

Stephanus Signoret, Præpoſitus Aptenſis, pro Aquenſi.

Gabriel Maran, Abbas de Dorat, pro Bituricenſi Provincia.

Chriſtophorus du Verdier, Abbas de Pebrac, pro Bituricenſi.

Gabriel du Croc, Præpoſitus Claromontanus, pro Bituricenſi,

A. Pons

Iacobus, Epiſcopus Sagienſis.

Sebaſtianus, Epiſcopus & Dux Lingonenſis, Par Franciæ.

Henricus, Epiſcopus Pariſienſis.

Ægidius, Epiſcopus Convenenſis.

Benjaminus, Epiſcopus & Dux Laudunenſis, Par Franciæ.

Petrus, Epiſcopus Epheſinus, Coadjutor Viennenſis.

Vitalis, Epiſcopus Emeſinus, Coadjutor Carcaſſonenſis.

Stephanus, Epiſcopus Graſſenſis.

Petrus de Flaires, Epiſcopus ſancti Pontii.

Andreas, Epiſcopus Valentinenſis, & Dienſis.

P. De Cornuſſon, Coadjutor Vabrenſis.

Hiſnaand. Epiſcopus Glandatenſis.

P. Aleaume, Epiſcopus Regienſis.

I. Epiſcopus Vaſatenſis.

Franciſcus de Gondy, Decanus Eccleſiæ Pariſienſis.

P. Habert, Regius Conſiliarius, ſupplicum libellorum Magiſter, Prior ſancti Arnaldi Creſpienſis.

Leonorus d'Etampes, de Valencei, Abbas de Bourgueil.

Robertus Bollene, Prior Parcenſis, major Archidiaconus, Officialis & Vicarius generalis Diæceſis Ebroicenſis.

Alphonſus de Breteville, Cancellarius Eccleſiæ Rhotomagenſis.

Carolus de la Sauſſaye, Curatus ſancti Iacobi in Macello.

Carolus Fougeu, Abbas ſancti Everti Aurelianenſis.

Claudius Antonius d'Hebrard, de S. Sulpice, Abbas de la Garde-Dieu, magnus Archidiaconus Cadurcenſis.

Petrus

Petrus de Pereiſſac, Canonicus, & Vice-Decanus Burdegalenſis.

Ioannes Aubert, magnus Archidiaconus Rhemenſis.

Iacobus du Lac, Prior Noſtræ-Dominæ de Auditu.

Carolus de Bouves, Vicarius generalis Pontis ad Iſaram.

Ioannes de Bouſſartigue, Canonicus & Sindicus Cleri Convenenſis, pro Provincia Auxitana.

Antonius de Bavaſtre, Dominus & Curatus d'Arcaville, pro Provincia Rhotomagenſi.

Frater Guillelmus Elias, Prior de Cleville, pro Rhotomagenſi.

Ioannes de Bertier, Abbas Capellæ, magnus Tholoſæ Archidiaconus.

Claudius de Rueil, magnus Turonenſis Archidiaconus.

Duo recentes Agentes Cleri deſignati.

Honoratus Sabatier, Archidiaconus Arelatenſis.

Ioſephus Dalmas, Præpoſitus ſancti Iacobi de Sents, Ebredunenſis.

Duo antiqui Cleri Agentes.

Martinus de Racine, Canonicus Pariſienſis, Abbas de la Vernuſſe.

Petrus Behety, Archidiaconus Convenenſis.

Michael Sublt, Abbas de Vendome, pro Senonenſi.

Stephanus Signoret, Præpoſitus Aptenſis, pro Aquenſi.

Gabriel Maran, Abbas de Dorat, pro Bituricenſi Provincia.

Christophorus du Verdier, Abbas de Pebrac, pro Bituricenſi.

Gabriel du Croc, Præpoſitus Claromontanus, pro Bituricenſi,

A. Pons

A. Pons de la Grange, Archidiaconus ſancti Flori.

Andreas Venot, Cantor Auguſtodunenſis, Deputatus à Provincia Lugdunenſi, Officialis & Sindicus.

Iſ. du Faur, Præceptor & Officialis Gratianopolitanus, Deputatus Provinciæ Vienenſis.

L. Bars, Cancellarius, & Vicarius generalis Bitterenſis, Deputatus Provinciæ Narbonnenſis.

Quæſt. 3. Poteſt-ne probari, pluralitatem Beneficiorum etiam ſimplicium, quorum unum ſufficit ad honeſtam vitæ ſuſtentationem, fuiſſe malam & prohibitam ante Concilium Tridentinum?

Reſp. Conſtat, hanc pluralitatem in ſe malam eſſe, cùm ex præfato Concilio pervertat ordinem Eccleſiaſticum; quare pluribus Conciliis ante prohibita legitur. In Concilio generali Calcedonenſi ita ſtatuitur: *Non licèt Clericum conſcribi in duabus ſimul Eccleſiis*; quod idem eſt, ac duo ſimul habere Beneficia. In Concilio Nicæno II. ita habetur: *Clericus ab inſtanti tempore non connumeretur in duabus Eccleſiis; negociationis enim eſt hoc, & turpis commodi proprium, & ab Eccleſiaſtica conſuetudine penitùs alienum. Vnuſquiſque ergo, ſecundùm Apoſtolicam vocem, in quo vocatus eſt, in hoc debet manere, & in una locari Eccleſia. Quæ enim per turpe lucrum in Eccleſiaſticis rebus efficiuntur, aliena conſiſtunt à Deo.*

Concilio Calcedon. Can. 10.

Concilio Nicæn. 2. actione 8. Can. 15.

Verùm Decretum ab Urbano Papa II. in Concilio Placentino editum, dirimit omnes ferè quæſtiones, quæ hac de re agitari poſſunt: *Omninò*, inquit ſummus Pontifex, *in duabus aliquem titulari Eccleſiis non li-*

Urban. II. in Concil. Placētino ann. 1095. Can. 15. refert., in

liceat, ſed unuſquiſque in qua titulatus eſt, in ea tantum Canonicus habeatur. Licèt enim, Epiſcopi diſpoſitione, unus diverſis præeſſe poſſit Eccleſiis; Canonicus tamen Præbendarius, niſi unius Eccleſiæ, in qua conſcriptus eſt, eſſe non debet. Si quæ tamen Capellæ ſunt, quæ ſuis reditibus Clericos ſuſtentare non poſſunt, ea cura ac diſpoſitio Præpoſito majoris Eccleſiæ, cui Capellæ ſubditæ eſſe videntur, immineat, & tam de poſſeſſionibus, quàm de Eccleſiaſticis Capellarum Officiis ipſe provideat. Cam Sanctorum dist. 70.

Notandum, quòd Pontifex ſtatuit, nullum Clericum poſſe duos titulos poſſidere in duabus Eccleſiis, nec poſſe conſcribi niſi in Canone (id eſt, in Regiſtro Clericorum qui recipiunt Canonem, ſeu menſuram & quantitatem conſuetam diſtributionum) unius Eccleſiæ, ſub cujus titulo ordinatus eſt. Nam etſi Epiſcopus poſſit regimen duarum Eccleſiarum uni Presbytero, dum id neceſſarium judicat, committere; non debet tamen eſſe Canonicus Præbendarius, niſi in Eccleſia in cujus Regiſtro conſcriptus eſt. Sed cùm à Pontifice peteretur, quid agendum circa minores Capellas, quarum una non ſufficiebat ad alendum Clericum, & utrum poſſent plures uni conferri? Reſpondit, dandam eſſe adminiſtrationem talium Capellarum Præpoſito Eccleſiæ, à qua pendebant, ut ſcilicet earum obligationes impleri curarent: nolens etiam in his minoribus Capellis pluralitatem concedere, licèt eſſent Beneficia ſimplicia, & earum una congruæ ſuſtentationi Beneficiarii non ſufficeret; ne contagioſum fieret exemplum, & ſenſim ſine ſenſu pluralitas Beneficiorum introduceretur, etiam quando unum ad honeſtam ſuſtentationem ſufficeret.

Guil-

Guillelm. Durandus, de modo celebrādi Concilii generalis, part. 2. tit. 21.

Guillelmus Durandus, celebris Doctor, & Epiſcopus Mimatenſis, qui floruit 14. Eccleſię ſæculo: *Theologorum*, inquit, *communiter hoc habet opinio, quòd ſi unum habens Beneficium, de quo poteſt, non lautè, nec ad elationem & pompam, ſed convenienter & mediocriter ſuſtentari, recipiat, vel retineat aliud, mortaliter peccat*. Loquitur autem generaliter de quibuslibet, ſine ulla exceptione, Beneficiis, tam ſimplicibus, quàm aliis. Quin etiam legimus in inſtructionibus datis Oratoribus Galliæ ad Concilium Tridentinum à Rege miſſis: *Unum tantùm Beneficium uni conferatur, ſublata, quod attinet ad pluralitatem, compatibilium & incompatibilium differentia: quæ diſtinctio, ut eſt nova, & antiquis Decretis incognita, ita Eccleſiæ Catholicæ magnam calamitatem attulit. Qui verò nunc duo vel plura poſſident, aut aliud tantùm retineant, quod intra breve tempus elegerint, aut in pænas antiquorum Canonum incidant*. Quia ſcilicet hæc pluralitas, etiam ante Concilium, mala & prohibita erat.

Inſtructiones, ſeu Memoriæ, pro Concilio Trid. p. 570.

Ann. 1607. tit. 29. Can. 6.

Unde etiam in Concilio Melchlinenſi ſic habetur: *Pluralitas Beneficiorum, & certum continet animarum periculum, & totius Ordinis Eccleſiaſtici perverſio eſt. Ideoque mandat Synodus, exactè obſervari, quidquid de ea decretum eſt in ſacro-Concilio Tridentino*.

S. Bern. apud S. Thomam. Quodlib. De Pluralitate Beneficiorū. Facultas Pariſienſis ann. 1238.

Poteſt inſuper idem probari authoritate Sancti Bernardi apud Sanctum Thomam ubi ſic loquitur: *Qui non unus, ſed plures eſt in Beneficiis, non unus, ſed plures erit in ſuppliciis*.

In celebri etiam Decreto Facultatis Pariſienſis diſerte aſſeritur, quòd *Nemo poteſt duo Beneficia, ſi unum ſit ſufficiens ad alendum eum, obtinere ſine mortali peccato*.

Ra-

Ratio autem, cur plura Beneficia, etiam ſimplicia, poſſideri non poſſunt ab uno ſine peccato, oritur partim ex obligatione quam Beneficia Beneficiario imponunt, partim ex utilitate quæ ex illorum reditu percipitur: Ex obligationibus quidem, quia Beneficium poſſidens, multas Deo tenetur fundere preces, quibus tum Deus, tum Eccleſia privantur; quando enim plura ab uno poſſidentur Beneficia, minuitur numerus Miniſtrorum orantium; & ſi poſſiderentur à pluribus, Dei cultus augeretur. Sumitur etiam ratio contra pluralitatem ex parte redituum; quia cùm Beneficiorum reditus dentur ad honeſtam ſuſtentationem, idque per modum eleemoſynæ (nam ut ait S. Auguſtinns, *Qui præſunt Presbyteri, accipiant ſuſtentationem neceſſitatis à populo, mercedem diſpenſationis à Deo*) ille qui Beneficium habet ſufficiens ad honeſtè vivendum, non ampliùs indiget illa eleemoſyna, & pauperibus aut Eccleſiis ea quodammodo ſurripit bona, quæ ex pluralitate Beneficiorum recipit.

S. Auguſt. lib. de Paſtoribus, cap. 2. circa finem.

Unde S. Thomas ſic loquitur: *Habere plures Præbendas, plures in ſe inordinationes continet: primò quia ſequitur diminutio cultus Divini, dum unus loco plurium inſtituitur. Sequitur etiam in aliquibus defraudatio voluntatum teſtatorum, qui ad hoc aliqua bona Eccleſiis contulerunt, ut certus numerus Deo deſervientium ibi eſſet. Sequitur etiam inæqualitas, dum unus pluribus Beneficiis abundat, & alius nec unum habere poteſt.* Et licèt dici poſſit, ſanctum Thomam loqui de Præbendis potiùs quàm de Beneficiis ſimplicibus; nihilominùs negari non poteſt, quin illius rationes militent contra pluralitatem Beneficiorum etiam ſimplicium.

S. Thom. Quodlib. 9. art. 15. in corp.

Quæſt.

Quæſt. 4. Licet-ne habere plura Beneficia ex diſpenſatione ſummi Pontificis?

Reſp. Doctiſſimè, ſuo more, huic quæſtioni ſic reſpondet Sanctus Thomas: *Licitum non eſt habere plures Præbendas, ſi non adſint illæ circumſtantię, quę illum actum poterant cohoneſtare, quantumcumque diſpenſatio interveniat; eo quòd diſpenſatio humana non aufert ligamen Iuris naturalis, ſed ſolùm ligamen Iuris poſitivi, quod per hominem ſtatuitur, & per hominem diſpenſari poteſt.* Unde licet concludere, quòd ubi unum Beneficium ſufficit ad ſuſtentationem, pluralitas eſt contraria Juri naturali & Divino, proindeque nullam admittit diſpenſationem, niſi pluralitas illa iis veſtita ſit circumſtantiis, quæ tollant contrarietatem juri Divino, & idcircò rationes diſpenſandi debent ſumi ex utilitate Eccleſiæ: Unde S. Bernardus: *Nec cuiquam*, inquit, *plures Dignitates in pluribus Eccleſiis habere licet, niſi diſpenſatoriè quidem, ob magnam vel Eccleſiæ neceſſitatem, vel perſonarum utilitatem,*

S. Th. ib.

S. Bern. ep. 271. ad Comitem Theobaldum.

Quæſt. 5. In quibuſnam circumſtantiis legitimè obtineri poſſunt plura Beneficia cum diſpenſatione ſummi Pontificis?

Reſp. Haberi poſſunt, dum adeſt legitima cauſa diſpenſandi, & aliqua circumſtantia efficiens, ut dicta pluralitas in hoc caſu non ſit contra jus Divinum. *Non eſt contra jus naturale*, inquit Sanctus Thomas, *habere plures Præbendas, ſi prædictæ inordinationes totaliter evacuentur: ut putà, ſi ſit neceſſitas in pluribus Eccleſiis ejus obſequii, & poſſit plus ſervire Eccleſiæ, vel tantumdem abſens, quàm alius præſens; & ſi quæ aliæ ſunt hujuſmodi. Si verò aliquis hac intentione plura Beneficia habeat, ut ſit ditior, ut lautiùs vivat, & ut faciliùs ad Epiſcopatum*

S. Thom. Quodlib, 9. artic. 15. in corp.

tum perveniat, non tolluntur prædictæ deformitates, ſed augentur.

In eandem ſententiam deſcendunt tres Cardinales verè inſignes, qui Romæ ſuam hâc de re opinionem vulgarunt.

Primò, quidem Cardinalis Cajetanus hoc diſertè aſſerit: *Nec excuſatur*, inquit, *peccatum mortale propter diſpenſationem Papæ ſine rationabili cauſa; quoniam diſpenſatio Papæ cadit ſuper jus poſitivum, & non ſuper jus Divinum aut morale: pluralitas autem Beneficiorum ſine rationabili cauſa, eſt contra jus Divinum & morale, quo communia Eccleſiæ bona diſtribui juſtè debent partibus Eccleſiæ.*

Cardinalis Cajetanus, in ſumma verb. Beneficium. num. 9.

Secundò, Cardinalis Toletus ſuam ſententiam exprimit his verbis: *Vt in foro exteriori poſſit aliquis plura Beneficia habere, ſatis eſt diſpenſatio; tamen ut in conſcientia & coram Deo tutus ſit, neceſſaria etiam eſt cauſa diſpenſationis: hæc autem cauſa debet eſſe in utilitatem Eccleſiæ, vel ob ipſius Eccleſiæ neceſſitatem. Quando cauſa non eſt in bonum Eccleſiæ, non eſt bona diſpenſatio, nec eſt homo ſecurus coram Deo.*

Cardinalis Tolet. lib. 5. de Inſtitutione Sacerdotũ. c. 8. n. 4.

Tertiò, Cardinalis Bellarminus in Inſtructionibus ad nepotem ſuum Epiſcopum Theanenſem directis: *Quia plures ſunt*, inquit, *qui plura Beneficia poſſident cùm diſpenſatione ſummi Pontificis, ſciendum eſt, Pontificum diſpenſationem, quando non adeſt juſta cauſa diſpenſandi, valere in foro fori, non in foro poli; ut apertè docet Sanctus Thomas.*

Cardinalis Bellarm. in Inſtructionibus ad Nepotẽ ſuum.

Idem cenſet Abbas Panormitanus, magnum Canonici Iuris lumen & decus, dum ait: *Diſpenſatus, etiam per Papam, circa pluralitatem Beneficiorum ſine cauſa, etiamſi ſit tutus quoad Eccleſiam militantem, non tamen quoad triumphan-*

Abbas Panorm. in cap. Dudũ, de elect. nota 26.

phantem; & ſic non videtur diſpenſatio quoad Deum.

Guillelm. Epiſcopus Pariſienſis Tract. de Collatione Beneficiorum cap.6. De ſingularitate Beneficiorum.

Denique Guillelmus Pariſienſis hanc materiam ex profeſſo tractans; *Quòd ſi objeceris nobis*, inquit, *de diſpenſationibus Apoſtolicis? Reſpondeo, quod illæ ſupra nos ſunt, & quod diligenter conſideratæ, irritæ ſunt, & de omni diſpenſatione facta idem ſentimus, nec interpretari præſumimus. E contrario tamen indubitanter ſciendum eſt, quòd Romanus Pontifex, quantumcumque largam diſpenſationis gratiam videatur facere in Beneficiis cum aliquibus perſonis, tamen non diſpenſat cum avaritia, cupiditate, vel ambitione eorum; nec indulget eis indulgentiis ſuis & his vel aliis vitiis: non enim intendit paſcerè vel nutrire peſtes vitiorum de bonis temporalibus Eccleſiaſticis, quæ plenè novit ad ſuſtentationem ſervorum Dei in ejus ſervitio certificata eſſe Domino & oblata.*

S. Bern. lib. 3. de conſider. ad Eugenium Papam, c.4.

Eandem ſententiam amplectitur Sanctus Bernardus, ſcribens ad Eugenium Papam: *Quid, inquis, prohibet diſpenſare? Non, ſed diſſipare. Vbi neceſſitas urget, excuſabilis diſpenſatio: ubi utilitas provocat, diſpenſatio laudabilis eſt: utilitas, dico, communis, non propria. Nam cùm nihil horum eſt, non planè fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio eſt.* Et in Epiſtola ad Adam Monachum: *Numquid ideo aut malum eſſe deſiit, aut vel minoratum eſt, quia Papa conceſſit?*

Idem, ep.7. ad Adam Monachũ.

Videri poſſunt quæ de diſpenſationibus dicta ſunt, Tom. 5. Tract. 9. de Matrimon. cap.7.

Notandum eſt, plures Beneficiarios, hujuſmodi Beneficiorum pluralitatem ſæpiùs idcircò excuſare, quòd piè reditus Beneficiorum expendant, & omne quod ſupereſt,

Digitized by Google

pereſt, poſt congruum victum & veſtitum, pauperibus aut Eccleſiis largiantur; quòdque ſi alius unum ex his Beneficiis poſſideret, non ita piè reditus ut plurimùm adminiſtraret. Sed hæc excuſatio invalida videtur, nec poteſt illos ſecuros in conſcientia reddere; quia etiamſi bona redituum adminiſtratio alicujus momenti ſit; attamen munia ſpiritualia quæ plures Beneficiati in utilitatem Eccleſiæ obire poſſent, pluris ſine dubio æſtimari debent, quàm quicumque reditus temporales, qui propter ſpirituale conceduntur. Poſſent prætereà qui plura Beneficia poſſident, pios Clericos facilè invenire, qui probabiliter cum æquali pietate reditus Beneficiorum adminiſtrarent, ſi in illorum favorem coram ſummo Pontifice reſignarentur. Et ita ſi Beneficiati pluralitatem non relinquunt, quæ certè contagioſum exemplum fovet, & magnum in Eccleſia ſcandalum parit, facilè convinci poſſunt, ſi vias ſuas coram Deo verè ſcrutari velint, deſiderium majorem Eccleſiæ utilitatem procurandi, non in cauſa eſſe, cur plura retineant Beneficia; ſed potiùs motivum aliquem temporalem, à carne & ſanguine inſpiratum, ut ſcilicet propinquos augeant, aut etiam propriæ ambitioni, vanitati, aut avaritiæ famulentur.

His argumentis contra pluralitatem allatis, addi poteſt hiſtoria memorabilis, quam Guillelmus Epiſcopus Pariſienſis Clericis ſuis ſæpè concionanda referebat; cujus etiam mentionem facit Albertus magnus, *Libro de Sacramentis*; quam narrat quoque Thomas Cantipratanus, *in Libro Apum*, qui ſe Lutetiæ Pariſiorum hoc tempore fuiſſe dicit: & refert Guillelmus Durandus, in Libro *De modo celebrandi Concilium*.

Tri-

Tribus annis poſt celebrem diſputationem, & condemnationem pluralitatis Beneficiorum, à Facultate Pariſienſi editam, Cancellarius ejuſdem Eccleſiæ, nomine Philippus, qui pluralitatem Beneficiorum licitam eſſe aſſerebat, & in praxim deducebat, in morbum lætalem incidit, & ab Epiſcopo Pariſienſi Guillelmo ſupra nominato viſitatus, hortatuſque, ut pluralitatem relinquens, Beneficia quæ poſſidebat, unico excepto, dimitteret: omninò & pertinaciter recuſavit, addens experiri ſe velle, utrum pluralitas Beneficiorum eſſet adeò mala; in eo igitur ſtatu mortuus eſt, & poſt dies aliquos, dictus Guillelmus Epiſcopus, dum enixiùs in Eccleſiæ Pariſienſis Choro oraret poſt preces matutinas ibidem noctu perſolutas, horribilis viri effigiem conſpexit, cui, ſigno Crucis priùs ſe muniens, dixit, ut ſi à Deo miſſus eſſet, loqueretur: tunc verò inquit: Ego ſum miſer ille Cancellarius ad ignem æternum damnatus; cumque Epiſcopus cauſam damnationis petiiſſet: Reſpondit, damnatum ſe eſſe primò, quòd id quod ei ex bonis Eccleſiæ ſupererat, pauperibus non diſtribuiſſet: Secundò, quòd aſſeruiſſet licere plura ſimul Beneficia retinere, & in ea pluralitate mortuus eſſet: Tertiò, quòd in deteſtabili carnis vitio aliquamdiù fuiſſet immerſus.

Caput VII.

De obligatione Beneficiariorum circa reſidentiam.

Quæſt. 1. QUo jure reſidere tenentur Epiſcopi, Parochi, aliique curam animarum habentes?

Reſp. Videntur teneri de jure Divino & Eccleſiaſtico ſub pœnâ mortalis peccati. Quod ex Tridentino probatur, in quo ſic habetur: *Cùm præcepto divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbique divini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum operum exemplo paſcere, pauperum aliorumque miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, & in cætera munia Paſtoralia incumbere: quæ omnia nequaquam ab iis præſtari & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non invigilant, neque aſſiſtunt, ſed mercenariorum more deſerunt: Sacro-ſancta Synodus eos admonet & hortatur, ut divinorum præceptorum memores, factique forma gregis, in judicio & veritate paſcant & regant.* Cõc. Trid. ſeſſ. 23. de refor. c. 1.

Quæſt. 2. Quam pœnam incurrunt Epiſcopi, aliique curam animarum habentes, qui in ſuis Beneficiis non reſident?

Reſp. Juxta idem Concilium; *Si quis autem contra hujus Decreti diſpoſitionem abfuerit, ſtatuit Sacro-ſancta Synodus, præter alias pœnas adversùs non reſidentes ſub Paulo tertio impoſitas & innovatas, ac mortalis peccati reatum quem incurrit, eum pro rata temporis abſentia fructus ſuos non facere, nec tuta conſcientia, alia etiam declaratione non ſecuta, illos ſibi detinere poſſe; ſed teneri illos* Conc. Trident. ſeſſ. 23. de ref. c. 1.

Fa-

Fabricæ Eccleſiarum, aut pauperibus loci erogare.

Quæſt. 3. Nullæ-ne præterea pœnæ decernuntur contra Parochos ſine cauſa legitima non reſidentes?

Ibidem. *Reſp.* Concilium ſtatuit, *Quòd ſi per edictum citati, etiam non perſonaliter, contumaces fuerint, liberum eſſe Ordinariis, per cenſuras Eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem & ſubtractionem fructuum, etiam uſque ad privationem, compellere* Curatos ſeu Parochos non reſidentes.

Quæſt. 4. Quibuſnam de cauſis licitum eſt Parochis, & aliis curam animarum habentibus, à reſidentia abeſſe?

Ibidem. *Reſp.* Nullæ aliæ abſentiæ cauſæ poſſunt eſſe legitimæ, quàm illæ quæ à Concilio Tridentino referuntur his verbis: *Nam cùm Chriſtiana charitas, urgens neceſſitas, debita obedientia, ac evidens Eccleſiæ vel reipublicæ utilitas aliquos nonnunquam abeſſe poſtulent & exigant: Decernit eadem ſancta Synodus, ut quandocumque eos, cauſa priùs per Epiſcopum cognita & probata, abeſſe contigerit, Vicarium idoneum ab ipſo Ordinario approbandum, cum debita mercedis aſſignatione relinquant.*

S. Aug. ep. 138. ad Populũ Hipponensẽ. Unde etiam videmus, ſanctum Auguſtinum, dum cùm ſolita humili modeſtia populo ſuo Hipponenſi ſcriberet, ſimiles abſentiæ cauſas memoraſſe his verbis: *Noverit dilectio veſtra, nunquam me abſentem fuiſſe licentioſa libertate, ſed neceſſaria ſervitute, quæ ſæpè ſanctos fratres & collegas meos, etiam labores marinos & tranſmarinos compulit ſuſtinere.*

Quæſt. 5. In quo conſiſtit Epiſcoporum & Parochorum reſidentia?

Reſp. Conſtat ex dictis, non ſufficere, ut corporaliter reſideant, ſed inſuper teneri

Digitized by Google

ea quæ ſui muneris ſunt, diligenter præſtare; exempli gratiâ, tenentur Parochi per ſe, quantùm moraliter fieri poteſt, Parochorum officio fungi, & munia curialia libenter obire; unde etiam peccare videntur, quando ſine cauſa ad Vicarios ſuos illa, quæ per ſemetipſos implere facilè poſſent, remittunt, licèt reſideant; quia, juxta Concilium, debent per ſemetipſos paſcere & regere: *Divinorum*, inquit, *præceptorum memores, factique forma gregis, in judicio & veritate paſcant & regant.*

Côc. Trid. ſeſſ. 23. de refor. c. 1.

Et ſanè, ut in Ezechiele Propheta habetur: *Nonne greges à Paſtoribus paſcuntur?* Ipſe etiam Chriſtus Dominus ſatis eorum officium demonſtrat, dicens: *Vos eſtis lux mundi*. Quæ verba explicans ſanctus Joannes Chryſoſtomus: *Tenetur lucere*, inquit, *quem Dominus habere voluit officium lucernæ*. Et quemadmodum Sol non ſolùm ſuo affixus eſt cœlo, ſed in continuo verſatur motu, ut ſuum circumquaque lumen & calorem diffundat: ita Epiſcopus & Parochus non tantùm debent hærere affixi cœlo ſuo, hoc eſt Diœceſi ſeu Parochiæ, verùm etiam lumen & calorem vivificum continuò impendere animabus ſuæ curæ commiſſis, exemplari vitâ & fideli functionum ſuarum exercitio; quia, ut ait ſanctus Gregorius Papa: *Languente Paſtore, grex inſidiatoris laniandus dentibus exponitur*. Hoc eſt, ſi munus ſuum deſidiosè & negligenter obeat Paſtor, Dæmon, qui vigil eſt ſemper in hominum ruinam, gregem ejus facilè dilaniabit.

Ezechiel c. 34.

Matth. c. 5.

S. Joan. Chr. Hom. in Matth.

S. Greg. Papa refertur in Can. Quávis, 7. q. 1.

Unde etiam in Synodo Ebroicenſi ſic habetur: *Cogitent Curati omnes, ſe vivere in perpetuo mortali peccato, quamdiu præceptum divinum, & Paſtorum reſidentiam*

Synodus Ebroicen. an. 1376.

Digitized by

violant: cogitent, utroque jure non ſibi deberì Beneficium, niſi propter officium; ideòque fructus ſuos non facere, ſi ſuum non obierint miniſterium, quemadmodum à Concilio Tridentino fuit declaratum. Et paulò inferiùs eadem Synodus ſic loquitur: *Scimus, in reſidentia Curatorum potiùs requiri perſonæ induſtriam, quàm corporis in eodem loco deſidiam, & inertiam: atque inter reſidentes numerandos potiùs, qui abſentes corpore, ſpiritu & aſſidua ſpeculatione gregi invigilant, quàm qui præſentes corpore, ſeipſos paſcunt potiùs, quàm gregem cui ſcandalo ſunt.*

Quæſt. 6. Dignitates & Canonicatus in Eccleſiis Cathedralibus aut Collegiatis, obligant-ne ad reſidentiam, & in Choro aſſiſtentiam?

Cõc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 12.

Reſp. Tenentur omninò ad utrumque, juxta Tridentinum Concilium, in quo ſic legitur: *Præterea obtinentibus in eiſdem Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones; non liceat, vigore cujuslibet ſtatuti aut conſuetudinis, ultra tres menſes ab eiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe; ſalvis nihilominùs earum Eccleſiarum conſtitutionibus, quæ longius ſervitii tempus requirunt; alioquin primo anno privetur unuſquiſque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam Præbendæ ac reſidentiæ fecit ſuos. Quod ſi iterum eadem fuerit uſus negligentia, privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit. Diſtributiones verò, qui ſtatutis horis interfuerint, recipiant; reliqui, quavis colluſione aut remiſſione excluſa, his careant, juxta Bonifacii octavi Decretum quod incipit:* Conſuetudinem: *quod ſancta Synodus in uſum revocat; non obſtantibus quibuſcumque ſtatutis & conſuetudinibus. Omnes verò di-*

vina

vina per ſe, & non per ſubſtitutos, compellantur obire officia.

Quæſt. 7. Dignitates, aut Canonici qui receperunt diſtributiones quotidianas, etiamſi abeſſent ſine legitima cauſa, tenentur-ne eas reſtituere?

Reſp. Tenentur omninò, ut ex his quæ mox ex Concilio Tridentino retulimus probari poteſt; ſtatuitur enim, ut Beneficiorum diſtributiones ſolis præſentibus, qui divinis officiis aſſiſtunt, concedantur. Quod etiam explicatur à Bonifacio octavo in dicto cap. *Conſuetudinem*, quod à Concilio Tridentino in uſum revocatum fuit: *Statuimus, ut diſtributiones ipſæ quotidianæ in quibuſcumque rebus conſiſtant, Canonicis, ac aliis Beneficiatis & Clericis Eccleſiarum ipſarum, qui eiſdem officiis in ipſis Eccleſiis adfuerint, tribuantur, juxta Eccleſiæ cujuslibet ordinationem jam factam ſeu etiam faciendam: qui verò aliter de diſtributionibus ipſis quidquam receperit, rerum ſic receptarum dominium non acquirat, nec faciat eas ſuas; imò ad omnium reſtitutionem, quæ contra hujuſmodi noſtram Conſtitutionem receperit, teneatur. De diſtributionibus etiam pro defunctorum anniverſariis largiendis, idem decernimus obſervandum.*

Cap. Conſuetudinẽ, de Clericis non reſidẽtibus, in 6.

Quæſt. 8. Quibuſnam ex cauſis excuſari poſſunt Canonici, qui ab officio abſunt?

Reſp. Idem ſummus Pontifex duas hujuſcemodi tantùm cauſas admittit, infirmitatem ſcilicet corporalem, & evidentem Eccleſiæ utilitatem: *Diſtributiones quotidianæ*, inquit, *non tribuantur iis qui officiis non adfuerint, exceptis illis quos infirmitas, ſeu iuſta & rationabilis corporis neceſſitas, aut evidens Eccleſiæ utilitas excuſaret.* Veluti ſi Canonicus applicetur ab

Ibidem.

Digitized by Google

Epiſcopo alicui negotio magis utili Eccleſiæ, quàm ſit illius in Eccleſia præſentia, ut in viſitationibus Paſtoralibus; aut ſi in Parochiam Presbytero deſtitutam mittatur, aut demùm ſi in aliis rebus Eccleſiæ valdè neceſſariis adhibeatur.

Quæſt. 9. Nonne poteſt Epiſcopus duos ex Canonicis Cathedralis ſuæ à reſidentia excuſare, ut ipſi aſſiſtant & inſerviant?

Reſp. Poteſt, modò ad utilitatem Eccleſiæ, potiùs quàm ad propriæ perſonæ obſequium aſſumantur, & rebus præſertim ſpiritualibus adhibeantur: *Decernimus*, inquit Honorius Papa tertius, *ut duo ex Canonicis Eccleſiæ tuæ in tuo ſervitio exiſtentes, ſuarum fructus integrè recipiant præbendarum; cùm abſentes dici non debeant, ſed præſentes, qui tecum pro tuo & ipſius Eccleſiæ ſervitio commorantur.*

Cap. Ad audientiā, de Clericis non reſidentibus.

Quæſt. 10. Licet-ne Canonico abeſſe, ut ſtudiis vacet?

Reſp. Juxta Concilium Tridentinum: *Docentes in Theologica Facultate, dum in Scholis docuerint, & ſtudentes in ipſa, integrè per annos quinque percipiant proventus Præbendárum & Beneficiorum ſuorum, non obſtante aliqua conſuetudine vel ſtatuto; cùm denario fraudari non debeant in vinea Domini operantes.* Quod tamen intelligi convenit, dum id agunt cum facultate ab Epiſcopo obtenta; ad illum enim ſpectat judicare, utrum ex illorum abſentia Eccleſia non patiatur detrimentum.

Cōc. Trid. ſeſſ. 5. de refor. c.1. Cap. Super ſpecula, de Magiſtris.

Quæſt. 11. Sufficit-ne Canonico aſſiſtere ſeu adeſſe choro, ut legitiſſimè percipere poſſit diſtributiones?

Reſp. Ratio naturalis docet, quod cùm Canonici non teneantur Choro intereſſe

ut

Digitized by Google

ut ſolùm ſedem occupent, & locum impleant, ſed etiam ut divinum officium celebrent, & convenienter perſolvant: niſi cùm aliis juxta facultatem pſallant, ſuo munere non deſunguntur, nec ſuæ obligationi ſatisfaciunt; nec prætendere poſſunt ſuas adimpleri vices in recitatione Pſalmorum à Beneficiatis, aut ſimplicibus Præbendariis, Capellanis, aut Cantoribus amovibilibus; quia illorum obligatio omninò perſonalis eſt, & talis, ut per alium minimè adimpleri poſſit, ut ſuperiùs dictum fuit ex Concilio Tridentino.

Verùm quia nonnulli contrariam ſententiam in praxi ſibi perſuadere conantur nimiùm in hoc ſibi adulantes: audiant, quid de hac re in ſacris Canonibus ſtatutum fuerit: *Si quis Presbyter, aut Diaconus, vel quilibet Clericus Eccleſiæ deputatus, ſi intra Civitatem fuerit, aut in quolibet loco, in quo Eccleſia eſt, & ad quotidianum pſallendi officium matutinis vel veſpertinis horis ad Eccleſiam non convenerit, deponatur à Clero, ſi tamen caſtigatus veniam ab Epiſcopo noluerit promereri.* Can. Si quis Preſbyter, diſt. 92.

In Concilio Cameracenſi ſic habetur: *In Choro cùm pſallitur, Canonici omnes qui in Choro fuerint, & Sacellani pſallant, nec ſint in ſedibus ſuis otioſi: nec putent ſe functos officio, ſi Vicaria tantùm opera cultum divinum celebrari curent.* Conc. Camerac. an. 1565. tit. de Cultu, ceremoniis, & Officio divino, c. 7.

Idem ſtatuitur in Concilio Burdigalenſi his verbis: *Dum pſallitur, Canonici omnes & Sacellani (niſi per invaletudinem aut aliam legitimam cauſam impediantur) pſallant, nec maneant in ſuis ſedibus otioſi: neve putent, ſe officio functos, ſi Vicaria tantùm opera cultum divinum celebrari curent.* Conc. Burdigal. ann. 1583. tit. 17. de Capitulis & Canonicis.

In Concilio Turonenſi dicitur: *Cùm* Conc. Turonenſe, an. 1583.

pſallendi gratia in Choro conſedeant, muta aut clauſa labia non teneant; ſed omnes, præſertim qui majore funguntur honore, in Pſalmis, Hymnis, & Canticis Deo alacriter modulentur.

Conc. Narbonenſe, an. 1609. c. 30. De Capitulo & Canonicis.

Concilium Narbonenſe decernit, ut *In Choro omnes divina officia & preces devotè, attentè, & graviter ſimul cantent.*

Cōc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 12.

Denique in Concilio Tridentino ſic expreſsè ſtatuitur: *Diſtributiones verò, qui ſtatis horis interfuerint, recipiant; reliqui, quavis colluſione aut remiſſione excluſa, his careant, juxta Bonifacii octavi Decretum, quod incipit:* Conſuetudinem, *quod ſancta Synodus in uſum revocat, non obſtantibus quibuſcumque ſtatutis & conſuetudinibus. Omnes verò divina per ſe, & non per ſubſtitutos, compellantur obire officia ... atque in Choro ad pſallendum inſtituto, Hymnis, & Canticis, Dei nomen reverenter, diſtinctè, devotèque laudare.*

Conc. Mediolan. 1. tit. De iis qui Dignitates, Perſonatus, aut Canonicatus obtinent.

Unde etiam ſanctus Carolus in Concilio Mediolanenſi primo, ſuper Concilio Tridentino ſe fundans: *Authoritate etiam,* inquit, *Tridentini Concilii, præcipimus, ut cùm in Choro pſallendum eſt, ipſi quoque, quantùm honoris gradu cæteris præſtant, tantò ſtudioſiùs Pſalmis, Hymnis, & Canticis unà cum aliis modulantes, Dei laudes concelebrent. Cui officio ſi defuerint, pro abſentibus habeantur, & earum horarum, quas ea ratione obierint, diſtributionibus mulctentur.*

Quæſt. 12. Canonici lucrantur-ne diſtributiones, cùm in Choro feſtinanter cantant, anticipantes verſus, aut extremas ſyllabas non pronunciantes, cùm inter canendum colloquuntur, aut ſerò conveniunt ad officium, vel abſque legitima cau-

cauſa exeunt eo nondum completo ?

Reſp. In his omnibus caſibus diſtributiones lucrari non videntur; hæc enim omnia Decreto Concilii Tridentini mox relato contraria ſunt; quin etiam Clemens Papa V. in Concilio generali Viennenſi præcipit Epiſcopis & aliis Superioribus, ut talia impediant errata, eoſque pœnis & cenſuris Eccleſiaſticis plectant, qui in ea inciderint; omniaque alia convenientia remedia adhibeant, ut huic malo efficaciter mederi poſſint: *Gravi nimirum*, inquit Pontifex in dicto Concilio, *turbatione movemur, quòd plerique Eccleſiarum miniſtri, modeſtia Ordinis Clericalis abjecta, dum offerre Deo ſacrificium laudis, fructum labiorum ſuorum, in puritate conſcientiæ & animi devotione deberent, Horas Canonicas dicere, ſeu pſallere tranſcurrendo, ſyncopando, extranea quidem & plerumque vana, profana, & inhoneſta intermiſcendo colloquia, tardè ad Chorum conveniendo, ſeu Eccleſiam ipſam, abſque rationabili cauſa, ante finem officii exeundo, nimis indevotè præſumunt. Ne igitur tranſgreſſiones invaleſcant hujuſmodi, aliiſque veniant in exemplum, ſacri Concilii approbatione, hoc fieri prohibentes, ſancimus, ut illi ad quos id pertinet, & in eorum defectum, locorum Ordinarii; ſi verò exempti fuerint, ſuperiores ipſorum circa reformanda præmiſſa, & eorum ſingula corrigenda, necnon ut in Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Eccleſiis horis debitis devotè pſallatur: ſi Dei & Apoſtolicæ Sedis indignationem evitare voluerint, ſolicitam curent diligentiam adhibere: contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam aliiſque opportunis remediis compeſcendo: facientes, prout ad eos ſpectat, in his & aliis quæ ad divinum cultum & morum reformationem pertinent, ac Eccleſiarum & cæmete-*

Cap. Gravi, de celebratione Miſſarum, In Clementinis.

 mete-

meteriorum reſpiciunt honeſtatem, ſacrorum ſtatuta Canonum, ad quæ ſcienda diligens curent adhibere ſtudium, irrefragabiliter obſervari.

Denique omnia ferè ſtatuta Capitulorum rectè ordinatorum, privant diſtributionibus eos, qui Divino officio convenienti modo non interſunt. Et Concilium Burdigalenſe expreſsè decernit, ut *In Choro colloquia nulla permittantur: ſed omnes piè ac devotè divino cultui ſint intenti. Qui contrafecerit, niſi monitus quieſcat, privetur ejus horæ diſtributione, vel graviore pœna mulctetur.* Deinde ſubjungit, ut *Preces & divina officia non curſim & feſtinanter, ſed devotè, attentè, & graviter in Choro omnes recitent, perpetuò memores tremendæ illius Prophetæ ſententiæ:* Maledictus qui facit opus Dei negligenter.

Conc. Burdigal. ann. 1583. c. 17.

In Concilio Provinciali Beneventano, modus pſallendi in Choro egregiè deſcribitur his verbis: *Pſallant Canonici per ſeipſos, diſtinctè, tractim, ſedatè, factaque pauſa in medio verſiculi; neque verba tranſcurrant, vel ſincopent, decenti geſtus, habituque, & compoſita voce pronuncient.*

Conc. Beneventan. ann. 1656. tit. 6.

Libros ad Officia quæ cantantur non pertinentes, ac litteras nullo modo legant: neque item ubi commune Officium perſolvitur, vel Miſſa cantatur, privatim quiſquam Officium recitet.

Nemo dormiat, nugeturve, aut per templum curſitet vel vagetur, aut cum laicis colloquatur, neque etiam ex Choro quovis colore diſcedat, niſi neceſſariam ob cauſam à Magiſtro Chori, vel cui ex conſuetudine competit, licentia obtenta.

Qui in prædictorum aliquo deliquerit, horæ illius, cui tunc adcrit, diſtributione privetur, ac graviùs etiam, pro modo culpæ,

pæ, præſertim verò ſi monitus parere vel neglexerit, vel recuſaverit, arbitratu Epiſcopi puniatur. Vide infrà Tom. 2. cap. 10. qu. 24.

Quæſt. 13. Præceptor, Cantor, aut is cui punctuandi ſeu notandi imcumbit onus, peccat-ne, & tenetur-ne ad reſtitutionem, quoties non punctuat ſeu notat eos qui ſine legitima cauſa à divino officio abſunt?

Reſp. Peccat, & ad reſtitutionem tenetur, ut patet ex Concilio Tridentino, in quo ſic decernitur: *Cùm Beneficia ad divinum cultum, atque Eccleſiaſtica munia obeunda, ſint inſtituta, ne qua in parte minuatur divinus cultus. Sancta Synodus ſtatuit, in Eccleſiis, in quibus nullæ ſunt diſtributiones quotidianæ, vel ita tenues, ut veriſimiliter neligantur, tertiam partem fructuum ſeparari debere, & in diſtributiones quotidianas converti*. Unde qui munus punctuatoris ſuſtinet, eoſque non notat, qui à divinis Officiis abſunt, peccat contra juſtitiam; quia in cauſa eſt, cur diſtributiones injuſtè abſentibus dentur, licèt illis non debeantur juxta Concilium; ideòque tenetur eas reſtituere in ſolidum iis quibus jure debentur, ſeu Canonicis ejuſdem Capituli pro rata præſentiæ, aut Eccleſiæ, juxta varios uſus.

Cõc. Trid. ſeſſ. 21. de refor. c. 3.

Quod etiam authoritate Concilii Mediolanenſis quarti à ſancto Carolo celebrati probari poteſt: *Diſtributiones*, inquit, *dividens, non ſolvat iis qui notati ſunt à punctuatore, alioquin eas de ſuo tenetur Eccleſiæ reſtituere*.

Tit. de diſtributionibus.

Ex quo concludere licet, eum qui non notat abſentes, ad reſtitutionem æquè teneri, ac eum qui diſtributiones notatis

Digitized by Google

ſolvit; cùm uterque in cauſa ſit, ut qui non interfuerunt divinis officiis, diſtributiones ſibi nullo modo debitas habeant, cum damno illorum, quibus in caſu abſentiæ debebantur. Hæc etiam partialitas, ſeu culpabilis facilitas, efficit, ut fundatorum intentio ſæpiùs debito modo non impleatur, & in praxi occaſionem periculoſam Beneficiatis Choro addictis præbet, frequenter ſe ab officio ſine legitima cauſa abſentandi; ac plurium Canonicorum indevotionem miſerè fovet, contra Conciliorum ſalubria Decreta. Quæ omnia ſi attentè coram Deo perpenderent punctuatores, valdè timerent in hoc peccatum incidere, quod Divinæ gloriæ, Eccleſiæ utilitati, & animarum ſaluti multùm adverſatur.

CAPUT VIII.

De obligatione Beneficiatorum, & eorum qui in ſacris Ordinibus ſunt conſtituti, deferendi tonſuram, & capillos breviores.

Quæſt. I. CLerici qui ſacrum Ordinem ſuſceperunt, aut Beneficium poſſident, tenentur-ne coronam & breviores capillos habere?

Reſp. Omninò tenentur, ut ex pluribus ſacris Canonibus probari poteſt: *Clerici coronam & tonſuram habeant congruentem.* Et in alio Canone: *Prohibete Fratres*, inquit Anicetus Papa, *per univerſas regionum veſtrarum Eccleſias, ut Clerici, juxta*

Can. Clerici, de vita & honeſtate Clericorum. Can. Prohibete, diſt. 23.

ta Apoſtolum, comam non nutriant, ſed deſuper caput in modum ſpheræ radant.

Quæſt. 2. Tonſura, quanta eſſe debet?

Reſp. Juxta cap. *Clerici* mox relatum proportionem relationemque habere debet cum ordine ſuſcepto; adeò ut, juxta Concilium Mediolanenſe V. à ſancto Carolo celebratum, & à Gregorio Papa XIII. confirmatum: *Sacerdotalis tonſuræ forma in orbem ducta, latè & amplè pateat unciis quatuor: Diaconalis, una uncia minor: Subdiaconalis, aliquantò anguſtior quàm Diaconalis: Minorum denique Ordinum corona lata ſit undique unciis duabus.*

Conc. Mediol. 5. tit. Quæ ad Clericorũ honeſta ẽ pertinent.

Quæſt. 3. Clerici tenentur-ne deferre capillos admodùm breves?

Reſp. Sic habetur in Canone: *Nec oportet Clericos comam nutrire, ſed attonſo capite, auribus patentibus incedere debent.* Quod Decretum à pluribus ſummorum Pontificum & Conciliorum Conſtitutionibus antiquis & recentibus innovatum fuit.

Can. Non liceat, diſt. 23.

Quæſt. 4. Quâ de causâ ſacri Canones decernunt, ut Clerici tonſuram & breviores capillos habeant?

Reſp. Ejus rei ratio habetur in Canone, qui ſic loquitur: *Clerici habent coronam in capite ab inſtitutione Eccleſiæ, in ſignum Regni quod in Chriſto expectatur: raſio verò capitis, eſt temporalium depoſitio.* Unde Gloſſa ibidem dicit, quòd *Capilli qui remanent, deſignant, quòd aliqua debemus retinere ad ſuſtentationem.*

Can. Duo ſunt, 12. q. 1.

Gloſſa ib.

Quæſt. 5. Beneficiati, aut in Ordinibus ſacris conſtituti, peccant-ne mortaliter, cùm

Digitized by Google

non deferunt coronam & capillos breviores?

Reſp. Peccare mortaliter videntur, ſi per tempus notabile ſic incedant; id de capillis probari poteſt ex Canone, in quo ita ſtatuitur: *Si quis ex Clericis comam relaxaverit, anathema ſit.* Quod ſatis indicat, Clericum qui comam nutrit, mortaliter peccare; quia nunquam excommunicatio fulminatur, niſi ob mortale peccatum; & comæ relaxatio in hoc & pluribus aliis Canonibus ſub hac terribili pœna prohibetur.

Cap. Si quis, de vita & honeſtate Clericorum.

Secundò, id probatur quantùm ad Coronam Ordini ſuſcepto convenientem, ex Canone, *Prohibete*, ſuperiùs relato, ex Capite, *Clerici*, De vita & honeſtate Clericorum, & variis aliis Canonibus eodem modo loquentibus de capillis ac de Clericali corona, & eam ſub eadem pœna ordinantibus.

Can. Prohibete, diſt. 23.

Patet etiam ex Pontificali Romano, in quo Epiſcopus primam tonſuram daturus, ſic loquitur: *Oremus, Fratres Chariſſimi, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, pro his famulis ſuis, qui ad deponendum comas capitum ſuorum pro amore ejus feſtinant.* Unde videretur actus irriſorius & indigno planè contemptu plenus, deponere comam & coronam ſumere in ſuſcipienda prima tonſura: deinde comam iterùm nutrire, & coronam abjicere.

Pontificale Rom. p. 1. tit. de Clerico faciendo.

Neque ſuffragari aliquo modo poteſt contraria ulla conſuetudo particularium perſonarum vel locorum; quia hæc tanquam abuſus & corruptela ſæpiùs damnata eſt, & nullius roboris declarata.

Videri poſſunt quæ hac de re dicta ſunt, tom. 5. tract. 8. De Sacramento Ordinis, c. 4.

Quæſt. 6.

Digitized by Google

Quæſt. 6. Quæ ſunt aliæ Clericorum & Beneficiatorum obligationes?

Reſp. De Veſte talari agemus capite ſequenti: de vitando ludo egimus Tom. 1. Tract. 6. cap. 4. Multa de variis obligationibus collegimus Tom. 5. Tract. 8. cap. 4. qu. 4. & 7. de Parochis actum fuit Tom. 3. Tract. 1. cap. 7. quæſt. 12. & cap. 6. quæſt. 7. Præterea Tract. 4. ejuſdem Tomi 3. cap. 9. quæſt. 3 & in fine dicti Tomi 3. & Tomi 6. cap. 4. Confeſſariorum obligationes habentur Tomo 4. De venatione à Clericis fugienda, multa diximus Tom. 7. Tract. 6. cap. 3. qu. 8. De ebrietatis occaſionibus ſtudioſè vitandis Tom. 7. Tract. 7. cap. 3. quæſt. 13. De caſtitate ſanctè ſervandâ Tom. 7. Tract. 7. cap. 1. quæſt. 13. & 14.

Sed cum in libro ab Eminentiſſimo Cardinali Vincentio Maria Urſino in lucem edito, ſub hoc titulo: *Synodicum Sanctæ Beneventanenſis Eccleſiæ, continens Concilia* 19. invenerimus varia de Clericorum obligationibus in uno Decreto collecta, illa hìc referre non inutile duximus: *Preſbyteri omnes & Clerici* memoriâ repetant verba S. Concilii Tridentini, ſcilicet: *Nihil eſſe quod alios magis ad pietatem Deique cultum aſſiduè inſtruat, quàm eorum vitam & exemplum, qui ſe Divino dicarunt miniſterio.* Concilio Provinc. Benevent. ann. 1599. c. 1. tit. 8.

Clericali tonſurâ, prout cujuſque Ordinis ratio poſtulat, inſigniti, & talari veſte ſemper incedant.

In veſtimentis fugiant exquiſitam cultus elegantiam, vel affectatam negligentiam & ſorditiem.

Veſtis interior & exterior utraque ſit uſque ad talos oblonga; ſed in itinere contractiori uti poſſint, ita tamen ut ex eâ Clerici eſſe dignoſcantur.

In veſtimentis novitatem ornâmenti aut ha-

habitus vitent: ſerico domi & foris abſtineant.

Annulum non induant, niſi ob gradum dignitatis, aut ob officii munus; & tunc cum eo non celebrent.

Chirothecas in Choro non habeant: Spectaculorum nec actores, nec ſpectatores ſint.

Non ludant quovis in loco aleis, pictis pagellis, globo miſſili, aliove ludi genere vetito, nec interſint ludentibus; ſed parvâ pilâ palmari, & globis qui ligneis malleis impelluntur, exercitii causâ, non lucri, privatè ludere aliquando permittitur.

Baliſtâ, haſtis, ſcopeto, telis, aliiſque hujus generis inſtrumentis, Clericis interdicimus.

Baculum in Eccleſia nunquam deferant, nec per Civitatem aut Oppidum, niſi causâ ætatis aut infirmitatis.

Natare, aut denudare membra in alieno conſpectu, erubeſcant. Fugiant conſortium exulum, contumacium, banditorum, & homicidarum; nec hoſpitio eos, etiam affines, ſuſcipiant.

Venaticum animal non alant, venatione que abſtineant; cum Beatus Hieronymus dicat: *Eſau venator erat, quia peccator erat*. Vide Tom. 7. Tract. 6. cap. 3. quæſt. 8.

Arma cujuſcumque generis non deferant, niſi ubi per loca periculoſa tranſeundum eſt; & tunc de licentiâ Ordinarii; cum arma Clericorum ſint orationes & lachrymæ, ut inquit Divus Hieronymus.

Si peregrinandum eis eſt, ſine dimiſſoriis Ordinarii, etiam ſi beneficium ſimplex tantùm habeant, abeſſe non liceat: & extraneis in Provinciâ, abſque teſtimonio

nio proprii Epiſcopi, niſi ad paucos dies, adeſſe non permittatur.

Nullus Presbyterorum aut Clericorum, exceptis caſibus à jure permiſſis, tunc verò de licentia Ordinarii, exerceat officium Procuratoris, Advocati, aut quomodolibet patrocinetur apud Judices laicos; nec pro aliis ſpondeat in foro ſæculari.

Mercaturam ne exerceant, laicorum prædia ne conducant: In laicorum negotiis, excepto caſu ſedandæ diſcordiæ, non ſe immiſceant: nec in emendis vel vendendis rebus interpretes interveniant.

Mulieres, etiam nobiles, ne comitentur, nec illis officii causâ ad menſam aſſiſtant.

Conſeſſus laicorum ocioſos, vaniloquia in plateis, circulationes in officinis & ſedilibus: tabernas item, niſi in itinere causâ neceſſitatis, vitabunt.

Reorum ſuppliciis (excepto ſi ut eorum ſaluti adjutores) non adſint, nec ubi capitalis ſententia legitur. Vide infrà Tomo 7. Tract. 6. cap. 3. quæſt. 10.

Aliorum tutelam aut curam, ſine licentia Epiſcopi, ne ſuſcipiant. Officio tabellionis non fungantur.

Arte medendi abſtineant, & alteri, mercedis gratiâ, operas ſuas non locent; ſed, ut otium vitent, vel ut victum ſibi quæritent, dummodò à Clericali munere non impediantur, manibus ſuis operari concedimus.

Si verò ſint in famulatu Eccleſiaſticarum perſonarum, turpia ſervitia, & quæ clericalem dignitatem minùs decent, ne exerceant.

Perſonati non incedant: veſtes clericales aliis non Clericis, ad fingendum ſe tales, non accomodent; qui verò Clerica-
les

les aut Monachales veſtes aſſumpſerit laicus, ut ad illorum formam ſe induat, graves pœnas, arbitrio Ordinarii, ſubeat: ſicut qui in ſupra dictis deliquerit, præter pœnas à ſacris Canonibus irrogatas, etiam aliis, pro perſonarum ratione, & delicti contumaciâ, punietur.

Tandem ſciant Clerici, per clericalem Ordinem non licentiam peccandi, ſed neceſſitatem benè vivendi, eos aſſecutos eſſe. Ita igitur vivant, ut exemplo cæteris benè vivendi eſſe poſſint, caveantque, ne contra accidat, ut ſint laqueus fidelium animabus. In inceſſu honeſtatem exhibeant & gravitatem, nam gravitas itineris, maturitatem mentis oſtendit, ſicut incompoſitio corporis, diſſolutus riſus, huc illucque oculorum evagatio, mentis indicant inæqualitatem: teneantque menti, quod nugæ, in ore Sacerdotis ſunt ſacrilegium; ut ait D. Chryſoſtom. Et ex S. Gregorio Papâ, *id plerumque quod in laicis culpa non eſt, crimen eſt in ſacro Ordine conſtitutis.*

S. Greg. lib. 7. ep. 14

Monitum prætereà ſaluberrimum Eccleſiaſticis ſubminiſtrat Eminentiſs. Cardinalis Vincentius Maria Urſinus, in Synodo Tuſculanâ, quam præſide Illuſtriſſimo Archiepiſcopo Hydruntino Franciſco Maria de Aſte, Viſitatore Apoſtolico, convocavit: *Id ſibi ſuadeant*, inquit, *ut omninò ab eorum mentibus eliminetur falſiſſima ac prava illa opinio, qua nonnulli infeliciter vinciuntur, ut ſibi putent curam animarum non habentes, ſola Miſſæ celebratione ac Divini Officii recitatione, ſacerdotali miniſterio ſatisfeciſſe; cum potiùs meminiſſe debeant, ſe à Deo electos, ut ſint lux mundi & ſal terræ; ideoque doctrina lucere, juſtitiæ operibus, bonarumque virtutum exemplo, aliorum animas condire, & charitatis operibus eorum*

Synodus Tuſculan. ann. 1703. cap. 10.

corda

Digitized by Google

corda præſervare teneantur. Et ſic habitu, inceſſu, ac converſatione reliquis ædificationi eſſe curent: potiſſimùm in ſacrarum litterarum ſtudio aſſidui ſint, ut illud B. Petri Apoſtoli adimplentes: Parati reſpondere omni quærenti vos; *ipſi in Domino magis abundent, & cæteros valeant erudire.*

Præterea in eleganti Synodo Nolana ſtatuitur, ut Clerici *à venationibus, fabulis, comediis, haſtiludijs, choreis, amatoriis cantilenis, comeſſationibus, & ebrietatibus: à taxillorum, texerarum, pictarumque pagellarum luſu, publicè, & privatim ita abſtineant, ut illorum non modò factores, ſed nec ſpectatores ſint: tabernas & hoſpitia nullo pacto ingrediantur, niſi iter facientes: armis non utantur, præterquam in itinere per loca ſuſpecta, & defenſivis tantùm, obtenta prius tamen à Nobis facultate.* Synod. Nolana tit. 17. c. 6. ann. 1588.

Et in Concilio Provinciali Ravennatenſi à Julio Feltrio de Ruvere Cardinali Urbinatenſi, congregato ſtatuitur, ut Clerici *à taxillis, teſſeris, pictarumque pagellarum luſu, & alio quocumque ludi genere à ſacris Canonibus improbato penitùs abſtineant: nec ſint etiam prohibitorum ludorum ſpectatores. Choreas non ducant aut ſpectent..... Ab omni prorſus ſuſpectarum mulierum familiaritate, converſatione, & cohabitatione Clerici abſtineant, ſub pœnis in Sacri Tridentini Concilii decreto comprehenſis, atque aliis à Sacris Canonibus inflictis, vel Epiſcoporum arbitrio infligendis; ita ſanè ut mulieres omnes pro ſuſpectis habeantur, illis tantùm exceptis, quarum converſatio à jure permittitur; quas tamen abſque ſpeciali Ordinarii licentia, domi retinere non audeant.* Concilio Provinc. Ravennat. de Vita, & Honeſt. Clericor. cap. 4 & 5.

Digitized by Google

Caput IX.

De Veſte talari.

Quæſt. 1. Beneficiati, aut in ſacris Ordinibus conſtituti, tenentur-ne deferre veſtem talarem?

Concilio Trident. ſeſſ. 14. de reform. cap. 6.

Reſp. Teneri illos, probari poteſt, primò ex Concilio Tridentino, in quo ſic decernitur: *Quia verò, etſi habitus non facit Monachum, oportet tamen Clericos veſtes proprio congruentes Ordini ſemper deferre, ut per decentiam habitus extrinſeci, morum honeſtatem intrinſecam oſtendant: Propterea omnes Eccleſiaſticæ perſonæ, quantumcumque exemptæ, quæ aut in ſacris fuerint, aut Dignitates, Perſonatus, Officia, aut Beneficia qualiacumque Eccleſiaſtica obtinuerint: ſi poſtquam ab Epiſcopo ſuo, etiam per Edictum publicum, moniti fuerint, honeſtum habitum Clericalem, illorum Ordini & dignitati congruentem, & juxta ipſius Epiſcopi ordinationem & mandatum non detulerint, per ſuſpenſionem ab Ordinibus, ac Officio & Beneficio, ac fructibus, reditibus, & proventibus ipſorum Beneficiorum, necnon ſi ſemel correpti denuò in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum & Beneficiorum hujuſmodi coerceri debent.*

S. Bern. lib. 3. de conſider. cap. 5.

Secundò, hæc veſtium convenientium delatio ſuadetur ex authoritate Sancti Bernardi, qui ait, Clericos hac de re correptos, ſolere dicere: *Num de veſtibus cura eſt Deo? & non magis de moribus?* Quibus mellifluus Doctor reſpondet: *At forma hæc veſtium, deformitatis mentium & morum indicium eſt.*

Tertiò, probatur ex Bulla, *Cùm Sacroſan-*

ſanctam, in qua Sixtus Papa V. ſic loquitur: *Hac noſtra perpetuò valitura Conſtitutione præcipimus & mandamus omnibus & quibuſcumque Clericis, non ſolùm in ſacris, ſed etiam in aliis minoribus Ordinibus conſtitutis, & Clericali tantùm tonſura inſignitis: & nedùm Beneficia Eccleſiaſtica qualiacumque, etiam ſimplicia, verùm etiam penſiones ex quacumque conceſſione percipientibus, ut ipſi & eorum quilibet, quantumvis exempti exiſtant, & quovis privilegio vel immunitate gaudeant, tonſuram & habitum Clericalem, veſtes ſcilicet talares aſſumant, & jugiter deferant. Qui autem non obediverint, præter alias pœnas contra eos inflictas, Eccleſiaſticis Beneficiis privamus, ac ſine ulla alia monitione, citatione, judicis Decreto, aut miniſterio, ipſo facto privatos declaramus.* Sixtus V. in Bulla 92. quæ incipit: Cum Sacroſanctam.

Denique id probatur Conſtitutione Urbani Papæ VIII. pro Clericis, his verbis: *Omnes qui ſacris Ordinibus initiati ſunt, vel poſſident Beneficia Eccleſiaſtica, gerant veſtes, ſive ut vocant, ſubtanas, à collo uſque ad talos demiſſas, & deſuper præcinctas.* Quod etiam ſæpiùs à ſucceſſoribus ſummis Pontificibus, & præſertim Innocentio XI. & XII. ordinatum fuit, & veſtes talares ſub gravibus pœnis injunctæ. Conſtitutio Urbani VIII. Pro Clericis ann. 1624.

Unde etiam in celebri Concilio Provinciali Neapolitano, anno 1699. à Cardinali Cantelmo congregato, ſic habetur: ***Contra eos qui pedem in diverſis ponentes, alterum in Divinis, alterum in carnalibus, exoticas veſtes à clericali inſtituto abhorrentes geſtaverint, canonicis pœnis animadvertant Epiſcopi. An minores Clerici mandata Tridentini obſervent, diligenter inquirant; & adverſus non obſervantes, ex litteris mandato Sanctiſſimi Domini Noſtri Innocentii XII.*** Concilio Neap. ann. 1699. tit. 9. c. 5. num. 5. pag. 113.

no-

noviſſimè emanatis, ſervatis ſervandis, procedant ad declaratoriam, qua ex albo Clericorum expungantur. Beneficiis eccleſiaſticis gaudentes, ſi talarem habitum, ad formam Conſtitutionis Sixti V. deferre neglexerint, pœnis in Concilio Tridentino atque eadem Conſtitutione ſtatutis coerceant, præſertim privatione beneficiorum.

Quæſt. 2. Clerici qui nondum ſunt in Ordinibus ſacris conſtituti, quique tenue tantùm & modicum Beneficium poſſident, tenentur-ne deferre veſtem talarem, & capillos breviores?

Reſp. Teneri videntur omnes omninò Beneficiarii, quicumque ſint, nec prætexere poſſe tenuitatem reditus Beneficii. Præterea cùm Tonſura ſit diſpoſitio quædam, & veluti Novitiatus ab Eccleſia ordinatus, ut illi qui Ordines ſuſcipere deſiderant ad vitam Eccleſiaſticam diſponantur, conſequens videtur, tonſuratos ipſos debere veſtem Eccleſiaſticam gerere, ſaltem quamdiu ſervant illam intentionem, quam habere tenentur, cùm tonſurantur, in ſtatu Eccleſiaſtico perſeverandi. Cùm autem conſtet, eos qui qualecumque Beneficium poſſident, non ſolùm habere hanc perſeverandi intentionem, ſed etiam reverà perſeverare in ſtatu Eccleſiaſtico, concludendum eſt, eos teneri veſtem talarem deferre.

Synodus Auximan. ann. 1593. de vita & honeſtat. Clericor. cap. 2.

Unde in celebri Synodo Auximana Antonii Mariæ Cardinalis Galli ſic decernitur: *Clericorum habitus ſimplex ſit ac modeſtus, non ſericus aut nimis exquiſitus, nec etiam ſordidus aut neglectus; cum in Clericorum veſtitu, tam exquiſitæ deliciæ, quàm affectatæ ſordes ſint vitandæ. Superiorem & interiorem veſtem talarem nigri tantùm coloris continuè geſtent, juxta Conſtitutionem Sixti V.*

Et

Et in eleganti Synodo Nucerina ſic habetur: *Clerici, veſtes tam inferiorem quàm ſuperiorem ad talos uſque demiſſas ſemper geſtent ..... veſtes ſericas aut ſerico ornatas non deferant*. Idem habetur in Synodo Peruſina Coſmi Cardinalis de Torres, anno 1632. pagin. 264. Et in Concilio Provinciali Gneſnenſi, ann. 1628. De vita Clericorum.

Synodo Nucerina, ann. 1608. De vita Cleric.

Præterea in eleganti Synodo, quam Eminentiſſimus Fabritius Cardinalis Paulutius celebravit, dum Eccleſiæ Maceratenſi præerat, ſic breviter decernitur: *Clerici veſtem induant ad talos uſque, nec breviorem; niſi fortè peregrè proficiſcantur: & hæc infra genu, nigri coloris, & ſine perulis anterioribus*, *vulgò* ſaccoccette. Et in Synodo Mazarienſi Cardinalis Joannis Dominici Spinola ſic ſtatuitur: *Omnes tam in ſacris, quàm in minoribus Ordinibus conſtituti, habitum & clericalem tonſuram deferant; veſtis uſque ad talos demiſſa*.

Synodo Macerat. ann. 1687. tit. 1. c. 3.

Synodo Mazarien. ann. 1698. lib. 4. c. 1.

Legimus in erudita Synodo Bituntina ſimile Decretum, his gravibus verbis exaratum: *Inhærendo Conſtitutionibus, ſacris Conciliis, ac ſanctionibus Synodalibus per Prædeceſſores noſtros emanatis; mandamus, & expreſſè præcipimus omnibus Clericis, cujuſcumque ſtatus illi ſint, ſive in minoribus, ſive in ſacris conſtituti, ſive ſint beneficiati, etiam ſi ſint de aliena Diœceſi & in noſtra commorentur; ut nemo eorum audeat abſque tonſura & habitu ſimplici, talari, nigri coloris incedere*. In Synodo Sutrina Julii Cardinalis Spinola: *Decernimus*, inquit, *ut omnes ſive clericali tonſura, ſive aliis Ordinibus inſigniti, ex S. Concilii Tridentini, & Sacrorum Canonum præſcripto, habitum, hoc eſt veſtem talarem & tonſuram deferant*.

Synodo Bituntina, ann. 1682. par. 2. tit. 1. §. 2.

Synodo Sutrina ann. 1671. cap. 8.

In

Concilio Provinc. Senenſe ann. 1599. De vita & honeſtat. Cleric.

In Concilio Provinciali Senenſi, à Cardinali Franciſco Maria Taurugio, Sancti Philippi Nerii olim diſcipulo & ſocio, congregato, & à S.Sede expreſsè confirmato & approbato, ſic breviter ſtatuitur: *Clerici ſinguli, præſertim ii qui ſacris Ordinibus initiati ſunt, inferiorem veſtem talarem perpetuò geſtent.* Id etiam ordinat Cardinalis Hieronymus Boncompagno, in Synodo Bononienſi ann. 1654. In Concilio Florentino ſtatuitur, ut interiorem tunicam & exteriorem veſtem ſimplicem & talari longitudine per urbes & oppida ſemper geſtent.

Concilio Provinc. lorent. ann. 1573. De Vita Cleric. cap.2.

Synodo Senogall. ann. 1627. De vita & mor. Cleric. §.1.

In Synodo Senogallienſi Cardinalis Antonii Barberini habetur: *Vtantur Clerici omnes atque Sacerdotes veſtibus talaribus.*

Synodo Auximan. ann. 1661. c.22.§.1.

Cardinalis Antonius Bichius, in Synodo Auximana ſtatuit, ut Clerici *incedant jugiter veſte talari circumamicti, & ſolummodo brevioribus veſtibus utantur, cum iter faciunt; ita tamen ut veſtes longitudine genua excedant, & à clericali dignitate atque honeſtate non diſcordent.*

Synodo Tiburtina ann. 1636 tit.19.

Synodo Faventina ann. 1647 tit.4.c.1.

Cardinalis Julius Roma ordinat, ut *veſtes ſint demiſſæ uſque ad talos.* Cardinalis Carolus Roſſetus, *ut veſtes in Civitate, Terris, & Oppidis, ſint talares.* Cardinalis Jo: Baptiſta Lenius, in Synodo Ferrarienſi ann. 1612. *ut tam ſuperius pallium, quàm veſtis inferior, ſit uſque ad talum demiſſa, neque brevius veſtium genus adhiberi.*

Venerabilis Toribius Alphonſus à Mogrovejo, cujus reliquiæ, ex brevi Innocentii XI. Chriſtianorum venerationi Romæ expoſitæ ſunt, in Concilio Provinciali Limano ſtatuit, ut *veſtes neque ſericæ ſint neque breviores, ſed pro eccleſiaſtica gravitate talares.*

Concilio Limanum ann. 1583. Actione 3. cap.16.

Ar-

Digitized by Google

Archiepiſcopus Florentinus, Jacobus Antonius, poſtea Cardinalis Morrigia, ita decernit in Synodo: *Sacerdotes talarem veſtem ſemper gerant, in Civitate nedùm, ſed etiam in Oppidis, & locis Diœceſis muris vallatis.* Synodo Florentin. ann. 1691. tit. 2. c. 5. n. 3.

Cardinalis Bonifacius Cajetanus, in Synodo Tarentina; *Veſtes*, inquit, *uſque ad talos protendi jubemus.* Synodo Tarentina ann. 1614. tit. 28.

Cardinalis Hieronymus Simoncellus, in Synodo Urbevetana, *Veſtes*, inquit, *ſint ejus longitudinis, ut uſque ad talos protrahantur, ſub pœna contenta in Conſtitutione Sixti V.* Synodo Urbevet. ann. 1592. De vita & honeſt. Cleric.

Demùm cum Decreta Synodi Oſtunenſis, ſuper habitu præſertim talari, fuiſſent in controverſiam revocata, & ab illa appellatum eſſet ad S. Congregationem Concilii; eadem S. Congregatio die 6. Julii 1697. *cenſuit, ſervandum eſſe Decretum S. Congregationis in Hortana, ſub die 8. Iulii 1690. nempè Sacerdotes teneri ſemper incedere in habitu talari.* Synodo Oſtuaen. ann. 1694. De vita & honeſtat. Cler. c. 11.

Et Eminentiſſimus Gaſpar Cardinalis Carpegna, Vicarius generalis Summi Pontificis, juxta præceptum Innocentii Papæ XII. ſic in Edicto publico ſtatuit: *Inerendo* alla diſpoſitione de Sagri Canoni, & all'Ordinazioni altre volte publicate, tanto circa la decenza dell'abito, quanto circa la tonſura eccleſiaſtica, con la quale i Sacerdoti, gli promoſſi a gl'Ordini ſacri, e gli Chierici di prima tonſura che godono beneficii eccleſiaſtici, abenche ſemplici, ò che ſervono nelle Chieſe, devono incedere, e molto maggiormente preſentarſi a gl'altari per celebrarvi, ò farvi altre ſacre funzioni, con la dovuta modeſtia & edificazione. Primieramente col preſente Editto ſi rinuovano gl'altri ſopra tal materia Cardin. Vicario del Papa, 30. Marzo, 1699.

teria publicati, & in ſpecie li 29. Giugno 1667. e li 10. Ottobre 1681. dalli ſommi Pontefici Clemente nono, & Innocentio XI. di felice memoria, e da Noſtro Signore medemo li 20. Novembre 1691. e 1. Decembre 1696. & a quelli riferendoſi, e reſpettivamente ampliandogli, ſi ordina e comanda

Che verun Sacerdote, ò ordinato in ſacris, ò Chierico come ſopra, debba andare per Roma, dalla levata del Sole ſino a mezz'ora di notte, con abito e veſte curta; mà ſia tenuto incedere con abito lungo fino al collo del piede, detto volgarmente abito talare.

Videmus etiam, Concilium Tridentinum, Conſtitutiones Sixti V. & Urbani VIII. varioſque Conciliorum Canones obligare Beneficiarios qualeſcumque, ſine ulla prorſus exceptione, ad talarem veſtem ferendam. Et ita temerarium omninò eſſet aliquam exceptionem ſeu reſtrictionem ſimilibus Conſtitutionibus apponere in favorem illorum qui modica Beneficia poſſident, maximè cum talis reſtrictio ſupradictis legibus omninò contraria ſit. Neque enim ignorabant ſummi Pontifices & Patres in Conciliis congregati, magnum eſſe Beneficiorum modicorum numerum; & ita ſi illorum poſſeſſores à tali obligatione excipere voluiſſent, hanc eorum mentem aliquo tandem modo inſinuare non omiſiſſent. Sed id non ſolùm non ſignificarunt, quin imò ſine ulla prorſus exceptione locuti ſunt, & Beneficia omnia & qualiacumque in ſuis Decretis incluſerunt, nullo habito diſcrimine tenuitatis aut pinguedinis.

In Concilio quidem Tridentino, qui *Beneficia qualiacumque Eccleſiaſtica obtinuerint* obli-

obligantur ad veſtem Eccleſiaſticam deferendam. In Bulla Sixti Quinti: *Beneficia Eccleſiaſtica qualiacumque, etiam ſimplicia, verùm etiam penſiones ex quacumque conceſſione percipientes*. In Decreto Urbani Papæ Octavi: *Omnes qui poſſident Beneficia Eccleſiaſtica* tenentur.

Præterea in Concilio Mediolanenſi ſic expreſsè ſanctus Carolus loquitur: *Moneant omnes & quoſcumque qui Officia Beneficiaque qualiacumque Eccleſiaſtica, etiam ſimplicia, obtinent, etiamſi ſtudii cauſa abſint, & in gymnaſiis publicis, aut ubivis locorum ſint, ut Clericalem habitum ſumant Ordini ſuo ac dignitati congruentem*. Et in Concilio Burdigalenſi ſic habetur: *Omnibus qui Beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſimplicia, obtinent, præcipimus, ut tonſuram & habitum Clericalem Ordini ſuo atque Dignitati congruentem gerant; alioqui mulctentur privatione redituum Eccleſiaſticorum illius anni*.

Conc. Mediol.1.c.de Clericorũ veſtitu.

Conc.Burdig.ann. 1583.tit.21. De vita & moribus Clericorũ.

Sed hujus quæſtionis reſolutionem expreſſam habemus in Concilio Provinciali Beneventano ab Eminentiſſimo Vincentio Maria Cardinali Urſino, illius Civitatis Archipræſule digniſſimo, magno Eccleſiæ ſuæ, imò & univerſæ, bono, congregato, anno 1693. & in lucem edito in Libro, cui titulus: *Synodicon Sanctæ Beneventanenſis Eccleſiæ, continens Concilia* 19. &c. In illo igitur Concilio ſic habetur: *Noverint Beneficiati omnes, quòd nulla tenuitatis beneficii habita ratione, in habitu & tonſura decentibus incedere tenentur, prout in Melphictenſi, Sacra Congregatio Concilii decrevit*.

Conc. Beneventan. ann.1693. tit.17.c.7.

Melphicten. Clericatus. Aliàs 13. Septembris 1673. In una Bituntinâ, S. Congrega-

tio cenſuit, Clericos poſſeſſores beneficiorum tenujum, infra ſummam ducatorum ſexaginta auri de Camera, teneri habitum & tonſuram Clericalem deferre, juxta Conſtitutionem Sixti V. 92. Et quia Clerici Melphictenſes adhuc opponunt, quòd talis Conſtitutio revocata fuit ab alia ejuſdem Pontificis, incipiente: *Paſtoralis*, anno 1389. licèt illa non videatur loqui de Beneficiatis, ſed de his qui penſiones, fructus, prædia, vel bona Eccleſiaſtica ſibi reſervata, conceſſa percipiunt, &c. ſupplicat Epiſcopus, declarari: *An poſſeſſores dictorum Beneficiorum tenujum, ut ſupra, teneantur habitum & tonſuram Clericalem deferre, non obſtante dicta Conſtitutione: Paſtoralis, &c.* Die 18. Septembris 1677. S. Congregatio Eminentiſſimorum S. R. E. Cardinalium, Concilii Tridentini Interpretum, reſpondit: *Affirmativè*. F. Cardinalis Columna, Præfectus. Stephanus, Archiepiſcopus Brancatius, Epiſcopus Viterbienſis, Secretarius. Adeſt ſigillum Eminentiſſimi Cardinalis Columnæ, Præfecti.

Quapropter, proſequitur Concilium Beneventanum, *hujuſmodi Beneficiati habitum & tonſuram decentes omninò deferent, aliàs in pœnas Conſtitutionis Sixti V. quæ incipit*: Cum Sacroſanctam, *anno* 1589. *editæ, incurrent*.

Videri poſſunt quæ hac de re diximus Tom. 5. Tract. 8. De Sacramento Ordinis, cap. 4.

Quæſt. 3. Clerici in ſacris Ordinibus conſtituti, aut Beneficium qualecumque poſſidentes, peccant-ne, quando veſtem talarem non deferunt?

Reſp. Quæ ſuperiùs dicta ſunt, hujus quæſtionis reſolutioni ſufficere poſſent; attamen

men non planè ſupervacaneum erit referre expreſſam ſancti Caroli ſententiam: *Cùm ad populi Chriſtiani*, inquit, *diſciplinam & religionem conſervandam, ſanctiſſimorum Patrum ſententiis, & multorum Conciliorum Decretis, tum Tridentino Concilio, perpetuoque univerſæ Eccleſiæ uſu & conſuetudine illud obſervatum ſit, ut quæ graviora eſſent peccata, non à quibuſvis Sacerdotibus, ſed ab Epiſcopis ſolùm abſolverentur: Nos propterea quorumdam gravium caſuum abſolutionem nobis reſervavimus, eoſque unà cum illis, quos Concilio noſtro Provinciali nobis item reſervavimus, hoc Decreto infra ordine quodam deſcriptos explicari & promulgari voluimus &c. Qui Clerici, quævis Eccleſiaſtica Beneficia obtinentes, habitum Clericalem non induunt*. Conſtat igitur ex ſancti Caroli mente, illos qui non deferunt veſtes talares, graviter & mortaliter peccare. Unde etiam in Concilio Arelatenſi ſecundo, prohibentur ipſi Clerici apoſtatæ, habitum ſæcularem deferre ſub graviſſima pœna: Clericus *Quicumque ille ſit, poſt pænitentiam, habitum ſæcularem accipere non præſumat; quòd ſi præſumpſerit, ab Eccleſia alienus habeatur*.

S. Carolus in Synodo Mediolan. an. 1568.

Can. Hi qui poſt ſanctam, diſt. 50.

Quæſt. 4. Licet-ne aliquando deferre veſtem breviorem, quam ſubtanellam vocant?

Reſp. Ex ſancto Carolo: *Clericis iter habentibus, veſtitu contractiori uti licebit; & decentem tamen illum, atque hujuſmodi eſſe oportet, ex quo eos eſſe Eccleſiaſtici Ordinis homines, agnoſci facilè poſſit. Cùm verò eò venerint, quò pervenire contendunt, talarem togam induant*.

Synod. Mediol. an. 1568.

Undè primò concludere licet, ſolis iter agentibus conceſſum eſſe contractiori veſte uti, propter difficultatem & mole-

ſtiam itineris: minimè verò licere talem veſtem gerere aliis in locis, in Urbe ſcilicet, ſeu quolibet loco reſidentiæ, nec propter levem aliquam deambulationem eſſe ferendam.

Secundò, inferendum eſt, non aliud debere eſſe diſcrimen inter contractiorem illam veſtem, & talarem, quàm ratione ſolius brevitatis, ita ut contractior uno circiter palmo brevior ſit talari, & quaſi ad mediam tibiam pertingat; in reliquo autem ſit planè ſimilis talari, eadem formâ, eadem ſimplicitate confecta, ſimili panno, iiſdem globulis, ſeu glandibus, vulgo bottoni. Gravis proinde abuſus eſt, putare, loco ſubtanellæ, poſſe deferri ſagulum, aut aliam ſæcularis formæ veſtem, quæ à tergo aperta, manicas habeat ad pompam retortas, aliaque ornamenta ſæcularibus veſtibus propria, quæque deferri ſoleat à cujuſque conditionis hominibus, nec demonſtret ullo modo Eccleſiaſticum hominem.

Obſervare tamen juvat, multos putaſſe, ne quidem olim licitum fuiſſe iter agentibus Clericis uti contractiori veſte; nam in Synodo generali ſexta ſic habetur: *Nullus eorum qui connumerantur in Clero, veſtimentum indecens habeat, ſive in Civitate degens, ſive in itinere ambulans; ſed ſtolis utatur quæ conceſſæ ſunt Clericis: ſi verò quis tale quid fecerit, per unam hebdomadam ſuſpendatur.* Unde ſanctus Carolus hac videri poteſt uſus indulgentiâ, ad duritiam cordis, & ut ſeſe Eccleſiaſticorum ſuæ Diœceſis imbecillitati attemperaret. Et ita melius eſſet talem etiam in itinere, quantùm fieri poteſt, geſtare veſtem, niſi fortè neceſſitas aliud ſuaſerit.

Conc. Cõſtantinop. 3. ſeu Synodus, 6. refertur in Can. Nullus, 21. q. 4.

Quæſt. 5.

Quæſt. 5. Licet-ne Sacerdotibus iter agentibus, Miſſam cum prædicta contractiori veſte celebrare?

Reſp. Id nullo modo licere poteſt, cùm in Rubricis Miſſalis expreſsè caveatur, ut *Sacerdos celebret indutus veſtibus ſibi convenientibus, quarum exterior ſaltem talum pedis attingat*. Et in Canone ſic ſtatuitur: *Nec oportet Clericos comam nutrire, & ſic miniſtrare; ſed attonſo capite, auribus patentibus, & ſecundùm Aaron talarem veſtem induere, ut ſint in habitu ornato*.

Miſſale Rom. tit. de præparatione Sacerdotis celebraturi. Can. Non liceat, diſt. 23.

Unde in variis Conciliis Provincialibus expreſsè cavetur, ne quis cum breviori veſte celebret: & in Synodo Amalphitana decernitur, ut *Clerici omnes, ac Sacerdotes, præcipuè in Miſſarum celebratione, veſtibus talaribus utantur*.

Synod. Amalphitana, ann. 1639.

In Synodo Florentina: *Præcipimus omnibus Sacriſtis & Rectoribus &c. ne impoſterum audeant admittere ullum Sacerdotem ad celebrandam Miſſam, qui non ſit in habitu talari*.

Synod. Florentina, an. 1645.

Synodus etiam Andegavenſis prohibet: *Ne Rectores patiantur, Clericos geſtare ſuperpelliceum ſuper ſagulos, aut breviores veſtes, quas ſubtanellas vocant*.

Synod. Andegavēſis, an. 1654.

Demùm in eleganti & accurata Synodo noviſſimè ab Eminentiſſimo Cardinali Nigrono celebratâ, dum eſſet Faventinus Epiſcopus, ſic habetur: *Veſtes in Civitate, & præſertim in celebratione Miſſæ, & aliis ſacris functionibus, talares eſſe debent*.

Synod. Faventina, an. 1694.

Quæſt. 6. Deberent-ne Clerici lugubres veſtes deferre, ob mortem parentum?

Reſp. Juxta Concilium Mediolanenſe quintum, talibus veſtibus indui non de-

berent Clerici: *Clericus*, inquit ſanctus Carolus, *qui amictu Clericali indutus incedit, ne in propinquorum, ne parentum quidem obitu, veſtes lugubres, more Laicorum, induat geſtetque. Neque verò veſtis formam, aut panni genus, quo Clerum univerſum uti moris eſt, commutet; ſed pium erga propinquos mortuos charitatis ſtudium officiumque præ ſe ferat omni alia ratione, quæ cum Clericalis Ordinis decore dignitateque omninò conveniat.*

Conc. Mediolan. 5. tit. Quæ ad Clericorũ honeſtatẽ pertinent.

Optandum eſſet, ut omnes Clerici piam hanc Conſtitutionem, quam ſanctus Carolus in ſua Provincia obſervandam curavit, in praxi ſequerentur; cùm de Clericis præcipuè dici debeat: *Mortui enim eſtis, & vita veſtra eſt abſcondita cum Chriſto in Deo*; & ita non debeant ſæculi mores, vanumque luctum imitari, dicente Apoſtolo: *Nolite conformari huic ſæculo*; quod certè præcipuè ad Clericos pertinet, qui in omnibus ſignificare deberent apertè, ſe nec placita, nec uſus, nec mores ſæculi amplecti velle.

Ad Coloſſenſes, c. 3. v. 3.

Ad Romanos, c. 12. v. 2.

Hic autem uſus ſub gravibus pœnis in Concilio Toletano prohibetur his verbis valdè notandis: *Abſurdum & reprehenſibilem quorumdam Clericorum abuſum, qui lugubres & luctuoſas veſtes induunt, & flebiliores quàm ſuæ congruit honeſtati ex eo ſe reddunt, quia parentes conſanguineique eorum & amici corruptibilem carnis noſtræ molem deponentes, ad æternam patriam de præſentis exilii miſeria convolarunt, penitùs abolere volentes, cùm & ſecundùm ſententiam ore benedicto prolatam*, Qui credit in Chriſtum, etiam ſi mortuus fuerit, vivat: *præſentis Conſtitutionis ſerie, ſacro approbante Concilio, ſtatuimus, ut ulteriùs luctuoſas veſtes induere Clerici in ſacris conſtituti, vel*

Conc. Toletan. an. 1475. c. 8.

Digitized by Google

vel Beneficiati noſtræ Provinciæ, non audeant: contrarium verò facientes, eo ipſo à perceptione fructuum ſuorum Beneficiorum per tres menſes qualibet vice ſint ſuſpenſi.

Unde etiam in præclaro Edicto de Vita & honeſtate Clericorum à Carlo Baſcapè Epiſcopo Novarienſi, Sancti Caroli olim amico, vulgari linguâ publicato, ſic habetur: *Clerici veſtes lugubres, ob cujuſcumque mortem, non induant.*

Carlo, Veſcovo di Novara, nell'Editto, della vita & honeſtà del Clero 159; Non ſi veſtano da duolo, per morte di chi ſi voglia.

CAPUT X.

De Horis Canonicis, ſeu Officio Divino.

Quæſt. I. QUID eſt Officium Divinum?

Eſt Oratio vocalis & publica, conſtans ex ſelectis verbis ſacræ Scripturæ, Homiliis Patrum, & vita Sanctorum: inſtituta ab Eccleſia, ut certis fiat horis diurnis & nocturnis, nomine Eccleſiæ, ab his qui ad id ſunt ſpecialiter deputati: ut Deo debitus reddatur honor, ipſique gratiæ agantur pro aſſiduis in nos Beneficiis, & ad implorandam continuam ejus opem ac miſericordiam.

Ut hæc definitio, ſeu deſcriptio, meliùs intelligatur, obſervandum eſt, Orationes eſſe duplicis generis: aliæ namque publicæ, aliæ verò privatæ dicuntur. Privatæ ſunt, quæ à ſingulis fidelibus propriâ voluntate fiunt, cùm mente vel etiam ore fundunt preces ex privata cujuſcumque devotione provenientes. Oratio autem publica ea eſt, quæ fit pro tota Eccleſia,

ſia, & ipſius nomine, ab aliquo Eccleſiæ Miniſtro, & verbis ab ea peculiariter inſtitutis. Unde ſive privatim, ſive publicè, Miniſter Eccleſiæ Officium Divinum recitet, ejus oratio eſt ſemper publica, quia ab Eccleſia fuit inſtituta, & ejus nomine fit. E contra verò, licèt Laicus recitet horas Canonicas ex privata devotione, ejus oratio non eſt publica, ſed privata, licèt etiam eam in Eccleſia perſolvit, & in aliorum conſortio; quia ſcilicet non recitat nomine Eccleſiæ, cujus non eſt miniſter.

Quæſt. 2. Recitatio divini Officii, eſt-ne antiqua in Eccleſia?

Reſp. Quamvis Officium divinum non ſemper fuerit ordinatum eo modo, quo nunc eſt; attamen ex omnibus ſacræ Traditionis argumentis patet, ſtatim initio naſcentis Eccleſiæ inſtituiſſe Apoſtolos, ut certis diei & noctis horis recitarentur preces excerptæ ex ſacra Scriptura, & præſertim ex Pſalmis Davidicis. Nam in Conſtitutionibus Apoſtolicis ſancto Clementi tributis, legimus: *Precationes facite manè, tertia, ſexta, nona, veſpere, atque ad Galli cantum*: & apud Tertullianum: *Tamen iſtas tres horas, ut inſigniores in rebus humanis, quæ diem diſtribuunt, qua negotia diſtinguunt, quæ publicè reſonant: ita & ſolemniores fuiſſe in orationibus divinis.* Et paulò inferiùs: *Horarum inſigniorum, exinde Apoſtolicarum, tertiæ, ſextæ, nonæ.*

Conſtit. Apoſtol. S. Clemẽtis, lib. 8. c. 34.

Tertull. de Jejuniis, c. 10.

Ib. c. 11.

Sanctus Cyprianus, poſtquam obſervavit, tres iſtas horas in antiquo Teſtamento, ſtatutis piorum Iſraelitarum precibus fuiſſe conſecratas: *Sed nobis*, inquit, *præter horas antiquitùs obſervatas orandi, nunc*

S. Cyprian. de Oratione Dominica.

Digitized by Google

nunc & ſpatia & Sacramenta creverunt. Sanctus Epiphanius Officii quoque divini mentionem facit, dum ſic loquitur: *Matutinæ laudes in Eccleſia Catholica, matutinæque preces aſſiduè celebrantur, lucernales item Pſalmi & orationes*. Apud ſanctum Hieronymum: *Quanquam Apoſtolus*, inquit, *ſemper orare nos jubeat, & ſancti etiam ipſe ſomnus oratio ſit; tamen diverſas orandi horas debemus habere, ut ſi fortè aliquo fuerimus opere detenti, ipſum nos ad officium tempus admoneat*. Deinùm ſanctus Auguſtinus docet, quòd *De Hymnis & Pſalmis canendis, ipſius Domini & Apoſtolorum habemus documenta & præcepta*.

S. Epiph. In expoſitione fidei Catholicę, c. 23.

S. Hieron. Epiſt. ad Euſtochiũ. de Cuſtodia Virginitatis.

S. Auguſt. Epiſt. 119. ad Januarium c. 18.

Quæſt. 3. Clerici tenebantur-ne primis Eccleſiæ temporibus, recitare divinum Officium?

Reſp. Cùm omnes Clerici in ipſa ordinatione, alicujus Eccleſiæ ſervitio addicerentur, & præcipuum eorum munus in oratione conſiſteret; inde facilè infertur, Clericos omnes adſtrictos fuiſſe ad horarũ canonicarum recitationem: quæ etiam recitatio primis illis temporibus frequens erat inter Laicos, quorum magna pars frequenter ſaltem Eccleſiis intererat, dum officium tam nocturnum quàm diurnum perſolveretur. Nam & apud ſanctum Baſilium legimus: *De nocte populus conſurgens, domum precationis petit*. Et in Vita ſancti Joannis Chryſoſtomi habetur, quòd Sanctus ille Epiſcopus ardenti zelo plenus, dum videret plures Chriſtianos Conſtantinopoli à priorum temporum aſſiduitate in aliquam negligentiam hac in parte decidiſſe: *Fideles quoque Laicos exhortabatur vigiliis nocturnis in Eccleſia inſiſtere: uxores autem horum domi manere*, in-

S. Baſilius, Epiſt. 63.

Palladius, in Vita ſãcti Chryſoſt. c. 5.

interdiù orantes, ideò quòd viris die otium non eſſet. Hæc omnia quouſque negligentiores de Clero contriſtabant, totis noctibus dormire conſuetos.

Conc. Carthag. 4. Can. 49.

Demùm in Concilio Carthaginenſi 4. decernitur, ut *Clericus, qui abſque corpuſculi ſui inæqualitate, vigiliis deeſt, ſtipendiis privetur.*

Quæſt. 4. Recitabatur-ne olim Officium divinum privatim, ab iis Clericis qui publicis Eccleſiæ precibus non interfuerant?

Conſtit. Apoſtol. lib. 8. c. 34.

Reſp. In libro Conſtitutionum Apoſtolicarum ſancto Clementi tributo, & qui ſaltem authorem antiquiſſimum habet, ſic legitur: *Si ad Eccleſiam prodire non licuerit propter infideles, congregabis, Epiſcope, in domo aliqua: quòd ſi neque in domo, neque in Eccleſia congregari poterunt, pſallat ſibi unuſquiſque, legat, oret, vel duo ſimul, aut tres;* Ubi enim fuerint, *inquit Dominus,* duo aut tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.

Videmus etiam in ſancti Chryſoſtomi vita, Epiſcopos illos qui illius eximii Doctoris condemnationi conſentire nullo modo voluere, excluſos fuiſſe ab Eccleſiis, & vigiliam Paſchæ divinaque officia propriis in domibus celebraſſe; & cùm deinde carceri mancipati fuiſſent, idem in carceribus peregerunt: *Reverſi Epiſcopi,* inquit Palladius, *vigilias intra ſua diverſoria celebrarunt, carceres in Eccleſiæ faciem tranſiere: Hymni & oblationes Myſteriorum in carceribus agebantur.*

Palladius, c. 9. & 10.

Ex quibus patet, rem non fuiſſe novam aut inuſitatam Epiſcopis, ceteriſque Clericis, divina officia privatim celebrare, cùm hi ſancti Præſules ſe ab eo munere immunes non eſſe judicaverint, dum in carce-

carceribus detinebantur. Unde etiam ſanctus Baſilius in Regula ſic loquitur: *Si enim corporaliter adeſſe cum cæteris non occurrat ad orationis locum, in quocumque loco inventus fuerit, quod devotionis eſt, expleat.* Et ſanctus Gregorius Nyſſenus, de quodam itinere ſuo loquens: *Vehiculum*, inquit, *nobis pro Eccleſia & Monaſterio erat, omnibus per totam viam ſimul pſallentibus & jejunantibus.*

S. Baſilius in Regula c.10.

S. Gregorius Nyſſenus.

Quæſt. 5. Quare Eccleſia diſtribuit divinum Officium in varias diei horas?

Reſp. Plures occurrunt rationes: primò ad renovandum ſæpiùs ſacrificium labiorum noſtrorum, quo noſmetipſos, omne quod poſſumus, quod habemus, & quod ſumus, offerre Deo debemus. Secundò, ut myſteria noſtræ ſalutis, à Domino noſtro variis horis operata, frequentiùs memoriâ repetamus. Tertiò, ut faciliùs orationis Spiritum, omnibus quidem Chriſtianis, ſed præcipuè Clericis neceſſarium, in nobis ipſis excitemus foveamuſque.

Quamvis autem ipſe Dominus dixerit: *Oportet ſemper orare, & non deficere*: Et Divus Paulus: *Sine intermiſſione orate*, non ideò hæc verba ita intelligenda ſunt, ut teneamur jugi orationi inceſſanter vacare: Verùm huic præcepto ſatisfacimus, juxta ſanctum Auguſtinum, continuo cordis deſiderio & propenſione: *In ipſa ergo fide*, inquit, *& ſpe, & charitate, continuato deſiderio ſemper oramus: ſed ideò per certa intervalla horarum & temporum etiam verbis rogamus Deum, ut illis rerum ſignis nos ipſos admoneamus, & acriùs excitemus .... Ideò ab aliis curis, quibus ipſum deſiderium quodammodo tepeſcit, certis horis*

Lucæ, c.18.

1. ad Theſſalon. c. 5. v. 7.

S. Auguſt. Epiſt. 121. ad Prob.

ris ad negotium orandi mentem revocamus, verbis orationis nos ipſos admonentes, in id quod deſideramus intendere, ne quod tepeſcere cœperat, omninò frigeſcat, & pœnitùs extinguatur, niſi crebriùs inflammetur.

Ideò hæc variarum horarum diviſio, ſemper utilis viſa eſt: *Sic enim fit*, inquit ſanctus Leo, *ut anima quæ terrenis adhuc deſideriis implicatur, ex intervallo ſaltem ad divina reſpiret.*

S. Leo, ſer. 4. de jejunio ſeptimi menſis, c.4.

Eodem prorſus modo ſanctus Iſidorus: *Dictum eſt*, inquit, *Sine intermiſſione orate; ſed hoc in ſingularibus; nam eſt obſervatio quarumdam horarum communium, quæ diei interſpatia ſignant: Tertia, Sexta, Nona: ſimiliter & noctis. Sed ideo orandi hæ horæ diviſæ ſunt, ut ſi fortè fuerimus aliquo opere detenti, ipſum ad Officium tempus admoneat .... exceptis utique & aliis legitimis orationibus, quæ ſine ulla admonitione debentur in ingreſſu lucis ac noctis, ſive vigiliarum.*

S. Iſidorus Hiſpalẽſis, Originũ, lib.6. c.19.

Deinde celebris Noviodunenſis Epiſcopus, ſanctus Eligius: *Cui dicendum eſt*, inquit, *Oportet* ſemper orare, & non deficere, *niſi ei qui Canonicis horis quotidie, juxta ritum Eccleſiaſticæ traditionis, pſalmodiis, precibuſque conſuetis Dominum laudare & rogare non deſiſtit?*

S. Eligius, Homil. 11.

Quæſt. 6. Quas horas divino Officio recitando deſtinavit Eccleſia?

Reſp. Licèt Eccleſia divino Spiritu ſemper gubernata, filiis ſuis certas in omnibus ſæculis deſtinaverit horas, quibus orationes Deo illius nomine funderent, ſeu inter privatos parietes, ſeu publicè in Eccleſiis, dum id fieri potuit; attamen illarum horarum numerus, non ſemper idem & æqualis fuit.

San-

Sanctus Cyprianus ſub finem excellentis tractatus, quem de Oratione Dominica compoſuit, ſic loquitur: *In Orationibus verò celebrandis invenimus obſervaſſe cum Daniele tres pueros, in fide fortes & in captivitate victores, horam tertiam, ſextam, & nonam; Sacramento ſcilicet Trinitatis, quæ noviſſimis temporibus manifeſtari habebat ..... quæ de horarum ſpatia jam pridem ſpiritualiter determinantes adoratores Dei, ſtatutis & legitimis ad precem temporibus ſerviebant. Et manifeſta poſtmodum res eſt, Sacramentum olim fuiſſe, quòd ante ſic juſti precabantur; nam ſuper Diſcipulos hora tertia deſcendit Spiritus ſanctus, qui gratiam Dominicæ paſſionis implevit: item Petrus hora ſexta in tectum ſuperiùs aſcendens, ſigno pariter & voce Dei monentis inſtructus eſt, ut omnes ad gratiam ſalutis admitteret, cùm de emundandis gentilibus ante dubitaret. Et Dominus hora ſexta crucifixus, ad nonam peccata noſtra ſanguine ſuo abluit; & ut redimere & vivificare nos poſſet, tunc victoriam ſuam paſſione perfecit. Sed nobis, Fratres dilectiſſimi, præter horas antiquitùs obſervatas orandi, nunc & ſpatia & Sacramenta creverunt; nam & manè orandum eſt, ut reſurrectio Domini matutina oratione celebretur: quod olim Spiritusſanctus deſignabat in Pſalmis dicens:* Rex meus & Deus meus, quoniam ad te orabo, Domine, manè, & exaudies vocem meam: manè aſſiſtam tibi, & contemplabor te. *Et iterùm per Prophetam loquitur Dominus:* Diluculo vigilabant ad me dicentes: Eamus & revertamur ad Dominum Deum noſtrum. *Recedente item ſole ac die ceſſante, neceſſariò rurſùm orandum eſt; nam quia Chriſtus ſol verus & dies verus eſt, ſole ac die ſæculi recedente, quando oramus & petimus ut ſuper nos lux denuò veniat, Chriſti præcamur*

S. Cypr. de Orat. Dominica in fine.

Digitized by Google

mur adventum lucis æternæ gratiam præbiturum.

Quare, juxta Sanctum Cyprianum, ſex variæ horæ precationi erant deſtinatæ, ſcilicet hora matutina, tertia, ſexta, nona, hora demùm veſpertina, & ea quæ mediâ nocte fiebat. Eædem horæ ad orandum præſcriptæ reperiuntur in libro Conſtitutionum Apoſtolicarum, his verbis: *Preces veſtras facite diluculo, tertia hora, ſexta, nona, veſpere, & in Galli cantu.*

Lib.8.Conſtit.Apoſt. cap.34.

Sanctus Benedictus, qui regulam quinto ſæculo compoſuit, divinum Officium in octo partes diſtribuit, quo ferè modo etiam hodie diviſum eſt; ab eo enim tempore vix ulla facta eſt mutatio in Eccleſia Latina, circa numerum partium divini Officii. Sic autem loquitur Sanctus Patriarcha: *Ait Propheta:* Septies in die laudem dixi tibi: *qui ſeptenarius ſacratus numerus à nobis ſic implebitur, ſi matutini, primæ, tertiæ, ſextæ, nonæ, veſpere, completoriique tempore noſtræ ſervitutis officia perſolvamus; quia de diurnis horis dixit:* Septies in die laudem dixi tibi. *Nam de nocturnis vigiliis idem ipſe Propheta ait:* Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi.

S. Benedictus Regulæ c.16.

Horarum matutinarum nomine intelligebantur tunc quas hodie laudes vocamus, quæque olim ſępiùs *Matutinum*, aut *Laudes matutinæ* dicebantur; quia ineunte die ſeu primâ luce perſolvebantur. Officium verò nocturnum, quod nunc preces matutinas vocamus, dicebatur olim *Vigiliæ nocturnæ*, quia ut plurimùm fideles totam illam noctem, quæ feſtum ſolemnem præcedebat, in Eccleſiis tranſigebant, ut divino Officio intereſſent. Inde etiam dictæ ſunt vigiliæ. In majoribus autem celebritatibus Officium

cium in tres diſtinctas horas diviſum fuit, quarum prima tribus circiter horis mediam noctem præcedebat, ſecunda in ipſa media nocte dicebatur, tertia demùm tribus poſt horis ſuccedebat; hincque orta eſt trium nocturnorum diviſio, quæ hodie frequentior eſt; ſed continuò & ſine ulla interruptione celebrantur.

Quæſt. 7. Quinam tenetur divinum Officium recitare?

Reſp. *Dicendum*, inquit S. Thomas, *quòd ad has ſeptem horas tenentur Sacerdotes, & alii Clerici conſtituti in ſacris Ordinibus, ſive habeant Beneficium, ſive non: & omnes illi qui percipiunt Eccleſiaſtica ſtipendia, in quocumque Ordine ſint.* S. Thom. opuſc. 65. cap. 2.

Et Leo Papa X. ſic decernit: *Statuimus quoque, & ordinamus, ut quilibet habens Beneficium cum cura, vel ſine cura, ſi poſt ſex menſes ab obtento Beneficio divinum Officium non dixerit, legitimo impedimento ceſſante, Beneficiorum ſuorum fructus ſuos non faciat, pro rata omiſſionis recitationis Officii; ſed eos, tanquam injuſtè perceptos, in fabrica hujuſmodi Beneficiorum, vel in pauperum eleemoſynas erogare teneatur. Si verò ultra dictum tempus in ſimili negligentia contumaciter permanſerit, legitima monitione præcedente, Beneficio ipſo privetur, cùm propter Officium detur Beneficium. Intelligatur autem Officium omittere, quoad hoc ut Beneficio privari poſſit, qui per quindecim dies illud bis ſaltem non dixerit: Deo tamen, ultra præmiſſa, de dicta omiſſione redditurus rationem.* Leo X. in Bulla 7. quæ incipit: Supernæ diſpoſitionis.

Deinde Beatus Pius Papa V. in Conſtitutione ſua decrevit his verbis: *Statuimus, ut qui horas omnes Canonicas uno vel pluribus diebus intermiſerit, omnes Beneficii, ſed Beneficiorum fructus, qui illi, vel illis diebus* Pius V. in Bulla 15. quæ incipit: Ex proximo.

reſ-

reſponderent, ſi quotidie dividerentur: qui verò matutinum tantùm, dimidiam: qui cæteras omnes horas, aliam dimidiam: qui harum ſingulas, ſextam partem fructuum ejuſdem diei amittat; tametſi aliquis Choro addictus, non recitans, omnibus horis Canonicis cum aliis præſens adſit.

Obſervandum autem eſt id quod habetur in accuratâ Synodo Auximanâ Antonii Mariæ Cardinalis Galli his verbis: *Clerici minorum Ordinum, ſi Eccleſiaſticum obtineant beneficium, quamvis tenue ſit, nullumque habeat annexum onus, tenentur, ex diſpoſitione Concilii Lateranenſis, poſt ſex menſes à die obtenti beneficii, Divinum Officium recitare; qui terminus ſex menſium, cum fuerit aſſignatus, ut Clerici poſſint interim addiſcere modum ordinandi Officium; ſi aliquis prius ſciret, horarias preces recitare tenetur; etiam ante lapſum ſex menſium.*

Synodo Auximana ann. 1593. de Horis Canonicis, cap. 4.

Quæſt. 8. Qui Beneficium poſſidet, cujus tenues reditus, ad honeſtè vivendum non ſufficiunt, tenetur-ne Officium recitare?

Reſp. Omninò teneri videtur, ut ſatis patet ex authoritatibus mox relatis; generales enim ſunt, nec modica Beneficia unquam excipiunt: Cùm autem Pontifices, Concilia, & ſancti Doctores generaliter & ſine ulla prorſus exceptione loquuntur, temerarium certè foret eorum Decreta reſtringere; præſertim cùm nemo dubitare poſſit, quin noviſſent ſummi Pontifices, & Patres in Conciliis congregati, multa eſſe tenuia Beneficia; & ita ſi eorum poſſeſſores à recitatione officii liberare voluiſſent, id aliquo modo expreſſiſſent. Cùm igitur hanc exceptionem nunquam appoſuerint, neque nos apponere poſſumus ſine temeritatis nota; maximè cùm videamus plura Concilia noviſſima, quæ tali reſtrictioni adverſantur.

In

In Concilio enim Remenſi ſic habetur: *Quiſquis Beneficium aliquod Eccleſiaſticum adeptus eſt, ſive cum cura, ſive ſine cura, ſciat ſe ad preces quotidianas, quæ Breviario continentur, recitandas obligari: quas ſi omiſerit, legitimo ceſſante impedimento, fructus Beneficii pro rata parte omiſſionis amittat: & ſi eos receperit, reſtitutioni ſe ſciat obnoxium.*

Concilio Rhemenſ. ann. 1583. tit. de Breviario. n. 2.

In Concilio Burdigalenſi ad Officium divinum *Ii omnes ipſo jure obligantur, quicumque Beneficiis Eccleſiaſticis potiuntur.*

Concilio Burdigal. ann. 1583. tit. 3. de Eccleſiaſticis precationibus.

In Concilio Toloſano ita ſtatuitur: *Quicumque aut curatum, aut quodvis aliud Eccleſiaſticum Beneficium obtinens, divinum Officium non dixerit, ejus fructus non capiat, perceptoſque aut Eccleſiæ extructionibus, aut pauperum eleemoſynis impendat.*

Concilio Toloſan: ann. 1590. cap. 4. De Presbyter. & Cleric.

Videmus etiam ſanctum Antoninum omnes expreſsè Beneficiatos, etiam tenues, putaſſe obligatos ad recitationem Officii his verbis: *Tenentur ex præcepto ad horas Canonicas quilibet Clerici Beneficiati, etiam non exiſtentes in ſacris; nec excuſare ſe poſſunt ratione exiguitatis Beneficii, ſi ex eo non percipiant ſibi neceſſaria; ſed imputent ſibi, ex quo ſe fecerunt ad illud intitulari.*

S. Ant. p. 3. tit. 13. c. 4.

Demùm hæc eſt expreſſa ſententia Gloſſæ his verbis: *Sicut vir tenetur miniſtrare neceſſaria uxori quæ tamen eſt talis quòd ei debitum reddere non valet; ita Clericus, qui non percipit neceſſaria ab Eccleſia, tenetur officiare Eccleſiam, licèt pauper ſit, & dicere cum Apoſtolo:* Scio & abundare & eſurire.

Gloſſ. in Can. Clerici, diſt. 91. verbo: Vigilis.

Quæſt. 9. Qui gaudent aliquâ penſione ſuper quocumque Beneficio conſtitutâ, tenentur-ne ad divini Officii recitationem?

Reſp.

Reſp. Beatus Pius V. in Bulla mox citata ita ſtatuit: *Quicumque penſionum fructus, aut alias res Eccleſiaſticas ut Clericus percipit, eum, modo prædicto, ad dicendum Officium parvum B. Mariæ Virginis decernimus obligatum, & penſionum, fructuum, rerumque ipſarum amiſſioni obnoxium.*

B. Pius V. in Bulla 135.

Quæſt. 10. Attentio eſt-ne neceſſaria in recitatione divini Officii? Et ſatisfacit-ne præcepto, qui voluntariè diſtractus eſt per aliquod notabile tempus?

Reſp. Attentio interior ita neceſſaria videtur, ut is qui voluntariè diſtractus eſſet per aliquod notabile tempus, mortaliter peccaret, & obligationi recitandi Officii minimè ſatisfaceret.

S.Th. in 4. ſent. diſt. 15.q.4.ar.2 ad 4.

Attentio, inquit S.Thomas, *requiritur ad orationem aliquo modo: vel ad evitandam tranſgreſſionem quæ eſt in illa oratione, quæ eſt in præcepto: vel ad meritum in illa quæ non eſt in præcepto. Hugo de ſancto Victore dicit:* Si cùm orationem fundimus, aliud quodlibet in corde verſamus, etſi illud bonum ſit, à culpa liberi non ſumus. *Dicendum, quòd verbum Hugonis intelligendum eſt, quando aliquis ex propoſito mentem ad alia diſtrahit in orando; tunc enim ſine culpa non eſt, & præcipuè ſi in aliis ſpontè ſe occupat quæ mentem diſtrahunt, ſicut ſunt exteriora opera: & ſi ad contrarium mens evagetur, etiam culpa mortalis erit. Si autem ſine hoc quod percipiamus, mens ad alia evagetur, vel culpa caret, vel parviſſima culpa eſt; niſi præcedens cogitatio, ex qua contingit evagatio, in culpa eſſe dicatur.*

Id etiam probari poteſt ex Canone, in quo Sanctus Hieronymus verba ſancti Pauli ad Epheſios, *Cantantes & pſallentes in cordibus veſtris Domino*, exponens: *Audiant ii*, inquit, *quibus pſallendi in Eccleſia*

Can. Cantantes, diſt 92.

Digitized by Google

cleſia officium eſt, Deo non voce, ſed corde cantandum.

Unde in Concilio Trevirenſi ſic ſtatuitur: *Omnes qui Horis Canonicis perſolvendis deputati ſunt, dent operam, ut collectis animis, quoad fieri poteſt, debitum penſum abſolvant: nec ita ſe habeant, ut dum voce pſallunt, quidvis potiùs quàm Deum animo cogitare videantur: ſemper caventes, ne Propheticum illud audiant:* Labiis quidem me honorant, cor autem eorum longè eſt à me. *Quid autem eſt voce quidem pſallere, mente autem domum aut forum circuire, niſi homines fallere, & Deum irridere? Grave admodùm eſt, quod Scriptura dicit:* Maledictus qui facit opus Dei negligenter. *Verſiculum animo volvant:* Non clamans, ſed amans cantat in aure Dei; *audit enim ille vocem cordis, ſine qua ſonos auris contemnit..... Articulatè, diſtinctè, diſertè, & cum attentione, integrè omnia pronuncient..... Diſtrictiùs prohibemus, ne deambulando Horas dicant, ſed in locum aliquem orationi aptum tantiſper concedant, ne mentis evagatio, quæ tumultuaria deambulatione naſci ſolet, fructum orationis intercipiat.*

Concilio Trevir. 2. ann. 1549. Can. 6. De Horis Canonicis.

Si lingua quidem proferat verba, inquit Sanctus Joannes Chryſoſtomus, *mens autem foris ſit, ſua tractans negotia, & imaginans quæ in foro agantur, nulla nobis utilitas eſt, fortaſſis autem & major condemnatio. Enim verò ſi cùm homines accedimus, tanto ſtudio noſtri curam agimus, ut propè ſtantes ſæpenumerò non videamus, ſed colligimus mentem, & ad eum ſolum ſpectamus, quem accedimus; quanto magis apud Deum idem facere continuò, & jugiter precibus inſiſtere congruit? Propter hoc & Paulus ſcribens dicebat:* Orantes in omni tempore, orate & in ſpiritu, non linguâ tantùm: & cum

S.Chryſoſ. homil. 30. in cap. 11. Geneſ.

per-

perpetua, *inquit*, vigilantia, ſed & in ſpiritu; ſpirituales enim, *inquit*, ſint veſtræ petitiones, ſobria ſit ratio, & iis quæ dicuntur, mens intendat.

S. Baſilius, in Serm. de Inſtitutione ad vitam perfectam, & de Orando Deum.

Divinum auxilium eſt implorandum, ut monet S. Baſilius, *non remiſsè, nec mente huc vel illuc evagante; eò quòd talis non ſolùm non impetrabit quod petit, ſed etiam magis Deum irritabit.*

V. Bed. ſuper Matth. cap. 15.

In eodem planè ſenſu loquitur Venerabili Beda, dum dicit: *Ore quidem orantes, ſed mente foris vagantes, omni ſe orationis fructu privant.*

Caſſian. Collat. 23. cap. 7.

Demùm celeberrimus Collationum ſpiritualium author Caſſianus: *Non ſolùm*, inquit, *levi peccato, ſed etiam graviſſimo crimine impietatis adſtringitur, qui precem Domino fundens, ſubitò à conſpectu ejus, quaſi ab oculis non videntis nec audientis, cogitationis improbæ vanitatem ſecutus, abſceſſerit.*

Quæſt. 11. Nonne dici poſſet, Canones mox relatos, ut & ſanctos Patres neceſſitatem attentionis in divino Officio demonſtrantes, conſilium potiùs quam præceptum indicare?

Reſp. Id certè dici rectè non poteſt, imò qui ſine mentis præjudicio Canones hac de re loquentes, ut & ſanctos Patres legere ſatagent, facilè videbunt, de præcepto agi, & non ſolùm de conſilio, dum qui ad Officium recitandum obligantur, graviter monentur, magis corde quàm ore cantandum eſſe.

Sed ut illi, qui hac in quæſtione aliquo modo fluctuare poſſent, convinci omninò valeant, ſatis erit afferre Decretum Concilii generalis Lateranenſis, cui Innocentius Papa III. præſidebat; quod etiam Decretum in Decretalibus à Gregorio nono col-

collectis inſertum fuit: *Diſtrictè præcipimus*, inquit ſummus Pontifex ſacro approbante Concilio, *in virtute obedientiæ, ut divinum Officium nocturnum pariter & diurnum, quantùm eis dederit Deus, ſtudioſè celebrent pariter & devotè*. Id eſt, ut ait Gloſſa, *ſtudioſè, quantùm ad Officium oris: & devotè, quantùm ad Officium cordis*. Cap. Dolentes, de celebrat. Miſſar.

Et Innocentius Papa IV. explicans idem Decretum: *Ad Eccleſiaſtica Officia eundum eſt*, inquit, *in honeſto habitu, & cum devotione ibi ſtandum: & Deo plus corde quàm voce pſallendum*. Innoc. IV. in cap. Dolentes, de celebrat. Miſſar.

Noſtra etiam opinio expreſſâ Doctoris Angelici authoritate probari poteſt: *Dicendum*, inquit S. Doctor, *quòd ſi quis ex propoſito in oratione mente evagetur, hoc peccatum eſt, & impedit orationis fructum. Et contra hoc Auguſtinus dicit in Regula*: Pſalmis & Hymnis cùm oratis Deum, hoc verſetur in corde, quod profertur in ore. *Evagatio verò mentis quæ fit præter propoſitum, orationis fructum non tollit*. S. Th. 2. 2. q. 83. art. 3. ad 3.

Unde etiam Sanctus Antoninus, loquens de modo interrogandi Clericos in tribunali pœnitentiæ, *Si*, inquit, *dicendo Horas, aliis exercitiis ſe occupavit manualibus, ut faciendo coquinam, & hujuſmodi: videtur mortale; quia non ſatisfacit præcepto Eccleſiæ. Et ſi mente circa alia vagatur voluntariè, non curans, & ſic quaſi per totum Officium: videtur mortale. Secùs ſi proponit velle attendere, & diſtrahitur: ſcilicet, cùm advertit, diſplicet ei*. S. Anton. in Confeſſionali 3. part. Interrogatorii. cap. 11. De Cleric. in comm.

Quare licèt idem S. Antoninus aliter in ſumma videatur ſentire; hanc tamen ultimam veramque illius eſſe opinionem, jure meritò credere poſſumus; eò magis quòd rectæ rationi & ſacris Canonibus, in quibus verſatiſſimus erat, conformior eſt.

Ratio

Ratio verò neceſſitatis hujus attentionis in divini Officii recitatione, manifeſtè patet ex ipſa orationis natura; cùm *Oratio*, ut docet S. Auguſtinus, *ſit pius mentis affectus directus in Deum*; quo ſcilicet Deum colimus, & ab eo quæ nobis neceſſaria ſunt, petimus: non enim in animum inducere poſſumus, nos Deo placere poſſe ſola corporis exteriori compoſitione, aut vocum prolatione, niſi animus dictis attendat, & cor in Deum fixum ſit. Unde nunquam vera dici poteſt oratio, ſed potiùs exterior quædam fictio, quoties quis aliis rebus vult attendere, dum orat.

L. de verb. Domini.

Quid enim diceret terrenus Princeps, ſi ſubditi cor & affectum à ſe prorſus alienum videre poſſet, dum verbis tamen valdè humilibus & demiſſis, eum tanquam dominum ſupplex orat? niſi cor ejus cum verbis minimè congruere, neque ſe propter talia verba, licèt reverentiâ apparenti prolata, ullam ei gratiam habere poſſe. Nonne potiori ſine dubio jure improperabit Clericis Deus, qui ipſi toties ſine ulla attentione preces publicas nomine totius Eccleſiæ obtulerint? Nonne illis potiſſimùm dicet: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè eſt à me?*

Matth. 15.

Dici certè poteſt, Eccleſiaſticos viros eò magis in hoc peccare, quòd dubitare non poſſint, quin Deus optimè norit, cor eorum à ſe alienum eſſe; & ita videntur aliquo modo Dei majeſtatem irreverenter irridere, dum Officium cum voluntaria & deliberata diſtractione recitant: quemadmodam aulicus Principem ſuum ſpernere cenſeretur, ſi poſt humaniſſima & humillima verba, animi ſui cordiſque alienationem eidem Principi manifeſtaret.

Hinc

Digitized by Google

Hinc eſt, quòd Sanctus Cyprianus relatus in Canone, ſic loquitur: *Quando autem ſtamus ad orationem, Fratres dilectiſſimi, invigilare & incumbere ad preces toto corde debemus: cogitatio omnis carnalis & ſæcularis abſcedat, nec quidquam tunc animus aliud quàm id ſolum cogitet, quod precatur. Ideo & Sacerdos ante orationem, præfatione præmiſſa, præparat Fratrum mentes, dicendo:* Surſum corda; *ut dum reſpondet plebs:* Habemus ad Dominum, *admoneatur nihil ſe aliud quàm Dominum cogitare debere. Claudatur contra adverſarium pectus, & ſoli Deo pateat, nec ad ſe hoſtem Dei tempore orationis venire patiatur.* Can. Quādo autem, de conſec. diſt. 1.

Unde etiam P. Joannes Polancus, celebris Jeſuita, qui Romæ breve edidit Directorium Confeſſariorum, interrogandum eſſe monet Clericum, *ſi non dixit Officium, ad quod tenebatur, & quando tenebatur? vel vagabatur mente ex propoſito illud dicens: vel ſic occupabat ſe, ut non poſſet attendere, vel non expreſſit integrè dictiones?* P. Joann. Polancus. Director. Confeſſar. an. 1554 in Interrog. pag. 36.

Denique recentiora Concilia ita expreſsè de attentione neceſſaria ad recitandum divinum Officium loquuntur, ut dubitare non ſinant, quin omnes Clerici Officio obligati, ad attentionem habendam pro viribus teneantur.

In celebri Cleri Gallicani Conventu Meloduni habito, ſtatuitur, ut Canonici, *Preces & divina Officia, non curſim, ſed devotè, attentè, & graviter in Choro recitent.* Convētus Melodun. ann. 1597. tit. De Cononicis.

Iiſdem ferè utitur verbis Concilium Burdigalenſe, dum decernit, ut *Preces & divina Officia non curſim & feſtinanter, ſed devotè, attentè, & graviter in Choro omnes recitent: perpetuò memores tremendæ illius* Concilio Burdigal. ann. 1583. tit. 17. de Capitulis & Canonicis.

Pro-

phetæ ſententiæ: Maledictus qui facit opus Dei negligenter.

Concilio Trevirenſi ann. 1549. Can. 6.

In Concilio Trevirenſi expreſsè quoque ſtatuitur, ut *Extra Chorum articulatè, diſtinctè, diſertè, & cum attentione omnia pronuncient*.

Concilio Bituricen. ann. 1584.

Concilium Bituricenſe decernit, ut *Omnes Eccleſiaſtici Horas Canonicas attentè & diſtinctè dicant, depoſita omni ſollicitudine ſæculari*.

Concilio Narbon. ann. 1609. cap. 30. De Capitulis & Canonicis.

Denique in Concilio Narbonenſi ſic habetur: *Omnes divina Officia & preces devotè, attentè, & graviter in Choro ſimul cantent*.

Quæſt. 12. Quid reſponderi poteſt illis qui objiciunt, quòd cùm non poſſit Eccleſia præcipere actus internos, nequit conſequenter adſtringere Clericos, ut Officium cum interiori attentione recitent?

Reſp. Quamvis Eccleſia directè non præcipiat actus internos, eos tamen præcipit indirectè, & quatenùs neceſſarii ſunt, ut debito modo impleantur actus externi, qui ſunt in præcepto. Ita præcipit Eccleſia indirectè actus internos, quando præcipit fidelibus, ut diebus Dominicis & feſtivis Miſſæ ſacrificio interſint, & ut ad pœnitentiæ & Euchariſtiæ Sacramenta ſaltem ſemel in anno accedant; quia ſcilicet hæc præcepta impleri nequeunt ſicut oportet, niſi actionem externam comitentur actus interni.

Verùm ſancta Sedes hanc quæſtionem reſolvit, & garrientium neotericorum os obſtruxit, dum ſequentes damnavit Propoſitiones.

In Decreto Alexandri VII. dato die 24. Septembris 1665.

14. Propoſitio damnata: *Qui facit confeſſionẽ voluntariè nullam, ſatisfacit præcepto.*

Inno-

Digitized by Google

Innocentius XI. in Decreto contra 65. Propoſitiones, die 2. Martii 1679. 55. Propoſitio damnata: *Præcepto Communionis annuæ ſatisfit per ſacrilegam Domini manducationem.*

Conſtat autem, eum qui confitetur peccata mortalia, quæ tamen dimittere non vult, implere quidquid exteriùs præcipitur ab Eccleſia; ac proinde ſolo defectu actus interioris contritionis, huic præcepto non ſatisfacere. Quod idem de Communione ſacrilega dici debet.

Quæſt. 13. Quænam requiritur attentio in divini Officii recitatione?

Reſp. Ut huic quæſtioni ſatisfiat, obſervandum eſt, attentionem nihil aliud eſſe, quàm animi applicationem ad orationem quæ fit. Triplex autem eſſe poteſt attentio, litteralis, generalis, & myſtica. Attentio litteralis ea eſt, quâ applicatur animus ad litteralem ſenſum verborum, attendens, cùm pronunciantur, ad eorum ſignificationem, ut ex iis pios hauriat affectus. Generalis eſt ea quâ quis generaliter intendit in oratione Deum laudare, & ei neceſſaria petere. Myſtica autem intentio ea eſt, qua applicatur mens ad intelligendum myſticum ſenſum Pſalmorum, aut ad alia myſteria recolenda & meditanda, v. g. Domini paſſionem, cui animus in recitatione Officii applicatur.

Attentio in Oratione, inquit ſanctus Thomas, *poteſt eſſe triplex. 1. enim attentio eſt ad verba quibus petimus. 2. ad petitionem ipſam. 3. & ad ea quæ petitionem ipſam circumſtant: ſicut eſt neceſſitas pro qua petitur, Deus qui rogatur, & alia hujuſmodi: & quæcumque harum attentionum* S. Th. in 4. ſentent. diſt. 15. q. 4. ar. 2. ad 5.

adſit, non eſt reputanda inattenta oratio. Vnde & illi qui non intelligunt petitionis verba, ad orationem attenti eſſe poſſunt. Sed tamen ultima attentio eſt laudabilior quàm ſecunda, & ſecunda quàm prima.

Quæſt. 14. Requiritur-ne, quòd attentio in divino Officio non ſit interrupta?

Reſp. Attentio poteſt eſſe, actualis, virtualis, aut habitualis. Actualis eſt, cùm in recitatione Officii, actu cogitatur aut ad ſenſum verborum, aut ad laudandum Deum, aut ad aliquod myſterium.

Virtualis eſt, cùm quis, poſtquam cum actuali intentione incepit, deinde contra voluntatem diſtrahitur. Habitualis verò propriè dici non poteſt attentio, cùm fiat tunc potiùs oratio aſſuetudine quadam, non cogitando de Deo, dum recitatur Officium, mente potiùs ad alia voluntariè divagante.

Hoc ſuppoſito, conſtat, attentionem ſolùm habitualem inutilem eſſe, cùm non ſit vera attentio; actualem verò eſſe perfectam, ſed virtualem ſufficere. *Attentio in Oratione*, inquit ſanctus Thomas, *manere debet ſemper ſecundùm virtutem; ſed non requiritur quòd ſemper maneat per eſſentiam actus; manet autem ſecundùm virtutem, quando aliquis ad Orationem accedit cum intentione aliquid impetrandi, vel Deo debitum obſequium reddendi, etſi in proſecutione Orationis mens ad alia rapiatur; niſi tanta fiat evagatio, quòd omninò depereat vis primæ intentionis. Et ideò oportet, quòd frequenter homo cor revocet ad ſeipſum.*

S. Th. in 4. ſentent. diſt. 15. q. 4. art. 2. ad 4.

Quæſt. 15. Peccat-ne qui Officium non recitat horis ab Eccleſia conſtitutis?

Reſp.

Reſp. Cùm Eccleſia divinum Officium in plures diei horas diſtribuerit, juxta illud Regii Prophetæ: *Septies in die laudem dixi tibi*, ut ſingulis horis Deus laudetur, & ut Clerici Deo ſe unire ſatagant corde & animo, deſtinatis temporibus tam ſanctæ Orationi attendentes: dicere poſſumus, juxta mentem Gloſſæ, teneri illos Officium debitis horis, etiam privatim, recitari: *Sacerdos*, inquit Gloſſa, *horis ſtatutis Horas Canonicas perſolvat, juſto impedimento ceſſante, verens illam ſententiam*: Maledictus qui negligenter facit opera Dei.

Gloſſa, in cap. Miniſterium, de Officio Archipresbyteri, verbo: Indeclinabiliter.

Dicendum, inquit ſanctus Thomas, *quòd conſideranda eſt intentio ejus qui prævenit tempus in Matutinis dicendis, vel in quibuſcumque Horis Canonicis; ſi enim hoc facit propter laſciviam, ut ſcilicet quieti, ſomnolentiæ, & voluptati vacet, non eſt abſque peccato: ſi verò hoc faciat propter neceſſitatem licitarum & honeſtarum occupationum, licitè poteſt de ſero dicere Matutinas, & in aliis Horis Canonicis tempus prævenire.*

S. Th. Quodlibeto 5. art. 28. in corp.

Quæſt. 16. Poteſt-ne eſſe peccatum mortale, non recitare Officium debitis Horis?

Reſp. *Non videtur de ſe eſſe mortale*, inquit ſanctus Antoninus, *quandocumque tardè quis dicat Officium; dummodò non tranſeat dies, qui quantùm ad hoc videtur terminari circa mediam noctem.*

S. Ant. p. 3. tit. 13. c. 4. §. 5.

Quæſt. 17. Si quis prætermiſsâ unâ Horâ, dicat aliam, puta Sextam ante Tertiam, tenetur-nè unà cum Tertia, Sextam recitare?

Reſp. Sanctus Antoninus loco mox citato docet, quòd *Si quis prætermiſſa una Hora, dicat aliam, putà poſt Primam*

S. Anton. Ibidem.

dicat Sextam: ſufficit quod ſuppleat id totum quod omiſit: putà Tertiam, & pœnitentiam agat de negligentia ſua.

Quæſt. 18. Tenentur-ne Sacerdotes recitare Matutinum cum Laudibus, priuſquam Miſſam celebrent?

Rubricæ generales Miſſalis, c. 25. de hora celebrandi Miſſam. Ritus ſervandus in celebratione Miſſæ, c. 1. de Præparatione Sacerdotis. De Defectibus circa Miſſam occurrentibus, c. 10. De Defectibus in miniſterio. S. Anton. p. 3. tit. 13. c. 6. §. 4.

Reſp. Cùm in Rubricis Miſſalis id expreſsè decernatur, & inter defectus in Miſſa occurrentes, defectus ille recitationis referatur, hæc recitatio debet fieri: *Miſſa privata, ſaltem poſt Matutinum & Laudes, quacumque hora ab aurora uſque ad meridiem dici poteſt*. Et in capite de Præparatione Sacerdotis: *Saltem Matutino cum Laudibus perſoluto*. Et in Rubrica de Defectibus: *Si Celebrans ſaltem Matutinum cum Laudibus non dixerit*. Cùm ergo illa recitatio tantoperè replicetur in Rubricis, nullus ſecurâ conſcientiâ poteſt illam ſine rationabili cauſa prætermittere; maximè cùm ab antiquiſſimo tempore hæc generalis vigeat in Eccleſia conſuetudo; adeò ut ſanctus Antoninus cum non paucis Doctoribus antiquis dixerit, quòd *Miſſa non debet dici ab eo qui non dixit Matutinum, licèt poſſit audiri; aliàs dicendo eſſet mortale, quia contra conſuetudinem generalem Eccleſiæ.*

Quod tamen intelligi debet, cùm fit abſque ulla rationabili cauſâ; pluribus enim in caſibus fieri poſſe videtur abſque ullo peccato. Sed ex hac doctrina ſaltem inferre debemus, quòd hæc recitatio paſſim & facilè prætermitti non debet ante Miſſam.

Quæſt. 19. Quibuſnam de cauſis poteſt quis diſpenſari à recitando Officio?

Reſp. Varii ſunt caſus, in quibus meritò excuſari quis poteſt à Breviarii recitatione. Primò namque impotentia ſeu impoſſibi-

poſſibilitas; quia nec Deus, nec Eccleſia unquam jubent impoſſibilia; unde infertur quòd Sacerdos mutus aut cæcus aliquo morbo aut caſu factus, non tenetur recitare Officium; niſi fortè cæcus majorem Officii partem memoriâ teneret, ita ut ſine gravi incommodo illud cum ſocio recitare poſſet. Liberatur etiam à recitatione, qui reperitur in loco, ubi breviarium haberi non poteſt, nec ejus defectus memoriâ convenienter ſuppleri. Sed neque inter Hæreticos aut Infideles recitare quis teneretur, ſi id ſine vitæ periculo fieri non poſſet.

Præterea Parochus, aut etiam alius Sacerdos intentus Officiis charitatis aut obligationis, quæ non poteſt, aut debet dimittere, uon tenetur recitare: Verbi gratiâ cum opus eſt, ut pluribus aſſiſtat in articulo mortis, ut lites, aut graves diſſenſiones componat, aut Sacramenta adminiſtret in caſibus qui moram non patiuntur, nec locum relinquunt recitationi Officii.

Denique poteſt quis diſpenſari ob corporis infirmitatem, ſi recitando, grave pateretur incommodum. In quo tamen nemo ſibi blandiri debet; nam ut monet ſanctus Carolus: *Sacerdos Clericuſve ſacris initiatus, aut Eccleſiaſticum Beneficium obtinens, Horarum Canonicarum Officio cum adſtrictus ſit, meminerit ſe febri, morbove aliquo, vel adverſa valetudine leviter aliquando laborantem, non juſtam propterea excuſationem habere, quamobrem illud intermittat, omittatve. Itaque ſi quando corporis infirmitate affectus eſt, ipſe, pro ſua conſcientia, rectè videat, quid præſtare poſſit, ac ne omittendo graviter peccet, & Beneficii, ſi quod habet, fructus ſuos non faciat.*

Conc. Mediol. 4. tit. de vita & honeſtate Clericorũ.

Quæſt. 20. Qui ob morbum, aut aliquam ex ſupradictis cauſis, integrum Officium recitare nequit, poſſet tamen facilè aliquam ejus partem perſolvere: eximitur-ne ab hac parte recitandâ?

Reſp. Cùm Officium conſtet horis diverſis, & has Horas ſingulas Sacerdos recitare teneatur: conſequens eſt profectò, ſi totum recitare nequeat Officium, eum dicere debere eam partem, quam ſine gravi incommodo recitare poteſt: eo ferè modo quo is qui per totam Quadrageſimam jejunare nequit, tenetur tamen aliquibus hebdomadæ diebus jejunare, ſi poſſit: & is qui in die jejunii aliquid manè ſumpſit juſtâ aliqua ex cauſa, tenetur tamen reliquâ die jejunium obſervare.

Sed hæc veritas citra dubium eſt, ex quo Innocentius XI. damnavit ſequentem propoſitionem.

54. Propoſitio damnata.

Qui non poteſt recitare Matutinum & Laudes, poteſt autem reliquas Horas, ad nihil tenetur; quia major pars trahit ad ſe mino-norem.

Quæſt. 21. Suſpenſi aut interdicti ab Ordinum ſuorum exercitio, excommunicati, aut degradati, tenentur-ne recitare divinum Officium?

Reſp. Dictæ pœnæ & cenſuræ non liberant à privata recitatione Breviarii, licèt impediant à publica. Imò Eccleſiaſtici qui in has pœnas inciderunt, eò ferventiùs & diligentiùs Officium recitare debent, quò major eſt neceſſitas ſe coram Deo humiliandi, & implorandi ex toto corde divinum auxilium cum ſincero peccatorum ſuorum dolore.

Quæſt. 22. Quâ devotione, & quo potiſ-

tiſſimùm in loco recitandum eſt divinum Officium?

Reſp. Sanctus Carolus huic quæſito luculenter reſpondit his verbis: *Quàm ſupplici mente, intimaque animi pietate, Eccleſiaſtici ordinis homines Horarias divini Officii preces dicere debeant, id & antiquis Patrum inſtitutis cautum eſt, & Lateranenſi Concilio Innocentius III. Pontifex monuit. Cùm enim non tantùm pro populo, ut inquit Apoſtolus, verùm etiam pro ſeipſis qui circumdati ſunt infirmitate, orandum eis ſit: id non modò ſine intermiſſione, ſed etiam ſtudiosè ac devotè agere debent.* S. Carolus in Synodo 4. Actorū, p 2. Decreto 21.

Quare admonemus omnes & ſingulos noſtræ Diæceſis & Vrbis Mediolanenſis Eccleſiaſticos homines, ut cùm ejuſmodi precum Canonicarum Officium privatim præſtant, ne deambulando, aliudve agendo, id muneris expleant: in Eccleſiam, ſi ei domus ſit conjuncta, aut ſaltem domi in locum, quoad fieri poteſt, precationi aptiorem ſe recipiant; ut animo, qui deambulationibus & aliarum rerum actionibus diſtrahi quandoque ſolet, ſe colligentes, ac pietatis ſtudio accenſi, orent ſpiritu, orent pariter & mente: quodque ore pſallunt, item ſpiritu pſallant & mente in conſpectu Domini, à quo uberrimum hujus debitæ pietatis fructum accipient.

Quæſt. 23. Eſt-ne grave peccatum, interrumpere, abſque neceſſitate, divinum Officium, ſive publicè, ſive privatim dicatur?

Reſp. Non videtur dubitandum, quin hæc interruptio ſit irreverentiæ quædam ſpecies erga divinam Majeſtatem: *Quis enim eſt homo*, inquit ſanctus Auguſtinus, *cum quo ſi amicus ejus ceperit colloqui, & volue-* S. Auguſt. in Pſal. 85.

rit ille reſpondere collocutioni ejus, & viderit eum averti à ſe, & aliud loqui ad alium, quis hoc ferat? aut ſi fortè interpellas judicem, & conſtituas eum in loco, ut te audiat, & ſubitò cùm ad eum loqueris, dimittas eum, & incipias fabulari cum amico tuo, quando te tolerat?

Quâ igitur ratione ſibi in mentem inducere quis poteſt, non offendi Deum, quando inchoatæ preces facilè interrumpuntur, ac divino Officio temerè commiſcentur ſermones & facta aliena & quandoque profana? Certè tum quis voluntariè ſe exponit periculo recitandi ſine attentione & devotione, cùm illud ſine neceſſitate interrumpit. Audiamus, quid ſentiat ſanctus Joannes Chryſoſtomus his verbis: *Verùm etiam alius quidam gravis obambulat morbus: Quis tandem iſte? quod qui propoſuerunt cum Deo colloqui, eique ſervitium exhibent, mox, hoc omiſſo, ſuum quiſque vicinum arripiunt, ordinantque res domeſticas, quæque fiunt in foris, quæque in populo, quæque in theatris, quæque in exercitu: & quomodo alia quidem ſunt adminiſtrata, alia rursùs neglecta: & quid in gerèndis rebus plus ſatis fuerit, quid diminutum: in ſumma de rebus omnibus vel publicis vel privatis hìc colloquuntur. Et qua tandem venia digna ſunt iſta? Atqui qui cum Rege terreno colloquitur, de his tantùm verba faciat, de quibus ille voluerit audire, & de quibus Rex fuerit percontatus. Quòd ſi quis auſit injicere ſecùs quàm ille velit, extremo ſupplicio afficietur. Tu verò cum Rege Regum colloquens, cui cum horrore ſerviunt Angeli, omiſſo cum illo cæpto ſermone, de luto, de pulvere, de telis aranearum loqueris? Nihil enim aliud ſunt hujus vitæ negotia. Et quomodo ſuſtinebis iſtius contemptus pæ-*

S.Chryſoſ. hom. 1. de verbis Eſaiç, Vidi Dominū.

pœnam? quis autem te ab hac vindicta liberabit?

Poſt hæc duorum illuſtrium Eccleſiæ Doctorum verba, nemo ſanus dubitabit, quin peccent, qui leviter Breviarii recitationem interrumpunt; verùm peccatum eorum eò majus eſt, quò cum ſcandalo fit majori; unde ſi fiat in Officio publico, aut in Eccleſia, aut etiam privatim, quando adſunt qui hanc irreverentiam obſervare poſſunt, tunc pro modo ſcandali, majus erit peccatum.

Unde varia in ſpecie prohibuerunt Concilia ſimilem in Choro interruptionem, & in Concilio Burdigalenſi decernitur, ut *In Choro colloquia nulla permittantur, ſed omnes piè ac devotè divino cultui ſint intenti: qui contra fecerit, niſi monitus quieſcat, privetur ejus Horæ diſtributione, vel graviore pœna mulctetur.* Conc. Burdigal. ann. 1583. c. 17.

Concilium Bituricenſe ſtatuit, ut *Omnes Eccleſiaſtici, etiam non Beneficiati, Horas Canonicas attentè & diſtinctè dicant, depoſita omni ſolicitudine ſæculari; nullaque colloquia intermiſceant, ac Deum precaturi, locum ejuſmodi ſibi deligant, in quo à pietate & devotione non abducantur.* Conc. Bituricen. ann. 1584. tit. 12. Can. 12.

In Concilio demùm Narbonenſi habetur, ut Clerici *Externa præſertim colloquia vana non immiſceant*; quia certè hoc Officium Angelicum potiùs eſt, quàm humanum, & hìc in terra inchoamus, quod in cœlis ſine fine implere ſperamus: igitur omni cultu, omni reverentiâ & pietate fieri maximè convenit. Conc. Narbon. ann. 1551. Can. 5 de Celebratione Miſſæ, & Horis Canonicis.

Quæſt. 24. Beneficiatus Choro addictus, peccat-ne recitando Officium ſubmiſsâ voce, dum alii publicè cantant? & ſatisfacit-ne hoc modo obligationi ſuæ?

Reſp. Jam oſtendimus, Canonicos teneri,

Digitized by Google

pro modulo, in Choro canere, neque ſola præſentia muneri ſuo ſatisfacere, ſup. cap. 7. num. 11. Unde colligere licet, peccare eos, dum Officium ſubmiſsâ voce dicunt, dum alii publicè canunt. Verùm quia aliqui ſemetipſos adulantes, aut potiùs fallentes, putare poſſent, licere hoc modo Breviarium recitare in Choro, dum Miſſa cantatur, aut per intervallum dum cæteri non cantant, & ſoli muſici audiuntur; non abs re erit oſtendere, tales abuſus à Conciliis damnatos eſſe, prohibitumque, ne dicatur privatim Officium in Choro ſub quocumque prætextu; quia ſcilicet tenentur Canonici & alii Beneficiati Choro addicti, debitam attentionem habere, cùm cantatur Officium, aut celebratur Miſſa in Choro, licèt aliquoties neceſſe non ſit cantare; quamquam enim Miſſæ ſacrificium non ſit pars Officii divini, pro his qui Choro non ſunt obligati; eſt tamen vera pars Officii reſpectu eorum qui Choro ſunt obligati: qui certè Miſſam ſolemnem, ſeu, ut vocant, conventualem cum eadem attentione audire debent, qui reliquum recitant Officium; certum eſt autem hanc attentionem cum privata Officii recitatione reperiri non poſſe.

Verùm quia multi authoritati magis quàm rationi cedunt, referemus hìc expreſſa verba variorum Conciliorum, quæ talem recitationem privatam omninò prohibent. In Concilio Remenſi ſic habetur: *Clerici ſimul conveniant in Clero, nec confabulentur, aut aliquid legant, ne privatum quidem Officium.*

Conc. Remenſe, an. 1583. tit. de Cultu divino, n. 4.

In Concilio Turonenſi: *Nemo ibidem, dum Horæ in communi cantantur, legat vel dicat privatim Officium. Nam non ſolùm obſe-*

Conc. Turonenſe, eod. anno, tit. de Ca-

obſequium cui obnoxius eſt Choro ſubtrahit, ſed alios pſallentes perturbat.

In Concilio Bituricenſi: *Sed nec privatim Officium dicant in Choro.* In Concilio Narbonenſi: *In Choro Officium privatim non recitet.* Concilium Burdigalenſe ſic decernit: *Canonicos Choro aſſiſtentes gravitatem ſervare, collocutiones vitare, ſcripturas quaslibet aut libros minimè legere, nec privatim Officium recitare ſtatuimus.*

Sanctus Carolus, in Concilio Mediolanenſi primo, prohibet Canonicis & aliis Choro addictis: *Ne in Choro, ubi communi Officio opera datur, privatim Officium dicant.* Demum Concilium Trevirenſe ſtatuit, ut: *Nullus dum Canonicæ preces in templo publicè decantantur aut leguntur, audeat privatim legere aliquid, ac ne Horas quidem Canonicas abſolvere; ſed concinat, ac unà cum fratribus Deum honorificet: contrarium faciens, tanquam abſens habeatur.*

Sanctus Antoninus hunc abuſum notavit his verbis: *Sexta negligentia in dicendo Officio divino eſt, quando pſallentibus aliis, cantando, vel legendo, quis velit illo tempore dicere alias Horas privatus ſubmiſsè, plures horas pro ſe citiùs dicens.*

Hujuſmodi abuſus graviter prohibentur in Concilio Provinciali Neapolitano à Jacobo Cardinali Cantelmo Archiepiſcopo anno 1699. congregato, magno omnium bonorum applauſu, dum ſcilicet Conciliorum Provincialium convocationem, poſt interruptionem nimis longam, denuò, juxta Concilii Tridentini decreta, frequentari vident. In hoc igitur Concilio ſic habetur: *Sub pœnis in jure conſtitutis, inter Divinorum officiorum celebrationem, nulla prorsùs colloquia miſceantur,*

pitulis & Canonicis.
Conc. Bituricenſe, ann. 1584. tit. 12. de Celebratione divini Officii, Can. 3.
Conc. Narbonenſe, an. 1609. cap. 30. De Capitulo & Canon.
Conc. Burdigal. ann. 1624. c. 9. De Canonicis, n. 2.
Conc. Mediol. 1. tit. Quomodo verſandũ in Choro.
Conc. Treviren. ann. 1549. c. 6.
S. Ant. p. 2. tit. 9. c. 12. §. 3.

Cõc. Neapolit. ann. 1699. tit. 2. c. 1. pag. 36.

tur, nec ullus ab aliis ſeorsùm recitet, vel privatim aliquid legat, nec aliud quidquam contra loci officiique dignitatem admittat. Pro ea etiam quæ celebrandis officiis debetur attẽtio, par eſt, ut nemo horas canonicas, dum Miſſa conventualis celebratur, privatim recitet.

Synodus Montisfalici, ann. 1692. c. 10. Et in Synodo apud Montemfaliſcum congregatâ ab Eminentiſſimo Marco Antonio Cardinali Barbadico ſtatuitur, ut *neſciat Chorus, quid ſint cachinni, deriſiones, locorum mutationes, epiſtolarum cæterorumque librorum lectiones, corporis ſitus vel geſtus immodeſti, flores, chirothecæ, ac reliqua omnia quæ redolent levitatem. Si quis tam ſanctum locum rebus hujuſmodi violare præſumpſerit, præter punctaturas, ſeverè mulctabitur.*

Divina Officia, nedum externa oris prolatione, ſed etiam interna mentis applicatione voce concordi, modeſtè, atque diſtinctè recitentur; ita ut nulla interveniat ſillabarum diminutio, nulla verborum præteritio, nulla verſuum acceleratio; ſed in medio cujuslibet verſiculi, ubi ſtellula reperitur, brevis pauſa fiat. Omnes ſimul recitent, nemo privatim nec voce ſubmiſſa, ſed ſi quis officiis jam ceptis Chorum adiverit, iiſdem perſolutis, extra Chorum ſuppleat reliqua.

Synod. Cęſenaten. an. 1693. lib. 3. c. 2. Præterea in Synodo Eminent. Cardinalis Denoff ſic habetur: *Modeſtiæ in Eccleſia leges ſtudioſè obſervabunt, memores ſpectaculum eos ibi eſſe Angelis & hominibus; ac proinde abſtinebunt à confabulationibus, à ſumptione tabaci, à lectione librorum profanorum, epiſtolarum, rerumque novarum: Si quis verò contrafecerit, aut etiam, aliis pſallentibus, ipſe privatim Officium recitaverit, tanquam abſens pro illa Officii parte à Punctatore notetur.* Similia habentur in Synodo Urbevetana Cardin. Hieronymi Simoncelli. an. 1592.

Synod. Urbevet. an. 1592. tit. de Canonicis.

Et

Et in Synodo Mazarienſi Cardinalis Joannis Dominici Spinola, decernitur: *Attentè, expreſsè, & articulatim, integra, non trunca, vel extremis ſyllabis ſuffocata verba pronuncient; nec curſim & perturbatè, ſed punctatim, graviter, atque alternatim voce alta recitent & canant. Inſuper unuſquiſque in Choro ſedendo, ſuum proprium ſtallum teneat eo ordine quo infrà de proceſſionibus dicetur; in quo nemo flabello, chirotecis, pallio, aut galero utatur; nemo locum mutet; ſtandi, ſedendi, flectendi genua, inclinandi & aperiendi caput, pro tempore & officiis, ratio enixè habeatur: colloquia, riſus, rixæ, litterarum & ſcripturarum lectio arceantur; nec quiſquam privatim recitet, dum ab aliis divina perſolvuntur Officia, alioquin in pœnas à jure ſtatutas ſe incurrere certò ſciat.* Synodo Mazarien. ann. 1698. c.18.n.2.

Synodus Juvenacenſis ſimilia decernit his verbis; *Canonici & qui Choro tenentur, ita hujuſcemodi faciant muneri ſatis, ut remunerari, non damnari a Domino mereantur. Temperent ſe ergò à colloquiis, à negociationibus, à legendis epiſtolis, à riſibus, à turpibus, à quacumque inani re, & quæ aliis diſtractionem gignere valeat. Neque ſe tabacchi pulvere per nares inficiant: ſint modeſti, trementes Dominum, in cujus conſpectu ſunt: intendant his quæ ore proferunt, ne dicatur eis:* Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè eſt à me: *omnes cantent, alioquin quotidianas haud merebuntur diſtributiones: unius Chori pars alteram ne præveniat ante finem verſus qui dicitur. Faciant congruentem conquietionem ſive pauſam inter verſum & verſum: alternatim canant: non inter dentes dimidiata verba proferentes, non ea deglutiendo, non ſyncopando. Meminerint ſe Divinas laudes celebrare* Synodo Juvenac. ann. 1639. c.16. n.3.

Digitized by Google

brare, neque gratis id facere, ſed teneri ex beneficiis, & Canonicatibus, ac dignitatibus quæ obtinent: reſtitutioni ſe obnoxios eſſe pro rata, ſi ſecus egerint, neque diſtributiones facere ſuas noverint. Vigilent ergo, ne in mortem obdormiant.

Synodo Bituntina ann. 1682. tit. 4. §. 7.

Perpendant igitur Canonici & alii Choro inſervientes, id quod habetur in eruditâ Synodo Bituntinâ his verbis: *Omnes qui divinis Officiis in Choro interſunt, etiam Canonici & Dignitates, ſciant ſe non ſatisfacere ſuo muneri & obligationi, exhibendo tantùm præſentiam in Choro, non canendo neque pſallendo; etiam ſi allegarent eo ſe tempore meditari, vel ſubmiſſa voce dicere quæ ab aliis cantantur, vel alias pias preces tunc recitare; niſi alta & conſona voce Divina Officia & Horas canonicas recitent, cantent, & pſallant. Ideo illos hortamur, ut cantent & pſallant, aliàs ſuo muneri non ſatisfacient; niſi ex aliquo defectu vocis vel diſtillationis, canere non potuerint; & circa hoc conſcientias non canentium oneramus, prout S. Congregatio Rituum 23. Novembris 1602. & 20. Aprilis ejuſdem anni declaravit, & S. Congregatio Concilii 7. Aprilis 1618.*

Synodus Tuſculan. ann. 1703. cap. 9.

Unde etiam legimus in Synodo noviſſima Tuſculana, quam Eminentiſſimus Cardinalis Vincentius Maria Urſinus congregavit, præſidente Illuſtriſſimo Archiepiſcopo Hydruntino Franciſco Maria de Aſte, Viſitatore Apoſtolico; *Quo melius & abſque diſſonantia Divinæ laudes perſolvantur, & Eccleſiaſtica Officia decantentur; Canonici, Beneficiati, cæterique qui ad Chori ſervitium ſunt deſtinati aut adſcripti, juxta S. Congregationis Concilii Decreta, cantum Gregorianum addiſcant; ſecùs ſi id neglexerint, & Divinum cultum detrimentum pati compertum fuerit, Ordinarius idoneum alium*

ſub-

Digitized by Google

ſubſtituat, qui cantum non callentis vices ſuppleat; & huic ſubſtituto Procurator Capituli teneatur mercedem perſolvere, ſumptibus illius, cujus loco aſſumptus fuerit, ſub pœna reiterandæ ſolutionis, aliiſque, arbitrio Eminentiſſimi Epiſcopi, infligendis.

Et in Synodo Tarentina Cardinalis Bonifacii Cajetani, ſtatuitur, ut *nemo in Choro privatim officium recitet: chirothecis nemo utatur; qui ſecùs fecerint, diſtributionibus illius horæ pro pœna careant.*

Synod. Tarentina ann. 1614. tit. 31. c. 1.

Unde in Synodo Ravennatenſi ſtatuitur, ut *Punctator non ſolùm abſentiam notet eorum qui Choro intereſſe debent, ſed etiam errata quæ abſentiæ æquivalent; ea verò ſunt hujuſmodi: libros, litteras aliaſque ſcripturas legere non ad divini Officii recitationem pertinentes: item feſtinanter, ſyncopatim, & non cum debita pauſa, nec cum aliis Officium recitare ſeu canere; illum enim qui hæc admiſerit, volumus ejus Horæ aut Miſſæ diſtributiones amittere, ac ſi illis minimè interfuiſſet.*

Synodus Ravenn. ann. 1607. De Pũctatore n. 5.

Cardinalis Federicus Sfortia, in Synodo Ariminenſi ſtatuit, ut *pſallant diſtinctè, ſedatè, decenti geſtu & compoſita voce, non oſcitantes: à quibuſcumque colloquiis, litterarum ac librorum lectionibus, abſtineant: non privatim, non tacitè officium recitent: pro temporis ac officii ratione ſedeant, ſtent, genuflectant, caput aperiant, & inclinent; demùm nihil præpoſterum, nihil inordinatum, nihil indecorum appareat; ſed uno ſpiritu, uno corde cum aliis Divinas laudes extollant. Si quis autem in ſupradictis, quod Deus avertat, delinqueret, tanquam abſens cenſeatur, diſtributioneſque amittat.*

Synodo Ariminen. ann. 1654. par. 5. tit. 4.

Videatur Edictum aureum Eminentiſſimi Cardinalis Barbadici, in fine hujus Tomi 2.

Quæſt.

Quæſt. 25. Peccat-ne qui Officium non proprium pro proprio recitat?

Reſp. Dubium non eſt, quin is qui voluntariè id agit, peccet; quia ſcilicet non vult muneri ſuo recitandi Officii rectè ſatisfacere, & eo modo quo præcipit Eccleſia. *Peccatur*, inquit Sanctus Antoninus, *quando non dicitur proprium & ordinatum Officium, ſed ad placitum dicit nunc uno modo, nunc alio: & de feria non facit quando occurrit, cauſa abbreviationis, ſed facit de Sanctis; vel etiam dicens Officium Eccleſiæ ſuæ, quia non vult quærere Breviarium, dicit unam antiphonam vel capitulum, vel orationem pro alia: non eſt hoc abſque gravi peccato; ſecùs ſi faceret ex impotentia, propter defectum libri, vel viſus, & hujuſmodi.*

S.Ant.ib.

Qui enim ita errans recitaret unum Officium pro alio, non teneretur repetere. Sed qui deliberatè, ſciens, de induſtria id agit, videtur irreverentiam quandam erga Deum committere, contemnere aliquo modo res ſacras, & obedientiam Eccleſiæ in talibus debitam violare; & ideò dixit ſanctus Antoninus, quòd *Hoc non eſt abſque gravi peccato.*

Quæſt. 26. Peccant-ne graviter qui Officium recitant in Choro cum nimia feſtinatione & confuſione, ita ut aliquoties verſiculus ab una parte inchoetur, antequam ab alia parte finiatur: aut cùm ita curſim dicitur, ut nec qui canit, nec qui audit, ſenſum verborum percipere poſſit?

S Ant. p. 2. tit. 9. c. 12. §. 3.

Reſp. *Graviter peccatur*, inquit Sanctus Antoninus, *cùm dicitur Officium curſim & confuſè, ut unus non expectet alium in finiendo verſum: vel ita velociter, quòd ipſe vel alius audiens non poteſt percipere ſenſum verborum: cui dici poteſt, Ediſſere nobis Parabolam?*

bolam? quia parabolicè loqui videtur, vel Hebraicè.

Enim verò ſi dum Principem terrenum alloquimur, operam damus, ut ei clarè diſtinctèque loquamur, & verbis proferendis attendimus, ne diſpliceamus, & culpabilis irreverentiæ rei videamur; quantò magis id præſtandum eſt, dum Majeſtati divinæ, nomine totius Eccleſiæ, preces fundimus Officium perſolvendo?

Quæſt. 27. Qui Choro aſſiſtens, non intelligit omnia quæ à cæteris dicuntur, tenetur-ne privatim eam Officii partem recitare, quam non audivit?

Reſp. Huic quæſito reſpondere videtur Innocentius Papa IV. his verbis: *Clericus qui eſt in divinis Officiis, non peccat, etiamſi quod dicit, ibi non intelligat; ſed cor ſuum debet ad Deum habere, & ei pſallere; imò ſi aliquem verſum omittat, non peccat, nec etiam à capite Pſalmi propter hoc revertendum eſt; quia ſi fieret, poſſet aliquibus ſcandalum generari ſine magna cauſa.* Innoc. IV. in cap. Dolentes, de celebrat. Miſſar.

Et S. Antoninus expreſsè docet, quòd *Si quis lectionem, vel aliud quod in Choro legitur, non intelligat propter legentis ineptitudinem, non peccat; dummodò conetur intelligere ſaltem verba.* S. Ant. p. 2. tit. 9. c. 12. §. 3.

Quæſt. 28. Quonam corporis habitu recitari debet Officium?

Reſp. Omnes qui divinum in Choro recitant Officium, ſingulas accuratè obſervare tenentur Rubricas, ac cæremonias præſcriptas, tam quoad ſitum, quàm quoad cętera, ut nihil voluntariè prætermittant, quod ad decentem laudum Dei celebrationem publicam conferre poſſit; negligentia enim in re tam ſancta, non eſt immunis à peccato.

Unde etiam Sanctus Carolus in Concilio Mediolanenſi I. omnia accuratè præſcri- Concilio Mediol. 1. tit. Quo-

Quæſt. 25. Peccat-ne qui Officium non proprium pro proprio recitat?

Reſp. Dubium non eſt, quin is qui voluntariè id agit, peccet; quia ſcilicet non vult muneri ſuo recitandi Officii rectè ſatisfacere, & eo modo quo præcipit Eccleſia. *Peccatur*, inquit Sanctus Antoninus,

S.Ant.ib.

quando non dicitur proprium & ordinatum Officium, ſed ad placitum dicit nunc uno modo, nunc alio: & de feria non facit quando occurrit, cauſa abbreviationis, ſed facit de Sanctis; vel etiam dicens Officium Eccleſiæ ſuæ, quia non vult quærere Breviarium, dicit unam antiphonam vel capitulum, vel orationem pro alia: non eſt hoc abſque gravi peccato; ſecùs ſi faceret ex impotentia, propter defectum libri, vel viſus, & hujuſmodi.

Qui enim ita errans recitaret unum Officium pro alio, non teneretur repetere. Sed qui deliberatè, ſciens, de induſtria id agit, videtur irreverentiam quandam erga Deum committere, contemnere aliquo modo res ſacras, & obedientiam Eccleſiæ in talibus debitam violare; & ideò dixit ſanctus Antoninus, quòd *Hoc non eſt abſque gravi peccato.*

Quæſt. 26. Peccant-ne graviter qui Officium recitant in Choro cum nimia feſtinatione & confuſione, ita ut aliquoties verſiculus ab una parte inchoetur, antequam ab alia parte finiatur: aut cùm ita curſim dicitur, ut nec qui canit, nec qui audit, ſenſum verborum percipere poſſit?

S Ant. p. 2. tit. 9. c. 12. §. 3.

Reſp. *Graviter peccatur*, inquit Sanctus Antoninus, *cùm dicitur Officium curſim & confuſè, ut unus non expectet alium in finiendo verſum: vel ita velociter, quòd ipſe vel alius audiens non poteſt percipere ſenſum verborum: cui dici poteſt, Ediſſere nobis Parabolam?*

bolam? quia parabolicè loqui videtur, vel Hebraicè.

Enim verò ſi dum Principem terrenum alloquimur, operam damus, ut ei clarè diſtinctèque loquamur, & verbis proferendis attendimus, ne diſpliceamus, & culpabilis irreverentiæ rei videamur; quantò magis id præſtandum eſt, dum Majeſtati divinæ, nomine totius Eccleſiæ, preces fundimus Officium perſolvendo?

Quæſt. 27. Qui Choro aſſiſtens, non intelligit omnia quæ à cæteris dicuntur, tenetur-ne privatim eam Officii partem recitare, quam non audivit?

Reſp. Huic quæſito reſpondere videtur Innocentius Papa IV. his verbis: *Clericus qui eſt in divinis Officiis, non peccat, etiamſi quod dicit, ibi non intelligat; ſed cor ſuum debet ad Deum habere, & ei pſallere; imò ſi aliquem verſum omittat, non peccat, nec etiam à capite Pſalmi propter hoc revertendum eſt; quia ſi fieret, poſſet aliquibus ſcandalum generari ſine magna cauſa.* Innoc. IV. in cap. Dolentes, de celebrat. Miſſar.

Et S. Antoninus expreſsè docet, quòd *Si quis lectionem, vel aliud quod in Choro legitur, non intelligat propter legentis ineptitudinem, non peccat; dummodò conetur intelligere ſaltem verba.* S. Ant. p. 2. tit. 9. c. 12. §. 3.

Quæſt. 28. Quonam corporis habitu recitari debet Officium?

Reſp. Omnes qui divinum in Choro recitant Officium, ſingulas accuratè obſervare tenentur Rubricas, ac cæremonias preſcriptas, tam quoad ſitum, quàm quoad cetera, ut nihil voluntariè prætermittant, quod ad decentem laudum Dei celebrationem publicam conferre poſſit; negligentia enim in re tam ſancta, non eſt immunis à peccato.

Unde etiam Sanctus Carolus in Concilio Mediolanenſi I. omnia accuratè præſcri- Concilio Mediol. 1. tit. Quo-

modo verſandum in Choro.

ſcribere curavit, quæ in Choro obſervanda ſunt, his verbis: *Omnes in Choro divina Officia, ut temporis ratio poſtularit, alternis vicibus canant, recitent, attentèque audiant.*

Id non curſim, non perturbatè, non oſcitanter; ſed leviter, diſtinctè, ac ſtudiosè faciant.

In Choro, pro temporis & Officii ratione, ex inſtituto & more Eccleſiæ, ſedeant, ſtent, flectant genua, caput aperiant, & ſubmittant, cæteraque ejus generis adhibeant: omnes verò æquè idem faciant.

Faceſſant ſomnus, riſus, joci, rixæ, colloquia. Ne vagentur in Choro vel Eccleſia, neve locum mutent, ne occaſione quidem genua flectendi.

Ne in Choro, ubi communi Officio opera datur, privatim Officium dicant: neve litteras, libros, aliave ſcripta legant.

Ne exeant, niſi divino Officio confecto, ne cauſa quidem de communi re agendi, ſi neceſſitas non coegerit; tumque à Præfecto venia petita.

Si cùm divina celebrantur Officia, Sacerdoti, vel Clerico, vel Miniſtro interdùm per Eccleſiam neceſſariò ſit incedendum, graviter & modeſtè id faciat: neque cùm ullo ſermonem habeat de rebus inanibus.

Qui Dignitates aut Perſonatus habent, Canonici, & alii omnes qui aliquid in his commiſerint; ſi moniti à Præſidente Chori non reſipuerint, & Horæ illius diſtributione careant, & pro modo culpæ alias pœnas dent, Epiſcopi, aut ejus qui Eccleſiæ præſit, arbitratu.

Chriſtiani, & maximè Clerici & Sacerdotes, ſine aliquo pœnæ metu, ſemetipſos excitare hortarique identidem deberent, ad accuratè, & verâ devotione comite, ex-

Digitized by Google

explendum munus ſuum in Choro; ut hoc ſaltem modo ſignificent venerationem & amorem quem tot nominibus Deo debent; ideoque fideliter & ſingulari modeſtiâ obſervare convenit ceremonias omnes atque ritus in ſolemni Dei cultu ab Eccleſiâ præſcriptos, qui certè in praxi plurimùm conferunt ad inflammandum excitandumque ad pietatem fidelem populum: qui verò tales ceremonias & ritus negligunt, aliquam ſcandali occaſionem aliis Clericis & populo præbere videntur.

Unde etiam, cum Illuſtriſſimus Carolus Franciſcus Ceva, Epiſcopus Derthonenſis, prohibuiſſet in Synodo ſumptionem tabacchi ante Miſſam, ut videre eſt Tom. 3. hanc prohibitionem extendit ad Chorum, his verbis valdè notandis: *Conſuetudo illa ſumendi tabacchum vulgò nuncupatum, quæ à neceſſitate initium habuit, jam ob frequentem nimis uſum, ut plerumque accidit, excrevit in vitium; nonnulli enim etiam Eccleſiaſtici Ordinis ita hoc genere voluptatis patiuntur ſe allici & occupari, ut nulla habita ratione perſonarum, temporum, & locorum, paſſim & ubique illud ſumant: quod ſanè indecorum eſt, Eccleſiaſticumque hominem non mediocriter dedecet.*

Synodo Derthon. ann. 1687. De Vita, & Honeſt. Cleric.

Quare, ut huic malo occurramus, omnes & ſingulos Sacerdotes & Clericos noſtræ juriſdictioni ſubjectos monemus, & quatenus opus ſit, ipſis, ſub pœna quatuor aureorum, præcipimus, ne in Choro, Sacriſtia, Capitulis, Proceſſionibus, Conventibus menſtruis, & aliis quibuſcumque functionibus Eccleſiaſticis, & quoties ſuperpelliceo induti ſunt, tabacchum ſumant; Parochis verò in Civitate & Diœceſi, nec non Vicariis foraneis, mandamus, ut ſuper hac re invigilent, noſque admoneant, ut pravus hic abuſus omninò tollatur.

Ta-

Tabacchum ante Miſſam prohibet Cardinalis Petruccius, in Synodo anno 1695. in Appendice pag. 49. num. 16. ſub pœna ſuſpenſionis pro illa die.

Synodo Lycienſis, Lecce, ann. 1663. tit. 3. §. 5.

Et in accuratâ & eruditâ Synodo Lycienſi ſic ſtatuitur: *Tabaccum in Eccleſiis & Capellis, earumque Sacriſtiis, dum Miſſæ celebrantur, & Divina perſolvuntur Officia, ſub pœna ſuſpenſionis à divinis eo ipſo à conſtitutis in ordinibus ſacris, ſub pœna verò excommunicationis latæ ſententiæ à Clericis contrahendæ, inhærendo Conſtitutioni Urbani Octavi S. M. quæ incipit:* Cum Eccleſiæ, *qua illius ſumptionem in Eccleſiis Hiſpalenſis Diœceſis, ſub eadem excommunicationis latæ ſententiæ pœna, prohibuit: Nos quoque prohibuimus noſtro publico Edicto, quod hac Synodo perpetuò ſervari mandamus. Et quia quidam hujus moræ impatientes, dum Choro ad divina Officia celebranda interſunt, ab eo exeunt, & extra Eccleſiam in locum non prohibitum ſe conferunt ad illud ſumendum, & ſumpto, iterùm ad Chorum redeunt: Ideo, ut huic fraudi occurramus, qui ea commiſerint, eadem pœna irretitos eſſe decernimus. Experti enim ſumus, nedum ipſas Eccleſias ac Chori ſedilia, ſed etiam tobaleas, ſeu mantilia, quæ in Sacriſtia prope lavacrum ad abſtergendas manus Sacerdotum appenſæ detinentur, & aliam prophanam & ſacram ſuppellectilem Eccleſiarum, præſertim Altarium mappas, hoc tabacchi uſu fœdari, & ipſa divina Officia in eodem Choro, ex mutua illius oblatione, perturbari.*

Synodo Sutrina ann. 1671. cap. 10.

Julius Cardinalis Spinola ſtatuit, ut *in Choro nec tabacci pulverem ſumant.*

Synodo Theatina ann. 1661. tit. 19.

Nicolaus poſtea Cardinalis Radulovicus, in Synodo Theatina mandat, ut *tabaccho in Choro non utantur.* Cardinalis Antonius Bichius, in Synodo Auximana ſta-

ſtatuit, ut *Canonici à riſu & colloquiis abſtineant, tabacchum, ut vulgò dicitur, non ſumant, & memores continuò ſint, Angelorum ſe choro Deum collaudantium adeſſe.* Synodo Auximan. ann. 1677. cap.11.

In Synodo Gerundenſi ſic decernitur: *Abuſum ſumendi Tabacchum, à domo Dei, quantùm fieri poterit, ipſo adjutore tollere cupientes, & attendentes in Concilio Provinciali Tarraconenſi noviſſimè celebrato, in quo perſonaliter interfuimus, ſuper hoc editam fuiſſe Conſtitutionem ſequentem, videlicet:* Inſervientes in ſacris miniſteriis, ſive in Choro, ſive in Altari, tabacchum in pulvere, etiam ſecretè, nullatenùs ſumant, ſub pœna quatuor regalium pro qualibet vice; reliquos autem in Choro intereſſentes, dum recitantur horæ canonicæ, vel divina Officia celebrantur, hortamur in Domino, ut quantum fieri-poſſit, à ſumptione tabacchi ſe abſtineant. Pravus autem & execrabilis abuſus ſumendi tabacchum in fumo & in folio, etiam ante Miſſæ celebrationem, & horâ integrâ poſt illam peractam, ſub pœnâ excommunicationis minoris prohibetur & interdicitur. *Quare, cum pro noſtri paſtoralis officii munere teneamur, ut quæ per Concilia provincialia & generalia laudabiliter ſtatuuntur, debitæ executioni demandentur: Ideo hac noſtra Diœceſana Synodo laudante & approbante, prædictam Conſtitutionem innovantes & publicantes, eam in tota noſtra Diœceſi, ſub pœnis & cenſura in ea expreſſis, inviolabiliter obſervari mandamus; necnon etiam pœnam pecuniariam fabricæ talis Eccleſiæ, in caſu contrafactionis, perpetuò applicamus.* Synodo Gerund. ann. 1685. lib. 3. tit. 14. cap.7.

In Concilio Mexicano III. pagin. 61. *Præcipitur, ne ullus Sacerdos, ante Miſſæ celebrationem, aut quævis alia perſona ante Communionem, quidpiam tabacci per modum* Concilio Provinc. Mexican. III pag.61.

fu-

fumalis evaporationis, aut alio quovis modo percipiat.

Concilio Limanum ann. 1583. act.3. c.24.

In Concilio Provinciali Limano Venerabilis Archiepiſcopi Toribii Alphonſi à Mogrovejo, *Prohibetur, ſub reatu mortis æternæ, Preſbyteris celebraturis, ne tabacchi fumum ore, aut ſayri, ſeu tabacchi pulverem naribus, etiam prætextu medicinæ, ante Miſſæ ſacrificium ſumant.*

Synodo Limana ann. 1604. cap.29.

Et in Synodo 10. Limana ejuſdem Venerabilis Torribii, ſtatuitur, *quòd Sacerdotes poſt Miſſam non ſumant tabacchum in Eccleſia, Sacriſtia, Choro, plateis, vel vicis; nec domi aut frequenter in aliis locis publicis ultra prædicta. Nec ante Miſſam ullo modo, prout in Conſtitutionibus hujus Archiepiſcopatus decretum eſt.*

Synodo Tuſculan. ann. 1669. de vita & honeſtat. Cleric.

Demùm Cardinalis Franciſcus Maria Brancatius, in Synodo Tuſculana, ſic decernit: *Adhærendo Decreto Vrbani VIII. ſub pœna excommunicationis incurrenda, ac Nobis reſervata, prohibemus omnibus Clericis, tam in ſacris, quàm in minoribus Ordinibus conſtitutis, ne audeant ſumere tabacchum in Eccleſiis, earumque atriis, & Sacriſtis. Sacerdotes verò, ante Miſſæ ſacrificium, juxta graviſſimorum Authorum opinionem, tabacchum ſumere non debent, ſaltem ad evitandum periculum maculandi corporalia ſacra, & purificatoria, imò ipſa linteamina expoſita ad abſtergendas manus.*

Decreti generali di viſita Apoſtolica ann. 1704. cap.5.§ 1.

Et Illuſtriſſimus Joſephus Criſpinus, Epiſcopus Amerinenſis, in Diœceſibus Prænestinâ & Albanâ Viſitator Apoſtolicus, ſic ſtatuit: *Neſſuno in Choro uſi guanti, ne manizza da tenere coperte le mani: Non vi pigli tabacco, non vi legga lettere ò altre ſcritture: Et in tempo della Meſſa conventuale, che è parte del Divino Officio, neſſuno reciti privatamente l'officio;*

E chi

E chi contrafarà ad alcuna di queſte coſe, ſoggiaccia alla puntatura.

Et in alio Capite idem Viſitator Apoſtolicus monet Confeſſarium his verbis: *Non pigli tabacco, mentre ſta in Confeſſionario*; quod certè valdè indecens eſſet. Ibid. c. 9. §. 2. n. 4.

Quæſt. 29. Tenentur-ne quis regulariter Chori ceremonias obſervare, quando privatim Breviarium recitat?

Reſp. Quamvis obſervare quis non teneatur ad litteram dictas Chori ceremonias, cùm privatim recitat; expedit tamen ſe illis conformare, quantùm fieri rationabiliter poteſt, ſedendo, vel ſtando, aperiendo, ſeu operiendo caput; quia, ut monet Sanctus Auguſtinus, *Neſcio quomodo, cùm hi motus corporis fieri, niſi motu animi præcedente, non poſſint: eiſdem rursùs exteriùs viſibiliter factis, ille interior inviſibilis qui eos fecit augetur; ac per hoc cordis affectus, qui ut fierent iſta præceſſit, quia facta ſunt, creſcit.* S. Aug. de cura pro mortuis, cap. 5.

Videtur autem magis congruum, ſi ſtando recitentur Pſalmi juxta veterem Eccleſiæ morem, qui etiam nunc à non paucis Regularibus obſervatur: & hic ſitus magis conveniens videtur, quàm ſi flexis genibus omnia dicerentur; quia licèt genuum flexio ut plurimùm laudabilior ſit in Oratione, nihilominùs cùm nunquam fuerit in Eccleſia obſervata, dum Pſalmi canerentur, & impedire videatur cæterorum rituum geſtuumque obſervationem: meliùs fortaſſe Pſalmi ſtando recitarentur, & præſertim tempore Paſchali.

Demùm quando Officium divinum, etiam privatim, recitamus, *Cogitemus*, inquit S. Cyprianus, *nos ſub Dei conſpectum ſtare: placendum eſt Divinis oculis, & habitu corporis, & modo vocis.* S. Cyprian. de orat. Dominica.

Quæſt.

Quæſt. 30. Tenentur-ne Regulares poſt editam profeſſionem, Officium divinum recitare, etiam quando ſunt extra Monaſterium?

Reſp. Tenentur omninò, niſi fortè aliqua in ipſorum regula exceptio reperiatur; quia, ut docet Sanctus Antoninus, *Tenentur ad Horas Religioſi profeſſi, ratione ſuæ profeſſionis; quia non ſolùm ſunt inſtitutæ hujuſmodi Religiones ad orandum particulariter pro ſe, ſed etiam ad orandum pro univerſali utilitate fidelium: ad hujuſmodi autem orationem fiendam in perſona totius populi Chriſtiani, pro utilitate omnium, ſunt inſtitutæ ſpecialiter Horæ Canonicæ.*

S. Ant. p. 3. tit. 13. c. 4. §. 1.

Quæſt. 31. Qui per unum diem omiſit recitare Officium, tenetur-ne illud die ſequenti recitare unà cum Officio diei currentis? Et debet-ne id pro pœnitentia injungi?

Reſp. Non tenetur; neque talis debet imponi pœnitentia; quia, ut docet S. Thomas, *Sicut in Officiis divinis exſolvendis obſervanda eſt congruitas loci, ita etiam congruitas temporis: quæ quidem obſervari non poſſet, ſi oporteret injungere omittenti, quod Horas diceret quas omiſit; fortè enim in Completorio diceret:* Jam lucis orto ſidere. *Et in tempore Paſchali diceret Officium Dominicæ Paſſionis, quod eſſet abſurdum. Et ideo non videtur eſſe injungendum ei qui omiſit divinum Officium, quod Horas eaſdem repetat; ſed aliquid ad divinam laudem pertinens: putà dicat ſeptem Pſalmos, vel unum pſalterium, vel aliquid ampliùs, ſecundùm quantitatem delicti.*

S. Thom. Quodlib. 3 art. 29.

Quæſt. 32. Quid ſignificant ſeptem divini Officii Horæ inſtitutæ ab Eccleſia?

Reſp. Juxta Gloſſam, hæ divini Officii Horæ exhibent varias Horas, in quibus Dominus noſter Jeſus-Chriſtus pro nobis

Gloſſ. in cap. Presbyter, De celebrat. Miſſar.

paſſus

paſſus eſt, & monent Clericos ſæpè meditari debere paſſionem Chriſti, cujus ſunt miniſtri; Matutinum & Laudes ea repræſentant animo, quæ in horto olivarum contigere, & Chriſti Domini capturam: Prima, injurias & varia opprobria quæ in domo Caiphæ paſſus eſt: Tertia, ſententiam mortis hâc circiter horâ contra Chriſtum prolatam: Sexta, ejus crucifixionem: Nona, mortem vulnuſque ſacro lateri inflictum: veſpere deſcenſum ſeu depoſitionem à Cruce: Completorium denique ſepulturam ſignat: Quæ omnia his verſibus dicta Gloſſa complexa eſt. verbo: Septenarius.

Hæc ſunt ſeptenis propter quæ pſallimus horis:
Matutina ligat Chriſtum, qui crimina purgat:
Prima replet ſputis: cauſam dat Tertia mortis:
Sexta Cruci nectit: latus ejus Nona bipertit;
Veſpera deponit: tumulo Completa reponit.

CAPUT XI.

De uſu & diſpenſatione redituum, ſeu bonorum Eccleſiaſticorum.

Quæſt. I. BENEFICIARII ſunt-ne domini redituum Beneficiorum?

Reſp. *A recentis memoriæ hominibus*, inquit Paulus Comitolus Jeſuita, *ſæpè addubitatum eſt illud, quod ab antiquis Magiſtris, & melioribus Authoribus ſuperioris, atque adeo noſtræ ætatis, in controverſiam nun-* Paul. Comitolus, Soc. Jeſu, Reſp. Moralium lib. 1. q. 70.

quam vocatum eſt: num ii quibus Eccleſiaſtica Sacerdotia, Beneficiaque mandata ſunt, ſint bonorum fructuumque omnium qui ex eis percipiantur, veri domini? Authores neſcio qui novam & periculoſam opinionem, poſt mille & quingentos annos, in Chriſtianam rempublicam invehere conati ſunt, eos à quibus Eccleſiaſtica Beneficia obtinentur, fructuum, quos illa pariunt, veros eſſe dominos; quorum ipſi opinionem in iis libris, quibus Parochorum Officia perſecuti ſumus, omni machinarum genere convellere, atque evellere adorti ſumus: horum hominum ſenſum à Conciliorum Decretis, à Romanorum Pontificum ſanctionibus, à ſanctorum Patrum ſententiis, à Theologorum conſenſione, à ſacrorum Canonum graviſſimis explanatoribus, & à certiſſima ratione demonſtravimus abhorrere.

Illius Authoris doctrina libenter utemur, illiuſque veſtigiis inhærebimus, ut ſolidis rationibus & authoritatibus probare poſſimus, Beneficiatos quoſcumque, non eſſe redituum Beneficiorum ſuorum dominos.

Quæſt. 2. Qua ratione declarari & probari poteſt hæc veritas?

Reſp. Eam conabimur probare & ſtabilire ſacrorum Conciliorum ſtatutis, ſummorum Pontificum Decretis, ſanctorum Patrum ſententiis, ac demùm ſolidis rationibus.

Can. 41. Apoſtol. Refertur Can. Ex his, 12. q. 1. Legimus primò in Canonibus Apoſtolorum hæc verba: *Ex his autem quibus Epiſcopus indiget, ad ſuas neceſſitates, & peregrinorum fratrum uſus, & ipſe percipiat, ut nihil ei poſſit omninò deeſſe.*

Conc. Antiochen. Refert. in In celebri Concilio Antiocheno, relato in Canone, ſic habetur: *Epiſcopus Eccleſiaſticarum rerum habeat poteſtatem ad diſpen-*

penſandum erga omnes qui indigent, cum ſumma reverentia & timore Dei. Participet autem ipſe quibus indiget, tam in ſuis quàm in fratrum qui ab eo ſuſcipiuntur, neceſſariis uſibus profuturis; ita ut in nullo qualibet occaſione fraudentur, juxta ſanctum Apoſtolum ſic dicentem: Habentes victum & tegumentum, his contenti ſumus: *Quòd ſi contentus iſtis minimè fuerit, convertat autem res Eccleſiaſticas in ſuos uſus domeſticos: & ejus commoda, vel agrorum fructus, non cum Presbyterorum conſcientia Diaconorumque pertractet; ſed horum poteſtatem domeſticis ſuis, aut propinquis, aut fratribus, filiiſque committat, ut per hujuſmodi perſonas occultè res lædantur Eccleſiæ: Synodo Provinciæ pœnas iſte perſolvat.*

Can. Epiſcopus, 12. q. 1.

Sic ſtatuitur in Concilio Carthaginenſi quarto, cui magnum Eccleſiæ lumen ſanctus Auguſtinus interfuit: *Epiſcopus rebus Eccleſiæ tanquam commendatis, non tanquam propriis utatur.*

Conc. Carthag. 4. an. 398. Can. 31.

In Concilio generali Nicæno ſecundo: *Omnium Eccleſiaſticarum rerum Epiſcopus habeat ſolicitudinem, & diſpenſet eas tanquam Deo contemplante. Non liceat autem ei fraudare quidquam ex illis, vel cognatis propriis donare. Quòd ſi pauperes fuerint, ut pauperibus largiatur.*

Conc. Nicænũ generale, 2. ann. 787. Can. 12. refertur in Can. Quiſquis, 12. q. 2.

Inſtruendi ſunt Presbyteri, ajunt Patres in Concilio Nannetenſi congregati, *pariterque admonendi, quatenùs noverint, decimas & oblationes quas à fidelibus accipiunt, pauperum & hoſpitum & peregrinorum eſſe ſtipendia, & non quaſi ſuis, ſed quaſi commendatis uti; de quibus omnibus ſciant ſe rationem poſituros in conſpectu Dei, & niſi eas fideliter pauperibus, & his qui præmiſſi ſunt, adminiſtraverint, damna paſſuros.*

Cõc. Nannet. ann. 800. Can. 10.

Tabacchum ante Miſſam prohibet Cardinalis Petruccius, in Synodo anno 1695. in Appendice pag. 49. num. 16. ſub pœna ſuſpenſionis pro illa die.

Synodo Lycienſis, Lecce, ann. 1663. tit. 3. §. 5.

Et in accuratâ & eruditâ Synodo Lycienſi ſic ſtatuitur: *Tabaccum in Eccleſiis & Capellis, earumque Sacriſtiis, dum Miſſæ celebrantur, & Divina perſolvuntur Officia, ſub pæna ſuſpenſionis à divinis eo ipſo à conſtitutis in ordinibus ſacris, ſub pæna verò excommunicationis latæ ſententiæ à Clericis contrahendæ, inhærendo Conſtitutioni Vrbani Octavi S. M. quæ incipit:* Cum Eccleſiæ, *qua illius ſumptionem in Eccleſiis Hiſpalenſis Diæceſis, ſub eadem excommunicationis latæ ſententiæ pæna, prohibuit: Nos quoque prohibuimus noſtro publico Edicto, quod hac Synodo perpetuò ſervari mandamus. Et quia quidam hujus moræ impatientes, dum Choro ad divina Officia celebranda interſunt, ab eo exeunt, & extra Eccleſiam in locum non prohibitum ſe conferunt ad illud ſumendum, & ſumpto, iterùm ad Chorum redeunt: Ideo, ut huic fraudi occurramus, qui ea commiſerint, eadem pæna irretitos eſſe decernimus. Experti enim ſumus, nedum ipſas Eccleſias ac Chori ſedilia, ſed etiam tobaleas, ſeu mantilia, quæ in Sacriſtia prope lavacrum ad abſtergendas manus Sacerdotum appenſæ detinentur, & aliam prophanam & ſacram ſupellectilem Eccleſiarum, præſertim Altarium mappas, hoc tabacchi uſu fædari, & ipſa divina Officia in eodem Choro, ex mutua illius oblatione, perturbari.* Julius Cardinalis Spinola ſtatuit, ut *in Choro nec tabacci pulverem ſumant.*

Synodo Sutrina ann. 1671. cap. 10.

Nicolaus poſtea Cardinalis Radulovicus, in Synodo Theatina mandat, ut *tabaccho in Choro non utantur.* Cardinalis Antonius Bichius, in Synodo Auximana ſta-

Synodo Theatina ann. 1661. tit. 19.

ſtatuit, ut *Canonici à riſu & colloquiis abſtineant, tabacchum, ut vulgò dicitur, non ſumant, & memores continuò ſint, Angelorum ſe choro Deum collaudantium adeſſe.* Synodo Auximan. ann. 1677. cap. 11.

In Synodo Gerundenſi ſic decernitur: *Abuſum ſumendi Tabacchum, à domo Dei, quantùm fieri poterit, ipſo adjutore tollere cupientes, & attendentes in Concilio Provinciali Tarraconenſi noviſſimè celebrato, in quo perſonaliter interfuimus, ſuper hoc editam fuiſſe Conſtitutionem ſequentem, videlicet:* Inſervientes in ſacris miniſteriis, ſive in Choro, ſive in Altari, tabacchum in pulvere, etiam ſecretè, nullatenùs ſumant, ſub pœna quatuor regalium pro qualibet vice; reliquos autem in Choro intereſſentes, dum recitantur horæ canonicæ, vel divina Officia celebrantur, hortamur in Domino, ut quantum fieri poſſit, à ſumptione tabacchi ſe abſtineant. Pravus autem & execrabilis abuſus ſumendi tabacchum in fumo & in folio, etiam ante Miſſæ celebrationem, & horâ integrâ poſt illam peractam, ſub pœnâ excommunicationis minoris prohibetur & interdicitur. *Quare, cum pro noſtri paſtoralis officii munere teneamur, ut quæ per Concilia provincialia & generalia laudabiliter ſtatuuntur, debitæ executioni demandentur: Ideo hac noſtra Diœceſana Synodo laudante & approbante, prædictam Conſtitutionem innovantes & publicantes, eam in tota noſtra Diœceſi, ſub pœnis & cenſura in ea expreſſis, inviolabiliter obſervari mandamus; necnon etiam pœnam pecuniariam fabricæ talis Eccleſiæ, in caſu contrafactionis, perpetuò applicamus.* Synodo Gerund. ann. 1685. lib. 3. tit. 14. cap. 7.

In Concilio Mexicano III. pagin. 61. *Præcipitur, ne ullus Sacerdos, ante Miſſæ celebrationem, aut quævis alia perſona ante Communionem, quidpiam tabacci per modum ſu-* Concilio Provinc. Mexican. III pag. 61.

fumalis evaporationis, aut alio quovis modo percipiat.

Concilio Limanum ann. 1583. act.3. c.24.

In Concilio Provinciali Limano Venerabilis Archiepiſcopi Toribii Alphonſi à Mogrovejo, *Prohibetur, ſub reatu mortis æternæ, Preſbyteris celebraturis, ne tabacchi fumum ore, aut ſayri, ſeu tabacchi pulverem naribus, etiam prætextu medicinæ, ante Miſsæ ſacrificium ſumant.*

Synodo Limana ann. 1604. cap.29.

Et in Synodo 10. Limana ejuſdem Venerabilis Torribii, ſtatuitur, *quòd Sacerdotes poſt Miſſam non ſumant tabacchum in Eccleſia, Sacriſtia, Choro, plateis, vel vicis; nec domi aut frequenter in aliis locis publicis ultra prædicta. Nec ante Miſſam ullo modo, prout in Conſtitutionibus hujus Archiepiſcopatus decretum eſt.*

Synodo Tuſculan. ann. 1669. de vita & honeſtat. Cleric.

Demùm Cardinalis Franciſcus Maria Brancatius, in Synodo Tuſculana, ſic decernit: *Adhærendo Decreto Urbani VIII. ſub pœna excommunicationis incurrenda, ac Nobis reſervata, prohibemus omnibus Clericis, tam in ſacris, quàm in minoribus Ordinibus conſtitutis, ne audeant ſumere tabacchum in Eccleſiis, earumque atriis, & Sacriſtis. Sacerdotes verò, ante Miſſæ ſacrificium, juxta graviſſimorum Authorum opinionem, tabacchum ſumere non debent, ſaltem ad evitandum periculum maculandi corporalia ſacra, & purificatoria, imò ipſa linteamina expoſita ad abſtergendas manus.*

Decreti generali di viſita Apoſtolica ann. 1704. cap.5.§ 1.

Et Illuſtriſſimus Joſephus Criſpinus, Epiſcopus Amerinenſis, in Diœceſibus Præneſtinâ & Albanâ Viſitator Apoſtolicus, ſic ſtatuit: *Neſſuno in Choro uſi guanti, ne manizza da tenere coperte le mani: Non vi pigli tabacco, non vi legga lettere ò altre ſcritture: Et in tempo della Meſſa conventuale, che è parte del Divino Officio, neſſuno reciti privatamente l'officio;*

E chi

E chi contrafarà ad alcuna di queſte coſe, ſoggiaccia alla puntatura.

Et in alio Capite idem Viſitator Apoſtolicus monet Confeſſarium his verbis: *Non pigli tabacco, mentre ſta in Confeſſionario*; quod certè valdè indecens eſſet. Ibid. c. 9. §. 2. n. 4.

Quæſt. 29. Tenentur-ne quis regulariter Chori ceremonias obſervare, quando privatim Breviarium recitat?

Reſp. Quamvis obſervare quis non teneatur ad litteram dictas Chori ceremonias, cùm privatim recitat; expedit tamen ſe illis conformare, quantùm fieri rationabiliter poteſt, ſedendo, vel ſtando, aperiendo, ſeu operiendo caput; quia, ut monet Sanctus Auguſtinus, *Neſcio quomodo, cùm hi motus corporis fieri, niſi motu animi præcedente, non poſſint: eiſdem rursùs exteriùs viſibiliter factis, ille interior inviſibilis qui eos fecit augetur; ac per hoc cordis affectus, qui ut fierent iſta præceſſit, quia facta ſunt, creſcit.* S. Aug. de cura pro mortuis, cap. 5.

Videtur autem magis congruum, ſi ſtando recitentur Pſalmi juxta veterem Eccleſiæ morem, qui etiam nunc à non paucis Regularibus obſervatur: & hic ſitus magis conveniens videtur, quàm ſi flexis genibus omnia dicerentur; quia licèt genuum flexio ut plurimùm laudabilior ſit in Oratione, nihilominùs cùm nunquam fuerit in Eccleſia obſervata, dum Pſalmi canerentur, & impedire videatur cæterorum rituum geſtuumque obſervationem: meliùs fortaſſe Pſalmi ſtando recitarentur, & præſertim tempore Paſchali.

Demùm quando Officium divinum, etiam privatim, recitamus, *Cogitemus*, inquit S. Cyprianus, *nos ſub Dei conſpectum ſtare: placendum eſt Divinis oculis, & habitu corporis, & modo vocis.* S. Cyprian. de orat. Dominica.

Quæſt.

Quæſt. 30. Tenentur-ne Regulares poſt editam profeſſionem, Officium divinum recitare, etiam quando ſunt extra Monaſterium?

Reſp. Tenentur omninò, niſi fortè aliqua in ipſorum regula exceptio reperiatur; quia, ut docet Sanctus Antoninus, *Tenentur ad Horas Religioſi profeſſi, ratione ſuæ profeſſionis; quia non ſolùm ſunt inſtitutæ hujuſmodi Religiones ad orandum particulariter pro ſe, ſed etiam ad orandum pro univerſali utilitate fidelium: ad hujuſmodi autem orationem fiendam in perſona totius populi Chriſtiani, pro utilitate omnium, ſunt inſtitutæ ſpecialiter Horæ Canonicæ.*

S. Ant. p. 3. tit. 13. c. 4. §. 1.

Quæſt. 31. Qui per unum diem omiſit recitare Officium, tenetur-ne illud die ſequenti recitare unà cum Officio diei currentis? Et debet-ne id pro pœnitentia injungi?

Reſp. Non tenetur; neque talis debet imponi pœnitentia; quia, ut docet S. Thomas, *Sicut in Officiis divinis exſolvendis obſervanda eſt congruitas loci, ita etiam congruitas temporis: quæ quidem obſervari non poſſet, ſi opôrteret injungere omittenti, quod Horas diceret quas omiſit; fortè enim in Completorio diceret:* Jam lucis orto ſidere. *Et in tempore Paſchali diceret Officium Dominicæ Paſſionis, quod eſſet abſurdum. Et ideo non videtur eſſe injungendum ei qui omiſit divinum Officium, quod Horas eaſdem repetat; ſed aliquid ad divinam laudem pertinens: putà dicat ſeptem Pſalmos, vel unum pſalterium, vel aliquid ampliùs, ſecundùm quantitatem delicti.*

S. Thom. Quodlib. 3 art. 29.

Quæſt. 32. Quid ſignificant ſeptem divini Officii Horæ inſtitutæ ab Eccleſia?

Reſp. Juxta Gloſſam, hæ divini Officii Horæ exhibent varias Horas, in quibus Dominus noſter Jeſus-Chriſtus pro nobis

Gloſſ. in cap. Presbyter, De celebrat. Miſſar.

paſſus

paſſus eſt, & monent Clericos ſæpè meditari debere paſſionem Christi, cujus ſunt miniſtri; Matutinum & Laudes ea repræſentant animo, quæ in horto olivarum contigere, & Chriſti Domini capturam: Prima, injurias & varia opprobria quæ in domo Caiphæ paſſus eſt: Tertia, ſententiam mortis hâc circiter horâ contra Chriſtum prolatam: Sexta, ejus crucifixionem: Nona, mortem vulnuſque ſacro lateri inflictum: veſpere deſcenſum ſeu depoſitionem à Cruce: Completorium denique ſepulturam ſignat: Quæ omnia his verſibus dicta Gloſſa complexa eſt. verbo: Septenarius.

Hæc ſunt ſeptenis propter quæ pſallimus horis:
Matutina ligat Chriſtum, qui crimina purgat:
Prima replet ſputis: cauſam dat Tertia mortis:
Sexta Cruci nectit: latus ejus Nona bipertit;
Veſpera deponit: tumulo Completa reponit.

CAPUT XI.

De uſu & diſpenſatione redituum, ſeu bonorum Eccleſiaſticorum.

Quæſt. I. BENEFICIARII ſunt-ne domini redituum Beneficiorum?

Reſp. *A recentis memoriæ hominibus*, inquit Paulus Comitolus Jeſuita, *ſæpè addubitatum eſt illud, quod ab antiquis Magiſtris, & melioribus Authoribus ſuperioris, atque adeo noſtræ ætatis, in controverſiam nunquam* Paul. Comitolus, Soc. Jeſu, Reſp. Moralium lib. 1. q. 70.

quam vocatum eſt: num ii quibus Eccleſiaſtica Sacerdotia, Beneficiaque mandata ſunt, ſint bonorum fructuumque omnium qui ex eis percipiantur, veri domini? Authores neſcio qui novam & periculoſam opinionem, poſt mille & quingentos annos, in Chriſtianam rempublicam invehere conati ſunt, eos à quibus Eccleſiaſtica Beneficia obtinentur, fructuum, quos illa pariunt, veros eſſe dominos; quorum ipſi opinionem in iis libris, quibus Parochorum Officia perſecuti ſumus, omni machinarum genere convellere, atque evellere adorti ſumus: horum hominum ſenſum à Conciliorum Decretis, à Romanorum Pontificum ſanctionibus, à ſanctorum Patrum ſententiis, à Theologorum conſenſione, à ſacrorum Canonum graviſſimis explanatoribus, & à certiſſima ratione demonſtravimus abhorrere.

Illius Authoris doctrina libenter utemur, illiuſque veſtigiis inhærebimus, ut ſolidis rationibus & authoritatibus probare poſſimus, Beneficiatos quoſcumque, non eſſe redituum Beneficiorum ſuorum dominos.

Quæſt. 2. Qua ratione declarari & probari poteſt hæc veritas?

Reſp. Eam conabimur probare & ſtabilire ſacrorum Conciliorum ſtatutis, ſummorum Pontificum Decretis, ſanctorum Patrum ſententiis, ac demùm ſolidis rationibus.

Can. 41. Apoſtol. Refertur Can. Ex his, 12. q. 1.

Legimus primò in Canonibus Apoſtolorum hæc verba: *Ex his autem quibus Epiſcopus indiget, ad ſuas neceſſitates, & peregrinorum fratrum uſus, & ipſe percipiat, ut nihil ei poſſit omninò deeſſe.*

Conc. Antiochen. Refert. in

In celebri Concilio Antiocheno, relato in Canone, ſic habetur: *Epiſcopus Eccleſiaſticarum rerum habeat poteſtatem ad diſpen-*

penſandum erga omnes qui indigent, cum ſumma reverentia & timore Dei. Participet autem ipſe quibus indiget, tam in ſuis quàm in fratrum qui ab eo ſuſcipiuntur, neceſſariis uſibus profuturis; ita ut in nullo qualibet occaſione fraudentur, juxta ſanctum Apoſtolum ſic dicentem: Habentes victum & tegumentum, his contenti ſumus: *Quòd ſi contentus iſtis minimè fuerit, convertat autem res Eccleſiaſticas in ſuos uſus domeſticos: & ejus commoda, vel agrorum fructus, non cum Presbyterorum conſcientia Diaconorumque pertractet; ſed horum poteſtatem domeſticis ſuis, aut propinquis, aut fratribus, filiiſque committat, ut per hujuſmodi perſonas occultè res lædantur Eccleſiæ: Synodo Provinciæ pœnas iſte perſolvat.* Can. Epiſcopus, 12. q. 1.

Sic ſtatuitur in Concilio Carthaginenſi quarto, cui magnum Eccleſiæ lumen ſanctus Auguſtinus interfuit: *Epiſcopus rebus Eccleſiæ tanquam commendatis, non tanquam propriis utatur.* Conc. Carthag. 4. an. 398. Can. 31.

In Concilio generali Nicæno ſecundo: *Omnium Eccleſiaſticarum rerum Epiſcopus habeat ſolicitudinem, & diſpenſet eas tanquam Deo contemplante. Non liceat autem ei fraudare quidquam ex illis, vel cognatis propriis donare. Quòd ſi pauperes fuerint, ut pauperibus largiatur.* Conc. Nicænũ generale, 2. ann. 787. Can. 12. refertur in Can. Quiſquis, 12. q. 2.

Inſtruendi ſunt Presbyteri, ajunt Patres in Concilio Nannetenſi congregati, *pariterque admonendi, quatenùs noverint, decimas & oblationes quas à fidelibus accipiunt, pauperum & hoſpitum & peregrinorum eſſe ſtipendia, & non quaſi ſuis, ſed quaſi commendatis uti; de quibus omnibus ſciant ſe rationem poſituros in conſpectu Dei, & niſi eas fideliter pauperibus, & his qui præmiſſi ſunt, adminiſtraverint, damna paſſuros.* Cõc. Nannet. ann. 800. Can. 10.

Conc. Turon.3.an. 813. Can. 10.

Concilium Turonenſe ſtatuit, ut *Rebus Eccleſiæ ita utantur, non ut propriis, ſed ut ſibi ad diſpenſandum commiſſis.*

Conc. Cabilon. an. 814.Can.6.

In Concilio etiam Cabilonenſi ſic habetur: *Res Eccleſiæ, quibus Epiſcopi non ut propriis, ſed ut commendatitiis uti debent, pretia ſunt peccatorum, patrimonia pauperum, ſtipendia fratrum in communi viventium.*

Capitul. Caroli Magni, lib.7. c.58.

Quin etiam legimus in ipſis Capitularibus Caroli magni hæc verba: *Epiſcopus Eccleſiaſticarum rerum poteſtatem habeat ad diſpenſandum erga omnes qui indigent, cum ſumma reverentia & timore Dei: participet autem & ipſe quibus indiget, ſi tamen indiget.*

Conc. Pariſien. an. 829. Can. 15.

Non ſunt res Eccleſiæ ut propriæ, inquiunt Patres Concilii Pariſienſis; *ſed ut Dominicæ & à Domino commendatæ, tractandæ.*

Conc. Aquiſgran. ann.836.c. 2.Can.7.

In Concilio Aquiſgranenſi: *Scire convenit Præſulibus, res Eccleſiaſticas, non ut proprias, ſed à Domino ſibi pro aliorum neceſſitatibus commiſſas eſſe.*

Venerabilis authoritas horum Conciliorum, & aliorum quæ brevitatis causâ prætermitto, & ne ſæpiùs eadem cum aliquo lectoris faſtidio repetam, ſufficere certè deberet ad convincendos Eccleſiaſticos, ſe non habere dominium redituum Beneficiorum, ſed eſſe tantùm diſpenſatores & œconomos, & eò majori curâ, fide & diligentiâ ſuum munus implere debere, quò, cùm nullum habeant in præſenti vita inſpectorem, cui rationem adminiſtrationis ſuæ reddere teneantur, grave periculum eſt, ne obdormiant, ac falſa in pace quieſcentes, aures obturent, ne juſtos conſcientiæ remorſus audiant, & ſolicitè ſe præparent ad reſpondendum in juſto Dei judicio, & ad reddendam fidelem ratio-

nem

nem diſpenſationis redituum ſuorum Beneficiorum.

Verùm quia objici fortè poſſet, horum Conciliorum Canones ad Beneficiatos titulares non omninò pertinere, eoſque non afficere; quia ſcilicet tunc Beneficia nondum erant conſtituta eo modo, quo nunc ſunt, nec erecta in titulum: non abs re erit hanc qualemcumque objectionem repellere, eique reſpondere dicendo, quòd Beneficia ſexto inceperunt ſæculo, ut demonſtratum eſt ſupra ejuſdem Tractatus cap. 1. num. *6*. Et benè multa ſæculo ſeptimo & octavo erant conſtituta, eo planè modo quo nunc ſunt: Nihilo tamen minùs Epiſcopi in Conciliis ſupra citatis congregati, eodem planè modo de omnibus Eccleſiæ bonis & reditibus locuti ſunt, nec exceperunt aut diſtinxerunt ea quæ Clericis ſub Beneficii titulo conceſſa erant; quia ſcilicet exiſtimarunt, hanc diviſionem nullatenùs mutare naturam bonorum Eccleſiæ, eaque tranſiſſe ad Beneficiatos cum iiſdem oneribus quibus obnoxia erant, quando adhuc in communi maſſa continebantur, ut diximus eod. c. 1. num. 5.

Prætereà plura Concilia à nobis citata, abſque ullo dubio loquuntur poſt diviſionem bonorum Eccleſiæ in tres vel quatuor partes; & tamen conſtanter ſtatuunt, Clericos nihil aliud ſibi aſſumere poſſe ex reditibus Eccleſiæ, quàm id quod eſt neceſſarium ad honeſtam ſuſtentationem: Epiſcopum autem, qui talium bonorum diſtributor erat, illorum dominum non eſſe, & e quidem partis ſibi aſſignatæ dominium abere. Abſurdum igitur eſſet dicere, diiſionem in plures partes, quæ proceden: tempore facta fuit, majorem habere

 vim

vim ad mutandam naturam bonorum Eccleſiæ, quàm eorumdem bonorum antiquam diviſionem in quatuor partes.

Proindèque meritò concludere poſſumus, tum Epiſcopos, tum alios qualeſcumque Beneficiatos, nunquam habere redituum Beneficiorum ſuorum dominium, eoſque, exceptâ parte neceſſariâ ad honeſtè & frugaliter vivendum, ad pauperes, aut ad Eccleſiam pertinere; Beneficiatos autem nihil ſibi arrogare poſſe ex tali parte ſuperflua ſtatui, quàm diſpenſationem, cujus in tremendo Dei judicio rationem reddent.

Quanquam autem hæc veritas ſatis conſtet ex dictis; attamen ut omnis in materia adeò periculoſa tollatur erroris occaſio, eam confirmabimus teſtimonio & authoritate ſeptem Conciliorum, quæ poſterioribus ſæculis congregata, ſine ulla controverſia locuta ſunt poſt diviſionem bonorum Eccleſiæ in varia Beneficia.

Cōc. Rhedonen. an. 1273. Can. 3.

In Concilio Rhedonenſi ſic habetur: *Verùm quia quidquid habent Clerici, pauperum eſt.*

Synod. Exceſtrien. an. 1287. Can. 18.

Synodus Exceſtrienſis in Anglia ita loquitur: *Eccleſiaſtici, quidquid vitæ ſuæ neceſſitati eis ſuperfuerit de patrimonio Ieſu-Chriſti, in uſus pauperum, quorum diſpenſatores exiſtunt, tenentur ex debito erogare.*

Cōc. Trid. ſeſſ. 25. de refor. c. 1.

Concilium Tridentinum: *Omninò verò eis interdicit, ne ex redditibus Eccleſiæ conſanguineos familiareſve ſuos augere ſtudeant; cùm & Apoſtolorum Canones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent.*

Conc. Rotomag. an.

Ne exiſtiment Commendatarii, inquit Concilium Rotomagenſe, *ſibi commendatum*

Digitized by Google

tum Monaſteriorum regimen, ad luxum, vel prodigalitatem; aut ad augendam rem ſuam, & conſanguineorum familiam; ſed ad piam & juſtam alienarum rerum diſpenſationem, & quarum non habent proprietatem: Deoque de omnibus reddendam eſſe rationem. 1581. De Monaſteriis, n. 4.

In Concilio quoque Aquenſi ſic habetur: *Commendatarii non exiſtiment ſibi mandatum Monaſteriorum regimen ad luxum & prodigalitatem, aut ad augendam rem ſuam & conſanguineorum familiam; ſed ad piam & juſtam alienarum rerum diſpenſationem, & quarum non habent proprietatem: Deoque de omnibus ſibi reddendam eſſe rationem intelligant.* Conc. Aquenſe an. 1585. tit. de Monaſteriis.

Concilium Burdigalenſe, ad Eccleſiaſticos de adminiſtratione redituum Beneficiorum ſic expreſsè loquitur: *Sciant autem, omninò eis interdictum, ne ex reditibus Eccleſiæ, qui Dei proprii ſunt, conſanguineos familiareſque ſuos locupletiores efficiant; cùm Apoſtolorum Canonibus id adverſetur.* Conc. Burdigal. ann. 1583. tit. 16. De Epiſcopis.

Et in alio recentiori Burdigalenſi Concilio decernitur, ut Eccleſiaſtici *Præcipuè perpendant, reditus Eccleſiæ, bona Chriſti & pauperum patrimonia eſſe.* An. 1624. c. 8. n. 4.

Hæ certè Conciliorum expreſſæ authoritates ſufficere deberent ad probandum, neque Commendatarios, neque alios quoſcumque Beneficiatos habere poſſe dominium & proprietatem redituum Beneficiorum ſuorum.

Quæſt. 3. Poteſt-ne eadem veritas authoritate ſummorum Pontificum demonſtrari?

Reſp. Cùm plures ex ſummis Pontificibus ferè omnia Concilia mox citata approbarint, aut confirmarint, de eorum mente

dubitari non poteſt circa dominium redituum ex Beneficiis provenientium. Sed alii prætereà occurrunt idem expreſsè aſſerentes. Legimus namque in Epiſtola quæ Urbano primo Pontifici tribuitur, & in Canone refertur, quòd *Res Eccleſiæ, non quaſi propriæ, ſed ut communes & Domino oblatæ, cum ſummo timore non in alios quàm præfatos uſus, ſunt fideliter diſpenſandæ*; id eſt ad Clericos & pauperes alendos, & ad reparandas Eccleſias; Et ut habetur in Decreto Gratiani ibidem, Beneficiatus: *Ex his quæ ſibi aſſignata ſunt, primùm ſibi neceſſaria percipiat; ſi qua verò ſuis neceſſitatibus ſuperſunt, in communes uſus Eccleſiæ expendat.*

Urbanus I. in Epiſt. unica, c. 2. refertur in Can. Res Eccleſiæ, 12. q. 1.

Ibid. Poſt Can. Nulli 12. q. 1.

Sanctus Gregorius magnus pluribus in Epiſtolis aſſerit, reditus Eccleſiaſticos eſſe bona pauperum: *Pauperum res ſunt. Nec debet eſſe verecundiæ*, inquit, *ei aliquid de eleemoſynis importunè dicere, quem conſtat non ſuas, ſed ad diſpenſandum res pauperum habere... Diſpenſationis locum in rebus, ſicut ſcitis, pauperum tenemus.*

S. Gregor. Papa, lib. 5. Epiſt. 15. lib. 11. Epiſt. 21. ad Julianum. Et in ejus vita à Joãne Diacono cõſcripta, lib. 2. cap. 57.

Si autem ipſi Pontifices ſummi, juxta ſanctum Gregorium Papam, non ſunt veri domini, ſed ſolùm diſpenſatores redituum Eccleſiæ; abſurdum certè & valdè temerarium eſſet aſſerere, alios Beneficiatos plus juris habere in reditus Beneficiorum, quàm eorum & totius Eccleſiæ Caput viſibile, & Vicarium Chriſti in terris.

In eodem ſenſu ſanctus Leo nonus: *Abſtineat*, inquit, *manus audax ab Eccleſiaſtico patrimonio, ne victus pauperum pereat; ne quod ex oblatione fidelium jam Deo factum eſt ſacrificium, præda raptorum fiat.*

S. Leo IX. Epiſt. 10. ad Auximanos.

Ale-

Alexander etiam Papa III. *Cùm*, inquit, *Epiſcopus & quilibet Prælatus, rerum Eccleſiaſticarum ſit procurator, non dominus.*

Alexãder III. c. Fraternitaté, de Donationibus.

Clerici, inquit Innocentius III. *vivere debent de patrimonio Ieſu-Chriſti, cujus obſequio deputantur.*

Innocẽtius III. c. Cùm ſecundùm De Præbendis.

Eodem planè modo Bonifacius Papa octavus, reditus Eccleſiæ vocat *Patrimonium Chriſti*.

Bonifacius VIII. cap. Cùm ex eo de Electione, in 6.

Quæſt. 4. Quid ſancti Patres hac de re cenſuerunt? & quo pacto mentem ſuam in hac magni ponderis quæſtione expoſuerunt?

Reſp. Volumen integrum hìc certè impleremus, ſi quidquid à ſanctis Patribus in hac materia dictum fuit, referretur. Quare, ne præſcriptos brevitatis limites prætereamus, & ne Lectorum animos nimiâ ſententiarum & authoritatum mole fatigemus: ſufficiet hìc præcipua ſeligere, ut intelligant Eccleſiaſtici, ſe non eſſe veros dominos redituum Beneficiorum quæ poſſident.

Sanctus Ambroſius ad Valentinianum Imperatorem ſcribens, *Nihil*, inquit, *Eccleſia niſi fidem poſſidet, hos reditus præbet, hos fructus: poſſeſſio Eccleſiæ, ſumptus eſt egenorum.* Si igitur Eccleſia, juxta ſanctum Ambroſium, quidquid poſſidet, in uſum pauperum poſſidet, quid de privatis Beneficiatis ſentiendum? poſſunt-ne præſumere, licere ſibi reditus Eccleſiaſticos in uſus ſuperfluos & profanos impendere?

S. Ambroſ. Epiſt. 31. ad Valentin.

Si pauperum compauperes ſumus, inquit, ſanctus Auguſtinus, *& noſtra ſunt & illorum; ſi autem privatim quæ nobis ſufficiant poſſidemus, non ſunt illa noſtra, ſed pauperum, quorum procurationem quodammodo ge-*

S. Aug. Epiſt. 50. ad Bonifaciũ, refertur in Can. Si Privatum, 12. q. 1.

ximus, non proprietatem nobis uſurpatione damnabili vindicamus.

S. Hieronymus, Epiſt. ad Damaſũ, refertur in Can. Quoniam, 16. q. 1.

Sanctus Hieronymus in Epiſtola quæ illi in Canone tribuitur: *Quoniam*, inquit, *quidquid habent Clerici, pauperum eſt ... Qui bonis parentum & opibus ſuſtentari poſſunt, ſi quod pauperum eſt, accipiunt, ſacrilegium profectò committunt, & per abuſionem talium judicium ſibi manducant & bibunt.*

S. Proſper. lib. 2. de Vita contemp. c. 9. refertur in Concil. Aquiſgr. an. 816. c. 35. & Can. Expedit, 12. q. 1.

Legimus in Libro 2. de Vita contemplativa, qui in Canone & in Concilio Aquiſgranenſi ſancto Proſpero tribuitur, licèt illius verus autor videatur eſſe Julianus Pomerius, apprimè doctus & pius Abbas Arelatenſis: legimus, inquam, quòd ſancti Epiſcopi: *Non ut poſſeſſores, ſed ut procuratores facultates Eccleſiæ poſſidebant; & idcircò ſcientes, nihil aliud eſſe res Eccleſiæ, niſi vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperum, non eas vindicaverunt in uſus ſuos ut proprias, ſed ut commendatas pauperibus diviſerunt. Quod habet Eccleſia, cum omnibus nihil habentibus commune habet; nec aliquid inde eis, qui ſibi de ſuo ſufficiunt, erogat, quando nihil aliud ſit habentibus dare, quàm perdere.* Hæc ſententia celebri Concilio Epiſcoporum Galliæ & Germaniæ comprobata, & Canonum Decretis inſerta, ſufficere ſola deberet ad aperiendos Clericorum oculos, & ad eos convincendos, ſe non aliter uti poſſe, tutâ conſcientia, reditibus Beneficiorum, quàm in res ſibi neceſſarias, non autem ſuperfluas, aut in utilitatem Eccleſiæ.

Quæſt. 5. Sancti qui ſcripſerunt poſt diviſionem bonorum Eccleſiæ in varia Beneficia, locuti ſunt-ne eodem modo; & putaveruntne, non obſtante quacumque diviſio-

viſione, Beneficiatos non eſſe veros dominos redituum Beneficiorum, ſed diſpenſatores?

Reſp. Certum eſt, ut jam diximus, hanc diviſionem non mutaſſe bonorum Eccleſiæ naturam, & quocumque tandem modo adminiſtrentur, inſumi tantùm poſſe in eos uſus, propter quos Deo conſecrata fuerunt.

Unde ſanctus Petrus Damianus, Cardinalis, qui circa finem undecimi ſæculi ſcripſit: *Cùm Epiſcopus*, inquit, *diſpenſator debeat eſſe promptus pauperum, ad eorum menſam affluentibus deliciis alieni ructant, cùm & illi, quorum eſt tota ſubſtantia, procul excluſi, famis inopia contabeſcant.* S. Petrus Damian. lib. 1. Epiſt. 10.

Sanctus quoque Bernardus, ad Archidiaconum ſcribens: *Quidquid*, inquit, *præter neceſſarium victum, ac ſimplicem veſtitum, de altario retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt.* S. Bernard. Epiſt. 2. ad Fulconem.

Et alibi idem ſanctus Doctor: *Timeant Clerici*, inquit, *timeant Miniſtri Eccleſiæ, qui in terris Sanctorum quas poſſident, tam iniqua gerunt, ut ſtipendiis quæ ſufficere debeant, minimè contenti, ſuperflua, quibus egeni ſuſtentandi forent, impiè ſacrilegèque ſibi retineant, & in uſus ſuæ ſuperbiæ atque luxuriæ victum pauperum conſumere non vereantur: duplici profectò iniquitate peccantes, quòd & aliena diripiunt, & ſacris in ſuis vanitatibus & turpitudinibus abutuntur.* Idem ſer. 23. aut 18. in Canticũ Canticorũ num. 14.

In alio etiam opere eidem Sancto tributo (quod tamen, juxta doctiorum judicium, editum eſt à Godefredo illius Secretario, qui fuit Abbas Igniacenſis & Claravallenſis) *Res pauperum*, inquit, *non pauperibus dare, par ſacrilegii crimen eſſe dignoſcitur. Sanè patrimonia pauperum, facultates* S. Bernard. in Declamat. in hęc verba: Ecce nos reliquimus omnia, ſeu De Cõverſatione ad Clericos, §. 17.

Eccleſiarum: & ſacrilega eis crudelitate ſurripitur, quidquid ſibi miniſtri & diſpenſatores, non utique domini & poſſeſſores, ultra victum accipiunt & veſtitum.

Ita communis & conſtans erat hæc doctrina duodecimo ſæculo, ut celeberrimus Canonum collector Gratianus, poſt Canonem *Nulli*, hanc quæſtionem inſeruerit: *De rebus verò Eccleſiæ quæritur, an liceat eas per præbendas dividi, ut annuos reditus quiſque ſibi ſpecialiter vindicet? His ita reſpondetur: ſicut perfectione charitatis manente, ſecundùm diſcretionem Eccleſiarum diſtributio fit Eccleſiaſticarum facultatum, dum aliis poſſeſſiones hujus Eccleſiæ ad diſpenſandum committuntur; ex quibus primùm tamen ſibi & ſuæ Eccleſiæ deſervientibus neceſſaria Epiſcopus ſubminiſtret, reliqua quæ ſuperſunt, fidelium uſibus miniſtraturus: ita & præbendæ Eccleſiarum, eadem charitate manente, piè & religioſè poſſunt diſtribui; nec tunc rebus Eccleſiæ ut propriis, ſed ut communibus utilitatibus deſerviturìs; ut ex his quæ ſibi aſſignata ſunt, primùm ſibi neceſſaria percipiat: ſi qua verò ſuis neceſſitatibus ſuperſunt, in communes uſus Eccleſiæ expendat.* Hoc eſt, ut jam diximus, ad reparationem Eccleſiarum, aut ad alendos pauperes; quia bona Eccleſiæ ad tales uſus oblata fuere, nec illorum dominium Beneficiati ſibi arrogare poſſunt.

Gratian. in Can. Nulli Epiſcoporum, 12. q. 1.

Prætereà Sanctus Raymundus de Pennafort, qui collectionem Decretalium ſummorum Pontificum, juſſu & authoritate Gregorii IX. edidit anno 1230. quique idcircò Doctor primæ notæ, & ſacrorum Canonum ſcientiâ plenus æſtimari meritò debet, ut & præſentis quæſtionis judex valdè competens: *Quid de Prælatis Eccleſiarum*, inquit, *& aliis Clericis, qui bona Ec-*

S. Raymũdus, in sũma, lib. 2. tit. de raptoribus & prædonibus, §. 6.

Eccleſiaſtica pauperibus debita conſumunt in uſus illicitos, videlicet in meretricibus, hiſtrionibus, conſanguineis, potentibus & divitibus, & ſimilibus, & de his etiam faciunt aliqui teſtamentum: numquid tales ſunt judicandi raptores? Videtur quòd ſic. Primò, quia contrectant rem alienam invito domino; ait enim Hieronymus: Quidquid habent Clerici, pauperum eſt. 16. q. 1. Can. ultimo. *Item Auguſtinus:* Si privatim quæ nobis ſufficiant, poſſidemus, non ſunt illa noſtra, ſed pauperum, quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis uſurpatione damnabili vindicamus. 12. q. 1. Can. ultimo.

De meretricibus autem & hiſtrionibus, de quibus quæſitum eſt: Dico Prælatos & Clericos, qui res Eccleſiæ talibus vel ſimilibus turpibus perſonis conferunt, vel etiam conſanguineis, non propter naturam ſuſtentandam, ſed ut faciant eos divites de patrimonio Crucifixi: item divitibus & potentibus, non propter aliquam cauſam licitam vel honeſtam, ſed propter favorem ſæculi & pompam: Tales, inquam, Prælatos & Clericos, qui talibus conferunt bona Eccleſiaſtica pauperibus debita, dico eſſe raptores, & per conſequens teneri ad reſtitutionem omnium. Ibid. §. 8.

Sed quid de focariis & hujuſmodi turpibus perſonis, & aliis ſupradictis, quæ ſic paſcuntur, vel ditantur de rebus Eccleſiæ: numquid & ipſi tenentur ad reſtitutionem? Utique.... Sed cui fiet hæc reſtitutio? Credo quòd authoritate judicis pænitentialis debeat fieri Eccleſiæ, cui ſic injurioſè ablatum eſt; item illi eidem qui dedit, niſi cùm turpiter dedit: tunc enim non ſibi, ſed ſucceſſori ſuo poterit fieri, vel in utilitatem Eccleſiæ convertetur, vel etiam ejuſdem loci pauperibus, ſi hoc expedire videbitur, erogetur. Ibid. §. 9.

Poſt ita expreſſam tanti Doctoris reſolutionem, qui certè in hac materia verſatiſſimus erat, vix aliquis poteſt dubitare, utrum Beneficiati verum dominium habeant redituum Beneficiorum.

Innoc. IV. in cap. Cū ſuper, de cauſa poſſeſſionis & proprietatis num. 3.

Igitur, ut monet Innocentius Papa IV. *Non Prælatus, ſed Chriſtus, dominium & poſſeſſionem rerum Eccleſiæ habet; unde quæcumque homines offerunt Eccleſiis, dicuntur eſſe oblata Deo.* Can. *Nulli liceat.* 12. qu. 2. *Et ſi aliquando inveniantur hæc bona Deo oblata, eſſe Epiſcoporum, vel Prælatorum, vel Capitulorum: dic eſſe eorum, quoad gubernationem.*

Alexander de Hales p. 3. q. 36. membr. 5. art. 2. & 3.

Unde etiam celebris Doctor Alexander de Hales ſic loquitur: *Clerici qui in malos uſus bona Eccleſiæ expendunt, ſunt raptores & fures; quod concedimus, ſecundùm Bernardum ſcribentem ad Canonicum:* Quidquid, præter neceſſarium victum & veſtitum, de altario retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt. *Sed nunquid tenentur ad reſtitutionem, ſi habent aliunde undè poſſint reſtituere? Aliud certè non video; quia non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.*

Abbas Panormit. in cap. Cùm ſecundùm de Præb. n. 2. & 4. in hęc verba, Clerici vivere debẽt de patrimonio Jeſu Chriſti.

Abbas Panormitanus, qui vulgò *Lucerna juris Canonici* appellatur, *Nota*, inquit, *contra Beneficiatos convertentes reditus in uſus inhoneſtos: & crederem, quod ſi haberent patrimonium, tenerentur de ſuo reddere Eccleſiæ, quod malè expenderunt.* Can. 1. & 2. 12. q. 4. *Bona Eccleſiarum non ſunt Prælatorum, ſed patrimonium Ieſu-Chriſti ſuo ſanguine acquiſitum: dominium ergo Eccleſiarum pertinet ad Deum; & eſt contra Prælatos reputantes ſe dominos.*

B. Alb. M. in 4. ſent. diſt. 25. art. 4. ad 2.

Bona Eccleſiarum, ut docet B. Albertus Magnus, *non ſunt data Prælatis ad poſſidendum, ſed ad diſpenſandum ad uſus aliorum, ſci-*

ſcilicet pauperum; unde non poſſunt emere, vel vendere, vel etiam dare pro libitu ſuo cui volunt; ſed ad neceſſitates generales Eccleſiæ ſunt expendenda.

Demùm Sanctus Antoninus hanc quæſtionem pleno calamo reſolvit his verbis: *De bonis, ſeu fructibus Beneficiorum, quæ dant Clerici conſanguineis, vel perſonis turpibus, utrum in dando peccent, & an teneantur ad reſtitutionem? Super hoc dicit Raymundus, quòd Clerici qui conſanguineis potentibus, vel meretricibus & hiſtrionibus, & ſimilibus bona Eccleſiaſtica pauperibus debita tribuunt, raptores ſunt; quia quidquid Clerici habent, pauperum eſt.* Can. ultimo 16. q. 1. *Nam pauperibus debentur; unde ad reſtitutionem tenentur omnium pauperibus, vel in utilitatem Eccleſiæ.* Idem videtur ſentire S. Thom. 2. 2. q. 185. *Quidam dicunt, quòd illud quod Clerici in malos uſus conſumunt de patrimonio Ieſu-Chriſti, non tenentur reſtituere de proprio, quia ſunt domini. Argumentum etiam ad hoc eſt* cap. 1. De Clericis non reſidentibus in 6. *ubi dicitur, quòd qui non intereſt Horis, ſine cauſa rationabili, ſi recipit diſtributiones quotidianas quæ pro hujuſmodi dantur, non facit eas ſuas, ſed tenetur ad reſtitutionem; ergo à contrario, ſi intereſt horis, facit eas ſuas; & ſi malè expendit, non tenetur ad reſtitutionem. Alii dicunt, quòd non habet fructum favore ſui, ſicut pater in bonis filii adventitiis, quorum fructus ſi malè conſumat, non tenetur reſtituere: ſed pro bono Eccleſiæ & pauperum facti ſunt adminiſtratores & tutores, qui ſunt quaſi domini, ſed non quando pupillum ſpoliant. Et ideo ſicut illi poſſunt ſibi victum & veſtitum retinere, & benè meritis dare; ſed ſi malè expendunt, tenentur reſtituere; ſic & iſti. Et iſtud magis conſonat dictis Sanctorum & Iuri Canonico.*

S. Anton. in ſumma p. 3. tit. 15. §. 19. c. 2.

Poſt

Poſt tot perſpicuas authoritates, & expreſſas deciſiones ſummorum Pontificum, Conciliorum, ac ſanctorum Patrum & Doctorum, vix credi poteſt, aliquem ita cæcutire velle, ut à tantorum hominum conſtanti doctrinâ recedens, ſibi in animum inducat, Beneficiatos eſſe veros redituum Beneficiorum dominos; is certè qui hanc imaginarii dominii opinionem retinet, ne quid majus dicam, ſaltem opinionem tutiorem & probabiliorem deſerit, ut minùs probabili & minùs tutæ cum magno ſalutis æternæ periculo imprudenter adhæreat.

Quæſt.6. Poteſt-ne eadem veritas ratione probari & ſuaderi?

Reſp. Licèt, ne prolixus ſæpiùs viderer, ut plurimùm abſtinuerim à multis rationibus exponendis, quæ concluſiones meas aliquo modo fulcire potuiſſent; quia ſcilicet, brevitati ſtudens, illas ſatis ſuperque authoritate ſacræ Scripturæ, ſacrorum Canonum, & ſanctorum Patrum munitas eſſe exiſtimavi: Nihilo tamen minùs, ne quid prætermiſiſſe videar, quod conferre poſſit ad ſuadendam & inſinuandam in Eccleſiaſticorum animos doctrinam, quæ in praxi maximi momenti eſt; non inutile neque tędioſum fore putavi, aliquas afferre rationes, quibus pateat, Beneficiatos non eſſe veros redituum ſuorum dominos.

Primò, quia omnia bona Eccleſiæ, omneſque proinde Beneficiorum reditus, à fidelibus Deo & Eccleſiæ oblata & conſecrata fuerunt, non autem Beneficiatis; igitur Beneficiati illorum dominium non habent, cùm ad illos translatum non fuerit à veris & legitimis dominis; quod quidem eò certius & conſtantius eſt, quòd omnia propemodùm Beneficia à fidelibus fundata fue-

fuerunt, ut Deo bona ſua conſecrarent ad redimenda peccata, juxta modum loquendi uſitatum à ſanctis Patribus & Conciliis, in quibus Beneficia vulgò pretia peccatorum vocantur.

Secundò, quia, ut in Libro de Vita Contemplativa dicitur, cujus verba variis Conciliis fuerunt inſerta, res quæ ſemel Deo conſecratæ & oblatæ ſunt, in uſus profanos deſervire non debent: *Si Dei ſunt ea quæ conferuntur Eccleſiæ, Dei opus agit, qui res Deo conſecratas, non alicujus cupiditatis, ſed fideliſſimæ diſpenſationis intentione, non deſerit. Quapropter poſſeſſiones, quas oblatas à populo ſuſcipiunt ſacerdotes, non ſunt inter res mundi deputari credendæ, ſed Dei. Quoniam ſi veſtes, ac vaſa, & cætera quæ in ſacros uſus miniſtrantibus erant, ſancta vocabantur; nec in uſus humanos revocari jam poterant, divinis ſemel miniſteriis conſecrata; quomodo non ea quæ conferuntur Eccleſiæ, ſacra credenda ſunt, quibus, non ut ſæculi rebus luxurioſè, ſed ſanctè ut Deo conſecratis utuntur ad neceſſaria ſacerdotes?* Quia ſcilicet illis ab Eccleſia non alia de cauſa commiſſa ſunt, & ſub hac conditione pluribus in Conciliis expreſsâ, & à multis ſanctis Patribus explicatâ.

Si Proſper vel Julian. Pomerius lib. 2. de vita contemplat. cap. 16.

Tertiò, omnia Eccleſiæ bona, tam antiqua quàm nova, ſunt ejuſdem naturæ, cùm omnia fuerint Deo conſecrata ob eoſdem fines. Atqui conſtat, nec Epiſcopos nec alios Clericos olim habuiſſe dominium bonorum Eccleſiaſticorum, ſed tantùm meram diſpenſationem; proindeque eos ex juſtitia obligatos fuiſſe iis tantùm uti ad alendos Eccleſiæ miniſtros & pauperes, & ad reſtaurandas Eccleſias, quia hæc bona illis conceſſa fuerant ſub hac expreſſa conditione. Cùm igitur natura bo-

Digitized by Google

bonorum Eccleſiæ per eorum diviſionem non fuerit mutata, Clerici hujus temporis non magis ſunt domini horum bonorum, quàm ii qui prioribus ſæculis vixerunt, qui certè illorum dominium nullo modo habebant.

Demùm Beneficiati non potuerunt acquirere dominium redituum ex Beneficiis provenientium, niſi per voluntatem fundatorum, aut Eccleſiæ conceſſionem; atqui fundatores ſua bona Deo & Eccleſiæ conſecrarunt, non autem ſingularibus Eccleſiaſticis, ut jam diximus. Harum fundationum ſeu donationum egregia formula in Caroli magni Imperatoris Capitularibus invenitur his verbis: *Offero Deo atque dedico omnes res quæ hac in chartula tenentur inſertæ, pro remiſſione peccatorum meorum, ac parentum, & filiorum, ad ſerviendum ex his Deo in ſacrificiis Miſſarumque ſolemniis, orationibus, luminariis, pauperum ac Clericorum alimoniis, & cæteris divinis cultibus, atque illius Eccleſiæ utilitatibus. Si quis autem eas inde, quod fieri nullatenùs credo, abſtulerit, ſub pœna ſacrilegii ex hoc Domino Deo, cui eas offero atque dedico, diſtrictiſſimas reddet rationes.*

In Capitularibus collectis à Benedicto Levita. lib.7.c.132 Capitulari 8.lib.3.

Unde etiam cùm ſibi objeciſſet S. Thomas: *Videtur, quòd malè fecerint Principes & alii dando divitias Prælatis*, reſpondit: *Dicendum eſt, quòd non dederunt Prælatis propter ſe, ſed propter pauperes; & ideo non dederunt eis, ſed pauperibus. Prælatis autem dantur tanquam pauperum diſpenſatoribus.*

S. Thom. in ep. 2. ad Corinth. c.12.lect.5

Neque cum aliquo fundamento præſumi poteſt, Eccleſiam dominium redituum Beneficiorum in Beneficiatos tranſtuliſſe, cùm nullibi hanc prætenſam intentionem expreſſerit, imò oppoſitum pluribus in Con-

Digitized by Google

Conciliis declaraverit, vocans eos Procuratores, Depoſitarios, Tutores, Oeconomos, & diſpenſatores dictorum fructuum, tam ante quàm poſt diviſionem illorum redituum in quatuor partes, ac poſtmodùm in plures varias portiones & præbendas.

Neque etiam dici poteſt, quòd Epiſcopi, dum inſtituerunt varia Beneficia, ut ſe ab onere tantæ adminiſtrationis & diſpenſationis omnium bonorum & redituum totius Diœceſis liberarent, & omnem in talibus calumniandi anſam tollerent, plus juris concedere Beneficiatis voluerint, quàm ipſimet haberent ante illorum diviſionem; & Clericos conſtituere dominos fructuum, quorum ipſi erant tantùm diſpenſatores. Ergo Beneficiati non poſſunt dici veri domini fructuum ex Beneficiis provenientium, & quidquid habent, pauperum eſt.

Hæc maximi ponderis veritas expreſſis verbis confirmatur in celebri Synodo Veliternâ, non ita pridem ab Eminentiſſimo Cardinali Cibo congregatâ: *Quicumque,* inquit Sacri Cardinalium Collegii Decanus, *redditus eccleſiaſticos poſſident, noverint, res Eccleſiæ nihil aliud eſſe, quàm vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperum, earumque propterea miniſtros ſe eſſe, non dominos: ut quod illis ſupereſt, in pauperum neceſſitatibus erogent.* Synodo Veliterna ann. 1698. tit. 25. n. 12

Unde Eminentiſſimus Cardinalis de Angelis in Synodo Nonantulæ diſertè ſtatuit, ut beneficiati *ſuperfluos Eccleſiæ redditus in pios uſus expendant, memores illorum non eſſe dominos, ſed tantùm commendatarios & adminiſtratores: ex illis nec conſanguineos ſuos, niſi fortè ſint pauperes & in neceſſitate conſtituti, coadjuvent, nec in pro-* Synodo Nonantul. ann. 1688. cap. 8.

pha-

phanos uſus profundere quidpiam audeant; ſed quæ ipſorum congruæ ſuſtentationi ſuperſunt, in pauperes, potiſſimùm in Eccleſiæ beneficium, vel in alia pia opera diſtribuant.

Et Carolus Cardinalis Roſſetus, in Synodo Faventina advertit, quòd *adeo ab omni avaritiæ ſpecie Clerici ſint alieni, ut etiam qui beneficio potiuntur, Divini ſe procuratores cultus, pauperum œconomos, ac patres eſſe meminerint. Eccleſiaſtica itaque bona, & redditus beneficiorum qui ſuæ congruæ ſuſtentationi ſuperſunt, abſit, ut tanquam proprios, conſanguineis aut famulis ditandis temerè impendant, vel alios in uſus quàm eccleſiaſticos, & Chriſtianorum fratrum indigentium convertant; Vota enim fidelium ſunt, pretia peccatorum, & pauperum patrimonia.*

Synodo Faventina ann. 1674. par.3.c.11. n.29.& c.5

Et paulò infrà: *Parochi*, inquit idem Cardinalis, *pauperum patres, & bonorum eccleſiaſticorum commendatarii ſunt, non domini.*

*Quæſt.*7. Quæ eſt in hac quæſtione ſancti Thomæ opinio?

Reſp. Quamquam dicere poſſimus, poſt tot Concilia, ſanctoſque Patres qui aſſerunt, Clericos non eſſe dominos, nec verum habere dominium redituum Beneficiorum ſuorum, nullo modo neceſſe eſſe Doctoris Angelici mentem ac doctrinam hac in re inveſtigare; nihilo tamen minùs, ut omnes intelligant, quanta veneratione proſequamur Scholæ Angelum; & ne quis objicere poſſit, licèt ſine juſto & rationabili fundamento, tanti Doctoris doctrinam cum ea quam modò expoſuimus, non eſſe conformem: juvabit paucis expendere quid ſenſerit.

Sanctus Doctor de hac materia loquutus eſt

eſt variis in locis in Quodlibeto 6. art. 12. in ſumma 2.2. quæſt. 100. art. 1. ad 7. quæſt. 119. art. 3. ad 1. & quæſt. 185. art. 7. in corp. & in Commentariis in Epiſtolas ſancti Pauli. Licèt autem Angelicus Doctor ſingulari quadam perſpicuitate, mentem ſuam ut plurimùm aperire ſoleat, nullumque relinquat de veritate opinionis & mentis ſuæ dubitandi locum; fatendum tamen, illum in hac quæſtione reſolvenda verbis ita in ſpeciem ambiguis uſum eſſe, ut etiam ſi inſigniores illius diſcipuli ſignificarint docuerintque, quòd, juxta ejuſdem ſancti Doctoris mentem, Beneficiati non poſſunt eſſe domini redituum Beneficiorum ſuorum; attamen nonnulli reperti ſunt, qui contrario planè modo illius mentem interpretati ſunt, & fundamentum ſuæ ſententiæ hauſerunt ex Quodlibeto 6. art. 12. Verùm illis ſæpè reſponſum eſt, Angelicum Doctorem, qui paſſim in ſuis libris tantam venerationem erga Eccleſiæ & Conciliorum Decreta, ac ſanctorum Patrum qui illum præceſſerunt, ſententias profitetur, quique nunquam à Canonicis deciſionibus receſſit, in hac certè materia à communi & univerſali doctrinâ noluiſſe recedere, & novam obtrudere opinionem antiquis legibus, & ſanctioribus Eccleſiæ regulis contrariam. Sanctus Doctor clariùs mentem ſuam aperuit, & juxta Eccleſiæ traditionem locutus eſt in ſummâ, quæ cùm ſit ultimum & præcipuum ejus opus, ac id ex quo vera ejus ſententia ut plurimùm colligitur, majus certè pondus apud viros prudentes ſemper habuit. Ibi igitur expreſsè dicit, de primo & ſummo Beneficiario, ſummo ſcilicet Pontifice, loquens: *Quamvis res Eccleſiæ ſint Papæ ut principalis diſpenſatoris, non tamen* S. Th. 2.2. q 100. ar. 1. ad 7.

ſunt ejus ut domini & poſſeſſoris. Et inferiùs: *Clerici ſunt diſpenſatores bonorum Eccleſiæ; quæ ſunt pauperum, quos defraudant prodigè expendendo.* Præterea in alia ejuſdem ſummæ quæſtione ſic habetur: *Sed Eccleſiaſticorum bonorum ſunt diſpenſatores vel procuratores; dicit enim Auguſtinus:* Si privatim poſſidemus quod nobis ſufficiat, non ſunt illa noſtra, ſed pauperum, quorum procurationem quodammodò gerimus, non proprietatem nobis uſurpatione damnabili vindicamus: *Ad diſpenſationem autem requiritur bona fides, ſecundùm illud 1. ad Corinth. 4.* Hìc jam quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis qui inveniatur.

Ibid. q. 119. art. 3. ad 1.

Ibid. q. 185. art. 7. in corp.

Denique Doctor Angelicus mentem ſuam dilucidè admodùm aperit in præclariſſimis ſuis in Epiſtolas Sancti Pauli Commentariis. *Videtur*, inquit, *quòd malè fecerint Principes & alii dando divitias Prælatis.* Reſponſio: *Dicendum eſt, quòd non dederunt Prælatis propter ſe, ſed propter pauperes; & ideo non dederunt eis, ſed pauperibus. Prælatis autem dantur tanquam pauperum diſpenſatoribus.*

S. Th. in epiſt. 1. ad Corinth. c. 12. lect. 5.

Hæc Divi Thomæ loca ita expreſſa & perſpicua viſa ſunt Illuſtrioribus illius diſcipulis, ut non dubitarint aſſerere, Doctorem Angelicum dicere, Clericos non habere dominium redituum Beneficiorum. Vidimus ſuperiùs, ſanctum Antoninum hanc concluſionem firmare authoritate ſancti Raymundi & ſancti Thomæ: *De bonis, ſeu fructibus Beneficiorum*, inquit, *quæ dant Clerici conſanguineis vel perſonis turpibus, utrum in dando peccent, & an teneantur ad reſtitutionem? Ad reſtitutionem tenentur omnium pauperibus, vel in utilitatem Eccleſiæ. Idem videtur ſentire D. Thomas 2. 2. quæſt. 185.*

S. Anton. in ſumma p. 3. tit. 15. c. 1. §. 19.

Joan-

Joannes Major, celebris Doctor Pariſienſis, hanc ſententiam authoritate etiam S. Thomæ probat his verbis: *Nullus ſtat formalior pro concluſione quam teneo, quàm ipſe S. Thomas*.

Jo. Major in 4. ſent. diſt. 24. q. 16. & 17.

Petrus Soto, celebris & pius Dominicanus, qui Concilio Tridentino interfuit, dum eamdem concluſionem firmat, ſe fideliter opinionem Sancti Thomæ ſequi aſſerit.

Petr. Soto In Inſtitutionibus lib. de vita ſacerdot. lect. 9.

Martinus ab Alſpilcueta, Navarrus vulgò dictus, hanc etiam opinionem ſancto Thomæ tribuit, & de ea loquitur his verbis: *Opinio videtur jam facta de fide neceſſariò credenda*.

Martinus Navarrus. lib. de reditib. Eccleſiaſticis q. 3. Et in Apolog. ejuſdem libri; Et in propugnaculo ejuſdem Apolog.

Cardinalis Cajetanus, in ſuis doctiſſimis Commentariis in Summam Divi Thomæ, eamdem opinionem cum Angelico Doctore ſequitur.

Cardinalis Cajet. 2. 2. q. 43. art. 8. & q. 185. art. 7. apud Paul. Comitol. lib. 1 Reſponſ. Moral. qu. 70.

Michael Medina, magni nominis Thomiſta, *Vocat contrariam ſententiam ſacrilegam, & excluſiſſe Euangelicum miniſterium, ab eo tempore quo in Scholas irrupit*.

Michael Medina. lib. 7. c. 21. de recta in Deū fide, apud Binsfeld. par. 4.

Demùm Eminentiſſimus Cardinalis Capiſuccus, illuſtris ſancti Thomæ diſcipulus, dum de hac materia ex profeſſo tractat ſic loquitur: *Sancti Doctoris ſententia eſt, quòd Epiſcopus licitè poſſit ex maſſa detrahere partem ſibi ac proprio ſtatui convenientem: cæterarum verò partium pauperibus ac Eccleſiæ debitarum in eadem maſſa incluſarum (ut incluſæ dicendæ ſunt, quando Epiſcopales reditus valdè locupletes ſunt, & notabiliter excedentes neceſſarium ad congruam ſuſtentationem) ſi de illis multùm tangat, ſibique arroget; peccet contra fidelitatem, & conſequenter contra juſtitiam, & ad reſtitutionem teneatur ..... Ex dictis conſtat, Epiſcopos, & Beneficiarios, Eccleſiaſticorum redituum ſuper-*

Cardinalis Raymund. Capiſucc. Ord. Præd. controv. ultima. De obligatione Eccleſiaſticorum ad eleemoſynam. § 5.

ſuperflua in pauperes, & in alios pios uſus non erogantes, nedùm contra charitatem peccare, ſed etiam contra juſtitiam, & ad reſtitutionem teneri. Confirmari autem hæc poſſunt à ſigno; nam & modò ſummi Pontifices ſub onere diſpenſandi ſuperflua in pauperum alimenta, & in alios pios uſus, Abbatias ipſis etiam Cardinalibus commendant. Vnde in diplomatibus præcipiunt, ut tertiam partem fructuum & redituum conferant in fabricam Eccleſiæ, vel in alimoniam pauperum; idque generaliter etiam ſtatutum fuit in Conſtitutione Leonis X. in Concilio Lateranenſi, quæ incipit: Supernè, *ubi præcipitur, quòd litteræ quæ ſuper Monaſteriorum commendis expediuntur, cum clauſula onus illud ſpecificè exprimente debeant expediri; alioquin ſi aliter expediantur, nullius ſint roboris & momenti.*

Quæſt. 8. Cùm Beneficiarii non faciunt expenſas ſtatui convenientes, & ſic partem redituum reſervant, ſunt-ne domini illius portionis ex parſimonia provenientis, & poſſunt-ne de eadem pro arbitrio diſponere?

Reſp. Cùm Beneficiati nihil prorsùs ſumere poſſint de reditibus Eccleſiæ, ſibique vindicare, niſi neceſſarium ſit ad ſuſtentationem honeſtam, ut ſæpiùs probatum eſt ſuperiùs: & hi qui aliquid ſibi ex parſimonia ſubduxerunt, iis tantùm indigerent quæ de reditibus Eccleſiæ ſeu Beneficiorum conſumpſerunt: omnibus circumſtantiis attentè coram Deo perpenſis, conſequens eſt, eos de reliquo diſponere non poſſe, niſi in favorem pauperum aut Eccleſiæ, juxta conſtantem & perpetuam ſacrorum Canonum & ſanctorum Patrum doctrinam; maximè cum ea ſit Eccleſiaſticorum bonorum natura, ut impendi non

poſſint

poſſint, niſi ad alendos Clericos vel pauperes, aut ad Eccleſias reparandas vel ornandas; unde quidquid qualibet parſimoniâ ſubductum fuit, etiam ex his quæ quaſi neceſſaria videbantur, ex reditibus Eccleſiaſticis, in alios uſus non debet inſumi; quia, juxta Canonem Urbano primo tributum, *Res Eccleſiæ, non quaſi propriæ, ſed ut communes, & Domino oblatæ, cum ſummo timore non in alios quàm in præfatos uſus ſunt fideliter diſpenſandæ.* Can. Res Eccleſiæ, 12. q. 1.

Quare ſordida illa Beneficiatorum avaritia, qui ſibi neceſſaria ſubtrahunt, ut conſanguineos ditiores efficiant, nullatenùs poteſt abuſum illum Eccleſiaſticorum bonorum comprobare, licitumque reddere, dum multa congerunt, ut avaritiæ & ambitioni ſatisfaciant, conſanguineos carnali affectu augentes.

Unde etiam Concilia quæ prohibent, ne Clerici conſanguineos ditiores efficiant ex reditibus Eccleſiæ, generaliter & ſine reſtrictione loquuntur de quibuſcumque Eccleſiæ bonis, & ne cogitarunt quidem ea excipere bona quæ ſordida Beneficiatorum avaritia ſibi quandoque, cum non parvo ſtatus Eccleſiaſtici dedecore, ſubtrahit; ut patet ex Concilio Tridentino, in quo ſic generaliter & ſine exceptione habetur: *Omninò verò eis interdicit, ne ex reditibus Eccleſiæ conſanguineos familiareſve ſuos augere ſtudeant, cùm & Apoſtolorum Canones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent; ſed, ſi pauperes ſint, iis ut pauperibus diſtribuant: eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum causâ. Imò, quàm maximè poteſt, eos ſancta Synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquoſque carnis affe-* Cõc. Trid. ſeſſ. 25. de refor. c. 1.

ctum, unde multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat, penitùs deponant.

Alexand. III. cap. Quia nos, de teſtam.

Demùm Alexander Papa III. omnia bona Eccleſiaſtica ſine exceptione includit dum ſic decernit: *De his tamen quæ conſideratione Eccleſiæ perceperunt, nullum de jure poſſunt facere teſtamentum.* Et in Concilio Lateranenſi includuntur omnia *Bona per Eccleſias acquiſita.*

Concil. generale Lateran. 3. Can. 15.

Quæſt. 9. Canonici & alii Choro addicti, habent ne majorem facultatem diſponendi de bonis ex quotidianis diſtributionibus provenientibus, quàm de aliis Beneficiorum reditibus?

Reſp. Cùm hæc omnia bona ſine diſcrimine inter reditus Eccleſiaſticos computentur, & Deo pariter conſecrata ſint, conſequens eſt, ea eſſe ejuſdem naturæ, & diſtributiones quaſcumque ad alios uſus deſtinari licitè non poſſe, quàm ad eos, ad quos cæteri Eccleſiæ reditus applicari debent. Nec diverſitas aliqua reperiri poteſt ſub ſpecioſo prætextu, quòd diſtributiones ſint velut quædam ſalaria & mercedes aſſiduæ in Choro præſentiæ; nam, ut egregiè docet ſanctus Thomas, *Accipere aliqua ad ſuſtentationem eorum qui Sacramenta Chriſti miniſtrant, non eſt peccatum: non enim ſumitur tanquam pretium mercedis, ſed tanquam ſtipendium neceſſitatis: & ut ait Auguſtinus lib. de Paſtoribus, cap. 2. Qui præſunt Presbyteri, accipiant ſuſtentationem neceſſitatis à populo, mercedem diſpenſationis à Deo.* Quod idem ſine dubio de diſtributionibus dici debet.

S. Th. 2.2. q.100. art. 2. in corp.

Unde in Concilio Aquiſgranenſi ex ſancto Proſpero dicitur: *Quòd ſi quilibet Miniſter Eccleſiæ non habeat, unde vivat, non ei præmium reddat hic, ſed neceſſaria præſtet*

Concil. Aquiſgr. an. 816. c. 107. ex S. Proſpero.

Eccleſia, ut in futuro præmium laboris ſui recipiat.

Quod quidem eò certiùs videri debet, quòd ſi diſtributiones omninò tanquam veræ mercedes darentur, ſimoniacæ videri poſſent, quia ſcilicet temporale pro pretio rei ſpiritualis daretur.

Ea verò objectio quæ deſumitur ex quibuſdam Concilii Tridentini verbis, non multùm urget; dicitur quidem in Concilio, quòd *Qui eas*, ſcilicet diſtributiones, *obtinent, ſi perſonaliter competens ſibi ſervitium, juxta formam ab eiſdem Epiſcopis præſcribendam, quolibet die ſtatuto non impleverint, illius diei diſtributionem amittant, nec ejus quoquo modo dominium acquirant*: Sed verba Concilii non intelligenda ſunt de vero abſolutoque dominio, ſed potiùs de facultate quadam quæ ſpeciem & ſimilitudinem habet dominii: & Concilium ſolummodò his verbis utitur, quia cùm dominium nihil aliud ſit, quàm facultas liberè de re aliqua diſponendi, niſi vi, aut jure prohibeatur, & Eccleſiaſtici de reditibus Beneficiorum diſponere poſſint, eoſque inſumere, ut honeſtè vivant, Eccleſias ornent, aut pauperes alant; inde ſequitur, quòd ſpeciem quamdam dominii in dictos reditus habeant: quod tamen dominium integrum non eſt, & abſolutum, ſed potiùs à ſacris Canonibus reſtrictum, & ab ipſamet bonorum Eccleſiaſticorum naturâ, quæ converti non poſſunt in profanos uſus.

Cõc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 3.

Quin etiam ipſum Concilium inſinuare velle videtur, ſe non de vero & perfecto dominio, ſed tantùm de ſpecie quadam dominii limitati & interpretativè ſumpti loqui, cùm dicit: *Nec ejus quoquo modo dominium acquirant*.

Quæſt. 10. Quo tandem modo Beneficiati reditus Beneficiorum impendere debent?

Reſp. Ubi de bonis Eccleſiæ ſumpſerunt id quod neceſſarium eſt ad honeſtè vivendum, cætera tenentur omnia pauperibus aut Eccleſiæ diſtribuere: *Clericus*, inquit ſanctus Hieronymus relatus in Canone, *qui Chriſti ſervit Eccleſiæ, quaſi levita & ſacerdos, vivere debet de decimis; & altari ſerviens, altaris oblatione ſuſtentari: habens victum & veſtitum, his contentus eſſe, & nudam crucem nudus ſequi.* Et in Sermone ſancto Auguſtino tributo: *Memento quòd pauperum vitam Sacerdos gerere debet; & ideò ſi ſuperabundantiam habet, ſi magno gaudet Beneficio, præter victum & veſtitum, quod ſupereſt, pauperibus dare non differat, quia omnia pauperum ſunt.*

Can. Clericus, 12. q. 1.

S. Aug. ſer. 37. ad Fratres in eremo.

Quæſt. 11. Clerici qui nullum poſſident Beneficium perpetuum, ſed in Vicarii aut Secundarii officio Eccleſiæ ſerviunt; aut qui tempore Quadrageſimæ aut Adventus concionantur; poſſunt-ne de bonis hoc modo acquiſitis liberè diſponere? & ſunt-ne illorum veri & abſoluti domini?

Reſp. Non poſſunt dici talium bonorum veri domini, ſed iis tantùm uti poſſunt ad honeſtam ſuſtentationem; neque enim verum eſt, quòd ea quæ dantur Concionatori ad prædicandum Verbum Dei, aut Vicario ad inſerviendum Parochiæ, ſint fructus laborum; quia, juxta conſtantem ſancti Thomæ doctrinam: *Accipere aliqua ad ſuſtentationem eorum, qui Sacramenta Chriſti miniſtrant, non eſt peccatum; non enim ſumitur tanquam pretium mercedis, ſed tanquam ſtipendium neceſſitatis.* Et

S. Th. 2. 2. q. 100. ar. 2. in corp.

Digitized by Google

Et ut ait Auguſtinus, lib. de Paſtoribus, cap. 2. Qui præſunt Presbyteri, accipiant ſuſtentationem neceſſitatis à populo, mercedem diſpenſationis à Domino. Et in Canone dicitur, quòd *Non debent in præſenti laboris ſui fructum, ſed in futuro recipere.* Can. Sacerdos, 1. q. 1.

Et ut egregiè explicat ſanctus Gregorius Papa: *Non quod ideo prædicent, ut alantur, ſed ideò alantur, ut prædicent, id eſt, ut prædicare ſubſiſtant: non ut in intentionem ſumendi victus tranſeat actio Prædicatoris, ſed ad utilitatem prædicationis deſerviant miniſteria ſuſtentationis. Vnde à bonis Prædicatoribus non cauſa victus prædicatio impenditur, ſed cauſa prædicationis accipitur victus. Et quoties Prædicantibus neceſſaria ab audientibus conferuntur, non ſolent de rerum munere, ſed de conferentium gaudere mercede. Vnde per Paulum dicitur: Non quæro datum, ſed fructum.* S. Greg. lib. 19. in Job c. 10.

Ratio autem, cur Clerici non habeant talium bonorum verum dominium, ſumitur, ex eo, quòd ut dicitur in libro de vita contemplativa: *Non debent in præſenti laboris ſui fructum, ſed in futuro recipere. Quod ſi quilibet Miniſter Eccleſiæ non habet unde vivat, non ei præmium reddit hic, ſed neceſſaria præſtat Eccleſia, ut in futuro præmium laboris ſui recipiat, quod in hac vita jam ſpe Dominicæ promiſſionis expectat.* Quia ſcilicet ſimoniacum eſſet, dare ſpirituale pro temporali. De Vita Contempl. lib. 2.

Unde ſanctus Thomas ſit docet: *Pro ſpiritualium adminiſtratione aliquid dare vel accipere tanquam mercedis pretium, ſimoniacum atque illicitum eſt; non autem tanquam neceſſitatis vel ſubventionis ſtipendium.* S. Th. 2. 2. q. 100. ar. 2. in corp.

Idcircò ſummi Pontifices, Concilia, & ſan-

ſancti Patres qui aſſerunt, Clericos non eſſe dominos bonorum Eccleſiæ, ſed tantùm diſpenſatores & œconomos, nunquam cogitarunt à communi ſorte horum bonorum ea excipere, quæ in adminiſtratione Sacramentorum aut aliarum rerum ſpiritualium comparata ſunt; eſt autem placitum ſeu axioma Juris tam Canonici quàm Civilis, quòd *Vbi lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus*.

Alex.III.c. Quia nos, de teſtam.

Præterea Alexander Papa III. ſic expreſsè loquitur: *De his tamen quæ conſideratione Eccleſiæ perceperunt, nullum de jure poſſunt facere Teſtamentum*. Et in alio loco: *Bona quælibet per Eccleſiam acquiſita, ei debent, juxta Lateranenſe Concilium, poſt acquirentis obitum remanere*. Certum eſt autem, ea bona quæ dantur Confeſſario, Concionatori, aut Vicario, ſeu Secundario, eſſe reverà bona conſideratione Eccleſiæ percepta, & per Eccleſiam, ſeu miniſterium Eccleſiæ acquiſita; quia ſcilicet illis tantùm dantur ratione Miniſterii ſpiritualis & Eccleſiaſtici, quod exhibent; unde concludendum eſt, hæc bona ejuſdem planè eſſe naturæ, ac cætera Eccleſiæ bona; & idcircò, poſt ſumptam neceſſariam ſuſtentationem, reliqua pauperibus aut Eccleſiæ eſſe tradenda.

Cap. Relatum eſt auribus, de Teſtam.

Quæſt. 12. Qui habent, unde ſuſtententur ex bonis patrimonialibus, poſſunt-ne ſumere neceſſaria ad ſuſtentationem ex reditibus Beneficiorum?

Reſp. Optandum certè foret, ut Clerici hac in parte plurimorum Canonum ſententiam ſequerentur in praxi, juxta quos ex patrimonio vivere deberent, & reditus Beneficiorum in pios uſus impendere. In Canone ſic habetur: *Illi autem qui tam infirmi ſunt, ut poſſeſſionibus ſuis renunciare non poſ-*

Can. Illi autem qui 12. q. 1.

poſſint: ſi ea quæ accepturi erant, diſpenſatori relinquunt nihil habentibus conferenda, ſine peccato poſſident ſua; quia & ipſi quodammodò ſua relinquunt, quando propriis contenti rebus, nihil eorum quæ labori vel Ordini ſuo deberi arbitrantur, accipiunt. Ex quibus verbis inferri poteſt, eos qui non ita perfecti ſunt, ut proprio patrimonio renunciare velint, non debere ex Eccleſiæ bonis vivere; quæ data tantùm ſunt ad neceſſariam ſuſtentationem eorum qui altari deſerviunt.

Secundò, in Canone: *Sacerdos*, ſic legitur: *Clerici pauperes, ſive ex nativitate, ſive ex propria voluntate, vitæ neceſſaria ab Eccleſia accipiant; quia ad ea accipienda, non eos cupiditas ducit, ſed vivendi neceſſitas cogit*. Can. Sacerdos, 1. q. 2.

Tertiò, in Canone: *Epiſcopus*, ſumpto ex Concilio Antiocheno, & uno ex Canonibus Apoſtolicis, ſic dicitur: *Epiſcopus de bonis Eccleſiæ participet quibus indiget, ſi tamen indiget, tam in ſuis, quàm in fratrum qui ab eo recipiuntur, neceſſariis uſibus profuturis*. Can. Epiſcopus, 12. q. 1.

Demùm in Canone: *Clericos*, ex Epiſtola ſancto Hieronymo tributa, ita habetur: *Clericos autem illos convenit Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtentari, quibus parentum & propinquorum nulla ſuffragantur bona. Qui autem bonis parentum & opibus ſuis ſuſtentari poſſunt, ſi quod pauperum eſt accipiunt, ſacrilegium profectò committunt, & per abuſionem talium judicium ſibi manducant & bibunt*. Can. Clericos, 1. q. 2.

Idem ſanctus Auguſtinus aſſerit in Epiſtola in Canone inſerta: *Si pauperum*, inquit, *compauperes ſumus, & noſtra ſunt & illorum; ſi autem privatim quæ nobis ſufficiant poſſidemus, non ſunt illa noſtra, ſed pauperum,* S. Aug. Epiſt. 50. ad Bonifaciū, refertur in Can. Si privatum, 12. q. 1.

 quo-

quorum procurationem quodammodò gerimus; non proprietatem nobis uſurpatione damnabili vindicamus.

Verùm hæc eadem veritas pleniùs explicatur in celebri Concilio Aquiſgranenſi, ubi ſic habetur: *Cum quo damno animæ ſui, ab Eccleſia quæ pauperes paſcit, accipiunt illi qui de ſuo ſibi ſufficiunt. Ex S. Proſpero, de vita Contemplativa, lib. 2. Nec illi qui ſua poſſidentes, dari ſibi aliquid volunt, ſine grandi peccato ſuo, unde pauper victurus erat, accipiunt. De Clericis dicit per Prophetam Spiritus ſanctus,* Peccata populi mei comedent: *Sed ſicut nihil habentes proprium, non peccata, ſed alimenta quibus indigere videntur, ſuſcipiunt; ita poſſeſſores, non alimenta quibus abundant, ſed aliena peccata ſuſcipiunt....*

Concil. Aquiſgran. an. 816. c. 107.

Qui autem Eccleſiæ ſerviunt, & labori ſuo veluti debita reddi oportere credentes, ea, quibus opus non habent, aut accipiunt libenter, aut exigunt, nimis carnaliter ſapiunt, ſi putant, quòd Eccleſiæ fideliter ſervientes, ſtipendia terrena, ac non potiùs præmia æterna percipiant. Sæcularis quippè militia, quia cæleſtia non habet, terrena ſtrenuè militantibus præſtat. Vnde ſatis indignum eſt, ſi fidelis & operoſa devotio Clericorum, propter ſtipendium temporale, præmia æterna contemnat.

Quod ſi quilibet Miniſter Eccleſiæ non habet unde vivat, non ei præmium reddit hic, ſed neceſſaria præſtat Eccleſia, ut in futuro præmium laboris ſui recipiat, quod in hac vita jam ſpe Dominicæ promiſſionis expectat. Illi quoque qui velut idonei, nihil ſibi quidem dari velut debitum poſcunt, ſed tamen Eccleſiæ ſumptibus vivunt, non eſt meum dicere, quali peccato cibos pauperum præſumendo ſuſcipiunt, qui Eccleſiam, quam juvare

de propriis facultatibus debuerant, ſuis expenſis inſuper gravant....

Dura ſunt quæ dico, nec ego diffiteor, dura ſunt, ſed obſervare nolentibus; cæterùm ſi faciant iſta, quæ difficilia non facientibus ſunt, ſtatim facilia facientibus fiunt. Non ergo ea quæ nolumus obſervare, impoſſibilitas nobis facit dura, ſed novitas: in uſum veniant, & neminem frequentata conturbant. Nam quæro, quid ſit eorum quæ dixi, difficile? ut homo id quo opus non habet, ab Eccleſia non accipiat, an ut quod habet, ſine cauſa contemnat? Si propter hoc non vult ſua quiſque relinquere, ut habeat unde vivat: ut quid accipit, unde rationem reddat? ut quid peccatis alienis ſua multiplicat?

Quòd ſi putant, ideò accipi debere eorum quæ conferuntur Eccleſiæ portionem, ne eam videantur abjicere, ſe verò non poſſe ſua relinquere, quod eis deforme ſit inter ſuos pauperes reddi: noverint eſſe deformius poſſeſſores de eleemoſynis pauperum paſci. Ib.c.109.

Harum autem aſſertionum quæ in dicto Concilio Aquiſgranenſi reperiuntur, prima ratio eſt, quia Beneficiati non vocantur ad vitam voluptuoſam & mollem: *Ac ſe*, ut monet Concilium Tridentinum, *non ad propria commoda, non ad divitias aut luxum, ſed ad labores & ſolicitudines pro Dei gloria vocatos eſſe intelligant*. Unde etiam ſanctus Carolus: *A Clero evellatur*, inquit, *& extirpetur prava illa bonorum temporalium cupiditas, & illicitus Beneficiorum Eccleſiaſticorum ambitus*. Et ſanctus Bernardus de Beneficiis loquens: *Si illud*, inquit, *eo quærit aut tenet animo, eoque intuitu, ut hujus vitæ neceſſaria habeat, euangelizat ut manducet, & perverſo nimis ordine cæleſtibus terrena mercatur:*

Cōc. Trid. ſeſſ.25. de Ref. c.1.

Conc. Mediol.2.cap. 28.

S.Bernard. lib. de vitâ & moribus Clericorum, c. 5.

catur; dum ſcilicet finem ad media refert, cùm tamen è contrario media ad finem referri deberent: dum Deo & Eccleſiæ inſervit, ut vivat, cùm tamen vivere tantùm deberet, ut Deo & Eccleſiæ ſerviret.

Unde etiam meritò dici poteſt, eos Dei & Eccleſiæ intentioni reſiſtere, qui ex bonis Eccleſiæ diteſcere volunt, aut cum luxu vivere; quia hæc bona illis tantùm conceſſa ſunt ad neceſſariam ſuſtentationem. Illi autem qui patrimonium ſufficiens ad ſuſtentationem honeſtam habentes, ex reditibus tamen Beneficii vivere volunt, ex bonis Eccleſiæ reverà diteſcunt, aut certè ſuperfluum luxum oſtentant.

Quæ cùm ita ſint, quid ſentiendum de Clerico, qui in ſortem Domini vocatus, & ad vitæ perfectionem majorem, ac terrenarum caducarumque rerum contemptum, nihil tamen aliud agere præcipuè videtur, nec alio majori duci affectu, quàm opes cumulandi? illi certè Salomonis verba applicari poſſunt: *Vnus eſt, & ſecundum non habet, non filium, non fratrem; & tamen laborare non ceſſat, nec ſatiantur oculi ejus divitiis; nec recogitat dicens: Cui laboro, & fraudo animam meam bonis? in hoc quoque vanitas eſt & afflictio peſſima.* (Eccleſiaſtes, c. 4.)

Secunda ratio ex eo deſumitur, quòd Beneficia vocentur à ſanctis Patribus oblationes fidelium, & patrimonia pauperum: *Res Eccleſiæ*, inquit Urbanus Papa in Canone illi tributo, *non quaſi propriæ, ſed ut communes, & Domino oblatæ, cum ſummo timore, non in alios quàm in præfatos uſus, ſunt fideliter diſpenſandæ.* (Can. Res Eccleſiæ, 12, q. 1.) Idcircò hæc bona non ab aliis conſumi poſſunt, quàm iis quibus ad honeſtè vivendum ſunt neceſſaria.

Et

Et nullum aliud in ea jus habere videntur quicumque Clerici & Beneficiati, quàm ut ex eis ſuſtententur, ſi indigeant; aut certè ea in pios uſus fideliter diſtribuant. Quando autem habent aliundè neceſſaria ad vitam, bonis Eccleſiaſticis uti non debent ad proprios uſus, ut patrimonio parcant, & ditiores evadant, aut conſanguineos augeant. Sicut enim, juxta omnes Doctores, dives qui paupertatem ſimulans, ex oblatis eleemoſynis viveret, injuſtitiam committeret, quia veros pauperes talibus eleemoſynis privaret, eaſque ipſis quodammodò ſurriperet, quas paupertatis nomine acciperet: Ita etiam Beneficiatus qui patrimonium poſſidet ſufficiens ad ſuſtentationem, ex Eccleſiæ tamen bonis vult vivere, quandam injuſtitiæ ſpeciem, juxta ſanctos Patres, committit, utendo bonis pauperum ad alendum eum qui revera pauper non eſt.

Tertia demùm ratio ſumitur ex eo quòd Beneficiati, ut ſupra oſtendimus, non ſunt veri domini redituum Beneficiorum, quia data tantùm ſunt ad indigentium ſuſtentationem: iiſque uti non poſſunt, ut patrimonium augeant, aut ut familia res aut propinquos ditiores reddant: *Bona quippè Eccleſiæ*, ut docet Dionyſius Carthuſianus, *ſunt ſtipendia Miniſtrorum ejus indigentium hujuſmodi bonis. Quòd ſi eis non egeant, non ſunt capaces talium bonorum ad proprium uſum. Veruntamen ſerviendo Eccleſiæ, faciunt hujuſmodi bona eſſe ſua, ut ea indigentibus piè diſpenſent, non ea ſibi theſaurizent, poſſideant, & immoderatè, ſeu abſque neceſſitate & indigentia aſſumant.* Dionyſius Carthuſ. cõtra pluralitatem Beneficiorum, a. 14.

Quæſt. 13. Quid reſpondendum verbis ſancti Pauli: *Qui altari deſerviunt, cum altari participet?* Et, *Dignus eſt operarius* 1. ad Cor. c. 9.

1. ad Timoth. c. 5. *mercede ſuâ*. Ex his enim Apoſtoli locis colligi poſſe videtur, Clericos qui patrimonium ſufficiens poſſident, vivere poſſe ex reditibus Beneficiorum?

Reſp. Dicendum cum ſancto Hieronymo, in ſuis in Epiſt. ad Titum Commentariis, eos quidem qui altari ſerviunt, ex eodem vivere debere, non ditiores fieri: *Vivant*, inquit, *non divites fiant*. Et ita non poſſunt ali ex bonis Eccleſiæ, quando aliundè habent, unde vivere poſſint; quia tunc ea bona iis tantùm prodeſſent, ut diteſcerent. Et ut habetur in Canone ex ſancto Proſpero: *Qui in Sacrario operantur, quæ de Sacrario ſunt, edant: & qui altari ſerviunt, cum altari participent. Qui niſi hoc de contemptoribus ſuarum facultatum vellet intelligi, nunquam ſecutus adjungeret*: Ita & Deus ordinavit iis qui Euangelium annuntiant, de Euangelio vivere: *Quid eſt aliud de Euangelio vivere, niſi laborantem, inde ubi laborat, neceſſaria vitæ percipere?* Quare ſi ex patrimonio vivere poſſit, ex bonis Eccleſiæ nihil accipere deberet; quia tunc ea bona non neceſſaria ſunt ad vivendum, ſed potiùs ad opes cumulandas; quod eſt contrarium naturæ bonorum Eccleſiæ.

Can. Sacerdos, 1. q. 2.

S. Bernard. Declam. in hæc verba: Ecce nos reliquimus omnia.

Sanctus Bernardus, ſeu potiùs illius Secretarius Godofredus, Igniacenſis & poſtea Claravallenſis Abbas, eodem planè modo hæc verba Apoſtoli interpretatur. Qui altario ſervit, de altario vivat: *Utinam*, inquit, *de altario, juxta eundem Apoſtolum, alimenta, & quibus tegatur habens, his contentus ſit! Tertium ei hoc periculum eſt. De altario, inquit, vivat, non ſuperbiat, non luxurietur, denique non ditetur, nec contra Sancti* (id eſt ſancti Hieronymi) *cujuſdam planè dignam omni acceptione ſententiam,*

ex Clericatu ditior fiat: non ſibi de bonis Eccleſiæ ampla palatia fabricet, mutans quadrata rotundis: nec loculos inde congreget, nec in vanitate aut ſuperfluitate diſpergat. Non extollat de facultatibus Eccleſiæ conſanguineos ſuos, aut neptes nuptui tradat. Res pauperum, non pauperibus dare, ſacrilegii crimen eſſe dignoſcitur. Sanè patrimonia pauperum, facultates Eccleſiarum; & ſacrilega eis crudelitate ſurripitur, quidquid ſibi miniſtri & diſpenſatores, non utique domini vel poſſeſſores, ultra victum accipiunt & veſtitum.

Quæſt. 14. Nonne conſuetudo generalis in Eccleſia, conferendi Beneficia Clericis tam divitibus quàm pauperibus ſine ullo diſcrimine, excuſare videtur eos qui ex reditibus Beneficiorum viventes, patrimoniales reditus cumulant, ut ditiores fiant?

Reſp. Cùm uſus bonorum Eccleſiæ per modum eleemoſynæ & ſuſtentationis, de jure divino eſſe videatur, nulla ei poteſt conſuetudo derogare; nec Clerici, ſub prætextu talis conſuetudinis, ea bona ad alios uſus convertere poſſunt. Quod quidem ex ſancto Thoma probari poteſt, qui loquens de iis quæ propter adminiſtrationem Sacramentorum offeruntur (quorum certè, juxta omnes Doctores, Clerici magis domini ſunt, quàm Beneficiati redituum Beneficiorum) ſic loquitur: *Accipere pecuniam pro ſpirituali Sacramentorum gratia, eſt crimen ſimoniæ, quod nulla conſuetudine poteſt excuſari; quia conſuetudo non præjudicat juri naturali vel divino. Accipere autem aliqua ad ſuſtentationem eorum qui Sacramenta Chriſti miniſtrant, non eſt ſimonia neque peccatum; non enim ſumitur tanquam pretium mercedis, ſed tanquam ſtipendium neceſſitatis.* S. Th. 2.2. q.100.ar.2. in corp.

Enim-

Enimverò nulla conſuetudo id efficere poteſt, ut reditus Beneficiorum, qui dati ſunt Beneficiatis propter officium quod exhibent Eccleſiæ, quod certè eſt ſpirituale, illis ob aliam cauſam dati ſint, quàm ad honeſtam ſuſtentationem ſeu alios pios uſus.

Quæſt. 15. Si Beneficia data ſint tantùm ad Clericos honeſtè alendos: cur igitur, permittit Eccleſia, ut conferantur his qui ſufficiens poſſident patrimonium? Et cur reperiuntur Beneficia, quorum longè majores ſunt reditus, quàm par ſit ad Beneficiati ſuſtentationem?

S. Th. 2. 2. q. 87. art. 7. ad 1.

Reſp. Sanctus Thomas hanc quæſtionem optimè ſolvit, dum dicit: *Decimæ dantur Clericis, non ſolùm propter ſuſtentationem, ſed etiam ut ex eis ſubveniant pauperibus; & ideo non ſuperfluunt, ſed ad hoc neceſſariæ ſunt.* Et *ipſæ etiam decimæ, quæ Miniſtris Eccleſiæ dantur, per eos debent in uſus pauperum diſpenſari.*

Ibid. art. 1. ad 4.

Innoc. IV. in cap. Poſtulaſtis, de reſcriptis. B. Albert. in 4. ſent. diſt. 25. art. 4. ad 1.

Unde etiam, juxta Innocentium IV. Papam, *Clericus habens patrimonium, non indignè accipit Beneficium, dummodò benè diſpenſet.* Nam, ut docet Beatus Albertus Magnus, *Bona Eccleſiarum non ſunt data Prælatis ad poſſidendum, ſed ad diſpenſandum ad uſus aliarum, ſcilicet pauperum.*

Quæſt. 16. Sacerdotes qui habent, unde honeſtè vivant, poſſunt-ne accipere conſuetam eleemoſynam pro celebratione Miſſæ, & eâ uti ad ſuſtentationem?

Reſp. Ex his quæ ſuperiùs dicta ſunt, inferri facilè poteſt, ſacerdotes non debere ita ſe gerere; quia hæc retributio dari non poteſt, niſi per modum eleemoſynæ; & contra juſtitiam agere videtur, qui habens aliundè unde vivat, eam ſibi ſervat eleemoſynam

ſynam, quæ nonniſi in pauperes aut alios pios uſus debet impendi: *Si Sacerdos*, inquit Angelicus Doctor, *non habet alios ſumptus, poteſt aliquid accipere pro celebratione Miſſæ, non tanquam pretium, ſed tanquam ſuſtentamentum vitæ*. Quæ verba ſatis oſtendunt, Doctorem Angelicum eos tantùm reprimere voluiſſe, qui habentes, unde aliundè poſſint honeſtè vivere, ſibi tamen hanc Miſſæ eleemoſynam retinent: non autem eos qui eam accipiunt, ut pauperibus aut Eccleſiæ applicent. S.Th. in 4. ſent. diſt. 25. qu. 3. art. 2. ad 4.

Quæſt. 17. Poſſunt-ne Beneficiati moriendo, ad beneplacitum de rebus illis diſponere, quas ex reditibus Beneficiorum compararunt?

Reſp. Hæc veritas quam ſupra ſolidis probationibus ſtabilire curavimus, nimirùm Beneficiatos non eſſe dominos redituum Beneficiorum, ſufficere planè deberet ad oſtendendum, Clericos non poſſe Teſtamento relinquere bona ex reditibus Beneficiorum acquiſita, niſi pauperibus aut Eccleſiæ; quia cùm hæc bona in illorum dominio propriè non ſint, & eorum œconomi & diſpenſatores potiùs quàm domini ſint, juxta conſtantem Conciliorum & ſanctorum Patrum doctrinam: conſequens eſt profectò, Beneficiatos de illis non poſſe in morte diſponere, niſi tanquam œconomos in favorem pauperum aut Eccleſiæ.

Per multa ſæcula Eccleſiaſtici nulla omninò Teſtamenta condebant, dum nulla prorsùs retinebant bona patrimonialia: & ita poſt illorum mortem, omnia ab ipſis relicta tam mobilia quàm immobilia Eccleſiæ eſſe cenſebantur. Verùm ſi Epiſcopus aut Preſbyter aliqua propria bona poſſidebat, aut ex ſucceſſione alicujus cognati col-

collecta, aut per donationem acquiſita, ſine ulla Eccleſiæ conſideratione, de his pro arbitrio vivens aut moriens diſponere poterat; quia Eccleſia nullum prorſus prætendebat jus in hujuſcemodi bona. Unde in uno ex Canonibus Apoſtolorum ſic habetur: *Sint manifeſtæ res propriæ Epiſcopi, ſi tamen habet proprias, & manifeſtæ Dominicæ; ut poteſtatem habeat de propriis moriens Epiſcopus, ſicut voluerit, & quibus voluerit relinquere; ne ſub occaſione Eccleſiaſticarum rerum intercidant res Epiſcopi: juſtũ enim eſt apud Deum pariter & homines, ſimul ne Eccleſia, per ignorationem rerum Epiſcopi, damni aliquid ſuſtineat: ſimul ne Epiſcopus, aut cognati ejus, prætextu Eccleſiæ oblædatur.*

Can. 40. Apoſtol. refertur in Can. Sint manifeſtę, 12. q. 1.

Hunc Canonem ſequitur Concilium Antiochenum his verbis: *Manifeſta ſint quæ pertinere videntur ad Eccleſiam cum notitia Preſbyterorum & Diaconorum; ut ſi contigerit Epiſcopum migrare de ſæculo, nec res Eccleſiæ depereant, nec quæ propria probantur Epiſcopi, ſub occaſione rerum Eccleſiæ pervadantur; juſtum namque & acceptum coram Deo & hominibus eſt, ut ſua Epiſcopus quibus voluerit derelinquat, & quæ Eccleſiæ ſunt, eidem conſerventur Eccleſiæ.*

Concilio Antioch. anno 341. Can. 24.

Unde Patres in Concilio Carthaginenſi tertio congregati, ne fraudibus daretur locus, ſic ſtatuerunt: *Placuit, ut Epiſcopi, Preſbyteri, Diaconi, vel quicumque Clerici, qui nihil habentes ordinantur, & tempore Epiſcopatus vel Clericatus ſui, agros vel quæcumque prædia nomine ſuo comparant, tanquam rerum Dominicarum invaſionis crimine teneantur obnoxii; niſi admoniti, Eccleſiæ eadem ipſa contulerint. Si autem ipſis propriè aliquid liberalitate alicujus, vel ſucceſſione cognationis obvenerit, faciant inde quod ipſorum propoſito congruit.*

Concilio Carthag. 3. Can. 49. refertur in Can. Placuit, 12. q. 3

San-

Sanctus etiam Hieronymus docet, quòd *Sacerdotes ipſis quoque filiis ſuis, quibus paterna debetur hæreditas, nihil debent derelinquere, niſi quod ſibi à parentibus derelictum eſt; ergo qui ditior eſt Sacerdos, quàm dum venit ad ſacerdotium, quidquid plus habuerit, non filiis debet dare, ſed pauperibus, & ſanctis fratribus, & domeſticis fidei, qui vincunt merita liberorum; ut reddat ea quæ Domini ſunt Domino ſuo.* S. Hieron. in Ezech. cap. 46.

Quia, ut diſertè ſtatuitur in Concilio Agathenſi, *Epiſcopi de rebus propriis vel acquiſitis, vel quidquid de proprio habent, hæredibus ſuis, ſi voluerint, derelinquant; quidquid verò de proviſione ſuæ Eccleſiæ fuerit, ſive de agris, ſive de fructibus, ſive de oblationibus: omnia in jure Eccleſiæ reſervare cenſuimus.* Concilio Agath. Can. 48. refertur in Can. Epiſcopi, 12. q. 1.

Unde etiam ſanctus Gregorius Papa ſcribens filio cujuſdam Epiſcopi defuncti, qui Epiſcopalem domum occuparat: *Dicitur*, inquit, *quòd & Epiſcopium detineas, & occaſione blandiaris, ut Epiſcopi patris tui veſtes tibi, vel alia quæ in Epiſcopio inventa ſunt, applices; & ideo, ſi ita eſt, & ab Epiſcopio te præcipimus ſine mora recedere, & quidquid pater tuus Epiſcopatus ſui tempore de proprio Eccleſiæ conſtiterit acquiſiſſe, ne tollas; quia & ſacris Canonum legibus eſſe noſcitur definitum, ut in his quæ Antiſtes Epiſcopatus tempore acquiſiverit, non alius niſi ſola ſuccedat Eccleſia.*

Ex hac S. Gregorii Epiſtola colligi poteſt, ſacros Canones non ſolùm prohibere, ne terræ, ſeu fundi, & immobilia bona ex Eccleſiaſticis reditibus comparata, conſanguineis relinquantur; ſed ne quidem permittere, ut iiſdem pecuniæ, mobilia, aut ipſæ etiam veſtes Eccleſiæ reditibus comparatæ concedantur. S. Gregor. lib. 9. ep. 14

Verùm

Digitized by Google

Verùm quia multi, qui carni & ſanguini non omninò renunciarunt, ægrè admodùm ſe his ſanctis regulis ſubjiciunt: varii Beneficiati, qui has conſtitutiones, circa nonum Eccleſiæ ſæculum, eludere tentarunt, bona ex reditibus Eccleſiaſticis acquirebant ſub alterius nomine, ut ea poſtmodùm conſanguineis relinquere poſſent.

Concilio Pariſ. 6. anno 829. lib. 1. c. 16.

Unde Patres in Concilio Pariſienſi ſexto congregati, huic malo mederi cupientes, ita ſtatuerunt: *Quoniam multi Epiſcoporum, amore propinquorum ſuorum, de rebus ſibi commendatis, ſuo aut quorumlibet amicorum nomine, prædia aut mancipia emunt, & ut in ſuorum propinquorum jus cedant, ſtatuunt, & ob hoc & jura Eccleſiaſtica convelluntur, & miniſterim ſacerdotale fuſcatur; imò à ſubditis detrahitur & contemnitur. Placuit omnibus, ut hoc avaritiæ genus caveatur, fixumque abhinc & perpetuò manſurum eſſe decrevimus, ut Epiſcopus res ſui juris, quas aut ante Epiſcopatum, aut certè in Epiſcopatu, hæreditaria ſucceſſione acquiſivit, ſecundùm authoritatem Canonicam, quidquid vult faciat, & cui vult conferat. Poſtquam autem Epiſcopus factus eſt, quaſcumque res de facultatibus Eccleſiæ, aut ſuo, aut alterius nomine, qualibet conditione comparaverit, decrevimus, ut non in propinquorum ſuorum, ſed in Eccleſiæ cui præeſt, jura deveniant. Similiter & de Presbyteris, qui de Eccleſiarum rebus quibus præſunt, prædia eo modo emunt, faciendum ſtatuimus.*

Quare, juxta hujus celebris Concilii Decretum, Beneficiati nihil omninò de reditibus Eccleſiaſticis, quæ quocumque modo ſibi reſervarunt, propinquis aut amicis concedere poſſunt; quia ſcilicet hos reditus poſſident per modum depoſiti

Deo

Deo conſecrati, & pauperibus alendis deſtinati, ex quo nihil aliud ſibi aſſumere poſſunt, quàm quod eſt neceſſarium ad honeſtam ſuſtentationem; & ut in eodem Concilio habetur: *Non ſunt res Eccleſiæ ut propriæ, ſed ut Dominicæ & à Domino commendatæ, tractandæ.*

Unde etiam, juxta idem principium, Paſchalis Papa ſecundus ad Epiſcopum Auguſtodunenſem ſcribens: *Illud autem*, inquit, *Apoſtolica authoritate ſtatuimus, ut nulli Presbytero vel viventi, vel morienti, ſeu ad aliam regionem vel quietam vitam tranſeunti, liceat res, quas à die ordinationis ſuæ, in Eccleſia in qua eſt ordinatus, conquirere poterit, auferre vel minuere: ſed intacta ea & illibata, in ipſa in qua conquiſita ſunt, permittat Eccleſia permanere.* Paſchal. II. ep. 38. ad Epiſcop. Auguſtodunenſē.

Demùm Concilium generale Lateranenſe, varios abuſus hac in re abolere ſatagens: *Eccleſiaſtici*, inquit, *quidam Clerici, cùm ab Eccleſiis ſuis multa bona perceperint, bona per Eccleſias acquiſita, in alios uſus præſumunt transferre. Hoc igitur, quia & antiquis Canonibus conſtat inhibitum, nos etiam nihilominùs inhibemus. Indemnitati itaque Eccleſiarum providere volentes, ſive inteſtati deceſſerint, ſive aliis conferre voluerint, pænes Eccleſias eadem bona præcipimus remanere.* Concilio General. Lateran. 3. ann. 1179. Can. 15. refertur in cap. Cùm in officiis, de teſtam.

Quoniam autem nonnulli de ſenſu hujus Canonis diſputabant, dubitantes, utrum tam de mobilibus quàm de immobilibus bonis à Beneficiatis cōparatis intelligendus eſſet: Alexander Papa III. qui huic Lateranenſi Concilio præfuerat, dubium illud reſolvit his verbis: *Clerici de mobilibus quæ per Eccleſiam ſunt adepti, de jure teſtari non poſſunt. Viventes tamen, & ſui compotes, moderatè valent aliqua de bonis* Alex. III. cap. Ad hæc, de teſtam.

nis ipſis, non ratione Teſtamenti, ſed eleemoſynæ intuitu erogare in ægritudine conſtituti.

Et ita Canones cavent, ne Clerici Teſtamentum condant, aut moriendo diſponant de bonis mobilibus aut immobilibus quæ per Eccleſiam ſunt adepti; volentes ut pauperes aut Eccleſia eâ hęreditate gaudeant; quia cùm hæc bona ab Eccleſia profecta ſint, ad eandem neceſſariò redire debent: & cùm hoſtiæ quædam ſint precibus votiſque fidelium Deo conſecratæ, in profanos uſus inſumi non debent. Prætereà cùm Beneficiati ſint tantùm depoſitarii & œconomi, non autem veri domini talium bonorum, conſequens eſt, eos de his moriendo, non poſſe ad libitum diſponere; quandoquidem ceſſat eo tempore hoc eorum depoſitum, & aliundè non poſſunt plus juris in bona Eccleſiaſtica aliis tribuere, quàm ipſimet habeant.

Ob hujuſcemodi rationes, leges etiam civiles nolebant, ut Eccleſiaſtici Teſtamentum conderent, ut videre eſt in Conſtitutione Juſtiniani Imperatoris à Cardinali Baronio relatâ his verbis: *De his verò Epiſcopis, qui nunc ſunt, vel futuri ſunt, ſancimus, nullo modo habere eos facultatem teſtandi, vel donandi, vel per aliam quamcumque excogitationem, quid de rebus ſuis, quas poſtquam facti ſunt Epiſcopi poſſederint & acquiſierint, vel ex Teſtamento, vel donationibus, vel alia quacumque cauſa, exceptis his quæ ante Epiſcopatum à parentibus, & theiis,* id eſt, patruis, *vel avunculis, & à fratribus ad ipſos perventuræ ſunt. Quæcumque enim poſt ordinationem ex quacumque cauſa, extra præfatas perſonas, ad ipſos pervenerunt, ea jubemus ad ſanctiſſimam Eccleſiam, cujus Epiſcopatum tenuerunt, pertinere, & ab ea vindicari & evin-*

Conſtitut. Juſtiniani Imp. apud Card. Baronium Annal. tom. 7. an. 528.

Digitized by Google

evinci, nulla alia perſona poteſtatem habente ex eo proprium aliquid auferre lucrum: quis enim dubitaverit, eos qui ipſis res relinquent, aut reliquerint, etſi in aliam perſonam transferunt aut tranſtulerunt, non potiùs ipſum ſacerdotium contemplatos, quàm ejus perſonam? & cogitantes, quia non ſolùm ab ipſis relicta piè inſumant, ſed ſuas ipſorum res adjicient, id feciſſe? ... Nam cùm quidam ſumma in Deum ſpe, & ut animæ eorum ſalvæ fiant, ad ſanctiſſimas occurrant Eccleſias, & eis omnes ſuas facultates offerant & derelinquant, ut in pauperes & egentes, & ad alios uſus pios conſumantur: indecens eſt Epiſcopos in ſuum illas auferre lucrum, aut in propriam ſobolem, aut cognatos impendere. Quia ſcilicet bona ab Eccleſia profecta, ad eos propriè non pertinent, & eorum tantùm uſum habent.

Quæſt. 18. Conſuetudo in variis Orbis Chriſtiani partibus vigens, juxta quam Beneficiati de omnibus bonis ſuis, ſine exceptione ulla, teſtantur: nonne Canonum ſanctiones abrogaſſe, aut eis derogaſſe videtur?

Reſp. Cùm hi Canones non ſolùm jus aliquod poſitivum & humanum, verùm etiam naturale & divinum contineant: licèt dici poſſit, hanc conſuetudinem à Superioribus Eccleſiaſticis toleratam, dum eam vident, ſequuntur, & ipſimet in praxim deducunt, derogare poſſe juri poſitivo in hac materia, ut explicatum fuit ſupra Tom. 1. Tract. 1. Cap. ult. nihilominùs certum eſt, illam conſuetudinem non poſſe derogare legi naturali aut divinæ in ſacris Canonibus contentæ. Unde licèt eadem conſuetudo permittat Beneficiatis in pluribus regionibus, ut diſponant tum moriendo, tum vivendo, de bonis ex reditibus Beneficiorum

comparatis: dici tamen verè non poteſt, juxta talem conſuetudinem, poſſe Beneficiatos eadem bona ad uſus profanos deſtinare, & propinquis patrimonium pauperum dare; quia licèt conſuetudo quæ permittit Clericis Teſtamentum condere, poſſit dici non omninò mala & abuſiva; quia ſcilicet Eccleſia eorum bonæ fidei hanc facultatem committere poteſt, ut vitentur variæ lites, quæ ex difficultate diſcernendi in praxi bona ex Eccleſiæ reditibus comparata, ab iis quæ aliundè profecta ſunt, oriri poſſent; præſertim cùm Eccleſia confidere poſſit, eos in gratiam tantùm pauperum aut ipſius Eccleſiæ teſtaturos, ſcientes hæc bona ad Deum pertinere, nec ad profanos uſus ſine furti ac ſacrilegii quadam ſpecie detorqueri aut diſtrahi poſſe.

Nihilominùs hæc conſuetudo mala eſſet, & abuſus ac corruptela meritò dici poſſet, ſi permitteret Beneficiatis, ut moriendo bona darent per Eccleſiam acquiſita aliis quàm ipſi Eccleſiæ aut pauperibus; ac proinde nunquam derogare poſſet legi naturali aut divinæ, aut contra eam præſcribere, quâ cavetur, ne Beneficiati ea diſſipent bona, quæ non ad eos, ſed ad Deum propriè pertinent, nec de illis ad uſus profanos diſponant.

Et in hoc caſu aſſerere poſſumus, Beneficiatos non poſſe dare ſucceſſoribus ſuis bona per Eccleſiam acquiſita, niſi cum oneribus iis bonis naturaliter & indiſpenſabiliter conjunctis; quia ſcilicet ipſimet non aliter iis bonis gaudere poterant. Certum eſt autem, onera bonis Eccleſiaſticis conjuncta eſſe, ut non poſſint impendi aliter quàm in honeſtum & moderatum victum & veſtitum ipſius Beneficiati, in reparationem

Digitized by Google

nem aut conſtructionem Eccleſiarum, & in alendos pauperes.

Quare qui ſucceſſionem Beneficiatorum colligunt, ſive ex Teſtamento, ſive ab inteſtato, eorum oneribus ſuccedunt in bonis per Eccleſiam acquiſitis; quia, juxta jus tam Canonicum quàm civile; *Nemo poteſt plus juris transferre in alium, quàm ſibi competere dignoſcatur.* Regul. 79. de reg. jur. in 6.

Hæc veritas manifeſtata & ſtabilita fuit in Synodo Pariſienſi præterito ſæculo celebrata ſub Stephano Poncherio, Epiſcopo tunc Pariſienſi, qui non obſtante tali teſtandi conſuetudine in Gallia jam olim introductâ, *Prohibemus*, inquit, *Clericis eorum rebus malè uti, & de bonis eorum Eccleſiaſticis teſtari, & legare aliis locis & perſonis, quàm eorum Eccleſiis, ſi voluerint ſacrilegium & ultionem evitare divinam, ſicuti ſacræ Sanctiones prohibuerunt.* Synod. Pariſienſi ann. 1503.

Unde concludendum, eos qui Clericis ſuccedunt tum in bonis mobilibus, tum immobilibus, per Eccleſiam, ſeu occaſione Eccleſiæ, acquiſitis, ſive ex Teſtamento, ſive ab inteſtato, niſi verè ſint pauperes, nullum prorsùs habere jus in hæc bona in foro conſcientiæ, licèt eorum domini habeantur in foro externo fundato in ea præſumptione, quòd Beneficiati bona ſua legitimè propinquis aut amicis reliquerint. Et certè, propinqui, ſaltem divites, qui hujuſcemodi bonis ſuccedunt, tenentur ea continuò pauperibus diſtribuere, aut Eccleſiæ, ut ea impleant & ſubeant onera quæ his bonis inſeparabiliter ſunt annexa. Verùm ſi propinqui verè ſint pauperes, ſibi poſſunt ex his retinere, quod honeſtæ ſuſtentationi neceſſarium eſt; quia juxta Decretum Alexandri Papæ III. *Licèt mobilia per Eccleſiam acquiſita, de jure in alios,* Alexand. III. cap. Relatum, de teſtam.

pro

Digitized by Google

pro morientis arbitrio, transferri non poſſint: conſuetudinis tamen non eſt improbandæ, ut de his pauperibus, & religioſis locis, & his qui viventi ſervierunt, ſive ſint conſanguinei, ſive alii, aliqua, juxta ſervitii meritum, conferantur.

Videatur in fine hujus Tomi 2. inſignis Bulla Innocentii XII. verè pauperum patris; quam Bullam Clemens Papa XI. hodie, magno Eccleſiæ bono, ſœlicitèr in Cathedra Petri ſedens, & verbis aureis, in Sacro Conſiſtorio prolatis, & ſubſcriptione, & quod caput eſt, factis mirabiliter comprobat & confirmat. Hinc ſumant Prælati, & Clerici omnes, modum diſtribuendi eccleſiaſticos proventus dignè Deo.

CAPUT XII.

De Penſionibus.

Quæſt. I. QUid eſt Penſio Eccleſiaſtica?

Reſp. Eſt certa portio fructuum Beneficii, ad tempus aſſignata, & juſtâ de cauſâ Clerico conceſſa, qui Beneficium illud non poſſidet, ut accipiat ab eo qui poſſidet.

Ut paucis hanc definitionem explicemus: dicitur *Certa portio*, id eſt, pars quædam redituum & fructuum alicujus Beneficii, à titulo ſeparata, aut à poſſeſſione in commendam datâ. Dicitur ad *tempus aſſignata*; quia penſio diſtincta eſt à Beneficio per hoc quòd Beneficium eſt ex natura ſua perpetuum, nec finitur aut extinguitur morte Beneficiati, ſed ſolummodò

vacat

Digitized by Google

vacat, ut poſſit alteri conferri. Penſio verò extinguitur morte, aut matrimonio, aut etiam quibuſdam criminibus illius, qui jus habebat illam exigendi, aut per ejus conſenſum. Dicitur *juſta de cauſa*; quia cùm conceſſio penſionum ſit contra jus commune, quo omnia *Beneficia Eccleſiaſtica ſine diminutione debent conferri*; conſequens eſt, ut in hac lege diſpenſari non poſſit, niſi ex juſta cauſa ad utilitatem vel neceſſitatem Eccleſiæ pertinente; quia certum eſt non poſſe derogari ſacris Canonibus, niſi propter majus aliquod bonum, juxta celebrem Concilii Tridentini Conſtitutionem: *Quapropter ſciant univerſi, ſacratiſſimos Canones exactè ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indiſtinctè obſervandos. Quòd ſi urgens juſtaque ratio, & major quandoque utilitas poſtulaverit, cum aliquibus diſpenſandum eſſe: id cauſa cognita, ac ſumma maturitate, atque gratis, à quibuſcumque ad quos diſpenſatio pertinebit, erit præſtandum: aliterque facta diſpenſatio ſurreptitia cenſeatur.* Dicitur *Clerico*, ſive Eccleſiaſtico viro, ut diſtinguatur hæc penſio ab his quæ aliquoties conceduntur Laicis per modum eleemoſynæ aut gratificationis erga eos qui magna Eccleſiæ præſtiterunt officia. Additur, *qui Beneficium non poſſidet*; quia qui Beneficium poſſidet, non poteſt habere ſuper eo penſionem. Denique dicitur *Accipienda ab eo qui Beneficium poſſidet*: quæ verba non ſolùm complectuntur titularem Beneficii, verùm etiam, ſi Beneficium per mortem vacet, aut alio quovis modo, ipſum Capitulum, ſeu Monaſterium, aut alium quemcumque qui reditus Beneficii vacantis percipit, qui tenetur ſemper penſionem ſolvere, quæ eſt ejus quædam portio, ei qui jus illam exigendi habet.

Innoc. III. cap. Ut noſtrum, ut Eccleſiaſtica Beneficia ſine diminutione conferantur.

Côc. Trid. ſeſſ. 25. de refor. c. 18.

Digitized by Google

Quæſt. 2. Quo pacto in Eccleſia introductæ ſunt penſiones ex Beneficiis percipiendæ?

Reſp. Antiqua ſatis eſt penſionum origo, earumque veſtigia & exempla in Concilio generali Calcedonenſi reperiuntur; in eo enim *Maximus Reverendiſſimus Epiſcopus Antiochiæ dixit: Deprecor magnificentiſſimos & glorioſiſſimos Iudices, & ſanctam hanc & univerſalem Synodum, ut humanitatem exercere in domnum, qui fuit Antiochiæ Epiſcopus, dignemini, & ſtatuere ei certos ſumptus de Eccleſia, quæ ſub me Vicarii Sedis Apoſtolicæ, per Paſchaſinum Reverendiſſimum Epiſcopum, dixerunt: Sanctus & Beatiſſimus Papa, qui Epiſcopatum ſancti & Venerabilis Maximi Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopi confirmavit, juſto ſatis judicio ejus meritum approbaſſe videtur; ſi quidem memoratus Reverendiſſimus Epiſcopus Maximus ſuo arbitrio Domno voluerit eſſe conſultum, ut ſumptus ei de ſua Eccleſia, miſerationis intuitu, prout æſtimaverit, largiatur, ut contentus alimoniis, quieſcat in poſterum... Univerſa ſancta Synodus vociferata eſt: Laudabiles merito ſunt benevolentiæ Archiepiſcopi: omnes cogitatum ejus laudamus: hic decet ejus exiſtimationem humanus cogitatus Pontificis*.

Conc. Calced. ann. 451. actione 18. in fine.

Idem quoque Concilium, Baſſiano & Stephano, qui Epheſi Epiſcopi eſſe contendebant, amotis, penſionem conceſſit: *Removebuntur quidem*, inquit, *à ſancta Epheſinorum Eccleſia Baſſianus & Stephanus reverendiſſimi: habeant autem dignitatem Epiſcopi, & ex reditibus memoratæ Eccleſiæ, nutrimenti gratia & conſolationis, annis ſingulis ſolidos aureos ducentos accipiant*.

Ib. Actione 12. in fine.

Ita etiam ſanctus Gregorius Papa voluit ut

ut haberetur ratio Agathonis Epiſcopi Liparitani, poſtquam fuit depoſitus: *Poſtquam*, inquit, *in Agathonem quondam Epiſcopum, juxta qualitatem exceſſuum, diſtrictione eſt Canonica vindicatum, neceſſe eſt, humanitatis intuitu, quemadmodum ſuſtentari poſſit, diſponere. Propterea fraternitas tua ad Liparitanam Eccleſiam, in qua ſupradictus Agatho Sacerdotis geſſit officium, feſtinet dirigere, eique ad præſens exinde quinquaginta ſolidos, qui in ejus poſſint proficere victum, tranſmittat. Nam nimis eſt impium, ſi alimentorum neceſſitati poſt vindictam ſubjaceat.* S. Greg. lib. 2. Epiſt. 53. Ad Maximianum Epiſcopũ Syracuſanum.

Videmus præterea, eundem ſummum Pontificem deſideraſſe, ut induceretur quidam Epiſcopus ad renunciandum Epiſcopatui ob varias corporis infirmitates, ita tamen ut aliqua pars redituum ei concederetur: *Ipſe*, inquit, *data petitione, non ſe ulterius ad hoc miniſterium intellectum habere, nec ad alia officia, ſubvertente infirmitate, poſſe fateatur aſſurgere, & alium loco ſuo expetat ordinandum. Quo facto omnium ſolemniter electione, alter qui dignus fuerit, Epiſcopus ordinetur: ſic tamen ut quouſque eundem Epiſcopum in hoc ſæculo vita tenuerit, ſumptus ei debiti de eadem Eccleſia miniſtrentur.* Idem lib. 11. Epiſt. 7. ad Eucherium Epiſcopum, refertur in Can. Quãvis, 7. q. 1.

Demùm legimus in ejuſdem Pontificis vita à Joanne Diacono conſcripta, quòd *Expulſos Epiſcopos, quos tam citò Gregorius vel incardinare non poterat, vel quorum reditum ad ſedes proprias contingere poſſe ſperabat, aliis Epiſcopis, qui tunc videlicet in locis ſuis degebant, interim pro ſuſtentatione ac ſtipendiis præſentis vitæ jungebant, generaliter dicens: Fratres & Coepiſcopos noſtros, quos & captivitatis diverſarumque neceſſitatum anguſtiæ comprimunt, ſtudete conſolan-* Joannes Diaconus, in vita S. Greg. lib. 3. c. 16.

dos, convivandoſque vobiſcum in Eccleſiaſticis ſuſtentationibus libenter ſuſcipere: non quidem ut per communionem Epiſcopalis throni dignitas dividatur, ſed ut ab Eccleſia, juxta poſſibilitatem, ſufficientia debeant alimenta percipere.

Lib.4.c.39. Et alibi idem Author refert, quòd *Pontificibus voluntariè ſuis renunciantibus ſedibus, ſucceſſores Gregorius nullo modo denegabat, eoſque poſtmodùm de reditibus relictæ Eccleſiæ ſufficienter nutriendos eſſe cenſebat.*

Verùm obſervandum eſt, has omnes penſiones fuiſſe tantùm conceſſas ad honeſtam ſuſtentationem Clericorum qui nõ habebant aliunde, unde vivere poſſent. Et ita neceſſaria tantùm ſuſtentatio dabatur Epiſcopis ex ampliſſimis Patriarchalium Eccleſiarum reditibus: & hæ penſiones ex quodam piæ commiſerationis affectu, ſeu *miſerationis intuitu*, concedebantur: aut certè pro bono pacis: *Vt contentus alimoniis quieſcat in poſterum*, vel ne extremâ premerentur inopiâ, qui egregiam Eccleſiæ præſtiterant operam, ſuaque poſtmodùm Beneficia propter infirmitatem deſerere cogebantur.

Quæſt. 3. Licetne reſervare ſibi penſionem in permutatione aut reſignatione Beneficii?

Reſp. Generaliter loquendo id non licet, cùm à multis Conciliis damnatum fuerit; in Concilio Oxonienſi ſic habetur; *Ne lepra Gieſitica, quod abſit, per avaritiæ cultum latenter irrumpens, miniſtros Eccleſiæ collocet extra caſtra regni æterni, diſtrictiùs inhibemus, ne quis Eccleſiæ ſuæ renuntians, recipiat, ab eo qui ſibi ſubſtituitur, vicariam; cùm vehementer poſſet præſumi, quòd talia fiant per actionem etiam tur-*

Concil. Oxonienſe, ſub Honorio III. an. 1222. c. 11.

turpem. Quòd ſi ab aliquo fuerit acceptatum, ille vicaria, & alius Perſonatu priventur.

Id etiam prohibetur in Concilio Turonenſi relato in cap. *Majoribus*, De Præbendis, & in Concilio generali Lateranenſi ſub Alexandro Papa tertio, cap. 7. §. *Prohibemus*.

Hujus autem prohibitionis rationem aſſignat Concilium delectorum Cardinalium & Prælatorum, de emendanda Eccleſia ſub Paulo III. *Nam*, inquit, *reditus ſunt annexi Beneficio, ut corpus animæ; ideo natura ſua pertinent ad eum qui Beneficium habet, ut poſſit ex eis vivere honeſtè pro ſuo ordine, ſimulque queat ſuſtinere impenſas pro divino cultu, & templi ſacrarumque ædium reparatione, ut quod reliquum eſt, impendat in pios uſus; hæc eſt enim natura eorum reditum.*

Concil. delect. Cardinalium & Prælator. de emendanda Eccleſia, ſub Paulo 3. an. 1538.

Enimverò Beneficium conceditur propter ſervitium, quod Eccleſiæ aliquo modo exhibetur: *Beneficium propter Officium*: neque ullo modo credi poteſt, voluiſſe fundatores ſe ſuoſque legitimos hæredes bonis privare, ut ea traderent Clericis otioſis, & laborare nolentibus, qui meterent ex agro, in quo non ſeminaſſent; cumque Apoſtolus expreſsè dixerit: *Si quis non vult operari, nec manducet*: ii ſoli qui laborant & Beneficia poſſident, jus habent eorum reditus percipiendi. Licet tamen in aliquibus caſibus penſionem ſibi in reſignatione reſervandam curare.

Quæſt. 4. Quinam ſunt illi caſus, in quibus licet ſibi penſionem ex Beneficio reſervare?

Reſp. Ex ipſis procurationibus ad reſignandum in manibus ſummi Pontificis, qui

poteſt penſiones in Beneficiis creare, ſatis apparet, id licere tantùm, cùm reſignans honeſtè vivere non poteſt ſine talis penſionis auxilio; in ſupplici enim libello, qui tunc porrigitur, hæc reperiuntur verba: *Subventionis cauſa, & ne reſignans nimium pateretur diſpendium ex ſua reſignatione.* Quod, juxta naturalem & obvium verborum ſenſum, ſignificat, eum qui penſionem petit, ea ad ſuſtentationem indigere: & tanquam eleemoſynam poſtulari, ne quis, reſignato Beneficio, non habeat, unde vivere poſſit. Unde etiam in ſupradicto Concilio delectorum Cardinalium ſic habetur: *Alius abuſus, cùm Beneficia conferuntur, ſeu cùm ceduntur aliis, irrepſit in conſtituendis ſuper eorum fructibus pēſionibus, &c. Qua in re illud animadvertendum, nulla alia de cauſa, nulloque alio jure penſiones conſtitui poſſe, niſi ut quaſdam eleemoſynas, quæ in pios uſus, & indigentibus concedi debent. Itemque penſiones dari Clericis divitibus, qui commodè & honeſtè vivere queant ex reditibus quos habent, magnus certè abuſus: tollendus uterque.*

Ibidem in Concil. delector. Cardinal.

Unde etiam S. Carolus, eccleſiaſtico ſpiritu pleniſſimus, & ad reſtaurandam Eccleſiæ diſciplinam à Deo excitatus, à penſionibus valdè alienus fuit, & in illius vitâ à Petro à Baſilica, ejuſdem ſancti intimo familiari, conſcriptâ, ſic habetur: *Fructus ſuos unicuique Eccleſiæ, Preſbiteriſque ſingulis integros relinqui curavit vehementer, & effecit. Eo namque primùm Eccleſiam capeſcente, vel magna ex parte, vel toti, alienis hominibus erant reſervati; ex quo fiebat, ut qui eſſent aliquo numero Preſbyteris, ſacerdotia recuſarent, quorum facultatibus pro dignitate vitæ cultum minimè poſſent conſervare. Qui verò accipiebant,*

Vita S. Caroli lib. 7. c. 35.

parvi

parvi pretii homines, neque doctrina neque authoritate ſatis muneri ſuo facere valebant; ut præter Sacerdotis, ut tempora ſunt, ex ea re contemptum, neque ſacra ſuppellex pro decoro parari, neque refici vel ornari Eccleſiæ, neque ſartatecta haberi poſſent.

Igitur neque penſionis onus vel minimum cuiquam Eccleſiæ impoſuit unquam; & ſi quis fortè per authoritatem ſuperiorem obtinere vellet, contra totis viribus pugnavit. Cùm ex magnis Præpoſituræ facultatibus, ex ſuis quidam, quo plurimùm utebatur, annuam penſionem ſibi ferè impetraſſet, ea Carolus, ut auferretur, ſtatim effecit. Neque alius poſtea unquam conari aliquid ſimile auſus eſt.

Sacerdoti tantùm penſionem conceſſam ſcio: is cum Eccleſiæ diù utilem ſanè operam pro doctrina virtuteque ſua navaſſet, demùm multi laboris parochiam habens, infirmaque valetudine confectus, cum eam relinquere cogeretur, neque aliundè haberet vitæ ſumptum, moderatam penſionem ex Eccleſia ſua, quæ erat ex locupletioribus, à Carolo accepit.

Ad cavendos ejuſmodi abuſus, Edictum verè aureum, juſſu Innocentii XII. emanavit, quod in Synodicon Eminentiſſimi Cardinalis Urſini repertum, hìc inſerere congruum duxi.

E D I T T O

Di Ordine del Noſtro Santiſſimo Padre INNOCENZO XII. intorno a non gravare le Parochiali di Penſione.

Bandino, del Titolo di San Pancratio, Prete Cardinale Panciatichi, e della Santità di Noſtro Signore Prodatario.

VOlendo la Santità di Noſtro Signore, con la ſua paterna carità e zelo, eccitare li Parrochi alla maggiore vigilanza delle anime alla loro cura commeſſe, e facilitargli il modo di ſouvenire alle neceſſità delle medeſime con più abondanti elemoſine; Quindi è, che per Ordine eſpreſſo datoci a bocca dalla Santità ſua, comandiamo, ed ordiniamo, che per l'auvenire non ſi habbiano d'aggravare le Parochiali, etiam di juſpadronato laicale, di penſioni; e che ciò debba oſſervarſi ancora da gli Ordinarii nelle proviſte ch'eſſi faranno per farne. In oltre che non ſi ammetano raſſegne, ò permute di Parrochiali, con riſerva di penſioni a favore di chi ſi ſia, e ſotto qual ſi voglia titolo, etiam di preſtazione d'alimenti; e che molto meno ſi riſervino penſioni ſopra le medeſime Parrochiali, *ſine cauſa*, *beneficio pleno*, di conſenſo di poſſeſſori, per qualſivoglia cauſa e titolo. Dalla Dataria, queſto dì 11. Novembre 1692.

B. Card. Prodatario.

In Roma nella Stamparia della Reverenda Camera Apoſtolica 1692.

Illius

Illius Edicti ſaluberrimos effectus refert Eminentiſſimus Jacobus Cardinalis Cantelmus, Archiepiſcopus Neapolitanus, in accuratâ Relatione ſtatus Eccleſiæ, quam Concilio Provinciali Neapolitano attexuit, his verbis: *Ad Eccleſias Parochiales expeditus eſt aditus, ſaluberrima Conſtitutione Sanctiſſimi Domini, de Paræciis nulla penſione gravandis.*

Relatio ſtatus Eccleſiæ Neapol. 1700. pag. 159.

Quæſt. 5. Qui poſtquam Beneficio ſervivit, morbo, aut aliis juſtis de cauſis, eidem ſervire nequit, poteſt-ne tutâ conſcientiâ renunciare, & penſionem reſervare ſi eâ indigeat?

Reſp. Poteſt omninò, ut patet exemplo ſancti Gregorii Papæ, qui ſine ullo diſciplinæ Eccleſiaſticæ præjudicio tales concedi poſſe penſiones putavit, mandans, ut Epiſcopo qui infirmitatis cauſa ceſſerat, ſuſtentatio neceſſaria ex Epiſcopatu ſuppeditaretur: *Sic tamen*, inquit, *ut quouſque eundem Epiſcopum in hoc ſæculo vita tenuerit, ſumptus ei debiti de eadem Eccleſia miniſtrentur.* Ordinavit etiam S. Pontifex in alia Epiſtola: *Epiſcopos, quos è propriis locis hoſtilitatis furor expulerat, ad eos Epiſcopos qui nunc uſque in locis propriis degunt, pro ſuſtentatione & ſtipendis præſentis vitæ eſſe injungendos: non quidem ut per communionem Epiſcopalis Throni dignitas dividatur, ſed ut ab Eccleſia juxta poſſibilitatem ſufficientia debeant alimenta percipere.*

S. Greg. Papa epiſt. 7. lib. 11.

Lib. 1. Ep. 43.

Quæſt. 6. Licet-ne penſionem exigere ex Beneficio, propter jus quod quis in illud habere prætendit, &, ut vulgò dicitur, pro bono pacis?

Reſp. Generaliter loquendo, & perpenſis ordinariis circumſtantiis, quæ in talium penſionum creatione ſæpè interveniunt, non licet; quia eſt contra jus commune,

Digitized by Google

quòd Beneficia penſionibus onerentur, ut habetur in cap. *Majoribus*, De Præbendis; cùm fructus omnes Beneficii illi debeantur, qui Beneficium poſſidet, & illi ſervit. Fructus autem nunquam nimii reputari poſſunt, quando quis muneribus Beneficio annexis rectè defungens, eis rectè utitur. Unde penſiones hujuſmodi legitimum ſæpiùs impediunt uſum bonorum Eccleſiæ, quæ ex natura ſua deſtinantur tantùm, poſt honeſtam & frugalem miniſtrorum Eccleſiæ ſuſtentationem, ad pauperes alendos, & Eccleſias reparandas. Proindeque illa penſionis ſpecies, quæ auguſtum boni pacis nomen præ ſe fert, non eſt indicium veræ pacis; & ſæpè particulares Eccleſiæ gemunt talibus penſionibus quaſi oppreſſæ, ita ut meritò dicere poſſint: *Ecce in pace amaritudo mea amariſſima*.

Verum quidem eſt, Innocentium III. talem penſionem toleraſſe, quæ in ſententia arbitrali pro bono pacis conſtituta fuerat; ſed expreſsè declarat Pontifex, ſe eam non toleraturum, & hanc ſententiam ſibi valdè ſuſpectam fore, niſi de arbitrorum & partium probitate ſibi conſtaret; variis præterea reſtrictionibus talem tolerantiam limitat, quæ continentur his verbis: *Niſi eſſent viri providi & honeſti, tam qui ordinationem fecerunt, quàm illi circa quos eſt facta ordinatio in Eccleſia veſtra ſuper negotio Prioratus, ordinationem illam valdè ſuſpectam propter exempli perniciem haberemus. Quia igitur hæc ordinatio ab omnibus eſt recepta, poſſuntque licitè Prior & Capitulum de proventibus ſuis, propter cauſas prædictas, non quidem ex pactione partium, ſed ex juſſione Iudicum, proviſionem hujuſmodi exhibere: Nos eam, hoc adhibito moderamine,*

Cap. Niſi eſſent, de præbendis & Dignitatibus.

to-

toleramus, ut ad præſtationem quadraginta librarum, non dignitas Prioratus, ſed perſona Prioris maneat onerata; ne fortè circa proventus aliqua videatur facta ſectio Prioratus. Ita quod, ipſo Priore defuncto, ſucceſſor ipſius ad præſtationem quadraginta librarum minimè teneatur.

Unde conſtat, hujuſmodi penſiones in praxi ſæpiùs eſſe illegitimas, quia de illis creandis partes ipſæ conveniunt; quod ſummus Pontifex expreſsè damnat, ut obſervat Gloſſa: *Ex pactione*, inquit, *partium non liceret, nec illam toleraſſet Papa; uti in cap.* Cùm pridem, De Pactis. *Sed quia Iudicis authoritate factum eſt, & ad tempus, ſuſtinetur.* Secundò ſæpiùs ſunt ſuſpectæ tales penſiones, quia ad vitam imponuntur, & dividere videntur Beneficii reditus; quod Papa ibi damnat. Unde etiam Gloſſa: *Occaſione*, inquit, *hujuſmodi proviſionis, aſſumunt quandoque aliqui cauſam malè faciendi*. Sæpiùs etiam in praxi, non propter jus quod quis habet, ſed propter potentiam & vexationem quæ timetur à Beneficiato, imponitur hujuſmodi penſio quæ vocatur pro bono pacis: quod certè eam omninò illegitimam reddit, reſpectu illius, in cujus favorem imponitur.

Gloſſ. ib.

Gloſſ. ib.

Videantur quæ fuſiùs dicta ſunt infrà tom. 2. tract. 2. c. 1. q. 6.

Quæſt. 7. Licet-ne Beneficium conſequi cum intentione penſionem poſtmodùm ex eo ſibi reſervandi?

Reſp. Satis patet, eos qui Beneficium cum tali ſuſcipiunt intentione, commercii & negociationis quoddam genus exercere, quod in Beneficiis licere non poteſt. Prætereà illa Beneficia conſequuntur cum intentione ſimoniaca, quia principaliter temporale bonum intuentur, quod ex Bene-

ficio ſperant elicere mediante penſione. Certum eſt autem, hanc temporalis lucri præcipuam conſiderationem in acceptatione Beneficii, quod eſt res ſpiritualis, eſſe planè damnabilem: *Si verò*, ut docet Angelicus Doctor, *aliquis hac intentione plura Beneficia habeat, ut ſit ditior, ut lautiùs vivat, & ut faciliùs ad Epiſcopatum perveniat in aliqua Eccleſiarum, in qua eſt præbendatus, non tolluntur prædictæ deformitates, ſed augentur; quia cum tali intentione & unum Beneficium habere, quod nullam inordinationem importat, eſſet illicitum.*

S. Tho. Quodlib. 9. q. 7. ar. 2. in corp. vel Quodlib. 9. a. 15.

Unde etiam Dionyſius Carthuſianus ſic egregiè loquitur: *Qui Eccleſiaſtica Beneficia optant, quærunt, impetrant, ſuſcipiunt, non intuitu ſpiritualis boni, putà divini Officii, ut ſcilicet competentiam habentes, Deo devotiùs quietiùſque miniſtrent, ſed intuitu commodi temporalis, bonique corporalis: iſti ſunt ſubverſores rectiſſimi ordinis rerum, atque in temporalibus finem ſibi conſtituunt; idcircò mortaliter peccant, etiam unicum Beneficium competens taliter cupiendo, obtinendo, habendo. Tales ſunt omnes qui amore temporalium divitiarum, aut carnalium deliciarum, ſeu tranſitoriorum bonorum, Eccleſiaſtica Beneficia quærunt, procurant, ſeu habent.*

Dionyſ. Carthuſ. in lib. contra pluralitatem Beneficiorum, c. 15.

Quocirca culpabiles omninò videntur qui Beneficium obtinent cum intentione principali, illud poſtmodùm reſignandi cum aliquâ penſionis reſervatione.

Quæſt. 8. Poteſt-ne licitè penſionem Eccleſiaſticam exigere, qui Beneficium poſſidet ſufficiens ad honeſtam ſuſtentationem?

Reſp. Cùm Eccleſia penſionem eo tantùm fine concedat, ut poſſit quis habere

quod

quod ad ſuſtentationem neceſſarium eſt, illud autem amplum non ſit, juxta Apoſtoli ſententiam Clericis in primis convenientem: *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſimus*; videtur non licere coram Deo penſionem exigere, cùm aliunde neceſſaria ſuſtentatio non deeſt: præſertim cùm in ſupplici libello ſummo Pontifici exhibito ad obtinendam penſionem, ſemper exprimatur, eam deſiderari *ſubventionis cauſa*.

2. ad Tim. cap. 6.

Eſt præterea contra Eccleſiaſticorum bonorum naturam, quòd plus ex eis exigatur conſumaturque, quàm neceſſe ſit ad honeſtè vivendum; & hæc eſt perpetua ſacrorum Canonum doctrina, qui, ut habetur in celebri Concilio Aquiſgranenſi, *Toto Orbe venerandi, & ſancto Spiritum inſpirante digeſti, imò calamum ſanctorum Patrum, qui eos de ordine & ſtatu ſanctæ Dei Eccleſiæ conſcripſerunt, regente*. Unde qui Beneficium poſſidet ſufficiens, penſionem tamen exigit, quæ non poteſt non eſſe ſuperflua, violare videtur Eccleſiæ leges, quæ diviſionem prohibent Eccleſiaſticorum redituum ſine legitima cauſa, quæ ſpectet ad majorem utilitatem Eccleſiæ, quæ nunquam intendit creandis penſionibus conſentire, niſi in gratiam eorum qui poſtquam ei ſervierunt, inopiâ, ſine tali auxilio, premerentur: non autem ut ditiorem faciat Clericum, ſuperfluaque ei concedat bona, dum alii multi ne quidem neceſſaria habere poſſunt. Hæc etiam inæqualitas in diſtributione bonorum communium, propter quam pluralitatem Beneficiorum in ſe malam eſſe probat Angelicus Doctor, reperitur quoque, dum penſio, ultra Beneficium ſufficiens, habetur, & eam praxim valdè ſuſpectam reddere debet.

Concilio Aquiſgr. ann. 816. lib. 3. c. 25.

S. Thom. Quodlib. 9. art. 15. Sequitur etiã inæqualitas, dum unus pluribus Beneficiis abũdat; & alius nec unũ habere poteſt.

Quæſt.

Quæſt. 9. Qui ſuper aliquo Beneficio penſionem habet, tenetur-ne eam in eoſdem uſus impendere, in quos impendi debent reditus Beneficii?

Reſp. Cùm penſiones hujuſmodi ſint Eccleſiaſtica bona, conſequens eſt, eas diſpenſari debere juxta regulas quas exigit natura horum bonorum, quaſque ſacri Canones conſtituerunt; ut fusè in præcedenti Capite vidimus. Et ita non licet cuivis Clerico ex reditibus penſionis quidquam percipere, præter neceſſarium victum & veſtitum: reliqua omnia neceſſariò pauperibus diſtribui debent, aut Eccleſiæ, ſive pendente vitâ, ſive causâ mortis, cùm fit Teſtamentum.

Quæſt. 10. Tenentur-ne illi qui penſionem habent Eccleſiaſticam, Eccleſiæ aliquo modo ſervire?

Reſp. Ipſa naturalis ratio docet, eos qui Eccleſiæ ſumptibus vivunt, eidem inſervire debere; quia juxta Apoſtolum, *Si quis non vult operari, nec manducet.* Licèt enim Eccleſia eos expreſsè obliget tantùm qui penſionem obtinent, ad recitandum Officium parvum Beatæ Mariæ Virginis juxta Bullam Pii V. in qua ſic habetur: *Quicumque penſionem, fructus, aut alias res Eccleſiaſticas ut Clericus percipit, eum modo prædicto ad dicendum Officium parvum Beatæ Mariæ Virginis decernimus obligatum, & penſionum, fructuum, rerumque ipſarum amiſſionis obnoxium:* Et ad tonſuram habitumque Eccleſiaſticum ferendum, ut oſtendimus ſupra cap. 9. juxta Sixti V. Bullam, in qua dicitur: *Verùm etiam penſiones ex quacumque conceſſione percipientes, tonſuram & habitum Clericalem, veſtes ſcilicet talares, aſſumant, & jugiter deferant.*

Ad Theſſalon. c. 3. v. 10.

B. Pius V. in Bulla 135. quæ incipit, Ex primo.

Sixtus V. in Bulla Cùm Sacro ſanctâ

Ni-

Nihilominùs hinc inferri rationabiliter non poteſt, penſionarios ad nihil aliud teneri; quanquam enim nullum determinatum fixumque habeant officium, ſicut nec illi qui Beneficium ſimplex poſſident, præter Breviarii recitationem: juſtum tamen & orationi conſentaneum eſt, ut tam penſionarii, quàm Beneficium ſimplex obtinentes, in Eccleſia laborare aliquo modo ſatagant, juxta poſſibilitatem & talentum à Deo conceſſum; ne tanquam ſervi inutiles rejiciantur, qui volunt tantùm otioſè vivere, dominique ſui bona devorare ac conſumere, nec tamen illi ullum officium præſtare.

Quæſt. 11. Quibus modis penſiones Eccleſiaſticæ ceſſare poſſunt?

Reſp. Penſiones meritò conſiderari debent tanquam onera quædam moleſta, quæ Eccleſia quaſi invita patitur, ob graves cauſas quæ eam quandoque inducunt ad diſpenſandum ab exacto rigore ſuorum Decretorum, quibus cavetur, ne fructus Beneficiorum dividantur, & ut Beneficia ſine diminutione conferantur. Ideòque pluribus modis penſiones extingui poſſunt. Primò quidem morte naturali ejus qui jus exigendi penſionem habebat: aut etiam morte civili, veluti ſi damnetur ad triremes. Secundò ceſſant matrimonio à penſionario contracto, aut profeſſione in Ordine religioſo editâ: aut aliquo gravi crimine, veluti hæreſi & ſimilibus, quæ Beneficiorum & penſionum Eccleſiaſticarum privatione puniuntur.

Poſſunt etiam extingui penſiones aut minui ſolâ voluntate ejus qui jus illas percipiendi habet. Denique redimi poſ-

ſunt,

ſunt, ſi per anteceſſum, quinque, aut ſex, aut etiam ſeptem anni dictarum penſionum ſolvantur. Quod tamen ſine Sedis Apoſtolicæ authoritate fieri nequit, ne ſimoniæ labes in tali redemptione obrepat: quod valdè periculoſum eſt, præſertim ſi quis habens intentionem redimendi, dum Beneficium cum tali penſione acceptat, hanc intentionem manifeſtet ei, in cujus gratiam conſtituta eſt penſio. Quia tunc idem propemodùm eſt, ac ſi quis Beneficium conſequeretur, datâ certâ pecuniæ ſummâ. Et ſæpè quis in talibus fit reus coram Deo, licèt excuſare variis artibus ſe poſſit, ac etiam juſtificare coram hominibus.

TRA-

TRACTATUS SECUNDUS
DE
SIMONIA.

CAPUT PRIMUM.

De definitione Simoniæ.

Quæſt. I. QUid eſt Simonia?

Reſp. Juxta Angelicum Doctorem, *Simonia eſt ſtudioſa voluntas emendi vel vendendi aliquid ſpirituale, vel ſpirituali annexum*. Dicitur: *Studioſa*, inquit Sanctus Antoninus, *id eſt, deliberata; nam ſola deliberatione rationis poteſt committi iſtud peccatum; ſed non punitur in judicio Eccleſiæ, niſi procedat ad extra*. Dicitur: *Emendi vel vendendi*; quia *nomine emptionis & venditionis intelligitur omnis contractus non gratuitus*, ut explicat idem S. Thomas. Dicitur denique: *Aliquid ſpirituale vel ſpirituali annexum*, ut oſtendatur, Simoniam non ſolùm committi, dum venditur aliquid ſpirituale ſimpliciter, ut ſunt dona Spiritus-ſancti, gratia, virtutes infuſæ, Sacramenta, & functiones ſpirituales, veluti Miſſam celebrandi, prædicandi Verbum Dei; verùm etiam ſimoniam quoque fieri, dum venditur aut emitur aliquid annexum rei ſpirituali, veluti reditus, aut fructus Beneficiorum, aut jus ea percipiendi, quæ plerum-

S. Th. 2. 2. q. 100. ar. I.

S. Anton. p. I. tit. I. cap. I. §. I.

S. Th. 2. 2. qu. 100. art. 5. ad 5.

que

que ſunt ſimoniæ objecta; manifeſtum eſt enim, eos qui hoc ſimoniæ peccatum committunt, non multùm curare de gratia, de virtutibus infuſis, aut donis Spiritus-ſancti, nec ea prorsùs emere velle; verùm pecuniam tradunt, ut facultatem aliquam ſpiritualem acquirant, quæ ipſis utilitatem temporalem afferat: veluti jus gaudendi bonis Eccleſiæ, facultatem prædicandi verbum Dei, aut alias functiones obeundi, quibus honor & lucrum comparari poſſit. Et in hoc exemplum Simonis magi ſequuntur, à quo Simoniæ nomen deſumptum eſt: *Simon magus*, inquit Urbanus Papa II. *non Spiritum-ſanctum, quo ipſe erat indignus, ſed donum Dei emere voluit, ut ex venditione ſignorum quæ per eumdem fierent, multiplicatam pecuniam lucraretur: nec Apoſtolus emptionem Spiritus-ſancti, quam benè fieri non poſſe noverat, ſed ambitionem quæſtus talis & avaritiam, quæ eſt idolorum ſervitus, in eodem Simone exhorruit, & eum maledictionis jaculo percuſſit.*

Urban. II. in Can. Salvator, 1.q. 3.

Unde conjicere licet, Simonem à ſancto Petro Simoniæ damnatum fuiſſe, non quòd vellet Spiritum-ſanctum emere, ſed quod pecuniâ ſua comparare vellet ſpiritualem facultatem miracula faciendi, ut poſtmodùm, eâ mediante facultate, longè plura lucraretur, quàm dediſſet.

Quæſt. 2. Requiritur-ne ad Simoniam, ut detur temporale pro ſpirituali tanquam pretium, ut fit in contractu emptionis & venditionis? An ſufficit, ut detur tanquam motivum, quo inducatur collator Beneficii ad illud tali perſonæ conferendum?

Reſp. Conſtat, ex authoritate ſummorum Pontificum, Conciliorum, & ſancto-

ctorum Patrum, committi ſimoniam, quoties datur temporale pro ſpirituali, ſive detur tanquam motivum, ſive tanquam pretium; quia eſſentia Simoniæ in hoc poſita eſt, quòd quis vult per temporale acquirere ſpirituale. Quod quidem probatur primò authoritate Calixti Papæ relatâ in Canone: *Sanctorum Patrum*, inquit, *exempla ſequentes, & officii noſtri debito innovantes, ordinari quemquam per pecuniam in Eccleſia Dei, vel promoveri, authoritate Sedis Apoſtolicæ modis omnibus prohibemus*. Unde concludi facilè poteſt, nullo modo dari poſſe pecuniam pro re ſpirituali, ſive per modum motivi, ſive per modum pretii.

Can. Sanctorum, 1. q. 1.

Secundò, ex Decreto Concilii Toletani Canoni inſerto, in quo ſic habetur: *Si quis pro percipienda Sacerdotii dignitate, quodlibet præmium detectus fuerit obtuliſſe, ex eodem tempore anathematis ſe noverit opprobrio condemnatum*. Sufficit igitur, juxta hoc Concilium, quòd aliquis pecuniam ſolummodò obtulerit Epiſcopo ad recipiēdos Ordines, ut damnationem incurrat.

Can. Reperiuntur, 1. q. 1.

Tertiò probatur ex S. Bonaventura, qui ad quæſtionem propoſitam, utrum Simoniacus cenſendus ſit Hæreticus, ita reſpondet: *Dicendum, quòd ille qui emit aut vendit ſpiritualia, aut credit ea pro pretio poſſe æſtimari, & valori rei terrenæ æquari, & pro pecunia poſſideri: & hæc eſt Hæreſis manifeſta. Aut ille qui vendit & emit, non credit quod gratia Dei per pecuniam comparetur, ſed tamen ardens avaritia nititur aliquid aſſequi vel impetrare per pecuniam, quod ad humanam ſpectat diſpenſationem: & ſic non eſt peccatum fidei, ſed morum; quia talis peroptimè novit, & malè facit: & ſic Simoniacus eſt avarus, & in peſſima ſpecie avaritiæ,*

S. Bonavent. in 4. ſent. diſt. 25. qu. 4. ar. 1.

Digitized by Google

ritiæ, nec eſt propriè hæreticus. Unde concludendum eſt, non omninò neceſſarium eſſe, ut aliquis Simoniacus habeatur, quòd det pecuniam tanquam pretium rei ſpiritualis; ſed ſufficere, quòd aliquis ex ardenti avaritiâ velit uti pecuniis tanquam medio ad comparandas res ſpirituales.

Concilio Toloſano contra Simoniá, an. 1056. cap. 1. De Epiſcopis qui pecuniam ab ordinãdis exigũt: Et de Ordinatis per Simoniam.

Idcircò Concilium Toloſanum, contra Simoniacam labem in Gallia & Hiſpania tunc graſſantem, à Victore Papa II. convocatum: *Si quis Epiſcoporum*, inquit, *accepta quocumque modo pecunia, ordinaverit Epiſcopum, Abbatem, Presbyterum, Diaconum, aut quemcumque alium qui numeratur inter Clericos: ipſe gradus ſui ſubjaceat periculo: & qui ſic ordinatur, nullum habeat fructum ex hujuſmodi mercimonio, ſed ſit alienus ejus dignitatis & Ordinis, quem per pecunias acquiſivit*. In quo Concilio notandæ ſunt voces: *Quoquo modo*; hoc eſt, ſi pecuniam receperit per modum pretii, aut per modum motivi, ſemper reus eſt.

Verùm Decretum Innocentii XI. imaginariam & illuſoriam planè diſtinctionem, motivi & pretii, omninò exſufflavit, & os obſtruxit iis qui falſis recentium Caſuiſtarum rationibus homines in hac materia eò periculoſiùs decipiebant, quò cupiditati faventes, apertam ad omnem Simoniam ſternebant viam. Hanc igitur doctrinam in duabus ſequentibus propoſitionibus Sedes Apoſtolica damnavit.

Decretum Innoc. XI. 2. Martii 1679.

45. Propoſitio damnata: *Dare temporale pro ſpirituali, non eſt Simonia, quando temporale non datur tanquam pretium, ſed duntaxat tanquam motivum conferendi, vel efficiendi ſpirituale: vel etiam quando temporale ſit ſolum gratuita compenſatio pro ſpirituali, aut è contra*.

46. Pro-

Digitized by Google

46. Propoſitio damnata: *Et id quoque locum habet, etiamſi temporale ſit principale motivum dandi ſpirituale; imò etiam ſi ſit finis ipſius rei ſpiritualis, ſic ut illud pluris æſtimetur, quàm res ſpiritualis.*

Recentiores quidam Caſuiſtæ, ex his propoſitionibus, quæ illis veræ videbantur, inferebant, vix in praxi ullam fieri poſſe Simoniam; & in famoſa Caſuiſtarum Apologia plura hujus generis reperiebantur; ſed Academia, ſeu Facultas Theologiæ Univerſitatis Pariſienſis, hanc idcircò cenſuram edidit: *Hæc propoſitio, in qua Author Apologiæ aſſerit, hominem qui actu vel habitu ita eſſet diſpoſitus, ut nollet unquam rem ſpiritualem æquare temporali, nec credere rem temporalem eſſe poſſe pretium rei ſpiritualis, non commiſſurum ſimoniam contra jus divinum, dando, ut loquitur Author*, rem ſpiritualem pro recognitione rei temporalis: *Falſa eſt, temeraria, ſcandaloſa, & aperit viam ad omne ſimoniæ genus contra jus divinum.*

Apologia Caſuiſtarũ fol. 61.

Cenſura Apologiæ Caſuiſtarũ à Facultate Theologię Univerſitatis Pariſienſis, 16. Julii 1658.

Quæſt. 3. Quid reſpondendum objectioni ſumptæ ex ſancti Thomæ ſequentibus verbis: *Sacramenta emi aut vendi non poſſunt ſine Simonia, quia pretium emptionis ponitur quaſi menſura adæquans ad illud quod emitur?* Nam conſequens eſſe videtur, neceſſe eſſe, juxta Doctorem Angelicum, quòd temporale detur tanquam pretium adæquans ſpirituale, ut committatur ſimonia?

Reſp. Ex eodem Doctore in eodem loco facilis eſt ad hanc objectionem reſponſio; tres enim ibi affert rationes, propter quas non licet Sacramenta vendere: *Sacramenta*, inquit, *emi aut vendi non poſſunt propter tria*. Primò, quia *diſpenſator Sacramenti non eſt dominus, ſed miniſter; emptio au-*

S. Th. in 4. ſent. diſt. 25. q. 2. art. 2. qu. 1. in corp.

autem debet fieri à domino rei. Secundò, *quia pretium emptionis ponitur, quaſi menſura adæquata ad illud quod emitur.* Tertiò, *quia gratia ex hoc nomen accepit, quod gratis datur; unde contra rationem gratiæ facit, qui Sacramenta gratiæ quaſi venalia tractat.* Quare, juxta Doctorem Angelicum, ſufficit, ut fiat ſimonia in adminiſtratione Sacramentorum, quòd gratis non adminiſtrentur; quia ſcilicet gratis dandum eſt quod gratis acceptum fuit.

Quæſt. 4. Licet-ne aliquid dare ad removenda obſtacula, ſeu tollendas oppoſitiones quæ impediunt, ne quis Beneficium conſequatur?

Reſp. Id licitum non videtur, juxta ſenſum Lucii Papæ, qui conſultus à Præſule qui à majori electorum parte in Epiſcopum electus erat, cujuſque amicus pecuniam cuidam ſe opponenti dederat, ut ab oppoſitione ceſſaret, ita reſpondit: *Quia igitur conſilium requiſiſti, quid tibi ſit faciendum; reſpondemus, quòd multùm tibi conſulis, ſi adminiſtrationem celeriter ac ſponte dimittas, verbi memor exiſtens:* Nihil prodeſt homini, ſi univerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur.

Cap. Matthæus, de Simonia.

Quæſt. 5. Nonne dici poſſet, hoc ſummi Pontificis reſponſum, conſilium, non autem præceptum continere; proindeque nullam in caſu propoſito fuiſſe Simoniam, quia certum eſt, eum qui Beneficium per Simoniam acquiſivit, teneri illud ſtatim dimittere?

Reſp. Dicendum cum Gloſſa in dicto capite; *Hoc ideo dicit* (ſcilicet Papa) *quia peccatum occultum erat, unde illum expreſsè non poterat prohibere, niſi conſulendo; neceſſitatem tamen importat, ſi vult ſalvari; quia*

Gloſſa in cap. Matthæus, de Simonia verbo: Conſulis.

niſi

niſi renuntiet, ſalvari non poteſt, ut dixi: Extra. De Simonia. cap. Ex tua. *Et hoc idem dicit littera in fine.*

Quæſt. 6. Licet-ne dare aliquid temporale ad tollendas moleſtias, ſeu vexationes intentatas contra poſſidentem Beneficium?

Reſp. Juxta Angelicum Doctorem, *Antequam alicui acquiratur jus in Epiſcopatu, vel quacumque Dignitate, vel Præbenda, per electionem, vel proviſionem, ſeu collationem: Simoniacum eſſet adverſantium obſtacula pecunia redimere, ſic enim per pecuniam pararet ſibi viam ad rem ſpiritualem obtinendam. Sed poſtquam jus alicui jam acquiſitum eſt, licet per pecuniam injuſta impedimenta removere.* S. Th. 2. 2. q.100. ar.2. ad 3.

Et S. Antoninus ſic loquitur: *Quintò ratione redimendæ vexationis, & antequam jus acquiratur alicui in Beneficio, vel dignitate, non licet dare ad redimendam vexationem ſuam, aliàs Simonia eſſet. Sed poſtquam fuerit adeptus, & jus ſibi acquiſitum, vexationem ſibi injuſtè factam ſuper Eccleſia, vel Beneficio, vel Dignitate, licet pecunia redimere; ſed non juſtam vexationem, ut ſi juſtè accuſaretur, & hujuſmodi.* S. Anton. p.2. tit 1. cap. 4. §.2. in fine.

Sed ne quis in hujuſmodi caſibus ſibi aduletur, & in aliquam Simoniæ ſpeciem incidat, S. Carolus ita ſtatuit in Concilio Mediolanenſi: *Ne redimendæ vexationis ſpecie, in cauſis Beneficiorum Simoniacæ pactiones intercedant; nemini licere volumus, ad redimendam vexationem, ne in caſibus quidem jure permiſſis, pecuniam dare, quicquamve paciſci aut tranſigere, niſi Epiſcopi conſenſus acceſſerit: cujus partes erunt, & perſpicere diligenter, an ſubſit aliqua fraus; & ubi rem fraude carere & jure permiſſam eſſe cognoverit, non denegare ei qui petierit facultatem ſe à vexatione liberandi.* Concilio Mediol. 1. tit. Quæ pertinent ad collationem Beneficiorum.

Idem

Idem ferè conſtitutum reperitur in Concilio Beneventano, his verbis: *Ne redimendæ vexationis ſpecie, in cauſis beneficiorum ſimoniacæ pactiones intercedant, nemini licere volumus, ad redimendam vexationem, ne in caſibus quidem jure permiſſis, pecuniam dare, quidquamve paciſci, aut tranſigere, niſi Epiſcopi conſenſus acceſſerit; cujus partes erunt, & perſpicere diligenter, an ſubſit aliqua fraus; & ubi rem fraude carere, & jure permiſſam eſſe cognoverit, non denegare ei qui petierit, facultatem ſe à vexatione liberandi. Qui contra quàm decretum à Nobis eſt, fecerit, Epiſcopi arbitratu plectatur, & quod actum fuerit, irritum ſit ac nullum.* Idem habetur in Concilio Neapolitano an. 1576. cap. 34. Et in Synodo Æſina ann. 1683. tit. 36. Et in Synodo Auximana an. 1593.

Concilio Benevent. ann. 1656. tit. 31. n. 2.

Præterea in Synodo Ravennatenſi decernitur, quòd *nulli liceat in caſibus à jure permiſſis ſe ſe à vexatione redimere abſque Epiſcopi licentia, qui re diligenter inſpecta & cognita, quod juri & æquitati conſentaneum videbitur, decernet & admittet*; quod etiam confirmatur in alia recentiori Synodo Ravennatenſi, Cardinalis Aloyſii Capponi.

Synodo Ravenn. ann. 1607. de Benef. num. 4.

Aloyſius Cardinalis Capponus in Synodo Ravenn. an. 1640.

Demùm Cardinalis Julius Feltrius de Ruvere, in Concilio Provinciali Ravennatenſi decernit, ut *nulli liceat, in caſibus à jure permiſſis, ſe ſe à vexatione redimere, abſque Ordinarii licentia, qui re diligenter inſpecta & cognita, quod juri & æquitati conſentaneum videbitur, pro ſua conſcientia decernet & admittet.*

Concilio Provinc. Ravenn. an. 1569. de Benef. cap. 6.

Et ita maximè convenit, ut in praxi non redimantur vexationes, antequam conſulatur Epiſcopus, ſi id fieri poſſit; aut certè viris piis, doctis, & pruden-

tibus tota rei ſeries exponi debet, ut videre poſſint, num, ſub redimendæ vexationis ſpecie, aliquę Simoniacæ pactiones non lateant; vel an periculum non ſit, quòd illicitis aliorum extorſionibus faciliùs annuendo, ipſe eorum iujuſtitiæ aliquo modo complex fiat, aut ſaltem ſcandali cauſa ſit. Quæ omnia haud dubiè ſecuriùs aliis expendenda committuntur; quia ſæpiùs aviditas qua cupimus à vexationibus liberari, & beneficium pacificè poſſidere, facilè excæcare poteſt, & proprium judicium corrumpere.

Quæſt. 7. Licet-ne dare pecuniam Sacerdoti, ut adminiſtret Sacramentum, cùm adeſt extrema neceſſitas illud recipiendi, & non vult illud gratis adminiſtrare?

Reſp. Id fieri nullatenùs debet, juxta Doctoris Angelici doctrinam, & ſatius eſt, ſine Baptiſmo aut ſine Confeſſione mori, quàm Simoniæ illius ſacerdotis participem fieri, qui ſine pecunia Sacramentum non vult adminiſtrare, volens hoc modo ſacrum miniſterium vendere. Cùm ſibi objeciſſet ſanctus Thomas: *Videtur, quod non ſemper ſit illicitum pro Sacramentis pecuniam dare; baptiſmus enim eſt janua Sacramentorum: ſed licet, ut videtur, in aliquo caſu dare pecuniam pro baptiſmo, putà quando Sacerdos puerum morientem ſine pretio baptizare non vellet; ergo non ſemper eſt illicitum emere vel vendere Sacramenta.* S. Th. 2. 2. q. 100. ar. 3. ad 1.

Huic objectioni Angelicus Doctor reſpondet his verbis: *Ad primum ergo dicendum, quòd in caſu neceſſitatis quilibet poteſt baptizare: & quia nullo modo eſt peccandum, pro eodem eſt habendum, ſi Sacerdos abſque pretio baptizare non velit, ac ſi non eſſet*

qui baptizaret; unde ille qui gerit curam pueri, in tali caſu licitè poteſt eum baptizare, vel à quocumque alio facere baptizari. Poſſet tamen licitè aquam à Sacerdote emere, quæ eſt purum elementum corporale. Si autem eſſet adultus qui baptiſmum deſideraret, & immineret mortis periculum, nec Sacerdos eum vellet ſine pretio baptizare; deberet, ſi poſſet, per alium baptizari; quod ſi non poſſet ad alium habere recurſum, nullo modo deberet pretium pro baptiſmo dare, ſed potiùs abſque baptiſmo decedere; ſuppleretur enim ei ex baptiſmo flaminis, quod ei ex Sacramento deeſſet.

Quæſt. 8. Liceret-ne dare rem aliquam ſpiritualem, veluti jus nominandi ad Beneficia, munus Vicarii, aut Officialis, & ſimilia, ad redimendam vexationem quæ excitatur contra Beneficiatum canonicè electum?

Reſp. Certum videtur, juxta ſanctum Thomam loco mox citato, Simoniam reperiri in caſu propoſito; quia ſcilicet hæc vexatio eſt res temporalis, pro qua redimenda, aut amovenda, pecunia dari poteſt ex ſententia ſancti Thomæ, non autem res aliqua ſpiritualis. Proindèque nunquam licet jus aliquod ſpirituale dare ad removendam quamcumque vexationem, quia vexatio eſt temporalis res; & ita in hoc caſu datur ſpirituale pro temporali, in quo vera Simonia conſiſtit.

Quæſt. 9. Committitur-ne Simonia, cùm promittitur aliquid temporale pro ſpirituali ſine intentione ſolvendi: v. g. Petrus promittit Paulo centum aureos, ſi velit in ſui favorem Beneficium renunciare, ſine ulla tamen intentione ſolvendi; quia probè ſcit non licere temporale pro ſpirituali dare?

Reſp.

Reſp. Certum videtur, id ſine Simonia fieri non poſſe; quia Simoniæ ratio in eo potiſſimùm ſita eſt, quòd quis ad Beneficium per rem temporalem perveniat; qui autem promittit ſine intentione ſolvendi, non minùs conſequitur Beneficium per pecuniam, quàm is qui promiſſam pecuniam ſolvit, cùm in utroque caſu pecunia ſit cauſa conceſſionis Beneficii. Et hoc ſolum inter primum & ſecundum diſcrimen eſt, quòd qui promittit pecuniam ſine intentione ſolvendi, Simoniæ vitio deceptionis crimen adjungit.

Idcircò Concilia non modò prohibent ne detur, ſed etiam ne promittatur pecunia. In Concilio Melphitano in Apulia ſub Urbano II. congregato, ſic ſtatuitur: *Sanctorum Patrum ſententiis conſona ſentientes, Dei & Apoſtolorum ejus parte præcipimus, ne quis ulteriùs dato vel promiſſo, vel pretio, vel ſervitio ea intentione impenſo, vel precibus Epiſcopalem nitatur aſſequi dignitatem, nec ullus eam prætaxato tenore indulgeat: idem etiam de omni Eccleſiaſtica dignitate, vel officio, Apoſtolicæ poteſtatis authoritate, præfigimus.* Concil. Melphit. an. 1090. Can. 1.

In Concilio etiam Toletano 8. relato in Canone, ſic habetur: *Si quis pro percipienda Sacerdotii dignitate quodlibet præmium detectus fuerit obtuliſſe, ex eodem tempore anathematis ſe noverit opprobrio condemnatum.* Can. Reperiunt, 1. q. 1.

Idem habetur in cap. *Super hoc*, De Renunciatione. Et in cap. *Cùm eſſent*, De Simonia.

Verùm ſanctus Carolus videtur omnes præoccupaſſe, prævidiſſe, & præſcidiſſe humanæ ſubtilitatis & cupiditatis artes & technas, quibus nititur per rem aliquam temporalem Beneficia conſequi ſine nota Conc. Mediol. 1. tit. Quæ pertinent ad collationẽ Beneficiorum.

Simoniæ, dum ſtatuit, ut Epiſcopi *Forma dignum* non darent pro quocumque Beneficio, cuivis nominato, præſentato, aut electo, niſi exacto priùs ſequenti juramento.

Ego N. præſentatus, vel electus &c. ad Beneficium N. juro per Sacro-ſancta Dei Euangelia, quæ meis manibus tango, neque me Beneficii obtinendi cauſa, aut ut ad id præſentarer vel nominarer &c. neque quemquam alium meo nomine, aut conſentiente vel ſciente me, quidquam collatori, Patrono, ſeu alii cuiquam ea de cauſa promiſiſſe, aut dediſſe, aut compenſaſſe, aut priùs datum confirmaſſe, vel apud quemquam depoſuiſſe. Neque mutuò dediſſe, vel locaſſe, vel priùs mutuò datum, commodatum, locatum, aut quocumque modo debitum remiſiſſe aut relaxaſſe. Nec de domibus, terris, prædiis, reditibus ejus Eceleſiæ, fructibuſve, decimis, aut oblationibus ejuſdem præteritis, præſentibus, aut futuris, donationem, remiſſionem, locationemve feciſſe, promiſiſſe, aut iniviſſe; aut alium, mandante vel conſentiente me, promiſiſſe, feciſſe, aut iniviſſe. Ita me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Quæſt. 10. Licet-ne emere rem temporalem ſpirituali annexam, dando pretium, non pro re ſpirituali, ſed pro ſola re temporali illi annexa?

S. Th. 2. 2. q. 100. ar. 2. in corp.

Reſp. Ex ſancto Thoma: *Dicendum, quod aliquid poteſt eſſe annexam ſpiritualibus dupliciter: uno modo ſicut ex ſpiritualibus dependens, ſicut habere Beneficia Eccleſiaſtica, dicitur ſpiritualibus annexum; quia non competit, niſi habenti Officium Clericale; unde hujuſmodi nullo modo poſſunt eſſe ſine ſpiritualibus; & propter hoc ea nullo modo vendere licet, quia eis venditis, intelliguntur*

etiam

etiam ſpiritualia venditioni ſubjici. Quædam autem ſunt annexa ſpiritualibus, in quantum ad ſpiritualia ordinantur, ſicut jus Patronatus, quod ordinatur ad præſentandum Clericos ad Eccleſiaſtica Beneficia: & vaſa ſacra, quæ ordinantur ad Sacramentorum uſum. Vnde hujuſmodi non præſupponunt ſpiritualia, ſed magis ea ordine temporis præcedunt; & ideò aliquo modo vendi poſſunt, non autem in quantum ſunt ſpiritualibus annexa.

Unde colligere licet, quòd quamvis poſſint vendi calices ratione materiæ & metalli, non licet tamen accipere aut dare aliquid pro Beneficio, ſub ſpecie aut prætextu quòd accipiatur tantùm intuitu rei temporalis, id eſt redituum Beneficio annexorum.

Idcircò Paſchalis Papa I. *Si quis objecerit*, inquit, *non conſecrationes emi, ſed res quæ ex conſecratione proveniunt, penitùs deſipere probatur; quiſquis enim horum alterum vendit, ſine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit.* Can. Si quis objecerit, 1. q. 3.

In Concilio etiam Remenſi ſic habetur: *Illi habeantur Simoniaci, qui Beneficia reſque ſpirituales pecuniis comparant & conferunt, vel certè rebus quæ pecunia æſtimari queant; nam eorum impudentiſſimum prætextum deteſtamur, qui de ſolo proventu reque temporaria ſe paciſci dicunt, cùm ea ſpirituali tam arcto ſit annexa vinculo, ut non magis una ab altera divelli queat, quàm in homine vivo manente corpus à ſua anima.* Conc. Remen. 2. tit. 21. c. 6.

Quæſt. II. Licet-ne vendere jus Patronatus?

Reſp. Ex Decreto Alexandri Papæ tertii vendi non poteſt: *De jure verò Patronatus*, inquit, *mandamus, quatenùs ſi quis* Cap. de jure, Extra. De jure Patronatus.

illud comparavit, cùm inconveniens ſit vendi jus Patronatus, quod eſt ſpirituali annexum, contractum illum irritum eſſe decernas.

Quæſt. 12. Quomodo igitur intelligendum eſt, quod ſuperiùs diximus ex ſancto Thoma, de rebus temporalibus annexis ſpiritualibus, & quæ ad ea ordinantur, inter quas ponit Angelicus Doctor jus Patronatus, dicens, quòd vendi poſſunt?

S. Th. 2. 2. q. 100. art. 4. ad 3. Et in 4. ſent. diſt. 25. q. 3. a. 2. quæſtiuncula 3. ad 3. Inſtit. Juris Canonici, lib. 1. tit. 28. §. Sed ſi quis.

Reſp. Intelligit Divus Thomas, jus Patronatus vendi poſſe indirectè, hoc eſt, poſſe transferri ab uno ad alium, cùm venduntur bona quibus annexum eſt: *Ius Patronatus*, inquit, *per ſe vendi non poteſt, ſed tranſit cum villa quæ venditur vel conceditur.* Unde etiam in Inſtitutionibus Juris Canonici ſic habetur: *Sed ſi quis dato pretio, hujuſmodi ſibi jus comparare auſus fuerit, talis contractus irritus erit & inanis; niſi tale jus cum univerſitate rerum transferretur.*

Quæſt. 13. Licet-ne vendere Calicem conſecratum?

S.Th. in 4. ſent. diſt. 25. q. 3. art. 2. q. 2. ad 1.

Reſp. *Dicendum*, inquit Angelicus Doctor, *quòd vaſa ſacra nullo modo ratione conſecrationis vendenda ſunt, ut ſcilicet pro conſecratione eorum aliquid plus exigatur; tamen in neceſſitate Eccleſiæ poſſunt vendi ex parte ejus quod in eis eſt non ſpirituale, ſcilicet materia auri & argenti: & tunc ſi venduntur Eccleſiaſticæ perſonæ, poſſunt integra vendi; ſi autem venduntur aliis non ad uſum Eccleſiæ, debent priùs frangi, præmiſſa oratione, ne ſancta ab aliis tractentur, quàm à miniſtris Eccleſiæ.*

Can. Hoc ejus 12. q. 2.

Et in Canone ſtatuitur, quòd *Si Eccleſia habet ſuperflua vaſa, nec aliunde ſolvere valet, integra vel aliis locis venerabilibus oblata dentur, vel conflata cuilibet alii vendantur.*

Quæſt.

Quæſt. 14. Licet-ne cariùs vendere bona, veluti feudum, eò quòd annexum habeat jus Patronatus: aut Calicem, eò quòd ſit conſecratus?

Reſp. Id nullo modo licet, quia daretur pretium temporale pro re ſpirituali annexa, quod eſt manifeſta Simonia, ut docet S. Thomas ubi ſupra.

Quæſt. 15. Quanam de cauſa videmus, quòd prioribus Eccleſiæ ſæculis Concilia & ſancti Patres ut plurimum contra Simoniam quæ in Ordinationibus fit, acriter invehuntur: poſteriori verò tempore contra ſimoniacas beneficiorum collationes vehementiùs frequentiùsque inſurgunt?

Reſp. Si quis ex hac varia loquendi methodo argueret, quòd olim minùs ac hodie ſimoniaca beneficiorum collatio Eccleſiæ diſplicuerit, aut quòd hodie minùs quàm olim horreat Eccleſia ſimoniacam Ordinationem, multùm profectò falleretur; idem enim eſt veterum & recentiorum Canonum ſcopus, ut egregiè diſſerit eruditus noſtrorum temporum ſacrorum Canonum interpres; nimirùm ut omnis in electione Miniſtrorum Eccleſiæ caveatur ſimonia, atque ſervetur illud Chriſti præceptum: *Gratis accepiſtis, gratis date*; quòd verò prioribus ſæculis amplius contra ordinationes ſimoniacas, quàm poſterioribus decertatùm fuerit, ex diversâ, quæ circa electionem Miniſtrorum atque Officiorum eccleſiaſticorum diſtributionem, intervenit diſciplina, factum eſt.

Plurimis enim ſæculis in more poſitum erat, ut Clerici per ipſam Ordinationem jus ad proventus eccleſiaſticos acciperent, imò per ipſam ordinationem ad Eccleſiæ dignitates pervenirent; ita ut ipſa ſacra Ordinatio, collationis tituli Eccleſiaſtici

loco eſſet. At poſterioribus ſæculis titulus Eccleſiaſticus, cui jus percipiendi emolumenta annexum eſt, ab ipſa Ordinatione paulatim ſejunctus fuit, & ſeparatim ab illa conferri cœpit. Hinc ulteriùs contigit, ut Simonia rarior circa ſacras Ordinationes, frequentior verò circa titulorum Eccleſiaſticorum, ſeu beneficiorum, collationes eſſe cœperit; ac per conſequens ad illam extirpandam Simoniam circa Ordinationes rarioribus, ad Simoniam verò in beneficiis evellendam frequentioribus decretis opus fuerit.

Van Eſpen. De ſimonia p.1. c.1.§.2.

Nec id mirum, cum enim Simoniaci non ſpiritualia propter ſpiritualia ambiant, ſed ob temporalia lucra, honores, atque dignitates ſpiritualia adipiſci unicè contendant: nihil aut parum de ſacra Ordinatione ſoliciti fuere, quando per illam parum temporalis lucri accedere intellexerunt; ſed quo modo titulum Eccleſiaſticum, ſeu beneficium, per quem ad emolumenta atque honores temporales pervenire poſſent, adipiſcerentur, unicè incumbere maluerunt.

Ut igitur verbo dicam, tota ac unica ratio, quare per decem circiter ſæcula Simonia ferè circa ſolas ſacras Ordinationes verſaretur, ac ob id, ad eam extirpandam, eo tempore Decreta edi atque frequenter renovari deberent; poſtremis verò ſæculis rarior in Ordinatione, frequentior in collationibus beneficiorum fuerit Simonia: hæc eſt, quòd prioribus ſæculis lucra ſæculi, quæ Simoniaci potiſſimùm intuentur, ſacram Ordinationem ſequerentur; ultimis verò ſæculis, non ſacram Ordinationem, ſed tituli Eccleſiaſtici, ſeu beneficii, adeptionem illa conſequantur.

Ca-

Digitized by Google

Caput II.

De diviſione Simoniæ.

Quæſt. 1. QUOMODO dividitur Simonia?

Reſp. Dividitur primò in Simoniam de jure divino, & Simoniam de jure tantùm poſitivo: utraque ſubdividitur in mentalem, conventionalem, & realem.

Quæſt. 2. Quænam eſt Simonia juri divino contraria?

Reſp. Illa eſt quæ committitur dando rem temporalem pro re ex naturâ ſuâ ſpirituali, cujuſmodi ſunt Sacramenta: aut pro re ſpirituali annexâ, cujuſmodi ſunt Beneficia, vaſa ſacra, & Eccleſiæ ornamenta, cùm cariùs venduntur eò, quòd deſtinata ſint ad uſum ſacrum.

Quæſt. 3. Quænam eſt Simonia contra jus poſitivum aut Eccleſiaſticum?

Reſp. Ea eſt quæ legibus tantùm Eccleſiaſticis prohibetur, & in qua licèt non detur temporale pro ſpirituali, aliquid tamen ſimile committitur; unde ex motivo religionis hæc actio ab Eccleſia prohibita fuit tanquam Simoniaca, & quoties fit, Simonia perpetratur Eccleſiaſtico juri contraria. Exempli gratiâ, Beneficium pro alio authoritate propriâ permutare, licèt tunc ſpirituale pro ſpirituali detur, Simonia tamen eſt Eccleſiaſtico juri contraria, juxta cap. *Quæſitum*, & cap. *Cùm olim*, De rerum permutatione; quia ſcilicet id ab Eccleſia prohibitum fuit.

Quæſt. 4. Quot ſunt ſpecies Simoniæ Eccleſiaſtico juri contrariæ?

Reſp. Multæ ſunt, & præcipuæ dicuntur: Primò munera, ſeu officia tempora-

lia inſtituta tantùm pro adminiſtratione rerum Eccleſiaſticarum, vendere: ut ſunt Officia Sacriſtæ, Officialis, Procuratoris, Advocati, & ſimilia; cùm id multis Canonibus prohibitum fuerit, & præſertim, Can. *Salvator*, 1. q. 3. & cap. *Conſulere*, in quo ſic habetur: *Quicumque vel Dominatum, vel aliam Eccleſiaſticarum rerum adminiſtrationem, per pecuniam obtinere voluerint, tam ementes quàm vendentes, cum Simone percelluntur, & ab illa Eccleſia, in cujus contumeliam dare pecuniam vel accipere voluerunt, juſtè excluduntur*. Lucius etiam Papa III. ſic ſcribit cuidam Epiſcopo: *Diſcretioni veſtræ mandamus, quatenùs pro miniſterio Eccleſiaſtico exercendo, ſive pro Vicariis aſſignandis, ſeu pro Chriſmate, nullatenùs pecuniam exigatis*.

Cap. Conſulere, de Simonia.

Cap. Ad noſtram, de Simonia.

Prætereà Alexander Papa tertius in Concilio generali Lateranenſi ita ſtatuit: *Quoniam in quibuſdam partibus ſub pretio ſtatuuntur, qui pro certa pecuniæ quantitate, Epiſcopalem Iuriſdictionem exercent: præſenti Decreto ſtatuimus; qui de cætero hoc præſumpſerit, Officio ſuo privetur; Epiſcopus conferendi hoc Officium poteſtatem amittat*.

Cap. Præterea, ne Prælati vices ſuas, &c.

Secundò, prohibetur jure Eccleſiaſtico, ne quis permutet Beneficium cum altero ſine ſuperioris authoritate, ut videre eſt in cap. *Quæſitum*, & in cap. *Cùm olim*, De rerum permutatione.

Tertiò, non licet reſignando Beneficium, indicare collatori ſucceſſorem; ita ut quis reſignet cum hac principali intentione, ut Beneficium reſignatum ad eum perveniat, quem collatori indicavit. Quod prohibetur in Bulla Pii V. quæ incipit: *Quanta Eccleſiæ Dei*.

Quæſt. 5. Simonia quæ committitur in collatione Beneficiorum, quæ conferuntur pro-

propter rem temporalem, eſt-ne contra jus divinum, aut ſolùm contra jus Eccleſiaſticum?

Reſp. Patet ex ſupradictis, hanc ſimoniam eſſe contra jus divinum, cùm probatum fuerit authoritate ſummorum Pontificum & Conciliorum, illum qui vendit rem ſpirituali annexam, vendere ſpirituale; ac proinde committere Simoniam contra jus divinum, quæ in hoc conſiſtit, quòd detur res temporalis pro ſpirituali. Et ut habetur in Canone: *Quiſquis horum alterum vendit, ſine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit*. Can. Si quis objecerit, 1. q. 3.

Quod certè manifeſtum videbitur iis qui paulò attentiùs perpendere volent Alexandri Papæ II. verba: *Chalcedonenſe*, inquit, *Concilium, unum ex principalibus, ſimili pœna condemnat eos qui Eccleſiæ Beneficium interventu pecuniæ acquirunt, & eos qui ſacram manus impoſitionem, per quam Spiritus ſanctus confertur, mercari dignoſcuntur: utroſque enim authoritate inexpugnabili, illos à Beneficio, iſtos à ſacro Ordine jubet expelli. Vnde humani generis redemptor omnes vendentes & ementes de templo ejiciens, cathedras vendentium columbas evertit, nummulariorum effudit æs, præcepti ſui authoritate denuntians & dicens:* Nolite facere domum Patris mei, domum negociationis: *Et paulò poſt dicitur: Sicut per columbarum venditores illi denotantur, qui ſacram manus impoſitionem vendere conantur; ſic per nummularios Eccleſiaſtici Beneficii venditores deſignantur, qui domum Dei, teſte Euangelio, ſpeluncam latronum efficiunt. Quòd ſi aliquis divinorum præceptorum & animarum ſalutis immemor, præfatum Beneficium Eccleſiæ, iniqua cupiditate ductus, vendere vel emere temerario auſu præſumpſerit,* Can. Ex multis, 1. q. 3.

rit, gradus ſui periculo eum ſubjacere decernimus: nec miniſtrare poſſit Eccleſiæ, quam pecunia venalem fieri concupivit, & inſuper terribili anathematis mucrone perfoſſus, niſi reſipuerit, ab Eccleſia Dei, quam læſit, modis omnibus abſcindatur.

Id etiam confirmari poteſt authoritate Urbani Papæ II. qui conſultus, utrum Simoniacum eſſet vendere rem Eccleſiaſticam, id eſt Beneficium, ut ait Gloſſa, ſic reſpondet: *Hoc Simoniacum eſſe patenter colligitur ex hoc quod Beatus Apoſtolus Petrus ait Simoni:* Pecunia tua tecum ſit in perditionem, quia exiſtimaſti donum Dei pecuniâ poſſideri: *Donum quippè Dei eſt Spiritus-ſanctus, & donum Dei eſt res ipſa Eccleſiæ oblata. Et, ſi benè animadvertitis, Simon magus, qui ad fidem fictè acceſſit, non Spiritum-ſanctum, quo ipſe erat indignus, ſed donum Dei emere voluit; ut ex venditione ſignorum, quæ per eundem fierent, multiplicatam pecuniam lucraretur... Quiſquis igitur res Eccleſiaſticas & Dei dona quæ à Deo fidelibus, & à fidelibus Deo donantur, quæque ab eodem gratis accipiuntur, & ideò gratis dari debent, propter ſua lucra vendit aut emit, cum eodem Simone donum Dei poſſideri pecunia exiſtimat.*

Can. Salvator, 1. q.3.

Unde colligere licet, juxta hunc ſummum Pontificem, Simoniam committi juri divino contrariam, cùm datur pecunia pro conſequendo Beneficio; quia donum Dei emitur, idemque fit, quod à Simone mago olim perpetratum fuit; qui certè Simoniæ juri divino contrariæ reus fuit, cùm tunc nullum adhuc eſſet jus Eccleſiaſticum, quo ſub pœna Simoniæ aliquod prohiberetur.

S. Th. 2. 2. q. 100. a. 4. in corp.

Præterea id docere videtur Doctor Angelicus, dum ſic loquitur: *Habere Beneficia*

Digitized by Google

cia Eccleſiaſtica, dicitur ſpiritualibus annexum, quia non competit, niſi habenti Officium Clericale. Vnde hujuſmodi nullo modo poſſunt eſſe ſine ſpiritualibus, & propter hoc ea nullo modo vendere licet. Ratio autem, cur Simonia perpetretur, juxta hunc ſanctum Doctorem, in venditione Beneficiorum Eccleſiaſticorum, eſt, quia venditur ſpirituale, in quo certè conſiſtit Simonia juri divino contraria.

Demùm id probari poteſt authoritate Sancti Antonini, in quo ſic habetur: *Præbenda, quamvis quid temporale ſit, tamen quia annexa ſpirituali, ſcilicet Canoniæ, vendi non poteſt; aliàs ipſa vendita, venditum intelligitur illud jus ſpirituale.* Igitur quoties, juxta S. Antoninum, datur pecunia pro Beneficio, emitur res naturâ ſuâ ſpiritualis, & Simonia fit contra jus divinum; quia Simonia de jure divino in hoc conſiſtit, quòd res temporalis detur pro re ex naturâ ſua ſpirituali.

Quæſt. 6. Quænam eſt Simonia mentalis?

Reſp. Ea eſt quæ ſolo interno voluntatis actu peragitur, ſine ullo pacto vel expreſſo vel tacito: Hæc rurſus ſubdividi poteſt in Simoniam merè mentalem, quæ fit, dum adeſt ſolum deſiderium emendi rem ſpiritualem, veluti Beneficium pro re aliqua temporali, licèt executioni non mandetur, quia tunc reperitur nemo, qui Beneficium velit vendere, ut patet ex cap. *Mandato*, De Simonia. Altera verò eſt Simonia non omninò, ſeu non merè mentalis, quamvis nullum interceſſerit pactum expreſſum vel tacitum, quia aliquem ſortitur effectum. Petrus, exempli gratiâ, habet jus nominandi ad Beneficium Eccleſiaſticum, & duo illi proponuntur, Paulus

inops

inops & aliàs aptior ſeu dignior, & Joannes dives & minùs dignus: Petrus, qui non vult nominare ad hoc Beneficium abſque aliquo temporali commodo, nominat Joannem, quem non nominaret, niſi accederet ſpes alicujus temporalis lucri; de quo tamen non convenit, ne pro Simoniaco habeatur, aut certè ne nimiùm remordeat conſcientia. In hoc caſu Petrus committit Simoniam, quæ non eſt purè mentalis, quia prava ejus voluntas aliquem effectum ſortitur.

Quæſt. 7. Quænam eſt Simonia conventionalis?

Reſp. Simonia conventionalis ea eſt quę committitur, quoties additur mentali Simoniæ pactum, ſive tacitum ſive expreſſum, dandi aut accipiendi rem temporalem pro ſpirituali: Et eſt duplex: altera purè conventionalis, cùm ſcilicet, facto pacto ſeu conventione initâ, dandi rem temporalem pro ſpirituali, nihil tamen reverà datur aut accipitur. Petrus v. g. & Paulus ſtatuerunt dare aut recipere aliquod temporale pro Beneficio; poſtmodùm pœnitentiâ ducti, aut propoſitum exequi non valentes, conventionem pactumque retractant. Licèt autem hæc Simonia videatur externa, mentalis tantùm cenſetur quantùm ad pœnas Canonicas ejuſmodi Simoniacis impoſitas.

Simonia verò non omninò, ſeu non purè conventionalis, ea eſt quæ fit cùm ex una tantùm parte perficitur pactum initum; veluti cùm Petrus in caſu Beneficii dat Paulo quod ei promiſit, ſed Paulus facti pœnitens, non vult acceptare, aut recuſat dare ſpirituale quod promiſerat.

Quæſt. 8. Quænam eſt Simonia realis?

Reſp.

Reſp. Ea eſt quæ committitur, cùm poſt conventionem tacitam vel expreſſam, partes hinc inde perficiunt, quod ſtatuerant in conventione, dum ſcilicet alter dat ſpirituale, alter verò temporale.

Quæſt. 9. Quot modis Simonia perpetratur?

Reſp. Cùm Simonia in hoc conſiſtat, quòd ſpiritualia non conferantur gratis, tria ſunt donorum ſeu munerum genera, cum quibus committitur Simonia, cùm eorum intuitu datur vel quæritur aliquod ſpirituale: ſunt autem munus à manu, munus à lingua, & munus ab obſequio: *Cùm virum juſtum Propheta deſcriberet*, inquit Sanctus Gregorius Papa, *ait: Beatus qui excutit manus ſuas ab omni munere: non dixit ſolùm à munere, ſed ab omni munere; quia aliud eſt munus ab obſequio, aliud à manu, aliud à lingua: munus ab obſequio eſt ſervitus indebitè impenſa: munus à manu, pecunia eſt: munus à lingua, favor.* Can. Sunt nonnulli, 1. q. 1. Quæ tria complectuntur omnia munera, ſeu officia quæ præſtantur aut exiguntur ad recipiendam aut dandam rem aliquam ſpiritualem. Idem etiam habetur in Can. *Ordinationes.* 1. q. 1. Et in Canon. *Salvator.* 1. q 3.

Sanctus verò Gregorius VII. tria hæc munera exponit his verbis: *Qui nullo interveniente munere electi, vel promoti fuerint, videlicet à manu, ab obſequio, & à lingua: à manu, ut nullum pretium prorsùs à ſe vel ab alio tribuatur: ab obſequio, ut nihil inde ſervitii faciat, ſicut quidam intentione Eccleſiaſticæ Prælationis potentibus perſonis ſolent deferre: à lingua, ut neque per ſe neque per ſubmiſſas perſonas preces effundat.* S. Gregor. VII. lib. 6. Regiſtri. Epiſt. 34.

Demùm Sanctus Petrus Damiani, Cardina-

S. Petrus Damiani in epiſt. ad Collaterales Epiſcopos Cardinales.

dinalis Epiſcopus Oſtienſis, de tribus hiſce muneribus ita loquitur: *Planè Prophetica illa ſententia ſic exponitur, ut tria dicantur eſſe munerum genera, ſcilicet munus à manu, munus ab obſequio, munus à lingua. Siquidem munus à manu, pecunia: munus ab obſequio, obedientia ſubjectionis: munus à lingua, favor adulationis. Et cùm ab unoquoque horum manus excutiendas Propheta denuntiet, omnibus his manus implicaſſe convincitur, qui nanciſcendæ dignitatis ambitu, poteſtatum ſublimium caſtra ſectatur. Nam dum in vehiculis acquirendis, diverſorumque ſumptuum apparatibus non modica ſumma profunditur, hic procul dubio datæ pecuniæ obnoxius invenitur: qui etiam nulli dubium, quin ei & obſequium præbeat, cui factus aſſecla, ſub tanto laboris & itineris faſce deſudat. Poſtremò dum domino ſuo blandiri, ejuſque voluntati congruere per omnia nititur, ſæpè ipſi quibuſdam adulationis favoribus aſſentatur. Porrò autem quiſquis in dandis accipiendiſve dignitatibus Eccleſiaſticis, una duntaxat earum quæ prædictæ ſunt peſte corripitur, Simoniacæ hæreſeos teneri crimine judicatur. Quam ergo ſui afferent excuſationem, qui licèt verbis non contraxerint venalis pacta commercii, operatione tamen, non uno, ſed omnibus his probantur laqueis irretiti? Verumtamen jactant ſe & eò gloriantur innoxios, quia nullam talenti ſummam pro ſuſcipiendis honoribus ſe pepigere daturos.*

Sed dic mihi, ò Clerice, quiſquis es, ſi redempto quolibet aureo vaſe vel prædio, diſtractor exigeret, ut retenti apud te vice pretii, hujuſmodi ſibi ſedulitatis impendium exhiberes: numquid non poſtmodùm conſtanter aſſereres, te quod acceptum eſt, juſto pretio comparaſſe? non videlicet quia pecuniam perſolviſti,

viſti, ſed quia ſervitium præbuiſti. Diceres enim, & non hoc fortaſſis impudenter aſtrueres; cariùs emi, dum tanto me labore vexarem, dum toties facultatum mearum ſumptus expenderem, quàm ſi ſemel præfixæ quantitatis pecuniam numerarem. Nequaquam ergo ſibi innocentiam ſpondeant, & à Simoniacæ hæreſeos maculis ſe mundos eſſe confidant, qui licèt metalla vibrantia non appendunt, pretium tamen pro ſuſcipiendis honoribus, per ſubjectionis obſequium, quædam ſibi talenta perſolvunt.

Quæſt. 10. Poteſt-ne afferri aliqua ratio, quâ demonſtretur, his tribus muneribus contineri, quidquid temporale pro ſpirituali dari poteſt?

Reſp. Rationem aſſignat Angelicus Doctor, dum ſic loquitur: *Aliquis ab alio bonum temporale expectat, quod vel ex anima oriatur, qualis eſt amicitia & favor, & tunc munus à lingua eſt: vel ex corpore, quales ſunt operæ, & tunc munus ab obſequio: vel ex bonis exterioribus, qualis eſt pecunia, & tunc munus à manu appellatur.* Sub pecunia enim omnia exteriora bona quæ poſſident homines, continentur, ut docet Sanctus Auguſtinus in Canon. *Totum quidquid.* 1. q. 3.

S. Thom. in 4. ſent. diſt. 25.

Quæſt. 11. Simonia mentalis eſt-ne vera Simonia, adeò ut dare aliquid ſpirituale cum intentione habendi aliquod temporale, abſque ullo prævio pacto, ſit Simonia?

Reſp. Certum eſt, Simoniam mentalem eſſe veram Simoniam, ac proinde Simoniacos eſſe illos, qui dant aut recipiunt aliquid temporale, cum intentione habendi aut dandi aliquid ſpirituale, etiam abſque pacto.

Id probari poteſt primò ex celebri Cap.

Tua

Digitized by Google

Cap. Tua nos, de Simonia. *Tua nos*, in quo ſic habetur: *Si verò purè ac ſine pacto vel conditione qualibet offerat, rogans humiliter, ut in Canonicum admittatur, & bona ſua retinere ſibi liceat pro Præbenda, & Clerici ejuſdem Eccleſiæ purè conſentiant: hujuſmodi receptio fieri poterit abſque ſcrupulo Simoniacæ pravitatis. Licèt autem taliter duxerimus reſpondendum, quia Nobis datum eſt de manifeſtis tantummodò judicare; ſi tamen is qui talem donationem facit, ea intentione ducatur, ut per temporalia bona quæ offert, ſpiritualia valeat adipiſci, & Clerici qui eum in fratrem admittunt, non eſſent eum, niſi commoda temporalia perciperent, admiſſuri: ſine dubio tam ille quam iſti apud diſtrictum Iudicem, qui ſcrutator eſt cordium & cognitor ſecretorum, culpabiles judicantur.*

S. Thom. in 4. ſent. diſt. 25. q. 3 art. 3. ad 7. Probatur etiam ex Angelico Doctore, qui ſic loquitur: *Qui dat ratione conſanguinitatis præbendam, ſi intendit aliquod bonum in ſeipſum redundans, ſic quod magnificetur per hoc, & nobilitetur domus ſua, vel quod ipſe in conſanguineis ſit fortior, Simoniam committit; quia aliquid accipere ſperat, pro quo ſpiritualia dat.*

Quod apertè declarat, Simoniam eſſe poſſe ſine pacto; nemo enim ſibi fingere poteſt, privatum aliquem pactum iniiſſe cum omnibus hominibus, quòd ſi Beneficium det conſanguineo, familiam ſuam magis æſtimabunt. Non eſt igitur neceſſe paciſci, ut fiat Simonia, ſeu ut reus aliquis fiat veræ Simoniæ.

Quæſt. 12. Numquid datur alia Simoniæ ſpecies, quæ confidentialis dicitur?

Reſp. Bulla 85. Pii IV. quæ incipit, *Romanum Pontificem*: & Bulla 85. Pii V. quæ incipit, *Intolerabilis*, ſatis indicant, talem

Digitized by Google

eſſe Simoniæ ſpeciem ab his duobus ſummis Pontificibus damnatam, qui fusè ſtatuunt, ut ejuſdem Simoniæ rei priventur omnibus Beneficiis & muneribus Eccleſiaſticis, & incapaces ſint aliqua deinceps poſſidendi, niſi diſpenſationem conſequantur, & peccati ſui pœnitentiam agant.

Quæſt. 13. Quænam eſt confidentiaria illa Simonia?

Reſp. B. Pius V. in Bulla mox citata eam deſcribit his verbis: *Multi ipſa Beneficia jure retinere nequeuntes, alii ne cogantur ad ſacros Ordines, ad reſidentiam, ad incedendùm in habitu Clericali, ut ad bellum proficiſcantur, ut inimicos occidant: alii ut alieno nomine lites agant, aut defendant: alii propter crimina incapaces: quidam ut, purgato delicto vel abſolutione conſecuta, illa repetant, eadem in alios deponunt, & in pleriſque fructus ipſorum aut eis miniſtrantur, aut quibus ipſi ſtatuunt, ſæpè Laicis & inhabilibus. Plerique vel ſenes vel infirmi, ut Beneficia in domibus ſuis perpetuent, illa renunciarunt, vel renunciant in alios, qui vel profanam familiam cedentium de fructibus Eccleſiaſticis alant, vel ea etiamnum infantibus aut naſcituris aſſervent, facto interdùm circuitu retroceſſionis cum reſervatione fructuum.... Alii aut incapaces, aut aliis Beneficiis onuſti, aut Eccleſiaſtico Ordini ſe mancipare refugientes, aut merè Laici, Beneficia Eccleſiaſtica aliis conferenda procurant, ut de illis poſtmodùm ad libitum ſuum diſponatur, fructus etiam percipientes ipſorum. Ad hæc plerique Ordinarii & Collatores, ac etiam Patroni Laici, curant deponenda Beneficia, ut fructus ſeu penſiones capiant eorumdem, aliiſve faciant miniſtrari. Alia item permulta ejuſcemodi admittuntur, quibus immaculata* Bulla 8ª. Pii V. quæ incipit: Intolerabilis.

rerum

rerum divinarum puritas impiè violatur, diſciplinæ Eccleſiaſticæ nervus dirumpitur, & imminens paratur exitium animarum.

Concilium autem Rotomagenſe de talibus pactis confidentialibus ita loquitur: *Non levius malum noſtris temporibus, aut exortum, aut longiùs propagatum, Eccleſiam affligit ac perdit, per aliorum Beneficiorum clitellarios aſinos & cuſtodes, qui confidentiarii vocantur: quorum nomine ac miniſterio, viri Laici ac mulieres hæreditate poſſident ſanctuarium Dei, ac profanant. Tam illos cuſtodes, quàm eos quorum cupiditati deſerviunt, denunciari quoque in Prono & concionibus pro excommunicatis, & teneri ad reſtitutionem fructuum, atque eorumdem hæredes, ex Bulla ſummi noſtri Papæ Pii V. per omnes dies Dominicos jubemus.*

Concilio Rotomag. ann. 1581. tit. de Epiſcoporum Officiis, §. 21.

Caput III.

De variis caſibus, in quibus Simonia committitur.

Quæſt. I. COmmittit-ne Simoniam, qui fundat Beneficium, cum intentione illud permutandi cum alio?

Reſp. Simonia procul dubio committitur in hoc caſu; idque probatur primò ex cap. *Tua nos*, in quo Innocentius III. ſic loquitur; *Si Clericus cum conditione vel pacto largiatur, aut offerat bona ſua, ut illa poſtmodùm pro præbenda retineat, & in Canonicum admittatur: talis oblatio vel receptio non poterit fieri ſine vitio Simoniæ.* Unde colligere licet, eum eſſe Simoniacum, qui Beneficium fundat eâ intentione, ut cum alio permutet; quia cùm permutare non poſſit

Cap. Tua nos, de Simonia.

poſſit tale Beneficium, niſi priùs ipſi conſeratur, illud ſemper fundat cum pacto expreſſo aut tacito, quòd ſibi conferatur.

Quod ita certum eſt, ut Proſper Fagnanus, illuſtris Romanæ Curiæ Prælatus, & eruditiſſimus Canoniſta, explicans dictum cap. *Tua nos*, hæc obſervet: *Nota, Simoniam eſſe fundare, vel dotare Canonicatum, vel aliud Beneficium Eccleſiaſticum, eo pacto ut Beneficium illud ſibi conferatur: de quo hic eſt caſus apertus. Vnde cùm quidam Clericus non ita pridem ſua bona patrimonialia contuliſſet pro erectione Archipresbyteratus in Cathedrali Eccleſia, cum reſervatione juris Patronatus, eo pacto adjecto ut poſſet ſeipſum præſentare, & non aliàs: conſultus ab eodem Clerico, reſpondi, erectionem & inſtitutionem inde ſecutam fuiſſe Simoniacam, & nullam per hanc Decretalem: & opus eſſe nova erectione & proviſione Sedis Apoſtolicæ, quam poſtea idem Clericus impetravit ab Vrbano VIII.* Fagnan. in lib. 5. Decretal. p. 1. in cap. Tua nos, de Simon.

Probatur ſecundò authoritate Angelici Doctoris, qui docet, quòd *Si pro aliquo terreno commodo utriuſque vel alterius fiat permutatio, eſt Simonia.* Quod etiam damnatur in cap. *Quæſitum*, De rerum permutat. Unde inferri poteſt, eos qui fundant Beneficia, cum intentione ea permutandi, eſſe ut plurimùm Simoniacos; cum ferè ſemper commodum aliquod temporale in his permutationibus quærant. S. Thom. in 4. ſent. diſt. 25. q. 3 art. 6. ad 8.

Tertiò probatur ex Bulla 12. Pauli Papæ quarti, in qua ſic habetur: *Statuimus & ordinamus, quòd omnes & ſinguli, qui Beneficia animo & intentione ea poſtmodùm in favorem aliorum, etiam quantumvis idoneorum & benè meritorum, cum penſione aut commodo, aut etiam ſine eo, reſignandi, obtinere procuraverint; cujuſcumque ſtatus, gra-* Bulla 12. Pauli IV. quæ incipit: Inter cæteras curas.

gradus, ordinis, & conditionis exiſtant, excommunicationis & anathematis, ac maledictionis æternæ ſententiam, à qua, niſi à Nobis, aut Romano Pontifice pro tempore exiſtente, præter quàm in mortis articulo conſtituti, abſolvi nequeant: necnon privationis omnium & ſingulorum Beneficiorum Eccleſiaſticorum pœnam, eo ipſo, abſque alia declaratione deſuper facienda, incurrant. Ex quibus colligere licet, eum qui fundat Beneficium, cum intentione poſtmodùm illud cum alio permutandi, reum eſſe coram Deo.

Cap. Tua nos, de Simonia.

Demùm probatur etiam ex eodem cap. *Tua nos*, modò citato; ubi ſic loquitur ſummus Pontifex: *Si is qui talem donationem facit, ea intentione ducatur, ut per temporalia bona quæ offert, ſpiritualia valeat adipiſci: apud diſtrictum Iudicem, qui ſcrutator eſt cordium & cognitor ſecretorum, culpabilis judicatur.* Cùm autem certum ſit, eum qui fundat v. g. Capellam cum intentione permutandi cum alio Beneficio, non dare bona ſua Eccleſiæ per hanc fundationem, niſi cum intentione adipiſcendi rem ſpiritualem, ſcilicet Beneficium; quia eam reverà Capellaniam non fundaret niſi ſperaret eam ſe cum alio Beneficio permutaturum; non minùs etiam certum videtur, eum veram committere Simoniam.

Synodo Nonantul. ann. 1688. Appendic. 42. pag. 39.

Unde etiam in Synodo Nonantulæ Eminentiſſimi Cardinalis de Angelis, inſertum reperitur Decretum Sacræ Congregationis Concilii his verbis: *Decretum S. Congregationis Concilii ſuper ſimoniaco augmento dotis Canonicatus. Vacante à pluribus menſibus Canonicatu in Eccleſia Collegiata S. Mariæ de nive iuriſpatronatus fratrum de Mantellis, Sacerdos Thomas Verrus propoſuit dictis*

dictis Patronis, ſe dicti Canonicatus dotem aucturum fore, mediante aſſignatione cujuſdam vineæ, expreſſa tamen lege adjecta, ut ad eundem Canonicatum debeat ab illis ipſe præſentari: Quæſitum fuit, an dicta conventio ſit ſimoniaca?

Sacra Congregatio Concilii Tridentini reſpondit, dictam conventionem eſſe ſimoniacam. Die 12. Aprilis 1687. In Alexandrina.

Quæſt. 2. Nonne poteſt Beneficii fundator ſibi jus Patronatus illius reſervare, & cum alio Beneficiario paciſci, quòd eum ad tale Beneficium præſentabit, modò ipſe aliud Beneficium quod poſſidet, dicto Patrono aut alteri ab eo deſignando renunciabit?

Reſp. Id licitè fieri non poteſt; quia collatores, præſentatores, aut Patroni Beneficiorum, tenentur ea gratis dare. Quare dum conveniunt, ut ſibi vel alteri detur aliqua portio fructuum Beneficii, aut reſignetur jam obtentum in favorem Patroni aut collatoris, committunt Simoniam. Ut enim docet Angelicus Doctor, *Si Epiſcopus ab eo cui Beneficium confert, requirat aliquid ſibi exhiberi de fructibus illius Beneficii, idem eſt, ac ſi aliquod munus ab eo exigeret, & non caret vitio Simoniæ*. S. Th. 2. 2. q. 100. ar. 4. ad 2.

Quæſt. 3. Nonne dici poſſet, ſimiles fundationes ad Eccleſiæ bonum & utilitatem ſpectare, cùm augeant Eccleſiæ reditus; proindeque damnari non debere?

Reſp. Tantùm abeſt, ut ejuſmodi fundationes ſint in utilitatem Eccleſiæ, quin imò maximo ſunt damno; cùm per ipſas impendatur pecunia ad acquirenda ſpiritualia, veluti Beneficia, quod eſt Simonia; cum juxta D. Thomam: *Simonia eſt*, inquit, S. Th. 2. 2. q. 100. ar. 2 ad 3.

per

per pecuniam parare ſibi viam ad rem ſpiritualem obtinendam. Adde, quòd per tales fundationes ſæpiùs ad dignitates Eccleſiaſticas indigni perveniunt, cum magno utique Eccleſiæ damno, & mœrore, quæ filiorum ſalutem pluris æſtimat, quàm quoſlibet reditus temporales.

Quæſt. 4. Canonicus Choro aſſiſtens principaliter ut accipiat diſtributiones, ita ut nullo modo adeſſet, ſi nullæ forent diſtributiones percipiendæ, committit-ne Simoniam?

S. Thom. Quodlib. 8 art. 11. in corp.

Reſp. Sanctus Thomas huic quæſtioni reſpondet his verbis: *Clericus qui vadit ad Eccleſiam principaliter propter diſtributiones, quas recipit tanquam finem ſui operis, committit Simoniam*. Idem docet Gloſſa, dum ait: *Canonici intereſſentes Horis principaliter pro denario qui datur intereſſentibus, peccant graviter, & committunt mentalem Simoniam; ſed per pænitentiam ſatisfaciunt*.

Gloſſ. penult. in cap. 1. de Clericis non reſidentibus in 6.

Quæſt. 5. Dare aut accipere aliquid pro ſepultura, Sacramentorum adminiſtratione, aut aliis functionibus ſpiritualibus, eſtne Simoniacum?

Reſp. Pro hujuſmodi functionibus ſpiritualibus non debet quidquam exigi, & S. Thomas egregiè explicat, quomodo dari aut accipi aliquid poſſit: *Vendere*, inquit, *quod ſpirituale eſt, aut emere, Simoniacum eſt: ſed accipere aut dare aliquid pro ſuſtentatione miniſtrantium ſpiritualia, ſecundùm ordinationem Eccleſiæ & conſuetudinem approbatam, licitum eſt; ita tamen quòd deſit intentio emptionis vel venditionis, & quòd ab invitis non exigatur per ſpiritualium ſubtractionem quæ ſunt exhibenda; hoc enim haberet quandam venditionis ſpeciem. Gratis tamen ſpiritualibus priùs exhibitis, licitè poſ-*

S. Th. 2. 2. q. 100. ar. 3. in corp.

poſſunt ſtatutæ, & conſuetæ oblationes, & quicumque alii proventus, exigi à nolentibus & valentibus ſolvere, authoritate ſuperioris interveniente. Hæc ſanctus Thomas declarat juxta plurium Conciliorum decreta.

Nam in Concilio Londonienſi ita ſtatuitur: *Sanctorum Patrum veſtigiis inhærentes, quemquam in Eccleſia per pecuniam ordinari authoritate Apoſtolica prohibemus. Interdicimus etiam, ut pro Chriſmate, pro Oleo, pro Baptiſmate, pro Pœnitentia, pro viſitatione infirmorum ſeu unctione, pro communione Corporis Chriſti, pro ſepultura, nullum omninò pretium exigatur. Statuimus præterea, & Apoſtolica authoritate decernimus, ut in conſecrationibus Epiſcoporum, vel Abbatum Benedictionibus, ſeu in dedicatione Eccleſiarum, non cappa, non tapetæ, non manutergia, non baccilia, & nihil omninò per violentiam, niſi ſpontè oblatum fuerit, penitùs exigatur*. In hoc autem Concilio Honorius Papa II. per Legatum præſidebat.

Concilio London. ann. 1125. Can. 1.

Concilium generale Lateranenſe ſub Alexandro III. ſummâ cum diligentiâ Simoniacas omnes & planè ſordidas exactiones, quas avaritia in rerum ſanctarum adminiſtrationem invexerat, penitùs abolere & abrogare cupiens, ſic loquitur: *Cùm in Eccleſiæ corpore omnia debeant ex charitate tractari, & quod gratis receptum eſt, gratis impendi: horribile nimis eſt, quòd in quibuſdam Eccleſiis locum venalitas perhibetur habere; ita ut pro Epiſcopis vel Abbatibus, ſeu quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis ponendis in ſede, ſeu introducendis Presbyteris in Eccleſiam, necnon pro ſepulturis & exequiis mortuorum, & Benedictionibus nubentium, ſeu aliis Sacramentis, aliquid exigatur, &*

Conc. General. Lateran. ſub Alex. III. Can. 7. Refertur in cap. Cùm in Eccleſiæ, De Simonia.

ille qui indiget, non poſſit iſta percipere, niſi manum implere curaverit largitoris. Putant plures ex hoc ſibi licere, quia legem mortis de longa invaluiſſe conſuetudine arbitrantur, non ſatis, quia cupiditate cæcati ſunt, attendentes, quòd tantò graviora ſunt crimina, quantò diutiùs animam infelicem tenuerint alligatam. Ne igitur hoc de cætero fiat, vel pro perſonis Eccleſiaſticis deducendis ad ſedem, vel Sacerdotibus inſtituendis, aut mortuis ſepeliendis, ſeù etiam nubentibus benedicendis, ſeù etiam aliis Sacramentis aliquid exigatur, diſtrictiùs inhibemus. Si quis autem contra hoc venire præſumpſerit, portionem cum Giezi ſe noverit habiturum, cujus factum turpis muneris exactione imitatur.

Conc. General. Lateran. 4. Can. 66. refertur in cap. Ad Apoſtolicam, De Simonia.

Innocentius etiam III. in Concilio generali Lateranenſi quarto, ita ſtatuit: *Ad Apoſtolicam audientiam frequenti relatione pervenit, quod quidam Clerici pro exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium, & ſimilibus, pecuniam exigunt & extorquent, & ſi fortè eorum cupiditati non fuerit ſatisfactum, impedimenta fictitia fraudulenter opponunt. E contra verò Laici laudabilem conſuetudinem erga ſanctam Eccleſiam, pia devotione fidelium introductam, ex fermento hæreticæ pravitatis nituntur infringere, ſub prætextu Canonicæ pietatis. Quapropter ſuper his pravas exactiones fieri prohibemus, & pias conſuetudines præcipimus obſervari: ſtatuentes, ut liberè conferantur Eccleſiaſtica Sacramenta; ſed per Epiſcopum loci, veritate cognita, compeſcantur, qui malitioſè nituntur laudabilem conſuetudinem mutare.*

Cōc. Trid. ſeſſ. 21. de refor. c. 1.

Demùm in Concilio Tridentino ſæpiùs exactiones in adminiſtratione Sacramentorum prohibentur, & in ſeſſione 21. ſic decernitur: *Quoniam ab Eccleſiaſtico ordine*

omnis

omnis avaritiæ ſuſpicio abeſſe debet, nihil pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam Clericalis Tonſuræ, nec pro litteris dimiſſoriis aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, nec alia quacumque de cauſa, etiam ſponte oblatum, Epiſcopi & alii Ordinum collatores, aut eorum Miniſtri, quovis prætextu accipiant. Notarii verò in iis tantùm locis, in quibus non viget laudabilis conſuetudo nihil accipiendi, pro ſingulis litteris dimiſſoriis aut teſtimonialibus decimam tantùm unius aurei partem accipere poſſint, dummodò eis nullum ſalarium ſit conſtitutum pro Officio exercendo: Nec Epiſcopo ex Notarii commodis aliquod emolumentum ex eiſdem Ordinum collationibus directè provenire poſſit: Tunc enim gratis operam ſuam eos præſtare omninò teneri decernit: contrarias taxas, ac ſtatuta & conſuetudines, etiam immemorabiles, quorumcumque locorum, quæ potiùs abuſus & corruptelæ Simoniacæ pravitati faventes nuncupari poſſunt, penitùs caſſando & interdicendo: qui ſecus fecerint, tam dantes quàm accipientes, ultra Divinam ultionem, pœnas à jure inflictas ipſo facto incurrere.

Præterea idem Tridentinum Concilium in aliâ ſeſſione ita ſtatuit: *In pluribus Eccleſiis, tam Cathedralibus, quàm Collegiatis & Parochialibus, ex earum Conſtitutionibus, aut ex prava conſuetudine obſervari intelligitur, ut in electione, præſentatione, nominatione, inſtitutione, confirmatione, collatione, vel alia proviſione, ſive admiſſione ad poſſeſſionem alicujus Cathedralis Eccleſiæ, vel Beneficii, Canonicatuum aut Præbendarum, vel partem proventuum, ſeu ad diſtributiones quotidianas, certæ conditiones, ſeu deductiones ex fructibus, ſolutiones, promiſſiones, compenſationeſve illicitæ, aut etiam quæ in* Cõc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 14.

 ali-

aliquibus Eccleſiis dicuntur, turnorum lucra interponantur. Hæc cùm ſancta Synodus deteſtetur, mandat Epiſcopis, ut quæcumque hujuſmodi in uſus pios non convertuntur, atque ingreſſus eos, qui Simoniacæ labis aut ſordidæ avaritiæ ſuſpicionem habent, fieri non permittant, ipſique diligenter de eorum conſtitutionibus ſive conſuetudinibus ſuper prædictis cognoſcant, & illis tantùm, quas ut laudabiles probaverint, exceptis, reliquas ut pravas & ſcandaloſas rejiciant & aboleant. Eos verò qui adverſus hæc in præſenti Decreto comprehenſa, quavis ratione commiſerint, pœnis contra Simoniacos editis, ſacris Canonibus, & variis ſummorum Pontificum Conſtitutionibus, quas omnes innovat, teneri decernit. Non obſtantibus quibuſcumque Statutis, Conſtitutionibus, conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, etiam Apoſtolica authoritate confirmatis: de quarum ſubreptione, obreptione, & intentionis defectu Epiſcopus, tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatus cognoſcere poſſit.

Quæſt. 6. Committitur-ne Simonia, cum pro ingreſſu in religionem aliquid exigitur?

Reſp. Generaliter loquendo, illud eſt Simoniacum; quia exigitur aliquid temporale pro ſpirituali, aut ſaltem ſpirituali annexo: quod eſt Simoniacum, juxta definitionem Doctoris Angelici in principio hujuſce Tractatus allatam. Sunt tamen aliqui caſus, in quibus licet aliquid accipere, quia nunc id quod datur, non reſpicit ſpirituale.

Quæſt. 7. Quandonam licet Monaſteriis Religioſorum aliquid accipere in ingreſſu Religionis?

S. Anton. p.2.tit.1.c. 5.§.18.

Reſp. Juxta doctrinam ſancti Antonini: *Spontè oblata poſſunt recipere; & ſi quidem ha-*

haberent intentionem ad temporalia principaliter, nulla tamen interveniente pactione, vel conventione, ſeu exactione, erit, ſecundùm Raymundum, Simonia mentalis, quæ per ſolam pœnitentiam aboletur.

Secundò juxta Angelicum Doctorem: *Cùm poſſeſſiones alicujus loci Religioſi non ſufficiunt ad ſuſtentandum plures, tunc poteſt exigi ab eo, qui in loco illo vult Deo ſervire, non quaſi pretium Religionis, ſed ut habeat Monaſterium, unde ei poſſit providere; & ideò non committitur Simonia.* S. Th. in 4. diſt. 25. q. 2. a. 2. ad 7.

Quod etiam probari poteſt ex Gloſſa in cap. *Quoniam*, ex Concilio generali Lateranenſi, in quo de Simonia quæ committi poteſt in ingreſſu in Religionem, dilucidè tractatur, ut infra videbimus n. ſequenti. In Gloſſa igitur ſic habetur: *Poſſet dici, quòd ſi ita pauperes ſunt, quod non poſſunt ibi aliàs aliquo modo aliquem recipere, quia non haberent ibi victum: ſub hac forma poſſent recipi: Non habemus quid demus tibi pro victu, niſi tu portes tecum, unde vivas; dum tamen hoc non dicatur in fraudem, & ſine aliquo pacto.* Gloſſ. in c. Quoniam Simoniaca labes, de Simonia. verb. Paupertatis.

Hæc doctrina omninò conformis eſt Decreto celeberrimæ Facultatis Pariſienſis, quod infra referemus, & in quo expreſsè declaratur, Monaſteria tenuia poſſe petere, quod reverà neceſſarium eſt ad alendam eam quæ ſe Monaſterio offert.

Si Monaſterium, inquit ſanctus Raymundus, *eſſet adeo tenue vel paupertate depreſſum, quòd reditus, vel vix, vel non ſufficerent perſonis præſentibus: non ſolùm intentionem poſſent habere, ſed etiam credo quod poſſunt dicere: Non ſufficiunt nobis: libenter ſuſcipimus te ad ſpiritualia, ad temporalia non poſſumus, niſi habeamus* S. Raym. in ſumma, lib. 1. tit. 1. §. 22.

rationibus Eccleſiæ, Clauſuræ, & aliis regularium domorum, necnon & proceſſuum expenſis deductis, commodè & ſine penuria ſuſtentari poſſint; à quibus pro ingreſſu, & receptione, nihil prorsùs prætextu conſuetudinis aut quovis alio quæſito colore exigatur. Si qua tamen ultra eas in ejuſmodi Monaſteriis ſe recipi petat, id non interdicimus, dummodò congruam ſecum afferat penſionem, qua cum cæteris numerariis alatur: non tamen in locum numerariarum ſuccedat, ſed decedentibus numerariis, aliæ novæ & pauperes ſubrogentur.

Quæſt. 8. Quandonam Simonia committitur, dum recipitur aliquid ab ingredientibus religionem?

Reſp. Simonia committitur, quoties Monaſterium habet, unde miniſtret abindè neceſſaria cupientibus admitti, & tamen exigitur aliquid propter eorum receptionem.

Conc. Lateran. an. 1215. refertur in cap. Quoniam, de Simonia.

Quod quidem probari poteſt primò authoritate Concilii generalis Lateranenſis ſub Innocentio Papa III. in quo ſic decernitur: *Quoniam Simoniaca labes uſque adeo pleraſque Moniales infecit, ut vix aliquas ſine pretio recipiant in Sorores, paupertatis prætextu volentes hujuſmodi vitium palliare; ne id de cætero fiat, penitùs prohibemus: ſtatuentes, ut quæcumque de cætero talem commiſerint pravitatem, tam recipiens quàm recepta, ſive ſit ſubdita ſive Prælata, ſine ſpe reſtitutionis de ſuo Monaſterio expellatur, in locum arctioris regulæ ad agendam perpetuam pœnitentiam detrudenda.*

De his autem, quæ ante hoc Synodale ſtatutum taliter ſunt receptæ, ita duximus providendum, ut remotæ de Monaſteriis quæ perperam ſunt ingreſſæ, in aliis locis ejuſdem

Ordinis collocentur. Quod ſi fortè, propter nimiam multitudinem, alibi nequiverint commodè collocari: ne damnabiliter in ſæculo evagentur, recipiantur in eiſdem Monaſteriis diſpenſativè de novo, mutatis prioribus locis, & inferioribus aſſignatis.

Hoc etiam circa Monachos & alios Regulares decernimus obſervandum. Verùm ne per ſimplicitatem vel ignorantiam ſe valeant excuſare, præcipimus, ut Diœceſani Epiſcopi ſingulis annis hoc faciant per ſuas Diœceſes publicari.

Nihil profectò clarius expreſſiuſque deſiderari poteſt, quàm hujus Concilii verba, quod certam corruptionem appellans ingreſſum in Religionem, dato pretio, ſub prætextu ſimulatæ palliatæque paupertatis Monaſterii, commercium hoc Simoniam eſſe dicit. Libenter ergo cæcutire vellet, qui poſt hæc Eccleſiæ intentionem ignoraret; nec ſine ſtupore videri poteſt, rem tam ſanctè ſolidèque ſtabilitam in univerſali Concilio ab ipſo ſummo Pontifice & quadringentis duodecim Epiſcopis, ita noſtro ſæculo neglectam.

Idem planè à Concilio generali Nicæno 2. ſtatutum & decretum fuerat anno 787. Ipſeque ſummus Pontifex Alexander III. loquens in cap. *Veniens*, De Simonia, de Abbate & Monachis cujuſdam Monaſterii, qui convenerant cum Presbytero qui Monachus fieri cupiebat, ut aliquid modicum daret juxta Monaſterii conſuetudinem: eos coegit ad reſtituendum id omne quod ita receptum fuerat, & ab Officio ſuſpendit, jubens, ut receptus Presbyter ab hoc Monaſterio recederet, & in aliud migraret.

Id etiam probari poteſt authoritute Angelici Doctoris, qui loco mox citato ait:

Si autem ſine gravamine Eccleſiæ poteſt recipi, Simoniacum eſt aliquid pro receptione exigere.

S. Th. 2. 2. q. 100. art. 4. ad 3.

Et alibi idem ſanctus Doctor ſic loquitur: *Dicendum, quòd pro ingreſſu Monaſterii non licet aliquid exigere vel accipere quaſi pretium. Licet tamen ſi Monaſterium ſit tenue quod non ſufficiat ad tot perſonas nutriendas, gratis quidem ingreſſum Monaſterii exhibere, ſed accipere aliquid pro victu perſonæ quæ in Monaſterio fuerit recipienda, ſi ad hoc non ſufficiant Monaſterii opes; licèt non ſit licitum ex pacto aliquid dare vel accipere pro ingreſſu Monaſterii, ut habetur 1. q. 2. Can. Quam pio.*

S. Anton. p. 2. tit. 1. c. 5. §. 18.

Unde etiam ſanctus Antoninus: *Magnus abuſus*, inquit, *quòd quantò abundantiores ſunt, tantò volunt majores dotes.*

Decretum Facultatis Pariſien. relatum à Dionyſio Carthuſiano, lib. 2. de Simonia.

Hæc quæſtio doctè reſoluta videtur in Decreto celeberrimæ Facultatis Theologiæ Pariſienſis, à Dionyſio Carthuſiano relato, his verbis: *Quia nuper mota eſt controverſia inter aliquos Doctores ſuper deciſione hujus quæſtionis, utrum in aliquo Monaſterio fœminarum liceat recipere aliquam fœminam ultra numerum perſonarum, quæ de bonis Monaſterii commodè ſine penuria poſſunt ſuſtentari, & de perſona recipienda, oblatis gratis ſpiritualibus, exigere temporalia? Inſtantiùſque à nobis Magiſtris in Facultate Theologiæ Pariſiis congregatis quæſitum eſt, ut in ea re conſilium dare, & ſuper ejuſdem quæſtionis determinatione quid ſentimus, dicere vellemus. Nos autem ad pacem conſcientiarum & ædificationem animarum pro viribus laborare cupientes, ea quæ nobis ſuper his videntur, in modum ſequentem exponere duximus.*

In primis dicimus, quòd attento tenore Conſtitutionis Apoſtolicæ fœlicis recordationis

nis Papæ Bonifacii VIII. incipientis: Periculoſo, *non licet recipere aliquam fœminam in aliquo Monaſterio non mendicantium, ultra numerum perſonarum quæ de bonis Monaſterii ſine penuria ſuſtentari poſſunt. Nec in hoc oportet apponere illum terminum* commodè, *cùm in textu ipſius Conſtitutionis non ponatur. Et illud dicimus non licere, ubi non habetur de hoc conſuetudo communis & diuturna, quam Papa ſcire & tolerare veriſimiliter creditur, & per quam poſſet præfatæ Conſtitutioni eſſe derogatum. Item dicimus, quòd à fœmina recipienda in Monaſterio, oblatis gratis ſpiritualibus, non licet exigere temporalia pro ipſis ſpiritualibus tanquam pretium ſpiritualium vel annexarum ſpiritualibus, faciendo commutationem unius pro altero.*

Dicimus ulteriùs, quòd ubi Monaſterium eſt ita tenue, quod fœmina quæ recipi petit, non poſſet de bonis ipſius Monaſterii ſuſtentari ſine penuria, oblatis gratis ſpiritualibus, & receptione perſonæ liberè facta ad ſpiritualia, ſi perſona illa ſic recepta habeat bona temporalia, de quibus juxta conſuetudinem regionis poteſt diſponere, & ea Monaſterio conferre: tunc poteſt ab ea aliquid peti ſolùm pro neceſſitate ſui victus ſine fraude, ut habeat Monaſterium, unde ipſi providere poſſit. Et hoc non intelligendo de exactione coactoria, ita quod ejiciatur, ſi non dederit.

Tutius profectò foret, nihil prorsùs exigere, neque in Monaſterium admittere, quàm quæ ſine penuria poſſunt ali: Si quæ præthereà velit admitti, ei reſponderi debet, juxta Gloſſam: *Non habemus, quid demus tibi pro victu, niſi tu portes tecum unde vivas.*

Demùm id probatur; quia conſentiunt omnes Theologi & Canoniſtæ, Simoniam

Si autem ſine gravamine Eccleſiæ poteſt recipi, Simoniacum eſt aliquid pro receptione exigere.

S. Th. 2. 2. q. 100. art. 4. ad 3.

Et alibi idem ſanctus Doctor ſic loquitur: *Dicendum, quòd pro ingreſſu Monaſterii non licet aliquid exigere vel accipere quaſi pretium. Licet tamen ſi Monaſterium ſit tenue quod non ſufficiat ad tot perſonas nutriendas, gratis quidem ingreſſum Monaſterii exhibere, ſed accipere aliquid pro victu perſonæ quæ in Monaſterio fuerit recipienda, ſi ad hoc non ſufficiant Monaſterii opes; licèt non ſit licitum ex pacto aliquid dare vel accipere pro ingreſſu Monaſterii, ut habetur* 1. *q.* 2. *Can. Quam pio.*

S. Anton. p. 2. tit. 1. c. 5. §. 18.

Unde etiam ſanctus Antoninus: *Magnus abuſus*, inquit, *quòd quantò abundantiores ſunt, tantò volunt majores dotes.*

Decretum Facultatis Pariſien. relatum à Dionyſio Carthuſiano, lib. 2. de Simonia.

Hæc quæſtio doctè reſoluta videtur in Decreto celeberrimæ Facultatis Theologiæ Pariſienſis, à Dionyſio Carthuſiano relato, his verbis: *Quia nuper mota eſt controverſia inter aliquos Doctores ſuper deciſione hujus quæſtionis, utrum in aliquo Monaſterio fœminarum liceat recipere aliquam fœminam ultra numerum perſonarum, quæ de bonis Monaſterii commodè ſine penuria poſſunt ſuſtentari, & de perſona recipienda, oblatis gratis ſpiritualibus, exigere temporalia? Inſtantiùſque à nobis Magiſtris in Facultate Theologiæ Pariſiis congregatis quæſitum eſt, ut in ea re conſilium dare, & ſuper ejuſdem quæſtionis determinatione quid ſentimus, dicere vellemus. Nos autem ad pacem conſcientiarum & ædificationem animarum pro viribus laborare cupientes, ea quæ nobis ſuper his videntur, in modum ſequentem exponere duximus.*

In primis dicimus, quòd attento tenore Conſtitutionis Apoſtolicæ fœlicis recordationis

nis Papæ Bonifacii VIII. incipientis: Periculoſo, *non licet recipere aliquam fœminam in aliquo Monaſterio non mendicantium, ultra numerum perſonarum quæ de bonis Monaſterii ſine penuria ſuſtentari poſſunt. Nec in hoc oportet apponere illum terminum* commodè, *cùm in textu ipſius Conſtitutionis non ponatur. Et illud dicimus non licere, ubi non habetur de hoc conſuetudo communis & diuturna, quam Papa ſcire & tolerare veriſimiliter creditur, & per quam poſſet præfatæ Conſtitutioni eſſe derogatum. Item dicimus, quòd à fœmina recipienda in Monaſterio, oblatis gratis ſpiritualibus, non licet exigere temporalia pro ipſis ſpiritualibus tanquam pretium ſpiritualium vel annexarum ſpiritualibus, faciendo commutationem unius pro altero.*

Dicimus ulteriùs, quòd ubi Monaſterium eſt ita tenue, quod fœmina quæ recipi petit, non poſſet de bonis ipſius Monaſterii ſuſtentari ſine penuria, oblatis gratis ſpiritualibus, & receptione perſonæ liberè facta ad ſpiritualia, ſi perſona illa ſic recepta habeat bona temporalia, de quibus juxta conſuetudinem regionis poteſt diſponere, & ea Monaſterio conferre: tunc poteſt ab ea aliquid peti ſolùm pro neceſſitate ſui victus ſine fraude, ut habeat Monaſterium, unde ipſi providere poſſit. Et hoc non intelligendo de exactione coactoria, ita quod ejiciatur, ſi non dederit.

Tutius profectò foret, nihil prorsùs exigere, neque in Monaſterium admittere, quàm quæ ſine penuria poſſunt ali: Si quæ prætereà velit admitti, ei reſponderi debet, juxta Gloſſam: *Non habemus, quid demus tibi pro victu, niſi tu portes tecum unde vivas.*

Demùm id probatur; quia conſentiunt omnes Theologi & Canoniſtæ, Simoniam

committi, quoties exigitur aliquid temporale pro ſpiritualibus aut ſpiritualibus annexis: quoties autem Monaſterium opulentum exigit aliquid pro ingreſſu Religionis, id certè petitur, aut recipitur pro aliquo ſpirituali; neque enim accipi poteſt niſi pro ſuſtentatione Monialis, aut pro illius receptione in Monaſterio, quæ eſt res ſpiritualis; illud autem quod recipitur in Monaſteriis opulentis, non recipitur ad ſuſtentationem, cùm jam poſſideantur neceſſaria ad ſuſtentationem recipiendarum, & teneatur Monaſterium opulentum, juxta Canones, ad ſubminiſtrandam Monialium ſuſtentationem.

Quocircà cùm Monaſterium opulentum exigit aliquid ſub titulo ſuſtentationis, id ſub falſo titulo fictoque prætextu petit; ut reverà falſo titulo quis peteret & exigeret pro alendo paupere, ſi gratis aliunde eum ipſemet alere teneretur. Hoc autem ſuſtentationis excluſo titulo, conſequens eſt, id omne quod ſub hoc titulo petitur, pro ipſa receptione in Religionem peti, quæ eſt res quædam ſpiritualis. Proinde omnes Moniales, quæ ſimilia faciunt pacta, à Simoniaca labe immunes non ſunt.

Quare, ut conſtat ex omnibus authoritatibus ſuperiùs allatis, neceſſe prorſus eſt, Monaſterium non habere neceſſaria ad ſuſtentationem recipiendæ Monialis, ut aliquid ab ea poſſit exigere.

Et Concilium Lateranenſe ſuperiùs citatum, quod dilucidè omninò expoſuit damnavitque Simoniam, quæ ſæpiùs in his receptionibus à Monialibus committitur, agnovit id etiam fieri in pluribus Monaſteriis ſub falſo fictoque paupertatis damnabili prætextu.

Quæſt. 9.

Digitized by Google

Quæſt 9. Quid nomine Monaſterii opulenti debet intelligi, quod ſcilicet nihil exigere poteſt à volentibus ingredi Religionem, ſine Simoniaca labe?

Reſp. Ea Monaſteria dicuntur opulenta, quæ ex propriis reditibus, omnibus penſatis & computatis, majorem numerum Monialium ſuſtentare poſſunt, quàm ſint in Monaſterio. E contra, ut Monaſterium tenue dicatur, neceſſe videtur, ut reſectis ſuperfluis expenſis, quæ in ædificiis, mobilibus pretioſis, ſacriſtiâ, & alibi fieri poſſunt, neceſſaria tantùm habeat pro jam receptis, ita ut iis deeſſet aliquid, ſi aliæ reciperentur. Quod ſi expendant in Fabricis ſuperfluis & magnificis, in curioſa ſupellectili, in ornamentis Eccleſiæ nimiùm pretioſis, & ad pompam magis quàm ad modeſtum nitorem comparatis; aut etiam in delicatioribus cibis vel veſtibus, aut in munuſculis & aliis rebus vanis & inutilibus, bona ad Chriſti ſervas alendas deſtinata; & inde prætextus aſſumatur exigendi pecuniam pro ingreſſu Religionis, quaſi quæ ſe monachandæ offerunt, ali non poſſent: tunc certè ſe ipſas palpare aut potiùs voluntariè decipere videntur, ſi putent, id in talibus circumſtantiis ſine labe Simoniæ fieri poſſe; cùm conſtet ex ſupradictis, tunc ſolùm licere aliquid petere à recipiendis, cùm reverà aliter ſuſtentari non poſſent, & verè illis dici poteſt: *Non habemus, quid demus tibi pro victu.*

Egregium ſancta Thereſia ſuppeditat exemplum animi planè liberalis & ab omni prorſus avaritia immunis, quod certè omnes Moniales in recipiendis novitiis imitari deberent, & ita, paternæ Dei providentiæ confidentes, bona non ſolùm

pro-

ſpiritualia, ſed etiam temporalia Monaſteriis procurare. *Ne timeatis*, inquit, *ne quidquam vobis deeſſe poſſit, neque eas unquam rejiciatis, quæ Monaſterium veſtrum ingredi volunt; modò vobis aliundè conſtet, verum earum eſſe deſiderium, eaſque rectè diſpoſitas eſſe. Licèt enim magnas non habeant facultates, quibus vos in anguſtiis veſtris juvare poſſint, ſufficit, ut ad Religionem veniant, ut Deo liberiùs & attentiùs ſerviant: nec penſare debetis, utrum temporalibus bonis abundent, modò ſint virtutibus ornatæ; quia alium modum inveniet Dominus, ut veſtræ ſuccurrat inopiæ, & multò majora præſtabit, quàm exinde ſperare potuiſſetis.*

S. Thereſ. in hiſtoria fundationum, c.26. de fundatione Monaſterii Caravagnæ.

Hujus rei, inquit, *magnum habeo experimentum: novit Dominus, quòd, quantùm meminiſſe poſſum, nullam unquam propter ſolam paupertatis cauſam recuſavi, modò in reliquis mihi ſatisfaceret: Moniales quæ ſolius Dei amore receptæ ſunt, quarum noſtis magnum profectò eſſe numerum, teſtimonium hac in re ferre poſſunt; & affirmare auſim, me minori ſemper animi alacritate divites recepiſſe, quàm pauperes, & quæ ſolo Dei intuitu admittebantur. Quin potiùs receptio divitum nunquam ſine aliquo timore fuit, pauperum autem admiſſio ſpirituali gaudio plena, ita ut etiam præ gaudio aliquoties lachrymas funderem, dum vera animi libertate & alacritate fruerer.* Ecce coram Deo quia non mentior. *Si autem dum emendæ ædificandæque erant domus, hæc agendi ratio, ex Dei miſericordia, ita fæliciter nobis ſucceſſit; quare non eandem ſervaremus nunc, cùm domus noſtræ competenter fundatæ & ædificatæ ſunt? Mihi credite, filiolæ, ſæpè perdimus, dum lucrari putamus. Quando illæ quæ ſeſe offerent, facultates habebunt, ſi nullas alias obligationes habeant, cum ſuas opes aliis tra-*

dere neceſſe ſit, qui fortaſſis illis nullo modo indigent, per me licet, ut eas vobis per modum eleemoſynæ concedant; quia ſi aliter in talibus circumſtantiis agerent, non ſatis vos amare viderentur.

Quæſt. 10. Poſſunt-ne Monaſteria opulenta aliquid exigere à Novitiis pro victu & veſtitu tempore probationis?

Reſp. Id eis licere ex Concilio Tridentino infertur his verbis: *Sed neque ante profeſſionem, excepto victu & veſtitu Novitii, vel Novitiæ, illius temporis quo in probatione eſt, quocumque prætextu, Monaſterio aliquid ex bonis ejuſdem tribuatur.* Cujus quidem ratio eſt, quia Novitius, ſeu Novitia, nullum habet jus ad bona Monaſterii, ut inde alatur aut veſtiatur, donec poſſeſſionem emiſerit.

Concilio Trident. ſeſſ. 25. de Regular. cap. 16.

Quæſt. 11. Parentes qui familiam à plurium liberorum onere liberare volentes, illos variis artibus quodammodo cogunt profeſſionem in aliqua Religione emittere; & filii qui profitentur, ut parentibus morem gerant, & ut pendente vitâ habeant neceſſaria ad ſuſtentationem: ſunt-ne, ob has primarias & principales intentiones, coram Deo culpabiles judicandi?

Reſp. Certum eſt, ejuſmodi intentiones Deo placere non poſſe, & in eis etiam aliquam Simoniacæ labis ſpeciem reperiri; cùm Religionis ingreſſus, qui certè tanquam res ſpiritualis haberi debet, præcipuè in dictis caſibus conſideretur aut acceptetur intuitu commodi temporalis. Unde Guillelmus Epiſcopus Pariſienſis de tali profanatione ita loquitur: *Alii verò à parentibus & propinquis eo modo in Clauſtro projiciuntur, quemadmodum catuli & porculi, quos matres non ſufficiunt enutrire; ut vide-*

Guillelm. Arvernus, Epiſcopus Pariſienſ. De moribus, cap. 9.

quis principaliter ad hoc intendit, Simoniam committit: videtur autem ad hoc principaliter intendere, qui preces pro indigno porrectas exaudit; unde ipſum factum eſt Simoniacum. Si autem preces pro digno porrigantur, ipſum factum non eſt Simoniacum; quia ſubeſt debita cauſa, ex qua illi, pro quo preces porriguntur, ſpirituale aliquid conferatur: tamen poteſt eſſe Simonia in intentione, ſi non attendatur ad dignitatem perſonæ, ſed ad favorem humanum. Si verò aliquis pro ſe rogat, ut obtineat curam animarum, ex ipſa præſumptione redditur indignus, & ſic preces ſunt pro indigno. Idē Quodlib. 3. c. 9. Et Quodlib. 8. art. 6.

Quòd autem damnabile ſit, Beneficium, præſertim curam animarum habens, precibus conſequi, patet ex Canone, in quo ſic habetur: *Ordinationes, quæ intervenientibus precibus vel obſequio fiunt, falſas eſſe dijudicamus; quoniam qui taliter ordinantur, non per oſtium, id eſt, per Chriſtum, intrant; ſed, ut ipſa veritas teſtatur, fures ſunt & latrones.* Can. Ordinationes, 1. q. 1.

Et in Concilio Melphitano expreſsè prohibetur; *Ne quis dato, vel promiſſo, vel pretio, vel ſervitio ea intentione impenſo, Epiſcopalem nitatur aſſequi dignitatem.* Concilio Melphit. an. 1090.

Qui autem petit Beneficium curam animarum habens, precibus ſuis id obtinere velle, potiùs quam merito perſonæ, rationabiliter judicatur; cùm ipsâ ſuâ petendi præſumptione tali Beneficio fiat indignus, ut modò vidimus ex ſancto Thomâ; & illi conferri non debeat hoc Beneficium; *Quia*, ut habetur in Canone, *ſicut locus regiminis deſiderantibus negandus eſt, ita fugientibus offerendus. Et ſicut ſcriptum eſt:* Nec quiſquam ſibi ſumit honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Canon. In Scripturis, 8. q. 1.

Qua-

Quare qui preces adhibet ad obtinendum Beneficium curam animarum habens, à Simoniaca labe ut plurimùm non eſt immunis; cùm per preces principaliter id conſequi conetur, quæ preces ſunt aliquid temporale, & poſſunt inducere Simoniam, cùm adhibentur ad aliquid ſpirituale habendum.

Petr. Bleſenſis. Epiſt. 157. *O perditos homines*, inquit Petrus Bleſenſis, *qui non attendentes, quantum eis ex animarum cura diſcrimen immineat, ſic ſe ad ſuſceptionem honoris cum aviditate præcipitant!*

S.Th. ib. *Licitè tamen*, inquit Sanctus Thomas, *poteſt aliquis, ſi ſit indigens, pro ſe Beneficium Eccleſiaſticum petere ſine cura animarum;* quia exiſtimare debemus, illum conſequi Beneficium ſperare, potiùs titulo indigentiæ aut meritorum perſonalium, quàm ob preces impenſas.

Nam ſi res aliter ſe haberet, Simoniam non effugeret, juxta eundem Angelicum Doctorem: S.Th. in 4. ſent. diſt. 25 q. 5. art. 3. ad 4. *Qui dat aliquod ſpirituale*, inquit, *ſi principaliter moveatur favore precum, quantum ad judicium divinum, Simoniam committit & rogatus & rogans.*

Verùm hanc quæſtionem dilucidè ſolidèque tractat & reſolvit Gloſſa: Gloſſa in cap. Tuam de ætate & qualitate præficiendorũ, verbo: Nullum prorſus. *Nota*, inquit, *quod cùm quis eligitur vel ordinatur, aut ſuis precibus intervenientibus, aut alienis: ſi ſuis, dicunt quidam, & Hugo cum eis, quòd quantumcumque ſit idoneus, Simonia committitur, argumento.* 8. *q.* 1. In ſcripturis. *Et.* 1. *q.* 7. Si quis omnem. *Et.* 1. *q.* 1. Ordinationes. *Et de Iure Patronatus.* Per veſtras.

Illud credo ſi eſt indignus, ſecundùm quod dicit Textus; ſed ſi dignus eſt, poteſt etiam preces porrigere Superiori, cùm indiget; quia tunc non præſumitur ambitioſus, ſed potiùs

prop-

Digitized by Google

propter neceſſitatem: aliàs poteſt dici quòd Simonia eſſet, argumento 1. *q.* 1. *Can.* Filium. §. Non ita quorumdam. *Et argumento* 1. *De Simonia.* Tua.

Si preces quis pro ſe porrigat, ut in Prælatum eligatur, ambitioſæ ſunt & illicitæ. Can. Nullus itaque. 1. *q.* 1. Et ideò ob ſolas preces adhibitas redditur indignus; unde etiam ſequitur illum eſſe Simoniacum, cùm Simonia committatur, juxta mentem Gloſſæ, Canonum & Authorum qui in illa referuntur, quoties quis Beneficium petit quo eſt indignus,

Sanctus Carolus ita preces pro Beneficio obtinendo averſabatur, ut in Concilio Mediolanenſi ita ſtatuerit: *Qui Beneficium Eccleſiaſticum vacans, multis & ambitioſis precibus per ſe vel per alios petierit, eo facto ita reddatur indignus, ut per biennium in eum, neque illud, neque aliud Beneficium conferri poſſit.* Concilio Mediol. 1.

Id certè ſtatutum fuit juxta Mellifui Doctoris mentem, dum ait: *Alius pro alio, alius fortè & pro ſe rogat: pro quo rogaris, ſit ſuſpectus: qui ipſe rogat pro ſe, jam judicatus eſt; nec intereſt, per ſe, an per alium quis roget.* S. Bernard. lib. 4. de conſid. c. 4.

Sanctus Raymundus hanc quæſtionem ſolidè, ſuo more, tractat his verbis: *Ego diſtinguo, ſalvo meliori judicio, quod non poteſt pro ſe petere Eccleſiam, vel Dignitatem, vel aliud Beneficium habens curam animarum annexam. Et in hoc ſentio cum Hugone. Beneficium verò ſimplex, ſi indiget & ſentit ſe dignum, poteſt petere abſque metu peccati & Simoniæ. Extra. De Præbendis cap.* 2. *Extra. de Reſcriptis cap.* Ad aures. *Et in hoc ſentio cum aliis. Si verò non indiget, peccat, ut patet per cap.* Ad aures. *Et* 1. *q.* 2. *Canon.* Clericos. *Et* 12. *q.* 1. *Can.* Ille autem qui. S. Raym. in ſumm. lib. 2. tit. 1. §. 7.

De-

indecenter appetitur. Et idem dicit lib. 19. De Civitate Dei.

Cujus ratio eſt, quod nullus debet appetere aliquid ſuprà vires ſuas, non ſibi proportionatum, aliàs eſſet ſtultus: ille ergo benè Epiſcopatum deſiderare poſſet, cujus facultas Epiſcopatui eſſet proportionata. Ad hoc autem nullus eſt idoneus; quia Prælatus ſecundùm gradum & convenientiam debet omnes alios excedere in converſatione & contemplatione, ita ut in reſpectu ſui alii ſint grex. Et hanc idoneitatem de ſe præſumere, eſt maximæ ſuperbiæ.

Aut ergo appetit circumſtantias, & tunc neſcit quid appetat; quia non eſt hic Epiſcopatus: vel ipſum opus, & hoc eſt ſuperbiæ.

Eodem ferè modo S. Hieronymus verba Apoſtoli exponit: *Bonum opus*, inquit, *deſiderat: opus, non dignitatem: laborem, non delicias: opus quo humilitate decreſcat, non intumeſcat faſtigio.* S. Hieron. ep. 43. Ad Oceanum.

Conſtat igitur ex Sanctis Auguſtino & Thoma, non licere Epiſcopatum appetere, nec aliud Beneficium curam animarum habens annexam; & multò minùs illud petere.

Unde etiam Angelicus Doctor de eadem materia tractans in Summa, ſic poſt Sanctum Chryſoſtomum loquitur: *Chryſoſtomus dicit ſuper Matthæum: Primatum Eccleſiæ concupiſcere, neque juſtum eſt neque utile; quis enim ſapiens vult ultrò ſe ſubjicere ſervituti & periculo tali, ut det rationem pro omni Eccleſia; niſi fortè qui non timet Dei judicium, abutens primatu Eccleſiaſtico ſæculariter, ut ſcilicet convertat ipſum in ſæculare?* S.Th. 2. 2. q.185.ar.1.

Et Sanctus Gregorius Papa, qui ſummũ Eccleſiæ Pontificatum nonniſi reluctans & quaſi

quaſi invitus, miraculiſque veluti coactus acceptavit; poſtquam exemplo ſuo rectè docuerat, verbo deinde docens, Apoſtoli verba ſic expoſuit: *Illo tempore hoc dixit Apoſtolus, quo ille qui plebibus præerat, primus ad Martyrii tormenta ducebatur: & ſic nihil aliud erat, quod in Epiſcopatu appeti poſſet, niſi bonum opus.*

S. Gregor. Paſtor. p. 1. cap. 18.

In eodem ſenſu loquitur Alvarus Pelagius: *Qui Epiſcopatum*, inquit, *deſiderat, bonum opus, id eſt, martyrium deſiderat: illo tempore dictum eſt ab Apoſtolo, quo quiſquis plebibus præerat, primus ad Martyrii tormenta trahebatur. Tunc ergo fuit laudabile Epiſcopatum quærere, quando pro hoc non dubium erat ad ſupplicia graviora pervenire.*

Alvarus Pelagius, De Plãctu Eccleſiæ, cap. 18.

Hæc hujuſce quæſtionis ſit concluſio ex eodem Sancto Gregorio: *Virtutibus polleus, coactus ad regimen veniat: virtutibus vacuus, nec coactus accedat.* Videatur Libellus hâc de re non ita pridem Romæ editus, ſub Titulo: *De Vocandis ad Epiſcopatum*, Authore Antonio Charlas; in quo egregiè hæc quæſtio diſcutitur & enucleatur.

S. Gregor. Paſtor. p. 1. c. 9.

Quæſt. 14. Qui ſuſcipiunt Ordines, ſolo intuitu habendi Beneficii, ſunt-ne aliquo modo Simoniaci cenſendi?

Reſp. Si conſideraretur Beneficium, ut medium ad inſerviendum Eccleſiæ majori cum diligentia; & ſi ſola Dei gloria, & propria ſalus & proximi in eo quæreretur; nulla certè eſſet in hac intentione deformitas. Verùm quia ſæpè temporalia bona Beneficiis annexa principaliter intenduntur: videri poteſt in hoc caſu, quòd is qui Ordines cum hac primaria intentione ſuſcipit, ut commodis temporalibus Beneficio annexis gaudeat, non eſt omninò à Si-

Simoniaca labe immunis; cùm ſpirituale tanquam medium aſſumatur ad conſequendum temporale.

Unde in Synodo Exceſtrienſi in Anglia, Clerici admonentur, ut *Ad propriam recurrant conſcientiam, quo fine ad Ordines aſpirent; an ut Deo & Eccleſiæ virtuoſiùs & gratioſiùs famulentur: non pro temporali, nec pro Beneficiis à ſuis Ordinatoribus extorquendis; quoniam tales Simoniacos reputamus.* Hinc etiam celeberrimus noſtrorum temporum Canoniſta, Proſper Fagnanus; *Sic videmus*, inquit, *Clericum ſæcularem, qui Ordines ſuſcipit, ut Beneficium conſequatur, Simoniam committere, ſaltem mentalem, quæ non obligat ad Beneficii dimiſſionem; ſed tantummodò ad ſatisfaciendum Deo per pœnitentiam; niſi pactum præceſſerit. Vt cap. fin. de Simonia.*

Synodo Exceſtr. ann. 1287. cap. 8.

Fagnan. in lib. 1. Decret. par. 2. cap. Cùm ad noſtrã, De elect.

De hac materia locuti ſumus, Tom. 5. Tract. 8. De Sacramento Ordinis cap. 2. De Diſpoſitionibus neceſſariis.

Quæſt. 15. Religioſus qui precibus & cum ambitu munus Prioris aut Provincialis quærit, committit-ne aliquam Simoniæ ſpeciem?

Reſp. Conſtat ex authoritatibus rationibuſque hactenùs allatis, id ſine Simonia fieri non poſſe; quia ratio indigentiæ, quæ Clericum, ut diximus, excuſare poſſet dum quærit Beneficium ſimplex, & quæ etiam difficultatem pareret, ſi indigens Beneficium peteret curatum, quia dici poſſet tale Beneficium non petere ex ullo regiminis deſiderio, ſed tantùm propter indigentiam: hæc, inquam, paupertatis ratio Religioſo ſuffragari non poteſt, cui omnia neceſſaria in Monaſterio ſuppeditantur, non minùs cùm ſimplex eſt religioſus, quàm cùm aliquo munere defungitur;

pro-

quòd munus in Religione, ac de iis qui jus habent eligendi ad Beneficium; certum eſt autem, ex ſancto Thoma, quòd *Si Epiſcopus ab eo cui Beneficium confert, requirat aliquid ſibi exhiberi de fructibus illius Beneficii, idem eſt, ac ſi aliquod munus ab eo exigeret, & non caret vitio Simoniæ*. Idem ergo dicendum de eo qui dat ſuffragium pro officio aliquo in Monaſterio, ita ut compenſationem aliquam in ſimili occaſione expectet. S. Th. 2. 2. q. 100. art. 4. ad 1.

Tertiò, id patet ex Epiſtola Innocentii III. ad Archiepiſcopum Colonienſem, in qua ſic decernit: *De hoc autem quod Epiſcopus Oxomenſis Archidiacono Beneficium, & cuidam Clerico ante electionem ſuam Prioratum dicitur promiſiſſe, ut uterque conſentiret eidem: Tuæ prudentiæ reſpondemus, quòd ſi manifeſtum eſt, eundem Archidiaconum & Clericum, ob cauſam illam promiſſa recepiſſe, aut exinde confeſſi fuerunt in jure, vel legitimè convicti: ab Altaris miniſterio ſunt perpetuò deponendi*. Quod apertè oſtendit, Simoniæ reum eſſe Religioſum, qui promittit ſe procuraturum aliquod officium alteri, modò ſibi concedat ſuffragium, ut in Priorem eligatur. Cap. De hoc, de Simonia.

Denique probatur; quia, ut ſæpè diximus, juxta multos Canones, omnia pactorum & conventionum genera in rebus ſpiritualibus, Simoniam inducunt; niſi ſummi Pontificis aut ſaltem Epiſcopi authoritate comprobentur tanquam Eccleſiæ utilia, & eorum judicio res tota determinanda committatur.

Unde etiam inclyta Facultas Theologiæ Pariſienſis, propoſitionem contrariam ex Eſcobario ſumptam, in Apologia Caſuiſtarum damnavit die 16. Julii 1658.

Quæſt. 17. Poteſt-ne Beneficiatus citrà

ſtinguenda ſunt, cum Angelico Doctore, duo obſequiorum genera, quæ Epiſcopo exhiberi poſſunt: alia enim referuntur ad ſpirituale & Eccleſiæ Epiſcopo commiſſæ bonum: exempli gratiâ, exercere munus Vicarii generalis, Promotoris, Prædicatoris: Alia verò ſunt obſequia omninò temporalia, ut curam gerere Patrimonii ipſius Epiſcopi, aut ejus conſanguineorum.

Quantùm ad priora obſequia, certum eſt, Epiſcopum non ſolùm poſſe conferre Beneficia ſine Simonia illis qui talia exhibuerunt obſequia, ſed etiam aliquo modo teneri; quia, juxta ſanctum Gregorium Papam: *Eccleſiaſticis utilitatibus deſudantes, Eccleſiaſtica dignum eſt remuneratione gaudere, ut qui ſe voluntariis obſequiorum neceſſitatibus ſpontè ſubjiciunt, dignè noſtris proviſionibus conſolentur*. Can. Eccleſiaſticis, 12. q. 2.

Quantùm verò ad poſteriora obſequia temporalia, Beneficium conferri non poteſt illorum intuitu ſine Simoniaca labe; quia conferretur propter munus ab obſequio, quod in ſacris Canonibus ſæpiùs prohibetur; unde etiam ſanctus Thomas expreſſè docet, quòd *Si Clericus alicui Prælato impendat obſequium inhoneſtum, vel ad carnalia ordinatum, putà quia ſervit Prælato ad utilitatem conſanguineorum ſuorum, vel Patrimonii ſui, vel ad aliquid hujuſmodi, erit munus ab obſequio, & eſt Simoniacum*. Can. Cùm eſſent, de Simonia. S. Th. 2. 2. q. 100. ar. 5. ad 2.

Et in Concilio Remenſi decernitur, ut *Si quis Beneficium propter obſequium, vel impenſæ ſervitutis mercedem, conferat .... Simoniacus eſſe cenſeatur*. Conc. Remen. ann. 1583. tit. 23. De Simoniacis, n. 7.

Idem fortaſſe dici poſſet de Epiſcopis qui ſuis domeſticis Beneficia conferunt,

propter obſequia præſtita in officio Cappellani, aut alio ejuſmodi; non enim talia officia reddunt eos Beneficio dignos, cùm ad ſolam Epiſcopi perſonam, non autem ad Eccleſiæ & Diœceſis utilitatem ſpectare videantur.

Conc. Mediol. 1. tit. Quę pertinent ad collationem Beneficiorum.

Unde ſanctus Carolus in Concilio Mediolanenſi ita ſtatuit: *Vt omnis ad Simoniam aditus intercludatur, monemus & obteſtamur Epiſcopos, alioſque quibus eſt jus conferendi Beneficia, ut familiaribus ſuis certam mercedem conſtituant, ne illi hoc ſubſidio deſtituti, Beneficia Eccleſiaſtica tanquam ſuæ operæ & laboris pretium præcipuè ſibi proponant; fraudari tamen Eccleſias nolumus probatorum hominum miniſterio, ſi qui ſint in eorum familia, quorum doctrinæ & pietati utiliter ſacrum munus committi poſſit.*

Quæſt. 19. Licet-ne Clerico in ſpiritualibus obſequium Epiſcopo præſtare principaliter ut obtineat Beneficium?

S. Bernar. De vita & moribus Clericorum, c. 5.

Reſp. Id licere non poteſt, primò quia, ut ait ſanctus Bernardus: *Qui evangelizat ut manducet, perverſo nimis ordine cæleſtibus terrena mercatur.* Quia ſcilicet finem ad media refert, cùm media debeant referri ad finem; Deo quippè & Eccleſiæ ſervit ut vivat, cùm è contra vivere deberet, ut utrique inſervire poſſet.

S. Tho. Quodlib. 5. art. 11. in corp.

Secundò, quia, ut docet Angelicus Doctor: *Clericus qui vadit ad Eccleſiam principaliter propter diſtributiones, quas recipit tanquam finem ſui operis, committit Simoniam.* Idem ſentiendum videtur de eo qui conciones habet, confeſſiones audit, aut ſervit Epiſcopo in quocumque alio miniſterio ſpirituali, principaliter intuitu Beneficii obtinendi.

Quæſt. 20. Committit-ne Simoniam, qui

Digitized by Google

qui Miſſam celebrat, ut habeat, unde vivat?

Reſp. Juxta ſanctum Thomam: *Non poteſt Sacerdos illa intentione celebrare vel officiare, ut ex hoc pecuniam conſequatur, quia peccaret mortaliter, licèt non ſit Simonia*: Quod intelligendum videtur de Simonia reali, non verò de mentali. Et in alio loco idem Angelicus Doctor ſic loquitur: *Dicendum, quòd facere pactionem de Miſſa celebranda, eſt Simoniacum ſemper: ſi tamen non habet alios ſumptus, & non tenetur ex Officio Miſſam cantare, poteſt accipere denarios, ſicut conducti Sacerdotes faciunt, non quaſi pretium Miſſæ, ſed quaſi ſuſtentamentum vitæ.* Ea quæ diximus ſupra num. 4. de illis qui ad Officium cantandum pergunt cum principali intentione recipiendi diſtributiones, hanc veritatem confirmant.

S. Tho. Opuſculo 19. De Officio Sacerdotis, art. unico.

Idem in 4. ſent. diſt. 25. q. 3. art. 2. ad 4.

Varia Concilia omnes avaritiæ prætextus, circa celebrationem Sacro-ſancti Miſſæ ſacrificii, ſæpiùs abolere voluerunt. In Concilio Eboracenſi in Anglia ſic ſtatuitur: *Prohibemus etiam, ne Sacerdos Laico ad pænitentiam venienti, obtentu cupiditatis, injungat, ut Miſſas faciat celebrari: & illud etiam decrevimus prohibendum, ne Sacerdos aliquis pro celebratione Miſſarum pretio conſtituto pactum ineat, ſed hoc duntaxat quod offeretur in Miſſa, recipiat.*

Conc. Eborac. ann. 1194. Can. 3.

In Concilio Toletano prohibetur: *Ne Presbyter pro Miſſis celebrandis pecuniam exigat, vel rem aliam temporalem; ſed gratè accipiat, ſi aliquid per facientem Miſſas celebrari oblatum ſibi charitativè fuerit, abſque pacto vel conventione quacumque.*

Conc. Toletan. an. 1324. Can. 6.

Demùm in Concilio Tridentino ita habetur: *Decernit ſancta Synodus, ut Ordinarii*

Cõc. Trid. ſeſſ. 22. De

obſervandis & evitandis in celebrat. Miſſæ.

locorum Epiſcopi ea omnia prohibere, atque è medio tollere ſedulò curent, ac teneantur, quæ vel avaritia idolorum ſervitus, vel irreverentia, quæ ab impietate vix ſejuncta eſſe poteſt, vel ſuperſtitio veræ pietatis falſa imitatrix induxit. Atque ut multa paucis comprehendantur, in primis, quod ad avaritiam pertinet, cujuſvis generis mercedum conditiones, pacta, & quidquid pro Miſſis novis celebrandis datur, necnon importunas atque illiberales eleemoſynarum exactiones potiùs quàm poſtulationes, aliaque hujuſmodi, quæ à Simoniaca labe, vel certè à turpi quæſtu non longè abſunt, omninò prohibeant.

S. Th. 2. 2. q. 100. ar. 2. in corp.

Quæſt. 21. Eſt-ne Simonia, accipere certum ſtipendium pro celebratione Miſſæ, & ſatisfacere per alium, collato illi minori ſtipendio, aliqua illius parte ſibi retenta?

Reſp. Juxta Angelicum Doctorem: *Accipere aliquid tanquam mercedis pretium, Simoniacum eſt, non autem tanquam neceſſitatis vel ſubventionis ſtipendium.* Igitur non committitur Simonia in caſu propoſito, niſi recipiatur per modum mercedis. Certum tamen eſt, ibi eſſe peccatum mortale, ut conſtat ex Bulla Urbani VIII. in qua *Præcipitur Sacerdotibus, ubi pro pluribus Miſſis plura ſtipendia quantumcumque incongrua & exigua collata fuerunt, tot Miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint; etiamſi Ordinarius præſcripſerit eleemoſynam congruam, juxta qualitatem loci, perſonarum ac temporum; ita ut alioquin ii ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciant, quin imò graviter peccent, & ad reſtitutionem teneantur.*

Bulla 45. Urbani VIII. quæ incipit, Cū ſæpè contingat.

Pro-

Prohibetur etiam Sacerdoti, qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum certa eleemoſyna, ne eandem Miſſam alteri, parte ejuſdem eleemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committat; ita ut Adminiſtratores Eccleſiæ, ex eleemoſynis Miſſarum celebrandarum, nullam utcumque minimam portionem retinere poſſint, ratione expenſarum, quas ſubeunt in Miſſarum celebratione pro paramentis, luminibus, vino, hoſtia, & ſimilibus; niſi cùm Eccleſiæ & loca ipſa alios non habent reditus, quos in uſus earundem expenſarum erogare licitè poſſint: & tunc eam portionem quam retinebunt, nullatenùs debere excedere valorem expenſarum, quæ pro ipſomet tantùm Miſſæ ſacrificio neceſſariò ſunt ſubeundæ; & nihilominùs eo etiam caſu curandum eſſe, ut tot Miſſæ celebrentur, quot præſcriptæ fuerunt ab offerentibus eleemoſynas.

Id etiam expreſsè determinatum eſt ab Alexandro VII. dum ſequentem propoſitionem damnavit.

9. Propoſitio damnata: *Poſt Decretum Vrbani, poteſt Sacerdos, cui Miſſæ celebrandæ traduntur, per alium ſatisfacere, collato illi minori ſtipendio, alia parte ſtipendii ſibi retenta.* Videatur in fine hujuſmodi Tomi Bulla Innocenti XII. Decretum Alexandri VII. die 24. Sept. 1665.

Quæſt. 22. Cùm Ordinarius præſcripſit eleemoſynam certam pro retributione Miſſæ, tenetur-ne Sacerdos tot celebrare Miſſas, quot ſuſcepit celebrandas, ſi collatum illi fuit minus ſtipendium, quàm ſit taxatum ſeu præſcriptum ab Ordinario?

Reſp. Omninò tenetur, aut tot celebrare, aut celebrari curare, ut manifeſtè patet ex Bulla 43. Urbani VIII. mox relatâ, aliàs ad reſtitutionem teneretur. Quod etiam patet ex Decreto Alexandri Papæ

N 4 ſepti-

ſeptimi, in quo ſequens propoſitio damnata fuit.

10. Propoſitio damnata: *Non eſt contra juſtitiam pro pluribus ſacrificiis ſtipendium accipere, & ſacrificium unum offerre.*

Et ratio eſt; quia quoties aliquis eleemoſynam dat eâ conditione, ut aliquid fiat, injuſtum foret eleemoſynam accipere, & conditioni non ſatisfacere; cùm certum ſit, id quod datur ſub conditione, ad donatarium non pertinere, niſi conditionem à donatore appoſitam velit adimplere. Videatur Conſtitutio Innocentii XII. infrà in fine Tomi tertii.

Quæſt. 23. Licet-ne accipere duplicatum ſtipendium pro eadem Miſſâ, cùm Sacerdos applicat petenti partem etiam ſpecialem fructus, ipſimet celebranti correſpondentem?

Reſp. Certum eſt, id non licere, cùm Alexander VII. expreſsè damnaverit propoſitionem ſequentem.

Decretum Alexandri VII. die 24. Sept. 1665.

8. Propoſitio damnata: *Duplicatum ſtipendium poteſt Sacerdos pro eadem Miſſa licitè accipere, applicando petenti partem etiam ſpecialiſſimam fructus, ipſimet celebranti correſpondentem; idque poſt Decretum Urbani VIII.*

Quæſt. 24. Nonnè licet, quando Eccleſia variis Miſſarum fundationibus nimis eſt onerata, ita ut reditus quos percipit pro his fundationibus, non ſufficiant, juxta Regionis conſuetudinem, & Epiſcopi ordinationem, eas reducere ad minorem numerum, ſummi Pontificis authoritate, ut ii qui tenentur eas celebrare, convenientem recipiant retributionem? Quod ſi licet, quare non poſſunt plures Miſſæ ſimul adunari,

nari,

nari, ut percipiatur eleemoſyna ordinationi Epiſcopi conveniens?

Reſp. Licet quidem ad ſummum Pontificem recurrere, ut Miſſæ fundatæ reducantur, quoties non ſufficiunt reditus ad hæc onera ſuſtinenda. Non licet tamen eleemoſynas pro Miſſis oblatas ad ordinationem Epiſcopi reducere, dum quis minorem receperit eleemoſynam, quàm quæ ab Epiſcopo eſt taxata. Diſcriminis ratio eſt; quia cùm illi qui Miſſas fundarunt, mortui ſint, ſummus Pontifex, ut fidelis illorum voluntatum interpres, judicat, eos, ſi viverent, non impoſituros tantum onus pro tam modica ſumma. Verùm cum ii qui dant eleemoſynas, vivant, & ſuam declarent voluntatem, nemo videtur poſſe diſpenſare ab onere implendo quod ipſi imponunt, ſi eleemoſyna recipiatur, quam ſub hac expreſſa conditione dederunt. Videatur Conſtitutio Innocentii XII. in fine Tomi tertii.

Quæſt. 25. Committitur-ne Simonia, cùm aliquid exigitur pro immiſſione in poſſeſſionem alicujus Beneficii?

Reſp. Dilucidè hæc quæſtio definita reperitur in Concilio Tridentino, in quo ſic habetur: *In pluribus Eccleſiis, tam Cathedralibus quàm Collegiatis & Parochialibus, ex earum Conſtitutionibus, aut ex prava conſuetudine obſervari intelligitur, ut in electione, præſentatione, nominatione, inſtitutione, confirmatione, collatione, vel alia proviſione, ſive admiſſione ad poſſeſſionem alicujus Cathedralis Eccleſiæ, vel Beneficii, Canonicatuum aut Præbendarum, vel partem proventuum ſeu ad diſtributiones quotidianas, certas conditiones, ſeu deductiones ex fructibus, ſolutiones, promiſſiones, compenſationeſque illicitæ, aut etiam quæ in aliquibus Eccleſiis* Cōc. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 14.

dicuntur, Turnorum lucra, interponantur: Hæc cùm ſancta Synodus deteſtetur, mandat Epiſcopis, ut quæcumque hujuſmodi in uſus pios non convertuntur, atque ingreſſus illos qui Simoniacæ labis, aut ſordidæ avaritiæ ſuſpicionem habent, fieri non permittant. Videri poſſunt, quæ ſuperiùs dicta ſunt n. 5.

Quæſt. 26. Committitur-ne Simonia, cùm datur Beneficium pro acquirenda hominum gratia, pro laude, vel favore: ſeu cùm ſperatur aliquod obſequium ab eo cui Beneficium confertur, ſine tamen ullo pacto?

Reſp. In caſu propoſito Simonia committitur mentalis, ſi propter talem gratiam, aut favorem, aut ſpem obſequii, Beneficium conferatur; quia tunc res ſpiritualis non confertur gratis: *Qui dat*, inquit Angelicus Doctor, *aliquod ſpirituale pro favore vel laude acquirenda, non eſt dubium quin Simoniam committat*.

S. Th. in 4. diſt. 25. q. 3. art. 3. ad 4.

Id etiam ſanctus Gregorius Papa expreſsè reprobat in Canone, dicens: *Sunt nonnulli, qui quidem nummorum præmia ex Ordinatione non accipiunt, & tamen ſacros Ordines pro humana gratia largiuntur, atque de largitate eadem, laudis ſolummodò retributionem quærunt. Hi nimirùm quod gratis acceptum eſt, gratis non tribuunt; quia de impenſo officio ſanctitatis, nummum expetunt favoris*. Unde inferri debet, Simoniam committi mentalem in caſu propoſito, cùm pro re ſpirituali favor principaliter expectatur.

S. Gregor. Papa, Can. Sunt nonnulli, 1. q. 1.

Quæſt. 27. Committitur-ne Simonia, cùm pecunia datur Sacerdoti, ut Miſſam pro nobis celebret, aut pauperi, ut Deum pro nobis oret?

Reſp. Nulla prorsùs eſt Simonia in his

caſi-

caſibus; quia illud quod datur Sacerdoti, non eſt pretium Miſſæ, ſed neceſſitatis tantùm ſtipendium; &, ut docet Angelicus Doctor: *Illi qui dant eleemoſynas pauperibus, ut orationum ab ipſis ſuffragia impetrent, non eo tenore dant, quaſi intendentes orationes emere; ſed per gratuitam beneficentiam pauperum animos provocant, ad hoc quod pro eis gratis, & ex charitate orent*. In quo certè nulla unquam eſſe poteſt Simonia ex parte dantium temporalia; quia dant, ut Dei benedictionem & gratiam conſequantur; quod non modò licitum ſed etiam valdè laudabile eſt, & juxta Euangelium, omnia ipſamque vitam noſtram, propter hanc divinam benedictionem & gratiam, dare debemus. Nulla etiam eſt Simonia ex parte recipientium temporalia, quia juxta ſancti Thomæ doctrinam, non accipiunt tanquam pretium rei ſpiritualis, ſed tanquam ſtipendium neceſſitatis: quod certè licitum eſt; cùm juſtum & æquitati conſonum ſit, ut populus Chriſtianus neceſſaria ad ſuſtentationem ſubminiſtret illis, qui ſpiritualia miniſtrant.

S. Tho. 2. 2. q. 100. ar. 3. ad 2.

Quæſt. 28. Nonne dici poſſet, ex paritate rationis, licitum eſſe dare rem temporalem tanquam motivum ad inducendum collatorem, ut nobis conferat Beneficium?

Reſp. Id nullo modo fieri poteſt; & ratio diſparitatis eſt, primò, quia cùm collator Beneficii teneatur illud conferre gratis, committit Simoniam, quoties illud confert intuitu alicujus temporalis commodi; quâ de causâ etiam qui dat aliquid ad inducendum collatorem, ut ſibi conferat Beneficium, committit pariter Simoniam, cùm velit pecuniâ comparare rem

ſpiritualem aut ſpirituali annexam, in quo conſiſtit Simonia. At verò qui dat Sacerdoti eleemoſynam, ut celebret Miſſam, non ipſum inducit ad faciendam rem prohibitam, cùm licitum ſit miniſtrantibus altari, aliquid accipere ad neceſſariam vitæ ſuſtentationem.

Altera differentia eſt, quia dans pecuniam pauperi, ut pro ſe Deum oret, non vult comparare ſpirituale pro temporali; ſed ſolùm actibus religionis impetrare à Deo, qui Dominus eſt donorum ſuorum, gratiam quam cupit; quod utique licitum eſt. At verò qui dat pecuniam ad inducendum collatorem, ut conferat Beneficium, vult illud pecuniâ obtinere, & collatori ſuadere, ut conferat Beneficium intuitu rei temporalis, quod tamen tenetur conferre gratis; & ita ſpeciem habet ſimulatæ venditionis. Prætereà is qui dat pecuniam, ut celebretur Miſſa, ſatisfacit obligationi communi omnium fidelium dandi neceſſariam ſuſtentationem iis qui ſpiritualia miniſtrant; quia, ut ait Apoſtolus: *Ita & Deus ordinavit iis qui Euangelium annuntiant, de Euangelio vivere*: Et paulò ſuperiùs dixerat idem Apoſtolus: *Si nos ſpiritualia vobis ſeminavimus, magnum eſt ſi nos carnalia veſtra metamus.*

1. ad Cor. c.9. v.14.

v.11.

Quare nulla prorsùs venditionis ſpecies ibi apparet; quia cum hoc modo datur aliquid Sacerdoti ad Miſſam celebrandam, aut pauperi ad orandum Deum, offertur Deo pars aliqua bonorum quæ ab ipſo conceſſa ſunt, & eleemoſyna datur ad adjuvandum proximum, Deique gratiam conſequendam: quod ab omni prorſus ſpecie Simoniacæ labis eſt alienum.

Deni-

Denique magnum certè diſcrimen debet eſſe inter hæc duo dona; quandoquidem Deus & Eccleſia volunt, ut largâ erogatione temporalium, peccatorum veniam & Dei gratiam impetremus; & è contrario prohibeat, ne velimus per pecuniam parare nobis viam ad Beneficium Eccleſiaſticum conſequendum; quod utique gratis conferri debet, juxta illud: *Gratis accepiſtis, gratis date*.

Quæſt. 29. Nominati ab Epiſcopo ad examinandum eos qui ad Beneficia aſſumi debent, committunt-ne Simoniam, cùm idcircò aliquid ab examinandis accipiunt?

Reſp. In Concilio Tridentino ſtatuitur, ut *Caveant Examinatores, ne quidquam prorſus occaſione hujus examinis, nec ante, nec poſt accipiant; alioquin Simoniæ vitium tam ipſi quàm alii dantes incurrant, à quo abſolvi nequeant niſi dimiſſis Beneficiis quæ quomodocumque etiam antea obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles reddantur.* Idem decernitur in Concilio Mediolanenſi quinto.

Concilio Trident. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18.

Concilio Mediol. 5. tit. de Examinandi ratione.

Quæſt. 30. Committit-ne Simoniam, qui concionatur principalitar ad comparandam ſibi laudem humanam, aut propter lucrum inde proveniens?

Reſp. Ex Sancto & Venerabili Beda relato in Can. *Venditores ſunt columbarum, & domum Dei faciunt domum negociationis, qui gradum vel gratiam in Eccleſiæ ſpiritualem, quam Domino largiente perceperunt, non ſimplici intentione, ſed cujuslibet humanæ cauſa retributionis exercent, contra illud Petri Apoſtoli*: Qui loquitur, quaſi ſermones Dei: qui miniſtrat, tanquam ex virtute quam adminiſtrat Deus; ut in omnibus honorificetur Deus per Jeſum-Chriſtum.

Can. Non ſolùm, 1. q. 3.

Nam,

Nam, ut docet S. Gregorius Magnus; *Quiſquis ideo prædicat, ut hic vel laudis vel muneris mercedem recipiat, æterna procul dubio mercede ſe privat.*

S. Greg. hom. 17. in Euang.

Non poteſtis Deo ſervire & mammonæ, inquit Sanctus Auguſtinus, exponens illa Euangelii verba: *Qui enim propter hoc Euangelium prædicat, ut habeat, unde manducet & unde veſtiatur, ſimul ſe putat & Deo ſervire & mammonæ: Deo, quia Euangelium prædicat: & mammonæ, quia propter iſta neceſſaria prædicat: quod Dominus dicit fieri non poſſe: ac per hoc ille qui propter iſta Euangelium prædicat, non DEO, ſed mammonæ ſervire convincitur.*

S. Aug. de Opere Monach. c. 26.

Simonia autem manifeſta apparet in intentionibus in hac quæſtione propoſitis; cùm res ſpiritualis, qualis eſt prædicatio verbi Dei, fiat propter motiva temporalia, cujuſmodi ſunt laudes, fama, lucrum.

Nec jam ampliùs ſuffragari poteſt novorum aliquot Caſuiſtarum diſtinctio motivi & pretii, poſtquam Innocentius undecimus, magno reipublicæ Chriſtianæ bono, ſequentem propoſitionem damnavit.

45. Propoſitio damnata: *Dare temporale pro ſpirituali non eſt Simonia, quando temporale non datur tanquam pretium, ſed ſolùm tanquam motivum conferendi vel efficiendi ſpirituale: vel etiam quando temporale ſit ſolùm gratuita compenſatio pro ſpirituali, aut è contra.*

Innoc. XI. in Decret. contra 65. Propoſ.

Quæſt. 31. Cùm fideles teneantur ſubminiſtrare temporalia Concionatoribus, quare illis non licebit conciones habere, ut hæc bona temporalia conſequantur?

Reſp. Huic quæſtioni reſpondet Angelicus

Digitized by Google

licus Doctor, dum ait: *Dicendum, quòd temporalia prædicantibus debentur ad ſuſtentationem prædicantium, non autem ad emendum prædicationis verbum; unde ſuper illud* 1. *ad Timoth.* 5. Qui benè præſunt Presbyteri, &c. *dicit Gloſſa: neceſſitatis eſt accipere unde vivitur, charitatis eſt præbere; non tamen venale eſt Euangelium, ut pro his prædicetur; ſi enim ſic vendunt, magnam rem vili vendunt pretio.* Unde ſequitur, non licere prædicare, principaliter ad conſequendum aliquod bonum temporale. S.Th. 2. 2. q.100.ar.3. ad 2.

Idem S. Doctor alibi etiam docet, quòd *Stipendia debentur prædicantibus ad ſuſtentationem victus, ne cogantur relinquere verbum Dei, & circa procuranda ſibi neceſſaria occupari: non autem debentur eis quaſi pretium prædicationis.* S. Thom. in 4. ſent. diſt. 25. art.2.qu.2. ad 5.

Unde etiam Sanctus Joannes Chryſoſtomus: *Columbas quoque*, inquit, *vendentium cathedras evertit; ut quod honor ſacerdotalis debet auferri ab iis doceret, qui pro terrena mercede opus Dei faciendum exiſtimant.* S. Joann. Chryſ. in c.21.Matt. hom.38.

Denique Sanctus Gregorius magnus ſic loquitur: *Non quod ideo prædicent, ut alantur, ſed ideo alantur, ut prædicent: id eſt, ut prædicare ſubſiſtant; non ut in intentionem ſumendi victus tranſeat actio prædicatoris, ſed ad utilitatem prædicationis deſerviant miniſteria ſuſtentationis. Unde à bonis prædicatoribus, non cauſa victus prædicatio impenditur, ſed cauſa prædicationis accipitur victus: & quoties prædicatoribus neceſſaria ab audientibus conferuntur, non ſolent de rerum munere, ſed de conferentium gaudere mercede; unde per Paulum dicitur:* Non dona veſtra requirimus, ſed fructum. s.Greg.lib. 19. in Job. cap.10.

Egre-

Egregius & verè apoſtolicus concionandi modus in Epiſtola S. Congregationis Concilii ad Epiſcopos, juſſu Innocentii Papæ undecimi miſſâ, præſcribitur his verbis

INNOCENTII XI.

Admonitio ad verbi Dei Concionatores, per litteras Sacræ Congregationis Concilii, ad Epiſcopos directas.

A Pluribus Chriſtiani Orbis Provinciis graves frequenteſque Romam, atque ad ipſam Sanctam Sedem adventant, ſeu delationes, ſeu querelæ adverſus præſentem prædicationis uſum, tanquam à primævo Apoſtolorum inſtituto prorsùs aberrantem. Ac quidem cum Verbum Dei, quod, Apoſtolo teſte, omninò eſſe debet ſanum, ac ſalutare, multiplici lue, per plures ex ipſis Euangelii præconibus, reddatur infectum; meritò Sanctiſſimus Dominus noſter decrevit, contagionem univerſo gregi tam exitioſam, longèque patentem, omni Apoſtolicæ authoritatis conatu, prorsùs exſcindere.

Nam quæ peſtis eſſe, aut excogitari violentior eâ poteſt, quæ cibos ipſos ad vitæ præſidium inſtitutos, ipſaſque medicinas pro morbis depellendis inventas, in mortis inſtrumenta, & præſentiſſima venena converteret? Verbum profectò Dei, panis eſt ille vitæ & intellectus, quo cibari, & aqua ſimul ſalutaris, quâ potari fidelium animas, ab ipſis Religionis chriſtianæ incunabulis, Redemptor noſter edocuit. At verò, ſi ſal, quod pro Dei verbo à San-

Sanctis accipitur, per futiles conciones evanuerit, in quo putreſcentia mortalium vitia condientur? Quin imò ſi ſal idem, quod Prædicatores apertè ſignificat, per eloquentiam planè ſtultam, infatuatum fuerit, reverà non ultra valebit, niſi ut conculcetur, & utinam jam non conculcaretur ab hominibus. Quæ enim miniſterio tam ſacro majeſtas, qui decor, quæ ſanctitas, quæ utilitas ineſt, quando plurimi, ut Paulus clamat, verbum Dei adulterantes, aut jocis tanquam hiſtriones, aut converſi ad fabulas uti Poetæ, auditores ſibi prurientes auribus coacervant, aut inanis facundiæ lenocinio, & calamiſtrato ac meretricio planè ſtilo, prædicationem fœdè corrumpunt?

Mandat ergo Sanctitas ſua, zelo verè Apoſtolico accenſa, ut omnes Primates, Archiepiſcopi, Epiſcopi, cæterarumque Eccleſiarum Præſides, quorum præcipuum munus eſt Verbum Dei adminiſtrare, gregemque paſcere, tantis corruptelis occurrant, eaſque Concionatoribus opportunè ob oculos ponant, & fugiant à facie tot peſtium potiùs quàm colubrorum. Et præſertim univerſi intelligant, quod per Hieremiam Deus illis indixit: *Propheta qui habet ſermonem meum, loquatur ſermonem meum verè; quid palea ad triticum? nunquid verba mea non ſunt ignis, dicit Dominus, & quaſi malleus conterens petras?* Videlicet oportere, conciones non paleis refertas eſſe ad vanitatem, ſed igne veritatis ſuccenſas.

Porrò ſciant, non levem eſſe culpam, ſed grande piaculum, graviſſimâque pœnâ mulctandum, ubi per ſcurrilitatem verbum Dei velut in ſcenam adducant, atque auditoribus deridendum traduxerint. Præterea

tereà neque per quæſtiones curioſas, ac paradoxa tam vana, ita ſupra captum populorum aſſurgant, ut verè quærantur: *Parvuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis*. Similiter neque per illecebras inanium verborum, res non minùs vanas obtrudant, & per oſtentationem memoriæ, atque pronunciationis præcipitantiam, quaſi præſtigiis auditorum animas aureſque ludificent.

Quamobrem Antiſtites per ſe, ſi tempus vacaverit, tum in Cathedralibus, tum in aliis Eccleſiis ſeriò animadvertant, & in Diœceſi Vicareis foraneis, aliiſque miniſtris, probiſque viris, à quibus eâ ſuper re relationes exigant, vigilantiam demandent. Ac ſi Concionatores normam hujuſmodi transgreſſos repererint, eos à prædicationis munere ad tempus benè viſum ſuſpendant, aliave ratione, pro modo culpæ, plectere curent, ſubrogando interim alios, qui ſalutari modo populo oſtendant vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas ſectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, ac cœleſtem gloriam conſequi valeant. Eminentia igitur veſtra, in Diœceſi ſuæ curæ creditâ, Sanctiſſimi Domini Noſtri juſſibus, & proprio muneri ſatisfacere non gravabitur; & Eminentiæ veſtræ manus humiliter deoſculor. Romæ 6. Julii 1680.

Eminentiæ veſtræ

Humillimus & addictiſſimus ſervus
F. Cardinalis Columna.

S. Archiepiſcopus Brancaccius, Epiſcop. Viterbien. Secretarius.

Emi-

Eminentiſſimus quondam Alderanus Cardinalis Cibo, Epiſcopus Oſtienſis & Veliternus, & Sacri Cardinalium Collegii Decanus, prædictas litteras S. Congregationis Concilii ad Epiſcopos, juſſu Innocenti Papæ XI. miſſas, in ſua præclara Synodo Veliterna inſervit; & eis ſalutarem pro concionatoribus Inſtructionem vulgari linguâ attexuit, quam hìc apponere utiliſſimum putavi. Synodo Veliterna. ann. 1698. pag. 37. in addition.

ISTRUZZIONE

Per li Predicatori.

1 I Predicatori devono mirare principalmente la gloria di Dio, e la ſalute dell'anime, & a tale ſcopo indirizzare tutta l'opera loro; conſiderando, che il ſuo miniſtero è ſantiſſimo, prima eſercitato da Profeti, dagli Apoſtoli, e quello che importa ſopra ogn'altra coſa, dall'iſteſſo figlio di Dio; e che è grandiſſimo il premio di chi riduce le anime alla ſtrada della ſalute, dicendo San Giacomo, che chi converte il peccatore, ricuopre i ſuoi peccati, ancor che ſiano di gran numero. Procurino ſpeſſo di eccitare gli uditori all'odio de peccati, al timore delle pene eterne, alla vera penitenza, all'amor di Dio, al deſiderio del Paradiſo, & all'acquiſto delle virtù.

2 Prima di predicare, intendano dall' Ordinario, e poi dal Parocho, i biſogni di quel popolo, al quale ſono mandati a predicare la parola di Dio, per poterlo fare con frutto.

3 Non raccontino favole ne pulpiti, ò altre coſe da muovere riſo.

4 Ne

4 Ne meno miracoli, ò ſtorie apocriſe, e non approvate dalla Santa Chieſa. *Id ſeverè prohibetur in Concilio Neapolitano Cardinalis Iacobi Cantelmi ann. 1699. tit. 1. cap. 3. num. 11.*

5 Ne ardiſcano interpretare coſa alcuna della Sacra Scrittura, che non ſia conforme all'unanime conſenſo de Santi Padri, e di Santa Chieſa.

6 Ne della medeſima Scrittura, ò luoghi di eſſa, profetizzino a popoli, ò al mondo auvenimenti d'alcuna ſorte, ancorche foſſe ciò per incutere timore, ſe non quelli che ſpiegano i Santi Padri.

7 Riprendano i vizii con carità, e ſi guardino, anzi ſi aſtengano omninamente, con tacite ò eſpreſſe parole, ferire alcuno, onde poteſſe queſti fare argomento che ſi parlaſſe di lui.

8 Si aſtengano di riferire in publico raggioni, ò argomenti d'eretici, per quanto falſi, maſſime alla preſenza di perſone idiote.

9 Non publichino Indulgenze, che non ſiano ſottoſcritte dall'Ordinario, ò ſuo Vicario generale.

10 Ne ſenza licenza dell'iſteſſo Ordinario, ò ſuo Vicario, raccommandino alcun povero per l'elemoſina, e ne' luoghi di fuori, del Vicario foraneo, ò Paroco.

11 Non predichino di notte.

12 Non diſſuadano alcuno direttamente, ò indirettamente dalla frequenza della communione.

13 Spieghino la parola di Dio con ſimplicità, e ſi accomodino all'intelligenza di tutti.

14 Inculchino la ſodisfazzione de legati pii.

15 La

Digitized by Google

15 La ſodisfazzione delle decime.

16 La venerazione delle Chieſe.

17 La frequenza de Sacramenti.

18 L'attenzione in fare che li maggiori mandino i ſubordinati ad imparare la dottrina chriſtiana.

19 Inſegnino il modo di ben confeſſarſi, l'obligo di reſtituire la fama e robba d'altri.

20 E d'eſprimere le qualità che mutano ſpecie.

21 Di rimuovere gli odii, e rancori contro il proſſimo.

22 Di fuggire l'occaſione del peccato.

23 Di ſentire Meſſa ne' giorni di precetto, & oſſervare le feſte.

24 Di fuggire le ſuperſtizioni.

25 Il Predicatore non dia riſoluzione de caſi di coſcienza, ne publicamente ne privatamente, ſe non è ben ſicuro della dottrina; con cio ſia coſa, che l'errore di uno che predica, fà gran pregiudizio, per il credito che le perſone gl'hanno ordinariamente.

26 Ricordi a popoli la Dottrina Chriſtiana, l'orazione per li morti, lo ſtare alla Meſſa con riverenza, la divozione della Santiſſima Vergine, dell'Angelo cuſtode, e de Santi.

27 Inculchi ſpeſſo la frequenza de Santiſſimi Sagramenti, ed eſplichi le grandiſſime utilità che ridondano all'anime dal confeſſarſi e communicarſi ſpeſſo.

28 Non laſci occaſione di trattare del Sagramento della Penitenza, del modo di ben confeſſarſi; e nella Quareſima ecciti gli uditori a farlo per tempo, e non aſpettatare la ſettimana ſanta.

29 Di-

29 Dichiari con buona occaſione i Miſteri della Santa Meſſa, de Sagramenti, dell'Officii Divini, e delle ſolennità che celebra la Santa Chieſa infrà annum.

30 Rappreſenti, quanto ſi debbano temere le Cenſure eccleſiaſtiche, e ſpecialmente le ſcommuniche, e particolarmente da chi teneſſe effetti eccleſiaſtici, e fuſſe tenuto a ſodisfare Meſſe e legati pii.

31 Inſegni, con qual riverenza ſi debba ſtare nella Chieſa, come caſa di Dio.

32 Sia molto ſollecito in ammonire i Padri e le Madri alla buona educazione de loro figli, con tenere ogni modo, perche ſiano ben coſtumati e timorati di Dio, dipendendo da queſto il bene di tutta la loro vita.

33 Ricordi ſpeſſo la carità verſo il proſſimo, e l'obligo di perdonare l'ingiurie, e il bene di tolerare le tribulazioni di queſta vita.

34 Gridi contro l'orrendo vizio della beſtemmia.

35 Contro gl'incanteſmi, malefizii, e ſuperſtizioni.

36 Contro l'innoſſervanza delle Feſte.

37 Contro i ſpergiuri, e falſi teſtimonii, maſſime in giudizio.

38 Eſclami contro i contratti ſimulati, maſcherati d'uſure, e d'ingiuſtizie.

39 Contro gli adulterii, ſtupri, inceſti, concubinati, & altri vizii di carne; mà ſotto forme che non offendino le caſte orecchie.

40 Contro il vizio del givoco.

41 Contro l'abuſo di converſare i ſpoſi, prima che ſia ſolennizato il matrimonio.

42 Inſegni, come ſi commetta il peccato anche col ſolo penſiero, e quanto ſia ne-

Digitized by Google

neceſſario ſuggire l'occaſioni, per liberarſi dal peccato medeſimo.

43 Predicando ad uomini di villa, ſarà di grande utilità valerſi di alcune ſimilitudini, come appunto ſi cava dall'Euangelio che faceva Criſto Signor noſtro, che ſi prendono dall'agricoltura V. G. de campi, vigne, fromento, alberi, e coſe ſimili; e quando tratterà con altra ſorte d'uomini, ſarà anche bene, che ſi ſerva de gli eſempi dell'arte ch'eſſi eſercitano.

44 Auvertirà di non eſſere ordinariamente tanto lungo, che apporti tedio, ò ritardi le perſone dal venire a ſentirlo.

45 Finito di predicare, compariſca avanti di Noi, ò de noſtri Vicarii, e dia conto di ciò che avrà fatto per la ſalute e profitto ſpirituale di quel popolo, al quale avrà predicato.

46 E porti le lettere del Paroco del luogo, che atteſtino il frutto che avrà fatto con le ſue prediche, & il buono eſempio che avrà dato a popoli; altrimente non predicarà più nelle medeſime Dioceſi.

TRACTATUS ULTIMUS.

DE POENIS.

SIMONIACORUM.

CUm Simonia ſit capitale delictum, ut habetur in Can. *Qui ſtudet.* 1. q. 1. non solùm à ſacris Canonibus proſcriptum fuit, ſed ipſi etiam Principes ſæculares, legibus Eccleſiaſticis piè obſequentes, & Eccleſiam à tam pernicioſo crimine pro viribus liberare conantes, leges quoque ſanxerunt quibus Simonia gravibus pœnis mulctatur. In lege *Si quemquam*, ſic habetur: *Si quemquam, vel in hac Regia Vrbe, vel in cæteris Provinciis quæ in toto Orbe terrarum diffuſæ ſunt, ad Epiſcopatus gradum provehi, Deo authore, contigerit, puris hominum mentibus, nuda electionis conſcientia, ſincero omnium judicio præferatur. Nemo gradum Sacerdotii pretii venalitate mercetur: quantùm quiſque mereatur, non quantùm dare ſufficiat, æſtimetur. Profectò enim quis locus tutus, & quæ cauſa eſſe poterit excuſata, ſi veneranda Dei templa pecuniis expugnentur? Quem murum integritatis, aut vallum fidei providebimus, ſi auri ſacra fames in penetralia veneranda proſerpat? Quid denique cautum eſſe poterit aut ſecurum, ſi Sanctitas incorrupta corrumpatur? Ceſſet Altaribus imminere profanus ardor avaritiæ, & à Sacris adytis repellatur piaculare flagitium. Itaque caſtus & humilis noſtris temporibus eligatur Epiſcopus, ut quocumque locorum pervenerit,*

Lege, Si quemquã, C. de Epiſcopis & Clericis.

omnia

omnia vitæ propriæ integritate purificet: nec pretio, ſed precibus ordinetur Antiſtes: tantùm ab ambitu debet eſſe ſepoſitus, ut quæratur cogendus, rogatus recedat, invitatus effugiat: ſola illi ſuffragetur neceſſitas excuſanda. Profectò enim indignus eſt Sacerdotio, niſi fuerit ordinatus invitus.

Sanè ſi quis hanc ſanctam & venerandam Antiſtitis ſedem pecuniæ interventu ſubiiſſe, aut ſi quis, ut alterum ordinaret vel eligeret, aliquid accepiſſe detegitur, ad inſtar publici criminis, & læſæ-Majeſtatis accuſatione propoſita, à gradu Sacerdotii retrahatur; nec hoc ſolùm deinceps honore privari, ſed perpetuæ quoque infamiæ damnari decernimus, ut eos quos par facinus coinquinat & æquat, utroſque ſimilis pæna comitetur. Idem ſanè habetur in Novellis Juſtiniani Imperatoris, Conſtitutione 115. c. 331.

Quæſt. 1. Quas pœnas incurrunt, qui Ordines Simoniacè ſuſcipiunt?

Reſp. Juxta Concilium Toletanum 8. cap. 5. qui ſimoniacè ſuſceperunt Ordines, anathemate percuſſi ſunt, & excluduntur à participatione Corporis & Sanguinis Domini, propter execrandum crimen quod commiſerunt. Et Paulus Papa II. in Simoniacos ſic invehitur: *Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigiis inhærentes, ac etiam omnes & ſingulas excommunicationis, ſuſpenſionis, privationis, & interdicti ſententias, cenſuras, & pænas à Romanis Pontificibus contra Simoniacos quomodolibet latas, & eorum quemlibet tam manifeſtum quàm occultum, quas ipſo facto eos incurrere volumus, & confirmantes & innovantes, Apoſtolica authoritate declamus, quòd omnes illi qui ſimoniacè ordinati fuerint, à ſuorum ſint Ordinum executione ſuſpenſi.* Quæ Bulla innovata fuit in

Paulus II. in cap. Cũ deteſtabile, De Simonia. In Extravagantibus communibus.

Bulla 5. Pii quinti, quæ incipit: *Cùm primùm Apoſtolatus*.

Quæſt. 2. Qui ſuſciperet Ordines per alterius Simoniam, inſcius facti, eſſet-ne ſuſpenſus ab executione Ordinis ſic ſuſcepti, ita ut non poſſet illum exercere, ſine diſpenſatione, ſtatim ac ſciret, quòd v. g. ejus pater illi procuraſſet collationem Ordinis datâ pecuniâ?

Reſp. Sanctus Thomas reſpondet his verbis: *Si verò nec volente nec ſciente, per alios alicujus promotio ſimoniacè procuratur, caret Ordinis executione*. Rationem autem hujus reſponſionis aſſignat ibidem *in Corp. Articuli*: *Quia nullus poteſt licitè retinere id quod contra voluntatem Domini acquiſivit: Dominus autem, cujus Eccleſiarum Prælati ſunt diſpenſatores & miniſtri, ordinavit, ut ſpiritualia gratis darentur*. Unde qui recepit Ordines data pecuniâ aut alia re, ſive à ſe, ſive ab alio, eorum functiones exercere non poteſt, licèt etiam nullius criminis reus factus fuerit tales Ordines recipiendo.

S. Thom. q. 100. ar. 6. ad 3.

Quod etiam probari poteſt ex Bulla Pauli II. mox citatâ, in qua indiſtinctè quotquot ſimoniacè ordinati ſunt, à ſuſceptorum Ordinum executione ſuſpenduntur, ſive ipſi, ſive alii pro ipſis Simoniam commiſerint.

Quæſt. 3. Quis poteſt cum eo diſpenſare, qui ſimoniacè fuit ordinatus?

Reſp. Juxta Angelicum Doctorem: *Dicendum, quod diſpenſare cum eo qui eſt Beneficiatus ſimoniacè ſcienter, ſolus Papa poteſt: in aliis autem caſibus poteſt etiam Epiſcopus diſpenſare*. Idem, ex manifeſtâ paritate rationis, dici debet de ſimoniacè Ordinatis. Et ita, juxta Angelici Doctoris mentem, ſi ordinatus non commiſerit Simoniam,

S. Th. 2. 2. q. 100. art. 6. ad 7.

niam, ſed alius, eo inſcio; tunc Epiſcopus poteſt cum eo diſpenſare, & ſuſpenſionem tollere. Quod etiam confirmari poteſt ex cap. *Si alicujus*, De Electione. Quantùm verò ad diſpenſationes in foro pœnitentiali, videatur Inſtructio in fine Tomi V. appoſita.

Quæſt. 4. Quaſnam incurreret pœnas, qui ſuſciperet Ordines ſub titulo Patrimonii obtenti ab altero, cui promiſit, ſe nihil unquam repetiturum: quod dicitur fictum ſeu falſum Patrimonium?

Reſp. Cùm quidam Epiſcopus in ſimili caſu conſuluiſſet Innocentium III. ſic reſpondit: *Per tuas Nobis litteras intimaſti, quòd cùm quidam vellet in Subdiaconum ordinari, & certum titulum non haberet, quemdam Presbyterum exoravit, ut ipſum ad Eccleſiæ ſuæ titulum præſentaret: quod cùm ille facere recuſaret, ipſe illi firmiter repromiſit, quòd nunquam, ſi præſentaret eundem in Eccleſia ſua, aliquam peteret portionem; & ſic ad præſentationem ejus extitit ordinatus, nec ſe in hoc illicitum egiſſe aliquid intellexit. Nos inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quòd niſi cum eo fuerit miſericorditer diſpenſatum, nec ad ſuperiores aſcendere, nec in ſuſcepto debet Ordine miniſtrare.* Cap. Per tuas nobis, de Simonia.

Concilium Tridentinum hac de re ſic ſtatuit: *Compertum eſt, complures pleriſque in locis ad ſacros Ordines admitti, qui variis artibus ac fallaciis confingunt, ſe Beneficium Eccleſiaſticum, aut etiam idoneas facultates obtinere. Statuit ſancta Synodus, ne quis ita ad ſacros Ordines promoveatur, antiquorum Canonum pœnas ſuper his innovando.* Cõc. Trid. ſeſſ. 21. de refor. c. 2.

Beatus Pius V. ita decernit: *Sanè cùm non deceat divino miniſterio adſcriptos, cum Ordinis dedecore mendicare, aut ſordidum ali-* Pius V. in Bulla 75. Romanus Pontifex.

quem quæſtum exercere: Sacro Tridentino Concilio inter alia decretum fuit, ne quis deinceps Clericus ſæcularis, quantumvis aliàs moribus, ſcientia, & ætate eſſet idoneus, ad ſacros Ordines promoveretur, niſi priùs legitimè conſtaret, eum Beneficium Eccleſiaſticum &c. Statuentes, & decernentes, promotiones hujuſmodi contra ipſius Decreti Concilii Tridentini formam factas, executione prædictorum Ordinum omninò carere, nullaſque prorsùs & irritas exiſtere; ſicque promotas perſonas, in Altaris miniſterio miniſtrare non poſſe: quin imò miniſtrantes privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, & aliis Clericis conceſſis omninò privari, & irregularitates, aliaſque in dicto Decreto contentas pœnas eo ipſo incurrere; à quibus niſi à Romano Pontifice, vel in mortis articulo, minimè abſolvi poſſunt.

Can. Si quis, de Simonia.

Denique Gregorius nonus: *Si quis*, inquit, *ordinaverit, ſeu ad Ordinem præſentaverit aliquem, promiſſionem vel juramentum ab illo recipiens, quòd ſuper proviſione ſua non inquietaret eundem: Ordinator à collatione, præſentator verò ab executione Ordinum per triennium, & Ordinatus ab Ordine ſic ſuſcepto, donec diſpenſationem ſuper hoc per ſedem Apoſtolicam obtinere meruerint, noverint ſe ſuſpenſos.*

Ex his omnibus colligere licet, eum qui ſub falſi patrimonii titulo ſuſcipit Ordines, eſſe ipſo facto ſuſpenſum ab Ordinis executione; proindèque ſi functiones illius exerceat ſine diſpenſatione ſummi Pontificis, incidere in irregularitatem. Plura de hac materia dicta ſunt, Tom. 5. Tract. 8. De Sacramento Ordinis, c. 5. de Ordinibus ſacris.

Quæſt. 5. Quam pœnam incurrit is qui

qui Beneficium ſimoniacè conſecutus eſt?

Reſp. Tenetur primò Beneficium dimittere, quod ſimoniacè obtinuit, ſive Simoniæ reus ſit ipſe, ſive non, quia videlicet Simonia eo inſcio perpetrata fuit à Patre aut aliis; cujus pœnæ rationem aſſignat Angelicus Doctor his verbis: *Nullus poteſt licitè retinere id, quod contra voluntatem Domini acquiſivit; putà ſi aliquis diſpenſator de rebus Domini ſui daret alicui contra voluntatem & ordinationem domini ſui, ille qui acciperet, licitè retinere non poſſet. Dominus autem, cujus Eccleſiarum Prælati ſunt diſpenſatores & miniſtri, ordinavit, ut ſpiritualia gratis darentur, ſecundùm illud Matth.* 10. Gratis accepiſtis, gratis date: *Et ideò qui muneris interventu ſpiritualia quæcumque aſſequitur, ea licitè retinere non poteſt.* S.Tho.2 2. q.100.ar.6. in corp.

Tamen *Non tenetur*, ut notat idem Angelicus Doctor, *ad renuntiandum Beneficio, ſi fortè inimicus ejus fraudulenter pecuniam daret pro alicujus promotione, vel ſi ipſe expreſsè contradixerit.* S.Tho.ib.

Quæ doctrina omninò conformis eſt Decreto Cœleſtini Papæ tertii his verbis expreſſo: *Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quòd niſi conſtaret, illos qui promiſſum tale fecerunt, per fraudem in diſpendium illius qui eligendus erat, id malitiosè feciſſe: quamvis ipſe promiſſionis conſcius non fuerit, ejus tamen electio, tanquam Simoniaca pravitate præſumpta, eſt penitùs reprobanda.* Cap. Nobis, de Simonia.

Cujus quidem Decreti ratio eſt, quòd in tali caſu temporale non fuit cauſa, cur ſpirituale quis conſecutus ſit; cùm propter illud datum non ſit, ſed potiùs ut impedimentum apponeretur.

Quæſt. 6. Quis diſpenſare poteſt cum eo qui Beneficium ſimoniacè conſecutus eſt?

Reſp. Diſtinguendum eſt, utrum quis ex propria Simoniá Beneficium ſit adeptus, an ex Simonia aliena: in aliena Epiſcopus diſpenſare poteſt, ſi agatur de Beneficio ſimplici: *Si alicujus electionem*, inquit Gregorius nonus, *propter Simoniam, eo ignorante & ratum non habente commiſſam, contigerit reprobari; cum eo ſuper Prælatione, ad quam taliter fuerat electus, illa vice non poteſt Epiſcopus diſpenſare; quamvis circa eum qui ignoranter recipit ſimplex Beneficium per Simoniacam pravitatem, poſt liberam reſignationem Epiſcopi toleretur.*

Cap. Si alicujus, de Electione.

Sin autem quis Beneficium conſecutus ſit per Simoniam propriam, ſolus ſummus Pontifex cum eo diſpenſare poteſt, ut illud Beneficium retineat; ut habetur in Can. *Quicumque*, 1. q. 5.

Quantùm ad diſpenſationes, ſeu condonationes in foro pœnitentiali: videatur Inſtructio in fine Tomi V. apposita.

Quæſt. 7. Quaſnam alias pœnas incurrunt, qui per Simoniam Beneficium obtinent?

Reſp. Illæ pœnæ referuntur in Conſtitutione Pauli Papæ ſecundi his verbis: *Cùm deteſtabile ſcelus Simoniacæ pravitatis, tam Divinorum quàm Sacrorum Canonum authoritas abhorreat atque damnet: Nos conſiderantes, quod plures pænarum gravitas quàm Dei timor arcere ſolet à voluntate peccandi; ac ſummis deſideriis affectantes, ut hoc peſtiferum vitium non ex uſu ſolùm, ſed etiam ex mentibus hominum, ſaltem propter pænarum metum, penitùs evellatur: Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigiis inhærentes, ac etiam omnes & ſingulas excommunicationis, ſuſpenſionis, privationis, & interdicti ſententias, cenſuras, & pænas confirmantes & innovantes. Apoſtolica authori-*

Paulus II. in c. Cùm deteſtabile, de Simonia. In Extravagantibus communibus.

Digitized by Google

thoritate declaramus, quòd omnes illi qui ſimoniacè ordinati fuerint, à ſuorum ſint Ordinum executione ſuſpenſi. Per electiones verò, poſtulationes, confirmationes, proviſiones, ſeu quaſvis alias diſpoſitiones, quas ſimoniaca contigerit labe fieri, & quæ viribus omninò careant; in Eccleſiis, Monaſteriis, Dignitatibus, Perſonatibus, Officiis Eccleſiaſticis, & quibuſvis Beneficiis, aut aliquò eorum cuipiam jus nullatenùs acquiratur, nec inde faciat aliquis fructus ſuos, ſed ad illorum omnium quæ percepit, reſtitutionem ſub animæ ſuæ periculo ſit adſtrictus: Statuentes, quod univerſi qui Simoniam commiſerint, aut, quod illa fiat, mediatores extiterint; ſeu procuraverint, ſententiam excommunicationis incurrant: à qua, niſi à Romano Pontifice pro tempore exiſtente, non poſſint abſolvi, præterquam in mortis articulo conſtituti.

Hæc Pauli ſecundi Conſtitutio confirmata fuit à Pio Papa IV. & à Beato Pio V. Videatur Inſtructio in fine Tomi quinti.

Præterea, ut habetur in recenti Synodo Derthonenſi: *Advertant qui beneficia, ſeu pro ſe vel pro aliis, cum oblatione alicujus penſionis annuæ; aut pro aliis, cum ſpe penſionem annuam, vel aliud quantumvis modicum temporale commodum ab eis conſequendi; vel pro ſe ipſis, principaliter animo & intentione ea poſtmodum in favorem aliorum, etiam quantumvis idoneorum & benemeritorum, cum ſimili penſione aut commodo, aut etiam ſine eo, reſignandi, obtinere procuraverint, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtant, excommunicationem latæ ſententiæ, ſoli Papæ reſervatam, & nullitatem talium proviſionum, & inhabilitatem ad omnia beneficia, &* Synod. Berthonēſis, ann. 1687. de Beneficiis.

pœnam privationis omnium beneficiorum obtentorum, eo ipſo, abſque alia deſuper facienda declaratione, incurrere, ut clarè *diſponitur in Conſtitutione Pauli Papæ 4.* quæ infrà habetur integra, poſt hunc Tractatum.

Quæſt. 8. Tenetur-ne quis reſtituere, quod ſimoniacè accepit? & quo pacto fieri debet hæc reſtitutio?

Reſp. Certum eſt, Simoniam ad reſtitutionem obligare, non ſolùm eum qui ſimoniacè ſuſcepit Beneficium, quod debet Eccleſiæ reſtituere, ſimpliciter & ſine conditione illud abdicando & renunciando, & reſtituere omnes fructus perceptos; verùm etiam eum qui pecuniam aut aliud quidpiam accepit pro collatione Beneficii aut alterius rei ſpiritualis; ut patet ex Decreto Alexandri Papæ tertii, qui Toletano ſcribens Archiepiſcopo, ait: *Regem autem & Principes ſuos ſolicitè monere debes, & diligenter inducere, ut ſi quæ receperint à præfato Epiſcopo, ut ejus electioni præſtarent aſſenſum, Eccleſiæ Exonienſi ſine diminutione reſtituant; cùm ea ſine gravi periculo ſalutis ſuæ retinere non poſſint.*

Alex. III. in append. ad Concil. Lateranéſe, refertur in cap. De hoc, de Simonia.

Idem etiam colligitur ex Epiſtola ſancti Gregorii ad Rotomagenſem Epiſcopum, relata in Canone his verbis: *Si quis dator, vel acceptor, Dei Eccleſias vel Eccleſiaſtica Beneficia, quæ quidam Præbendas vocant, ſub pecuniæ interventu ſuſceperit, ſive dando emerit, ſive accipiendo vendiderit, à Simonis non excluditur perditione... Rationis ergo vigore, cogitur quod injuſtè receperit reſtituere, & quidquid turpis lucris gratia receperat non tenere.*

Can. Si quis dator, q. 3.

Unde Alexander VII. ſequentem propoſitionem damnavit.

22. Propoſitio damnata: *Non eſt contra juſti-*

juſtitiam Beneficia Eccleſiaſtica non conferre gratis; quia collator conferens illa Beneficia Eccleſiaſtica pecunia interveniente, non exigit illam pro collatione Beneficii, ſed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur. Alex. VII. in Decreto adversùs laxas Caſuiſtarũ opiniones, an. 1665.

Quantùm verò ad modum reſtituendi, vidimus ſupra, Alexandrum tertium ordinaſſe, ut reſtitutio fieret Eccleſiæ, cujus occaſione Simonia commiſſa fuit. Et Angelicus Doctor in hac materia ſic loquitur: *Alio modo eſt aliquid illicitè acquiſitum, quia ille quidem qui acquiſivit, retinere non poteſt; nec tamen debetur ei à quo acquiſivit, quia ſcilicet contra juſtitiam accepit, & alter contra juſtitiam dedit: ſicut contingit in Simonia, in qua dans & accipiens, contra juſtitiam legis divinæ agit; unde non debet fieri reſtitutio ei qui dedit, ſed debet in eleemoſynas erogari.* Unde dici poſſe videtur, quòd dum Alexander tertius dixit, reſtitutionem Eccleſiæ fieri debere, noluit tamen excludere pauperes, aut alia pietatis opera; ſed intendit ſolummodò ordinare id quod in hoc particulari caſu fieri volebat, & quod reverà magis conveniens videbatur. S. Tho. 2. 2. q. 32. art. 7. in corp.

Conſtitutio PAULI Papæ IV. Circa obtinenda beneficia.

PAulus Papa IV. motu proprio, &c. Inter cæteras curas, quibus ex Apoſtolatus officio aſſiduè urgemur & premimur, ea continuò animo noſtro fixa fuit, ut beneficia Eccleſiaſtica, præſertim curam habentia, perſonis conferantur idoneis,

quæ vellent & poſſent apud ea perſonaliter reſidere, ſcirentque eis laudabiliter deſervire. Et ad hoc dilectos filios noſtros Bernardinum Sancti Matthæi Tranenſem, & Scipionem S. Potentianæ de Piſſis, ac Joannem Sancti Joannis ad portam Latinam titulorum Reumanum, nuncupatos Presbyteros Cardinales; qui unà cum Venerabili Fratre Franciſco, Epiſcopo Gebennen, Datario noſtro, diſtributioni & proviſioni beneficiorum hujuſmodi præeſſe jam dudum deputavimus. Verùm cum audiamus, eoſdem Cardinales & Datarium, licèt in his eam quam poſſunt majorem ſemper adhibuerint, & in dies adhibeant diligentiam, perſonas, quibus beneficia ipſa conferenda ſunt, ſuper litteratura examinando, de eorum vita & moribus, ac beneficiis per eos obtentis, aliiſque ad præmiſſa facientibus accuratè inquirendo; diverſimodè tamen circumveniri ac falli, & diverſas eis fraudes in præmiſſis fieri: aliquibus ſe alios eſſe ſimulantibus, & tanquam tales ſe in examine ſupponentibus: aliis beneficia pro perſonis ſibi cognitis & id ignorantibus, ut poſtmodùm cum eis beneficia, etiam per Simoniacam pravitatem, contractare, & ſuper eis paciſci poſſint: aliis beneficia, tam pro ſe quàm aliis perſonis, cum oblatione diverſarum penſionum annuarum diverſis perſonis, etiam familiaribus continuis commenſalibus noſtris, aut aliis, quos ipſi Nobis gratos & acceptos eſſe exiſtimant, annuatim perſolvendarum; & ſic Simoniacam hæreſim incurrendo: aliis beneficia hujuſmodi pro diverſis aliis, ſub ſpe penſionem annuam aut aliud commodum temporale ab eis conſequendi: aliis beneficia ipſa pro ſe ipſis, animo & intentione

tione, & interdum pacto expreſsè firmato, de eis poſtmodùm in favorem aliorum, qui aliquando minùs idonei, & non benè meriti exiſtunt, cum ſimili penſione, aut commodo, aut ſine illa, vel illo, reſignandis & dimittendis, maximâ cum inſtantiâ obtinere procurantibus.

Nos præmiſſis fraudibus & dolis, ac hæreſi Simoniacæ, quantùm cum Deo poſſumus, efficaciter occurrere volentes: authoritate Apoſtolicâ tenore præſentium ſtatuimus & ordinamus atque decernimus, quòd de cætero omnes & ſinguli, qui poſt publicationem præſentium in locis infraſcriptis faciendam, occaſione beneficiorum obtinendorum, ſe alios eſſe ſimulaverint, & tanquam tales ſe in examine ſuppoſuerint: aut beneficia pro perſonis id ignorantibus, ſeu pro ſe, vel pro aliis, cum oblatione alicujus penſionis annuæ: aut pro aliis, cum ſpe penſionem annuam aut aliud quantumvis modicum temporale commodum ab eis conſequendi: vel pro ſe ipſis, principaliter animo & intentione, ea poſtmodùm in favorem aliorum, etiam quantumvis idoneorum & benemeritorum, cum ſimili penſione aut commodo, aut etiam ſine eo, reſignandi, obtinere procuraverint; cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtant, etiam ſi Epiſcopali, aut alia majori dignitate Eccleſiaſtica, vel Cardinalatus honore, ſeu mundanâ, etiam Regia, Ducali, aut Marchionali præeminentia præfulgeant: excommunicationis & anathematis, ac maledictionis æternæ ſententiam, à qua, niſi à Nobis, aut à Romano Pontifice pro tempore exiſtente, præterquam in mortis articulo conſtituti, abſolvi nequeant: necnon priva-

tionis omnium & ſingulorum beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum cura & ſine cura, ſæcularium, & quorumvis Ordinum regularium, per eos in titulum vel commendam, aut aliàs quomodolibet obtentorum, & inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda, pœnam eo ipſo, abſque alia deſuper faciendâ declaratione incurrant; ita ut, conſtito ſolùm ſummariè & extrajudicialiter, quòd ipſi contra tenorem præſentium aliquid fecerint, per Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generalem Auditorem, ſeu Viceauditorem, vel ejus locum tenentem, pro talibus, & ut tales publicari poſſint.

Et nihilominùs, ſicut præfertur obtentæ proviſiones & commendæ, aliæque diſpoſitiones, nullæ ſint, irritæ, & inanes, nullumque alicui jus in ipſis beneficiis, vel ad illa tribuant; nec aliquis earum vigore fructus ſuos faciat, ſed ad eorum reſtitutionem teneantur: poſſintque beneficia, tam ſic impetrata, quàm per eos antea obtenta, tanquam modo præmiſſo vacantia, à Nobis & Romano Pontifice pro tempore exiſtente, dumtaxat liberè impetrari. Volumuſque, ſtatutum, ordinationem, & decretum noſtra hujuſmodi, etiam quoad monaſteria monialium, & alia beneficia per moniales aut alias mulieres obtineri ſolita, locum habere.

Non obſtantibus, &c. 27. Novembris. 1557.

Idea

Idea generalis Juris Canonici, & Civilis: ac modus citandi, & inveniendi locos in utroque Jure citatos.

CUm reſolutiones caſuum conſcientiæ quæ in toto hoc opere continentur, Juris utriuſque authoritate ſæpiſſimè comprobentur: operæ pretium fore putavi, generalem utriuſque Juris ideam tradere, & modum citandi oſtendere, ut qui hoc opus legent Eccleſiaſtici, locos paſſim citatos faciliùs reperire poſſint.

Jus Romanum quod in ſcholis explicatur, & in foro uſurpatur, & authoritatem habet, vel Canonicum eſt, vel Civile.

De Jure Canonico.

Jus Canonicum, quod compoſitum fuit & collectum eo ordine, quo nunc conſpicitur, longo poſt Jus Civile tempore, & quaſi ad inſtar illius, definitur à Lancelloto in ſuis Juris Canonici Inſtitutionibus, *Jus quod Civium*, ſeu Chriſtianorum, *actiones ad finem æternæ beatitudinis dirigit.* Inſtit. Jur. Canonic. tit. 1. §. Eſt igitur.

Univerſum autem Jus Canonicum, quod Doctores vocant aliquando Jus Divinum, aliquando Eccleſiaſticum, aliquando Pontificium, vocatur Jus regulare; quia Canon Græcè idem eſt, ac regula apud Latinos. Et hoc nomen Juri Canonico ideò tributum eſt, quòd præſertim conſtet ex regulis, quas antiqui Patres tradiderunt ad morum directionem: Dicimus autem Patres, & non ſummi Pontifices, ut

ut unâ voce comprehendantur non ſolùm ſtatuta ſummorum Pontificum, verùm etiam Decreta Conciliorum, & ſententiæ ſanctorum Patrum; ex quibus omnibus Jus Canonicum conſtat.

Hoc autem Jus Eccleſiaſticum, non ſimul & ſtatim compoſitum fuit, ſed paulatim ex multis Decretis ac Conſtitutionibus diverſis temporibus factis, & à variis Doctoribus, tum Græcis, tum Latinis collectis, uſque ad Gratianum Cluſii in Hetruria natum, Monachum Ordinis ſancti Benedicti, qui Priorum Collectorum labore ac doctrina adjutus, compoſuit, ac Bononiæ edidit circa annum 1151. celeberrimum Librum, quod vulgò *Decretum Gratiani* vocatur, ac Concordia diſcordantium Canonum inſcribitur; quia non modò collegit Canones & Decreta ſummorum Pontificum & Conciliorum; ſed inſuper ea voluit inter ſe conciliare iis in locis, in quibus videbantur inter ſe contraria: & oſtendere, ea ab eodem Spiritu ſancto fuiſſe inſpirata, eademque intentione collecta, ut Chriſtianos omnes ad Deum ducerent, juxta celebre Concilii Aquiſgranenſis effatum his verbis expreſſum: *Sacri Canones toto Orbe venerandi, & ſancto Spiritu inſpirante digeſti; imò calamum ſanctorum Patrum, qui eos de ordine & ſtatu ſanctæ Dei Eccleſiæ conſcripſerunt, regente.*

Concilio Aquiſgr. ann. 836. cap. 25.

Hoc opus tres in partes dividitur. Prima continet Juris principia & partes, ac varias Juris ſpecies, nec non perſonarum Eccleſiaſticarum peculiaria jura: Unam autem ſupra centum Diſtinctiones continet, & in ſingulis Diſtinctionibus plures Canones.

Secunda pars rerum quæ in judicium cadunt, materiam proponit, & triginta ſex Cau-

Cauſas continet; trigeſima autem tertia Cauſa habet tractatum de Pœnitentia, qui in ſeptem Diſtinctiones, ſeu Capita, dividitur.

Tertia demùm pars tractat de Juribus, cæremoniis, Ordinatione, & conſecratione rerum omnium ſpiritualium & Eccleſiaſticarum: & quinque Diſtinctiones continet, quæ ut poſſent ſecerni ab aliis Diſtinctionibus primæ & ſecundæ Partis, inſcribuntur, De Conſecratione.

Viginti primæ Diſtinctiones primæ partis Decreti, agunt de Jure in genere & in ſpecie; ac primò quidem de Jure Divino & humano: ſecundò de Jure naturali & poſitivo: deinde de Jure ſcripto & non ſcripto: ac demùm de Jure Civili & Canonico ſeu Eccleſiaſtico, & de præcipuis partibus, quibus Jus Eccleſiaſticum conſtat; ſcilicet de Canonibus Conciliorum, de quibus agitur in Diſtinctionibus 15. 16. 17. & 18. In 19. Diſtinctione tractatur de Decretis ſummorum Pontificum: Et in 20. de Sententiis ſanctorum Eccleſiæ Patrum.

Vigeſima prima Diſtinctio agit de diverſis Ordinibus & gradibus qui ſunt in Clero 22. de authoritate Eccleſiæ Romanæ, deque dignitate & prærogativis aliarum Eccleſiarum Patriarchalium.

23. & 24. agunt de Ordinatione Clericorum & de examine prævio.

Diſtinctiones ſequentes uſque ad quinquageſimam, notant vitia declinanda à Clericis, & virtutes quibus ornari debent. Diſtinctio autem 50. loquitur de Epiſcoporum, Sacerdotum, & Clericorum lapſu; & eorum pœnitentiâ vel impœnitentiâ.

Diſtinctiones ſequentes indicant impedimenta Canonica Ordinationis, variaſque irre-

irregularitates. Agitur de forma electionis, & de Conſecrationibus Epiſcoporum in Diſtinctione 62. & ſeq.

A Diſtinctione verò 68. uſque ad 80. agitur de variis conditionibus in Ordinatione requiſitis, utpotè quòd fiat à proprio Epiſcopo, aut cum ejus licentia; quòd fiat tẽporibus ac locis à ſacris Canonibus præſcriptis; ut ſerventur interſtitia, & ut Ordinandus legitimum habeat titulum & ſufficientem.

In Diſtinctione 81. & ſequentibus agitur ſigillatim de præcipuis virtutibus Clericorum, & vitiis à quibus immunes eſſe debent: ac de eorum obligationibus erga Superiores, æquales, aut inferiores ejuſdem ſtatus, & demùm erga Laicos. Diſtinctio autem 96. modum imponit authoritati Principum in rebus ſpiritualibus & Eccleſiaſticis.

Denique quinque poſtremæ Diſtinctiones varia proponunt, quæ præcipuè pertinent ad poteſtatem Primatuum & Archiepiſcoporum.

2. Pars Decreti Gratiani agit præcipuè de Simonia; de forma obſervanda in Judiciis, præcipuè criminalibus: de peccatis quæ committuntur à Clericis in uſurpatione Beneficiorum: de Juribus Epiſcoporum: de Monachis eorumque erroribus ac vitiis: de frequentioribus Laicorum peccatis: de Matrimonio, & de Pœnitentiâ.

Verùm ut pleniùs diſtinctiùſque intelligantur ea quæ in hac Decreti parte continentur, quæ Clericis convenit ſemper eſſe præſentia, ut ad ea, datâ qualibet occaſione, recurrere poſſint, quod utiliſſimum eſt in omnibus ſtudiis ſeu exercitationibus Eccleſiaſticis: juvabit hìc ſpeciatim obſervare quòd,

1. Cau-

1. Cauſa complectitur ſeptem quæſtiones de Simonia.

2. Agit de Appellationibus & Accuſationibus.

3. De Reſtitutionibus in integrum, quæ illis conceduntur, qui Juribus ſuis injuſtè fuerunt ſpoliati: deque dilationibus, & judiciis Epiſcoporum.

4. De probationibus per teſtes.

5. De pœna & ſupplicio calumniantium in Judicio, & ſcribentium libellos famoſos.

6. De iis qui non ſunt admittendi ad accuſandum, & de formis ſervandis, cùm judicatur Epiſcopus.

7 Quòd dari nequeat ſucceſſor Epiſcopo viventi, niſi abdicet Epiſcopatum, aut deponatur; dari autem poſſe Coadjutorem in aliquibus caſibus.

8. Quòd Epiſcopus non poſſit ſuum ſucceſſorem eligere.

9. De poteſtate Epiſcoporum in ſuis Diœceſibus, & de eorum excommunicatione.

10. De Jure Epiſcopi in bona Eccleſiæ, & in omnes Eccleſiaſticos.

11. De Judicibus Eccleſiaſticis, ac cenſuris contra eos latis, qui Juriſdictionem Eccleſiaſticam uſurpant.

12. De bonis Eccleſiaſticis & Patrimonialibus, ac de modo quo Clerici tam in vita quàm in morte de hujuſmodi bonis diſponere poſſunt.

13. De funeribus, & Decimis.

14. De Uſuris.

15. De culpis per ignorantiam & phreneſim commiſſis, ac de obſervandis in Judiciis Eccleſiaſticis.

16. De Monachis, de Decimis, de Jure Patronatus, & de Præſcriptione.

17. De votorum obligatione.
18. De Abbatum electione.
19. An Clerici poſſint Religionem ingredi, & quomodo?
20. De obligatione indiſpenſabili Religioſorum.
21. Quòd Clerici eodem tempore duas Eccleſias adminiſtrare non valeant: Quòd non poſſint recedere à Diœceſi ſine licentia proprii Epiſcopi: Quòd non debeant implicari ſæcularibus negotiis; veſtes ſumptuoſas ferre, aut ad tribunalia Laica recurrere.
22. De Juramento.
23. De Homicidio & bello.
24. De Hæreticis.
25. De Privilegiis.
26. De Sortilegiis & maleficiis.
27. De impedimento Matrimonii ratione voti, & quòd Matrimonium ſit indiſſolubile.
28. De Matrimonio infidelium.
29. De Matrimonio ſervorum, & impedimento erroris.
30. An uxor poſſit reddere debitum marito, qui ſuum filium baptizavit?
31. De Adulterio, & de libero conſenſu ad Matrimonium neceſſario.
32. De inceſtibus, & aliis commerciis illicitis.
33. De impedimentis ex impotentia, aut crimine ortis. Et de Pœnitentia in ſeptem Diſtinctiones diſtributa.
34. An mulier Matrimonio juncta, & non certa de morte mariti, poſſit alteri nubere?
35. De impedimento conſanguinitatis & affinitatis.
36. De Baptiſmo.

Denique 3. Pars Decreti Gratiani, quæ inſcri-

Digitized by Google

inſcribitur *De Conſecratione*, continet quinque Diſtinctiones.

In 1. agitur de Conſecrationibus Eccleſiarum, & vaſorum ſacrorum, & celebratione Miſſæ.

In 2. De ſanctiſſimo Altaris Sacramento.

3. De feſtis per totum annum celebrandis.

4. De Baptiſmo.

5. De Sacramento Confirmationis, & de Jejunio.

Secundum Volumen Juris Canonici continet Decretales Gregorii Papæ noni. Cùm enim Gratianus plures ſummorum Pontificum & Conciliorum Conſtitutiones omiſiſſet, & publicato ejus opere, aliæ editæ fuiſſent: variæ compoſitæ fuerunt dictarum Conſtitutionum compilationes, ſeu Collectiones; & jam quinque extabant, cùm Gregorius nonus novam collectionem operâ S. Raymundi de Pennafort, Ordinis Prædicatorum, Capellani & Pœnitentiarii ſui factam, publicandam curavit, & Apoſtolicâ authoritate ſolemniter confirmavit anno 1230.

Hoc autem Volumen præcipuè continet Epiſtolas, quas varii ſummi Pontifices diverſis ſcripſere temporibus ad decidendas difficultates ſibi propoſitas ab Epiſcopis totius Orbis Chriſtiani, & ad dirimendas controverſias quæ circa fidem, mores, aut diſciplinam Eccleſiaſticam inſurgebant; & hâc de cauſâ Epiſtolæ vocantur *Decretales* ſeu decernentes & decidentes, quid ſentiendum aut agendum in tali & tali caſu.

Reperiuntur etiam in eodem volumine aliquot Conſtitutiones & Canones Concilio-

17. De votorum obligatione.
18. De Abbatum electione.
19. An Clerici poſſint Religionem ingredi, & quomodo?
20. De obligatione indiſpenſabili Religioſorum.
21. Quòd Clerici eodem tempore duas Eccleſias adminiſtrare non valeant: Quòd non poſſint recedere à Diœceſi ſine licentia proprii Epiſcopi: Quòd non debeant implicari ſæcularibus negotiis; veſtes ſumptuoſas ferre, aut ad tribunalia Laica recurrere.
22. De Juramento.
23. De Homicidio & bello.
24. De Hæreticis.
25. De Privilegiis.
26. De Sortilegiis & maleficiis.
27. De impedimento Matrimonii ratione voti, & quòd Matrimonium ſit indiſſolubile.
28. De Matrimonio infidelium.
29. De Matrimonio ſervorum, & impedimento erroris.
30. An uxor poſſit reddere debitum marito, qui ſuum filium baptizavit?
31. De Adulterio, & de libero conſenſu ad Matrimonium neceſſario.
32. De inceſtibus, & aliis commerciis illicitis.
33. De impedimentis ex impotentia, aut crimine ortis. Et de Pœnitentia in ſeptem Diſtinctiones diſtributa.
34. An mulier Matrimonio juncta, & non certa de morte mariti, poſſit alteri nubere?
35. De impedimento conſanguinitatis & affinitatis.
36. De Baptiſmo.

Deniquè 3. Pars Decreti Gratiani, quæ inſcri-

inſcribitur *De Conſecratione*, continet quinque Diſtinctiones.

In 1. agitur de Conſecrationibus Eccleſiarum, & vaſorum ſacrorum, & celebratione Miſſæ.

In 2. De ſanctiſſimo Altaris Sacramento.

3. De feſtis per totum annum celebrandis.

4. De Baptiſmo.

5. De Sacramento Confirmationis, & de Jejunio.

Secundum Volumen Juris Canonici continet Decretales Gregorii Papæ noni. Cùm enim Gratianus plures ſummorum Pontificum & Conciliorum Conſtitutiones omiſiſſet, & publicato ejus opere, aliæ editæ fuiſſent: variæ compoſitæ fuerunt dictarum Conſtitutionum compilationes, ſeu Collectiones; & jam quinque extabant, cùm Gregorius nonus novam collectionem operâ S. Raymundi de Pennafort, Ordinis Prædicatorum, Capellani & Pœnitentiarii ſui factam, publicandam curavit, & Apoſtolicâ authoritate ſolemniter confirmavit anno 1230.

Hoc autem Volumen præcipuè continet Epiſtolas, quas varii ſummi Pontifices diverſis ſcripſere temporibus ad decidendas difficultates ſibi propoſitas ab Epiſcopis totius Orbis Chriſtiani, & ad dirimendas controverſias quæ circa fidem, mores, aut diſciplinam Eccleſiaſticam inſurgebant; & hâc de causâ Epiſtolæ vocantur *Decretales* ſeu decernentes & decidentes, quid ſentiendum aut agendum in tali & tali caſu.

Reperiuntur etiam in eodem volumine aliquot Conſtitutiones & Canones Concilio-

liorum, imò quædam quoque ſanctorum Patrum ſententiæ, juxta varia quæ ibi tractantur argumenta.

Hæc autem Collectio, ſeu compilatio Gregoriana, dividitur in Libros quinque, quorum primus, poſtquam egit de Principiis Juris Canonici & de diverſis illius ſpeciebus, tractat de ordine, gradu, & Juriſdictione eorum qui poſſident aliquam Dignitatem aut Officium in Eccleſia ſeu Capitulis, quique præſidere debent in Judiciis Eccleſiaſticis. Agitur etiam de iis omnibus, quæ ad præambula & initia litium pertinent: cujuſmodi ſunt pacta, tranſactiones, petitiones, reſtitutiones, arbitria, &c.

In 2. Libro agitur de ordine ſervando in litibus, ſeu proceſſibus, ac de progreſſu & fine Judiciorum omnium tam Civilium quàm criminalium.

In 3. Libro de Vita & moribus Clericorum diſſeritur, & de actibus communibus tam Clericis quàm Laicis: cujuſmodi ſunt contractus & teſtamenta: de bonis Eccleſiaſticis, de Præbendis, & de his quæ pertinent ad ſtatum Monachalem.

In 4. agitur de Matrimonio.

In 5. demùm Libro agitur de criminibus, & de pœnis quæ reis imponi debent, ac de Cenſuris Eccleſiaſticis. Sunt etiam in eodem Libro duo tituli, *De Verborum ſignificatione*, & *de Regulis Iuris*, & cùm hoc verbo: *In antiquis*, citantur, ut diſtingui poſſint à titulo de Regulis Juris in 6. Hæc autem omnia exprimuntur hoc verſu:

Iudex, Iudicium, Clerus, Sponſalia, Crimen.

Et unumquodque verbum dicti verſiculi denotat id quod continetur in uno ex Libris Decretalium Gregorii IX.

Edito

Edito hoc Volumine Conſtitutionum ſummorum Pontificum, ſuccedentes Pontifices novas Conſtitutiones ediderunt, quibus, occaſione datâ, prout res exigere videbantur, augebant, corrigebant, aut explicabant id quod dictum fuerat in Conſtitutionibus Gregorianis.

Quæ quidem omnia uno Volumine comprehenſa ſunt à Bonifacio VIII. anno 1298. illudque volumen vocatur Liber ſextus Decretalium, & citari ſolet ſub hoc nomine in *6.* aut Libro *6.* Hic autem Liber vocatur Liber *6.* Decretalium, quia additus fuit quinque Libris Gregorii noni. Ipſe tamen dividitur etiam in quinque Libros ſicut & Decretales Gregorii, & in his quinque Libris idem obſervatur ordo circa materiam.

In hoc ipſo Volumine reperiuntur Clementinæ, ſeu Decretales Clementis Papæ quinti, quæ quidem inchoatæ ſunt in Concilio Generali Viennenſi in Gallia an. 1311. & deinde finitæ & publicatæ fuerunt à Joanne 22. illius ſucceſſore anno 1317. in quibus Decretalibus idem prorsùs ordo ſervatur, qui in Gregorianis Collectionibus habetur.

Deinde plures ſummi Pontifices novas ediderunt Conſtitutiones, quæ inſertæ ſunt Libris Extravagantium; quæ ſic vocantur, non quaſi non ſint ex corpore Juris Canonici; ſed quia nec continentur in Decreto Gratiani, nec in Decretalibus Gregorii IX. aut Bonifacii VIII. aut Clementis V. In iis ſervatur ordo Decretalium, & de eiſdem agitur materiis, cum eadem diviſione Librorum quinque; ſed nullus extat Liber 4. quia non agitur in illis de Matrimonio.

Sciēdum autem, Extravagantes duplicis

eſſe generis; nam aliæ vocantur communes, aliæ verò particulares.

Extravagantes communes illæ ſunt, quæ non unum ſolùm habent authorem, ſed compoſitæ fuerunt à pluribus Pontificibus, qui Eccleſiæ præfuerunt uſque ad annum 1483. Extravagantes particulares eæ ſunt, quæ unum ſolùm habent authorem, cujuſmodi ſunt illæ quæ à Joanne 22. editæ fuerunt Avenione.

Extant prætereà Inſtitutiones Juris Canonici, diviſæ in Libros quatuor ad inſtar Inſtitutionum Juris Civilis: quæque compoſitæ ſunt à Joanne Paulo Lancellotto, Juris conſulto Peruſino. Verùm licèt dedicatæ ſint ſummo Pontifici, & earum Author aſſerat, ſe illud opus juſſu ſummi Pontificis ſuſcepiſſe, illudque examinatum & approbatum fuiſſe à Commiſſariis ad hunc finem ab Apoſtolica Sede deputatis; nihilominùs cùm ſolemniter approbatæ non fuerint, fatendum eſt, eas vim legis non habere, nec propriè loquendo eſſe de corpore Juris Canonici. Magnam tamen habent authoritatem, licèt privatam; quia ſcilicet ſummâ cum diligentia collectę fuerunt ex Conſtitutionibus Conciliorum, & Epiſtolis Decretalibus ſummorum Pontificum ab eruditiſſimo Juriſconſulto, cujus opus eò eſt utilius, quò fidele eſt compendium totius Juris Canonici.

Quamquam autem totum corpus Juris Canonici tribus ut plurimùm Voluminibus contineatur, dum Gloſſæ, & variæ notæ à pluribus Canoniſtis elaboratæ adſunt; nihilominùs totum opus uno ſæpè Volumine comprehenditur; aut certè duobus Tomis in 4. quando Gloſſæ, quæ non ſunt adeò neceſſariæ, non adſunt: Hoc

certè

certè opus omnes Eccleſiaſtici apud ſe habere & ſæpiùs legere deberent; quia fons eſt copioſus, unde ſummâ cum ſecuritate, & ſine multo labore hauriri poteſt doctrina tum ad propriam, tum ad aliorum ſalutem neceſſaria. Sed in primis optandum foret, ut ii qui animas dirigendas ſuſcipiunt, huic ſtudio ſedulò incumberent, eaſque veritates quæ in his Libris reperiuntur, fideliter haurirent; inſtruunt enim & illuminant, ſimulque inflammant & meliores reddunt eos qui illas attentè & cum ſumma quæ illis debetur reverentiâ legunt. Videant quæſo modum & rationem quas ſummi Pontifices, Concilia, & ſancti Patres ac Eccleſiæ Doctores ſervarunt in conſcientiæ caſibus decidendis, quæ illis ſubinde proponebantur: hæc tam ſancta ſalubriaque exempla imitentur, & iiſdem quibus & ipſi uſi ſunt, principiis uti non pigeat.

Supereſt, ut oſtendamus, quo pacto citentur Libri Juris Canonici, & quâ etiam ratione citationes reperiri poſſint: quod quidem valdè utile eſt in praxi, præſertim Juris Canonici candidatis.

Quod ut faciliori methodo fiat, ſciendum eſt, tria eſſe Juris Canonici volumina, quorum primum eſt *Decretum Gratiani*, quod in tres partes diſtribuitur: prima pars unam ſupra centum Diſtinctiones continet, & citatur hoc modo: Canone, aut Capite *Eccleſiæ*, Diſtinctione 97. quod ſic breviùs ſcribitur: Can. *Eccleſiæ*. diſt. 97.

In 2. parte, quæ triginta ſex Cauſas complectitur, ſic citatur: Can. *Si Fœneraveris*. 14. qu. 3. Hoc eſt in quæſtione tertia Cauſæ decimæ-quartæ, & Canone qui incipit ab his verbis: *Si Fœneraveris*. Tractatus autem de Pœnitentia, qui reperitur in

tri-

trigeſimâ-tertia Cauſâ, ita citatur: Can. *Novit*. De Pœnitentia. diſt. 1.

In tertia parte Decreti, quæ quinque continet Diſtinctiones, hunc in modum citatur: Can. *Non oportet*. De Conſecrat. diſt. 5.

2. Volumen Juris Canonici complectitur quinque Libros Decretalium Gregorii noni, ex eoque citationes ita fiunt: Cap. *Tua nos*. De Simonia. Dicitur quandoque: *Apud Gregorium*: aut: *Extra, de Simonia*; Particula autem *Extra*, denotat, materiam citatam reperiri in Decretalibus Gregorii noni; quia Decretales ſunt extra Decretum Gratiani, quod eſt antiquum Volumen Juris Canonici.

3. Volumen Juris Canonici continet Decretales Bonifacii VIII. & vocatur: Liber 6. Decretalium; quia ſcilicet additus fuit quinque Libris Gregorii IX. Et ſic citatur: Cap. *Quamvis*. De Procurator. in 6. ſeu apud Bonifacium. Idem Volumen continet etiam Clementinas, quæ hunc in modum citantur: Clementinâ *Per litteras*. De Præbendis & Dignitatibus, aut Cap. *Per litteras*. De Præbendis & Dignitatibus, in Clementinis.

Sunt etiam in eodem Volumine Extravagantes communes, & quæ Joanni 22. attribuuntur. Priores ita citantur: Cap. *Vt Prælatorum*. De Majoritate & obedientia, in Extravag. communibus. Aut ſimpliciter: *In Extravagantibus*.

Aliæ autem Extravagantes ſic citantur: Cap. *Antiquæ*. De voto & voti redemptione. In Extravag. Joan. 22. Aliquando nullus apponitur titulus, ſed tantùm dicitur: Cap. *Antiquæ*. In Extravag. Joan. 22.

De

Digitized by Google

De Iure Civili.

EXpoſitâ breviter Juris Canonici materiâ, agendum eſt etiam breviter de Jure Civili, eodem ordine eademque methodo. Obſervandus eſt in primis ordo compoſitionis Juris Civilis, qui ſatis patet ex Procemio Digeſtorum, & ex lege 2. *De veteri jure enucleando*, ut ex Inſtitutionibus Juſtiniani Imperatoris, in principio.

Imperator Juſtinianus, cùm fines Imperii armorum vi propagaſſet, leges elucidandas credidit, ut pacificè gubernari poſſet; & quia tunc infinitis propemodùm Voluminibus continebantur; primò ex tribus Codicibus, qui tunc temporis extabant, nimirùm Hermogeniano, Gregoriano, & Theodoſiano, unum compoſuit operâ & ſtudio Triboniani & aliorum, quem ſuo nomine Juſtinianeum appellavit; & hic Codex non extat. Deinde uno Volumine in quinquaginta libros diviſo, leges omnes antiquas complexus eſt; quod Digeſtum vocatur, ſeu Pandectæ; quia in eo omnes continentur leges rectè & ordine facillimo digeſtæ.

Tum quoddam Juris epitome componendum curavit in quatuor Libros diviſum; & vocatur Inſtituta ſeu Inſtitutiones Juris Civilis, ut facilis traderetur methodus tironibus huic ſcientiæ incumbere volentibus.

Poſtea antiquum Codicem multùm emendavit, eumque ſic correctum publicavit, detractis quibuſdam Conſtitutionibus, & novis adjectis: & hic Codex nunc

extat, & inter Libros Juris Civilis locum habet.

Additæ fuerunt novæ Conſtitutiones tum Juſtiniani, tum aliorum Imperatorum, quæ dicuntur *Authenticæ*; quæque abrogant, derogant, aut ſupplent, quod antiquis legibus deeſſe videbatur.

Demùm Jus Civile continet Conſtitutiones feudales, quæ ad Feuda pertinent decimo circiter Eccleſiæ ſæculo introducta.

Expoſito breviter ordine, quo Libri Juris Civilis editi fuere, ſupereſt, ut exponamus, quâ ratione citari ſoleant.

Libri Digeſtorum, qui in tria ut plurimùm Volumina dividuntur, *Vetus* ſcilicet, *Infortiatum*, & *Novum*, citantur paſſim hoc modo: Lege, *Libertas*. Digeſtis. De ſtatu hominis. Quod ſic breviùs ſcribitur: Lege *Libertas*, ff. De Statu homin. vel: L. *Libertas*. De Statu homin. Non aſſignando, quænam ſit Lex, nec locum ubi reperiri poteſt. Nam quoties non notatur Liber in quo eſt Lex citata, ſignum eſt, illam eſſe in Digeſtis. Niſi fortè ageretur tunc de materia aliqua Codicis aut Inſtitutionum; nam tunc ita citaretur: L. *Frater*, infra. De Legitimis tutorib. Hæc vox *infra*, indicat, legem citatam in Libro de quo agitur reperiri, hoc eſt in Codice, ſi de Codice agatur, in Inſtitutionibus aut Digeſtis, ſi de illis agatur. Quod etiam obſervari debet de particula *ſupra*.

In Codice hoc modo citatur: L. *Si quis actor*. Codice, De plus petitionibus. Et breviùs ſcribitur: L. *Si quis actor*. Cod. vel C. de plus petit.

Sunt prætereà Novellæ ſeu Authenticæ, quæ in hunc modum citantur: Cap. *Ex his autem*, §. *Si autem plurimi*. *In Authentica*.

Digitized by Google

ta. De hæredibus ab inteſtato venientibus. Hic modus citandi indicat, materiam citatam in Authenticis ſeù Novellis reperiri. Poteſt etiam & hoc modo citari: Cap. *Ex his autem. Novella* 118. Poſſet inſuper addi Collatio, dicendo: *Collatione* 9. id eſt Libro nono.

Extant etiam Authenticæ, quæ inſeruntur titulis Codicis, quæ ita citantur. Auth. *Matri & Aviæ.* C. *quando mulier tutelæ officio fungi poſſit.* Et tunc recurrendum eſt ad titulum Codicis, in quo Authentica reperietur.

Denique quando citatur Paragraphus §. non citatâ lege, materia citata reperitur in Inſtitutionibus, quæ ſemper per Paragraphos citantur. Exempli gratiâ. §. *Ius autem Civile. De Iure naturali Gentium, & Civili.* Aut: §. 1. *Inſtit. De Iure naturali, &c.*

DIGESTORUM
SEU
PANDECTARUM
LIB. L. TIT. ULT.
De diverſis Regulis Juris antiqui.

---

1. *Paulus libro ſexto-decimo ad Plautium.*

REGULA eſt: quæ rem, quæ eſt, breviter enarrat. Non ut ex regula jus ſumatur: ſed ex jure quod eſt regula fiat. Per regulam igitur brevis rerum enarratio traditur; &, ut ait Sabinus, quaſi cauſæ conjectio eſt. Quæ ſimul cum in aliquo vitiata eſt, perdit officium ſuum.

2. *Ulpianus libro primo ad Sabinum.*

Fœminæ ab omnibus officiis civilibus publicis remotæ ſunt: & ideò nec judices eſſe poſſunt, nec magiſtratum gerere, nec poſtulare, nec pro alio intervenire, nec procuratores exiſtere. Item impubes ab omnibus officiis civilibus debet abſtinere.

3. *Idem libro tertio ad Sabinum.*

Ejus eſt non nolle, qui poteſt & velle.

Digitized by Google

4. *Idem libro ſexto ad Sabinum.*

Velle non creditur, qui obſequitur imperio patris, vel domini.

5. *Paulus libro ſecundo ad Sabinum.*

In negotiis contrahendis alia cauſa habita eſt furioſorum, alia eorum qui fari poſſunt, quamvis actum rei non intelligerent. Nam furioſus nullum negotium contrahere poteſt, pupillus omnia tutore auctore agere poteſt.

6. *Vlpianus libro ſeptimo ad Sabinum.*

Non vult heres eſſe, qui ad alium transferre voluit hereditatem.

7. *Pomponius libro tertio ad Sabinum.*

Jus noſtrum non patitur, eundem in paginis & teſtato & inteſtato deceſſiſſe, earumque rerum naturaliter inter ſe pugna eſt, teſtatus, & inteſtatus.

8. *Idem libro quarto ad Sabinum.*

Jura ſanguinis, nullo Jure Civili dirimi poſſunt.

9. *Vlpianus libro quinto-decimo ad Sabinum.*

Semper in obſcuris, quod minimum eſt ſequimur.

10. *Paulus libro tertio ad Sabinum.*

Secundùm naturam eſt, commoda cujuſque rei eum ſequi, quem ſequantur incommoda.

11. *Pomponius libro quinto ad Sabinum.*

Id quod noſtrum eſt, ſine facto noſtro ad alium transferri non poteſt.

12. *Paulus libro tertio ad Sabinum.*

In teſtamentis pleniùs voluntates teſtantium interpretantur.

13. *Vlpianus libro nono-decimo ad Sabinum.*

Non videtur cepiſſe, qui per exceptionem à petitione removetur.

14. *Pomponius libro quinto ad Sabinum.*

In omnibus obligationibus, in quibus dies non ponitur, præſenti die debetur.

15. *Paulus libro quarto ad Sabinum.*

Is qui actionem habet ad rem recuperandam, ipſam rem habere videtur.

16. *Vlpianus libro viceſimo primo ad Sabinum.*

Imaginaria venditio non eſt pretio accedente.

17. *Idem libro viceſimo-tertio ad Sabinum.*

Cùm tempus in teſtamento adjicitur, credendum eſt pro hærede adjectum, niſi alia mens fuerit teſtatoris: ſicuti in ſtipulationibus promiſſoris gratià tempus adjicitur.

18. *Pomponius libro ſexto ad Sabinum.*

Quæ legata mortuis nobis ad hæredem noſtrum tranſeunt, eorum commodum per nos his, quorum in poteſtate ſumus, eodem caſu adquirimus: aliter atque quod ſtipulati ſumus. Nam & ſub conditione ſtipulantes, omnimodo eis adquirimus, etiam ſi liberatis nobis poteſtate domini, conditio exiſtat.

19. *Paulus.*

Si filiusfamilias ſub conditione ſtipulatus, emancipatus fuerit, deinde extiterit conditio: patri actio competit, quia in ſtipulationibus id tempus ſpectatur, quo contrahimus.

19. *Vlpianus libro viceſimo-quarto ad Sabinum.*

Qui cum alio contrahit, vel eſt, vel debet eſſe non ignarus conditionis ejus. Hæredi autem hoc imputari non poteſt cùm non ſponte cum legatariis contrahit. Non ſolet exceptio doli nocere his, quibus voluntas teſtatoris non refragatur.

20. *Pom-*

Digitized by Google

20. *Pomponius libro ſeptimo ad Sabinum*.

Quoties dubia interpretatio libertatis eſt, ſecundùm libertatem reſpondendum erit.

21. *Vlpianus libro viceſimo-ſeptimo ad Sabinum*.

Non debet, cui plus licet, quod minus eſt non licere.

22. *Idem libro viceſimo-octavo ad Sabinum*.

In perſonam ſervilem nulla cadit obligatio: generaliter probandum eſt, ubicumque in bonæ fidei judiciis confertur in arbitrium domini vel procuratoris ejus conditio, pro boni viri arbitrio hoc habendum eſſe.

23. *Idem libro viceſimo-nono ad Sabinum*.

Contractus quidam dolum malum dumtaxat recipiunt: quidam & dolum, & culpam. Dolum tantùm, depoſitum, & precarium: Dolum & culpam, mandatum, & commodatum, venditum, pignori acceptum, locatum: item dotis datio, tutelæ, negotia geſta. In his quidem & diligentia requiritur. Societas, & rerum communio, & dolum, & culpam recipit. Sed hæc ita niſi ſi quid nominatim convenit, vel plus minus in ſingulis contractibus. Nam hoc ſervabitur, quod initio convenit. Legem enim contractus dedit excepto eo, quod Celſus putat non valere ſi convenerit, ne dolus præſtetur: hoc enim bonæ fidei judicio contrarium eſt, & ita utimur. Animalium verò caſus, mortes, quæque ſine culpa accidunt, fugæ ſervorum, qui cuſtodiri non ſolent, rapinæ, tumultus, incendia, aquarum magnitudines, impetus prædonum, à nullo præſtantur.

24. Paulus libro quinto ad Sabinum.

Quatenus cujus interſit, in facto, non in jure conſiſtit.

25. Pomponius libro undecimo ad Sabinum.

Plus cautionis in re eſt, quàm in perſona.

26. Vlpianus libro trigeſimo ad Sabinum.

Qui poteſt invitis alienare, multò magis & ignorantibus, & abſentibus poteſt.

27. Pomponius libro ſexto-decimo ad Sabinum.

Nec ex prætorio, nec ex ſolemni, ſeu Civili jure, privatorum conventione quidquam immutandum eſt, quamvis obligationum cauſæ pactione poſſunt immutari, & ipſo jure, & per pacti conventi exceptionem. Quia actionum modus vel lege, vel per Prætorem introductus, privatorum pactionibus non infirmatur, niſi tunc cũ inchoatur actio, inter eos cõvenit.

28. Vlpianus libro trigeſimo-ſexto ad Sabinum.

Divus Pius reſcripſit, eos qui ex liberalitate conveniuntur, in id quod facere poſſunt, condemnandos.

29. Paulus libro octavo ad Sabinum.

Quod initio vitioſum eſt, non poteſt tractu temporis convaleſcere.

30. Vlpianus libro trigeſimo-ſexto ad Sabinum.

Nuptias non concubitus, ſed conſenſus facit.

31. Idem libro quadrageſimo-ſecundo ad Sabinum.

Verum eſt, neque pacta, neque ſtipulationes factum poſſe tollere. Quod enim impoſſibile eſt, neque pacto neque ſtipulatione poteſt comprehendi, ut utilem actio-

Digitized by Google

actionem aut factum efficere poſſit.

32. *Idem libro quadrageſimo tertio ad Sabinum.*

Quod attinet ad jus Civile, ſervi pro nullis habentur: non tamen & jure naturali; quia quod ad jus naturale attinet, omnes homines æquales ſunt.

33. *Pomponius libro viceſimo-ſecundo ad Sabinum.*

In eo quod vel is qui petit, vel is à quo petitur, lucrifacturus eſt, durior cauſa eſt petitoris.

34. *Vlpianus libro quadrageſimo-quinto ad Sabinum.*

Semper in ſtipulationibus, & in cæteris contractibus, id ſequimur, quod actum eſt. Aut, ſi non pateat quid actum eſt: erit conſequens, ut id ſequamur, quod in regione, in qua actum eſt, frequentatur. Quid ergo ſi neque regionis mos appareat, quia varius fuit? Ad id quod minimum eſt, redigenda ſumma eſt.

35. *Idem libro quadrageſimo-octavo ad Sabinum.*

Nihil tam naturale eſt, quàm eo genere quidque diſſolvere, quo colligatum eſt. Ideò verborum obligatio, verbis tollitur: nudi conſenſus obligatio, contrario conſenſu diſolvitur.

36. *Pomponius libro viceſimo-ſeptimo ad Sabinum.*

Culpa eſt immiſcere ſe rei ad ſe non pertinenti.

37. *Vlpianus libro quinquageſimo-primo ad Sabinum.*

Nemo qui condemnare poteſt, abſolvere non poteſt.

38. *Pomponius libro viceſimo-nono ad Sabinum.*

Sicuti pœna ex delicto defuncti hæres teneri

neri non debeat: ita nec lucrum facere, ſi quid ex ea re ad eum perveniſſet.

39. *Idem libro trigeſimo ſecundo ad Sabinum.*

In omnibus cauſis pro facto accipitur id, in quo per alium mora ſit, quo minus fiat.

40. *Idem libro trigeſimo-quarto ad Sabinum.*

Furioſi, vel ejus, cui bonis interdictum ſit, nulla voluntas eſt.

41. *Vlpianus libro vigeſimo-ſexto ad Edictum.*

Non debet actori licere, quod reo non permittitur. In re obſcurâ melius eſt favere repetitioni, quàm adventitio lucro.

42. *Gajus libro nono ad Edictum Provinciale.*

Qui in alterius locum ſuccedunt, juſtam habent cauſam ignorantiæ, an id quod peteretur, deberetur. 1. Fidejuſſores quoque non minùs quàm hæredes juſtam ignorantiam poſſunt allegare. 2. Hæc ita de hærede dicta ſunt: ſi cum eo agitur, non etiam ſi agat; nam planè qui agit, certus eſſe debet: cùm ſit in poteſtate ejus, quando velit experiri; & ante debet rem diligenter explorare, & tunc ad agendum procedere.

43. *Vlpianus libro vigeſimo-octavo ad Edictum.*

Nemo ex his qui negant ſe debere, prohibetur etiam aliâ defenſione uti, niſi lex impedit. Quoties concurrunt plures actiones, ejuſdem rei nomine, unâ quis experiri debet.

44. *Idem libro vigeſimo-nono ad Edictum.*

Toties in hæredem actionem damus, de eo quod ad eum pervenit, quoties ex dolo de-

lo defuncti convenitur, non quoties ex ſuo.

45. Idem libro trigeſimo ad Edictum.

Neque pignus, neque depoſitum, neque precarium, neque emptio, neque locatio rei ſuæ conſiſtere poteſt. Privatorum conventio, juri publico non derogat.

46. Gajus libro decimo ad Edictum Provinciale.

Quod à quoquam pœnæ nomine exactum eſt, id eidem reſtituere nemo cogitur.

47. Vlpianus libro trigeſimo ad Edictum.

Conſilii non fraudulenti nulla obligatio eſt. Cæterùm ſi dolus & calliditas interceſſit, de dolo actio competit. 1. Socii mei ſocius, ſocius meus non eſt.

48. Paulus libro trigeſimo-quinto ad Edictum.

Quidquid in calore iracundiæ vel fit vel dicitur, non priùs ratum eſt, quàm ſi perſeverantia apparuit judicium animi fuiſſe: ideòque brevi reverſa uxor nec divertiſſe videtur.

49. Vlpianus libro trigeſimo-quinto ad Edictum.

Alterius circumventio alii non præbet actionem.

50. Paulus libro trigeſimo-nono ad Edictum.

Culpâ caret, qui ſcit, ſed prohibere non poteſt.

51. Gajus libro quinto-decimo ad Edictum Provinciale.

Non videtur quiſnam id capere, quod ei neceſſe eſt alii reſtituere.

52. Vlpianus libro quadrageſimo-quarto ad Edictum.

Non defendere videtur non tantùm qui

latitat, ſed & is qui præſens negat ſe defendere, aut non vult ſuſcipere actionem.

53. *Paulus libro quadrageſimo ſecundo ad Edictum.*

Cujus per errorem dati repetitio eſt, ejus conſultò dati donatio eſt.

54. *Vlpianus libro quadrageſimo-ſexto ad Edictum.*

Nemo plus juris ad alium transferre poteſt, quàm ipſe haberet.

55. *Gajus libro ſecundo de teſtamentis ad Edictum urbicum.*

Nullus videtur dolo facere, qui ſuo jure utitur.

56. *Idem libro tertio de legatis ad Edictum urbicum.*

Semper in dubiis, benigniora præferenda ſunt.

57. *Idem libro octavo-decimo ad Edictum Provinciale.*

Bona fides non patitur, ut bis idem exigatur.

58. *Vlpianus libro ſecundo Diſputationum.*

Ex pœnalibus cauſis non ſolet in patrem de peculio actio dari.

59. *Idem libro tertio Diſputationum.*

Heredem ejuſdem poteſtatis juriſque eſſe, cujus fuit defunctus, conſtat.

60. *Idem libro decimo Diſputationum.*

Semper qui non prohibet pro ſe intervenire, mandare creditur. Sed & ſi quis ratum habuerit, quod geſtum eſt, obſtringitur mandati actione.

61. *Idem libro tertio Opinionum.*

Domum ſuam reficere unicuique licet, dum non officiat invito alteri, in quod jus non habet.

62. *Iulianus libro ſexto Digeſtorum.*

Hereditas nihil aliud eſt, quàm ſucceſſio

in

Digitized by Google

in univerſum jus, quod defunctus habuerit.

63. Idem libro ſeptimo-decimo Digeſtorum.

Qui ſine dolo malo ad judicium provocat, non videtur moram facere.

64. Idem libro viceſimo nono Digeſtorum.

Ea quæ rarò accidunt, non temerè in agendis negotiis computantur.

65. Idem libro quinquageſimo-quarto Digeſtorum.

Ea eſt natura cavillationis, quam Græci σωρείτlω (id eſt, acervalem ſyllogiſmum) vocant, ut ab evidenter veris per breviſſimas mutationes diſputatio ad ea quæ evidenter falſa ſunt, perducatur.

66. Idem libro ſexageſimo Digeſtorum.

Marcellus ait: deſinit debitor eſſe is qui nactus eſt exceptionem juſtam, nec ab æquitate naturali abhorrentem.

67. Idem libro octogeſimo-ſeptimo Digeſtorum.

Quoties idem ſermo duas ſententias exprimit, ea potiſſimùm excipiatur, quæ rei gerendæ aptior eſt.

68. Paulus libro ſingulari de dotis repetitione.

In omnibus cauſis id obſervatur, ut ubi perſonæ conditio locum facit beneficio, ibi deficiente eâ, beneficium quoque deficiat. Ubi verò genus actionis id deſiderat, ibi ad quemvis perſecutio ejus devenerit, non deficiat ratio auxilii.

69. Idem libro ſingulari de aſſignatione libertorum.

Invito beneficium non datur.

70. Vlpianus libro primo de officio Proconſulis.

Nemo poteſt gladii poteſtatem ſibi datam,

ram, vel cujus alterius coercitionis, ad alium transferre.

71. *Idem libro ſecundo de officio Proconſulis.*

Omnia (quæcumque) cauſæ cognitionem deſiderant, per libellum expediri non poſſunt.

72. *Iavolenus libro tertio ex poſterioribus Labeonis.*

Fructus rei eſt, vel pignori dare licere.

73. *Quintus Mucius Scævola libro ſingulari.*

Quò tutela redit, eò hæreditas pervenit, niſi cùm fœminæ hæredes intercedunt. 1. Nemo poteſt tutorem dare cuiquam, niſi ei quem in ſuis hæredibus, cùm moritur, habuit, habiturusve eſſet ſi vixiſſet. 2. Vi factum id videtur eſſe, quâ de re quis cùm prohiberetur fecit: clam quod quiſque cùm controverſiam haberet, habiturumve ſe putaret fecit. 3. Quæ in teſtamento ita ſunt ſcripta, ut intelligi non poſſint: perinde ſunt, ac ſi ſcripta non eſſent. 4 Nec paciſcendo, nec legem dicendo, nec ſtipulando quiſquam alteri cavere poteſt.

74. *Papinianus libro primo Quæſtionum.*

Non debet alteri per alterum iniqua conditio inferri.

75. *Idem libro tertio Quæſtionum.*

Nemo poteſt mutare conſilium ſuum in alterius injuriam.

76. *Idem libro viceſimo-quarto Quæſtionum.*

In totum omnia quæ animi deſtinatione agenda ſunt, non niſi verâ & certâ ſcientiâ perfici poſſunt.

77. *Idem*

77. *Idem libro viceſimo-octavo Quæſtionum.*

Actus legitimi qui recipiunt diem, vel conditionem: velut mancipatio, acceptilatio, hæreditatis aditio, ſervi optio, datio tutoris; in totum vitiantur per temporis vel conditionis adjectionem. Nonnunquam tamen actus ſuprascripti tacitè recipiunt, quæ apertè comprehenſa vitium adferunt: nam ſi acceptum feratur ei qui ſub conditione promiſit, ita demùm egiſſe aliquid, acceptilatio intelligitur, ſi obligationis conditio extiterit, quæ ſi verbis nominatim acceptilationis comprehendatur, nullius momenti faciet actum.

78. *Idem libro trigeſimo-primo Quæſtionum.*

Generaliter cùm de fraude diſputatur, non quid habeat actor, ſed quid per adverſarium habere non potuerit, conſiderandum eſt.

79. *Idem libro trigeſimo-ſecundo Quæſtionum.*

Fraudis interpretatio ſemper in jure Civili, non ex eventu dumtaxat, ſed ex conſilio quoque deſideratur.

80. *Idem libro trigeſimo-tertio Quæſtionum.*

In toto jure generi per ſpeciem derogatur: & illud potiſſimum habetur, quod ad ſpeciem directum eſt.

81. *Idem libro tertio Reſponſorum.*

Quæ dubitationis tollendæ causâ contractibus inſeruntur, jus commune non lædunt.

82. *Idem libro nono Reſponſorum.*

Donari videtur, quod nullo jure cogente conceditur.

83. Idem

83. *Idem libro ſecundo Definitionum.*

Non videntur rem amittere, quibus propria non fuit.

84. *Paulus libro tertio Quæſtionum.*

Cùm amplius ſolutum eſt, quàm debebatur, cujus pars non invenitur, quæ repeti poſſit: totum eſſe indebitum intelligitur manente priſtinâ obligatione. 1. Is natura debet, quem jure gentium dare oportet, cujus fidem ſecuti ſumus.

85. *Idem libro ſexto Quæſtionum.*

In ambiguis pro dotibus reſpondere melius eſt. 1. Non eſt novum, ut quæ ſemel utiliter conſtituta ſunt, durent; licèt ille caſus extiterit, à quo initium capere non potuerunt. 2. Quoties æquitate deſiderii, naturalis ratio, aut dubitatio juris moratur, juſtis Decretis res temperanda eſt.

86. *Idem libro ſeptimo Quæſtionum.*

Non ſolet deterior conditio fieri eorum, qui litem conteſtati ſunt, quàm ſi non: ſed plerumque melior.

87. *Idem libro tertio-decimo Quæſtionum.*

Nemo enim in perſequendo deteriorem cauſam, ſed meliorem facit. Denique poſt litem conteſtatam hæredi quoque proſpicitur, & hæres tenetur ex omnibus cauſis.

88. *Scævola libro quinto Quæſtionum.*

Nulla intelligitur mora ibi fieri, ubi nulla petitio eſt.

89. *Paulus libro decimo Quæſtionum.*

Quamdiu poſſit valere teſtamentum, tamdiu legitimus hæres non admittitur.

90. *Idem libro quinto-decimo Quæſtionum.*

In omnibus quidem, maximè tamen in jure, æquitas ſpectanda eſt.

91. *Idem libro ſeptimo-decimo Quæſtionum.*

Quoties duplici jure defertur alicui ſucceſſio; repudiato novo jure, quod ante defertur, ſupererit vetus.

92. *Scævola libro quinto Reſponſorum.*

Si librarius in tranſcribendis ſtipulationis verbis erraſſet, nihil nocere, quominùs & reus & fidejuſſor teneatur.

93. *Martianus libro primo Fideicommiſſorum.*

Filiusfamilias neque retinere, neque recuperare, neque adipiſci poſſeſſionem rei peculiaris videtur.

94. *Vlpianus libro ſecundo Fideicommiſſorum.*

Non ſolent quæ abundant, vitiare ſcripturas.

95. *Idem libro ſexto Fideicommiſſorum.*

Nemo dubitat, ſolvendo videri eum, qui defenditur.

96. *Martianus libro duodecimo Fideicommiſſorum.*

In ambiguis orationibus, maximè ſententia ſpectanda eſt ejus qui eas protuliſſet.

97. *Hermogenianus libro tertio Iuris Epitomarum.*

Ea ſola deportationis ſententia aufert, quæ ad fiſcum perveniunt.

98. *Idem libro quarto Iuris Epitomarum.*

Quoties in utriuſque cauſa lucri ratio vertitur, is præferendus eſt, cujus in lucrum cauſa tempore præcedit.

99. *Venulejus libro duodecimo Stipulationum.*

Non poteſt improbus videri, qui ignorat, quantùm ſolvere debeat.

100. *Gajus libro primo Regularum.*

Omnia quæ jure contrahuntur, contrario jure pereunt.

101. *Paulus libro ſingulari de Cognitionibus.*

Ubi lex duorum menſium fecit mentionem, & qui ſexageſimo & primo die venerit audiendus eſt: ita enim & Imperator Antoninus cum divo patre ſuo reſcripſit.

102. *Vlpianus libro primo ad Edictum.*

Qui vetante Prætore fecit, hic adverſus Edictum feciſſe propriè dicitur. 1. Ejus eſt actionem denegare, qui poſſit & dare.

103. *Paulus libro primo ad Edictum.*

Nemo de domo ſua extrahi debet.

104. *Vlpianus libro ſecundo ad Edictum.*

Si in duabus actionibus alibi ſumma major, alibi infamia eſt; præponenda eſt cauſa exiſtimationis. Ubi autem æquiparantur famoſa judicia, etſi ſummam imparem habent, pro paribus accipienda ſunt.

105. *Paulus libro primo ad Edictum.*

Ubicumque cauſæ cognitio eſt, ibi Prætor deſideratur.

106. *Idem libro ſecundo ad Edictum.*

Libertas inæſtimabilis res eſt.

107. *Gajus libro primo ad Edictum Provinciale.*

Cum ſervo nulla actio eſt.

108. *Paulus libro quarto ad Edictum.*

Ferè in omnibus pœnalibus judiciis, & ætati & imprudentiæ ſuccurritur.

109. *Idem*

109. *Idem libro quinto ad Edictum.*

Nullum crimen patitur is, qui non prohibet, cùm prohibere non poteſt.

110. *Idem libro ſexto ad Edictum.*

In eo quod plus ſit, ſemper ineſt & minus. 1. Nemo alienæ rei expromiſſor idoneus videtur, niſi ſi cum ſatiſdatione. 2. Pupillus pati poſſe non intelligitur. 3. Ubi verba conjuncta non ſunt, ſufficit alterutrũ eſſe factum. 4. Mulieribus tunc ſuccurrendum eſt, cùm defraudantur, non ut faciliùs calumnientur.

111. *Gajus libro ſecundo ad Edictum Provinciale.*

Pupillum, qui proximus pubertati ſit, capacem eſſe & furandi, & injuriæ faciendæ. 1. In hæredem non ſolent actiones tranſire, quæ pœnales ſunt ex maleficio: veluti furti, damni, injuriæ, vi bonorum raptorum, injuriarum.

112. *Paulus libro octavo ad Edictum.*

Nihil intereſt ipſo jure quis actionem non habeat, an per exceptionem infirmetur.

113. *Gajus libro tertium ad Edictum Provinciale.*

In toto, & pars continetur.

114. *Paulus libro nono ad Edictum.*

In obſcuris inſpici ſolere quod veriſimilius eſt, aut quod plerumque fieri ſolet.

115. *Idem libro decimo ad Edictum.*

Si quis obligatione liberatus ſit, poteſt videri cepiſſe. 1. Non poteſt videri accepiſſe, qui ſtipulatus non poteſt exceptione ſummoveri.

116. *Ul-*

116. *Vlpianus libro undecimo ad Edictum.*

Nihil conſenſui tam contrarium eſt, (qui & bonæ fidei judicia ſuſtinet) quàm vis, atque metus. 1. Non capitur, qui jus publicum ſequitur. 2. Non videntur qui errant conſentire.

117. *Paulus libro undecimo ad Edictum.*

Prætor bonorum poſſeſſorem hæredis loco in omni cauſa habet.

118. *Vlpianus libro duodecimo ad Edictum.*

Qui in ſervitute eſt, uſucapere non poteſt. Nam cùm poſſideatur, poſſidere non videtur.

119. *Idem libro tertio-decimo ad Edictum.*

Non alienat, qui dumtaxat omittit poſſeſſionem.

120. *Paulus libro duodecimo ad Edictum.*

Nemo plus commodi hæredi ſuo relinquit, quàm ipſe habuit.

121. *Idem libro tertio-decimo ad Edictum.*

Qui non facit quod facere debet, videtur facere adverſus ea, quæ non facit. Et qui facit quod facere non debet non videtur facere id quod facere juſſus eſt.

122. *Gajus libro quinto ad Edictum Provinciale.*

Libertas omnibus rebus favorabilior eſt.

123. *Vlpianus libro decimo-quarto ad Edictum.*

Nemo alieno nomine lege agere poteſt. 1. Temporaria permutatio jus Provinciæ non innovat.

124. *Paulus libro decimo-ſexto ad Edictum.*

Ubi non voce ſed præſentia opus eſt, mutus, ſi intellectum habet, poteſt videri reſpondere. Idem in ſurdo: hic quidem & reſpondere poteſt. 1. Furioſus abſentis loco eſt. Et ita Pomponius libro primo Epiſtolarum ſcribit.

125. *Gajus libro quinto ad Edictum Provinciale.*

Favorabiliores rei potiùs quàm actores habentur.

126. *Vlpianus libro decimo-quinto ad Edictum.*

Nemo prædo, eſt qui pretium numeravit. 1. Locupletior non eſt factus, qui libertum adquiſierit. 2. Cùm de lucro duorum quæritur, melior eſt cauſa poſſidentis.

127. *Paulus libro vigeſimo ad Edictum.*

Cùm Prætor in hæredem dat actionem, quatenùs ad eum pervenit: ſufficit, ſi vel momento ad eum pervenit ex dolo defuncti.

128. *Idem libro decimo-nono ad Edictum.*

In pari cauſa, poſſeſſor potior haberi debet. 1. Hi qui in univerſum jus ſuccedunt, hæredis loco habentur.

129. *Idem libro vigeſimo-primo ad Edictum.*

Nihil dolo creditor facit, qui ſuum recipit. Cùm principalis cauſa non conſiſtit: nec ea quidem quæ ſequuntur, locum habent.

130. *Vlpianus libro decimo-octavo ad Edictum.*

Numquam actiones, preſertim pœnales, de eadem re concurrentes, alia aliam conſumit.

131. *Pau-*

131. *Paulus libro vigeſimo-ſecundo ad Edictum.*

Qui dolo deſierit poſſidere, pro poſſidente damnatur, quia pro poſſeſſione (aliàs poſſeſſore) dolus eſt.

132. *Gajus libro ſeptimo ad Edictum.*

Imperitia culpæ adnumeratur.

133. *Idem libro octavo ad Edictum Provinciale.*

Melior conditio noſtra per ſervos fieri poteſt: deterior fieri non poteſt.

134. *Vlpianus libro vigeſimo primo ad Edictum.*

Non fraudantur creditores, cùm quid non adquiritur à debitore, ſed cùm quid de bonis diminuitur. 1. Nemo ex ſuo delicto meliorem ſuam conditionem facere poteſt.

135. *Idem libro vigeſimo-tertio ad Edictum.*

Ea quæ dari impoſſibilia ſunt, vel quæ in rerum natura non ſunt, pro non adjectis habentur.

136. *Paulus libro octavo ad Edictum.*

Bona fides tantumdem poſſidenti præſtat, quantum veritas; quoties lex impedimento non eſt.

137. *Vlpianus libro vigeſimo-quinto ad Edictum.*

Qui auctore judice comparavit, bonæ fidei poſſeſſor eſt.

138. *Paulus libro vigeſimo-ſeptimo ad Edictum.*

Omnis hæreditas, quamvis poſteà adeatur, tamen cum tempore mortis continuatur. 1. Nunquam creſcit ex poſtfacto præteriti delicti æſtimatio.

139. *Gajus libro ad Edictum Prætoris urbani.*

Omnes actiones quæ morte aut tempore

pore

pore pereunt: ſemel incluſæ judicio, ſalvæ permanent. 1. Non videtur perfectè cujuſque id eſſe, quod ex caſu auferri poteſt.

140. *Vlpianus libro ſexto ad Edictum.*

Abſentia ejus qui Reipublicæ cauſa abeſt, neque ei, neque alii damnoſa eſſe debet.

141. *Paulus libro quadrageſimo-quarto ad Edictum.*

Quod contra rationem juris receptum eſt, non eſt producendum ad conſequentia. 1. Uni duo pro ſolido hæredes eſſe non poſſunt.

142. *Idem libro 56. ad Edictum.*

Qui tacet, non utique fatetur: ſed tamen verum eſt eum non negare.

143. *Vlpianus libro 42. ad Edictum.*

Quod ipſis qui contraxerunt obſtat, & ſucceſſoribus eorum obſtabit.

144. *Paulus libro 62. ad Edictum.*

Non omne quod licet, honeſtum eſt. 1. In ſtipulationibus id tempus ſpectatur quo contrahimus.

145. *Vlpianus libro 66. ad Edictum.*

Nemo videtur fraudare eos qui ſciunt & conſentiunt.

146. *Paulus libro 62. ad Edictum.*

Quod quis dum ſervus eſt egit, proficere libero facto non poteſt.

147. *Gajus libro 43. ad Edictum Provinciale.*

Semper ſpecialia generalibus inſunt.

148. *Paulus libro 56. brevius Edicti.*

Cujus effectus omnibus prodeſt, ejus & partes ad omnes pertinent.

149. *Vlpianus libro 67. ad Edictum.*

Ex quâ perſonâ quis lucrum capit, ejus factum præſtare debet.

150. *Idem libro 68. ad Edictum.*

Parem eſſe conditionem oportet ejus, qui quid poſſideat vel habeat: atque ejus cujus dolo malo factum ſit, quo minùs poſſideret vel haberet.

151. *Paulus libro 64. ad Edictum.*

Nemo damnum facit, niſi qui id fecit, quo d facere jus non habet.

152. *Vlpianus libro 69. ad Edictum.*

Hoc jure utimur, ut quidquid omninò per vim fiat: aut in vis publicæ aut in vis privatæ crimen incidat. 1. Dejicit & qui mandat. 2. In maleficio ratihabitio mandato comparatur. 3. In contractibus quibus doli præſtatio vel bona fides ineſt, hæres in ſolidum tenetur.

153. *Paulus libro 65. ad Edictum.*

Ferè quibuſcumque modis obligamur, hiſdem in contrarium actis liberamur: cùm quibus modis adquirimus, hiſdem in contrarium actis amittimus. Ut igitur nulla poſſeſſio adquiri niſi animo, & corpore poteſt: ita nulla amittitur, niſi in qua utrumque in contrarium actum eſt.

154. *Vlpianus libro 70. ad Edictum.*

Cùm par delictum eſt duorum, ſemper oneratur petitor, & melior habetur poſſeſſoris cauſa: ſicut fit cùm de dolo excipitur petitoris: neque enim datur talis replicatio petitori (aut ſi rei quoque in ea re dolo actum ſit.) 1. Illi debet permitti pœnam petere, qui in ipſum non incidit.

155. *Pau-*

155. *Paulus libro 65. ad Edictum.*

Factum cuique ſuum, non adverſario, nocere debet. 1. Non videtur vim facere, qui jure ſuo utitur, & ordinaria actione experitur. 2. In pœnalibus cauſis benigniùs interpretandum eſt.

41. *Vlpianus libro 70. ad Edictum.*

Invitus nemo rem cogitur defendere. 1. Cui damus actiones, eidem & exceptiones competere multò magis quis dixerit. 2. Cùm quis in alicujus locum ſucceſſerit, non eſt æquum ei nocere hoc, quod adverſus eum non nocuit, in cujus locum ſucceſſit. 3. Plerumque emptoris eadem cauſa eſſe debet circa petendum ac defendendum, quæ fuit actoris. 4. Quod cuique pro eo præſtatur, invito non tribuitur.

157. *Idem libro 71. ad Edictum.*

Ad ea quæ non habent atrocitatem facinoris vel ſceleris, in his ignoſcitur ſervis vel ſi dominis vel his qui vice dominorum ſunt, veluti tutoribus & curatoribus obtemperaverint. 1. Semper, qui dolo fecit, quominùs haberet, pro eo habendus eſt, ac ſi haberet. 2. In contractibus ſucceſſores ex dolo eorum quibus ſucceſſerunt, non tantùm in id quod pervenit, verùm etiam in ſolidum tenentur: hoc eſt unuſquiſque pro ea parte, qua hæres eſt.

158. *Gajus libro 26. ad Edictum Provinciale.*

Creditor qui permittit rem venire, pignus demittit.

159. *Paulus libro 70. ad Edictum.*

Non ut ex pluribus cauſis deberi nobis

idem poteſt; ita ex pluribus cauſis idem poteſt & noſtrum eſſe.

160. *Vlpianus libro 76. ad Edictum.*

Aliud eſt vendere, aliud vendenti conſentire. 1. Refertur ad univerſos, quod publicè fit per majorem partem. 2. Abſurdum eſt, plus juris habere (eum) cui legatus ſit fundus, quàm hæredem aut ipſum teſtatorem, ſi viveret.

161. *Idem libro 77. ad Edictum.*

In jure Civili receptum eſt, quoties per eum, cujus intereſt conditionem non impleri, fiat, quominùs impleatur: perinde haberi, ac ſi impleta conditio fuiſſet; quod ad libertatem, & legata, & hæredum inſtitutiones perducitur. Quibus exemplis ſtipulationes quoque committuntur: cùm per promiſſorem factum eſſet, quominùs ſtipulator conditioni pareret.

162. *Paulus libro 70. ad Edictum.*

Quæ propter neceſſitatem recepta ſunt, non debent in argumentum trahi.

163. *Vlpianus libro 55. ad Edictum.*

Cui jus eſt donandi, eidem & vendendi, & conducendi jus eſt.

164. *Paulus libro 51. ad Edictum.*

Pœnalia judicia ſemel accepta, in hæredes tranſmitti poſſunt.

165. *Vlpianus libro 53. ad Edictum.*

Cùm quis poſſit alienare, poterit & conſentire alienationi. Cui autem donare non conceditur, probandum erit, nec ſi in donationis cauſa conſenſerit, ratam ejus voluntatem habendam.

166. *Pau-*

Digitized by Google

166. *Paulus libro 48. ad Edictum.*

Qui rem alienam defendit, nunquam locuples habetur.

167. *Idem libro 49. ad Edictum.*

Non videntur data, quæ eo tempore quo dantur, accipientis non fiunt. Qui juſſu judiciali aliquid facit, non videtur dolo malo facere, quia parere neceſſe habet.

168. *Idem libro primo ad Plautium.*

Rapienda, ſeu capienda occaſio eſt, quæ præbet benignius reſponſum. 1. Quod factum eſt, cùm in obſcuro ſit, ex affectione cujuſque capit interpretationem.

169. *Idem libro ſecundo ad Plautium.*

Is damnum dat, qui jubet dare: ejus verò nulla culpa, cui parere neceſſe ſit. 1. Quod pendet, non eſt pro eo, quaſi ſit.

170. *Idem libro tertio ad Plautium.*

Factum à judice, quod ad officium ejus non pertinet, ratum non eſt.

171. *Idem libro quarto ad Plautium.*

Nemo ideò obligatur, quia recepturus eſt ab alio, quod præſtiterit.

172. *Idem libro quinto ad Plautium.*

In contrahenda venditione, ambiguum pactum, contra venditorem interpretandum eſt. 1. Ambigua autem intentio ita accipienda eſt, ut res ſalva actori ſit.

173. *Idem libro ſexto ad Plautium.*

In condemnatione perſonarum, quæ in id quod facere poſſunt, damnantur:

non totùm quod habent, extorquendum eſt: ſed & ipſarum ratio habenda eſt ne egeant. 1. Cùm verbum (reſtituas) in lege invenitur, & ſi non ſpecialiter de fructibus additum eſt, tamen etiam fructus ſunt reſtituendi. 2. Unicuique ſua mora nocet, quod & in duobus reis promittendi obſervatur. 3. Dolo facit qui petit, quod redditurus eſt.

174. *Idem libro octavo ad Plautium.*

Qui poteſt facere, ut poſſit conditioni parere, jam poſſe videtur. 1. Quod quis ſi velit habere non poteſt, id repudiare non poteſt.

175. *Idem libro undecimo ad Plautium.*

In his omnibus officiis, quæ officium per liberas fieri perſonas leges deſiderant, ſervus intervenire non poteſt. 1. Non debeo melioris conditionis eſſe; quàm auctor meus, à quo jus in me tranſit.

176. *Idem libro decimo-tertio ad Plautium.*

Non eſt ſingulis concedendum, quod per Magiſtratum publicè poſſit fieri; ne occaſioni ſit majoris tumultus faciendi. 1. Infinita æſtimatio eſt libertatis, & neceſſitudinis.

177. *Idem libro decimo-quarto ad Plautium.*

Qui in jus dominiumve alterius ſuccedit, jure ejus uti debet. 1. Nemo videtur dolo exequi, qui ignorat cauſam, cur non debeat petere.

178. *Idem libro decimo-quinto ad Plautium.*

Cùm principalis cauſa non conſiſtit, plerumque ne ea quidem quæ ſequuntur, locum habent.

179. *Idem libro decimo-ſexto ad Plautium.*

In obſcura voluntate manumittentis, favendum eſt libertati.

180. *Idem libro decimo-ſeptimo ad Plautium.*

Quod juſſu alterius ſolvitur, pro eo eſt, quaſi ipſi ſolutum eſſet.

181. *Idem libro primo ad Vitellium.*

Si nemo ſubiit hæreditatem, omnis vis Teſtamenti ſolvitur.

182. *Idem libro tertio ad Vitellium.*

Quod nullius eſſe poteſt, id ut alicujus fieret, nulla obligatio valet efficere.

183. *Marcellus libro tertio Digeſtorum.*

Et ſi nihil facilè mutandum eſt ex ſolemnibus, tamen ubi æquitas evidens poſcit, ſubveniendum eſt.

184. *Celſus libro ſeptimo Digeſtorum.*

Vani timoris juſta excuſatio non eſt.

185. *Idem libro octavo Digeſtorum.*

Impoſſibilium nulla obligatio eſt.

186. *Idem libro undecimo Digeſtorum.*

Nihil peti poteſt ante id tempus, quo per rerum naturam perſolvi poſſit: & cùm ſolvendi tempus obligationi additur, niſi eo præterito peti non poteſt.

187. *Idem libro decimo-ſexto Digeſtorum.*

Si quis prægnantem uxorem reliquit, non videtur ſine liberis deceſſiſſe.

188. *Idem libro ſeptimo Digeſtorum.*

Ubi pugnantia inter ſe in Teſtamento juberentur, neutrum ratum eſt. 1. Quæ rerum natura prohibentur, nullâ lege confirmata ſunt.

189. *Idem libro decimo tertio Digeſtorum.*

Pupillus nec velle, nec nolle in ea ætate, niſi adpoſitâ tutoris auctoritate, creditur: nam quod animi judicio fit, in eo tutoris auctoritas neceſſaria eſt.

190. *Idem libro 24. Digeſtorum.*

Quod evincitur, in bonis non eſt.

191. *Idem libro 33. Digeſtorum.*

Neratius conſultus: an quod Beneficium dare ſe quaſi viventi Cæſar reſcripſerat, jam defuncto dediſſe exiſtimaretur: reſpondit non videri ſibi, principem (Beneficium) quod ei quem vivere exiſtimabat, conceſſiſſe, defuncto conceſſiſſet: quem tamen modum eſſe Beneficii ſui vellet ipſius æſtimationem eſſe.

192. *Marcellus libro 29. Digeſtorum.*

Ea quæ in partes dividi non poſſunt, ſolida à ſingulis hæredibus debemus. 1. In re dubia benigniorem interpretationem ſequi non minùs juſtius eſt, quàm tutius.

193. *Celſus libro 38. Digeſtorum.*

Omnia ferè jura hæredum perinde habentur, ac ſi continuò ſub tempus mortis hæredes extitiſſent.

194. *Modeſtus libro ſexto Differentiarum.*

Qui per ſucceſſionem quamvis longiſſimam

mam defuncto hæredes conſtiterunt, non minùs hæredes intelliguntur, quàm qui principaliter hæredes exiſtunt.

195. *Idem libro ſeptimo Differentiarum.*

Expreſſa nocent, non expreſſa non nocent.

196. *Idem libro octavo Regularum.*

Privilegia quædam cauſæ ſunt, quædam perſonæ. Et ideò quædam in hæredem transmittuntur, quæ cauſæ ſunt: quæ verò perſonæ ſunt, ad hæredem non tranſeunt.

197. *Idem libro ſingulari de Ritu nuptiarum.*

Semper in conjunctionibus, non ſolùm quid liceat, conſiderandum eſt, ſed & quid honeſtum ſit.

198. *Iavolenus libro decimo-tertio ex Caſſio.*

Neque in interdicto, neque in cæteris cauſis, pupillo nocere oportet dolum tutoris: ſive ſolvendo eſt, ſive non eſt.

199. *Idem libro ſexto Epiſtolarum.*

Non poteſt dolo carere, qui imperio Magiſtratus non paruit.

200. *Idem libro ſeptimo Epiſtolarum.*

Quoties nihil ſine captione inveſtigari poteſt, eligendum eſt, quod minimum habeat iniquitatis.

201. *Idem libro decimo Epiſtolarum.*

Omnis definitio in jure Civili periculoſa eſt; parum eſt enim, ut non ſubverti poſſit.

203. *Pomponius libro vigeſimo octavo ad Quintum Mucium.*

Minus eſt actionem habere, quàm rem.

205. Idem libro 38. ad Quintum Mutium.

Plerumque fit, ut ea quæ à nobis abire poſſint, perinde in eo ſtatu ſint, atque ſi non eſſent ejus conditionis, ut abire poſſint. Et ideò quod fiſco obligamus, & vindicare interdum & alienare, & ſervitutem in prædio imponere poſſumus.

206. Idem libro nono ex variis Lectionibus.

Jure naturæ æquum eſt, neminem cum alterius detrimento & injuria fieri locupletiorem.

207. Vlpianus libro primo ad Legem Iuliam & Papiam.

Res judicata pro veritate accipitur.

208. Paulus lib. 3. ad legem Iuliam & Papiam.

Non poteſt videri deſiiſſe habere, qui numquam habuit.

209. Vlpianus lib. 4. ad legem Iuliam & Papiam.

Servitutem mortalitati ferè comparamus.

210. Licinnius Rufinus lib. 2. Regularum.

Quæ ab initio inutilis fuit inſtitutio, ex poſt facto convaleſcere non poteſt.

211. Paulus libro 69. ad Edictum.

Servus Reipulicæ cauſa abeſſe non poteſt.

SEQVVNTVR PRÆTEREA Tituli duo de Regulis Iuris ex corpore Iuris Canonici ſive Pontificii deſumpti. Quorum prior eſt Titulus XLI. lib. V. Decretalium Gregorii noni ſummi Pontificis. Alter verò titulus eſt ultimus libri 6. earumdem Decretalium, ſeu Bonifacii octavi etiam ſummi Pontificis.

TITULUS XLI. LIBRI V. Decretalium Gregorii noni ſummi Pontificis.

DE REGVLIS IVRIS Canonici Caput ſeu Regula. 1.

OMnis res per quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſolvitur.

2. *Eſtote miſericordes &c.* Hoc loco nihil aliud nobis præcipi exiſtimo, niſi ut ea facta, quæ dubium eſt, quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur. Quod enim ſcriptum eſt (apud Luc. 6. *Ex fructibus eorum cognoſcetis eos*;) de manifeſtis dictum eſt, quæ non poſſunt bono animo fieri; ut ſtuprum, blaſphemiæ, furta, ebrietates, & ſimilia; de quibus nobis permittitur judicare.

3. Utilius ſcandalum naſci permittitur, quàm veritas relinquatur.

4. Quod non eſt licitum in lege, neceſſitas facit licitum.

5. Quod latenter, aut per vim, vel aliàs illi-

illicitè introductum eſt, nullâ debet ſtabilitate ſubſiſtere.

6. In ipſo cauſæ initio non eſt à quæſtionibus inchoandum.

7. Quidquid in ſacratis Deo rebus & Epiſcopis injuſtè agitur, pro ſacrilegio reputatur, quia ſacra ſunt, & à quoquam violari non debent.

8. Qui ex timore, facit præceptum, aliter quàm debeat, facit; & ideò jam non facit.

9. Defleat peccator, quia offendens in uno, factus eſt omnium reus.

10. Non poteſt eſſe paſtoris excuſatio, ſi lupus oves comedit, & paſtor neſcit.

11. Indignum eſt, & à Romanæ Eccleſiæ alienum conſuetudine, ut pro ſpiritualibus facere quis homagium compellatur.

TITVLVS VLTIMVS libri ſexti Decretalium Bonifacii octavi ſummi Pontificis.

DE REGULIS JURIS Cap. ſeu Reg. 1.

Beneficium Eccleſiaſticum non poteſt licitè ſine inſtitutione Canonica obtineri.

2. Poſſeſſor malæ fidei, ullo tempore non præſcribit.

3. Sine poſſeſſione præſcriptio non procedit.

4. Peccatum non dimittitur, niſi reſtituatur ablatum.

5. Peccati venia non datur, niſi correcto.

6. Ne-

6. Nemo poteſt ad impoſſibile obligari.

7. Privilegium perſonale, perſonam ſequitur, & extinguitur cum perſona.

8. Semel malus, ſemper præſumitur eſſe malus.

9. Ratum quis habere non poteſt, quod ipſius nomine non eſt geſtum.

10. Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non eſt dubium comparari.

11. Cùm ſunt partium jura obſcura, reo favendum eſt potiùs, quàm actori.

12. In judiciis, non eſt acceptio perſonarum habenda.

13. Ignorantia facti, non juris, excuſat.

14. Cùm quis in jus ſuccedit alterius, juſtam ignorantiæ cauſam cenſetur habere.

15. Odia reſtringi, & favores convenit ampliari.

16. Decet, conceſſum à principe Beneficium eſſe manſurum.

17. Indultum à jure Beneficium, non eſt alicui auferendum.

18. Non firmatur tractu temporis, quod de jure ab initio non ſubſiſtit.

19. Non eſt ſine cauſa, qui rei, quæ ad eum non pertinet, ſe immiſcet.

20. Nullus pluribus uti defenſionibus prohibetur.

21. Quod ſemel placuit, ampliùs diſplicere non poteſt.

22. Non debet aliquis alterius odio prægravari.

23. Sine culpa, niſi ſubſit cauſa, non eſt aliquis puniendus.

24. Quod quis mandato facit judicis, dolo facere non videtur, cùm habeat parere neceſſe.

25. Mora ſua cuilibet eſt nociva.

26. Ea quæ fiunt à judice, ſi ad ejus non ſpectant officium, viribus non ſubſiſtunt.

27. Scienti & conſentienti non fit injuria neque dolus.

28. Quæ à jure communi exorbitant, nequaquam ad conſequentiam ſunt trahenda.

29. Quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari.

30. In obſcuris, minimum eſt ſequendum.

31. Eum qui certus eſt, certiorari ulteriùs non oportet.

32. Non licet actori, quod reo licitum non exiſtit.

33. Mutare conſilium quis non poteſt in alterius detrimentum.

34. Generi per ſpeciem derogatur.

35. Plus ſemper in ſe continet, quod eſt minus.

36. Pro poſſeſſore habetur, qui dolo deſiit poſſidere.

37. Utile non debet per inutile vitiari.

38. Ex eo non debet quis fructum conſequi, quod niſus extitit impugnare.

39. Cùm quid prohibetur, prohibentur omnia, quæ ſequuntur ex illo.

40. Pluralis locutio, duorum numero eſt contenta.

41. Imputari non debet ei, per quem non ſtat, ſi non faciat, quod per eum fuerat faciendum.

42. Acceſſorium, naturam ſequi congruit principalis.

43. Qui tacet, conſentire videtur.

44. Is qui tacet, non fatetur: ſed nec utique negare videtur.

45. Inſpicimus in obſcuris quod eſt veriſimi-

riſimilius, vel quod plerumque fieri conſuevit.

46. Is qui in jus ſuccedit alterius, eo jure quo ille uti debebit.

47. Præſumitur ignorantia, ubi ſcientia non probatur.

48. Locupletari non debet aliquis cum alterius injuriâ vel jacturâ.

49. In pœnis benignior eſt interpretatio facienda.

50. Actus legitimi, conditionem non recipiunt, neque diem.

51. Semel Deo dicatum, non eſt ad uſus humanos ulteriùs transferendum.

52. Non præſtat impedimentum, quod de jure non ſortitur effectum.

53. Cui licet quod eſt plus, licet utique quod eſt minus.

54. Qui prior eſt tempore, potior eſt jure.

55. Qui ſentit onus, ſentire debet & commodum: & contrà.

56. In re communi, potior eſt conditio prohibentis.

57. Contra eum, qui legem dicere potuit apertiùs, facienda eſt interpretatio.

58. Non eſt obligatorium contra bonos mores præſtitum juramentum.

59. Dolo facit, qui petit, quod reſtituere oportet eundem.

60. Non eſt in mora, qui poteſt exceptione legitimâ ſe tueri.

61. Quod ob gratiam alicujus conceditur, non eſt in jus diſpendium retorquendum.

62. Nullus ex conſilio, dummodò fraudulentum non fuerit, obligatur.

63. Exceptionem objiciens, non videtur de intentione adverſarii confiteri.

64. Quæ

64. Quæ contra jus fiunt, debent utique pro infectis haberi.

65. In pari delicto, vel causâ, potior eſt conditio poſſidentis.

66. Cum non ſtat per eum, ad quem pertinet, quominùs conditio impleatur, haberi debet perinde ac ſi impleta fuiſſet.

67. Quod alicui ſuo non licet nomine, nec alieno licebit.

68. Poteſt quis per alium, quod poteſt facere per ſeipſum.

69. In malis promiſſis, fidem non expedit obſervari.

70. In alternativis debitoris eſt electio, & ſufficit alterum adimpleri.

71. Qui ad agendum admittitur, eſt ad excipiendum, multò magis admittendus.

72. Qui facit per alium, perinde eſt ac ſi faciat per ſeipſum.

73. Factum legitimè retractari non debet: licèt caſus poſteà eveniat, à quo non potuit inchoari.

74. Quod alicui gratiosè conceditur, trahi non debet ab aliis in exemplum.

75. Fruſtrà ſibi fidem quis poſtulat ab eo ſervari, cui fidem à ſe præſtitam ſervare recuſat.

76. Delictum perſonæ non debet in detrimentum Eccleſiæ redundare.

77 Rationi congruit, ut ſuccedat in onere, qui ſubſtituitur in honore.

78. In argumentum trahi nequeunt, quę propter neceſſitatem aliquando ſunt conceſſa.

79. Nemo poteſt plus juris transferre in alium, quàm ſibi competere dignoſcatur.

80. In toto partem non eſt dubium contineri.

81. In

Digitized by Google

81. In generali conceſſione non veniunt ea quæ quis non eſſet veriſimiliter in ſpecie conceſſurus.

82. Qui contra jura mercatur, bonam fidem præſumitur non habere.

83. Bona fides non patitur, ut ſemel exactum iterùm exigatur.

84. Cùm quid una via prohibetur alicui, ad id aliâ non debet admitti.

85. Contractus ex conventione legem accipere dignoſcuntur.

86. Damnum quod quis ſua culpa ſentit, ſibi debet, non aliis imputare.

87. Infantibus portæ non pateant dignitatum.

88. Certum eſt quòd is committit in legem, qui legis verba complectens, contra legis nititur voluntatem.

Datum Romæ, apud S. Petrum, Pontificatus noſtri anno quarto.

CAM-

CAMBIORUM Illicitorum declaratio, & prohibitio.

PIUS EPISCOPUS Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

IN eam pro noſtro paſtorali officio curam diligenter incumbimus, ut Domini noſtri ovibus opportuna pro animarum ſalute remedia adhibere minimè differamus.

1. Cùm itaque ad aures noſtras pervenerit, legitimum cambiorum uſum, quem neceſſitas, publicaque utilitas induxit, ſæpè numero ob illiciti quæſtus cupiditatem depravari, ut ſub illius prætextu uſuraria pravitas à nonnullis exerceatur: Nos petitionibus, quæ ſuper his nobis nuper factæ ſunt, hac perpetuò valiturâ decretali, reſpondendum eſſe duximus, ut neque doloſis ſua fraus ſuffragetur, neque ignaros perdat inſcitia: ſic enim Paſtoris officium exequimur, dum gregem nobis commiſſum ab æternæ damnationis periculo eripere modis omnibus ſtudemus.

2. Primùm igitur damnamus ea omnia cambia, quæ ſicca nominantur, & ita confinguntur, ut contrahentes ad certas nundinas, ſeu ad alia loca cambia celebrare ſimulant; ad quæ loca ii qui pecuniam recipiunt, litteras quidem ſuas cambii tradunt, ſed non mittuntur, vel ita mittuntur, ut

Digitized by Google

ut tranſacto tempore, unde proceſſerant, inanes referantur: aut etiam nullis hujuſmodi litteris traditis pecunia ibi denique cum intereſſe repoſcitur, ubi contractus fuerat celebratus; nam inter dantes, & recipientes, uſque à principio ita convenerat, vel certè talis intentio erat; neque quiſquam eſt, qui in nundinis, aut locis ſupradictis hujuſmodi litteris receptis ſolutionem faciat. Cui malo ſimile etiam illud eſt, cùm pecuniæ, ſivè depoſiti, ſive alio nomine ficti cambii, traduntur, ut poſtea eodem in loco, vel alibi cum lucro reſtituantur. Sed & in ipſis cambiis, quæ realia appellantur, interdum, ut ad nos præfertur, campſores præſtitutum ſolutionis terminum, lucro ex tacita, vel expreſſa conventione recepto, ſeu etiam tantummodò promiſſo, differunt. Quæ omnia nos uſuraria eſſe declaramus, & nè fiant diſtrictiùs prohibemus. Porrò ad tollendas quoque in cambiis, quantùm cum Deo poſſumus, occaſiones peccandi, fraudeſque fœneratorum, ſtatuimus, nè deinceps quiſquam audeat, ſivè à principio, ſive aliàs, certum, & determinatum intereſſe, etiam in caſum non ſolutionis paciſci, neque realia cambia aliter quàm pro primis nundinis, ubi illæ celebrantur, ubi verò non celebrantur, pro primis terminis, juxta receptum locorum uſum exercere, abuſu illo prorſus rejecto, cambia pro ſecundis, & deinceps nundinis, ſive terminis exercendi.

Curandum autem erit in terminis, ut ratio habeatur longinquitatis, & vicinitatis locorum, in quibus ſolutio deſtinatur, ne dum longiores præfiguntur, quàm loca deſtinatæ ſolutionis deſiderant, fœnerandi detur occaſio.

3. Quicumque contra hanc noſtram con-

conſtitutionem commiſerit, pœnis à Sacris Canonibus contra uſurarios inflictis, ſe noverit ſubjacere. Eos verò, qui conſpirationes fecerint, vel congeſtam undique pecuniam ita ad ſe redegerint, ut quaſi monopolium pecuniæ facere videantur, pœnis, quæ à jure contra exercentes monopolia, conſtitutæ ſunt, retineri ſancimus.

4. Volumus autem quòd præſentes litteræ in Camera Apoſtolica, & ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & Cancellariæ etiam Apoſtolicæ publicentur, & in ipſa Camera deſcribantur.

5. Et quia difficile foret eas ad ſingula quæque loca deferri, quòd earum tranſumptis etiam impreſſis manu alicujus ejuſdem Cameræ, vel alterius Notarii ſubſcriptis, & ſigillo dictæ Cameræ, vel Prælati Eccleſiaſtici munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Domini 1571. 5. Kal. Febr. Pontificatus Noſtri Anno ſexto.

Anno à Nativitate Domini 1571. Indictione 14. die verò 7. menſis Februarii, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Pii Divina providentia PP. V. Anno VI. retroſcriptæ litteræ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Cameræ Apoſtolicæ, Principis Apoſtolorum Baſilicæ de Vrbe, ac Cancellariæ Apoſtolicæ, ut moris eſt, per nos Bartholomæum Sottocaſa, & M. Antonium Brutum, præfati SS. D. N. PP. Curſ.

Scipio de Octavianis Mag. Curſ.

DAM-

DAMNATIO
Contractuum Societatis, ſecuritatem capitalis, aut certam reſponſionem, aut aliter uſurariam pravitatem continentium.

SIXTUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

DEteſtabilis avaritiæ ingluvies, & inſatiabilis lucrandi cupiditas malorum omnium radix, uſque adeò excæcat mortalium mentes, ut multi avidè lucro inhiantes, in laqueos & inſidias diaboli miſerè incidant; irrepit enim verſutè, & callidè antiquus humani generis hoſtis per varios dolos, & fallacias, & incautos homines, quæſtus dulcedine captos, ac delinitos opprimit, atque eò perducit, ut ſe ipſos in uſurarum voraginem, Deo hominibuſque odioſam, Sacris Canonibus damnatam, & Chriſtianæ charitati contrariam fœdè immergant, & dum vanas & terrenas divitias quærunt, veras, ac cæleſtes ammittant; ſicuti nuper cum magno dolore audivimus, hoc malum in quaſdam Provincias pervaſiſſe. Nam multi ſpecioſum, & honeſtum ſocietatis nomen, ſuis fœneratitiis Contractibus prætexendo, hoc quaſi

quaſi colore, & fuco, mercatoribus, opificibus, negotiatoribus, & aliis perſonis, ſuper eorum mercibus, officinis, tabernis, pannariis, aliiſque rebus, ac bonis, pecunias ſuas, aut alias res ſocietatis nomine conferunt; vel greges, armenta, aut certa animalia agricolis, ſeu terrarum cultoribus, paſtoribus, aliiſque ruſticis, ſeu quibuſvis perſonis dant in ſocietatem, ſive ad ſoccitam, ut vocant, eâ conditione, ut ſors ipſa, ſeu caput, quod vulgò dicitur capitale, tam pecuniarum, quàm animalium, & rerum, ſalvum ſemper, & integrum exiſtat pro eo, qui non induſtriam, aut operas, ſed pecunias, animalia, aut res hujuſmodi in ſocietatem confert; utque omne periculum, & damnum ab altero ſocio recipiente ſuſtineatur, contra æquitatem, & ſocietatis juſtitiam, diverſimodè paciſcuntur; eoſdemque ſocios cum quibus contrahunt, plerumque pauperes, & egenos, ſuoque labore, & induſtria victitantes, ad ſortem, ſeu capitale reſtituendum, quicumque tamdem caſus, & rerum eventus conſequatur, pacto, & obligatione obſtringunt, ſimulque etiam certam lucri quantitatem, & ſummam, veluti tot pro quolibet centenario, in ſingulos annos, aut menſes per alterum ſocium, durante ſocietate, ſolvendam præfiniunt, ac præſcribunt; eamque ſummam, & quantitatem non ſubductis rationibus accepti, & expenſi, quod in codices, ſeu tabulas ſocietatis referri ſolet, neque facto calculo, vel computo, pro ipſius lucri, vel damni modo variabilem, ſed laborem, & curam computandi, & calculandi ſe invicem remittere, & renunciare aſſerentes, quovis tempore certam conſtituunt.

§. 1. Proindè nos qui hoc potiſſimùm mu-

munus, noſtræque Paſtoralis ſolicitudinis maximè proprium arbitramur, ut gregem Dominicum Fidei noſtræ creditum ab offenſione, & æternæ vitæ diſcrimine tutum, in viam ſalutis, cœleſti gratia adjutrice, dirigere nitamur, hujuſmodi morbi contagionem, antequam in communem fidelium perniciem latiùs ſerpat, quantùm Deo favente poſſumus, tollere cupientes, de attributæ nobis Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione damnamus, & reprobamus omnes, & quoſcumque contractus, conventiones, & pactiones poſthac ineundos, ſeu ineundas, per quos, ſeu quas cavebitur perſonis, pecunias, animalia, aut quaslibet alias res ſocietatis nomine tradentibus, ut etiam ſi fortuito caſu quamlibet jacturam, damnum, aut amiſſionem ſequi contingat, ſors ipſa, ſeu capitale ſemper ſalvum ſit, & integrum à ſocio recipiente reſtituatur, ſive ut de certa quãtitate, vel ſumma in ſingulos annos, aut menſes, durante ſocietate, reſpondeatur. Statuimuſque hujuſmodi contractus, conventiones, & pactiones, uſurarios, & illicitos poſthac cenſeri debere; atque in poſterum non licere iis, qui pecunias, vel animalia, aut alias res in ſocietatem tradent, de certo lucro, ut præfertur, percipiendo, inter ſe paciſci, & concordare; neque etiam, ſive ad certum, ſive ad incertum lucrum convenerint, ſocios qui ea recipient, ad ſortem, ſeu capitale, ſalvum, & integrum, ubi illud caſu fortuito perierit, vel amiſſum erit, reddendum, quovis pacto, aut promiſſione ſibi obligare. Ac ne de cetero ſocietates ineantur ſub hujuſmodi pactis, & conditionibus, quæ uſurariam pravitatem ſapiunt, diſtrictè interdicimus, & prohibemus.

§. 2.

§. 2. Sed potiùs cuncti noverint, ſocietates hujuſmodi, cùm in poſterum unus pecuniam, animalia, aut alias res, & bona, alter verò operam, vel induſtriam confert, purè, ſincerè, & bonâ fide ſicut decet, juſtis, & æquis conditionibus, & pactis, ſecundùm juris diſpoſitionem, ac ſine ulla prorſus fraude, palliatione, aut uſurariæ pravitatis labe, aut ſuſpicione, ineundas, ſeu contrahendas eſſe; itaut non ad certam ſummam, aut quantitatem, ab omni periculo, & damno, ut præfertur, immunem, lucri nomine perſolvendam; neque ad capitale, ſi caſu fortuito perit, reſtituendum, ſocius accipiens teneatur. Si verò finita ſocietate ipſum capitale extat, ei qui illud in ſocietatem contulerit, reſtituatur, niſi ſocio recipienti fuerit communicatum, aut aliter inter ipſos contrahentes, ſuper eo legitimè conventum ſit. Ac præthereà iidem contrahentes, fructus, expenſas, & damna in commune conferant, & prout æquum, & juſtum fuerit, ſibi communicent, atque dividant.

§. 3. Decernentes, ſi qui Contractus, conventiones, & pactiones in futurum contra noſtram hujuſmodi prohibitionem de facto initi fuerint, nullam ex eis, tamquam per hanc eamdem conſtitutionem noſtram damnatis, & reprobatis, etiamſi juramento, aut in forma Cameræ Apoſtolicæ, vel aliàs quomodolibet roborati fuerint, obligationem civilem, aut naturalem oriri, nullamque actionem realem, aut perſonalem, aut judicis officium, neque aliud quodcumque jus cuiquam competere, neque quoad ſortem, ſeu capitale integrum recuperandum, quod caſu fortuito perierit, aut amiſſum erit, neque quoad certas ſummas, & quantitates in ſingulos

annos

annos, aut menſes lucri ſocialis nomine promiſſas.

§. 4. Si qui verò in poſterum ſub prædictis conditionibus, & pactis contrahere temerè præſumpſerint, aut prætextu ſimilium contractuum, conventionum, & pactionum, ſocietatis nomine initorum, qui hucuſque durant, ad exactionem dictæ ſortis, ſeu capitalis, ſive illius pretii, & valoris, poſtquam illud in toto, vel in parte caſu fortuito perierit, aut amiſſum ſit, aut certæ ſummæ, vel quantitatis annuæ, aut menſtruæ ſibi promiſſæ in futurum, ptocedere auſi fuerint, eos univerſos, & ſingulos, in pœnas contra manifeſtos uſurarios, & fœneratores, à Sacris Canonibus, & Conciliis generalibus latas, & promulgatas, eo ipſo incurrere, & contra illos, uti manifeſtos uſurarios, & fœneratores, viâ juris, aliiſque opportunis remediis procedi poſſe, & debere.

§. 5. Sicque ab omnibus cenſeri, & ita quoad præmiſſa univerſa, & ſingula per quoſcumque Judices, & Commiſſarios, quavis auctoritate fungentes, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, ſublatâ eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, ubique judicari, & definiri debere; necnon irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his per quoſcumque quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 6. Mandamus verò univerſis, & ſingulis locorum Ordinariis, per quaſcumque Provincias, & Regna Chriſtiani Orbis conſtitutis, & quibuſvis noſtris, & Sedis Apoſtolicæ, etiam de latere Legatis, ac Vice-Legatis, cæteriſque officialibus, præ-
ſertim

ſertim Provinciarum, & locorum Status noſtri Eccleſiaſtici, ut in ſuis quiſque Civitatibus, Diœceſibus, Provinciis, & locis præſentem noſtram conſtitutionem publicari, & inviolatè obſervari curent, & contra perſonas, quæ in futurum, præter & contra prohibitionem hanc noſtram, paciſci, aut exigere auſæ fuerint, tamquam publicos uſurarios, & fœneratores, per viam accuſationis, vel denunciationis, aut inquiſitionis, & ex mero officio, prout eis videbitur, procedant, reoſque culpabiles repertos, condignis pœnis, ut ſupra dictum eſt, afficiant; invocato etiam, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis.

§. 7. Non obſtantibus quarumcumque Civitatum, Provinciarum, & locorum, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, quorumcumque tenorum exiſtant, ſive per modum conſtitutionis, & legis perpetuæ quomodolibet conceſſis, etiam ſæpiùs approbatis, & innovatis; quæ omnia nolumus cuiquam de cætero ſuffragari.

§. 8. Ut autem præſentes literæ ad omnium notitiam deducantur, neve aliquis earum ignorantiam prætendere valeat, volumus, ut illæ in valvis Baſilicarum Principis Apoſtolorum de Urbe, & S. Joannis Lateranenſis & Cancellariæ Apoſtolicæ, atque in acie Campi Floræ, per aliquem ex noſtris Curſoribus de more publicentur, dimiſſis, & affixis earum exemplis in acie, & valvis prædictis.

§. 9. Earumque tranſumptis etiam impreſſis, Notarii publici manu ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides

in

in judicio, & extra illud, ubique gentium, & locorum habeatur, quæ eiſdem originalibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo, &c.

Datum Romæ apud ſanctum Marcum, Anno Incarnationis Dominicæ, milleſimo quingenteſimo octuageſimo-ſexto, 12. Kalendas Novembris, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Anno à Nativitate Domini milleſimo quingenteſimo octuageſimo-ſexto, Indictione 14. die verò 25. menſis Octobris, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini Noſtri D. Sixti Divina Providentia Papæ V. anno ejus ſecundo, retroſcriptæ litteræ Apoſtolicæ, lectæ, & publicatæ fuerunt, & per aliquod temporis ſpatium dimiſſæ in porticis ſeu valvis Baſilicarum ſancti Ioannis Lateranenſis, & ſancti Petri Principis Apoſtolorum de Vrbe, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ, per nos Claudium Mongeat, & Nicolaum Tagliettum Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ Curſores.

Alex. Parabiac. Mag. Curſ.

INNOCENTII PAPÆ XII.

Conſtitutio moderatoria donationum & diſtributionis redituum Eccleſiaſticorum in conſanguineos, vel affines Romani Pontificis, ſeu eorum loco adlectos, ac præſcribens cautelas ſervandas circa ſignaturas earum gratiarum, quæ aliquando ægrotante Romano Pontifice per conceſſum fieri dicuntur.

INNOCENTIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei:

Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanum decet Pontificem, tanquam fidelem ſervum & prudentem, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam, in Eccleſiæ Catholicæ conſpectu actum ſuum ita ordinare, ut ipſe quidem in diebus ſuis placeat Deo, & inveniatur juſtus, fiatque forma gregis ex animo, & bonus ſit Chriſti odor in omni loco; cæteri verò Antiſtites, & Eccleſiarum Prælati in partem ſollicitudinis, cujus ei commiſſa eſt plenitudo, vocati, aliique Chriſti fideles, quos curæ ſuæ divinitùs creditos, in viſceribus paternæ gerit charitatis, ejus exemplo atque præceptis, caduca mundi hujus deſpicere, carniſque & ſanguinis laqueos

queos effugere, ac de bonis & rebus Eccleſiaſticis, juxta æquitatis & juſtitiæ leges diſponere, & ſpiritalium remigio alarum ad cœleſtia contendere atque evolare, auxiliante Domino, condiſcant.

Hinc ad ea Sacrorum Canonum inſtituta, quæ Epiſcopis, ne bonis & reditibus Eccleſiæ conſanguineos ſuos augere ſtudeant, interdicunt, conſiderationis noſtræ aciem convertentes, eam Nobis in ſuprema Beati Petri Apoſtolorum Principis, cui caro & ſanguis non revelavit, Sede conſtitutis, ab ipſo Pontificatus noſtri primordio ſervandam propoſuimus, & hactenùs, Deo adjuvante, ſervare ſtuduimus diſciplinam, ut in bonorum & redituum ad hanc Sanctam Sedem & Cameram noſtram Apoſtolicam ſpectantium diſtributione, juſtitiæ atque prudentiæ leges & regulas accuratè cuſtodientes, ſummam meritorum, nullam autem carnis & ſanguinis, aut cujuſcumque humani affectus rationem haberemus. Et licèt in Dei miſericordia ſperemus, tales Nobis ſucceſſuros Romanos Pontifices, qui non minùs hac in parte, quàm in reliquis munus ſuum impleant, & Eccleſiam univerſam ſpiritalium aromatum odore perfundant: Nihilominus ea, quæ Nobis licere non patimur, aliis indicare, ſalubremque in Sancta Romana Eccleſia, omnium Eccleſiarum Matre & Magiſtra, circa præmiſſa normam & legem conſtituere, atque ſtabilire decrevimus.

Habitâ igitur ſuper his cum Venerabilibus Fratribus noſtris, ejuſdem S. R. E. Cardinalibus, deliberatione maturâ, ac de illorum conſilio pariter & aſſenſu: ad Omnipotentis Dei gloriam, Apoſtolicæ Sedis honorem, ac Antiſtitum, Prælatorum,

aliorumque Eccleſiaſticorum ædificationem, & bonum exemplum: hac noſtrâ perpetuò valitura Conſtitutione ſtatuimus atque decernimus, ſalutarem hanc de cætero in dicta S. R. E. ſervari rationem atque diſciplinam; ut nec à Nobis, nec ab ullo Romanorum Pontificum Succeſſorum noſtrorum, ad ſavorem noſtrorum, ſive ſuorum reſpectivè Fratrum, Nepotum, aliorumque quorumcumque conſanguineorum, ſeu affinium, ſive illorum, quos in locum Nepotum, aliorumque conſanguineorum, per cooptationem in familiam, aut aliter adlegi, ſeu adſciſci contigerit, de bonis, pecuniis, locis Montium vacabilium, & non vacabilium, officiis venalibus, illorumque pretio, creditis, reditibus, rebus, & juribus quibuſcumque ad Sedem & Cameram præfatas quovis modo ſpectantibus, vel quandocumque ſpectaturis, etiam ex emolumentis Datariæ, Cancellariæ Apoſtolicæ, Secretariæ Brevium, Spoliorum Eccleſiaſticorum, & quarumcumque Palatii Apoſtolici portionum, ſeu diſtributionum provenientibus, liberalitatis & donationis, aliove quovis gratuito, ſeu lucrativo titulo, directè vel indirectè, etiam ſervitiorum & meritorum, quæ tamen talia non ſint, ut ex lege juſtitiæ eam exigant remunerationem, alióve quolibet colore, ſeu prætextu, ſive etiam ſupra veram ipſorum ſervitiorum rationem, ullo modo in poſterum diſponatur.

Quòd ſi Fratres, Nepotes, conſanguinei, vel affines, ſeu illorum loco adlecti, ſive adſciti præfati, inopia laboraverint, poterit Romanus Pontifex pro tempore exiſtens, pro timorata ſua conſcientia, illorum paupertatem eodem omninò modo

do ſublevare, quo pauperum extraneorum inopiæ ſubvenire fas eſt.

Ne autem quod directè prohibetur, indirectè permittatur, magnorum ſtipendiorum, ſeu honorariorum, nonnullis Sedis prædictæ officiis, ſeu muneribus, quæ conſanguineis, vel aſſinibus, ſeu adlectis vel adſcitis præfatis, concedi ut plurimum conſueverunt, aſſignatorum ratione ſtipendia, proviſiones, ſive ſalaria & honoraria, & aliàs quomodolibet nuncupari ſolita emolumenta quæcumque, quæ antehac per Cameram prædictam in Civitate Avenionenſi & Comitatu Venaiſino, Noſtris in ſpiritualibus & temporalibus Vicario generali, ac in illis, & vicinis quinque Provinciis ejuſdem Sedis de latere legato præſtari & ſolvi plerumque ſolita & conſueta fuerunt: Superintendentis verò generalis negotiorum Sedis Apoſtolicæ, necnon totius militiæ tam equeſtris quàm pedeſtris ſtatus noſtri Eccleſiaſtici Gubernatoris, & Capitanei generalis, itidemque Claſſis & Triremium Pontificiarum Præfecti, illiuſque & illarum Commiſſarii & locum tenentis generalis, arciumque & turrium ad littora Maris tam Adriatici quàm Tyrreni exiſtentium Superintendentis generalis, Præfecti quoque generalis utriuſque cuſtodiæ Corporis Romani Pontificis, ejuſque Locumtenentis generalis; item Caſtellani Arcis Sancti Angeli de Urbe; Gubernatoris, ut aliàs deputabatur, Civitatis Beneventanæ; cujus tamen gubernium, ad inſtar aliorum prædicti noſtri Status, prout in præſentiarum ſervatur, remaneat: & Arcis Beneventanæ Præfecti: Item Gubernatoris Oppidi noſtri Civitatis vetulæ, ac demum Peruſinæ, Anconitanæ, & novæ Aſculanæ reſpectivè Arcium Præfecti, ſeu

Caſtellani, officia & munera ipſa, cum omnibus & ſingulis illorum, & cujuslibet illorum juribus, prærogativis, ſtipendiis, ſalariis, & emolumentis quibuſcumque, perpetuò ſupprimimus & abolemus, illaque deinceps quomodocumque & quandocumque renovari prohibemus, nec cuiquam de cætero aſſignari & præſtari, ſeu concedi & conferri reſpectivè volumus atque decernimus. Quòd ſi pro rerum qualitate temporumque contingentiâ, manifeſta urgenſque neceſſitas munera ſeu officia militaria hujuſmodi, vel aliqua ex eis de novo inſtitui exegerit: viros ad illa aſſumi volumus & mandamus ſtrenuos & fideles, eximia virtute præſtantes, reique militaris apprimè peritos, & in illa diuturno ac probato uſu exercitatos, quibus Romanus Pontifex pro tempore exiſtens, ſecundum datam ſibi à Domino ſapientiam, pro ratione laboris, induſtriæ, atque periculi, competentia & congruentia ſtipendia aſſignabit.

Porrò ſi Noſtri, Succeſſorumque noſtrorum Romanorum Pontificum pro tempore exiſtentium Fratres, Nepotes, & alii quicumque conſanguinei, ſeu affines, ſive veri, ſive, ut prefertur adlecti, & adſciti, vitam Eccleſiaſticam elegerint, ac Eccleſiarum & Monaſteriorum, aliorumque Beneficiorum & Officiorum Eccleſiaſticorum, ac annuarum penſionum ſuper eorum fructibus conſecutionis capaces fuerint: eam in redituum & proventuum Eccleſiaſticorum diſtributione eis faciendâ, ſervari volumus moderationem, ut nonniſi juxta eorum merita, & non ultra, congruam, pro gradus vel dignitatis, quem vel quam in Eccleſia obtinuerint, nullo ad conſanguinitatem, affinitatem, ſeu adlectionem

nem

nem erga Romanum Pontificem habito reſpectu, ſuſtentationem, ejuſmodi reditus & proventus Eccleſiaſtici eis diſtribuantur; quo cuſtoditâ in omnibus Eccleſiaſticæ diſciplinæ atque juſtitiæ diſtributivæ regula, nemini relinquatur conquerendi vel obloquendi occaſio; ſed Eccleſiaſtica ſtipendia miniſtrantibus in Eccleſia Dei æquâ lance pro uniuſcujuſq; merito aſſignentur.

Quoad illos autem ex Fratribus, Nepotibus, aliiſque conſanguineis ſeu affinibus Romanorum Pontificum pro tempore exiſtentium præfatorum, ſive veris ſive ut præfertur adlectis & adſcitis, quos eximiis eorum ita exigentibus meritis, ad ſublimem Cardinalatus dignitatem aſſumi contigerit: eam quoque de cætero ſervari volumus moderationem, ut Eccleſiæ, Monaſteria, Commendæ, aliave cujuſvis generis beneficia & officia Eccleſiaſtica, ac penſiones annuæ ſuper illorum fructibus, unicuique eorumdem reſpectivè conferenda, commendanda, & concedenda, ac reſervandæ & aſſignandæ, verum valorem annuum duodecim millium ſcutorum monetæ Romanæ, computatis in ſimul beneficiorum, & officiorum quibuſcumque fructibus, & penſionum quantitatibus, in totum non excedant. In ea tamen taxatione non comprehendantur emolumenta Officiorum ejuſdem Sedis Apoſtolicæ & Romanæ Curiæ, S. R. E. Cardinalibus demandari ſeu concedi ſolitorum, aliorumque munerum, quæ ipſis non ad vitam vel in perpetuum, ſed ad tempus, ſeu beneplacitum Romani Pontificis pro tempore exiſtentis demandata, ſeu conceſſa fuerint. Declarantes, quòd deinceps præfati qui vitam Eccleſiaſticam elegerint, ſeu ad ſublimem Cardinalatus dignitatem fuerint aſſumpti quoſ-

cumque titulos fructuum reſervationibus gravatos, ſive præventivas vel eventitias penſiones, ultra moderationem ut ſupra reſpectivè præſcriptam, nullatenùs aſſequi valeant.

Quòd ſi forſan, quod abſit, modus circa præmiſſa ſic congruenter ſalubriterque præſcriptus, in poſterum excedatur, curæ erit Romanis Pontificibus ſucceſſoribus, donationes gratuitas, ſeu lucrativas diſpoſitiones, exceſſivas ſubventiones, munerum & officiorum, ſeu illorum ſtipendiorum & emolumentorum conceſſiones, ac redituum & proventuum Eccleſiaſticorum diſtributiones, necnon collationes, Commendas, conceſſiones, reſervationes, & aſſignationes, aliaq; præmiſſa contra, vel ultra modum, ut præfertur, præſcriptum factas, ſeu facta reſcindere, revocare, & in nihilum redigere; ac, ut præfertur, donata, elargita, conceſſa, collata, commendata, reſervata, & aſſignata à conſanguineis & affinibus, ſive veris ſive adlectis & adſcitis præfatis, eorumque hæredibus & ſucceſſoribus reſpectivè, etiam manu regia, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine vindicare & auferre, ac Cameræ Apoſtolicæ applicare & incorporare, aliiſque reſpectivè conferre, commendare, concedere, & aſſignare, ac aliàs deſuper oportunè providere, ſeu diſponere.

Quia verò ægrotante Romano Pontifice nonnunquam contigit, ut ſignaturæ gratiarum, quæ per conceſſum fieri dicuntur, modum illum excederent, quem ipſe Romanus Pontifex, dum benè valebat, ſervare conſueverat: ſtatuimus, atque decernimus, ut ii quibus ejuſmodi Signaturas per conceſſum à Romano Pontifice ægrotante, etiam per Chirographum ſpeciale

manu

Digitized by Google

manu ipſius Romani Pontificis ſubſcriptum, vel aliàs quomodocumque committi contigerit, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, & dignitatis fuerint, etiamſi Cardinalatus honore præfulgeant, nullas hujuſmodi gratias ſignare vel expedire valeant; niſi fuerint ad illas adhibiti duo ejuſdem S. R. E. Cardinales, qui unà cum Signatore præfato, coràm ipſomet Romano Pontifice eas concedente ac expediri mandante, earumdem gratiarum ſupplicationibus, ſive minutis, aut chirographis, aliiſque conceſſionum ſcripturis ſubſcribant; alioquin quidquid ſecùs actum, ſignatum, geſtumve fuerit, nullum, irritum, & invalidum, nulliuſque ſit roboris vel momenti: & qui huic ſaluberrimæ ſanctioni contravenerint, ab ipſo Romano Pontifice ſanitati reſtituto, vel ejus Succeſſoribus, condignis pœnis puniantur.

Ut autem premiſſa omnia & ſingula perpetuò & inviolabiliter obſerventur, volumus, & Apoſtolica authoritate decernimus, ut ſicut ejuſdem S. R. E. Cardinales in Romana Curia præſentes hanc Conſtitutionem quantum in eis erit obſervare, illique non contravenire, nec ullis contrafacientibus, etiam Romanis Pontificibus, conſentire, nec abſolutionem à juramento præſtito petere, nec oblatam aut conceſſam acceptare promiſerunt & jurarunt; idem quoque per abſentes ab eadem Curia dictæ S. R. E. Cardinales, quandocumque ad eam advenerint, ac per futuros Cardinales in aſſumptione pilei promitti & jurari debeat; promiſſioque & juramentum hujuſmodi in formula juramenti per eoſdem Cardinales præſtari ſoliti adjungatur & adſcribatur.

Occurrente autem quandocumque ejuſdem Apoſtolicæ Sedis vacatione, iidem

Cardinales in Conclavi, quando de obſervandis fel. rec. Prædeceſſorum noſtrorum Julii Papæ ſecundi, ſuper electione Romani Pontificis, Pii Pape V. ne Civitates & loca S. R. E. infeudentur, & Sixti Papæ V. de pecuniis in Arce Sancti Angeli poſitis inde non amovendis, aliiſque nonnullis Conſtitutionibus Apoſtolicis juramentum præſtare ſolent, etiam de præſenti Conſtitutione per quemlibet eorum qui in Romanum Pontificem electus fuerit, inviolabiliter obſervanda, & poſtmodum ipſe ad ſupremi Apoſtolatus Officium aſſumptus, poſt aſſumptionem hujuſmodi, hoc ipſum promittere & jurare debeat; ſervatis etiam aliis omnibus & ſingulis illis, quæ circa juramentum hujuſmodi in præfata Sixti Predeceſſoris noſtri Conſtitutione, anno Incarnationis Dominicæ 1586. undecimo Calendas Maji, Pontificatus ſui anno primo edita, præſcribuntur.

Has quoque noſtras litteras in libellum redigi, & poſt prædictas Julii Pii, & Sixti, quæ in Conclavi legi ſolent, aliorumque Prædeceſſorum noſtrorum Conſtitutiones adjungi, & in quinterno Cancellariæ noſtræ Apoſtolicæ, unà cum aliis Conſtitutionibus Apoſtolicis, adſcribi, & ad valvas Eccleſiæ Lateranenſis, Baſilicæ Principis Apoſtolorum, dictæque Cancellariæ, & in acie campi Floræ de Urbe publicari, ipſarumque præſentium litterarum tranſumptis ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eamdem prorsùs fidem, tam in judicio quàm extra illud, ubique haberi volumus, quæ iiſdem præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Nulli ergo hominum liceat paginam hanc

hanc noſtrarum Conſtitutionis, ſuppreſſionis, abolitionis, taxationis, ſtatutorum, decretorum, voluntatum, & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Apoſtolorum ejus Petri & Pauli ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo nonageſimo ſecundo, decimo Kal. Julii, Pontificatus Noſtri anno primo.

✠ Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus, promitto, voveo, & juro.

Domine tu ſcis quia amo te.

Ego Alderanus Epiſcopus Oſtienſis, Cardinalis Cibo, promitto, voveo, & juro.

Ego Jacobus, Epiſcopus Tuſculanus, Cardinalis Franſonus, promitto, voveo, & juro.

Ego P. Epiſcopus Præneſtinus, Cardinalis de Alteriis, S. R. E. Camerarius, promitto, voveo, & juro.

Ego F. Tit. S. Praxedis, Presbyter Cardinalis Maidalchinus, promitto, voveo, & juro.

Ego Carolus, Tit. S. Laurentii in Lucina, Presb. Card. Barberinus, promitto, voveo, & juro.

Ego Nicolaus, Tit. S. Calixti, Presb. Car. Acciajolus, promitto, voveo, & juro.

Ego Gaſpar, Tit. S. Mariæ tranſtiberim, Presb. Card. Carpineus, promitto, voveo, & juro.

Ego Cœſar, Tit. S. Trinitatis in monte Pincio, Presb. Card. d'Eſtrez, promitto, voveo, & juro.

Ego Franciſcus, Tit. S. Matthæi in Merulana, Presb. Card. Nerlius, promitto, voveo, & juro.

Ego Hieronymus, Tit. S. Silveſtri in capite, Presb. Card. Caſanate, promitto, voveo, & juro.

Ego Galeatius, Tit. S. S. Quirici, & Julittæ, Presb. Card. Mareſcottus, promitto, voveo, & juro.

Ego Fabritius, Tit. S. Chryſogoni, Presb. Card. Spada, promitto, voveo, & juro.

Ego P. Thomas Hovardus, Tit. S. Mariæ ſuper Minervam, Pr. Card. de Norfolcia, promitto, voveo, & juro.

Ego Joan. Bapt. Tit. S. Cœciliæ, Presb. Card. Spinula, promitto, voveo, & juro.

Ego Fr. Laurentius, Baſilicæ S. S. XII. Apoſt. Presb. Card. de Laurea, promitto, voveo, & juro.

Ego Jacobus, Tit. S. Mariæ de Ara Cœli, Presb. Card. de Angelis, promitto, voveo, & juro.

Ego M. Antonius Barbadicus, Tit. S. Suſannæ, Presb. Card. promitto, voveo, & juro.

Ego Joannes, Tit. S. Petri in Monte auro, Presb. Card. de Goeſſen, promitto, voveo, & juro.

Ego P. M. Tit. S. Marcelli, Presb. Card. Petruccius, promitto, voveo, & juro.

Ego Joſeph Saens, Tit. S. Balbinæ, Presb. Card. de Aguirre, promitto, voveo, & juro.

Ego Leander, Tit. S. S. Nerei & Achillei, Presb. Card. Colloredus, Major Pœnitentiarius, promitto, voveo, & juro.

Ego Fortunatus, Tit. S. S. Joannis & Pauli, Presb. Card. Carrafa, promitto, voveo, & juro.

Ego Bandinus, Tit. S. Pancratii, Presb. Card. Panciaticus, promitto, voveo, & juro.

Ego

Digitized by Google

Ego Ferdinandus, Tit. S. Clementis, Presb. Card. de Abdua, promitto, voveo, & juro.

Ego Tuſſanus, Tit. S. Agnetis extra mœnia, Pr. Card. de Janſon Forbin, promitto, voveo, & juro.

Ego Jo: Bapt. Tit. S. Laurentii in pane & pernâ, Presb. Card. Rubinus, promitto, voveo, & juro.

Ego Jo: Bapt. Tit. S. Anaſtaſiæ, Presb. Card. Coſtagutus, promitto, voveo, & juro.

Ego Urbanus, S. Mariæ in via latâ, Diac. Card. Sacchetus, promitto, voveo, & juro.

Ego Fulvius, SS. Coſmæ & Damiani, Diac. Card. Aſtallius, promitto, voveo, & juro.

Ego Petrus, S. Laurentii in Damaſo, Diac. Card. Otthobonus, S.R.E. V. Cancell. promitto, voveo, & juro.

Ego C. S. Marię in Coſmedin, Diac. Card. Bichius, promitto, voveo, & juro.

Ego Aloyſius, S. Mariæ in Porticu, Diac. Card. Homodeus, promitto, voveo, & juro.

Ego Joannes Franciſcus, S. Adriani, Diac. Card. Albanus, promitto, voveo, & juro.

Ego Franciſcus, S. Angeli in foro piſcium, Diac. Card. Barberinus, promitto, voveo, & juro.

Ego Laurentius, S. Mariæ in Aquiro, Diac. Card. de Alteriis, promitto, voveo, & juro.

B. Card. Prodatarius.

J. F. Card. Albanus.

Viſa de Curia. I. Sacripantes.

D. Ciampinus.

Re-

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Anno à Nativitate Domini Noſtri Ieſu Chriſti 1692. *Indictione* 15. *die vero* 28. *Iunii, Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini Noſtri, D. Innocentii, Divina providentia Papæ XII. anno primo; ſupradicta Conſtitutio affixa & publicata fuit ad valvas Eccleſiæ S. Ioannis Lateranenſis, Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & Cancellariæ Apoſtolicæ, in acie Campi Floræ, & in aliis locis ſolitis & conſuetis Vrbis, per me Andream Dominicum Simoncellum, ejuſdem Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ Curſorem.*

Agapitus de Magiſtris, Curſ. Mag.

EDIT-

Digitized by Google

EDITTO.

Marc'Antonio Barbarigo del Titolo di S. Marco della S. R. C. Prete Cardinale, Veſcovo di Monteſiaſcone, e Corneto.

IN ubbidienza à ſupremi Commandamenti della Santità di Noſtro Signore, che con paterno zelo rifletttendo all'accerto del vivere ben regolato degli Eccleſiaſtici, onde procedano nelle loro attioni con eſemplarità di Vita, e nelle opere confermino quello, che con parole ſon tenuti ad altri d'inſegnare; e nella celebratione della Santa Meſſa, Divini Offici, Orationi, & altre opere di Pietà, ſi contengano con divotione, decoro, e Maeſtà, che le Sacre Funtioni richiedono: ſi è degnata la Santità Sua per quanto appartiene alla noſtra Giuriditione Veſcovale di raccommandare à Noi la piena, e puntuale oſſervanza delle coſe ſudette, al cui adempimento più ſempre eccitandoſi il Noſtro animo, non meno à ſenſo piiſſimo del Sommo Pontefice, che ad impulſo diſtinto della Noſtra Paſtoral ſollecitudine.

In vigore del preſente noſtro Editto ordiniamo, e commandiamo, che gli Eccleſiaſtici di qualunque grado delle Città, e noſtre Dioceſi di Monteſiaſcone, e Corneto, oſſervino da hoggi avanti quel tanto appunto, che in altri noſtri Editti, e Decreti Sinodali, in ordine alla Vita, & honeſtà de medeſimi, vien preſcritto, affinche

che tanto nella decenza dell'habito Talare, e portamento eſteriore, nel che da molti ſi manca notabilmente, quanto nella ſoavità de coſtumi, ſpirito Eccleſiaſtico, e buon odore di eſemplarità, poſſano rendere ſtimolo, ed efficacemente tirare i Secolari all'amore della Virtù, ſi come la profeſſione, e lor obligo ſtrettamente richiedono, perche come parla il Sacro Concilio di Trento, ſono eſſi nella Chieſa di Dio poſti in ſublimità di grado, e di luogo, per eſſer da tutti conſiderati come regola del ben vivere, mentre tutti fiſſano in eſſo loro gli occhi, come in uno ſpecchio per prenderne eſempio d'imitatione; e però è neceſſario, che in tutte le coſe dimoſtrino attioni, e parole tali, che habbino del grave, moderato, e pieno di Religione; al cui effetto, e per non irritare maggiormente il giuſto ſdegno del Signor Iddio, che col flagello alla mano minaccia la Chriſtianità: mà per render ciaſcheduno degno delle Divine Miſericordie, con toglierſi da tutti ogn'altra cagione de già provati caſtighi ſopra tutti gli afflitti Popoli, e riſplenda nelle Chieſe maggiormente il Culto Divino.

Ordiniamo, & inculcamo à tutti i Canonici, Beneficiati, Capellani, Chierici, & altri additti al ſervitio così delle noſtre Catedrale di Monteſiaſcone, e Corneto, come delle Chieſe Collegiate, e Parochiali della noſtra Dioceſe, che ne gli Officii Divini, Meſſe, Orationi, ciò facciano con la dovuta Religioſità, & eſatezza, ſenza veruna traſcuragine, ò irreverenza, perche tali abuſi chiamano ſopra di noi, e de Popoli le maledittioni Divine, ſecondo quello, che è ſcritto, *Maledictus homo qui facit opus Dei negligenter*; E vogliamo ancora, che nell'andare, & aſſiſtere in Choro

ro ſi faccia con ogni riverenza, ſilentio, e modeſtia; e ricordandoſi tutti di eſſere nella Caſa di Dio alla preſenza della tremenda Maeſtà dell'Altiſſimo, habbiano à Salmeggiarvi con divotione di cuore, diſtintioni di voci, e pauſa dovuta nell'Aſteriſco, in modo che una parte del Choro non principii un Verſetto prima, che dall'altra parte non ſia terminato l'altro, affinche il Popolo poſſa diſtinguere, & intendere quello, che ſi canta, per eccitarſi à Divotione, e Compuntione in udire le Divine Lodi; intorno à che vogliamo, che ſe alcuno in ciò notabilmente manchi, oltre all'eſſere puntato, irremiſibilmente incaricandone Noi la Coſcientia del Puntatore, habbia ancora à perdere quella parte di ſtipendio corriſpondente al mancamento, acciò ſappia, che non adempiendo al debito del Miniſtero, ingiuſtamente participa de frutti della Prebenda, & in conſeguenza è tenuto alla reſtitutione, avanti che il Giudice lo condanni.

E perche la Santità di Noſtro Signore hà voluto gravemente incaricare la noſtra Coſcienza, e quella de Preſidenti al Choro per la buona oſſervanza delle coſe ſudette, e di ciò, che in tal materia in altri noſtri Editti, e Decreti Sinodali, come anche de noſtri Predeceſſori, ſi è ordinato, vogliamo, che qualunque ardiſca di traſgredire, oltre alle pene in detti Editti, e Decreti Sinodali comminate, & altre come ſopra, ſoggiaccia ancora ſeveramente al caſtigo a Noſtro arbitrio, ſecondo i Sacri Canoni diſpongono, con la remotione ancora de Miniſtri, e ſerventi amovibili.

Et eſortiamo finalmente tutti i Sacerdoti à non accoſtarſi temerariamente à Divini Miſteri, e ſpecialmente al tremendo Sacri-

crificio dell'Altare, di cui non vi è nel Mondo attione più Santa, ne più Divina; mà à diſporſi non ſolo con quella interna purità, che conviene à chi quotidianamente porge all'Eterno Padre il ſuo humanato Figliuolo, mà anche con quella eſterna Divotione nell'eſatta oſſervanza delle Sacre Cerimonie preſcritte dalle Rubriche, la quale ſi richiede, acciò chi è poſto trà Dio, e gl'huomini per placar l'Ira ſua Divina, non habbia con le proprie traſcuratezze, precipitationi, e negligenze, maggiormente ad irritarla.

Mà vogliamo confidare, che tutti, e ciaſcheduno in particolare de noſtri Eccleſiaſtici vorranno conformarſi al Paterno Cuore della Santità Sua, & à noſtri auvertimenti, per dare à Noi la conſolatione di vedere in eſſi, e nelle Chieſe eſtirpati gli abuſi, e ſtabilita la vera Pietà, e con ciò anche liberate le Città, e noſtra Dioceſi da maggiori calamità, godere in auvenire nel temporale, e ſpirituale abbondanti le Celeſti Benedittioni, che à tutti dalla mano liberaliſſima del Signor Iddio preghiamo; Volendo che il preſente noſtro Editto publicato *inter Miſſarum Solemnia*, nelle noſtre Catedrali, Collegiate, e Parochiali della Dioceſi, ove poi ſi affigga alle porte delle Sacriſtie, leghi tutti come ſe ad ogn' uno foſſe ſtato perſonalmente intimato.

Dato in Montefiaſcone dal noſtro Palazzo Veſcovale queſto dì 25. Aprile 1703.

M. A. Card. Barbarigo.

TASSA

TASSA INNOCENTIANA

Del Foro Eccleſiaſtico nelle materie ſpirituali.

O V E R O

Dichiarazione ſopra quelle cauſe, e materie Eccleſiaſtiche e Spirituali, nelle quali nel foro Eccleſiaſtico, & Epiſcopale non ſi può, ne ſi deve eſiggere emolumento alcuno, eccetto quello, che ſi dichiara per il ſolo Cancelliero, con la riforma degli abuſi contrarii.

ESſendoſi havuto ricorſo alla Santità di Noſtro Signore Innocenzo XI. per molti Veſcovi, & Arciveſcovi, & altri Prelati zelanti, acciò per ſicurezza della loro coſcienza, e per togliere ogni occaſione di dubbio, che poteſſe naſcere dalle diverſe conſuetudini delle Dioceſi, & anche acciò non ſiano ingannati da' loro Vicarii, Cancellieri, & altri Miniſtri, e familiari, ſi ſtabiliſca una Taſſa generale & uniforme per il loro Foro Epiſcopale, overo Eccleſiaſtico; nè mancando i ricorſi de' Cleri, e de' Popoli, hà perciò la Santità Sua deputato una congregatione particolare di due Signori Cardinali Prefetti delle Congregationi del Concilio, e de' Veſcovi, e di quattro altri Signori Cardinali delle mede-

medeſime Congregationi, e di due Monſignori loro ſegretarii, e delli Monſignori Datario, & Auditore della Santità Sua, e da queſta ſi è riſoluto poterſi nelle cauſe contentioſe civili, criminali, e miſte venire alla ſudetta Taſſa generale, ſenza la precedente notitia delle Taſſe particolari di ciaſcheduna Dioceſi, ò Provincia, potendo giuridicamente quella eſſer varia ſecondo la diverſa conſuetudine regolata dalla diverſità de' Paeſi, e de' luoghi. Benſi doverſi con qualche maggior chiarezza per toglier tutti i dubbi, e gli equivoci, dar fuori le dichiarationi, che in più tempi, e diverſe occaſioni ſi ſon fatte dalle ſacre Congregationi del Concilio, e de' Veſcovi nelle materie eccleſiaſtiche, overo meramente ſpirituali, acciò in tal modo ſappia ciaſcuno quel che ſia illecito, e ſi tolga ogni ſcuſa, ò preteſto d'ignoranza, ò di conſuetudine, dovendo in ſi fatte materie l'oſſervanza eſſer da per tutto uniforme, per la generalità de' Canoni e Concilii, e particolarmente del Tridentino; in modo che deve dirſi reproba, & illecita ogni contraria conſuetudine ò Taſſa diverſa in qualunque modo per l'addietro fatta, conforme dalla medeſima Congregatione ſi è ſtabilito, in modo che le ſeguenti dichiarationi debbano oſſervarſi da per tutto ſenza eccettuatione alcuna, ſotto le pene contenute ne' ſacri Canoni, e Concilii, e d'altre ad arbitrio del Sommo Pontefice, che ſarà pro tempore; e naſcendo qualche dubbio in contrario, ſe ne debba conſultare la ſudetta ſacra Congregatione del Concilio, e non altrimente.

Nella materia degli ordini ſacri, e minori, e prima Tonſura, così per la collatione, come per la facoltà, che ad altro ſi dia di

con-

Digitized by Google

conferirli, & anche per il loro eſercizio, e per la facoltà di eſercitarli in qualunque luogo, e qualunque tempo, ſi ſtabiliſce la Regola generale da non ricevere altra eccettuatione, che quella ſi dirà di ſotto, e che nè il Veſcovo, ò altro Prelato, nè il ſuo Vicario generale, ò foraneo, Cancelliero, & altro Officiale qualſivoglia, ne parenti, e familiari, ò ſervitori poſſano eſiggere, e ricevere emolumento, e coſa alcuna ſotto qualſivoglia colore, ò preteſto di atti per la giuſtificatione de' requiſiti, overo di tovaglia, forbici, pettine, & altro, nè ſotto titolo di regalo, ò di mancia, anche ſe ſpontaneamente ſi offeriſſe, e deſſe, eccetto che l'ordinante poſſa ricevere l'oblatione della candela, ſecondo diſpone il Ponteficale, à libero arbitrio dell'ordinato circa la qualità e peſo. E il Cancelliero ſecondo la diſpoſitione del Sacro Concilio di Trento per le lettere teſtimoniali della collatione dell'ordine già dato, overo per le lettere dimiſſoriali per la collatione da farſi per un altro Veſcovo, poſſa ricevere ſolamente la decima parte d'uno ſcudo di moneta Romana, cioè un giulio, overo l'equivalente nella moneta del paeſe, e non più, da perſone, le quali habbiano l'uſo del denaro, non già da quei Religioſi, i quali non ne hanno l'uſo, come ſono i Capuccini, & i Minori oſſervanti: eccetto che nella collatione del Subdiaconato per gli atti, che ſi devono fare per la giuſtificatione della verità, e ſufficienza del patrimonio, overo del Beneficio, a titolo del quale ſi deve promovere, poſſa eſiggere quell'emolumento, che ſia proportionato alla mera fatica perſonale per la ſcrittura e carta, ſenza che il Veſcovo, ò Vicario, ò altro Offiziale, ne direttamente, ne indiretta-

men-

mente ne poſſa participare in modo alcuno, purche detto emolumento non poſſa nè debba eccedere uno ſcudo d'oro; ma ſe la fatica richiede minor mercede, ſi debba eſiggere ſolamente quel meno. Ma riſpetto agli altri Ordini, & alla prima Tonſura, non poſſa eſiggere coſa alcuna, ſotto preteſto di regiſtratura di Brevi, e diſpenſe, e di altre ſcritture, ò di preſentata, ò di qualunque altra giuſtificatione, e ſolennità, ò remotione d'impedimento.

Con dichiaratione, che ſe le ſudette lettere teſtimoniali, overo dimiſſoriali contengono più Ordini, tuttavia non ſi poſſa eſiggere altra mercede, che la ſudetta di un giulio, ſiche non ſi poſſa moltiplicare a ragione di ciaſcun'Ordine. Non ſia però tenuto il Cancelliero a fare una ſola ſcrittura per più Ordini, quando queſti ſiano ſtati conferiti in diverſi tempi, e diverſe ordinationi; ma volendo poſſa farle ſeparate, non già riſpetto a quegli Ordini, che ſi conferiſcono in un iſteſſo giorno, come ſegue ne' minori, ne' quali dovrà farſi una ſola ſcrittura, e nelle lettere dimiſſoriali, che ſi diano per l'ordinatione da farſi per un' altro Veſcovo a più Ordini, parimente non ſi poſſa moltiplicare ſcritture; nè poſſa eſiggere coſa alcuna per il rogito della collatione degli Ordini, overo per l'acceſſo al luogo dell'ordinatione, con altro preteſto anche di mancia, ò regalo.

Nella materia de' Beneficii eccleſiaſtici, quando ſi tratta di quelli, che come di libera collatione, overo come devoluti ſi conferiſcono dal Veſcovo, ò altro ordinario collatore, parimente ſi ſtabiliſce la regola generale, che nè il Veſcovo, ò altro collatore, nè il ſuo Vicario, ò altro qualſivoglia offiziale, nè il Cancelliero, ò paren-

renti, familiari, ſervitori poſſano eſiggere, e ricevere emolumento alcuno, & altra coſa ſotto qualſivoglia colore, e preteſto anche di mancia, ò regalo, e volontario donativo; così ſe ſiano Curati, ò reſidentiali, come ſe ſemplici, ò non reſidentiali, & anche ſe ſiano Capellanie manuali; ma ſolamente il Cancelliero per le lettere della collatione, compreſa carta, ſigillo, corde, & ogni altra coſa, poſſa eſiggere la mercede proportionata alla ſcrittura, e materia, purche non ecceda la ſomma di giulii dieci di moneta Romana, overo l'equivalente nella moneta del Paeſe, ſenza che ſi poſſa pretendere altra mercede ſotto qual ſi voglia preteſto, e ſparticolarmente per l'approvatione, e preelettione nel concorſo alle Chieſe Parochiali. E per il poſſeſſo, il Veſcovo, ò Vicario, ò altro offiziale non poſſa eſiggere coſa alcuna, & il Cancelliero, ſe ſarà dentro la Città, poſſa per il rogito & ogni altro atto eſiggere giulii tre: ſe ne' Borghi, overo ſuburbii, giulii quartro: e ſe in altro luogo, i medeſimi giulii quattro il giorno, e le ſpeſe del vitto, e viatico. Benſi che ſe nel luogo del Beneficio vi ſarà il Cancelliero del Vicario foraneo, ò altro Notaro, ſi dovrà il poſſeſſo commettere al Vicario foraneo, e ſuo Cancelliero, ſenza la neceſſità del viaggio del Cancelliero Epiſcopale.

Quanto à Beneficii di collatione Apoſtolica, perche ſiano riſervati, overo affetti avanti la loro proviſione, così ne' Beneficii curati, ne' quali per l'Ordinario ſi danno le lettere teſtimoniali alla Dataria dell'approvatione, e della preelettione nel concorſo, ſecondo la forma del Concilio di Trento, come anche negli altri Beneficii non curati, e particolarmente ne' reſidentiali,

tiali, per i quali ſi ſogliono dare le atteſtationi alla Dataria ſopra la vita, coſtumi, & idoneità de' concorrenti: per le dette lettere, non ſi poſſa eſiggere, ò ricevere mercede, & emolumento alcuno in denaro, ò in altre coſe, ſotto qualſivoglia preteſto, ò colore, anche di volontario donativo, ma ſi debbano dare affatto gratis.

E dopo la proviſione per l'eſecutione delle lettere Apoſtoliche, quando ſiano nella forma *gratioſa*, non poſſano il Veſcovo, ò altro Prelato ordinario del luogo, ò ſuo Vicario, e Cancelliere, & altro Officiale pretendere di doverne eſſere per neceſſità eſecutori, ma ſia in arbitrio de' Proviſti d'eleggerſi l'eſecutore, & il Notaro per il poſſeſſo; ma ſe il Proviſto eleggeſſe l'ordinario officiale, & il ſuo Cancelliero, o veramente ſe le lettere foſſero nella forma che ſi dice *dignum*, indrizzate all'ordinario, overo al ſuo Vicario, il quale perciò ne foſſe neceſſariamente l'eſecutore, così nell'uno, come nell'altro caſo, non eſſendovi legitimo contradittore, in modo che l'eſecutore ſia mero, parimente il Veſcovo, ò altro Prelato, & il ſuo Vicario, ò altro Offiziale, e ſuoi familiari, ſervitori, & attinenti non poſſano, nè debbano eſiggere, e ricevere emolumento alcuno in quell'isteſſo modo, che di ſopra ſi è detto de' Beneficii di ordinaria collatione; ma il Cancelliero poſſa per la copia, ò regiſtro delle lettere Apoſtoliche, & altri atti, ricevere la mercede proportionata alla fatica per la ſcrittura, purche non ecceda in tutto uno ſcudo d'oro: & eſſendovi contradittore, ſi che convenga di far proceſſo giudiziale, la mercede del Cancelliero per la ſua fatica ſi poſſa ſtendere a due ſcudi d'oro,

Digitized by Google

d'oro, e non più, ſenza che il Veſcovo, ò Vicario, ò altro officiale poſſa eſiggere, e ricevere emolumento alcuno, mentre nelle cauſe Eccleſiaſtiche, e ſpirituali, ordinano i ſacri Canoni, che non oſtante qualſivoglia conſuetudine, il giudicio ſi debba interporre *gratis*. E per il poſſeſſo ſi oſſervi quello ſteſſo, che ſi è detto di ſopra ne'Beneficii cōferiti dall'ordinario Collatore.

Nelli Beneficii di Padronato, naſcendo dubbio ſopra l'eſiſtenza del Padronato con il Procurator Fiſcale, overo col Proviſto, che ne pretenda la libertà, ſi debba in tutto, e per tutto oſſervare quell'iſteſſo, che di ſopra ſi è detto ne'Beneficii di libera collatione col contradittore. Mà ſe, non controvertendoſi l'eſiſtenza, ſia controverſia tra conpatroni, overo preſentati da eſſi ſopra la pertinenza, in tal caſo ſi reputi come cauſa civile profana, e per conſeguenza ſi oſſervi la ſolita taſſa di ciaſcuna curia, ſino a tanto che ſi faccia l'altra taſſa delle cauſe profane civili, criminali, e miſte.

Generalmente coſſi nelle capellanie manuali, come nelle nuove fondationi, & erettioni de'Beneficii, capellanie, confraternità, congregationi, overo fondationi, benedicitioni, e conſecrationi, e reſpettivamente viſite, & approvationi di Chieſe, e di oratorii, così coll'autorità Apoſtolica, come con l'ordinaria, il Veſcovo, ò altro Prelato, eſſo Vicario, e qualumque officiale, non poſſa eſiggere e ricevere emolumento alcuno, ma ſolamente il cancelliero poſſa eſiggere quella mercede, che ſia proportionata alla ſua fatica per la ſcrittura, pur che non poſſa eccedere in tutto uno ſcudo d'oro, ma ſia meno, ſe minore ſarà la fatica.

Nelle cauſe, e materie, che riguardano il matrimonio, & i ſponſali, coſſi per l'eſecutione delle Diſpenſe Apoſtoliche matrimoniali, come per la giuſtificatione dello ſtato libero, ò che non vi ſia Canonico impedimento, & anche per la diſpenſa delle publicationi, ò per la licenza di poterſi contrarre in caſa, ò in altro luogo, ò tempo inſolito, e proibito, ò che ſi poſſa cōtrarre in preſenza d'altri, che del Paroco, & ogni altro atto che occorreſſe fare; il Veſcovo, & il ſuo Vicario, & ogni altro officiale, ò miniſtro, ò familiare, non poſſa ſotto qualſivoglia preteſto, ò colore, anche di mancia, e di volontario donativo eſiggere e ricevere emolumento alcuno, nè in denaro, nè in altre coſe, mà ſolamente il cancelliero poſſa eſiggere la mercede proporcionata alla fatica della ſcrittura, cioè nell'eſecutione delle diſpenſe giulii tre, e per i teſtimonii ſopra lo ſtato libero, ò che non vi ſia impedimento, un giulio per teſtimonio, purche in tutto non ſi ecceda uno ſcudo di moneta romana, cioè dieci giulii, overo il loro equivalente nella moneta del Paeſe: non comprehendendoſi le cauſe contentioſe trà i conjugi ſopra la validità del matrimonio, overo ſopra la ſeparatione del toro, ſtimandoſi queſta cauſa giudiziale profana, nella quale ſi oſſerverà la taſſa di ciaſcun tribunale, ſin che ſi proveda.

Generalmente in tutto quello che riguarda i monaſterii delle monache, & i conſervatorii di quelle Donne, le quali a guiſa de' monaſterii, e monache, riſpettivamente vivono ritirate, il Veſcovo, ò altro Prelato, il Vicario così generale, come particolare, e qualunque altro officiale, ò Deputato, & il Cancelliero, & anche

che i Parenti & i familiari del Veſcovo, ò Prelato, e de' ſuoi officiliali, non poſſano eſiggere e ricevere emolumento alcuno in denaro, & in altre coſe, eccetto che quelle comeſtibili, che ſiano proportionate all'uſo, e conſumo proprio dentro tre giorni anche con titolo di donativo, per l'ammiſſione all'habito monaſtico, per l'apparatione del Depoſito della dote, per la profeſſione, per l'ammiſſione dell'educande, & altre Donne ſecolari; per le rinunzie che ſi fanno dalle novizie, per l'elettione dell'Abbadeſſa, ò altra ſuperiora, per le licenze de' medici, Chirurghi, & operarii, per le licenze di parlare alle monache, & altre che ſono nel monaſtero, per la deputatione de' Confeſſori, capellani, Procuratori, eſattori, & altri miniſtri, e generalmente per ogni altro atto, che riguarda al governo; ma ſolamente il cancelliero per il rogito delle rinunzie, e per gli atti, che convenga fare ſopra la giuſtificatione del depoſito della dote, poſſa eſiggere la mercede proportionata alla fatica della ſcrittura, pur che non ecceda in tutto giulii cinque moneta romana, overo l'equivalente nella moneta del Paeſe.

Parimente per una regola generale da non ſoggiacere a limitatione alcuna, il Veſcovo, ò altro Prelato, ſuo Vicario generale, ò particolare, Cancelliero, e qualunque altro officiale, Miniſtro e familiare, anche ſotto nome di mancia, ò volontario donativo, non potrà eſiggere, e ricevere emolumento alcuno, così in denaro, come in qualunque altra coſa, in tutto quello, che riguarda l'amminiſtratione de' ſacramenti, del Batteſimo, della Creſima, della Penitenza, dell'Eucariſtia, e dell'Eſtrema untione, anche per l'eſame & approvatione, ò

licenza di amministrarli, anci s'incarica à Veſcovi, e Prelati, e loro Vicarii, & officiali, che non lo permettano à curati, & à Confeſſori, & altri Miniſtri; e particolarmente nel prendere il Piatto, ò altro vaſe, nel quale ſia riposto il vaſe dell'olio ſanto per l'estrema untione, ò del criſma nel Batteſimo, overo tovaglie, faccioletti, & altre coſe, dichiarandoſi tutto ciò illecito. Come anche a non chiedere, nè eſiggere coſa alcuna per la benedittione delle donne infantate, quando dopo il parto, ſecondo il rito Eccleſiaſtico, per la prima volta entrano in chieſa.

In quelle Dioceſi, nelle quali regna l'antica conſuetudine, che il Veſcovo, ò altro Prelato, ex officiale faccia il teſtamento per l'anima di quelli, i quali muojono ab inteſtato, di quella ſomma moderata, nella quale ſecondo i decreti della ſacra Congregatione puo eſſercitare tal facoltà, non poſſano eſſo, e ſuoi officiali, Miniſtri, parenti, e familiari, partecipare in modo alcuno, ſotto qualſivoglia colore, ò preteſto, anche di povertà; ma il tutto ſi debba effettivamente applicare ad uſi & opere pie, nè per l'adempimento di tal diſpoſitione ſi poſſano in modo alcuno impedire, e ritardare la ſepoltura, e l'eſequie, ò funerali al defonto, dovendoſi eſſercitare giuridicamente le attioni ſopra i beni ereditarii, e ſi debba oſſervare la lettera circolare della ſacra congregatione de' Veſcovi ſotto lì 19. Agoſto 1678.

Come anche in modo alcuno ſi poſſano impedire, ò ritardare la ſepoltura, e l'eſequie, ò funerali à defonti, coſi cittadini, come foraſtieri, per il pagamento di quegli emolumenti, che dal Veſcovo, ò dal capitolo, ò dal curato, e qualunque altro

per

per la conſuetudine del Paeſe ſi pretendano, ma parimente rimangono illeſe le attioni giuridiche ne'beni, ſopra i quali ſi douranno eſercitare, ſenza che in modo alcuno ſi faccia repreſaglia al cadavere, overo che ſi diano moleſtie perſonali à figli, moglie, e parenti. Et ancora non ſi poſſa eſiggere coſa alcuna per la licenza di traſportare i cadaveri, overo di ſepellirſi piu in un luogo, che nell'altro.

Si dichiara ancora illecito ogni emolumento diretto, & indiretto, & in conſeguenza ſe ne proibiſce al Veſcovo, ò Prelato, ſuo Vicario, e cancelliero, & ogni altro miniſtro, e famili ari, ogni eſattione ſotto qualſivoglia preteſto, anche di mancia, ò donativo, nelle infraſcritte coſſe, cioè.

Per la licenza, ò Patente di predicare così nella Quadrageſima, nell'Auvento, come in tutti gli altri tempi, & in qualſivoglia luogo.

Per la licenza di lavorare nelle feſte, anche per applicarſi ad uſi pii, ſi che n[illegible]ninamente *gratis*, e quanto alle contraventioni d'haver lavorato, le pene tutte ſi applichino effettivamente ad opere, o luoghi pii, ſenza participatione alcuna, benche minima, eccetto che agli eſecutori, e Miniſtri inferiori, volgarmente ſbirri, per la cattura ſi dia la mercede proportionata alla diligenza, e fatica, pur che non ecceda tre giulii in tutto.

Per la reviſione de'conti de'luoghii pii.

Per la ricognitione & approvatione e publicatione delle Reliquie, delle Indulgenze, & Altari privilegiati.

Per le licenze di queſtuare.

Per l'atteſtatione della Povertà, ò altro Requiſito, eccetto che il cancelliero

poſſa eſiggere in tutto un giulio di moneta romana, ò l'equivalente.

Per la licenza d'eſſere aſſente dalla reſidenza, e generalmente per le dimiſſorie, che ſi ſogliono concedere a quelli, li quali partono di caſa per andare in altro Paeſe.

Per le monitoriali, per le rivelationi di ſcommuniche, così quando ſi diano da eſſa curia, & ordinario, come quando ſi publicano le lettere Apoſtoliche; eccetto che il cancelliero poſſa per la mercede della ſcrittura eſiggere un giulio ſolamente.

Per la dichiaratione dell'incorſo nelle cenſure per la percuſſione de' chierici, & altre ſomiglianti cauſe, e per la loro aſſolutione, eccetto che il cancelliero per la fatica della ſcrittura poſſa eſiggere giulii due; eccetto che nell'eſecutione de' Brevi della Penitentiaria, nel qual caſo per quel che appartiene all'aſſolutione, nè anche il Cancelliero poſſa eſiggere coſa alcuna.

Per la facoltà di eſercitare i Pontificali.

Per l'eſecutione de' Brevi Apoſtolici, overo licenza della ſacra Congregatione nell'alienatione de' Beni di chieſe e luoghi pii, overo impoſitione de' cenſi, ſolamente il cancelliero poſſa eſiggere la mercede proportionata alla fatica della ſcrittura, pur che non ecceda in tutto giulii dieci di moneta romana, ò ſuo equivalente, come anche per tutto quello, che appartiene alla difeſa dell'immunità eccleſiaſtica, così perſonale come reale, e locale, e particolarmente di queſt'ultima, non ſi poſſa in modo alcuno ſotto qualſivoglia preteſto ricevere, & eſiggere mercede, overo emolumento, ma il tutto ſi debba fare *gratis*.

Le pene, le multe, e le compoſitioni ſi applichino per intiero ad uſo de' luoghi pii,

pii, ſenza che il Veſcovo, ò Vicario, e ſuoi officiali direttamente, nè indirettamente ne habbiano participatione alcuna.

Il ſuſſidio caritativo in quelle dioceſi, nelle quali ſia ſolito eſiggerſi, e non altrimente, ſi eſigga ſolamente per una volta nel primo ingreſſo del Veſcovo, ſecondo la taſſa ſolita antica d'anni 40. in dietro, ſi che non s'attenda il ſolito piu moderno da detto tempo in giù, nè ſi poſſa più eſiggere ſotto qualſivoglia preteſto, anche di volontario donativo.

Quanto alla Viſita, ſi oſſervino inviolabilmente il decreto del Sacro Concilio di Trento, e le dichiarationi della S. Congregatione, e particolarmente da quelli, i quali concorrono alle ſpeſe de' cibarii, nè mediatamente, nè immediatamente ſi poſſano ricevere regali e donativi, anche di coſe comeſtibili. Et ancora non ſi poſſa eſiggere emolumento alcuno per gli atti della Viſita, decreti, e preſentare di ſcritture, overo per la reviſione de' decreti delle Viſite antecedenti, e della loro oſſervanza, mentre da quelli i quali ſono viſitati, ſi ricevono le ſpeſe del vitto.

Die prima Octobris 1678. facta per me infraſcriptum iſtarum Reſſolutionum ſeù Declarationum relatione S. D. N. Innocentio XI. mediante illarum lectura de verbo ad verbum Santitas ſua laudavit, approbavit, ac ſervari mandavit earum obſervantiam, & publicationem injunxit Sacræ congregationi Concilii.

Joannes Baptiſta de Luca Præfati S. D. N. Innocentii Papæ XI. Auditor & ſecretarius memorialium.

Die 8. Octobris 1678. Sacra Congregatio eminentiſſimorum S.R.E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum inhærendo mandatis Santitatis ſuæ ſenſuit præmiſſam taxam, ſeù declarationes typis dandas eſſe, & per literas circulares ad quoſcumque locorum ordinarios tranſmittendas, ut eas in Cancellaria in loco omnibus patenti retineri faciant, eaſdemque adamuſſim obſervent, ac faciant obſervari.

F. Cardin. Columna Præfectus.

Loco ✠ Sigilli.

S. Archiepiſcopus Brancatius Epiſcopus Viterbienſis Secret.

Die, menſe, & anno, quibus ſuprà, ſupradicta taxa affixa, & publicata fuit ad Valvas curiæ, & Aciei campi Floræ, ac in aliis locis ſolitis & conſuetis Urbis, per me Gregorium Staggium Apoſtolicum Curſorem.

Pro D. Mag. Curſ. Thomas Orlandus

Santiſs. D. N. Papæ Curſor.

Biblioteca Nazionale NAPOLI

I N-

Digitized by Google

INDEX

RERUM PRÆCIPUARUM in hoc Secundo tomo contentarum ordine Alphabetico.

A

ACcommodare ſe debent Prædicatores populorum captui; Ex Inſtructione datâ in Synodo Veliterna Card. Cibo. Tract. 2. cap. 3 quæſt. 31. pag. 308
Adminiſtratio pia reddituum, non videtur ſufficere ad pluralitatem Beneficiorum excuſandam. Tr. 1. cap. 6. q. 5. 92
Pro Adminiſtratione ſpiritualium aliquid dare, vel accipere tanquam mercedis pretium, ſimoniacum, atque illicitum eſt; non autem tanquam neceſſitatis, vel ſubventionis ſtipendium. Tr. 1. cap. 11. q. 11. 196
Quomodo in talibus aliquid accipi poſſit, vel non? Tr. 2. cap. 3. q. 5. 264
In Adminiſtratione Sacramentorum Baptiſmi, Confirmationis, Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis, nihil penitùs exigatur, aut recipiatur, etiam ſub titulo voluntariæ donationis. Declaratio, ſeu Taxa Innoc. XI. 411
Advocati vel Procuratores non ſint Clerici, præſertim ante Judices laicos; Ex Conc. Pr. Beneventano. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 111
Ætas requiſita ad obtinendum Beneficium. Tr. 1. cap. 2. q. 9. 25

Biblioteca Nazionale NAPOLI

Ætatis annus 25. requiritur ad obtinendas dignitates. *ibid.*
Ætatis annum exegiſſe debet 30. qui Epiſcopus eligitur. *ibid.*
Ætatis 27. annus ſufficit in Gallia pro Epiſcopis. *ibid.*
Ambitio tua tecum ſit in perditionem, quoniam putaſti, ambitu humano parari donum Dei. Tr. 1. cap. 3. q. 2. 30
Qui ultrò ambit, vel importunè ſe ingerit, procul dubio eſt repellendus. Tr. 1. c. 3. q. 2. 30
Ambitus in Beneficiis, pernicioſus. Tr. 1. cap. 3. q. 2. 29
Altari qui inſervit, juris divini eſt, ut de altari vivat; nec bono jure is qui non ſervit altari, de altari vivit; ſicut ſtipendium non debetur niſi militanti. Tr. 1. cap. 1. q. 1. 3
Angelis, & hominibus ſpectaculum ſunt, pſallentes in Choro. Ex Syn. Cœſen. Cardinalis Denoff. Tr. 1. cap. 10. q. 24. 136
Card. de Angelis. *Vide* Synodus Nonantulæ.
Annuli Clericis prohibiti, & quomodo? Ex Conc. Provinc. Benevent. Tr. 1. cap. 8. qu. 6. 110
Apoſtolicus prædicandi modus, in Epiſtola juſſu Innocentii XI. ad Epiſcopos miſsâ. Tr. 1. cap. 3. q. 31. 304
Approbari debent ab Epiſcopo beneficiorum permutationes; Ex Synod. Bononien. Jacob. Cardinalis Boncompagno. Tr. 1. cap. 5. q. 19. 69
Arma quæ præcipuè prohibita Clericis? Ex Conc. Provinc. Benevent. Tr. 1. cap. 8. qu. 6. 110
Attentio neceſſaria in Divino Officio, ita ut voluntariè quis non diſtrahatur. Tr. 1. cap. 10. q. 10. 138
Attentionis neceſſitas, variis authoritatibus probatur. *ibid.*
At-

Attentio non ſolùm conſulitur, ſed etiam præcipitur. q. 11. 140
Attentionis præceptum probatur. *ibid.*
Attentio ratione ſuadetur. *ibid.* 142
Attentionis voluntas requiritur in recitante Officium Divinum, ex P. Polanco Jeſuitâ. *ibid.* 143
Attentio in variis Conciliis præcipitur. *ibid.*
Attentionem internam indirectè præcipere potuit Eccleſia. q. 12. 144
Attentio, triplex, litteralis, generalis, & myſtica. q. 13. 145
Attentio, alia actualis, alia virtualis, alia habitualis. q. 14. 146
Augens dotem, ſeu redditus Canonicatus, ut ſibi conferatur, eſt ſimoniacus, juxta Decretum Sacræ Congregationis Concilii, relatum in Synodo Nonantulæ Card. de Angelis. Tr. 2. cap. 3. q. 1. 262

B

BAculus quando & ubi Clericis prohibitus? Ex Syn. Prov. Benevent. Tr. 1. cap. 8. qu. 6. 110
Barbadicus Marcus Antonius Card. *Vide* Syn. Montisfaliſci.
Barberinus Antonius Card. *Vide* Synod. Senogallienſis.
Baſcapè Carolus, Epiſcopus Novarienſis, veſtes lugubres in Clericis rejicit. Tr. 1. cap. 9. qu. 6. 127
Beneficii definitio explicata. Tr. 1. cap. 1. q. 1. 1
Bona Eccleſiaſtica ordinantur ad cultum Dei, & pauperum ſuſtentationem. *ibid.* 2
Beneficia ad Divinum cultum, atque eccleſiaſtica munia obeunda ſunt conſtituta. *ibid.*
Beneficium datur propter officiũ, & quale? *ibid.*
Beneficiis ſimplicibus deberent quandoque imponi onera. q. 2. 3

Digitized by Google

Beneficia aliquo modo in Eccleſia ſemper fuerunt. q.3. *ibid.*
Beneficiarius quicumque non debet ſibi aſſumere ex reditibus Eccleſiaſticis, niſi id, quod eſt neceſſarium ad honeſtè vivendum. q. 11. 16
Quidquid, præter neceſſarium victum ac ſimplicem veſtitum, de altario retines, tuum non eſt: rapina eſt, ſacrilegium eſt. *ibid.* 17
Beneficia alia ſunt ſæcularia, alia regularia. q. 12. 18
Beneficia alia ſunt ſimplicia, alia cum curâ animarum. *ibid.*
Beneficia alia in titulum, alia commendata. *ibid.*
Beneficia alia habent dignitatem annexam, alia non. *ibid.* 19
Beneficia alia reſidentialia, alia non. *ibid.*
Ad Beneficia obtinenda requiruntur boni mores, ſcientia, ætas, ordo conveniens. Tr. 1. c. 2. q. 1. *ibid.*
Beneficium Eccleſiaſticum non poteſt ſine inſtitutione canonicâ obtineri. *ibid.*
Ad Beneficium promovendus, debet eſſe vitæ laudabilis, & converſationis honeſtæ. qu. 2. 20
Ad Beneficium promovendus, debet tenere quæ ſcitu neceſſaria ſunt ad functiones illius Beneficii rectè ritèque præſtandas. qu. 3. *ibid.*
Beneficia quædam gradum aliquem requirunt. *ibid.*
Ad Beneficium obtinendum ætas requiſita. q. 9. 25
Nullus Beneficium poſſit obtinere ante decimum quartum annum. *ibid.*
Nemo ad Dignitates quaſcumque, quibus animarum cura ſubeſt, promoveatur, niſi qui ſaltem 25. ætatis annum attigerit. *ibid.*

Ad Beneficium promovendus, debet-ne habere ſtatim Ordines neceſſarios pro tali Beneficio? q. 10. 25

Sufficit, ut intra annum tales Ordines poſſit haberi. *ibid.* 26

Ad Beneficia rectè conſequenda, neceſſaria eſt Dei vocatio. q. 11. *ibid.*

Vocationis ad Beneficia ſex notæ. quæſt. 12. *ibid.*

Qui Beneficium ſuſcipit, rectam debet habere intentionem. Tr. 1. cap. 3. q. 1. 29

Intentionis pravæ tres ſpecies. q. 2. *ibid.*

Qui Beneficium eo quærit animo, ut hujus vitæ habeat neceſſaria, euangelizat, ut manducet, & perverſo nimis ordine, cœleſtibus terrena mercatur. *ibid.* 31

Qui Eccleſiaſtica Beneficia optant, quærunt, impetrant, ſuſcipiunt, non intuitu ſpiritualis boni, ſed intuitu commodi corporalis: iſti ſunt ſubverſores rectiſſimi ordinis rerum, atque in temporalibus finem ſibi conſtituunt; idcircò mortaliter peccant, etiam unicum Beneficium taliter cupiendo, obtinendo, habendo. *ibid.*

Beneficium debet conferri digno. Tr. 1. c. 4. q. 1. 32

Beneficio indignus eſt, qui non habet omnia requiſita ad exercendas Beneficii functiones dignè Deo. q. 2. 33

Beneficia pueris non deberent conferri, & quare? q. 3. 34

Guillelmi Pariſienſis dictum ſuper hâc materiâ. *ibid.* 35

Ad Beneficia præſentantes, permutantes, aut reſignantes in favorem, tenentur dignos eligere. q. 4. *ibid.*

Beneficiorum Patroni tenentur præſentare digniores. *ibid.* q. 5. 36

Ad Beneficia cum curâ animarum, debent-ne ſemper eligi digniores? q. 8. 38

Be-

Beneficia, etiam ſimplicia, conferenda non ſunt, utilitatem temporalem principaliter quærentibus. Ex Conc. Provinc. Urbinat. *ibid.* 39
Ille ordinetur Epiſcopus, qui utilior viſus fuerit. *ibid.* 40
Ad Beneficium ſimplex debet eligi dignior. q.9. *ibid.*
Dare Beneficium alicui, contempto meliore, ſanctiore, juſtiore, eſt grave peccatum, ut dicit Auguſtinus relatus à S. Antonino. *ibid.* 45
Quo ſenſu id intelligi debeat, quòd quis ſemper teneatur eligere digniorem? q. 10. *ibid.*
Aliquoties doctior, aut ſanctior, poteſt non eſſe dignior. q.11. 47
Beneficium poteſt rectè conferri conſanguineo. q.12. *ibid.*
Dans Beneficium ratione conſanguinitatis, peccat graviter; & quo pacto id dignoſci poſſit? q.12. & 13. *ibid.*
Beneficii reſignatio, eſt juris proprii ſpontanea refutatio, quæ fieri debet in manibus ejus, à quo habetur inſtitutio & confirmatio. Tr. 1. cap.5. q.1. 52
Beneficii reſignatio, aut tacita eſt, aut expreſſa. q. 2. 53
Reſignatio alia eſt pura & ſimplex, alia conditionalis, quæ dicitur in favorem. *ibid.*
Reſignatio alia eſt causâ mortis, alia non, alia demùm fit causâ permutationis. *ibid.*
Reſignationes in favorem videntur introductæ decimo-quinto Eccleſiæ ſæculo; aliquoties in praxi periculoſæ. q.3. 54
Beneficium reſignari non poteſt ſine cauſa, quæ utilitatem Eccleſiæ, & ſpiritualem reſignantis profectum reſpiciat. q.4. 56
Beneficium reſignans, ut commodiùs vivat, non eſt ſecurus. q.5. *ibid.*
Beneficium renunciare, ut detur alteri, eſt ſimonia-
Digitized by Google

niacum, quia prohibitum jure poſitivo. q. 7. 58
Reſignatio in favorem coram ſummo Pontifice, non eſt illicita, ſi intendatur major Eccleſiæ utilitas. q. 9. 59
Reſignatio in favorem fieri nunquam poteſt coram Ordinario, vel etiam coram Legato à latere. q. 10. & 11. 60. *& ſeq.*
In Beneficiis ea, quæ hæreditariæ ſucceſſionis imaginem referunt, ſacris conſtitutionibus ſunt odioſa, & Patrum Decretis contraria. Concil. Trid. q. 12. 63
Beneficiorum permutationes, cum causâ ab Epiſcopo approbandâ, deberent fieri, ex Syn. Bonon. Cardin. Jacobi Boncompagno. q. 19. 69
In Beneficiis coadjutoriæ periculoſæ. quæſt. 22. 71
Nulla Beneficia tribuantur alicui, ſeu promittantur, antequam vacent, ne deſiderare quis mortem proximi videatur, in cujus locum, & Beneficium ſe crediderit ſucceſſurum. Ex Concil. Lateran. *ibid.* 73
Beneficii vacaturi petitio, eſt illicita. quæſt. 23. 74
Beneficiorum incompatibilium pluralitas illicita. Tr. 1. cap. 6. q. 1. 75
Beneficiorum ſimplicium pluralitas ſæpè illicitas. *ibid.* 76
Opinio de pluralitate, & diſpenſatione, Cardinalium Cajetani, Toleti, & Bellarmini. qu. 5. 91
Beneficiariorum obligationes. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 109
Beneficiati quicumque coronam, & veſtem talarem deferre debent, ſub gravibus pœnis. Tract. 1. cap. 9. q. 1. & 2. 114. *& ſeqq.*
Beneficiis privantur, veſtem talarem non deferentes. *ibid.* 115
Beneficii tenuitas non diſpenſat à geſtatione ve-

veſtis talaris; ex Decreto S. Congr. Concilii. q. 2. 121
Beneficiati omnes officium divinum recitare tenentur. Tr. 1. cap. 10. q. 7. 135
Qui horas omnes canonicas uno, vel pluribus diebus intermiſerit, omnes beneficiorum fructus, pro rata temporis, amittit. *ibid.*
Beneficii tenues redditus non excuſant ab Officio. q. 8. 136
Beneficiatus Choro addictus peccat recitando officium ſubmiſſa voce, dum alii publicè cantant. q. 24. 153
Beneficiati non ſunt domini redituum Beneficiorum. Tr. 1. cap. 11. q. 1. 169
Id probatur multiplicibus Canonibus, & Conciliis. q. 2. 170
Probatur authoritate Summorum Pontificum. q. 3. 175
Probatur authoritate Sanctorum Patrum. q. 4. 177
Probatur authoritate Sanctorum, qui ſcripſerunt poſt diviſionem bonorum Eccleſiæ in varia Beneficia. q. 5. 178
Probatur variis rationibus. q. 6. 184
Beneficiarii, proventus non ut proprios habeant, ſed ut commendatos; Ex Synodo Nonantulæ Card. de Angelis. *ibid.* 187
Et ex Synodo Faventina Card. Caroli Roſſeti. *ibid.* 188
Opinio ſancti Thomæ in hac materia. quæſt. 7. *ibid.*
Beneficiati parſimoniæ dediti, fiunt-ne domini alicujus partis redituum Beneficiorum? q. 8. 192
Beneficiati, ubi de bonis Eccleſiæ ſumpſerunt neceſſaria ad congruam ſuſtentationem, reliqua tenentur Eccleſiæ aut pauperibus applicare. q. 10. 196
Clerici nullum poſſidentes Beneficium, ſed aut ex concionibus, aut ex Officio Vicarii & ejuſ-
Digitized by Google

ejuſmodi lucrantes, non ſunt veri domini. q. 11. *ibid.*
Beneficia ſine diminutione debent conferri. Tr. 1. cap. 12. q. 1. 217
Beneficio reditus ſunt annexi, ut corpus animæ; ideo naturâ ſuâ pertinent ad eum qui Beneficium habet, ut poſſit ex eis vivere honeſtè pro ſuo ordine, & quod reliquum eſt, impendat in pios uſus. q. 3. 221
Beneficia parochialia, penſionibus non gravanda; Ex Edicto Innocentii XII. q. 4. 224
In Beneficiis non temerè redimenda vexatio. Tr. 2. cap. 1. q. 6. 239
In Beneficiis hodie ſimonia frequentior, quàm olim, & quare? q. 15. 247
Beneficia non poſſunt licitè obtineri cum intentione reſignandi. Tract. 2. cap. 3. quæſt. 1. 261
Beneficium ſimoniacè conſecutus, dimittere tenetur. Tr. 3. q. 5. 317
Beneficia per ſimoniam obtinentes, plures graviſſimas pœnas incurrunt, & fructus reſtituere tenentur. Tr. 3. q. 7. 318
Beneficia cum intentione reſignandi obtinentes, caveant ab excommunicatione, & aliis pœnis in Bullâ Pauli IV. contentis. *ibid.* 319
Beneficia obtinentes ſimulato nomine, excommunicationis pœnâ feriuntur. In Bulla Pauli IV. Tr. ult. 323
Beneficia obtinentes cum intentione penſionis ex eis poſtmodùm retinendæ, eandem pœnam incurrunt. *ibid.*
Beneficiorum proviſiones, nullę ſunt in pluribus caſibus notatis in dictâ Bullâ Pauli IV. 324
In Beneficiorum collatione nihil poteſt exigi, aut recipi ſub quovis prætextu, nec à collatore, nec ab ejus familiaribus, cancellario excepto. In declaratione Innoc. XI. 406

Pro novi Beneficii erectione nihil poteſt exigi ab Epiſcopo. *ibid.* 409

Beneventanum Synodicon, editum ab Eminentiſſimo Card. Urſino, continet Concilia 19. Tr.1. cap.8. q.6. 109

Bichius Antonius Card. *Vide* Synod. Auximana.

Blaſphemiæ horrorem incutiant Prædicatores. Ex Inſtruct. Card. Cibo, in Syn. Veliternâ. Tr.2. cap.3. q.31. 310

Bona quælibet per Eccleſiam acquiſita, ei debent, poſt acquirentis obitum, remanere. Tr.1. cap.11. q. 11. 198

Boncompagno Jacobus Card. *Vide* Synodus Bononienſis.

Boncompagno Hieronymus Card. *Vide* Synod. Bononienſis.

Brancatius Franciſcus Maria Card. *Vide* Synod. Tuſculana.

C

CAjetani Cardinalis opinio ſuper pluralitate Beneficiorum, & diſpenſatione circa illam. Tr.1. cap.6. q.5. 91

Card. Caetanus Bonifacius. *Vide* Synodus Tarentina.

Cancellarius epiſcopalis poteſt aliquid exigere pro litteris teſtimonialibus Ordinis ſuſcepti, & etiam pro dimiſſoriis. Taxa Innoc. 405

Si in dictis litteris plures Ordines continentur, non ob id plura ſtipendia poſſunt exigi à Cancellario. *ibid.* 406

Declaratur, quando liceat nec-ne Cancellario Epiſcopali multiplicare litteras teſtimoniales ac dimiſſoriales ordinum. *ibid.*

Cancellarius pro juſtificatione veritatis, & ſufficientiæ Patrimonii, ac Beneficii, poteſt recipere, quod juſtè ſuo labori reſpondet. *ib.* 405

Can-

Cancellarius poteſt exigere aliquid pro litteris collationis Beneficii, & actibus neceſſariis pro obtinenda ejuſdem poſſeſſione. *ibid.* 407

Item pro exemplo, Regiſtro, & actibus concernentibus executionem proviſionum Apoſtolicarum. *ibid.* 408

Cancellario licet accipere aliquid ſuo labori, ac ſcripturæ reſpondens in erectione novi Beneficii, & Capellaniæ, in Benedictionibus, ac conſecrationibus Eccleſiarum, & aliis hujuſmodi. *ibid.* 409

Similiter pro examine teſtium, & aliis ad matrimonium ſpectantibus. *ibid.* 410

Demum pro actibus, & ſcripturis circa renunciationes, & dotes novitiarum. *ibid.* 411

Candela poteſt recipi ab ordinante in collatione Ordinum. *ibid.* 405

Sacri Canones toto Orbe venerandi, & Sancto Spiritu inſpirante digeſti, imò calamum Sanctorum Patrum, qui eos de ordine, & ſtatu Sanctæ Eccleſiæ conſcripſerunt, regente. Tr. 1. cap. 12. q. 8. 229

Canonicatum conferre, ex quadàm tacitâ conventione, ſeu conſuetudine, eis qui ſimplicem reſignationem in manibus capituli offerunt, eſt illicitum, & ſimoniacum. Tract. 1. cap. 5. q. 12. 62

Canonicatus augens dotem, ſeu reditus, ut ſibi conferatur, eſt ſimoniacus; juxta Decretum S. Congr. Concilii, relatum in Synod. Nonantulæ Card. de Angelis. Tract. 2. cap. 3. q. 1. 262

Canonici reſidere tenentur, ſub variis pœnis. Tr. 1. cap. 7. q. 6. 98

Non reſidentes ſine legitima causâ, ſi diſtributiones receperint, tenentur reſtituere. qu. 7. 99

Non reſidentiæ, legitimæ cauſæ. quæſt. 8. *ibid.*

Ca-

Canonicos duos à reſidentiâ excuſare poteſt Epiſcopus, ut ſibi in rebus Eccleſiaſticis inſerviant. q. 9. 100
Canonici omnes qui in Choro fuerint, & Sacellani pſallant, nec ſint in ſedibus ſuis otioſi. q. 11. *ibid.*
Canonici quo pacto pſallere debent; Ex Conc. Prov. Benev. q. 12. 104
Canonici tenentur canere in Choro; Ex Synod. Bituntina, & Decreto S. Congr. Concilii. Tr. 1. cap. 10. q. 24. 158
Canonici punctentur non canentes, aut aliàs immodeſti; Ex Synod. Ravennat. *ibid.* 159
Canonici, & alii Choro addicti, ſunt-ne diſtributionum domini? Tract. 1. cap. 11. q. 9. 194
Canonici intereſſentes horis principaliter pro denario, peccant graviter, & committunt mentalem ſimoniam, juxta Gloſſ. Tr. 2. c. 3. q. 4. 264
Card. Cantelmus Jacobus. *Vide* Concilium Neapolitanum.
Capellaniarum etiam tenuium pluralitatem introducere noluit Urbanus II. & quare? Tr. 1. cap. 6. q. 3. 86
Capilli breviores deferri debent à Clericis. Tr. 1. cap. 8. q. 3. 4. & 5. 107
Cardinalis Capiſuccus aſſerit, Epiſcopos & Beneficiarios, Eccleſiaſticorum redituum ſuperflua in pauperes, & in alios pios uſus non erogantes, nedum contra charitatem peccare, ſed etiam contra juſtitiam, & ad reſtitutionem teneri. Tr. 1. cap. 11. quæſt. 7. 191
In Capitulo tabacchum non ſumatur. Tract. 1. cap. 10. q. 28. 163
Card. Capponus. *Vide* Synodus Ravennatenſis.
Card. Carpegna, Vicarius Generalis Papæ. *Vide* Edictum.
Char-

Digitized by Google

Charlas Antonius librum Romæ edidit, de vocandis ad Epiſcopatum. Tr. 2. cap. 3. q. 13. 286
Chirotecæ in Choro prohibitæ. Ex Concil. Provinc. Benevent. Tract. 1. cap. 8. quæſt. 6. 110
In Choro ſtandi rectus modus, ex Synodo Montisfalici. Tr. 1. cap. 10. q. 24. 156
Ex Synodo Cæſenaten. *ibid.*
Ex Synod. Mazarienſi Card. Spinula. *ib.* 157
Ex Synodo Ariminenſi Card. Sfortia. *ib.* 159
Et ex edicto Card. Barbadici in fine Tomi. 400
In Choro Tabacchum non fumatur. quæſt. 28. 163
Pro Chriſmate nullatenùs pecunia exigatur. Tr. 2. cap. 2. q. 4. 250
Card. Cibo, Sacri Collegii Decanus. *Vide* Synodus Veliterna.
Clemens IX. veſtes talares præſcribit. Tract. 1. cap. 9. q. 2. 120
Clericum arrogantem reddit doctrina ſine vitâ: vita ſine doctrinâ inutilem facit. Tr. 1. cap. 2. q. 1. 19
Clericis excommunicationis vinculo innodatis, Eccleſiaſtica Beneficia conferri non poſſunt. *ibid.* 20
Clericos in ſortem Domini vocatos, ſic decet omninò vitam moreſque ſuos omnes componere, ut habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus, nihil niſi grave, moderatum, ac religione plenum præ ſe ferant: levia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem; juxta Conc. Trid. q. 2. *ibid.*
Clericus ad Beneficium promovendus, debet eſſe vitæ laudabilis, & converſationis honeſtæ. *ibid.*
Clerici coronam & tonſuram habeant congruentem. Tr. 1. cap. 8. q. 1. 106
Cle-

Digitized by Google

Clericorum variæ obligationes. quæſt. 6. 109
Clericorum obligationes ex Conc. Provinc. Benevent. *ibid.*
Clerici annulum non induant. *ibid.* 110
Clericis ſpectacula prohibita. *ibid.*
Clericis ludi prohibiti, & quales. *ibid.*
Clericis qualia arma prohibita. *ibid.*
Clericis quando, & ubi prohibitus baculus. *ibid.*
Clericis notare incongruum. *ibid.*
Clerici fugiant conſortium exulum, contumacium, homicidarum, & hujuſmodi. *ibid.*
Clerici canes non alant; venatione abſtineant. *ibid.*
Clerici arma non ferant, niſi in locis ſuſpectis, & cum licentia Epiſcopi. *ibid.*
Clerici perægrinantes, non ſint ſine dimiſſoriis. *ibid.*
Clerici non ſint Advocati vel Procuratores, præſertim ante Judices laicos. *ibid.* 111
Clerici commercia fugiant. *ibid.*
Clerici mulieres non comitentur, nec illis ſerviant. *ibid.*
Clerici fugiant conſeſſus laicorum ocioſos, vaniloquia in plateis, circulationes in officinis. *ibid.*
Clerici tabernas vitent, niſi in neceſſitate itineris. *ibid.*
Clerici reorum ſuppliciis non adſint, niſi ut adjuvent morientes. *ibid.*
Clerici tutelam aut curam, ſine licentia Epiſcopi, non ſuſcipiant. *ibid.*
Clerici tabelliones non ſint. *ibid.*
Clerici medicinam non exerceant. *ibid.*
Clerici manibus operari poſſunt, & quomodo? *ibid.*
Clerici ſervientes Eccleſiaſticis, vilia officia non exerceant. *ibid.*
Cle-

Digitized by Google

Clerici perſonati non incedant. *ibid.*
Clerici non habent licentiam peccandi, ſed neceſſitatem benè vivendi. *Ibidem.* 112
Clerici ſint graves, & honeſti in inceſſu. *ibid.*
Clerici fugiant diſolutum riſum, & oculorum evagationem. *ibid.*
Clerici meminerint, quòd nugæ in ore ſacerdotis, ſunt ſacrilegium, ex S. Joan. Chryſoſt. *ibid.*
Clerici abſtineant à venationibus, fabulis, comediis, choreis, commeſſationibus, ludis, tabernis &c. ex Synod. Nolana. *ibid.* 113
Clerici ludos, choreas, mulieres fugiant. Ex Conc. Prov. Ravenat. Cardinali Julii de Ruvere. *ibid.*
Clerici veſtes lugubres nunquam deferre deberent. Tr. 1. c. 9. q. 6. 125
Clerici Officium Divinum recitare tenebantur etiam prioribus Eccleſiæ ſæculis. Tr. 1. c. 10. q. 3. 129
Clericus, qui abſque corpuſculi ſui inæqualitate, vigiliis deeſt, ſtipendiis privetur. *ib.* 130
Clerici privatim etiam Officium antiquitùs recitabant. q. 4. *ibid.*
In Conciliis multis prohibetur, ne quis Clericus Choro addictus, aut Canonicus Officium privatim dicat in Choro. Tr. 1. c. 10. q. 24. 153 *& ſeqq.*
Ex variis Conciliis conſtat, Clericos Beneficiatos non eſſe veros dominos redituum Beneficiorum. Tr. 1. c. 11. q. 2. 170
Clerici rebus Eccleſiæ ita utantur, non ut propriis, ſed ut ſibi ad diſpenſandum commiſſis. *ibid.* 172
Concil. Trid. omninò interdicit, ne Clerici ex reditibus Eccleſiæ conſanguineos familiareſve ſuos augere ſtudeant. *ibid.* 174
Clerici vivere debent de patrimonio Jeſu Chriſti, cujus obſequio deputantur. q. 3. 177

Quid-

Quidquid habent Clerici, pauperum eſt: Qui bonis parentum, & opibus ſuſtentari poſſunt, ſi quod pauperum eſt accipiunt, ſacrilegium profectò committunt, & per abuſionem talium, judicium ſibi manducant, & bibunt; ex Sancto Hieron. q.4. 178
Quidquid, Clerice, præter neceſſarium victum, ac ſimplicem veſtitum, de altario retines, tuum non eſt: rapina eſt, ſacrilegium eſt. Ex S.Bernardo. q.5. 179
Clerici, qui in malos uſus bona Eccleſiæ expendunt, ſunt raptores, & fures. Sed numquid tenentur ad reſtitutionem, ſi habent aliundè, undè poſſint reſtituere? Aliud certè non video; quia non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum. Ex Alexandro de Hales. *ibid.* 182
Clerici non ſunt domini redituum beneficiorum, ſed adminiſtratores. Ex Synod. Nonantulæ Card. de Angelis, & ex Syn. Veliternâ Card. Cibo. q.6. 187
Et ex Synodo Favent. Cardin. Roſſeti. *ibid.* 188
Clerici nullum poſſidentes Beneficium, ſed aut ex concionibus, aut ex Officio Vicarii & hujuſmodi aliqua lucrantes, non ſunt veri domini. q. 11. 196
Clerici non debent in præſenti laboris ſui fructum, ſed in futuro recipere. *ibid.* 197
Clericos autem illos convenit Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtentari, quibus parentum & propinquorum nulla ſuffragantur bona. quæſt.12. 199
Sicut Clerici nihil habentes proprium, non peccata, ſed alimenta quibus indigere videntur, ſuſcipiunt: ita poſſeſſores, non alimenta, quibus abundant, ſed aliena peccata ſuſcipiunt. *ibid.* 200
Clericus habens patrimonium, non indignè ac-

accipit Beneficium, dummmodò benè diſpenſet. q. 15. 206
Clericis decimæ dantur, non ſolùm propter ſuſtentationem, ſed etiam ut ex eis ſubveniant pauperibus. *ibid.*
Clerici de mobilibus quæ per Eccleſiam ſunt adepti, de jure teſtari non poſſunt; viventes tamen, moderatè valent aliqua, non ratione teſtamenti, ſed eleemoſynæ intuitu, erogare in ægritudine conſtituti. quæſt. 17. 211
Clerici Beneficiati non poſſunt teſtari de omnibus bonis ſuis ſine exceptione ulla, licèt vigeat in variis chriſtiani orbis partibus taliter teſtandi conſuetudo; hæc enim abrogare non poteſt canonum ſanctiones, aut eis derogare, ita ut reditus Eccleſiaſtici uſibus profanis aptentur. q. 18. 213
Prohibemus Clericis eorum rebus malè uti, & de bonis eorum Eccleſiaſticis teſtari, & legare aliis locis, & perſonis, quàm eorum Eccleſiis, ſi voluerint ſacrilegium, & ultionem evitare divinam. 215
Clericus, qui vadit ad Eccleſiam principaliter propter diſtributiones, quas recipit tanquam finem ſui operis, committit ſimoniam. Ex S. Thoma. Tract. 2. c. 3. q. 4. 264
Clerici, qui etiam in ſpiritualibus Epiſcopo obſequium præſtant, cum intentione principali obtinendi Beneficium, peccant. q. 19. 292
Coadjutoriæ in Beneficiis cum ſucceſſionis ſpe olim non fiebant. Tr. 1. c. 5. q. 22. 71
Coadjutorias Alexander III. damnat. *ibid.*
De Coadjutoriis Decretum Concilii Tridentini. *ibid.*
Circa Coadjutorias, quid dicat Fagnanus? *ibid.* 72
Qui Coadjutorem optant, ſeriò rem coram Deo conſiderent. *ibid.* 73

Comitolus Paulus luculenter probat, Beneficiatos non eſſe dominos redituum Beneficiorum. Tr.1. c.11. q. 1. 169
Concilium Prov. Aven. varia de concurſu ſtatuit. Tr. 1. c. 4. q. 15. 52
Concilium Prov. Beneventanum, ann. 1599. obligationes Clericorum recenſet. Tr.1. c.8. q. 6. 109
Conc. Prov. Benevent. an. 1656. modum ſtandi in Choro præſcribit. Tr. 1. c. 7. q. 12. 104
Prohibet vexationem in beneficiis redimere, ſine conſenſu Epiſcopi. Tract. 2. cap. 1. q.6. 240
Concil. Prov. Benevent. an. 1693. ab Eminentiſſimo Cardinali Vincentio Maria Urſino congregatum, ſtatuit, ut beneficiati, non obſtante tenuitate beneficii, habitum clericalem deferant, ſub pœnis contentis in Bulla Sixti V. Tr. 1. c. 9. q. 2. 121
Refert Edictum de non gravandis parochialibus aliquâ penſione. Tr. 1. c. 12. quæſt. 4. 223
Concil. Prov. Florentinum, veſtem talarem præcipit. Tr.1. c.9. q.2. 118
Conc. Prov. Gneſnenſe, veſtem talarem præcipit. Tr. 1. c. 9. q.2. 117
Concilium Prov. Limanum, à Venerabili toribio Alphonſo à Mogrovejo convocatum, veſtem talarem præſcribit. Tract. 1. cap. 9. q. 2. 118
Tabachi ſumptionem ante Miſſam, in Eccleſia, & alibi prohibet. Tr.1. c.10. q.28. 166
Concil. Provin. Mexicanum 3. Tabacchum ante Miſſam, aut Communionem, prohibet. Tr.1. c.10. q.28. 165
Concilium Prov. Neapol. an. 1576. decernit, ut vexatio in beneficis non redimatur, ſine licentia Epiſcopi. Tr.2. c.1. q.6. 240
Concilium Provinc. Neapolitanum, à Cardinali Jacobo Cantelmo congregatum, magno

Digitized by Google

gno tonorum applauſu, Talarem veſtem jubet. Tr.1.c.9.q.1. 115
Modum ſtandi in Choro præſcribit. Tr.1.c.10. q.24. 155
Concil. Prov. Ravennatenſe, à Card. Julio de Ruvere congregatum, ſtatuit, ut Clerici ludos, & choreas vitent: & mulierum converſationem, & cohabitationem fulgiant. Tr. 1. c. 8. q. 6. 113
Concil. Prov. Senenſe Cardinalis Franciſci Mariæ Taurutii, veſtem talarem præſcribit. Tr. 1. c. 9. q. 2. 118
Concilium Tridentinum receptum à Clero Gallicano. Tr. 1. c. 6. q. 2. 77 *& ſeqq.*
Conc. Prov. Urbinatenſe, à primo Archiepiſcopo Fœlice Tyranno Callienſi congregatum, ſtatuit, ut digniores beneficiis præficiantur, & ut illi qui beneficia appetunt, *ut Eccleſiaſticis bonis ditati, vel ſuos potiſſimùm juvent, vel proprio commodo indulgeant*, beneficiis etiam ſimplicibus indigni judicentur. Tr. 1. c. 4. q. 8. 39
Concionandi modus Apoſtolicus, in Epiſtola ad Epiſcopos miſsâ, juſſu Innocentii XI. Tr.2. c.3. q.31. 304
Concurſus formula, ex Synod. Cœſenaten. Cardinali Denoff. Tr.1. c.4. q.15. 50
Et ex Conc. Avenion. *ibid.* 52
Confidentialis Simonia deſcribitur. Tr. 2. c.2. q.13. 259
S. Congregatio Concilii decrevit, quòd tenuitas beneficii non diſpenſat ab obligatione deferendi habitum clericalem. Tr.1.c.9.q.2. 121
Decrevit, Sacerdotes teneri ſemper incedere in habitu talari. *ibid.*
Decrevit, quòd Canonici tenentur pſallere in Choro. Tr. 1. c. 10. q. 24. 158
Simoniacam dicit conventionem, de augendo Canonicatum, ut ſibi conferatur. Tr.2.c.3. q.1. 262

Modum Apoſtolicum concionandi præſcribit. Tr.2. c.3. q.31. 304
Conſanguineo poteſt quandoque rectè conferri Beneficium. Tr.1. c.4. q.12. 47
Conſanguinitatis cauſa dans Beneficium, peccat graviter; & quo pacto id dignoſci poſſit? q.12. & 13. *ibid.*
De conſanguineis raro, & difficilè ad Beneficia eligendis, piè, & prudenter diſſerit Petrus Cantor. q. 14. 49
Nulla itaque conſanguinitatis ratio, nulla propinquitatis contemplatio facere debet hoc, ut gubernatio populi alii quàm meliori tradatur: ceſſent omnes affectus humani, qui *ſua*, non quæ Jeſu Chriſti ſunt, quærunt. *ibid.* 50
Conſtitutio Pauli Papæ IV. circa obtinenda beneficia. Tr. ult. q. 8. 321
Conſtitutio Innocentii XII. moderatoria donationum in conſanguineos, &c. 386
Conſuetudo ſumendi tabacchum vitioſa. Ex Synod. Derthorenſi. Tr.1.c.10.q.28. 163
Conventio de augenda dote Canonicatus, ut ſibi conferatur, eſt ſimoniaca; Ex Decreto S. Congregationis Concilii. Tr.2.c. 3. q.1. 262
Converſationes inter ſponſos ante matrimonium, reprimere ſatagant Prædicatores. Tr.2. c. 3. q. 31. 310
Corona quanta eſſe debeat? Tr.1.c.8.q.2. 107
Curata beneficia, penſionibus non gravanda; Ex edicto lato juſſu Innocenti XII. Tr.1.cap. 12. q. 4. 224

D

DEcimæ Eccleſiis Parochialibus conceſſæ. Tr.1. c.1. q.8. pag.14.
Decimæ, etiam ex fundis ad Epiſcopos, aut Abbates pertinentibus, deferebantur Eccleſiæ Parochiali. *ibid.*
Decimæ debent dari, ubi infantes baptizantur, & ubi

& ubi per totum annum miſſę audiuntur. *ib.*
Declaratio Innocentii XI. ſuper illis cauſis, & materiis, in quibus forum Eccleſiaſticum nihil poteſt exigere, quàm quod ſoli Cancellario deputatur. 403
Decretum S. Congreg. Concilii de veſte talari, etiam pro tenui Beneficio. Tr. 1. c. 9. q. 2. 121
Decretum S. Congreg. Concilii, confirmans Edictum de veſte talari. *ibid.*
Decretum S. Congreg. Concilii, quo declaratur Simoniacus, qui auget reditus Canonicatus, ut ſibi conferatur. In Synod. Nonantulæ Cardinalis de Angelis. Tr. 2. c. 3. q. 1. 262
Decreti Gratiani I. pars centum, & unam diſtinctiones continet. 335
Decreti Gratiani II. pars, triginta ſex cauſas habet. *ibid.*
Decreti III. pars, quinque diſtinctionibus de Conſecratione conſtat. 336
Denoff. Cardinalis. *Vide* Synod. Cœſenat.
Digniores eligi, aut præſentari debent, vel etiam eis reſignari, quando agitur de Beneficio cum cura animarum. Tr. 1. c. 4. qu. 5. & 8. 36 & 38
Digniores eligi debent ad Beneficium ſimplex. q. 9. 40
Quomodo id debet intelligi? q. 10. 45
Aliquoties doctior aut ſanctior, poteſt non eſſe dignior. q. 11. 47
Ad Dignitates quaſcumque nemo promoveatur, niſi qui ſaltem 25. ætatis annum attigerit. Tr. 1. c. 2. q. 9. 25
Dimiſſorias litteras ab Epiſcopo habeant Clerici peregrinantes. Ex Conc. Benevent. Tr. 1. c. 8. q. 6. 110
Pro dimiſſoriis Cancellarius Epiſcopalis aliquid poteſt exigere. Taxa Innoc. XI. 405
Diſpenſari quis poteſt ab Officio Divino, variis de cauſis. Tr. 1. c. 10. q. 19. 148
Diſpenſatio humana non aufert ligamen juris na-

Digitized by Google

naturalis, ſed ſolùm ligamen juris poſitivi, quod per hominem ſtatuitur, & per hominem diſpenſari poteſt. Tr.1. c.6. q.4. 90

Diſtributiones qui injuſtè receperint, reſtituere tenentur. Tr.1. c.7. q.7. 99

Diſtributiones non debentur iis qui ſine cauſa non cantant. q.11. 100

Diſtributionibus privant varia in Choro errata. q.12. 103

Diſtribuens, aut non punctuans ſine cauſa, reſtituere tenetur. q.13. 405

Diſtributionum veri domini non ſunt Canonici, & alii Beneficiati Choro addicti. Tr. 1. c.11. q. 9. 194

Qui principaliter vadit ad Eccleſiam propter diſtributiones, quas recipit tanquam finem ſui operis, committit ſimoniam. Ex S.Thoma. Tract.2. c.3. q.4. 264

Diviſio bonorum Eccleſiaſticorum, illorum naturam non mutavit, & variæ partes ſunt ſemper patrimonium pauperum. Tr. 1. c. 1. q.5. 8

Doctoratus ſine ſcientia obtentus, non juvat. Tr.1. c.2. q.8. 23

Doctrina ſine vita, Clericum arrogantem reddit: vita ſine doctrina, inutilem facit. Tr.1. c.2. q.1. 19

Guillelmi Durandi gravis opinio de pluralitate. Tr.1. c.6. q.3. 88

E

RES Eccleſiæ non debent in aliis uſibus, quàm Eccleſiaſticis, vel indigentium converti. Tr.1. c.1. q.4. pag.5

Eccleſiæ bona diviſa in tres, aut quatuor partes circiter quinto ſæculo. Simplicius Papa de hac diviſione loquitur. q.5. 6

Tam de reditu Eccleſiæ, quàm de oblatione fidelium, quatuor fiant portiones, quarum una

Digitized by Google

una ſit Pontificis, altera Clericorum, tertia pauperum, quarta fabricis applicanda. *ibid.* 7
Hæc diviſio non mutabat naturam bonorum Eccleſiaſticorum, & ita tam pars Epiſcopi, quàm Clericorum erat pars patrimonii pauperum, ex quo honeſta tantùm ſuſtentatio ſumi poterat. *Ibidem.* 8
Eccleſiæ bona tandem in varias portiones, ſeu Beneficia, diviſa fuerunt. q. 9. & 10. 15
Eccleſiæ bona eam naturam & conditionem conſecuta ſunt, ut in alium, quàm in ſacrum & pium uſum, eorum fructus converti nefas eſſet. Ita ſanctus Carolus. *ibid.* q. 11. 17
In Eccleſia baculus non deferatur à Clericis. Tr. 1. c. 8. q. 6. 110
Eccleſia indirectè præcipit actus internos. Tr. 1. c. 10. q. 12. 144
Res Eccleſiæ pretia ſunt peccatorum, patrimonia pauperum. Tr. 1. c. 11. q. 2. 172
Eccleſiæ reditus, bona Chriſti & pauperum patrimonia ſunt. *ibid.* 175
Eccleſiæ reditus, pauperum res ſunt; nec debet eſſe verecundiæ ei aliquid de eleemoſynis importunè dicere, quem conſtat non ſuas, ſed ad diſpenſandum res pauperum habere. q. 3. 176
Eccleſiæ parochiales, penſionibus non gravandæ. Ex edicto juſſu Innocentii XII. Tr. 1. c. 12. q. 4. 224
Eccleſiarum venerationem promoveant Prædicatores. Ex Inſtruct. Synod. Veliternæ. Tr. 2. c. 3. q. 31. 310
Eccleſiaſtici, quidquid vitæ ſuæ neceſſitati eis ſuperfuerit, in uſus pauperum, quorum diſpenſatores exiſtunt, tenentur ex debito erogare. Tr. 1. c. 1. q. 11. 17
Ab Eccleſiaſtico patrimonio abſtineat manus audax, ne victus pauperum pereat: ne quod ex oblatione Fidelium jam Deo factũ eſt Sacrificiũ, præda raptorũ fiat. Tr. 1. c. 11. q. 3. 176

Digitized by Google

Edictum Eminentiſſimi Gaſparis Carpegna, Vicarii Papæ, ſuper veſte talari. Tr. 1. c. 9. q. 2. 119

Edictum Eminentiſſimi Cardinalis Bandini Panciatichi, Prodatarii, de parochialibus non gravandis penſione. Tr. 1. c. 12. q. 4. 224

Edictum Eminentiſſimi Cardinalis Marci Antonii Barbadici, de illis quæ cultum Divinum, & Chorum reſpiciunt. 399

Epiſcopalis Juriſdictio pro pretio delegari non poteſt. Tr. 2. c. 2. q. 4. 250

Qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat, quo pacto intelligi debeat. Tr. 2. c. 3. q. 13. 284

De vocandis ad Epiſcopatum, librum Romæ edidit Antonius Charlas. *ibid.* 286

Epiſcopi olim omnes Eccleſiæ redditus adminiſtrabant. Tr. 1. c. 1. q. 4. 4

Epiſcopus in poteſtate ſua Eccleſiæ res habeat; ſi enim animæ hominum pretioſiores illi ſunt creditæ, multò magis oportet, eum curam pecuniarum gerere. *ibid.*

Epiſcopus habeat Oeconomum, qui diſpenſet res Eccleſiæ. *ibid.* 5

Epiſcopi primò precariò, tum ad certum tempus, deinde ad vitam aliqua Eccleſiæ bona concedebant ſexto circiter ſæculo. q. 6. 9

Epiſcopi aliquoties proventus Eccleſiæ pauperibus, ſeu peregrinis Laicis, pendente vitâ, diſtribuebant. q. 7. 11

Nullus in Epiſcopum eligatur, niſi qui jam trigeſimum ætatis annum exegerit. In Gallia ſufficit 27. annus. Tr. 1. c. 2. q. 9. 25

Ille ordinetur Epiſcopus, qui utilior viſus fuerit. Tr. 1. c. 4. q. 8. 40

Epiſcopus rebus Eccleſiæ tanquam commendatis, non tanquam propriis utatur. Tr. 1. c. 11. q. 2. 171

Epiſcopus quandonam poſſit conferre Beneficium intuitu obſequii præſtiti. Tr. 2. c. 3. qu. 18. 290

Digitized by Google

Epiſcoporum eſt, verbum Dei adminiſtrare; Ex Epiſtola S. Cong. Concilii. Tr. 2. c. 3. q. 31. 305
Epiſcopus nihil poteſt exigere, aut recipere in pluribus cauſis, materiis, & actibus ſuæ juriſdictionis: ut videre eſt in taxa Innoc. per totum. 403 *& ſeqq.*
Epiſcopus, & alius quicunque Judex Eccleſiaſticus, *gratis* debet judicare, juxta ſacros Canones. *ibid.* 409
Epiſcopus quo modo ſe debeat gerere in illis diœceſibus, in quibus viget conſuetudo, ut ipſe teſtetur pro anima defuncti ab inteſtato. *ibid.* 412
Epiſcopus, nec alius quicunque ſibi applicet pœnas pecuniarias. *ibid.* 415
Epiſcopi ſubſidium charitativum, ubi viget mos illud exigendi, in illius exactione ſervent taxam annis abhinc 40. editam. *ibid.*
Epiſcopi in Viſitationibus omninò obtemperent decreto S. C. Trid. *ibid.*
Examinis per concurſum formula, ex Synod. Cœſenaten. Card. Denoff. Tr. 1. c. 4. q. 15. 50
Examinis modus circa mores, & alias dotes; ex Conc. Avenionenſi. *ibid.* 52
Examinatores ſimoniam incurrunt, cùm aliquid examinis cauſa accipiunt. Tr. 2. c. 3. q. 29. 301
Examinatus pro parochiali, recitet ſermonem ad populum. Tr. 1. c. 4. q. 15. 51
Excommunicationem incurrunt, beneficia obtinentes ſimulato nomine; ex Bulla Pauli IV. Tr. ult. q. 8. 323
Excommunicationem incurrunt, beneficia obtinentes cum intentione reſervandi ſibi poſtmodum penſionem ex eis. *ibid.*

F

ODia reſtringi, & Favores convenit ampliari; ex tit. de reg. juris in 6. c. *Odia* pag. 371
Forma dignum, dum negatur ab Epiſcopo proprio, poteſt aliquoties peti ab alio Epiſcopo, ſed cautè. Tr. 1. c. 4. q. 6. 37

Forma dignum, dum petitur à Metropolitano, aut viciniori Epiſcopo, quo pacto fieri debet? q.7. *ibid.*
Formula concurſus; ex Synod. Cœſenatenſi Card. Denoff. Tr. 1.c.4. q.15. 50
Fugam occaſionum peccandi, urgeant Concionatores; ex Inſtruct. Synod. Velitern. Tr. 2. c.3.q.31. 309
Fundationes quædam Beneficiorum, potiùs damnoſæ, quàm utiles Eccleſiæ dici poſſunt. Tr.2.c.3.q.3. 263

G

Card. Gallus. *Vide* Synod. Auximana.
Gradum Doctoratus, aut alium requirunt quædam Beneficia. Tr.1.c.2. q.3. pag.20
Qui gradum Doctoratus ſine ſcientia obtinuit, ut obtineret Beneficium, peccavit, & tenetur quandoque Beneficium dimittere.q.8. 23
Gullielmi Pariſienſis lepida narratio. Tr.1.c.4. q.3. 35
Ejuſdem dictum de ingredientibus in Religionem coactè, vel cum motivo temporali. Tr. 2.c.3.q.11. 279

H

HÆreticorum objectiones non publicent Concionatores, præſertim coram idiotis. Tr.2.c.3. q.31. pag.308
Horæ Canonicæ. *Vide* Officium Divinum. Tr.1.c.10.q.1. 127
Horis debitis officium recitandum. Tr.1.c.10. q.15. 147
Horis debitis non recitans, mortaliter non peccat. q.16. *ibid.*
Si quis, prætermiſsâ una Hora, dicat aliã, ſufficit quòd ſuppleat id totum quod omiſit. q.17. *ib.*

I

IDæa generalis Juris Canonici & Civilis, ac modus citandi, & inveniendi locos in utroque Jure citatos. pag.325
Ignorantia facti, non juris, excuſat. Ex tit. de reg.

reg. juris in 6. cap. *Ignorantia.* 371
Inceſſus Clericorum debet eſſe gravis, & honeſtus, ex Conc. Benevent. Tr.1.c.8.q.6. 112
Innocentius XI. veſtes talares ordinat. Tr.6. c.1.q.2. 120
Modũ concionandi præſcribit.tr.2.c.3.q.31. 304
Declarat eas cauſas, & materias Eccleſiaſticas, & ſpirituales, in quibus forum Eccleſiaſticum nihil poteſt exigere, quàm quod declaratur pro ſolo Cancellario. 403
Innoc.XII. Veſtes talares præſc.tr.1.c.9. q.2. 119
Penſiones in beneficiis parochialibus prohibuit. Tr.1. c.12. q.4. 224
Moderationem adhibet donationibus erga conſanguineos Rom. Pontificum, in Conſtitutione relata in fine Tomi hujus 2. 386
Inſtructio pro Concionatoribus, in Epiſtola S. Congreg. Concilii. Tr.2. c. 3. q.31. 304
Inſtructio vulgari lingua, pro Concionatoribus; ex Synod. Veliterna Card. Cibo. *ibid.* 307
Intentio illius, qui Beneficium ſuſcipit, debet eſſe bona, ut ſcilicet Deo & Eccleſiæ fideliter ſerviens, propriam operetur ſalutem. Tr. 1. c.3. q.1. 29
Intentionis pravæ tres ſpecies. q. 2. *ibid.*
Si intentio noſtra appetitu rerum temporalium inquinatur, ipſum quoque opus eâ intentione ſuſceptum ſordeſcit. *ibid.* 30
Intentionem attẽdendi non habens, dum recitat officium, peccat ex Polanco Jeſuita. Tr. 1. c.10.q. 11. 143
Intentio reſignandi, dum obtinetur Beneficium, eſt prohibita in Bulla Pauli IV. Tract. ult. c. 7. q.8. 323
Interdicti vel ſuſpenſi Officium privatim recitare tenentur. Tr.1. c.10. q.21. 150
Interruptio Officii Divini, vix eſt ſine peccato. q.3. 151
Judicium in cauſis Eccleſiaſticis juxta Sacros Canones debet fieri *gratis.* Taxa Innoc. 409

Digitized by Google

Jus Canonicum, civium, ſeu Chriſtianorũ actiones ad finem æternæ beatitudinis dirigit. 325
Jus Canonicum ſine Gloſſis, uno volumine, aut certè duobus Tomis in 4. comprehenditur, quod certè omnibus Eccleſiaſticis valdè utile eſt. 334
Juris Canonici libri, quo modo citentur? 335
Juris Civilis libri, quo pacto citentur? 338
Juriſdictio Epiſcopalis pro pretio cõmitti non poteſt. Tr. 2. c. 2. q. 4. 250

L

Laici pauperes aliquoties gaudebant, pendente vitâ, quibuſdam Eccleſiæ reditibus, ex conceſſione Epiſcopi. Tr. 1. c. 1. q. 7. 11
Laici dicuntur peregrini, reſpectu Clericorum, qui ſunt filii præcipui Eccleſiæ. *ibid.*
Laici etiam conjugati bona relinquebant Eccleſiæ, eo pacto, ut pendente vitâ, aliquo Eccleſiæ fundo gauderent. *ibid.* 12
Laicorũ conſeſſus otioſos, vaniloquia in plateis, circulationes in officinis, & ſedilibus, fugiant Clerici; ex Cõc. Prov. Benev. Tr. 1. c. 8. q. 6. 111
Certum eſt, quòd is committit in legem, qui legis verba complectens, contra legis nititur voluntatem. Tr. 1. cap. 2. q. 8. 23
Card. Lenius. *Vide* Synod. Ferrarienſis.
Pro variis litteris in materiis, & cauſis ſpiritualibus Cancellarii aliquid poſſunt exigere, ut poteſt videri in Verbo *Cancellarius*.
Locupletari non debet aliquis cum alterius injuriâ, vel jacturâ. Ex tit. de reg. jur. in 6. cap. *Locupletari*. 373
Ludi prohibiti Clerici, & quales? Ex Concil. Prov. Benev. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 110
Lugubres veſtes à Clericis non ferendæ. Tr. 1. cap. 9. q. 6. 125

M

Manibus operari poſſunt Clerici, & quomodo? ex Cõc. Prov. Benev. Tr. 1. c. 8. q. 6. 111
In cauſis Matrimonium ſpectantibus plures

Digitized by Google

actus enumerãtur, pro quibus nihil exigi, aut recipi poteſt ab Epiſcopo. In Taxa Innoc. 410
Matutinum cum laudibus ante Miſſam recitandum. Tr. 1. cap. 10. q. 18. 148
Medicinam non exerceant Clerici. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 111
Mentis evagatio, quæ fit præter propoſitum, orationis fructum non tollit, ex S. Thoma. Tr. 1. cap. 10. q. 11. 141
Miracula, aut historias apochrifas ab Eccleſia non approbatas, non narrent Concionatores. Tr. 2. cap. 3. q. 31. 308
In Miſſa veſtes talares, & non breviores eſſe debent. Tr. 1. cap. 9. q. 5. 125
Miſſa conventualis dum cantatur, nemo privatim Officium dicat. Tr. 1. c. 10. q. 24. 156
Si Sacerdos non habet alios ſumptus, poteſt aliquid accipere pro celebratione Miſſæ, non tanquam pretium, ſed tanquam ſuſtentamentum vitæ. Tr. 1. cap. 11. q. 16. 207
Miſſam celebrans, ut habeat, unde vivat, peccat. Tr. 2. cap. 3. q. 20. 293
Qui pro Miſſæ celebratione accepit ſtipendium non poteſt ex eo aliquid retinere, dum alteri Miſſam celebrandam committit. quæſt. 21. 294
Miſſæ tot ſemper celebrandæ ſunt, quot accepta ſunt ſtipendia, licèt minora. q. 2. 2. 295
Miſſa non poteſt dici cum duplici ſtipendio ſub quocumque prætextu. q. 23. 296
Moderationem adhibuit Innocentius XII. in donationibus erga conſanguineos Roman. Pont. 386
Modus Apoſtolicus concionandi præſcriptus juſſu Innocentii XI. Tr. 2. cap. 3. q. 31. 304
Modus concionandi, ex Syn. Veliterna Card. Cibo. *ibid.* 307
Monaſteria, etiam opulenta, poſſunt aliquid exigere à Novitiis pro victu, tempore probationis. Tr. 2. cap. 3. q. 10. 279

Digitized by Google

Pro actibus pertinentibus ad gubernium monialium, vel locorum aliarum mulierum, quæ vivunt adinſtar monialium, nihil exigi poteſt ab Epiſcopis, ac eorum familiaribus, exceptis quibuſdam comeſtibilibus. Taxa Innoc. 410
Per mores bonos intelligitur ea totius vitæ ratio, quæ deceat bonum Eccleſiaſticum. Tr. 1. cap. 2. q. 2. 20
Card. Morrigia. *Vide* Synod. Florentina.
Mulieres Clerici non comitentur, aut illis ſerviant; ex Conc. Benevent. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 111

N

NAtare Clericis incongruum; Ex Concil. Benevent. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 110
Neceſſitatem benè vivendi habent Clerici. *ibid.* 112
Eminentiſſimus Cardinalis Negronus, Epiſcopus Faventinus, jubet, ut veſtes in Civitate, & præſertim in celebratione Miſſæ, & aliis ſacris functionibus, talares ſint. Tr. 1. cap. 9. q. 5. 125
Nomine ſimulato obtinentes beneficium, excommunicantur in Bulla Pauli IV. Tract. ult. 323
Nugæ in ore ſacerdotis, ſunt ſacrilegium; ex S. Chryſoſt. in Conc. Benevent. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 112
Nullitas proviſionum beneficiorum inducitur, ex Bulla Pauli IV. in pluribus caſibus in eâ contentis. Tract. ult. 324

O

OBligationes Clericorum. Tr. 1. cap. 8. qu. 6. 109
Obligationes Beneficiariorum. *ibid.*

Obli-

Digitized by Google

Obligationes Parochorum. *ibid.*
Inſpicimus in obſcuris quod eſt veriſimilius. Ex tit.de reg. jur. in 6. cap. *Inſpicimus*. 372
Obtinentes beneficia cum intentione reſervandi poſtmodum penſionem ex eis, excommunicationem incurrunt in Bulla Pauli IV. Tr. ult. 323
Ocioſos conſeſſus laicorum, vaniloquia in plateis, circulationes in officinis, & ſedilibus Clerici fugiant; ex Conc. Provinc. Benev. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 111
Oculorum evagationem, & riſum diſſolutum, vitent Clerici. *ibid.* 112
Odia reſtringi, & favores convenit ampliari. Ex tit.de reg.juris in 6. cap. *Odia*. 371
Propter Officium, Beneficium datur: quale eſt illud Officium? Tr. 1. cap. 1. q. 1. 2
Per Officium, non ſolùm intelligitur horarum Canonicarum recitatio, ſed intelliguntur etiam cætera munia Eccleſiaſtica. *ibid.*
Officii Divini definitio explicata. Tr. 1. cap. 10. q. 1. 127
Officii Divini antiquitas probata. q. 2. 128
Officium Divinum perſolvere tenebantur Clerici, etiam in prioribus Eccleſiæ ſæculis. q. 3. 129
Officium Divinum privatim, etiam antiquitùs, Clerici recitabant. q. 4. 130
Officii Divini in varias horas diſtributio, nos ad orandum ſine intermiſſione hortatur & diſponit. q. 5. 131
Officii Divini in ſeptem horas diviſio, olim facta. q. 6. 134
Officium recitare tenentur Sacerdotes, & alii conſtituti in ſacris Ordinibus: & omnes illi qui percipiunt Eccleſiaſtica ſtipendia. qu. 7. 135
Officium Divinum qui ſcit, recitare tenetur ante terminum ſex menſium poſt adeptum be-
Digitized by Google

beneficium; ex Syn. Auximanâ Card. Galli. *ibid.* 136
Ab Officio non excuſant, Beneficii tenues reditus. q. 8. *ibid.*
Officium B. Mariæ recitare tenentur penſionarii. q.9. 138
Officium attentè recitari debet, & quomodo? q. 10. *ibid.*
In Officio divino qui diſtrahitur voluntariè, peccat; ex P.Polanco Jeſ. q.11. 143
In Officio attentionem internam indirectè præcipit Eccleſia. q.12. 144
Officium debitis horis recitandum. quæſt. 15. 147
Officium matutinum cum laudibus, ante Miſſam recitandum. q. 18. 148
Ab officio variæ cauſæ diſpenſare poſſunt. q.19. *ibid.*
Qui Officium integrum recitare non valet, illius partem, ſi commodè poſſit, recitare tenetur. q.20. 150
Officium tenentur privatim recitare ſuſpenſi, vel interdicti. q. 21. *ibid.*
Officium devotè, & quo loco recitandum? q. 22. 151
Officium interrumpere non licet. quæſt. 23. *ibid.*
Officium privatim recitantes in Choro, dum alii publicè cantant, peccant. qu. 24. 153 *& ſeqq.*
Officium Divinum non recitetur, dum Miſſa cantatur. *ibid.* 156
Officium in Choro quomodo dicendum? Ex Syn. Montisfaliſci. *ibid.*
Officium non proprium pro proprio recitans, ut plurimum non eſt ſine culpa. quæſt. 25. 160
Cùm Officium dicitur curſim & confusè, ut unus non expectet alium in finiendo verſum: vel ità velociter quòd ipſe, vel alius audiens

Digitized by Google

non poteſt percipere ſenſum verborum, graviter peccatur. q.26. *ibid.*
Officium Divinum compoſito corporis habitu, & cum præſcriptis ritibus & cæremoniis in Choro recitandum. q. 28. 161
Officium cum privatim dicitur, modeſtè recitandum. q.29. 167
Officium recitare tenentur regulares profeſſi, etiam dum ſunt extra monaſterium. qu. 30. 168
Officii ſeptem horæ quid ſignificent? quæſt.32. *ibid.*
Oratio, alia publica, alia privata. Tr.1. cap.10. q. 1. 127
Oratio, eſt pius mentis affectus, directus in Deum. q. 11. 142
Ordinati ſimoniacè, quomodo diſpenſari poſſunt? Tr.3. q.3. 314
Ordinatio olim tituli loco erat. Tract. 2. cap.1. q. 15. 247
Ordo ad Beneficium requiſitus, debet-ne haberi, antequam obtineatur tale Beneficium? Tr.1. cap.2. q.10. 25
Sufficit regulariter, ut intra annum talis Ordo poſſit haberi. *ibid.*
Ordines ſuſcipiens cum principali intentione obtinendi Beneficium, ſæpiùs ſimoniam incurrit. Tr.2. cap.3. q.14. 286
Ordines ſuſcipiens per alterius ſimoniam, eſt ſuſpenſus ab exercitio Ordinum. Tr.3. qu. 2. 314
Ordines ſuſcipiens ſub ficto patrimonio, varias pœnas incurrit. Tr. 3. q. 4. 315
In Ordinum collatione nihil recipi poteſt, niſi ſola candela, quæ offertur ab ordinato juxta Pontificale Romanum. 405

Pa-

P

PActum quòd ſibi conferatur Canonicatus, augendo illius reditus, eſt ſimoniacum. Tr.2. cap.3. q.1. 262
Cardinalis Panciaticus. *Vide* Edictum.
Parochi non reſidentes, varias pęnas incurrunt. Tr.1. cap.7. q.2. & 3. 95
Parochi & alii curam animarum habentes, quas cauſas abſentiæ habere poſſunt? qu. 4. 96
Parochorum reſidentia in multis conſiſtit, ut ea quæ muneris ſui ſunt, rectè impleant. q.5. *ibid.*
In Parochorum reſidentiâ potiùs requiritur perſonæ induſtria, quàm corporis in eodem loco deſidia & inertia. *ibid.* 98
Parochorum obligationes. Tr. 1. cap. 8. qu.6. 109
Parochi bonorum eccleſiaſticorum commendatarii ſunt, non domini; ex Synod. Faventin. Tr.1. cap.11. q.6. 188
Parochias ambientes, à Petro Bleſenſi increpantur. Tr.2. cap.3. q.12. 282
Ad Parochialis Eccleſiæ regimen nullus aſſumi debet, niſi ſit idoneus moribus, ſcientiâ, ætate. Tr.1. cap.2. q.1. 19
Parochialem petens in concurſu, recitet ſermonem ad populum. Tr.1. cap.4. q.15. 51
Parochialia beneficia penſionibus non gravanda; ex edicto juſſu Innocentii XII. Tract. 1. cap.12. q.4. 224
Non poteſt eſſe Paſtoris excuſatio, ſi lupus oves comedit, & Paſtor neſcit; ex tit. extra, de reg. jur. Cap. *Non poteſt*. 370
Pro labore in verificatione Patrimonii, cancellarius Epiſcopalis aliquid poteſt recipere dummodo non excedat limitationem factam in Taxâ Innoc. 405

Digitized by Google

Pœnæ pecuniariædebent applicari locis piis. Taxa Innoc. 415
Card. Paulutius Fabritius. *Vide* Synod. Maceratenſis.
Pauli IV. Conſtitutio circa obtinenda beneficia. Tr.ult. q.8. 321
Peccandi licentiam non habent Clerici, ſed neceſſitatem benè vivendi; Ex Conc. Benev. Tr.1. cap.8. q.6. 112
Peccati venia non datur, niſi correcto; Ex tit. de reg. jur. in 6. cap. *Peccati*. 370
Penſionem Clericalem percipientes, recitent Officium de B. Maria. Tract. 1. cap.10. q.9. 138
Penſionis deſcriptio explicata. Tract. 1. cap.12. q. 1. 216
Penſionum Eccleſiaſticarum origo. quæſt. 2. 218
Penſiones miſerationis intuitu, pro bono pacis, aut ne extremâ premerentur inopiâ, qui pro Eccleſia laboraverant, concedeban tur. q. 2. 220
Penſiones conceduntur ſubventionis causâ, & ne reſignans nimium pateretur diſpendium. q. 4. 222
Penſiones non approbabat Sanctus Carolus. *ibid.*
Penſionem ſibi reſervare poteſt reſignans ex juſtâ causâ, modò eâ indigeat ad ſuſtentationem. q. 5. 225
Penſionem exigens pro bono pacis, ſæpius peccare poteſt. q. 6. 227
Beneficium conſequentes cum principali intentione Penſionem ſibi ex eo retinendi, vix excuſari poſſunt. q. 7. *ibid.*
Penſionem exigens, ſi poſſideat Beneficium, non eſt ſine culpâ. q.8. 228
Penſionem habens, Eccleſiaſticam, tenetur eam in eoſdem uſus impendere, in quos impendi debent Beneficiorum reditus. q.9. 230

Digitized by Google

Penſionem habentes, juxta poſſibilitatem, & talentum à Deo conceſſum, in Eccleſiâ laborare deberent. q. 10. *ibid.*
Penſiones Eccleſiaſticæ variis modis ceſſant. q. 11. 231
Peregrinantes Clerici habeant dimiſſorias ab Epiſcopo. Ex Concil. Benev. Tr. 1. c. 8. q. 6. 110
Peregrini dicuntur omnes Laici, reſpectu Clericorum. Tr. 1. cap. 1. q. 7. 11
Permutantes aut Præſentantes ad Beneficia, tenentur dignos eligere. Tract. 1. cap. 4. q. 4. 35
Permutantes beneficia, caveant, ne pinguiores reditus anhelantes, abjecto motivo majoris lucri moveantur; ſæpè enim in deteriora devolvitur, qui prioris Eccleſiæ connubia diſſolvit ſpe uberioris proventus, & infortunia colligit, qui bonorum commoda quærit. Tr. 1. cap. 5. q. 19. 69
Permutationes Beneficiorum fieri licitè poſſunt, propter aliquod Eccleſiæ bonum. Tr. 1. cap. 5. q. 18. *ibid.*
In Permutationibus, ita partes inter ſe debent convenire, ut Superioris expectetur aſſenſus. q. 19. *ibid.*
Permutationes beneficiorum, cum causâ ab Epiſcopo approbandâ, debent fieri. *ibid.*
Si Permutatio fiat pro aliquo terreno commodo utriuſque, vel alterius, eſt ſimonia. Ex S. Tho. q. 20. 70
Generaliter Permutationes de jure fieri non poſſunt, præſertim pactione præmiſsâ, quæ circa ſpiritualia, vel ſpiritualibus connexa, labem ſemper continet ſimoniæ. Ex Urbano III. *ibid.*
Perſonati non incedant Clerici, ex Conc. Benevent. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 111
Petitio Beneficii vacaturi, eſt illicita. Tract. 1. cap. 5. q. 23. 74
Car-

Card. Petruccius. *Vide* Synod. Æſina.

Petrus Cantor piè & prudenter diſſerit de conſanguineis ad Beneficia difficilè eligendis. Tr. 1. cap. 4. q. 14. 49

Petrus Bleſenſis, parochiarum ambitionem damnat. Tr. 2. cap. 3. q. 12. 281

Pluralitas Beneficiorum incompatibilium prohibita. Tr. 1. cap. 6. q. 1. 75

Pluralitas Beneficiorum ſimplicium, ſæpè illicita. *ibid.* 76

Pluralitatem Beneficiorum dum illicitam definivit Concil. Trident. nullam novam legem condidit, ſed antiquas, quæ ad jus naturale, & Divinum quodammodo pertinebant, renovavit. q. 2. 78

Pluralitatem Beneficiorum, quorum unum ſufficit ad ſuſtentationem, eſſe per ſe malam probatur. q. 3. 86

Non licet Clericum conſcribi in duabus ſimul Eccleſiis. *ibid.*

Cappellaniarum tenuium pluralitatem Urbanus II. introducere noluit, & quare? *ibid.*

Pluralitas Beneficiorum, & certum continet animarum periculum, & totius ordinis Eccleſiaſtici perverſio eſt. *ibid.* 88

Qui non unus, ſed plures eſt in Beneficiis, non unus, ſed plures erit in ſuppliciis. Ex S. Bernardo. *ibid.*

Nemo poteſt duo Beneficia, ſi unum ſit ſufficiens ad alendum eum, obtinere ſine peccato mortali. *ibid.*

De pluralitate Beneficiorum, opinio Cardinalis Cajetani, Cardinalis Toleti, & Cardinalis Bellarmini, & circa illius diſpenſationem. q. 5. 91

Ad pluralitatem Beneficiorum excuſandam, videtur non ſufficere pia redituum adminiſtratio. *ibid.* 92

Poſſeſſor malæ fidei, ullo tempore non præſcribit. Ex tit. de reg. jur. in 6. cap. *Poſſeſſor.* 370

Digitized by Google

Præbenda, quamvis quid temporale ſit, tamen quia annexa ſpirituali, ſcilicet Canoniæ, vendi non poteſt; aliàs ipſa vendita, venditum intelligitur illud jus ſpirituale. Ex S. Antonino. Tr. 2. cap. 2. q. 5. 253

Qui præceptum ex timore facit, aliter quàm debeat facit, & ideò jam non facit. Ex tit. de reg. juris. Extra. cap. *Qui ex timore*. 370

Prædicandi modus Apoſtolicus, juſſu Innocentii XI. præſcribitur. Tract. 2. cap. 3. q. 31. 304

Prædicandi modus in Synod. Veliternâ Cardin. Cibo. *ibid.* 307

A Prædicatoribus non causâ victus prædicatio impenditur, ſed causâ prædicationis accipitur victus. Tr. 1. cap. 11. q. 11. 197

Prædicatores non temerè narrent miracula, aut hiſtorias apochrifas. Ex Inſtructione pro Concionatoribus Card. Cibo. Tr. 2. cap. 3. q. 31. 308

Prædicatores non interpretentur S. Scripturam, niſi juxta unanimem conſenſum SS. Patrum. *ibid.*

Prædicatores non prædicent prophetico modo. *ibid.*

Præd. repræhendant cum charitate, & neminem deſignent. *ibid.*

Præd. objectiones hæreticorum non effutiant, præſertim coram idiotis. *ibid.*

Præd. Verbum Dei cum ſimplicitate exponant, & populorum captui ſe accomodent. *ibid.*

Præd. venerationem Eccleſiarum promoveant. *ibid.* 309

Præd. frequentiam Sacramentorum ſuadeant. *ibid.*

Præd. obligationem mittendi ſubditos quoſcumque ad doctrinam chriſtianam, inculcent. *ibid.*

Præd. doceant modum rectè confitendi, & obligationem reſtituendi res, aut famam. *ibid.*

Præd. ſugam occaſionum peccandi inſpirent. *ibid.*
Præd. modum rectè obſervandi feſtos dies doceant. *ibid.*
Præd. à ſuperſtitionibus populos avertant. *ibid.*
Prædicatores declarent Miſſæ myſteria, explicent Sacramenta, officia divina, & ſolemnitates occurrentes infra annum. *ibid.* 310
Præd. cenſurarum terrorem incutere ſatagant. *ibid.*
Præd. educationem filiorum in timore Dei promoveant. *ibid.*
Præd. charitatem erga proximum exaltent, obligationem injurias condonandi, & cum patientia tolerandi adverſa, doceant. *ibid.*
Præd. blaſphemiam exagitent. *ibid.*
Præd. falſa teſtimonia, præſertim in judicio, deteſtentur. *ibid.*
Præd. palliatos uſurarioſque contractus aperiant, & rejiciant. *ibid.*
Præd. vitia carnis acriter reprehendant, ſed modeſtè. *ibid.*
Præd. à ludis deterreant. *ibid.*
Præd. converſationes ſponſorum ante matrimonium reprimant. *ibid.*
Præd. ſimilitudines proportionatas ſæpè adhibeant. *ibid.* 311
Præd. prolixitatem tedioſam vitent. *ibid.*
Semel malus, ſemper præſumitur eſſe malus. Ex tit. de reg. jur. in 6. cap. *Semel.* 371
Preces aliquoties inducere poſſunt ſimoniam. Tr.2. cap.3. q.12. 281
Non pretio, ſed precibus, ordinetur Antiſtes: tantùm ab ambitu debet eſſe ſe poſitus, ut quæratur cogêdus, rogatus recedat, invitatus effugiat: ſola illi ſuffragetur neceſſitas excuſanda; profectò enim indignus eſt Sacerdotio, niſi fuerit ordinatus invitus. Tr.3. in init. 313

Privantur beneficiis, veſtem talarem non deferentes. Tr. 1. c. 9. q. 1. 115

Privatim non recitetur Officium Divinum in Choro. Ex Synodo Tarentina. Tr. 1. cap. 10. q. 1. 159

Promiſſio de præbenda non vacante, non tenet, etiam de conſenſu ejus, qui tenet eam. Tr. 1. cap. 5. q. 22. 74

Proviſiones beneficiorum nullæ, in caſibus notatis in Bulla Pauli IV. Tr. ult. qu. 8. 323 *& ſeq.*

Pſallentes in Choro, ſpectaculum ſunt Angelis, & hominibus. Ex Syn. Cœſenat. Card. Denoff. Tr. 1. cap. 10. q. 24. 156

Pueris Beneficia conferri non debent. Tr. 1. c. 4. q. 3. 34

Guillelmi Pariſienſis ſuper hoc lepida narratio. *ibid.* 35

R

CArd. Radulovicus. *Vide* Synodus Theatina.

Redimens vexationem in beneficiis, debet habere conſenſum Bpiſcopi. Tr. 2. cap. 1. qu. 6. 239 *& ſeq.*

Reditus Beneficiorum malè expendentes, Sanctus Raymundus probat ad reſtitutionem teneri. Tr. 1. cap. 11. q. 5. 180

Reditus beneficiorum debent conſiderari, non ut proprii, ſed ut commendati; ex Synod. Nonantulæ Cardinalis de Angelis. quæſt. 6. 187

Et ex Synod. Faventinâ Card. Caroli Roſſeti. *ibid.* 188

Relatio ſtatus Eccleſiæ Neapolitanæ à Cardin. Cantelmo exarata, notat ſalubres effectus edicti de Parœciis non gravandis penſione. Tr. 1. c. 12. q. 4. 225

Pro ingreſſu in Religionem dum aliquid exigitur,

gitur, aliquoties ſimonia committitur. Tr.2. c.3. q.6. 268
Quo pacto licere poteſt, pro ingreſſu in Religionem aliquid recipere? quæſt. 7. *ibid. & ſeqq.*
Ingreſſus in Religionem coactus, vel cum temporali motivo, valdè timendus. q. 11. 279
Religioſus precibus & ambitu officia quærens, poteſt ſimoniam incurrere. qu. 15. & 16. 287 & 288
Non reſidentes, varias pœnas incurrunt. Tr. 1. c. 7. q. 2. & 3. 95 & 96
Non reſidentes, quales excuſationes habere poſſunt? q.4. 96
Reſidere tenentur Canonici ſub variis pęnis. q.6. 98
Non reſidentes ſine legitimâ causâ, ſi diſtributiones receperint, tenentur reſtituere. q.7. 99
Ad reſidentiam videntur teneri Epiſcopi, Parochi, & alii curam animarum habentes, de jure Divino, & Eccleſiaſtico. Tr. 1. c. 7. q. 1. 95
Reſidentia vera, & recta eſt, cum reſidentes, ea quæ muneris ſui ſunt, rectè implent. q. 5. 96
In reſidentia Parochorum potiùs requiritur perſonæ induſtria, quàm corporis in eodem loco deſidia & inertia. *ibid.* 98
Non reſidentiæ legitimæ cauſæ. quæſt. 8. 99
A reſidentia excuſare poteſt Epiſcopus duos Canonicos, ut ſibi in rebus Eccleſiaſticis inſerviant. q. 9. 100
A reſidentia ſtudium excuſare quandoque poteſt. q. 10. *ibid.*
Reſignandi intentio, dum obtinetur beneficium, eſt prohibita in Bulla Pauli IV. Tr. ult. 323

Reſignans in favorem alterius, ut ille reſignet in favorem tertii, ut plurimum ſimoniam incurrit. Tr. 1. c.5. qu.21. 70
Reſignatio Beneficii, eſt juris proprii ſpontanea refutatio, quæ fieri debet in manibus ejus, à quo habetur inſtitutio & confirmatio. Tr. 1. c.5. q.1. 52
Reſignatio Beneficii, aut tacita eſt, aut expreſſa. q.2. 53
Reſignatio alia eſt pura & ſimplex, alia conditionalis, quæ dicitur in favorem. *ibid.*
Reſignatio alia eſt cauſa mortis, alia non; alia demùm fit cauſa permutationis. *ibid.*
Reſignationes in favorem, introductæ decimoquinto Eccleſiæ ſæculo, ſæpiùs in praxi periculoſæ coram Deo. q 3. 55
Reſignatio fieri non poteſt ſine cauſa, quæ utilitatem Eccleſiæ, & ſpiritualem reſignantis profectum reſpiciat. q.4. 56
Reſignans, ut commodiùs vivat, non eſt ſecurus coram Deo. q.5. *ibid.*
Reſignare Beneficium, ut detur alteri; eſt ſimoniacum, quia prohibitum jure poſitivo. q.7. 58
Reſignatio in favorem coram ſummo Pontifice, non eſt illicita, ſi intendatur Eccleſiæ utilitas. q.9. 59
Reſignatio in favorem, fieri nunquam poteſt coram Ordinario, vel etiam coram Legato à latere. q.10. & 11. 60 & 61
Reſignatio intuitu mortis, cum ſpe regreſſus, illicita. q.15. 66
Reſignationes fraudulentæ, illicitæ coram Deo. q.17. 68
Reſignationes cauſa permutationis, fieri licitè poſſunt, propter aliquod Eccleſiæ bonum. q.18. *ibid.*
In reſignationibus permutationis causâ, partes

tes ita debent inter ſe convenire, ut Superioris habeatur aſſenſus. q. 19. 69
In Reſignationibus ſi permutatio fiat pro aliquo terreno commodo utriuſque, vel alterius, eſt ſimonia. q.20. 70
Reſignatio facta, hac conditione, ut detur aliquid pro expenſis proviſionis, pro reparationibus, & hujuſmodi, ſimoniaca videtur. Tr.2. c.3. q. 17. 290
Reſtitui debent ſimoniacè accepta, & quo pacto. Tr.3. q.8. 320
Card. Roma. *Vide* Synod. Tiburtina.
Card. Roſſetus. *Vide* Synod. Faventina.
Cardinalis Julius Feltrius de Ruvere Urbinatenſis. *Vide* Concil. Prov. Ravennatenſe.

S

SCiant Sacerdotes Scripturas ſanctas, & Canones, ut omne opus eorum in prædicatione & doctrina conſiſtat, atque ædificent cunctos, tam fidei ſcientiâ, quàm morum diſciplinâ. Tr.1.c.2.q.5. 21
Nulli Sacerdotum liceat Canones ignorare, nec quidquam facere, quod Patrum poſſit regulis obviare. *ibid.* 22
Sacerdotum nulli, ſtatuta ſedis Apoſtolicæ, vel Canonum venerabilia definita, ignorare eſt liberum. *ibid.*
Sacerdotes plerique in mortis confinio conſtituti, in locum ſuum feruntur, alios deſignatis nominibus ſubrogare, ut ſcilicet legitima non expectetur electio, ſed defuncti gratificatio pro populi habeatur aſſenſu. Quod quàm grave ſit, æſtimate. Tract. 1. cap. 5. q. 12. 64
Sacerdos ſi non habet alios ſumptus, poteſt aliquid accipere pro celebratione miſſæ, non

tanquam pretium, ſed tanquam ſuſtentatamentum vitæ. Ex S. Thoma. Tr.1.c.11. q.16. 207
Sacerdoti pecunia danda non eſt, ut adminiſtret Sacramentum, nequidem in extrema neceſſitate. Tract. 2. cap. 1. quæſt. 7. 241
Sacra Scriptura eſt interpretanda juxta unanimem conſenſum S. S. Patrum. Tr.2. c.3. q.31. 308
Sacrilegium ſunt nugæ in ore Sacerdotis, ex Jo: Chryſoſt. in Conc. Prov. Benevent. Tr.1. c.8. q.6. 112
Scandalum utiliùs naſci permittitur, quàm veritas relinquatur, ex tit. extra. De Reg. juris, cap. Utilius. 369
Scientia quæ in Epiſcopo requiritur. Tr.1. c.2. q.4. 21
Scientia eminens benè eſt deſideranda in Prælato, competens toleranda. quæſt. 6. 22
Scientiam reputamus eminentem, quæ ſubtiles quæſtiones diſcutere & definire novit, & in promptu reſponſiones habet: ille habet mediocrem, qui ſcit aliquo modo examinare negotia, quamvis ad omnia neſciat reſpondere, & qui in libris veritatem eorum quæ ſcire tenetur, ſcit quærere. quæſt. 7. *ibid.*
Sepultura, ac exequiæ defuncti non debent differri, aut impediri, ob non ſolutionem ejus emolumenti, quod juxta morem Patriæ Epiſcopo, Capitulo, vel Parocho debetur. Taxa Innoc. 412
Sermo ad populum fiat ab examinato pro parochiali, ex Synod. Cæſenaten. Tr.1. c.4. q.15. 51
Sermonis egregius modus in Epiſtola juſſu Innocentii XI. exarata. Tract. 2. cap. 3. q.31. 305
Card.

Card. Sfortia Federicus. *Vide* Synod. Ariminenſis.
Signa vocationis Divinæ ad Beneficia. Tr. 1. c. 2. q. 12. 26
Card. Simoncellus Hieronymus. *Vide* Synod. Urbevetana.
Simonia eſt ſtudioſa voluntas emendi, vel vendendi aliquid ſpirituale, vel ſpirituali anexum. Tract. 2. cap. 1. quæſt. 1. 233
Simoniæ definitionis explicatio. *ibid.*
Simonia comititur, ſive detur aliquid tanquam pretium, ſive tanquam motivum. qu. 2. 234
Simoniam comittit, qui aliquid dat ad removenda obſtacula pro beneficio conſequendo. q. 4. 238
Simoniam non incurrit, qui temporale dat ad tollendas vexationes poſſidenti beneficium intentatas. q. 6. 239
Decretum Sancti Caroli in hac materia. *ibid.*
Simoniam comittit, qui temporale pro ſpirituali promittit, ſine intentione ſolvendi. qu. 9. 243
Sine ſimonia poteſt quis vendere Calices, aut alia vaſa ſacra, nihil dando ratione conſecrationis. q. 10. & 13. 245 & 246
Simoniaci ſunt, qui Beneficia pecuniis comparant & conferunt, vel certè rebus quæ pecuniam æſtimari queant; nam eorum impudentiſſimum prætextum deteſtamur, qui de ſolo proventu reque temporariâ ſe paciſci dicunt; cùm ea ſpirituali tam arcto ſit annexa vinculo, ut non magis una ab altera divelli queat, quàm in homine vivo manente, corpus à ſua animâ. quæſt. 10. 245
Sine Simonia vendi poteſt ſeu transferri jus Patronatus, cum rerum univerſitate.

tate . quæſt. 11. 12. & 14. 245. *& ſeq.*
Simonia olim frequentior in ordinationibus, & quare? q.15. 247
Simonia alia eſt de jure Divino, alia de jure poſitivo. Tr.2. c.2. q.1. 249
Simonia alia eſt realis, alia mentalis, alia conventionalis. *ibid.*
Simonia de jure Divino committitur, cùm datur res temporalis pro ſpirituali aut ſpirituali annexa. q.2. *ibid.*
Variæ ſpecies Simoniæ Eccleſiaſticæ. q.3. & 4. *ibid.*
Simonia committitur contra jus Divinum, dum conferuntur Beneficia propter rem temporalem. q.5. 251
Simonia mentalis deſcribitur. quæſt. 6. 253
Simonia mentalis ſubdividi poteſt. *ibid.*
Simonia conventionalis quæ ſit? & quotuplex? q.7. 254
Simoniæ realis deſcriptio. *ibid.* quæſt. 8. 255
Simonia tribus modis, ſeu tribus muneribus committitur. q.9. *ibid.*
Simonia mentalis, vera ſimonia eſt. qu. 11. 257
Simonia confidentialis deſcribitur. quæſt. 13. 259
Simoniam committit fundans Beneficium cum intentione permutandi illud cùm alio Beneficio. Tr. 2. c. 3. q. 1. 260
Simoniacum eſt augere reditus Cononicatus, ut ſibi conferatur; ex Decreto S. Congreg. Conc. *ibid.* 262
Simonia committi poteſt, dum aliquid pro ingreſſu in Religionem exigitur. quæſt.6. 268
Simonia committitur, quoties monaſterium habet, unde miniſtret abundè neceſſaria cupientibus admitti, & tamen aliquid exi-

exigitur propter receptionem. quæſt. 8. 272
Simonia poteſt aliquoties committi beneficium petendo. *ibid.* q. 12. 280
Simonia committitur, cum aliquid exigitur pro poſſeſſione beneficii, ſi id ad privatorum utilitatem convertatur. q. 25. 297
Simoniam incurrunt, qui dant beneficium principaliter pro laude, honore, obſequio, & ſimilibus. q. 26. 298
Simonia non committitur, cum Sacerdoti, ut miſſam celebret, aut pauperi, ut pro nobis oret, pecunia datur. quæſt. 27. *ibid.*
Diſparitas inter eum, qui ſic pauperi, aut Sacerdoti dat, & eum, qui rem temporalem offert tanquam motivum ad conferendum beneficium. q. 28. 299
Simoniam incurrunt examinatores, cum aliquid eâ de causâ accipiunt. quæſt. 29. 301
Simoniam incurrit, qui principaliter propter laudes humanas, aut lucrum prædicat. q. 30. *ibid.*
Simoniace accepta reſtitui debent, & quo pacto? Tr. 3. q. 8. 320
Simplicia beneficia, conferenda non ſunt utilitatem temporalem principaliter quærentibus, ex Conc. Provinc. Urbinatenſi. Tr. 1. c. 4. q. 8. 39
Simulans nomen in proviſione beneficii ſibi facta, excommunicationem incurrit; ex Bullâ Pauli IV. quæ habetur integra. Tr. ult. 323
Spectacula prohibita Clericis. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 110
Card. Spinula, Joannes Dominicus. *Vide* Synod. Mazarienſis.
Card. Spinula, Julius. *Vide* Synodus Sutrina.

Subſidium charitativum quomodo debeat exigi ab Epiſcopis in illis diœceſibus, ubi ex antiqua conſuetudine ſolet recipi. Taxa Innoc. 415
Subvẽtionis cauſa conceduntur penſiones. Tr. 1. c. 12. q. 8. 229
Suppliciis reorum non adſint Clerici, niſi ut adjuvent morientes; ex Concil. Benevent. Tr. 1. c. 8. q. 6. 111
Suſpenſi, vel interdicti, Officium privatim recitare tenentur. Tr. 1. c. 10. q. 21. 150
Synodicon Beneventanum, ab Eminentiſſimo Card. Vincentio Maria Urſino editum, continet 19. Concilia. Tr. 1. c. 8. q. 6. 109
Synodus Æſina, vexationem non redimendam decernit, ſine conſenſu Epiſcopi, in beneficiis, præſidente tunc Cardinali Petro Matthæo Petruccio. Tract. 2. cap. 1. qu. 6. 240
Tabacchum ante Miſſam prohibet. Tr. 1. c. 10. q. 28. 164
Synodus Ariminenſis Card. Federici Sfortia, modum pſallendi in Choro præſcribit. Tr. 1. c. 10. q. 24. 159
Synodus Auximana Cardinalis Ant. Mariæ Galli, veſtem talarem jubet. Tr. 1. cap. 9. q. 2. 116
Officium decernit recitandum à beneficiato docto, etiam ante ſex menſes. Tr. 1. c. 10. q. 7. 136
Vexationem ſtatuit non redimendam in beneficiis, ſine conſenſu Epiſcopi. Tr. 2. cap. 1. q. 6. 240
Synodus Auximana Cardinalis Antonii Bichii, talarem veſtem præſcribit. Tr. 1. cap. 9. q. 2. 118
Sumptionem Tabacchi in Choro vetat. Tr. 1. c. 10. q. 28. 164
Synodus Bituntina, talarem veſtem jubet. Tr. 1. c. 9. q. 2. 117
Mo-

Modum pſallendi in Choro præſcribit. Tr. 1. c.10. q.24. 158
Synodus Bononienſis Card. Hieronimi Boncompagni, veſtem talarem ordinat. Tr. 1. c.9.q.2. 118
Synodus Bononienſis Card. Jacobi Boncompagni, ſtatuit, ut permutationes beneficiorum fiant cum conſenſu Epiſcopi; & graviter monet permutantes. Tr.1. c.5. q.19. 69
Synodus Cœſenatenſis Card. Joan. Caſimiri Denoff, examinis per concurſum formulam exhibet. Tr.1. c.4. q.15. 50
Tabacchi ſumptionem, aliaſque immodeſtias in Choro vetat. Tr. 1. c.10. q.24. 156
Synodus Derthonenſis, modeſtiam jubet, tabacchum in Choro prohibet. Tr.1.c.10.q.28. 163
Nullitatem proviſionum, & excommunicationem in caſibus Bullæ Pauli IV. notat. Tr .ult. q.7. 319
Synodus Faventina Card. Caroli Roſſeti, veſtes talares præſcribit. Tr.1.c.9.q.2. 118
Diſtribuendos reditus Eccleſiaſticos dicit à Clericis, non ut dominis, ſed ut adminiſtratoribus. Tr.1. c.11.q.6. 188
Synodus Ferrarienſis Card. Jo: Baptiſtæ Lenii, veſtes talares omninò præſcribit. Tr. 1. c.9. q.2. 118
Synodus Florentina Jacobi Antonii, poſtea Card. Morrigia, ſtatuit, ut ſacerdotes talarem veſtem ſemper gerant, in Civitate nedum, ſed etiam in Oppidis, & locis Diœceſis muris vallatis. Tr.1. c.9. q.2. 119
Synodus Gerundenſis, tabacchum ante Miſſam & in Eccleſia prohibet. Tr.1.c.10.q.28. 165
Synodus Juvenacenſis, tabacchum in Choro vetat, modum ſerviendi Deo in Choro præſcribit. Tr. 1. c.10. q.24. 157
Synodus Limana, ſtatuit, ut Clerici à tabaccho ante Miſſam, & in Eccleſia abſtineant. Tr.1. c.10. q.28. 166
Sy-

Digitized by Google

Synodus Lycienſis Tabacchum in Choro & Eccleſia &c. prohibet. Tract. 1. c. 10. q. 28. 164
Synodus Maceratenſis Cardinalis Fabritii Paulutii, veſtes talares ordinat. Tr. 1. c. 9. q. 2. 117
Synodus Mazarienſis Cardinalis Joann. Dominici Spinula, veſtes talares jubet. *ibid.*
Modum ritè pſallendi in Choro præſcribit. Tr. 1. c. 10. q. 24. 157
Synodus Montisfaliſci Cardinalis Marci Antonii Barbadici, Chorum & cultum divinum ritè ordinat. Tract. 1. cap. 10. quæſt. 24. 156
Et in fine. 400
Synodus Nolana obligationes Clericorum exponit. Tract. 1. cap. 8. quæſt. 6. 113
Synodus Nonantulæ, Cardinalis de Angelis, reditus beneficiorum conſiderat, non ut proprios, ſed ut commendatos. Tr. 1. c. 11. q. 6. 187
Simoniacum dicit augere reditus Canonicatus, ut ſibi conferatur; ex Decreto Sacræ Congregationis. Tract. 2. cap. 3. quæſt. 1. 262
Synodus Nucerina veſtem talarem jubet. Tr. 1. c. 9. q. 2. 117
Synodus Oſtunenſis indicit veſtem talarem, & id confirmatur à S. Congreg. Concili. *ibid.* 119
Synodus Peruſina Cardinalis Coſmi de Torres, veſtem talarem ſtatuit. *ibid.* 117
Synodus Ravennatenſis, notandas immodeſtias in Choro præcipit. Tract. 1. cap. 10. q. 24. 159
In beneficiis vexationem non redimi, ſine conſenſu Epiſcopi, ſtatuit. Tract. 2. cap. 1. q. 6. 240
Syno-

Digitized by Google

Synodus Ravennatenſis Cardinalis Aloyſii Capponi, vexationem redimi vult cum conſenſu Epiſcopi. *ibid.*
Synodus Senogalienſis Card. Antonii Barberini, veſtem talarem ordinat. Tract. 1. cap. 9. q. 2. 118
Synodus Sutrina Cardinalis Julii Spinula, veſtem talarem præſcribit. Tr. 1. cap. 9 qu. 2. 117
Tabacchum in Choro prohibet. Tr. 1. cap. 10. q. 28. 164
Synodus Tarentina Cardinalis Bonifacii Caetani, modeſtiam in Choro præſcribit. Tr. 1. c. 10. q. 24. 159
Synodus Theatina Cardinalis Nicolai Radulovici, Tabacchum in Choro non patitur. Tr. 1. c. 10. q. 28. 164
Synodus Tiburtina Cardinalis Julii Roma, veſtem talarem jubet. Tr. 1. cap. 9. quæſt. 2. 118
Synodus Tuſculana Card. Franc. Mariæ Brancatii, Tabacchum in Eccleſiis, ſacriſtiis, & atriis vetat. Tr. 1. c. 10. q. 28. 166
Synodus Tuſculana Card. Vincentii Maria Urſini, Sacerdotes non vult ſolâ Miſsâ, & officio eſſe contentos, ſed pro gloria Dei laborare. Tr. 1. c. 8. q. 6. 112
Cantus Gregoriani peritiam exigit à Canoniciis, aliàs peritum ſubſtituit. Tr. 1. cap. 10. q. 24. 158
Synodus Veliterna Card. Alderani Cibo, notat beneficiarios miniſtros eſſe redituum, non dominos, ut quod ſupereſt, in pauperum neceſſitatibus erogent. Tr. 1. c. 11. q. 6. 187
Inſtructionem accuratam pro Concionatoribus exhibet. Tr. 2. c. 3. q. 31. 307
Synodus Urbevetana Cardinalis Hier. ſimoncelli, veſtes talares, & modeſtiam in Choro ſtatuit. Tr. 1. c. 10. q. 24. 156

T

TAbacchum non debet ſumi in Choro. Tr. 1. c. 10. q. 24. 156 *& ſeqq.*
Tabacchum non ſumatur in Sacriſtia, & proceſſionibus. Tract. 1. cap. 10. quæſt. 28. 163
Tabacchum in Eccleſiis, Capellis, & Sacriſtiis, prohibetur. *ibid.* 164
Tabacchi ſumptio ante Miſſam aut Communionem prohibetur. *ibid.* 165
Tabacchum in Confeſſionario non ſumatur. *ibid.* 167
Tabernas Clerici vitent, niſi in neceſſitate itineris, ex Concil. Benevent. Tract. 1. cap. 8. q. 6. 111
Talaris veſtis prçcipitur in Synodico Beneventano. Tr. 1. c. 8. q. 6. 109
Talaris veſtis, etiam ab illis, qui beneficium tenue poſſident, deferri debet; ex Decreto Sacræ Congregationis Concilii, & Concilio Beneventano Card. Urſini. Tr. 1. c. 9. q. 2. 121
Talaris veſtis præcipitur in Concilio Neapolitano, in duobus Conciliis Beneventanis. In Concilio Provinc. Gneſnenſi. In Concil. Prov. Senenſi. In Concil. Prov. Limano. In Decreto S. Congregationis Concilii. In Synodo Auximana. In Syn. Nucerina. In Syn. Peruſina. In Syn. Maceratenſi. In Syn. Mazarienſi. In Syn. Sutrina. In Syn. Bituntina. In Syn. Bononienſi. In Synodo Senogallienſi. In alia Syn. Auximana. In Syn. Tiburtina. In Syn. Faventina. Et in Edicto, juſſu Innocentii XII. ab Eminentiſſimo Cardinali Vicario publicato. Ut videre eſt, Tract. 1. cap. 8. quæſt. 6. 109. cap. 9. quæſt. 1. 115. & quæſt. 2. 116 *& ſeqq.*

Card.

Card. Tauruſius, Franciſcus Maria. *Vide* Concilium Senenſe, Concil. Avenionenſe.

Taxa fori Eccleſiaſtici, Innocentii XI. Pontif. Max. 403

Terminus ſex menſium datus beneficiatis ad recitandum Officium, non eſt pro eo qui ante ſcit recitare; ex Synodo Auximanâ Card. Galli. Tr. 1. c. 10. q. 7. 136

Qui ex timore facit præceptum, aliter quàm debeat facit, & ideo jam non facit. Ex tit. extra. de reg. juris. cap. *Qui ex timore*. 370

Tituli loco erat ordinatio antiquitùs. Tr. 2. c. 1. q. 15. 247

Toleti Cardinalis opinio de pluralitate beneficiorum, & diſpenſatione circa illam. Tr. 1. cap. 6. q. 5. 91

Card. de Torres Coſmus. *Vide* Synod. Peruſina.

Tridentinum Concilium, receptum à Clero Galliæ. Tr. 1. cap. 6. q. 2. 78

Tutelam aut curam non ſuſcipiant Clerici, ſine licentiâ Epiſcopi, ex Conc. Beneventan. Tr. 1. c. 8. q. 6. 111

V

Vaniloquia in plateis, & circulationes in officinis & ſedilibus, Clerici fugiant. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 111

Variæ obligationes Clericorum; ex Concilio Prov. Benevent. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 109

Veliterna Synodus. *Vide* in verbo Synodus.

Venatio Clericis prohibita. Tr. 1. cap. 8. q. 6. 110

Verbum Dei adminiſtrare præcipuè debent Epiſcopi; ex Epiſtola, juſſu Innoc. XI. miſsâ. Tr. 2. cap. 3. q. 31. 305

Verbum Dei quo pacto debet adminiſtrari. *ibid.*

Digitized by Google

Veſtem talarem deferre tenentur Beneficiati, aut in Sacris Ordinibus conſtituti, ſub gravibus pœnis. Tr.1.cap.9.q.1. 115

Veſtem talarem non deſerentes, puniantur; ex Conc. Neapol. *ibid.*

Veſtis talaris neceſſariò deferenda eſt à quibuſcumque Beneficiatis. q.2. 116

Veſtis talaris deferri debet ab his qui beneficium tenue poſſident; ex Decreto S. Congr. *ibid.* 121

Veſtis brevior in itinere, quomodo licita? q.4. 123

Veſtis brevior in Miſſa deferri non debet. q.5. 125

Veſtes lugubres nunquam deferendæ à Clericis. q.6. *ibid.*

Vexatio injuſta à poſſeſſore Beneficii, ſæpiùs redimi poteſt. Tractatu 2. cap. 1. quæſt. 6. 239

Vexatio non temerè redimenda in beneficiis, & ſine conſenſu Epiſcopi. *ibid.* *& ſeq.*

Vexatio injuſta, redimi non poteſt dando aliquid ſpirituale. q.8. 242

Pro Vicariis aſſignandis, & pro Miniſterio Eccleſiaſtico exercendo, ſeu pro Chriſmate, nullatenùs pecunia exigatur. Ex Decreto Lucii Papæ III. Tractatu 2. cap. 2. quæſt.4. 250

Vilia officia non exerceant Clerici. Tr.1. cap.8. q.6. 111

Viſitator Apoſtolicus in Diœceſibus Præneſtinâ & Albanâ, prohibet, ne in Choro tabacchum ſumatur, ſub gravibus pęnis. Tract.1. cap.10.q.28. 165

Viſitator Apoſtolicus ibidem, prohibet, ne tabacchum ſumatur in Confeſſionario. *ibid.*

De *Vocandis ad Epiſcopatum*, librum Romæ edidit Antonius Charlas. Tr.2. cap.3. q.13. 286

Vo-

Digitized by Google

Vocatio Divina requiritur ad ritè Beneficia obtinenda, præter alias qualitates. Tr. 1. cap. 2. q. 11. 26
Vocationis ſex indicia. q. 12. *ibid.*
Card. Urſinus Vincentius Maria. *Vide* Synodus Tuſculana.
Utilitatem temporalem quærentes, digni non ſunt etiam ſimplicibus beneficiis. Tr. 1. c. 4. q. 8. 39

F I N I S.

533154

Errata pro Tomo Secundo.

Pag. 27. lin. 26. & tanquam.	lege: & antequam.
Pag. 80. lin. 1. ſub.	lege: ſeu.
Pag. 124. lin. 37. talem.	lege: talarem.
Pag. 129. lin. 9. ſancti.	lege: ſanctis.
Pag. 130. lin. 2. quouſque.	lege: quoſque.
Pag. 133. lin. 9. quæ de horarum.	lege: quæ horarum.
Pag. 154. lin. 26. qui reliquum.	lege: qua reliquum.
Pag. 154 lin. 35. in Clero.	lege: in Choro.
Pag. 218. lin. 13. ſub me Vicarii.	lege: ſub me eſt. Vicarii.
Pag. 222. lin. 37. Presbyteris.	lege: Presbyteri.
Pag. 225. lin. 29. injungendos.	lege: jungendos.
Pag. 229. lin. 18. Spiritum.	lege: ſpiritu.
Pag. 231. lin. 7. orationi.	lege: rationi.
Pag. 268. lin. 34. quia nunc.	lege: quia tunc.
Pag. 286. lin. 20. polleus.	lege: pollens.
Pag. 295. lin. 27. hujuſmodi Tomi.	lege: Tomi tertii.
Pag. 323. lin. 17. ſanè.	lege: ferè.

Digitized by Google

Digitized by Google